

Pradžia>Jūsų teisės>Atsakovai (baudžiamosios bylos)

Atsakovai (baudžiamosios bylos)

Jei esate įtariamas arba kaltinamas padaręs baudžiamąjį nusikaltimą, šiose duomenų suvestinėse rasite informacijos apie baudžiamojo proceso ir įvairių jo etapų eigą. Jose išaiškinamos jūsų teisės ir pareigos kiekvienu etapu – nuo ikiteisminio tyrimo iki laikotarpio pasibaigus teisminiam bylos nagrinėjimui. Be to, duomenų suvestinėse pateikiama informacija apie taikomas procedūras nesunkių pažeidimų, kaip antai Kelių eismo taisyklių pažeidimai, atvejais.

Jei esate įtariamas arba kaltinamas padaręs nusikaltimą, turite tam tikras įstatymais nustatytas, garantuojamas ir saugomas teises. Turite gerai žinoti savo teises, kad galėtumėte reikalauti išsamios informacijos apie tai, kas vyksta skirtingais baudžiamojo proceso etapais. Šiose duomenų suvestinėse apžvelgiami pagrindiniai klausimai sritys, pavyzdžiui, kokia institucija vykdo tyrimą, kaip gauti teisinę pagalbą, paaiškinamos įvairių įstaigų ir pareigūnų pareigos bei teisės, pateikiama informacija apie terminus, kurie gali būti taikomi vykstant procesui, taip pat nurodoma, kokios dar pagalbos galima gauti. Be to, rasite informacijos apie savo pareigas vykstant procesui.

Kadangi įvairiose valstybėse tvarka skiriasi, svarbu suprasti procesą ir gerai žinoti savo teises bei pareigas. Skaitydami duomenų suvestines, atkreipkite dėmesį į savo pareigas ir taikomus terminus.

Šiose duomenų suvestinėse susipažinsite su svarbiausiais baudžiamojo proceso etapais kiekviename valstybėje narėje, savo teisėmis ir pagrindinėmis taisyklėmis, kurių turite laikytis, jei norite tinkamai jomis pasinaudoti.

Spustelėjus kurios nors šalies vėliavą, bus pateikta išsami tos šalies informacija.

Ši informacija nėra teisinė konsultacija. Ji tėra patariamojo pobūdžio. Jei jums reikia pagalbos, visada pasitarkite su advokatu arba kitu specialistu ir išsiaiškinkite, kas svarbu jūsų atveju.

Jeigu iš konteksto neaišku, šiose duomenų suvestinėse nuoroda į vyriškąją giminę reiškia ir moteriškąją giminę ir atvirkščiai.

Paskutinis naujinimas: 17/11/2021

Šį puslapį tvarko Europos Komisija. Šiame tinklalapyje pateikta informacija nebūtinai atitinka Europos Komisijos oficialią poziciją. Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą informaciją arba duomenis. Informacija apie ES tinklalapių autorių teises pateikiama teisiniame pranešime.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [fr](#) [nl](#)

Atsakovai (baudžiamosios bylos) - Belgija

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas būna, kai asmuo įtariamas ar kaltinamas padaręs nusikaltimą, už kurį traukiama baudžiamojon atsakomybėn. Informacijos apie nesunkius pažeidimus, pavyzdžiui, Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama bausmė, rasite [5 duomenų suvestinėje](#). Jeigu esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Toliau trumpai apžvelgiami įprasti baudžiamojo proceso etapai.

Ikiteisminį tyrimą atliekantys organai

Uždaroji kolegija ir kaltinimo kolegija (nagrinėjanti apeliacinius skundus) yra ikiteisminį tyrimą atliekantys organai. Jos tikrina, ar arešto orderis yra teisėtas, priima sprendimą dėl kardomojo kalinimo taikymo, kontroliuoja tyrimą ir priima sprendimą dėl bylos perdavimo teismui, kompetentingam bylą nagrinėti iš esmės.

Uždarojoje kolegijoje vykstantis procesas:

registruotu laišku siunčiamas šaukimas į teismą;

susipažįstama su teismo kanceliarijai pateikta byla;

prašoma prieš posėdį atlikti papildomas užduotis;

rengiamas posėdis, kuriame nagrinėjama, ar pakanka kaltės įrodymų, kad būtų galima nagrinėti bylą;

nagrinėjama byla ir nustatoma nutarties skelbimo diena;

skelbiama nutartis perduoti bylą kompetentingam teismui. Kaltinamasis neturi teisės šios nutarties apskųsti apeliacine tvarka, nebent teisės aktuose yra numatyta išimtis.

Baudžiamųjų bylų teismai

Jeigu esate kaltinamas padaręs sunkią baudžiamąją veiką (už kurią baudžiama ne mažesne negu 26 EUR bausmė ir (arba) laisvės atėmimu nuo aštuonių dienų iki penkerių metų), būsite kviečiamas atvykti į baudžiamųjų bylų teismą, kuris nustatys, ar esate kaltas dėl pateiktų kaltinimų, paskelbs išteisinamąjį arba apkaltinamąjį nuosprendį ir galbūt priteis atlyginti žalą nukentėjusiesiems. Baudžiamųjų bylų teismas gali Jus nubausti laisvės atėmimu iki 20 metų, jei nusikaltimas priskiriamas sunkiai baudžiamajai veikai.

Baudžiamųjų bylų teismuose vykstantis procesas:

teismo antstolis įteikia šaukimą į teismą;

susipažįstama su teismo kanceliarijai pateikta byla;

rengiamas teismo posėdis;

teisėjas vieną mėnesį nagrinėja bylą;

skelbiamas sprendimas;

suteikiama teisė teikti apeliaciją.

Prisiekusiųjų teismai

Jeigu esate kaltinamas padaręs sunkų nusikaltimą (už kurį skiriama didžiausia bausmė – laisvės atėmimas iki gyvos galvos), Jūsų byla siunčiama nagrinėti prisiekusiųjų teismui. Prisiekusiųjų kolegija, kurią sudaro 12 iš gyventojų atrinktų prisiekusiųjų, nustatys, ar esate kaltas dėl pateiktų kaltinimų. Jeigu būsite pripažintas kaltu, šie prisiekusieji kartu su prisiekusiųjų teismu, kurį sudaro trys teisėjai, nuspręs skirti bausmę. Tačiau sprendimą dėl galimiems nukentėjusiesiems mokėtinos kompensacijos sumos priims tik prisiekusiųjų teismas, jeigu šie nukentėjusieji prašys kompensacijos.

Prisiekusiųjų teismuose vykstantis procesas:

kaltinimo kolegija priima sprendimą perduoti bylą nagrinėti kompetentingam teismui ir teismo antstolis įteikia šaukimą į teismą;

susipažįstama su teismo kanceliarijai pateikta byla (paprastai pateikiama nemokama kopija);

rengiamas parengtinis teismo posėdis: sudaromas apklaustųjų liudytojų sąrašas ir burtais sudaroma prisiekusiųjų kolegija;

byla nagrinėjama žodžiu;

nagrinėjamas kaltumas, paskui gali būti aptariama baudmė ir civilinės žalos atlyginimas;

negalima teikti apeliacijos (galima teikti kasaciją).

Duomenų suvestinėse pateikiama informacija apie visus šiuos proceso etapus ir Jūsų teises. Ši informacija nėra lygiavertė advokato konsultacijoms ir skirta tik susipažinti.

Europos Komisijos vaidmuo

Pažymėtina, kad Europos Komisija nedalyvauja valstybėse narėse vykdomame baudžiamajame procese ir negali Jums padėti, jei norite pateikti skundą.

Šiose duomenų suvestinėse rasite informaciją, kaip ir kam galite pateikti skundus.

Norėdamas rasti reikiamą informaciją, spustelėkite tolesnes nuorodas.

[1. Advokato konsultacijos](#)

[2. Mano teisės vykstant tyrimui](#)

Policijos areštas ir apklausa

Bylos parengtinis tyrimas

Bylos ikiteisminis tyrimas

Ypatingas atvejis: kardomasis kalinimas

Ikiteisminio tyrimo pabaiga

[3. Mano teisės vykstant teismo procesui](#)

[4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus](#)

[5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai ir kiti nesunkūs pažeidimai](#)

Paskutinis naujinimas: 20/06/2012

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([nl](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [fr](#).

1. Advokato konsultacijos

Gauti nepriklausomas advokato konsultacijas ypač svarbu, jei kaip nors dalyvaujate baudžiamajame procese. Duomenų suvestinėse rasite atsakymą, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę į advokato pagalbą. Taip pat sužinosite, kaip advokatas Jums padės. Šioje bendrojoje duomenų suvestinėje sužinosite, kaip susirasti advokatą ir kas mokės advokato užmokestį, jei neturite galimybės jo sumokėti.

Kaip susirasti advokatą?

Kiekvienas Belgijos advokatas priklauso teisminės apygardos, kurioje yra jo biuras, advokatų tarybai. Briuselyje advokatų tarybą sudaro dvi asociacijos: prancūziškai kalbančių advokatų asociacija ir olandiškai kalbančių advokatų asociacija.

Prancūziškai ir vokiškai kalbančių advokatų tarybų asociaciją (pranc. *Ordre des Barreaux francophones et germanophone* (O.B.F.G.)) sudaro Valonijos regiono advokatų tarybos ir Briuselio prancūziškai kalbančių advokatų asociacija.

Asociaciją *Orde van de Vlaamse Balies* (O.V.B.) sudaro sostinės olandiškai kalbančių advokatų asociacija ir olandiškai kalbančių advokatų tarybos.

Advokatų sąrašą galima rasti abėcėlės tvarka pateikiamuose baltuosiuose ar geltonuosiuose puslapiuose arba internete (<https://avocats.be> ar <http://www.advocaat.be/>). Advokato, paprastai ginančio baudžiamųjų bylų teismuose teisiškus asmenis, galite ieškoti naudodamiesi paieškos pagal pasirinktą temą (prancūzų kalba – *matière préférentielle*, olandų kalba – *voorkeurmaterie*) sistema (skyrius „baudžiamoji teisė“ (prancūzų kalba – *droit pénal*, olandų kalba – *strafrecht*).

Taip pat galite, ieškodamas pagal komuną arba teisminę apygardą, rasti netoli gyvenamosios vietos dirbantį advokatą.

Kiekvienos advokatų tarybos sekretoriatas taip pat gali pateikti savo advokatų sąrašą.

Į rekomenduotą advokatą taip pat galite tiesiogiai kreiptis el. paštu, laišku arba telefonu.

Advokato užmokestis

Paprastai užmokestį advokatui mokate Jūs. Prieš atliekant bet kokius veiksmus gali būti paprašyta sumokėti avansą. Užmokesčio suma nėra nustatyta įstatyme. Tačiau advokatas turi pranešti, kaip jis nustatys savo užmokestį: taikys valandinį tarifą pagal gynybai skirtą laiką ar vienodo dydžio mokesčių už paslaugą (konsultacijas, bylų skaitymą, ginamąją kalbą ir pan.).

Prie šių išlaidų pridedamos advokato biuro išlaidos ir teismo administracijai sumokėtos lėšos.

Jeigu neturite advokato paslaugoms apmokėti būtinų lėšų, galite prašyti, kad teisinės pagalbos biuras (pranc. *Bureau d'Aide Juridique*), kuriam priklauso Jūsų advokatas, suteiktų nemokamą teisinę pagalbą. Kiekvienos apygardos biurų sąrašas pateikiamas internete:

[prancūzų kalba](#),

[olandų kalba](#).

Nemokama advokato pagalba bus suteikta, jeigu gaunate socialinę pagalbą iš viešojo socialinės pagalbos centro (CPAS), garantuotas pagyvenusių asmenų pajamas ar pašalpas, kuriomis pakeičiamos neįgalųjų pajamos, išlaikote vaiką, gaunantį garantuotas šeimos išmokas, nuomojate socialinį būstą, esate nepilnametis, turite labai didelių skolų (teisme vykdoma bendra skolų sureguliuavimo procedūra), esate sulaukytasis, protokolu atvykti į teismą pakviestas kaltinamasis arba psichikos ligonis.

Nemokamą teisinę pagalbą taip pat gausite, jeigu gyvenate vienas ir Jūsų mėnesinės pajamos mažesnės negu 860 EUR arba jeigu gyvenate šeimoje ir Jūsų bei su Jumis gyvenančių pilnamečių asmenų bendros pajamos mažesnės negu 1 104 EUR (pridedant 145,16 EUR vienam išlaikomam asmeniui).

Paskutinis naujinimas: 20/06/2012

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([nl](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [fr](#).

2. Mano teisės tyrimo bei ikiteisminio tyrimo metu ir iki bylos perdavimo teismui

Koks yra tyrimo ir nusikaltimų ikiteisminio tyrimo tikslas?

Tyrimo ir nusikaltimų ikiteisminio tyrimo tikslas – rinkti nusikaltimo įrodymus ir tikrinti informaciją, leidžiančią išteisinti įtariamąjį arba įrodyti, kad nusikaltimas nepadarėtas.

Kokie yra tyrimo ir ikiteisminio tyrimo etapai? Kas vykdo kiekvieną etapą?

Policija tiria nusikaltimus, nustato jų vykdytojus ir renka įrodymus.

Jeigu policija įtaria, kad padarytas nusikaltimas, ji įspėja karališkąjį prokurorą, kuris nusprendžia:

bylą nutraukti;

tyrimą atlikti pats (parengtinis tyrimas) arba

kreiptis į ikiteisminį tyrimą atliekančią teisėją ir prašyti, kad jis tirtų konkrečią veiką, o ne asmenį (ikiteisminis tyrimas).

Karališkojo prokuroro įgaliojimai siauresni negu ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo. Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas arba karališkasis prokuroras vadovauja tyrimui ir duoda nurodymus policininkams, atliekantiems paskirtas tyrimo užduotis (apklausa, krata, DNR mėginio paėmimas ir pan.).

Veiksmai baigus tyrimą

Kai atliekamas parengtinis tyrimas, karališkasis prokuroras gali:

bylą nutraukti;

pasiūlyti priimti susitarimą: viešasis ieškinytis nepateikiamas (nekeliamas baudžiamoji byla) sumokėjus tam tikrą pinigų sumą (įprasta procedūra Kelių eismo taisyklių pažeidimo atveju);

pasiūlyti tarpininkauti baudžiamosiose bylose, kai padaromi nesunkūs nusikaltimai: byla nekeliamas, bet nusikaltimą padaręs asmuo turi atlyginti žalą nukentėjusiajam ir prireikus lankyti terapijos ar mokymo kursus;

įtariamajam tiesiogiai įteikti šaukimą atvykti pas teisėją, nagrinėjantį bylą iš esmės;

protokolu pakviesti atvykti į teismą, kuriame nagrinėjama byla: šaukimas į teismą kaltinamajam įteikiamas jį suėmus (ne ilgesniam negu 24 valandų terminui) arba jam atvykus pas karališkąjį prokurorą, kad procedūra būtų pagreitinta.

Taip pat galimas ir kitas variantas: kai atliekamas ikiteisminis tyrimas, byla perduodama prokuratūrai, pateikiančiai galutinius reikalavimus. Paskui kaltinamasis gali persikaityti savo bylą. Jis kviečiamas atvykti į uždarają kolegiją, kuri, išklausiusi ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo tyrimo ataskaitą, galima (-as) civilinį ieškinį pareiškusių (-ias) šalių (-is) (nukentėjusiųosius), prokuroro kaltinamąją kalbą ir advokato ginamąją kalbą, gali:

grąžinti bylą ikiteisminį tyrimą atliekančiam teisėjui, kad tyrimas būtų papildytas;

arba, jeigu tyrimas išsamus:

atidėti sprendimo priėmimą, jeigu bylą nagrinėjant viešai kaltinamajam galėtų būti padaryta žala;

paskelbti, kad asmuo izoliuojamas socialinės rūpybos įstaigoje, jeigu nusikaltimą jis padarė būdamas labai nestabilios psichinės būklės, todėl veikos metu negalėjo kontroliuoti savo veiksmų, ir vis dar yra tokios būklės;

perduoti bylą kompetentingam teismui (policijos arba baudžiamųjų bylų teismui), kad būtų priimtas sprendimas; jeigu uždaroji kolegija mano, kad veiką turi nagrinėti prisiekusiųjų teismas, ji priima nutartį perduoti dokumentus generaliniam prokurorui, nes į prisiekusiųjų teismą gali kreiptis tik kaltinimo kolegija.

Kaltinamasis kaltinimo kolegijai apeliacine tvarka turi teisę apskųsti tik tam tikrus procedūrinius klausimus.

Vykstant tyrimui ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas arešto orderį gali išduoti tam tikromis sąlygomis:

yra akivaizdžių kaltės įrodymų;

už tiriamą veiką baudžiama ne mažesne negu vienu metų laisvės atėmimo bausme;

iš tikrųjų būtina užtikrinti visuomenės saugumą.

Jeigu didžiausia taikoma bausmė neviršija penkiolikos metų laisvės atėmimo, arešto orderį galima išduoti tik jeigu yra akivaizdžių priežasčių baimintis, kad asmuo pabėgs, pakartotinai nusikals, sieks išvengti teisingumo, sunaikins įrodymus arba slapta susitars su trečiosiomis šalimis.

Kaltinamasis į uždarają kolegiją atvyksta per penkias dienas nuo arešto orderio išdavimo, paskui – kiekvieną mėnesį, kol ikiteisminis tyrimas baigiamas (jeigu nusikaltimas priskiriamas nesunkiam nusikaltimui, jis atvyksta kas tris mėnesius).

Mano teisės atliekant tyrimą ir ikiteisminį tyrimą

Policijos areštas ir apklausa (1)

Bylos parengtinis tyrimas (2)

Bylos ikiteisminis tyrimas (3)

Ypatingas atvejis: kardomasis kalinimas (4)

Ikiteisminio tyrimo pabaiga (5)

Policijos areštas ir apklausa (1)

Kokiais atvejais ir kuriam laikui policija gali mane sulaikyti?

Galite būti sulaikytas užkluptas darantis nusižengimą ar nusikaltimą arba paprašius karališkajam prokurorui ar ikiteisminį tyrimą atliekančiam teisėjui, jeigu yra akivaizdžių kaltės įrodymų. Policija gali sulaikyti ne ilgesniam negu 24 valandų terminui.

Ar man gali būti atlikta kūno apžiūra?

Taip, areštuojant arba jeigu yra pagrindo manyti, kad turite ginklą ar pavojingą daiktą, arba jeigu kyla grėsmė viešajai tvarkai.

Ar policija gali įeiti į mano namus?

Taip, jeigu esate užkluptas darantis nusikaltimą arba davėte savo sutikimą.

Ar gali būti atlikta mano darbo patalpų, automobilio krata?

Taip, kaip ir Jūsų gyvenamosios vietos. Tačiau kai kurių vietų kratos atlikti negalima, o kai kurioms taikoma speciali apsauga: norint atlikti jų kratą turi būti vykdoma atskira procedūra (diplomato, parlamento nario darbo patalpos, profesines paslaptis saugantiems asmenims priklausančios patalpos ir pan.).

Automobilio kratą galima atlikti, jeigu yra pagrindo manyti, kad juo naudotasi darant nusikaltimą, vežti ieškomi asmenys, įkalčiai, įrodymai arba viešajai tvarkai pavojingi daiktai.

Ar galiu susisiekti su savo šeimos nariu, draugu, gydytoju, ambasados darbuotoju?

Gydytojas apžiūri to paprašius arba jeigu policininkai mano, kad to reikia. Policininkai nusprendžia, ar leisti skambinti telefonu. Jeigu esate nepilnametis, policininkas kuo greičiau privalo raštu arba žodžiu informuoti tėvus, globėją arba Jumis besirūpinantį asmenį.

Kokios yra mano teisės policijai vykdant apklausą?

Turite teisę tylėti ir neduoti parodymų prieš save, t. y. nebendradarbiauti renkant įrodymus prieš Jus.

Kiekvienos apklausos pradžioje pranešama, kad:

galite prašyti visus pateikiamus klausimus ir savo atsakymus į juos užrašyti taip, kaip jie buvo išdėstyti;

galite prašyti pateikti konkrečią informaciją arba atlikti konkrečią apklausą;

Jūsų parodymai gali būti naudojami kaip įrodymai teisme.

Galite naudotis turimais dokumentais, tačiau dėl to negali būti atidėta apklausa. Per apklausą arba vėliau galite reikalauti, kad šie dokumentai būtų pridėti prie apklausos protokolo arba pateikti teismo kanceliarijai.

Apklausos pabaigoje Jums perskaityti pateikiamas protokolas, nebent prašote, kad jis būtų perskaitytas. Paklausama, ar parodymai neturi būti pataisyti ar papildyti.

Jeigu norite kalbėti ne per procesą vartojama kalba, pakviečiamas prisiekęs vertėjas, parodymai užrašomi Jūsų kalba arba prašoma pačiam užrašyti savo parodymus. Jeigu apklausa vyksta dalyvaujant vertėjui, nurodoma jo tapatybė ir pareigos.

Pranešama, kad gali būti pateikta nemokama apklausos kopija.

Ar prašoma pateikti informaciją apie mano teistumą?

Policijos tarnybos gali naudotis centriniu registru.

Ar man gali padėti advokatas?

Advokatas negali dalyvauti jokiame apklausoje ir negali su Jumis susitikti, kol esate sulaikytas 24 valandoms.

Bylos parengtinis tyrimas (2)

Tyrimą atlieka karališkasis prokuroras. Parengtinis tyrimas yra tiriamojo pobūdžio: slaptas, rašytinis ir atliekamas netaikant rungimosi principo.

Kokių veiksmų karališkasis prokuroras gali imtis per parengtinį tyrimą?

Išskyrus teisės aktuose numatytas išimtis, per parengtinį tyrimą negali būti imamasi jokių prievartinių veiksmų ir pažeidžiamos asmens teisės ir laisvės. Tam tikromis sąlygomis galima areštuoti turtą.

Be visų kitų veiksmų, karališkasis prokuroras gali:

vykti į vietas, kuriose padaryta veika;

apklausti įtariamuosius ir liudytojus arba paprašyti, kad juos apklaustų policija;

nurodyti 24 valandoms sulaikyti asmenį (kai jis nėra užkluptas darantis nusikaltimą);

nurodyti atlikti DNR tyrimą įtariamajam sutikus;

sulaikyti ir konfiskuoti korespondenciją (bet jos neatplėšti);

tam tikromis sąlygomis gauti banko informaciją;

atlikti kratą užklupus asmenį darantį nusikaltimą arba gavus asmens, kuris faktiškai naudojasi patalpomis, sutikimą;

nurodyti taikyti specialius tyrimo metodus, kurie gali būti paremti vien intuicija.

Ką galiu daryti, jeigu atliekant parengtinį tyrimą pažeidžiamos mano teisės?

Pagrįstu prašymu galite prašyti, kad parengtinis tyrimas būtų nutrauktas, kad būtų vykdomas baudžiamosios bylos sumarinis procesas, pavyzdžiui, jeigu Jūsų turtas areštuotas kaip įkaltis. Karališkasis prokuroras sprendimą turi priimti per 15 dienų. Jeigu atsakymas nepateikiamas arba jis yra neigiamas, galite pateikti skundą kaltinimo kolegijai.

Šiuo atveju taip pat galite prašyti karališkojo prokuroro leisti Centrinei arešto ir konfiskavimo tarnybai (pranc. *Organe central pour la saisie et la confiscation*) parduoti turtą arba jį susigrąžinti sumokėjus užstatą.

Ar galiu susipažinti su byla?

Kitaip negu atliekant ikiteisminį tyrimą, nėra jokios konkrečios taisyklės, pagal kurią atliekant parengtinį tyrimą bylos šalims leidžiama susipažinti su visa byla arba jos dalimi. Galite prašyti, kad su byla leistų susipažinti karališkasis prokuroras, turintis diskreciją patenkinti tokį prašymą arba jį atmesti.

Ar galiu daryti įtaką bylos baigčiai?

Ne. Karališkasis prokuroras vienas priima sprendimą bylą nutraukti, kreiptis į ikiteisminį tyrimą atliekantį teisėją, šaukimu į teismą arba protokolu nurodyti atvykti į teismą, kuriame byla nagrinėjama iš esmės, arba pasiūlyti taikyti alternatyvų būdą, kad nebūtų pateiktas viešasis ieškinys (susitarimas arba tarpininkavimas: šiuo atveju byla nebus keliami, jeigu sumokėsite baudą arba laikysitės vykdant tarpininkavimą nustatytų sąlygų).

Bylos ikiteisminis tyrimas (3)

Ikiteisminiam tyrimui vadovauja ir jį kontroliuoja ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas, į kurį kreipiasi karališkasis prokuroras arba civilinį ieškinį pateikęs nuo nusikaltimo tariamai nukentėjęs asmuo.

Kokių veiksmų gali imtis ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas?

Jis gali imtis visų veiksmų, kuriuos gali atlikti karališkasis prokuroras, ir plataus masto prievartos priemonių: išduoti arešto orderį, leisti klausytis telefoninių pokalbių, atlikti kratas be sutikimo, taikyti dar platesnius specialius tyrimo metodus ir pan.

Ar ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas privalo mane apklausti?

Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas apklausti privalo tik tuomet, jeigu išduotas arešto orderis.

Ar teisėjas turi man pranešti, kad iškelta byla?

Iš esmės teisėjas turi Jums pateikti kaltinimus, jeigu yra akivaizdžių kaltės įrodymų. Kaltinimai pateikiami po apklausos arba laišku; pateikus kaltinimus turite teisę prašyti, kad būtų leista susipažinti su baudžiamąja byla ir kad būtų taikomos papildomos ikiteisminio tyrimo priemonės.

Ar teisėjas gali leisti klausytis telefoninių pokalbių?

Taip, laikydamasis labai tikslių teisės aktais nustatytų sąlygų.

Ar galiu prieštarauti tam, kad būtų atlikta krata?

Jūsų gyvenamosios vietos krata gali būti atlikta, jeigu teisėjas pasirašė kratos orderį ir jeigu krata vykdoma 5–21 val., išskyrus tam tikras išimtis.

Ar teisėjas gali fiziškai mane priversti duoti DNR mėginį?

Taip, tam tikromis sąlygomis.

Kokių veiksmų galiu imtis, kai ikiteisminio tyrimo veiksmu pažeidžiamos mano teisės?

Galite prašyti, kad būtų vykdomas baudžiamosios bylos sumarinis procesas (žr. skyrelį „Bylos parengtinis tyrimas“).

Ar galiu susipažinti su byla vykstant tyrimui?

Jeigu esate nesulaikytas kaltinamasis, ikiteisminį tyrimą atliekančiam teisėjui skirtu prašymu galite prašyti, kad būtų leista susipažinti su byla; teisėjas gali atsisakyti leisti, bet atsisakymą turi pagrįsti. Jeigu teisėjas atsakymo nepateikia arba pateikia neigiamą atsakymą, galite teikti skundą kaltinimo kolegijai.

Ar galiu prašyti, kad būtų atlikti tam tikri ikiteisminio tyrimo veiksmai?

Taip, neatsižvelgiant į tai, ar esate sulaikytas. Galite to prašyti pateikęs prašymą. Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas gali atsisakyti prašymą tenkinti, jeigu priemonę laiko nebūtina tiesai įrodyti arba žalinga ikiteisminiam tyrimui. Galima teikti apeliaciją.

Ypatingas atvejis: kardomasis kalinimas (4)

Kaip turi vykti apklausa pas teisėją?

Apklausa turi vykti prieš išduodant arešto orderį, per 24 valandas nuo sulaikymo, kitaip arešto orderis negalios. Per apklausą visų pirma turi būti nustatoma, ar galima išduoti orderį, ir aptariami kaltinimai.

Advokatas dalyvauti negali.

Ar vėliau teisėjas gali mane apklausti?

Galite prašyti, kad Jus apklaustų pakartotinai. Tai vienintelė apklausa, kurioje gali dalyvauti advokatas.

Kada galiu susitikti su advokatu?

Po pirmosios ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo vykdomos apklausos.

Ar galiu apskusti arešto orderio teisėtumą ar išdavimo motyvus?

Sprendimo sulaukyti pagal arešto orderį apeliacine tvarka apskusti negalite.

Per penkias dienas nuo orderio išdavimo turite atvykti į uždarają kolegiją. Išvakarėse leidžiama susipažinti su byla. Jūs pats arba advokatas galite prašyti paleisti į laisvę.

Klausimą dėl orderio neteisėtumo advokatas gali kelti tik per šį pirmąjį apsilankymą uždarojoje kolegijoje (ir pateikus apeliaciją). Jeigu arešto orderis patvirtinamas, turite teisę teikti apeliaciją. Per 15 dienų turite atvykti į kaltinimo kolegiją. Jeigu šių terminų nesilaikoma, būsite nedelsiant paleistas į laisvę. Patvirtinus arešto orderį sulaiikoma vienam mėnesiui (arba trims mėnesiams). Per kiekvieną teismo posėdį galite užginčyti arešto orderio ir (arba) akivaizdžių kaltės įrodymų teisėtumą. Su byla leidžiama susipažinti likus dviem dienoms iki kiekvieno atvykimo į teismą.

Ar būdamas kalėjime galiu palaikyti ryšius su trečiaisiais asmenimis?

Visada galite palaikyti ryšius su advokatu.

Tačiau ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas gali uždrausti palaikyti ryšius su bet kuriuo kitu asmeniu ne ilgiau kaip tris dienas.

Kada galiu būti paleistas į laisvę?

Paleisti į laisvę bet kada gali ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas arba galite būti paleistas ikiteisminį tyrimą atliekančio teismo sprendimu Jums atvykus į teismą. Galite būti paleistas lygtinai arba sumokėjus užstatą.

Esu kitos šalies pilietis. Ar turiu dalyvauti atliekant ikiteisminį tyrimą?

Arešto orderis gali būti išduotas, jeigu yra pavojus, kad bus siekiama išvengti teisingumo. Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas arba ikiteisminį tyrimą atliekantis teismai gali paleisti į laisvę sumokėjus užstatą. Sumokėta pinigų suma Jums bus gražinta, jeigu atvyksite į teismą visais proceso etapais. Jeigu leidžiama likti laisvėje, prašoma atvykti į apklausas, daugiausia į bylą iš esmės nagrinėjančią teismą. Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas lygtinio paleidimo nutartimi gali nurodyti neišvykti iš šalies. Šių sąlygų taikymas gali būti pratęsimas kas tris mėnesius. Jas galite apskusti uždarojoje kolegijoje.

Ikiteisminio tyrimo pabaiga (5)

Kokių veiksmų galiu imtis, jeigu tyrimas vilkinamas?

Po metų galite pateikti pagrįstą skundą kaltinimo kolegijai, kuri tikrins tyrimo eigą.

Ar leidžiama keisti kaltinimus iki teismo proceso pradžios?

Karališkasis prokuroras perskaito teisėjo perduotą bylą ir išdėsto kaltinimus, dėl kurių kaltinamasis, karališkojo prokuroro teigimu, turi atsakyti teisme. Jis taip pat gali nurodyti nutraukti bylą arba prašyti teisėjo atlikti tam tikras papildomas tyrimo užduotis. Šia proga karališkasis prokuroras arba uždaroji kolegija, kuri priima sprendimą dėl bylos baigties, dar gali pakeisti baudžiamosios veikos kvalifikavimą.

Ar prieš pradėdamas teismo procesą galiu prisipažinti kaltu dėl visų arba kai kurių kaltinimų?

Ne, esate laikomas nekaltu, kol bylą iš esmės nagrinėjantis teismas galutiniu sprendimu pripažįsta Jus kaltu.

Kaip byla baigiama nagrinėti?

Uždaroji kolegija, išklausiusi ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo ataskaitą, civilinį ieškinį pareiškusią šalį, prokurorą ir advokatą, priima sprendimą:

grąžinti kaltinamojo bylą kompetentingam teismui;

paskelbti apie bylos nutraukimą;

atidėti sprendimo priėmimą: paskelbiama, kad veika nustatyta, bet neskiriama jokia bausmė; teisėjas nustato bausmės vykdymo atidėjimo terminą, kartu gali

būti nustatytos sąlygos, kurių reikia laikytis;

taikyti socialinės rūpybos įstatymą (izoliavimas).

Kokias teises turiu šiuo etapu?

Prieš uždarnosios kolegijos posėdį galite perskaityti savo bylą ir gauti dokumentų kopijas. Konkrečiu prašymu taip pat galite prašyti atlikti papildomas tyrimo užduotis. Jeigu ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas atsisako jas atlikti, turite teisę pateikti skundą kaltinimo kolegijai.

Ar galiu teikti apeliaciją?

Nutarties perduoti bylą kompetentingam teismui apeliacine tvarka apskusti negalite, nebent yra padarytas pažeidimas, nesimta tam tikrų veiksmų arba yra pagrindas paskelbti negaliojančiais ikiteisminio tyrimo veiksmą, įrodymų gavimą arba nutartį perduoti bylą kompetentingam teismui, jeigu nurodote nepriimtino arba viešojo ieškinio panaikinimo pagrindą.

Ar galiu būti kaltinamas padaręs nusikaltimą, dėl kurio jau buvau patrauktas atsakomybėn kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje?

Iš esmės ne.

Paskutinis naujinimas: 20/06/2012

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba () neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: .

3. Mano teisės vykstant teismo procesui

Kur vyks teismo procesas?

Policijos teismas kompetentingas nagrinėti lengviausius pažeidimus, už kuriuos baudžiama 1–25 EUR bauda (Kaimo kodekso pažeidimus ir pan.), ir visus Kelių eismo taisyklių pažeidimus (eismo įvykius, kai yra žuvusiųjų, ir pan.);

baudžiamųjų bylų teismas kompetentingas nagrinėti nesunkiems nusikaltimams priskiriamus nusikaltimus (kai iš karto galima nustatyti lengvinančias aplinkybes);

prisiekusiųjų teismas kompetentingas nagrinėti sunkiausių nusikaltimų (kai negalima arba nesiekiama nustatyti lengvinančių aplinkybių).

Ar teismo procesas yra viešas?

Iš esmės teismo procesas yra viešas ir byla nagrinėjama salėje, į kurią gali patekti visi (byla besidomintys asmenys ir žurnalistai), nebent tai draudžiama dėl saugumo.

Jeigu byla susijusi su morale (išžaginimas ir pan.), galite teismo prašyti rengti uždara posėdį, t. y. į posėdžių salę leisti patekti tik tiems asmenims, kurie susiję su byla.

Jeigu svarstomas klausimas dėl nusikaltėlio, neatsakančio už savo veiksmus, nes jo psichinė būklė labai nestabili, izoliavimo, šis asmuo gali prašyti klausimą nagrinėti uždarame posėdyje, o prokuratūra gali tam prieštarauti.

Kas nagrinės bylą?

Profesionalūs teisėjai policijos arba baudžiamųjų bylų teisme. Tačiau prisiekusiųjų teisme sprendimą dėl kaltinamojo kaltės priima vien dvylika prisiekusiųjų. Paskui su trimis teisėjais jie priima sprendimą dėl bausmės.

Ar per teismo procesą gali būti pakeisti kaltinimai?

Prokuroras ir teisėjas veikia, kuria esate kaltinamas, gali vertinti skirtingai. Pavyzdžiui, jeigu išdaužėte automobilio stiklą, prokuroras gali kaltinti bandymu apvogti, nors iš tikrųjų ketinote tik išdaužti stiklą. Teisėjas veikia gali kvalifikuoti kitaip ir vertinti ją kaip turto sugadinimą. Tačiau jis turi Jus apie tai įspėti, kad galėtumėte apsiginti pagal šį naują pagrindą.

Kas būna, jei per teismo procesą prisipažįstu kaltu dėl kai kurių ar visų man pareikštų kaltinimų?

Bausmė savaime nesumažinama.

Kokios yra mano teisės vykstant teismo procesui?

Ar privalau dalyvauti teismo procese? Ar man reikia dalyvauti visame procese?

Jums visada gali atstovauti advokatas. Išimties tvarka prieš teismą asmeniškai turite stoti tik tuomet, jeigu teismas taip nusprendžia nutartimi, kurią jis turi įpareigoti įteikti Jums prieš posėdį.

Ar teismo procesas gali vykti man nedalyvaujant?

Jeigu nedalyvausite teismo procese arba Jums neatstovaus advokatas, kad atsakytumėte į kaltinimus, procesas vyks be Jūsų ir būsite nuteistas už akių.

Ar galiu dalyvauti naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones, jei gyvenu kitoje valstybėje narėje?

Ne.

Ar man bus užtikrintas vertimas žodžiu, jei nesuprasiu teisme vartojamos kalbos?

Taip.

Ar privalau turėti advokatą?

Ne, nebent bylą nagrinėja prisiekusiųjų teismas.

Ar man bus skirtas advokatas?

Taip, tam tikromis sąlygomis (žr. [1 suvestinę](#)).

Ar galiu pakeisti advokatą?

Taip, net ir nepaaiškinęs savo sprendimo.

Ar galiu pasisakyti bylą nagrinėjant teisme?

Taip.

Ar privalau pasisakyti bylą nagrinėjant teisme?

Tai neprivaloma.

Kokie bus padariniai, jei bylą nagrinėjant teisme nesakysiu tiesos?

Turite teisę neduoti parodymų prieš save ir taikyti tokią gynybos strategiją, kokią norite. Taip pat turite teisę tylėti.

Kokios yra mano teisės, susijusios su man nepalankiais įrodymais?

Ar galiu ginčyti man nepalankius įrodymus?

Taip.

Kaip?

Per posėdį galite teisėjo prašyti atlikti kitus tyrimus.

Kodėl?

Kad būtų įrodyta, jog kaltinimas neįtikinamas.

Kokių sau naudingų įrodymų galiu pateikti?

Galite pateikti bet kokius dokumentus, prašymą atlikti pakartotinę ekspertizę, apklausti naują liudytoją ir pan.

Ar galiu naudotis privatus detektyvo paslaugomis sau naudingiems įrodymams rinkti?

Taip.

Ar tokie įrodymai priimtini?

Taip.

Ar galiu prašyti liudytojų liudyti mano naudai?

Taip.

Ar aš arba mano advokatas galime pateikti klausimų kitiems bylos liudytojams?

Taip, tarpininkaujant policijai arba teisėjui.

Ar aš arba mano advokatas galime ginčyti jų teiginius?

Taip.

Ar atsižvelgiama į informaciją apie mano teistumą?

Taip.

Kokią informaciją?

Įsiteisėjusius nuosprendžius.

Kokios sąlygos taikomos? Kokiu etapu atsižvelgiama?

Dėl šių nuosprendžių galima padvigubinti didžiausią bausmę ir neleisti taikyti naudingų priemonių.

Ar atsižvelgiama į ankstesnius nuosprendžius, priimtus kitoje valstybėje narėje?

Taip, jie gali būti perduoti teisėjui.

Kas vyksta teismo proceso pabaigoje?

Kuo gali baigtis bylos nagrinėjimas teisme?

Kaltinimai pripažįstami nepriimtinais, jeigu buvo pažeista svarbi taisyklė. Tačiau galima pradėti naują procesą.

Priimamas išteisinamasis nuosprendis, jeigu nėra pakankamų Jūsų kaltės įrodymų ir nekyla jokių pagrįstų abejonių.

Priimamas apkaltinamasis nuosprendis.

Jeigu priimamas apkaltinamasis nuosprendis, teisėjas renkasi vieną iš penkių galimybių, atsižvelgdamas į nusikaltimų pobūdį ir Jūsų teistumą:

skiria laisvės atėmimo bausmę;

skiria sankciją, pagal kurią įpareigoja atlikti tam tikrą darbą: per vienus metus turi būti neatlygintinai atliktas visuomenei naudingas darbas; jeigu šis darbas neatliekamas, skiriama laisvės atėmimo bausmė arba bauda;

skiria baudą;

atideda nuosprendžio vykdymą arba jo priėmimą, kartu nustatydamas 1–5 metų bandomojo laikotarpio sąlygas (nebeusikalsti, lankyti mokymo kursus, nebesilankyti tam tikrose vietose ir pan.) arba jų nenustatydamas;

paprastai paskelbia, kad asmuo pripažįstamas kaltu.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo bylą nagrinėjant teisme?

Nukentėjusysis gali pasisakyti dėl su juo susijusios veikos ir prašyti sumokėti piniginę kompensaciją.

Kaip?

Žodžiu arba pateikti rašytinį prašymą.

Kokiu etapu?

Per posėdį, iškart po to, kai Jus apklausia teisėjas.

Išsamesnė informacija pateikiama [nukentėjusiųjų teisių](#) suvestinėse.

Susijusios nuorodos

[Teismų adresai](#)

[Teisingumo ministerijos interneto svetainė](#)

[Kalėjimų adresai](#)

Paskutinis naujinimas: 20/06/2012

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([nl](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [fr](#).

4. Mano teisės teismui priėmus sprendimą

Ar galiu apskųsti sprendimą?

Ar galiu nesutikti su bausme ir apskųsti byloje paskelbtą sprendimą?

Jeigu nedalyvavote teismo procese arba Jums neatstovavo advokatas, sprendimas priimamas už akių. Visuomet galima teikti specialų skundą – prieštaravimą. Taip pat galima teikti apeliaciją.

Jeigu sprendimas priimtas Jums dalyvaujant, jis yra pagrįstas rungimosi principu. Apeliaciją numatyta teikti tik tuomet, jeigu sprendimą priėmė teismas (pranc. *tribunal*). Taigi negalima teikti apeliacijos dėl Apeliacinio teismo (pranc. *cour d'appel*) ir prisiekusiųjų teismo (pranc. *cour d'assises*) sprendimų.

Kaip ir kam galima apskųsti?

Jeigu esate sulaikytas, prieštaravimas ir apeliacija gali būti teikiami kalėjimo raštine. Jeigu esate laisvėje, prieštaravimas pateikiamas per teismo antstolį, o apeliacija turi būti pateikta sprendimą priėmusio teismo (pranc. *tribunal*) kanceliarijai.

Per kokį terminą galima apskųsti?

Skundas turi būti pateiktas per penkiolika dienų.

Prieštaravimo pateikimo terminas pradedamas skaičiuoti nuo kitos dienos po tos, kurią sužinoma apie rašytinio sprendimo įteikimą (dokumento įteikimas).

Apeliacijos pateikimo terminas pradedamas skaičiuoti nuo kitos dienos po teismo posėdžio, kuriame priimtas sprendimas, dienos.

Kokie yra skundo motyvai?

Nesutikimas su nustatytais faktinėmis aplinkybėmis arba teisiniais motyvais.

Kas būna apskundus?

Kas būna, jeigu teikdamas skundą esu kalėjime?

Jeigu skundas susijęs su byla, dėl kurios esate sulaikytas ir nuteistas laisvės atėmimo bausme, kalėjime liksite tol, kol bus paskelbtas naujas sprendimas.

Vykstant šiam naujam procesui gali būti teikiamas prašymas paleisti į laisvę už užstatą.

Jeigu esate sulaikytas dėl kitos bylos, skundas Jūsų buvimui kalėjime įtakos neturės.

Kiek reikia laiko, kad skundas būtų išnagrinėtas?

Prieštaravimas pateikiamas nagrinėti teismo posėdyje per penkiolika dienų nuo skundo gavimo, jeigu esate laisvėje, arba per tris dienas, jeigu esate sulaikytas. Apeliacija išnagrinėjama ne vėliau kaip per šešiasdešimt dienų nuo jos gavimo.

Ar skunde galiu pateikti naujų įrodymų?

Taip.

Kokios taisyklės yra taikomos?

Taikomos tokios pat taisyklės kaip ir bylą nagrinėjant pirmajam teisėjui (žr. [3 suvestinę](#)).

Kaip vyksta teismo posėdis, kuriame nagrinėjamas skundas?

Teisėjas pirmiausia nagrinėja, ar skundas pateiktas laiku, paskui dar kartą nagrinėja pateiktas faktines aplinkybes ir galimą bausmę, kuri turi būti paskelbta.

Koks gali būti teismo sprendimas?

Kas vyksta, jeigu skundas patenkinamas arba atmetamas?

Jeigu skundas (prieštaravimas arba apeliacija) patenkinamas, yra dvi galimybės:

ieškiny paskelbiamas nepriimtina arba esate išteisinamas ir, jeigu buvote sulaikytas, nedelsiant paleidžiamas;

esate nuteisiamas mažesne bausme.

Jeigu skundas atmetamas,

prieštaravimo atveju skirta bausmė patvirtinama, bet niekada nedidinama;

apeliacijos atveju bausmė gali būti patvirtinama arba padidinama.

Ar suteikiama teisė apskųsti aukštesne instancija ir (arba) kita instancija priimtą sprendimą?

Apeliaciją dėl teismo (pranc. *tribunal*) priimto sprendimo dėl prieštaravimo galima pateikti apeliaciniam teismui. Kasaciją dėl sprendimo dėl apeliacijos, pateiktos apeliacinio teismo kanceliarijai, per penkiolika dienų galima pateikti kasaciniam teismui. Dėl šios kasacijos nuosprendžio vykdymas neatidedamas.

Kokiomis aplinkybėmis teikiama kasacija?

Kasacija yra pagrįsta tik tuomet, jeigu pažeista teisė arba procedūra.

Jeigu pirmasis sprendimas buvo neteisingas, ar man bus atlyginta žala?

Taip, jeigu nagrinėjant šią bylą buvote sulaikytas.

Kokia žala atlyginama?

Kompensuojama dėl sulaikymo patirta žala.

Kaip?

Pateikiamas rašytinis prašymas Federalinei viešajai teisingumo tarnybai.

Jeigu mano skundas patenkinamas, ar nuosprendis bus įtrauktas į informaciją apie teistumą?

Ne.

Kada nuosprendis įsiteisėja?

Jeigu per penkiolika dienų nuo pranešimo apie už akių priimtą nuosprendį nepateikiamas joks prieštaravimas.

Jeigu per 25 dienas nuo nuosprendžio paskelbimo nepateikiama jokia nei Jūsų, nei prokuratūros apeliacija.

Esu kitos valstybės narės pilietis; ar galiu būti perduotas šiai valstybei narei pasibaigus teismo procesui Belgijoje?

Taip.

Ar perduodama savaime?

Ne, visada reikia gauti Belgijos ir kitos valstybės sutikimą.

Kokiomis aplinkybėmis?

Pirmasis atvejis. Belgijoje paskelbtą nuosprendį, kuriuo skiriama ne mažesnė negu šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė ir kurio negalima apskūsti, norima įgyvendinti Jūsų kilmės šalyje (taip pat žr. skyrelį [Teisingumas nuo A iki Z](#)):

a) Jūs su tuo sutinkate ir esate perduodamas tik tuo atveju, jeigu turite leidimą gyventi Belgijoje (žr. [Europos konvenciją](#));

b) esate perduodamas be savo sutikimo, jeigu neturite arba nebeturite leidimo gyventi Belgijoje (žr. [Europos konvenciją](#)) arba jeigu Belgija išdavė **Europos arešto orderį** Jums suimti, kartu suteikdama garantiją, kad būsite perduotas kilmės šaliai.

Antrasis atvejis. Esate perduodamas be savo sutikimo, kad būtumėte teisiamas kilmės šalyje pagal valstybės, kurios pilietis esate, išduotą **Europos arešto orderį**. Jeigu dar turite atlikti bausmę Belgijoje, Belgija, norėdama Jus perduoti kilmės valstybei, gali palaukti, kol atliksite bausmę, arba gali perduoti tam tikram laikui, kad būtumėte teisiamas toje valstybėje, gavusi garantiją, kad paskui būsite perduotas Belgijai atlikti jos skirtos bausmės. Jeigu nuolatinė gyvenamoji vieta yra Belgijoje, galite prašyti Belgijos Jus perduoti, jei vėliau būsite perduotas Belgijoje atlikti užsienyje skirtos bausmės.

Trečiasis atvejis. Esate perduodamas be savo sutikimo, kad kilmės šalyje atliktumėte bausmę, paskelbtą pagal valstybės, kurios pilietis esate, išduotą **Europos arešto orderį**. Jeigu dar turite atlikti bausmę Belgijoje, prieš perduodama Jus kilmės šaliai Belgija palauks, kol atliksite bausmę. Jeigu Jūsų nuolatinė gyvenamoji vieta yra Belgijoje, galite prašyti Belgijos atsisakyti vykdyti arešto orderį, kad galėtumėte bausmę atlikti Belgijoje, o ne savo kilmės šalyje.

Ar galiu apskūsti sprendimą perduoti mane kitai valstybei?

Taip, nebent savo noru sutikote būti perduotas ir buvo leista perduoti.

Jeigu esate perduodamas tam, kad Belgijoje skirtą bausmę atliktumėte savo kilmės valstybėje narėje (pirmasis atvejis), per šešiasdešimt dienų **Valstybės tarnybai** galite pateikti ieškinį dėl panaikinimo ir ieškinį dėl vykdymo sustabdymo, taip pat galite pateikti teisminį ieškinį **laikinąsias apsaugos priemones** skubos tvarka **taikantiems teisėjui**.

Įgyvendindamas kilmės šalies išduotą Europos arešto orderį (antrasis ir trečiasis atvejai) **ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas** atlieka pirmąjį tikrinimą; penkiolika arešto parų jo veiksmams vadovauja **uždaroji kolegija**. Per 24 valandas nuo uždarosios kolegijos nutarties paskelbimo gali būti pateikta **apeliacija kaltinimo kolegijai** (žr. [3 suvestinė](#)). Per 24 valandas nuo kaltinimo kolegijos sprendimo priėmimo taip pat gali būti pateikta kasacija kasaciniam teismui.

Ar mane galima dar kartą teisinti dėl to paties nusikaltimo, jei esu nuteistas Belgijoje?

Ne.

Informacija apie kaltinimus ir (arba) nuosprendį

Ar informacija apie nuosprendį ir su juo susijusius kaltinimus įtraukiama į informaciją apie mano teistumą?

Taip.

Kaip ir kur ši informacija saugoma?

Ji saugoma duomenų banke, vadinamame centriniu nuosprendžių registru, kurį administruoja Federalinė viešoji teisingumo tarnyba.

Kiek laiko ji saugoma?

Nuosprendžiai, kuriais skirtos policijos sankcijos (1–7 dienos laisvės atėmimo, 1–25 EUR baudos, sankcijos, pagal kurias įpareigojama 20–45 valandas dirbti tam tikrą darbą), teistumo (neteistumo) pažymoje nebenurodomi po trejų metų.

Kiti nuosprendžiai įrašomi visam laikui. Tačiau vykdant reabilitacijos procedūrą galima pasiekti, kad jie būtų išbraukti.

Ar informacija gali būti saugoma be mano sutikimo?

Taip.

Ar galiu skųstis dėl to, kad ši informacija saugoma?

Ne.

Kas gali susipažinti su informacija apie mano teistumą?

Teismai ir policija su ja gali susipažinti be apribojimų.

Informacijos apie teistumą nereikia painioti su teistumo (neteistumo) pažyma, kurios gali reikalauti kai kurios valdžios institucijos arba tam tikri privatūs asmenys (darbdaviai ir pan.) ir kurioje nenurodomi visi į informaciją apie teistumą įtraukti duomenys. Pavyzdžiui, paprasti kaltės pripažinimai, ne ilgesnis negu šešių mėnesių laisvės atėmimas ir ne didesnės negu 500 EUR baudos arba dėl Kelių eismo taisyklių pažeidimų skirtos baudos, nesusijusios su teisės vairuoti atėmimu ilgiau negu trejus metus, teistumo (neteistumo) pažymoje nebenurodomi praėjus trejiems metams ir 25 dienoms nuo nuosprendžio paskelbimo. Be to, šioje pažymoje niekada nenurodoma, kad nuosprendžio priėmimas atidėtas paprastai arba nustačius bandomąjį laikotarpį.

Paskutinis naujinimas: 20/06/2012

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba [nl](#) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [fr](#)

5. Nesunkūs pažeidimai

Kaip nagrinėjami nesunkūs Kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Jeigu vietos policija nustato, kad pažeistos Kelių eismo taisyklės, protokole nurodytos transporto priemonės savininkui ji gali nusiųsti užpildyti formą, kad sužinotų eismo įvykio metu vairavusio asmens tapatybę. Paskui karališkasis prokuroras gali pasiūlyti sudaryti susitarimą, kad nebūtų iškelta baudžiamoji byla, – banko pavedimu Fiskalinei pridėtinės vertės mokesčio, registro ir turto administracijai sumokėti tam tikrą pinigų sumą.

Sumokėjus šią sumą nereikia vykti į policijos teismą, taigi neskiriama didesnė bausmė ir nereikia mokėti papildomų teismo išlaidų.

Tačiau sudaręs susitarimą pripažįstate savo kaltę ir atsakomybę dėl galimų nukentėjusiųjų, jeigu dėl Jūsų pažeidimo kitam eismo dalyviui padaryta žala.

Kas nagrinėja tokius pažeidimus?

Siūlyti sudaryti šiuos susitarimus įpareigota kompetentingo policijos teismo prokuratūra. Fiskalinės administracijos Baudų skyrius tvarko atliktų mokėjimų apskaitą ir apie juos praneša prokuratūrai.

Kokia tvarka taikoma?

Pasiūlymas sudaryti susitarimą pažeidėjui pateikiamas registruotu laišku arba policijos pareigūno įteikiamu pranešimu. Mokėjimo terminas yra nuo penkiolikos dienų iki trijų mėnesių, išimties atvejais – net iki šešių mėnesių.

Ar taikomos sankcijos?

Jeigu mokėjimas neatliekamas arba atmetamas pasiūlymas sudaryti susitarimą, prokuratūra kviečia pažeidėją į policijos teismą, kad pagal įstatymą jam būtų skirta sankcija (bauda, laisvės atėmimas, teisės vairuoti atėmimas).

Ar dėl tokių pažeidimų yra traukiami atsakomybėn kitų valstybių narių piliečiai?

Taip.

Kaip?

Pažeidimą nustatęs policininkas pasiūlo sudaryti susitarimą.

Atsakius jį sudaryti jis gali reikalauti tuoju pat sumokėti mažiausią teisėtą baudą, o jeigu ji nesumokama, nedelsiant yra konfiskuojama protokole nurodyta transporto priemonė.

Jeigu atsakoma sudaryti susitarimą, nurodyta suma gali būti sumokėta arba išskaičiuota policijos teismui priėmus sprendimą.

Kaip nagrinėjami kiti nesunkūs pažeidimai?

Nepilietiško elgesio atvejus (susijusius su rinkliavomis už automobilių stovėjimą ir švara viešose vietose) administruoja komunos valdžios institucija. Jeigu nesumokate nustatytos sumos, vietos taikos teisėjas gali patraukti Jus atsakomybėn.

Padarius pažeidimą, susijusį su socialine sritimi, mokesčiais, futbolo rungtynių saugumu, geležinkelių transportu, kitu viešuoju transportu ir panašiomis sritimis, specialioms valdžios institucijoms leidžiama rinkti administracines baudas. Įvairius teisinius ieškinius nagrinėja civilinių bylų teismo teisėjas.

Ar šie pažeidimai nurodomi informacijoje apie mano teistumą?

Nuosprendžiai, susiję su Kelių eismo taisyklių pažeidimais, į informaciją apie teistumą yra įtraukiami. Į šią informaciją neįtraukiamos administracinės baudos ir baudos, susijusios su futbolo įstatymu.

Paskutinis naujinimas: 20/06/2012

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([bg](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Atsakovai (baudžiamosios bylos) - Bulgarija

Šiose duomenų suvestinėse aiškinama, kas atsitinka, kai asmuo yra įtariamas arba kaltinamas padaręs nusikaltimą, dėl kurio pradedamas teisminis nagrinėjimas. Informacija apie Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos skiriama konkrečiai nustatyta bausmė, pvz., bausmė, pateikta [5 duomenų suvestinėje](#).

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Bulgarijoje baudžiamąjį procesą sudaro 2 etapai – ikiteisminis tyrimas ir teismo procesas.

Ikiteisminio tyrimo tikslas – atliekant tyrimą surinkti įrodymus, patvirtinančius arba paneigiančius prielaidą, kad tam tikras asmuo įvykdė nusikaltimą.

Vadovaujami prokuroro tyrimą atlieka ikiteisminio tyrimo teisėjai arba policijos pareigūnai. Tyrimo tikslas – padėti prokurorui nuspręsti, ar kelti bylą ir palaikyti kaltinimus teisme prieš kaltinamąjį, ar procesą nutraukti.

Teismo procesas pradedamas, kai prokuroras teisme pareiškia kaltinimus asmeniui dėl jo įvykdyto nusikaltimo. Teismo procese dalyvauja priešingos proceso šalys ir prokuroras, o kaltinamasis bei gynybos advokatas turi vienodas procesines teises. Teismas nagrinėja prokuroro pateiktus įrodymus, tačiau šalių prašymu arba savo iniciatyva gali rinkti ir nagrinėti naujus įrodymus teisybei nustatyti.

Teismas baigiasi teismo nuosprendžiu, kuriuo kaltinamasis pripažįstamas kaltu ir jam skiriama bausmė, arba išteisinamas.

Išsamiau apie šiuos proceso etapus ir savo teises rasite duomenų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija, ji gali padėti tik kaip bendriausio pobūdžio orientuojantys patarimai.

Europos Komisijos vaidmuo

Atkreiptinas dėmesys, kad Europos Komisija neatlieka jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese, todėl jei ir turėtumėte nusiskundimų, ji jums niekuo negalėtų padėti. Informacijos apie tai, kaip ir kur reikėtų paduoti skundą, rasite šiose duomenų suvestinėse.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas.

[1](#) – **Kaip gauti teisinę pagalbą**

[2](#) – **Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu**

Tyrimas (įskaitant kaltinimų pareiškimą ir apklausą)

Sulaikymas (įskaitant Europos arešto orderį)

Pirma teismo apklausa

Suėmimas arba paleidimas į laisvę

Prokurorų pasirengimas bylos nagrinėjimui

Gynybos pasirengimas bylos nagrinėjimui

Kardomosios priemonės

Draudimas išvykti iš Bulgarijos

[3](#) – **Mano teisės teismo proceso metu**

Saugomo liudytojo apklausa

[4](#) – **Mano teisės teismo procesui pasibaigus**

[5](#) – **Nesunkūs Kelių eismo taisyklių pažeidimai**

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso kodeksas](#)

Paskutinis naujinimas: 20/07/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

1 – Kaip gauti teisinę pagalbą

Gauti nepriklausomą teisinę pagalbą yra ypač svarbu, jei koku nors būdu esate įtrauktas į baudžiamąjį procesą. Duomenų suvestinėse rasite atsakymus, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę, kad jums atstovautų advokatas. Taip pat sužinosite, kuo advokatas jums gali padėti. Šioje bendroje duomenų suvestinėje sužinosite, kaip surasti advokatą ir kas padengs išlaidas advokatui, jei pats neturėsite pakankamai lėšų jam sumokėti.

Kaip surasti advokatą

Jei manote, kad jums reikia advokato, tačiau nė vieno nepažįstate, galite rinktis iš advokatų, bendradarbiaujančių su jūsų gyvenamosios vietos apygardos teismu. 27 Bulgarijos advokatų asociacijų kontaktinius duomenis rasite [Aukščiausiosios advokatūros tarybos](#) svetainėje. Jei jus sulaiko, turite teisę, kad jums advokatas atstovautų nuo sulaikymo momento. Kadangi po sulaikymo turite teisę susisiekti su giminaičiais ir draugais, galite jų paprašyti surasti jums advokatą.

Užmokestis advokatui

Jei pasirinksite advokatą, už paslaugas jam mokėsite pagal raštišką jūsų ir advokato sudarytą sutartį.

Jei pats neturėsite pakankamai lėšų, tačiau norėsite, kad jums atstovautų advokatas, be to, kad būtų užtikrintas teisingumas, turite teisę į nemokamą teisinę pagalbą. Ji suteikiama jūsų prašymu arba pagal įstatymą, kai jums privalo atstovauti gynėjas. Priklausomai nuo proceso etapo (žr. [1 duomenų suvestinę](#)), šį sprendimą priima prokuroras (per ikiteisminį tyrimą) arba teismas (per teismo procesą), įvertinę jūsų turtinę padėtį.

Jei jums reikalinga teisinė pagalba, prokuroras arba teismas nedelsdami išsiunčia sprendimą atitinkamos Advokatūros asociacijos tarybai, kad ši paskirtų jums advokatą. Atkreipkite dėmesį, kad jei būsite nuteistas, privalėsite atlyginti sumokėtą pinigų sumą jums paskirtam advokatui.

Susijusios nuorodos

[Advokatūros įstatymas](#)

[Teisinės pagalbos įstatymas](#)

[Baudžiamojo proceso kodeksas](#)

[Nacionalinė teisinių paslaugų tarnyba](#)

[Aukščiausioji advokatūros taryba](#)

Paskutinis naujinimas: 20/07/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

2 – Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu (iki baudžiamosios bylos perdavimo teismui)

Koks yra ikiteisminio tyrimo tikslas?

Tyrimo metu renkami įrodymai siekiant patvirtinti arba paneigti prielaidą, kad asmuo įvykdė nusikaltimą. Tyrimas gali būti pradėtas, kai ikiteisminio tyrimo įstaiga gauna skundą apie įvykdytą nusikaltimą arba turi duomenų apie galimą nusikaltimą. Jei policija sulaiko kurį nors asmenį nusikaltimo vietoje, tai taip pat gali būti pagrindas pradėti tyrimą.

Paprastai visus ikiteisminio tyrimo etapus vykdo policija. Kai kuriuos atvejus tiria ikiteisminio tyrimo teisėjai arba prokurorai. Tik prokuroras gali vadovauti tyrimui ir jį kontroliuoti.

Kokie yra ikiteisminio tyrimo etapai?

Tyrimas (įskaitant kaltinimų pareiškimą ir apklausą)

Ikiteisminio tyrimo įstaigos siekia surinkti įrodymų, patvirtinančių arba paneigiančių prielaidą, kad buvo įvykdytas nusikaltimas. Jei bus surinkta pakankamai įrodymų prielaidai, kad tam tikras asmuo įvykdė nusikaltimą, pagrįsti, tyrimą vykdomas pareigūnas privalo apie tai raštu informuoti asmenį, įtariamą padarius nusikalstamą veiką. Asmuo privalo pasirašyti pranešimą. Iškart po to kaltinamasis yra apklausiamas.

Sulaikymas

Jei policija randa įrodymų, duodančių pagrindą manyti, kad asmuo įvykdė nusikaltimą, ji gali asmenį sulaikyti ne ilgiau kaip 24 valandoms. Tik prokuroras gali nuspręsti, ar sulaikymas turėtų būti pratęstas, tačiau iš viso ne ilgiau kaip 72 valandoms. Priešingu atveju sulaikytas asmuo turėtų būti paleistas. Sulaikymo policijoje tikslas – nustatyti, ar asmeniui turi būti pareikšti kaltinimai. Kardomasis sulaikymas yra skirtas užtikrinti pirmąjį kaltinamojo pasirodymą teisme.

Pirma teismo apklausa

Paprastai prokuroras nustato kaltinamajam taikytiną [kardomąją priemonę](#). Tačiau jei prokuroras nusprendžia, kad [kardomoji priemonė](#) turėtų būti suėmimas arba namų areštas, jis tokį prašymą pateikia teismui ir užtikrina, kad kaltinamasis pasirodytų teisme.

Suėmimas arba paleidimas į laisvę

Jei kaltinamasis atvedamas į teismą, tik teismas gali nuspręsti, ar [kardomoji priemonė](#) bus suėmimas, namų areštas arba sulaikytojo paleidimas į laisvę.

Prokurorų pasirengimas bylos nagrinėjimui

Baigus tyrimą, ikiteisminio tyrimo pareigūnas surinktus įrodymus siunčia prokurorui. Prokuroras išnagrinėja įrodymus ir sprendžia, ar prielaida, kad buvo padaryta nusikalstama veikla yra neabejotinai patvirtinta. Tik tada prokuroras gali pareikšti kaltinimus teisme. Priešingu atveju prokuroras nutraukia bylą.

Gynybos pasirengimas bylos nagrinėjimui

Kai kaltinamasis ir jo advokatas informuojami apie kaltinimus, jie gali pateikti įrodymus kaltinamojo naudai. Pasibaigus tyrimui, kaltinamojo ir jo advokato prašymu ikiteisminio tyrimo pareigūnas turi jiems leisti susipažinti su visais surinktais įrodymais ir skirti pakankamai laiko įrodymams įvertinti.

Mano teisės tyrimo metu

Atkreiptinas dėmesys, kad „sulaikymo“, „pirmos teismo apklausos“ ir „suėmimo“ etapai galimi, bet nėra būtini. Norėdami daugiau sužinoti apie savo teises kiekviename etape, spustelėkite toliau pateiktas nuorodas.

[Tyrimas \(įskaitant kaltinimų pareiškimą ir apklausą\) \(1\)](#)

[Sulaikymas \(įskaitant Europos arešto orderį\) \(2\)](#)

[Pirma teismo apklausa\(3\)](#)

[Suėmimas arba paleidimas į laisvę \(4\)](#)

[Prokurorų pasirengimas bylos nagrinėjimui\(5\)](#)

Gynybos pasirengimas bylos nagrinėjimui (6)

Kardomosios priemonės (7)

Draudimas išvykti iš Bulgarijos (8)

Tyrimas (įskaitant kaltinimų pareiškimą ir apklausą) (1)

Kokia man bus suteikta informacija apie tai, kas vyksta?

Jei prieš jus bus surinkta pakankamai įrodymų, ikiteisminio tyrimo pareigūnas su jumis susisieks ir informuos raštu apie nusikalstamą veiką, kurią padaręs esate kaltinamas. Iškart po to pareigūnas privalo jus informuoti apie jūsų teises tyrimo metu. Turėsite pasirašyti dokumentą, patvirtinantį, kad buvote informuotas apie savo teises.

Ar man skirs vertėją, jei nemoku kalbos?

Taip. Galite atsisakyti pasirašyti pranešimą, informuojantį jus apie kaltinimą, jei jums nebuvo suteikta vertėjo paslauga. Vertėjas padės jums viso tyrimo metu. Už vertėjo paslaugas jums mokėti nereikia.

Kokiame etape galėsiu susitikti su advokatu?

Pranešdamas jums apie kaltinimus, ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo jums pasakyti, kad galite atvykti su advokatu. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo suteikti jums pakankamai laiko susisiekti su advokatu. [Baudžiamojo proceso kodekse](#) nurodyti atvejai, kai privaloma turėti gynėją. Apie advokato pasirinkimą ir teisę į nemokamą teisinę pagalbą skaitykite [čia](#). Turite teisę su advokatu susitikti ir kalbėtis konfidencialiai. Jei nemokate kalbos, jums bus suteiktos vertėjo paslaugos.

Ar manęs prašys duoti parodymus? Ar turėčiau duoti parodymus?

Kai tik jums praneš apie kaltinimus, ikiteisminio tyrimo pareigūnas jus apklaus. Galite duoti parodymus dėl kaltinimų arba tylėti. Taip pat galite pateikti paaiškinimus vėliau bet kuriuo tyrimo etapu.

Kokie bus padariniai, jei pasakysiu ką nors, kas pakenktų mano bylai?

Jeigu prisipažinsite kaltas, jums gali būti skirta švelnesnė bausmė. Tylėjimas negali jums pakenkti. Teismas negali priimti nuosprendžio remdamasis tik jūsų prisipažinimu.

Esu iš kitos šalies. Ar privalau dalyvauti tyrime?

Kaip kaltinamasis, turite būti pasiekiamas tyrimą atliekančioms įstaigoms. Todėl jums gali būti pritaikyta [kardomoji priemonė](#). Jeigu jūsų nėra šalyje, tyrimas gali būti vykdomas, jei:

nežinoma jūsų gyvenamoji vieta;

negalite būti pakviestas dėl kitų priežasčių;

buvote pakviestas, bet neatvykote ir nepateikėte tai pateisinančių priežasčių.

Tokiu atveju pagal [čia](#) nurodytą tvarką jums bus paskirtas privalomasis gynėjas.

Galite būti apklaustas naudojant vaizdo ryšį, jei esate išvykęs iš šalies ir tai nekludys tyrimui. Šios apklausos metu turėsite tokias pačias teises, kaip nurodyta pirmiau šioje duomenų suvestinėje.

Ar galiu būti išsiųstas atgal į savo šalį?

Taip, vadovaujantis [Baudžiamojo proceso kodekse](#) nurodytomis sąlygomis. Jums reikės advokato pagalbos.

Ar būsiu laikomas suimtas, ar paleistas?

Jūs gali laikyti suimtą. Daugiau informacijos rasite skyriuose [Pirma teismo apklausa \(3\)](#) ir [Suėmimas arba paleidimas į laisvę \(4\)](#).

Ar galiu išvykti iš šalies, kol vyksta tyrimas?

Galite, jei nesate sulaikytas, tačiau turėtumėte apie tai informuoti tyrimą atliekančią įstaigą. Jei bus manoma, kad galite vengti tyrimo, jums gali būti [uždrausta išvykti iš šalies](#).

Ar gali būti iš manęs pareikalauta duoti pirštų antspaudus, DNR mėginius (pvz.: plaukų, seilių) ar kurių kitų kūno skysčių?

Iš jūsų gali būti pareikalauta duoti tokius mėginius, jei jų negalima gauti kitu būdu. Mėginius turite duoti. Jei atsisakysite, tada šie mėginiai, teismui leidus, bus paimti priverstinai. Jei mėginiams paimti būtina įsiskverbti į kūną, procedūrą atliks gydytojas. Turite teisę iš ikiteisminio tyrimo pareigūno gauti informaciją apie vykdymo tvarką.

Ar gali būti atliekama asmens krata?

Ikiteisminio tyrimo pareigūnas gali nurodyti atlikti asmens kratą siekiant surinkti įrodymus arba konfiskuoti objektus, galinčius trukdyti tyrimui arba padėti jums pabėgti. Asmens krata turi būti sankcionuota teismo išduotu orderiu arba vėliau teismo patvirtinta. Turite teisę pamatyti asmens kratos protokolą ir teismo nutartį.

Ar gali būti atlikta krata mano namuose, verslo patalpose, automobilyje ir pan.?

Atsakymas toks pats kaip į pirmiau užduotą klausimą.

Ar galiu prisipažinti kaltas dėl visų ar dalies man pareikštų kaltinimų iki bylos perdavimo teismui?

Galite prisipažinti kaltas per pirmą apklausą, kai sužinosite, kuo esate kaltinamas. Apie prisipažinimą ir savo teises šioje situacijoje žr. anksčiau šioje duomenų suvestinėje pateiktą informaciją.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti iki perduodant bylą teismui?

Jei surenkama naujų įrodymų, kaltinimai gali būti pakeisti. Apie naujus kaltinimus nedelsiant turite būti informuotas ir dėl to apklaustas.

Ar galiu būti kaltinamas nusikaltimu, dėl kurio jau buvau apkaltintas kitoje valstybėje narėje?

Taip, nebent pagal galiojantį tarptautinį susitarimą, kurio viena šalių yra Bulgarija, nustatyta kitaip.

Ar bus pareikalauta informacijos apie mano teistumą?

Taip, nepaisant, ar jūs to norite, ar ne.

Sulaikymas (įskaitant Europos arešto orderį) (2)

Kokia man bus suteikta informacija apie tai, kas vyksta?

Sulaikymą (suėmimą) vykdo policijos pareigūnai. Negalite būti sulaikytas ilgiau kaip 24 valandoms. Sulaikymo pagrindai nurodomi arešto orderyje. Turite teisę žinoti šiuos pagrindus, susipažinti su orderiu ir jį pasirašyti. Policijos įstaiga jus turi paleisti, jeigu nėra priežasčių jus suimti.

Ar man skirs vertėją, jei nemoku kalbos?

Jei nemokate kalbos, turite teisę iš karto žinoti sulaikymo priežastis. Jums bus nemokamai suteiktos vertėjo paslaugos.

Kokiame etape galėsiu susitikti su advokatu?

Su advokatu galite susitikti nuo sulaikymo momento. Išsamesnę informaciją rasite [čia](#).

Ar manęs prašys duoti parodymus? Ar turėčiau duoti parodymus?

Jūsų gali paprašyti duoti parodymus, susijusius su jūsų sulaikymu. Galite, bet neprivalote duoti parodymus.

Kokie bus padariniai, jei pasakysiu ką nors, kas pakenktų mano bylai?

Šiame etape duoti parodymai nebus laikomi įrodymais. Todėl prieš jus jie negali būti panaudoti. Tik apklausos metu, kai žinosite jums pateiktus kaltinimus, duoti parodymai gali būti laikomi įrodymais. Daugiau informacijos rasite [Tyrimas \(įskaitant kaltinimų pareiškimą ir apklausą\) \(1\)](#).

Ar galiu susisiekti su šeimos nariu ar draugu?

Galite. Policijos pareigūnas privalo nedelsdamas informuoti jūsų nurodytą asmenį apie jūsų sulaikymą.

Ar prireikus man bus suteikta gydytojo pagalba?

Prireikus turite teisę į medicinos pagalbą. Policijos pareigūnas jums iškvies gydytoją.

Ar galiu susisiekti su savo ambasada, jei esu iš kitos šalies?

Galite susisiekti su savo šalies konsuline įstaiga. Sulaikymo įstaiga turėtų nedelsdama išaiškinti jums šią teisę.

Ar gali būti atliekama asmens krata?

Jūs sulaikius, bus atlika asmens krata. Teismas vėliau turi pritari tam, kad rasti asmeniniai daiktai gali būti naudojami kaip įrodymai. Turite teisę susipažinti su asmens kratos protokolu.

Ar galiu pateikti skundą?

Galite ginčyti kardomojo suėmimo teisėtumą, pateikdami teismui skundą. Teismas nedelsdamas išnagrinėja jūsų skundą.

Kokie bus padariniai, jei būsiu sulaikytas pagal Europos arešto orderį?

Jei valstybė narė išduoda jūsų [Europos arešto orderį](#), galite būti sulaikytas kitoje valstybėje narėje ir po teisėjo apklausos grąžintas į arešto orderį išdavusią valstybę. Prireikus apklausos metu turite teisę naudotis advokato ir vertėjo paslaugomis.

Pirma teismo apklausa (3)

Kodėl reikalinga pirma teismo apklausa?

Kai esate informuojamas apie jums, kaip kaltinamajam, pateiktus kaltinimus, prokuroras gali pareikalauti, kad jums būtų skirta viena iš [kardomųjų priemonių](#) – suėmimas arba namų areštas. Prokuroro pasiūlymu teismas paskiria vieną iš šių dviejų priemonių. Kadangi šių priemonių negalima vykdyti jums nedalyvaujant, privalote stoti prieš teismą, kuris nuspręs, kurią priemonę skirti.

Kas ir kokį vaidmenį atlieka?

Prokuroro vaidmuo yra užtikrinti, kad pasirodytumėte teisme. Kai esate laikomas policijos įstaigoje, prokuroras gali pratęsti jūsų sulaikymą, bet ne ilgiau kaip 72 valandoms. Vienintelis sulaikymo tikslas – užtikrinti, kad per 72 valandas pasirodytumėte teisme. Teismas jus apklaus, išnagrinės surinktus įrodymus, ir, vadovaudamasis įstatymais, nuspręs jus suimti arba paleisti į laisvę.

Kokia man bus suteikta informacija apie tai, kas vyksta?

Turite teisę išgirsti iš prokuroro, kodėl esate sulaikytas ir kada stosite prieš teismą.

Ar man skirs vertėją, jei nemoku kalbos?

Jei nemokate kalbos, teismo apklausoje jums gali būti nemokamai suteiktos vertėjo paslaugos.

Kokiame etape galėsiu susitikti su advokatu?

Su advokatu galite susitikti prieš pirmą teismo apklausą. Apie advokato pasirinkimą ir teisę į nemokamą teisinę pagalbą skaitykite [čia](#).

Ar manęs prašys duoti parodymus? Ar turėčiau duoti parodymus?

Teismas jūsų prašys patvirtinti savo asmens duomenis. Turite teisę pasisakyti teisme dėl to, ar turite būti suimamas ar paleidžiamas į laisvę. Jūsų advokatas patars, ką jums sakyti.

Kokie bus padariniai, jei pasakysiu ką nors, kas pakenktų mano bylai?

Šiame etape duoti parodymai nebus laikomi įrodymais. Todėl prieš jus jie negali būti panaudoti.

Ar man bus suteikta informacija apie kitus prieš mane turimus įrodymus?

Jūs ir jūsų advokatas turite teisę susipažinti su įrodymais, kuriais remiantis prokuroras pateikė prašymą jus suimti. Iki teismo apklausos turėsite pakankamai laiko įrodymams išnagrinėti.

Ar bus pareikalauta informacijos apie mano teistumą?

Teismas pareikalaus informacijos apie jūsų teistumą, nesvarbu, ar jūs to norite, ar ne.

Suėmimas arba paleidimas į laisvę (4)

Kokia man bus suteikta informacija apie tai, kas vyksta?

Kai teismas išnagrinės surinktą medžiagą ir išklausus prokurorą, jūsų advokatą ir jus patį, per tą patį teismo posėdį bus paskelbtas teismo sprendimas.

Pirmos apklausos metu teismas gali:

nustatyti [kardomąją priemonę](#) – suėmimą (kardomąjį kalinimą) ar namų areštą;

skirti švelnesnę [kardomąją priemonę](#) ir jus paleisti į laisvę;

paleisti jus į laisvę nenustatydamos jokios [kardomosios priemonės](#).

Apklausos metu teismas nespęs, ar jums pateikti kaltinimai pagrįsti.

Ar galiu susisiekti su šeimos nariu ar draugu?

Jei teismas nurodo jus suimti, apie tai nedelsiant bus informuota jūsų šeima.

Ar prireikus man bus suteikta gydytojo pagalba?

Jei būsite suimtas, prireikus turite teisę į medicinos pagalbos suteikimą.

Ar galiu susisiekti su savo ambasada, jei esu iš kitos valstybės?

Jei esate suimtas, teismas nurodys nedelsiant informuoti Bulgarijos užsienio reikalų ministeriją, kad ji susisiektų su jūsų valstybės konsuline įstaiga.

Ar galiu pateikti skundą?

Teismo nutartį dėl jūsų suėmimo arba paleidimo į laisvę galite apskųsti ne vėliau kaip per tris dienas nuo jos priėmimo. Apeliacinis teismas išnagrinės jūsų skundą ne vėliau kaip per septynias dienas nuo pirmosios instancijos teismo nutarties paskelbimo dienos. Jo sprendimas bus galutinis ir neskundžiamas.

Prokurorų pasirengimas bylos nagrinėjimui (5)

Koks yra šio etapo tikslas?

Tai etapas po tyrimo užbaigimo (daugiau informacijos apie tyrimą rasite [čia](#)). Jame siekiama, kad prokuroras išnagrinėtų surinktus įrodymus ir nuspręstų, ar prielaida apie įvykdytą nusikalstamą veiką neabejotinai patvirtinta. Tik tada byla gali būti perduota teismui ir prasidėti baudžiamasis procesas.

Kas vadovauja šiame etape?

Prokuroras. Šiame etape prokuroras sprendžia, ar perduoti bylą teismui. Prokuroras taip pat gali nutraukti ikiteisminį tyrimą, kai tai nurodyta įstatymuose.

Tada byla neperduodama teismui. Be to, prokuroras gali sustabdyti ikiteisminį tyrimą, jei tai leidžiama pagal įstatymus, kol yra sustabdymo pagrindas, ir vėliau tyrimą atnaujinti. Jei kaltinamajam peržiūrint tyrimo medžiagą prokuroras nustatė kokių nors pažeidimų, jis gali grąžinti bylą tiriančiam pareigūnui pataisyti arba pats gali tai padaryti.

Iš kur man žinoti, kas vyksta?

Jei jums pareikšti kaltinimai perduodami nagrinėti teismui, teismas jums atsiųs kaltinamojo akto kopiją. Jei prokuroras procesą nutraukia ar sustabdo, jis atsiunčia jums savo sprendimo kopiją.

Ar galiu pateikti skundą?

Galite pateikti skundą teismui dėl prokuroro sprendimo nutraukti procesą ne vėliau kaip per septynias dienas nuo sprendimo kopijos gavimo dienos. Pirmosios instancijos teismas išnagrinės skundą ne vėliau kaip per septynias dienas nuo jo užregistravimo dienos. Teismo nutartį galima apskųsti Apeliaciniam teismui, kuris priims galutinį sprendimą. Taip pat galite pateikti skundą teismui dėl prokuroro sprendimo sustabdyti procesą. Tuomet teismo sprendimas bus galutinis.

Ar gausiu tolesnę informaciją?

Kai jums peržiūrint tyrimo medžiagą prokuroras nustato pažeidimų ir grąžina bylą tiriančiam pareigūnui pataisyti arba pats pataiso, turite teisę būti informuotas apie tolesnius veiksmus.

Gynybos pasirengimas bylos nagrinėjimui (6)

Koks šio etapo tikslas?

Tikslas yra tas, kad jūs ir jūsų advokatas išnagrinėtumėte visus ikiteisminio tyrimo metu surinktus įrodymus, kai tyrimas baigiamas, įskaitant ir tą medžiagą, kuri pateikta jūsų naudai. Taigi žinosite, kokie įrodymai leidžia prokurorui pareikšti jums kaltinimus teisme. Tai padės jums ir jūsų advokatui parengti jūsų gynybą teisme.

Iš kur man žinoti, kas vyksta?

Kai ikiteisminis tyrimas baigtas, jūsų ar jūsų advokato prašymu tiriantis pareigūnas, prieš išsiųsdamas surinktą medžiagą prokurorui, praneš jums ir jūsų advokatui, kurioje vietoje, kurią dieną ir kuriuo laiku galite peržiūrėti įrodymus. Jūs ir jūsų advokatas turi teisę gauti pakankamai laiko tam padaryti.

Ar man skirs vertėją, jei nemoku kalbos?

Jei nemokate kalbos, įrodymus peržiūrėsite padedamas vertėjo. Už vertėjo paslaugas mokėti nereikia.

Ar manęs prašys duoti parodymus? Ar turėčiau duoti parodymus?

Šiame etape jūs nebūsite apklausiamas ir jums nereikės duotų parodymų dėl bylos.

Kokia informacija man bus pateikta?

Galėsite susipažinti su visais surinktais įrodymais ir perskaityti liudytojų parodymus. Jūsų advokatas paaiškins jums surinktų įrodymų reikšmę.

Kokios mano teisės, kai susipažinsiu su įrodymais?

Padedamas advokato galite prašyti surinkti naujus įrodymus, išsakyti su tyrimo veiksmis susijusias pastabas ir prieštaravimus. Tiriantis pareigūnas užregistruos jūsų prašymus, pastabas ir prieštaravimus, o prokuroras nuspręs, ar jie pagrįsti, ar ne.

Kokie bus padariniai, jei mano prašymai, pastabos ir prieštaravimai bus pagrįsti?

Prokuroras nurodys tiriančiajam pareigūnui imtis tolesnių su tyrimu susijusių veiksmų. Turite teisę būti informuotas apie tokius veiksmus ir naujus įrodymus, jei tokių būtų, pagal pirmiau aprašytą tvarką.

Kardomosios priemonės (7)

Prieš jus gali būti imtasi prievartos priemonių, jei bus galima pagrįstai, t. y. remiantis įrodymais, manyti, kad įvykdėte nusikaltimą, kuriuo esate kaltinamas. Priemonių tikslas – užkirsti kelią jums pasislėpti, naujiems nusikaltimams įvykdyti ar trukdyti įvykdyti galimą nuosprendį.

Kardomosios priemonės yra šios:

Rašytinis pasižadėjimas neišvykti – įsipareigojate neišvykti iš gyvenamosios vietos be kompetentingos institucijos leidimo.

Užstatas – tai tam tikro dydžio piniginė įmoka (arba garantija). Jei slėpsitės, ši įmoka bus konfiskuota ir jums pritaikyta dar griežtesnė priemonė.

Namų areštas – jums draudžiama be leidimo išvykti iš namų.

Suėmimas (kardomasis kalinimas) – būsite prievarta izoliuojamas.

Kardomasis kalinimas vykdomas policijos patalpose arba kalėjime.

Turite teisę žinoti (pasirašytinai) apie paskirtą kardomąją priemonę. Rašytinio pasižadėjimo neišvykti ir užstato priemonės skiria prokuroras. Namų areštą ir suėmimą skiria teismas prokuroro prašymu. Priemonė pasirenkama atsižvelgiant į nusikalstamos veikos sunkumą, surinktus įrodymus ir asmeninę padėtį.

Remiantis šiais veiksniais, gali būti nuspręsta jums netaikyti jokios kardomosios priemonės.

Kardomosios priemonės negali būti taikomos jums nedalyvaujant. Teismas turi atsižvelgti į kiekvieną jūsų pateiktą prašymą pakeisti „suėmimo (kardomojo kalinimo)“ ir „namų arešto“ priemonės švelnesnėmis.

Prokuroro skiriamas sulaikymas iki 72 valandų yra parengiamosios priemonės ir, vadovaujantis įstatymais, nėra kardomosios priemonės .

Draudimas išvykti iš Bulgarijos (8)

Jei esate kaltinamas įvykdęs nusikaltimą, baudžiamą ilgesne nei 5 metų laisvės atėmimo bausme, prokuroras gali jums uždrausti išvykti iš Bulgarijos be leidimo. Pasienio punktai bus nedelsiant informuojami apie draudimą. Priemonė reikalinga, kad būtų užkirstas kelias vengti baudžiamojo persekiojimo.

Jūs arba jūsų advokatas galite prašyti prokuroro leisti išvykti vieną kartą iš šalies nustatytam laikotarpiui. Prokuroras pateiks atsakymą ne vėliau kaip per tris dienas nuo jūsų prašymo gavimo. Jei bus draudžiama išvykti, turite teisę pateikti teismui skundą. Nerengdamas posėdžio teismas nedelsdamas nagrinėja jūsų prašymą. Teismas gali patvirtinti prokuroro draudimą arba leisti tam tikram laikotarpiui išvykti iš šalies. Ši nutartis yra galutinė.

Jūs arba jūsų advokatas taip pat galite prašyti teismo visiškai panaikinti draudimą išvykti iš Bulgarijos. Teismas tą padarys, jei nuspręs, kad nėra pavojaus, kad galite pasislėpti užsienyje.

Pirmiau nurodytose teismo procedūrose nebus atsižvelgta į prieš jus pateiktų kaltinimų priežastis.

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso kodeksas](#)

[Vidaus reikalų ministerijos veiklos įstatymas](#)

[Ekstradicijos ir Europos arešto orderio įstatymas](#)

[Vidaus reikalų ministerijos veiklos įstatymo įgyvendinimo taisyklės](#)

Paskutinis naujinimas: 20/07/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

3 – Mano teisės teisme

Kur ir kaip vyks teismo procesas?

[Baudžiamojo proceso kodekse](#) apibrėžta, kuris apylinkės ar apygardos pirmosios instancijos teismas nagrinės jūsų bylą. Daugiau informacijos apie teismus rasite [Aukščiausiosios teismų tarybos](#) svetainėje.

Paprastai teismo procesas yra viešas. Tačiau, kad būtų apsaugota valstybės paslaptis, gera moralė arba neatskleidžiama saugomo liudytojo tapatybė, teismo procesas ar atskiri teismo posėdžiai gali būti uždari.

Atsižvelgiant į kaltinimų sunkumą, byla gali būti nagrinėjama vieno teisėjo arba kolegijos, susidedančios iš vieno teisėjo ir dviejų prisiekusiųjų. Labai sunkius nusikaltimus nagrinėja dviejų teisėjų ir trijų prisiekusiųjų kolegija. Teismo proceso metu teisėjas ir prisiekusieji turi vienodą balso teisę.

Ar kaltinimas gali būti pakeistas teismo proceso metu?

Tai įmanoma, jei teismo nagrinėjimo metu įrodoma, kad tyrėjams iki šiol nežinomi faktai patvirtina kaltinimą. Tačiau nauji kaltinimai gali būti pareikšti tik tada, kai:

būtina iš esmės pakeisti pirminiuose kaltinimuose pateiktus faktus;

net ir neatlikus pakeitimo, nauji kaltinimai yra susiję su dar sunkesniais nusikaltimais.

Jei pareikšti nauji kaltinimai, prieš tęsiant teismo procesą, galite paprašyti laiko jiems pasirengti.

Jei prisipažinsite kaltas dėl jums pareikštų kaltinimų, jums gali būti paskirta švelnesnė bausmė. Tačiau teismas negali priimti nuosprendžio remdamasis tik jūsų prisipažinimu.

Kokios yra mano teisės teismo proceso metu?

Jei esate kaltinamas įvykdęs nusikaltimą, baudžiamą ilgesne nei 5 metų laisvės atėmimo bausme, privalote dalyvauti teisme. Jei esate iš kitos valstybės narės ir jūsų dalyvavimas yra privalomas, teismo procesas gali vykti jums nedalyvaujant tik [čia](#) nurodytomis sąlygomis. Tokiais atvejais, vadovaujantis [čia](#) nurodyta tvarka, jums bus paskirtas privalomasis gynėjas.

Paprastai dalyvauti teismo procese naudojant vaizdo ryšį neleidžiama. Jei teismas manys, kad tai nepakenks teisingumui, jis gali tik apklausti jus pasinaudodamas vaizdo ryšio priemonėmis ir tik tuo atveju, jei esate kitoje valstybėje. Privalomas dalyvavimas reiškia, kad turite fiziškai dalyvauti visame bylos nagrinėjimo teisme procese. Jei jūsų dalyvavimas neprivalomas, turite teisę jame dalyvauti. Jei nemokate kalbos, galite nemokamai naudotis vertėjo paslaugomis.

[čia](#) Baudžiamojo proceso kodekse nurodyti atvejai, kai privaloma turėti teisinę gynybą. Apie advokato pasirinkimą ir teisę į nemokamą teisinę pagalbą skaitykite [čia](#). Advokatą galite pakeisti. Jei esate suimtas, su advokatu galite susitikti ir kalbėtis konfidencialiai. Jei nemokate kalbos, jums gali padėti vertėjas.

Galite, bet neprivalote, duoti parodymus bylos nagrinėjimo metu. Net jei nesakysite tiesos, tai jums nepakenks. Tačiau turite patvirtinti savo asmens duomenis.

Kokios yra mano teisės, kalbant apie įrodymus prieš mane?

Galite ginčyti prieš jus pateiktus įrodymus. Galite teigti, kad jie yra neleistini, nes buvo neteisėtai surinkti arba, net jei leistini, nepatvirtina kaltinimo. Paprastai įrodymai yra ginčijami teismo proceso pabaigoje, kai advokatas pateikia gynybos argumentus. Įrodymų teisėtumą galima ginčyti ir bylos nagrinėjimo metu. Turite teisę reikalauti, kad būtų surinkti pagal įstatymus leistini įrodymai jūsų naudai. Galite reikalauti, kad būtų apklausiami gynybos liudytojai. Galite prašyti, kad bet kuriuo teismo proceso etapu būtų pateikta įrodymų. Privataus detektyvo pateikti įrodymai leistini, jei jie surinkti vadovaujantis įstatymais. Jūsų advokatas gali įvertinti jų reikšmę.

Jūs ir jūsų advokatas galite užduoti klausimus kaltintojo pakviestiems liudytojams. Kitokia yra [čia](#) saugomų liudytojų apklausos tvarka. Galite ginčyti liudytojų parodymus prieš jus. Paprastai tai daroma teismo proceso pabaigoje, kai advokatas pateikia gynybos argumentus.

Ar bus atsižvelgta į informaciją apie mano teistumą?

Teismas surinks duomenis apie jūsų ankstesnę teistumą, nepaisydamas to, ar tam pritariate, ar ne. Jei esate pripažįstamas kaltu ir turite ankstesnę teistumą, kurio terminas neišnykęs, jums gali būti skirta griežtesnė bausmė. Teismo proceso pabaigoje turi būti pateikti aktualiausi duomenys apie ankstesnę teistumą. Į ankstesnę teistumą kitoje valstybėje narėje atsižvelgiama, jei ji pripažino Bulgarijos teismas.

Kaip baigiasi teismo procesas?

Jei teismas nusprendžia, kad kaltinimas nekelia jokių abejonų, teismas jus pripažins kaltu ir nubaus vadovaudamasis įstatymu. Priešingu atveju teismas jus išteisins.

Galimos bausmės:

Laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmė – su galimybe ją pakeisti ir be jos: už labai sunkius nusikaltimus. Laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmė be galimybės ją pakeisti negali būti pakeista terminuota laisvės atėmimo bausme. Terminuota laisvės atėmimo bausmė – ilgiausiai 20 metų arba su išimtimis iki 30 metų. Bausmė atliekama kalėjime.

Lygtinis nuteisimas apibrėžtam laikotarpiui – kontrolės ir poveikio priemonės neatimant laisvės. Tokia priemonė gali būti viešieji darbai.

Turto konfiskavimas – priverstinis viso ar dalies turto paėmimas.

Bauda – sumokama tam tikra pinigų suma.

Apribojimas apibrėžtam laikotarpiui eiti tam tikras pareigas ar užsiimti tam tikra profesine veikla, teisių į apdovanojimus, karinius laipsnius apribojimas.

Viešas papeikimas – tam tikru būdu viešai paskelbiama bausmė.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo teismo proceso metu?

Kaip privatus kaltintojas, nukentėjusysis palaikys prokuroro pareikštą kaltinimą ir reikalau jus nuteisti kaip reikalaujama įstatymuose. Kaip civilinis ieškovas, nukentėjusysis norės, kad jums nurodyta atlyginti nusikaltimu padarytą žalą. Teismo proceso metu nukentėjusysis pateiks prašymą ir teismo sprendimu atliks šiuos vaidmenis.

Saugomo liudytojo apklausa

Parodymų davimas gali kelti pavojų liudytojo ar jo šeimos narių ir draugų gyvybei ar sveikatai. Todėl teismas, jei bus įsitikinęs pavojaus tikrumu, imsis priemonių – liudytojo prašymu arba sutikimu – skubiai jį apsaugoti. Tokia priemonė gali būti liudytojo, kuriam gresia pavojus, tapatybės įslaptinimas.

Saugomas liudytojas, kurio tapatybė įslaptinama, apklausiamas nedalyvaujant kitiems teismo proceso dalyviams. Įstatymuose nustatyta teismo pareiga imtis visų įmanomų atsargumo priemonių, kad nebūtų atskleista liudytojo tapatybė. Po apklausos teismas nedelsdamas jums ir jūsų advokatui pateiks nepasirašytų liudytojų parodymų kopijas. Jūs ir jūsų advokatas galite raštu pateikti klausimus liudytojui.

Susijusios nuorodos

<https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2135512224> Baudžiamojo proceso kodeksas

<https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/1589654529> Baudžiamasis kodeksas

<https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2135560660> Teismų įstatymas

<http://www.vss.justice.bg/bg/vlast/1.htm> Aukščiausioji teismų taryba

Paskutinis naujinimas: 20/07/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

4 – Mano teisės po to, kai teismas priima nuosprendį

Ar galiu pateikti skundą?

Pripažinęs jus kaltu ar nekaltu, teismas priims nuosprendį, kurį paskelbs teismo proceso pabaigoje. [Baudžiamojo proceso kodekse](#) nurodyta, kada teismas gali nutraukti bylą nepriėmęs nuosprendžio. Tuomet teismas priima nutartį. Galite apskųsti nuosprendį ir nutartį.

Apeliacinis skundas turi būti pateiktas raštu ir jūsų pasirašytas. Apeliacinės instancijos teismui jis pateikiamas per pirmosios instancijos teismą. Jei pirmosios instancijos teismas yra apylinkės teismas, apeliacinės instancijos teismas bus apygardos teismas. Apygardos teismų nuosprendžiai ir nutartys apskundžiami Apeliaciniam teismui. Daugiau informacijos apie teismus rasite [Aukščiausiosios teismų tarybos](#) svetainėje. Apeliacinis skundas dėl nuosprendžio pateikiamas ne vėliau kaip per penkiolika dienų nuo jo paskelbimo dienos, o dėl nutarties – ne vėliau kaip per septynias dienas nuo jos paskelbimo dienos. Apeliaciniame skunde galite ginčyti teismo išvadą, susijusias su teismo nuomone įrodytais faktais, netinkamą įstatymų taikymą ir neteisingą baudmės skyrimą. Nesvarbu, kiek ir kokių skundų pateiksite, apeliacinės instancijos teismas nuspręs, ar bendras nuosprendis teisingas, ar ne.

Kokie bus padariniai, jei pateiksi skundą?

Gavęs jūsų apeliacinį skundą, pirmosios instancijos teismas išsiųs jo kopijas prokurorui ir kitiems teismo proceso dalyviams. Kartu su nuosprendžio motyvais tas pats teismas perduos bylą su apeliaciniu skundu apeliacinės instancijos teismui. Jei teismas jums paskyrė [kardomąją priemonę](#) – suėmimą, apeliacinis skundas neužtikrins jūsų paleidimo. Tačiau galite prašyti apeliacinio teismo pakeisti šią priemonę į švelnesnę. Teismas priims sprendimą dėl jūsų apeliacinio skundo atskirame posėdyje.

Apeliacinės instancijos teismui nėra nustatyta, per kokį terminą jis turi paskirti posėdį. Tai priklauso nuo to, kada gali būti surašyti nuosprendžio motyvai, ir nuo apeliacinės instancijos teismo darbo krūvio.

Apeliacinės instancijos teismui galite pateikti naujų įrodymų, nes šis teismas gali nustatyti naujus faktus. Čia taip pat galioja pirmosios instancijos teismui taikomi įrodymų reikalavimai.

Kaip nagrinėjamas apeliacinis skundas?

Galite, tačiau neprivalote dalyvauti skundo nagrinėjimo posėdyje. Jūs (arba jūsų advokatas) galite žodžiu pateikti pastabas dėl apeliacinio skundo. Kitos šalys, dalyvaujantys nagrinėjant bylą apeliacinės instancijos teismo posėdyje, gali pateikti pastabas dėl apeliacinio skundo.

Išnagrinėjęs bylą, apeliacinės instancijos teismas turi nuspręsti, ar:

panaikinti nuosprendį ir perduoti bylą prokurorui ar pirmosios instancijos teismui pakartotiniam nagrinėjimui;

panaikinti pirmosios instancijos teismo nuosprendį ir priimti naują nuosprendį;

pakeisti nuosprendį taikant švelnesnę baudmę;

pakeisti nuosprendį ir nutraukti baudžiamąją bylą;

sustabdyti baudžiamosios bylos nagrinėjimą [Baudžiamojo proceso kodekse](#) nustatytais pagrindais;

patvirtinti pirmosios instancijos teismo nuosprendį.

Kokie bus padariniai, jei apeliacinis skundas bus patenkintas arba atmestas?

Jei jūsų netenkina apeliacinio teismo nuosprendis arba nutartis, galite juos apskųsti Aukščiausiam kasaciniam teismui. Jei apeliacinis teismas yra apygardos teismas, skundą Aukščiausiam kasaciniam teismui galite pateikti tik tuo atveju, jei apygardos teismas priėmė naują nuosprendį.

Aukščiausiasis kasacinis teismas nenustato naujų faktų, todėl nepriima naujų įrodymų. Šis teismas tik gali įvertinti, ar tinkamai taikyti įstatymai ir teisingai skirtos baudmės. Aukščiausiasis kasacinis teismas nagrinėja tik jam pateiktame skunde išdėstytus pagrindus.

Teisę į žalos atlyginimą turite tik tuo atveju, jei panaikinamas jūsų apkaltinamasis nuosprendis ir apeliacinės instancijos teismas priima naują išteisinamąjį nuosprendį. Daugiau informacijos rasite [Čia](#) pateiktame specialiajame žalos atlyginimo įstatyme. Jei, nepaisant apeliacinio skundo, nuosprendis lieka galioti, net jei ir baudmė sušvelninama, tai bus įtraukta į jūsų duomenis apie teistumą. Išteisinamasis nuosprendis nebus įtrauktas į šiuos duomenis.

Jei pasinaudojote visomis apskundimo apeliacinės instancijos teismui ir Aukščiausiam kasaciniam teismui galimybėmis, tolesnis apskundimas negalimas.

Jei apeliacinis skundas nebuvo pateiktas ar buvo pateiktas praleidus nustatytą terminą arba jei paskelbta Aukščiausiojo kasacinio teismo nutartis, nuosprendis tampa galutinis ir neskundžiamas.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar galiu būti išsiųstas atgal pasibaigus teismo procesui?

Galite būti išsiųstas. Kai kuriais atvejais tai gali atsitikti, net jums prieštaraujant. Išsiuntimas vykdomas pagal [Baudžiamojo proceso kodekse](#) nustatytą tvarką, bet ne automatiškai įsiteisėjus jūsų nuosprendžiui. Jums reikės teisinės pagalbos.

Jei esu nuteistas, ar gali mane vėl teisti už tą patį nusikaltimą?

Pagal įstatymus draudžiama antrą kartą teisti už tą patį nusikaltimą, už kurį jau buvote nuteistas. Draudimas taip pat galioja, jei buvote nuteistas kitoje valstybėje narėje.

Informacija apie kaltinimus ir (arba) teistumą

Informacija apie jums pateiktus kaltinimus bus registruojama policijoje. Jei būsite išteisintas, galite prašyti policijos panaikinti šią informaciją.

Šia informacija apie teistumą bus papildyti ir jūsų duomenys apie teistumą. Šie duomenys bus saugomi atitinkamame apylinkės teisme. Jei gimėte ne

Bulgarijoje, duomenys apie jūsų teistumą bus saugomi Teisingumo ministerijoje.

Duomenys apie teistumą saugomi tol, kol jums sukaks 100 metų, po to jie bus perrašyti į mikrofilimą ir vėliau sunaikinti. Duomenims apie teistumą saugoti nereikalingas jūsų sutikimas. Taip pat neturite teisės prieštarauti, kad duomenys būtų saugomi.

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso kodeksas](#)

[Valstybės ir savivaldybių atsakomybės už \(piliečiams padarytą\) žalą įstatymas](#)

[2008 m. vasario 26 d. įsakymas Nr. 8 dėl Teistumo registravimo tarnybų funkcijų ir darbo organizavimo](#)

Paskutinis naujinimas: 20/07/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

5 – Nesunkūs Kelių eismo taisyklių pažeidimai

Kaip nagrinėjami nesunkūs Kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Nesunkūs Kelių eismo taisyklių pažeidimai, susiję su nustatyto greičio viršijimu, netinkamu transporto priemonių statymu ir pan., yra administraciniai teisės pažeidimai. Jie nagrinėjami administracine tvarka. Už šiuos pažeidimus galimos baudmės yra nuobauda arba teisės vairuoti transporto priemonę atėmimas konkrečiam laikotarpiui. Jeigu pažeidimai sunkesni, gali būti taikomos abi baudmės.

Pažeidimus nustato ir baudmes skiria kelių policija. Administracinę nuobaudą galite apskųsti kompetentingam apylinkės teismui ne vėliau kaip per septynias dienas nuo pranešimo apie nuobaudą įteikimo dienos. Turite teisę būti ginamas advokato. Nuobaudoms, mažesnėms nei 50 BGN, apskundimo teisė netaikoma.

Apylinkės teismas gali patvirtinti arba panaikinti bausmę. Apylinkės teismo sprendimą galite apskųsti kompetentingam administraciniam teismui. Administracinio teismo nutartis galutinė ir neskundžiama. Daugiau informacijos apie teismus rasite [Aukščiausiosios teismų tarybos](#) svetainėje. Tokia pati tvarka taikoma ir kitų valstybių narių piliečiams, padariusiems pažeidimus.

Ar tokie pažeidimai bus įtraukti į duomenis apie mano teistumą?

Šie pažeidimai nebus įtraukti į jūsų duomenis apie teistumą.

Susijusios nuorodos

[Administracinių teisės pažeidimų ir nuobaudų įstatymas](#)

[Kelių eismo taisyklių įstatymas](#)

[Kelių eismo taisyklių įstatymo įgyvendinimo taisyklės](#)

Paskutinis naujinimas: 20/07/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Atsakovai (baudžiamosios bylos) - Čekija

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo įtariamas arba kaltinamas padaręs nusikaltimą.

Pagal Čekijos Respublikos Konstituciją asmeniui bausmė gali būti skiriama tik pagal įstatymus ir atitinkamų įstatymų nustatyta tvarka. Tai – [Baudžiamasis kodeksas](#), [Nepilnamečių justicijos įstatymas](#) ir [Baudžiamojo proceso kodeksas](#), kuriuose įtvirtintos baudžiamojo proceso taisyklės, įskaitant specialiasias asmens teisių įgyvendinimo ir užtikrinimo sąlygas.

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Toliau pateikiama trumpa etapų, iš kurių paprastai susideda baudžiamasis procesas, santrauka

1. Parengiamosios procedūros

Tai yra pirmasis baudžiamojo proceso etapas, susidedantis iš dviejų dalių:

institucijų, atsakingų už baudžiamąjį procesą iki patraukimo baudžiamojon atsakomybėn (tai vadinama apklausos etapu), procedūros ir tyrimas etapas, tai yra, baudžiamojo proceso dalis nuo bylos iškėlimo iki kaltinimų pareiškimo arba tyrimo atlikimo bet kuriuo kitu būdu.

2. Preliminarios diskusijos dėl kaltinimo

Vykstant preliminaroms diskusijoms dėl kaltinimo teismas išnagrinės, ar parengiamųjų procedūrų metu byla buvo tinkamai išaiškinta ir ar kaltinimas yra tinkamas pagrindas tolesniam procesui. Jis taip pat nustato, ar yra kompetentingos priimti sprendimą.

3. Teismo procesas

Tai yra svarbiausia baudžiamojo proceso dalis. Per jį ištiriami įrodymai ir priimamas sprendimas byloje. Šiame baudžiamojo proceso etape teisme apklausiamas kaltinamasis (-ieji) ir liudytojai bei nukentėjusioji šalis (-ys). Teismas yra viešas, vyksta žodžiu čekų kalba. Jei čekų kalbos nemokate, turite teisę pasinaudoti vertėjo žodžiu paslaugomis.

4. Apeliacinis procesas

Kaltinamasis, jo šeima, advokatas, prokuroras arba nukentėjusioji šalis turi teisę per aštuonias dienas pateikti apeliacinį skundą. Pateikus apeliacinį skundą, apeliacinis teismas peržiūri pirmos instancijos teismo sprendimą.

Europos Komisijos vaidmuo

Pažymėtina, kad Europos Komisija neatlieka jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese ir negali jums padėti, jei asmuo ir ketintų pateikti skundą. Informacijos apie tai, kaip ir kur reikėtų teikti skundą, rasite šiose duomenų suvestinėse.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[1 - Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu](#)

[2 - Mano teisės teismo proceso metu](#)

[3 - Mano teisės po teismo proceso](#)

Susijusios nuorodos

[Čekijos Teisingumo ministerija](#)

[Čekijos Vidaus reikalų ministerija](#)

[Čekijos advokatų asociacija](#)

[Informacija apie žmogaus teises](#)

[Teisinė informacija visiems](#)

Paskutinis naujinimas: 21/03/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

1. Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu

A. Ar tyrimui turi įtakos tai, kad aš esu užsienio pilietis?

Teisėsaugos institucijų jurisdikcija netaikoma tik asmenims, turintiems privilegijų ir imunitetų pagal įstatymą arba tarptautinę teisę. Taigi, faktas, kad esate užsienio pilietis, pats savaime įtakos tyrimui neturi.

Jeigu teisėsaugos institucija nereikalauja atlikti konkretaus uždavinio, kuriam reikalingas jūsų dalyvavimas (visų pirma duoti liudytojo parodymus), jums dalyvauti tyrime paprastai nebūtina, nebent jūs pats to pageidaujate. Tačiau jūs turite palaikyti ryšį su teisėsaugos institucijomis ir nurodyti adresą, kuriuo priimsite dokumentus.

Tačiau, jeigu pradedamas baudžiamasis persekiojimas už tyčinį nusikaltimą, už kurį skiriama didžiausia laisvės atėmimo bausmė gali būti ilgesnė nei dveji metai, arba jeigu už neatsargų nusikaltimą skiriama didžiausia laisvės atėmimo bausmė gali būti ilgesnė nei treji metai, teismas arba, parengiamajame procese prokuroro prašymu, teisėjas gali nustatyti apribojimą, kurį sudaro draudimas išvykti į užsienį, jeigu to reikia baudžiamojo proceso tikslui pasiekti. Jeigu apribojimo taikymo pagrindai išnyksta, kolegijos pirmininkas, o parengiamajame procese – prokuroras savo iniciatyva jį panaikina. Jeigu toks apribojimas buvo skirtas, jūs bet kuriuo metu turite teisę prašyti jį panaikinti. Toks apribojimas jums taip pat gali būti skirtas kaip kardomojo kalinimo alternatyva iki bylos nagrinėjimo teisme.

Jeigu jūs nepakankamai mokate čekų kalbą, turite teisę, kad tam tikri svarbūs dokumentai (pavyzdžiui, nutarimas pradėti baudžiamąjį persekiojimą, kaltinamasis aktas, teismo sprendimas) būtų išversti raštu, o procesas teisėsaugos institucijose būtų verčiamas žodžiu į jūsų pilietybės šalies kalbą arba į kitą

kalbą, kurią mokate. Jūsų prašymu, bet kokios per baudžiamąjį procesą vykdomos arba tiesiogiai su juo susijusios konsultacijos su jūsų advokatu taip pat bus verčiamos žodžiu.

B. Kokios yra ikiteisminio tyrimo stadijos?

Turėtume kalbėti ne apie tyrimų stadijas, o apie tyrimų tipus, nes Baudžiamojo proceso kodekse tyrimai skirstomi į sutrumpintą parengiamąjį procesą, standartinį tyrimą ir išplėstinį tyrimą.

Tačiau prieš tyrimo stadiją eina apklausos stadija, kuria siekiama patikrinti ir nustatyti, ar buvo padarytas nusikaltimas, taip pat nustatyti nusikalstamos veikos vykdytoją. Toje stadijoje asmuo, kurio atžvilgiu vykdomas baudžiamasis procesas, dar neturi formalaus statuso, tačiau apklausiami asmenys turi teisę į advokato teikiamą teisinę pagalbą. Jeigu toje stadijoje jūs apklausiamas kaip įtariamasis (t. y. dėl įtarimo, kad jūs padarėte nusikaltimą), jūs turite teisę tylėti – teisę, apie kurią jūs turite būti informuojamas iš anksto.

Tyrimo laikotarpis asmuo, kurio atžvilgiu vykdomas baudžiamasis procesas, jau turi oficialų statusą ir turi teisę, kad jam padėtų advokatas. Šios stadijos paskirtis – gauti ir įforminti įrodymus, kad būtų galima pateikti kaltinimus ir išnagrinėti bylą teisme. Tai apima, pavyzdžiui, liudytojų parodymų paėmimą, daiktų apžiūrą, eksperto išvadų teikimą ir kitus veiksmus.

Juos atlikdama, policija ieško tiek apkaltinamųjų, tiek išteisinamųjų įrodymų.

Sutrumpintas parengiamasis procesas

Sutrumpintas parengiamasis procesas vykdomas, kai padaromi apysunkiai nusikaltimai (nusikaltimai, kurių bylas pirmąją instanciją nagrinėja apylinkės teismas ir už kuriuos skiriama didžiausia bausmė neviršija penkerių metų laisvės atėmimo); jis yra greitas ir ne toks oficialus. Toks procesas gali vykti, jeigu jam nėra kokių nors kitų kliūčių (pvz., pagrindų taikyti kardomąjį kalinimą) ir jeigu:

jūs buvote užkluptas darantis nusikalstamą veiką arba iš karto po to, arba

nagrinėjant pranešimą apie nusikaltimą arba kitą prašymą pradėti baudžiamąjį persekiojimą, buvo nustatyti faktai, kurie kitais atvejais būtų pakankamas pagrindas pradėti baudžiamąjį persekiojimą, ir galima tikėtis, kad jūs būsite patrauktas baudžiamojon atsakomybėn per dvi savaites nuo tos dienos, kurią policija informavo jus apie veiksmą, kuriuo esate įtariamasis, ir apie tai, kokiu konkrečiu nusikaltimu tas veiksmas laikomas.

Sutrumpintas parengiamasis procesas pradedamas, kai per pirmą apklausą pranešama apie įtarimą.

Per sutrumpintą parengiamąjį procesą jūs turite tas pačias teises kaip ir kaltinamasis, įskaitant teisę turėti advokatą. Pagrindinis su jūsų teisėmis susijęs skirtumas nuo standartinio tyrimo yra tai, kad sutrumpintas parengiamasis procesas nepradedamas oficialiu nutarimu pradėti baudžiamąjį persekiojimą (kurį galėtumėte apskųsti pateikdamas skundą) ir jūs neturite teisės susipažinti su baudžiamąja byla ir siūlyti papildomų įrodymų sutrumpinto parengiamojo proceso pabaigoje; tai neturi poveikio jūsų teisei susipažinti su baudžiamąja byla (nebent policija dėl rimtų priežasčių uždraudžia jums naudotis šia teise) ir jūsų teisei siūlyti papildomus įrodymus, kai byla nagrinėjama teisme.

Jeigu sutrumpintas parengiamasis procesas nebaigiamas kitais būdais, jis baigiamas prašymu priimti apkaltinamąjį nuosprendį (iš esmės tai yra supaprastintas kaltinamasis aktas be motyvų). Prašymą teismui pateikia prokuroras.

Standartinis tyrimas

Šio tipo tyrimas pradedamas įteikiant nutarimą pradėti jūsų atžvilgiu baudžiamąjį persekiojimą; jūs turite teisę apskųsti šį nutarimą pateikdamas skundą. Vykstant tyrimui, jūs turite teisę turėti advokatą. Kitaip nei per sutrumpintą parengiamąjį procesą, tyrimas atliekamas, kai padaromi sunkesni nusikaltimai (tačiau, jeigu yra kliūtis atlikti sutrumpintą parengiamąjį procesą arba jeigu procesas per nurodytą terminą nebaigiamas, taip pat atliekamas standartinis tyrimas), be to, šis tyrimas yra ilgesnis ir oficialesnis negu sutrumpintas parengiamasis procesas. Kaip jau minėta, tyrimo pabaigoje jūs ir jūsų advokatas turite teisę susipažinti su baudžiamąja byla ir pateikti papildomų įrodymų. Jeigu tyrimas nebaigiamas kitais būdais, jis baigiamas pateikiant kaltinimus; prokuroras kaltinamąjį aktą perduoda teismui. Kitaip nei prašyme priimti apkaltinamąjį nuosprendį, kaltinamajame akte pateikiami motyvai.

Išplėstinis tyrimas

Išplėstinis tyrimas atliekamas, kai padaromi sunkiausi nusikaltimai, kuriuos pirmąją instanciją nagrinėja kompetentingas apygardos teismas (tai yra nusikaltimai, už kuriuos pagal Baudžiamąjį kodeksą baudžiama ne trumpesne kaip penkerių metų laisvės atėmimo bausme, taip pat nusikaltimai, už kuriuos baudžiama išimtinė bausme, arba tam tikri išvardyti nusikaltimai). Šio tipo tyrimas paprastai trunka ilgiausiai, todėl įrodymai renkami ir parodymai imami platesniu mastu negu per standartinį tyrimą. Tai vienintelis aspektas, kuris išplėstinį tyrimą skiria nuo standartinio tyrimo. Išplėstinis tyrimas pradedamas nutarimu pradėti baudžiamąjį persekiojimą ir, jeigu išplėstinis tyrimas nebaigiamas kitais būdais, jis baigiamas pateikiant kaltinimus.

i. Įrodymų rinkimo stadija ir tyrėjų įgaliojimai

Šią baudžiamojo proceso stadiją atlieka policija, prižiūrima prokuroro, – pastarasis gali duoti policijai privalomus nurodymus, dalyvauti atliekamuose veiksmuose, gražinti bylą policijai su nurodymais ją papildyti, atšaukti neteisėtą ar nepagrįstą policijos sprendimą, priemonių ir kt. galiojimą. Jūs turite teisę prašyti prokuroro peržiūrėti policijos atliktus veiksmus (nebent tai yra sprendimas, kurį jūs turite teisę apskųsti pateikdamas skundą).

Kai kuriuos veiksmus parengiamajame procese gali atlikti tik prokuroras (pvz., nutraukti parengiamąjį procesą) arba jiems reikalingas išankstinis prokuroro sutikimas (pvz., turto konfiskavimui, nebent kyla poreikis imtis skubių veiksmų). Tada dėl šiurkščiausių kišimosi į pagrindines teises ir laisves atvejų (pvz., suėmimo, arešto orderio, kratos orderio ir ryšių perėmimo orderio išdavimo) sprendžia teisėjas.

ii. Laikinas sulaikymas

Jeigu jums jau yra pateikti kaltinimai ir yra pagrindų iki bylos nagrinėjimo teisme jus suimti kardomajam kalinimui, policija gali jus sulaikyti. Tačiau policija apie sulaikymą turi nedelsdama pranešti prokurorui ir pateikti prokurorui rašytinius dokumentus, kurie jam reikalingi, kad jis vėliau prireikus galėtų pateikti prašymą skirti kardomąjį kalinimą. Prašymas turi būti teikiamas siekiant užtikrinti, kad jus būtų galima perduoti teismui per 48 valandas nuo laikino sulaikymo; priešingu atveju jus privalo paleisti.

Jeigu jums dar nepateikti kaltinimai, bet jau pareikšti įtarimai padarius nusikaltimą, ir yra pagrindų jus suimti kardomajam kalinimui, policija skubiais atvejais gali jus sulaikyti, net jeigu jūs atžvilgiu baudžiamasis persekiojimas dar nepradėtas (pvz., jeigu neįmanoma jums įteikti nutarimo, kuriuo pradedamas baudžiamasis persekiojimas). Šiais atvejais sulaikymui reikalingas išankstinis prokuroro sutikimas. Nesant tokio sutikimo, sulaikyti asmenį galima tik tuo atveju, jeigu reikalas skubus ir nėra galimybės iš anksto gauti sutikimo. Jus apklaus jus sulaikęs policijos skyrius. Jūs turite teisę prašyti, kad jūsų apklausoje dalyvautų jūsų pasirinktas advokatas (jeigu jis neužimtas), ir turite teisę su advokatu konsultuotis nedalyvaujant trečiajam šaliai. Jūs turite teisę, kad apie jūsų sulaikymą būtų informuota šalies, kurios pilietis esate, konsulinė įstaiga.

Policija jus nedelsdama paleis, jeigu įtarimas, kad jūs galite būti padaręs nusikaltimą, bus išsklaidytas. Jeigu jūs nebūsite paleistas, policija jūsų apklausos protokolą perduos prokurorui (kartu su nutarimu pradėti baudžiamąjį persekiojimą ir papildomais įrodymais), kad prokuroras prireikus galėtų pateikti prašymą leisti jus suimti kardomajam kalinimui. Policija turi pateikti prašymą, kad jus būtų galima perduoti teismui ne vėliau kaip per 48 valandas nuo jūsų sulaikymo; priešingu atveju jus privalo paleisti.

Jeigu esama pagrindų jus suimti kardomajam kalinimui ir jūs vengiate baudžiamojo proceso, teisėjas gali išduoti arešto orderį. Jeigu jus suima policija, jūs turite panašias į sulaikytų asmenų teises. Policija per 24 valandas nuo suėmimo turi jus pristatyti į teismą. Teisėjas jus išklausys ir priims nutartį dėl kardomojo kalinimo; apie tą nutartį jums turi būti pranešama per 24 valandas nuo to laiko, kai jūs pristatomas teismui. Jūs turite teisę, kad teismo posėdyje dalyvautų jūsų advokatas, jeigu advokatas gali atvykti iki nustatyto termino, per kurį teismas privalo priimti nutartį.

iii. Apklausa

Prieš pirmą kartą apklausdamos jus kaip kaltinamąjį, teisėsaugos institucijos turi nustatyti jūsų tapatybę, paaiškinti kaltinimo esmę ir įspėti jus apie jūsų teises bei baudžiamuosius klaidingo kaltinimo ir šmeižto padarinius. Jeigu planuojama pradėti procesą dėl nusikaltimo, kurio atžvilgiu dėl kaltės ir baismės galima susitarti, jus taip turi įspėti apie tai, kad per parengiamąjį procesą galite su prokuroru sudaryti susitarimą dėl kaltės ir baismės (susitarimą turi patvirtinti teismas), ir apie tokio susitarimo sudarymo padarinius.

Per apklausą jūs niekaip neturite būti verčiamas duoti parodymus ar prisipažinti. Apklausoje metu jums turi būti suteikta galimybė pateikti išsamių pastabų dėl kaltinimo, visų pirma pateikti rišlius parodymus dėl faktų, kurie yra kaltinimo dalykas, nurodyti bet kokias aplinkybes, kurios švelnina arba paneigia kaltinimą, ir pateikti tokių aplinkybių įrodymų. Gali būti užduodami klausimai parodymams papildyti arba bet kokiam neišsamumui, dviprasmiškumui ir prieštaravimams pašalinti. Klausimai turi būti formuluojami aiškiai ir suprantamai, nepateikiant klaidinančių arba melagingų aplinkybių ir nenurodant, koks turėtų būti atsakymas.

Apklausoje protokolai turi būti pateiktas jums susipažinti arba, jūsų prašymu, jis turi būti jums perskaitytas (jeigu apklausa vykdoma vaizdo konferencijos būdu, protokolai bus jums perskaitytas). Jūs turite teisę prašyti, kad protokolai būtų papildyti arba ištaisyti pagal jūsų parodymus.

iv. Kardomasis kalinimas

Jums kardomasis kalinimas gali būti taikomas tik tuo atveju, jeigu jums pateikti kaltinimai dėl nusikaltimo. Ar jus suimti kardomajam kalinimui, sprendžia teisėjas.

Kardomojo kalinimo pagrindai yra šie:

tvirtai pagrįstas susirūpinimas, kad jūs bėgsite arba slėpsitės siekdamas išvengti baudžiamąjį persekiojimą arba baismės;

tvirtai pagrįstas susirūpinimas, kad jūs trukdysite tyrimui, pavyzdžiui, ragindamas liudytojus duoti melagingus parodymus, arba

tvirtai pagrįstas susirūpinimas, kad jūs pakartosite nusikaltimą, už kurį jūsų atžvilgiu atliekamas baudžiamasis persekiojimas, kad jūs užbaigsite nusikaltimą, kurį pradėjote daryti, arba kad jūs padarysite nusikaltimą, kurį jūs rengėtės padaryti arba grasinote padarysiąs.

Jeigu pagrindų jus suimti kardomajam kalinimui nėra, teismas jūsų nesuims; jeigu pagrindai išnyko, jūs būsite paleistas. Taip pat jūs turite būti paleistas pasibaigus įstatyme numatytam ilgiausiam kardomojo kalinimo terminui. Jeigu asmeniui taikomas kardomasis kalinimas siekiant užtikrinti, kad jis negalėtų daryti įtakos liudytojams, šis laikotarpis yra trys mėnesiai (tačiau laikotarpis netaikomas, jeigu nustatyta, kad jūs jau trukdėte išsiaiškinti baudžiamajam procesui svarbius faktus). Priklausomai nuo nusikaltimo, dėl kurio vykdomas baudžiamasis persekiojimas, sunkumo, bendra kardomojo kalinimo trukmė gali būti nuo vieno iki ketverių metų. Tačiau tik trečdalis minėto laikotarpio skiriama parengiamajam procesui, o du trečdaliai skiriami bylos nagrinėjimui teisme.

Jūsų kardomojo kalinimo priešzastis teismas turi nuolat peržiūrėti ir po tam tikro laiko, jeigu reikia, teismas kardomąjį kalinimą visada turi pratęsti. Jūs taip pat turite teisę prašyti, kad jūsų kardomasis kalinimas būtų panaikintas. Kardomasis kalinimas iki bylos nagrinėjimo teisme gali būti pakeistas su laisvės suvaržymu (kalinimu) nesusijusia priemone, pvz., tam tikra pinigine įmoka (užstatu), probacijos pareigūno vykdomos priežiūros skyrimu, reikalavimo konkrečiu laikotarpiu būti tam tikrame būste nustatymu ir kt. Jūs turite teisę prašyti teismo pakeisti kardomąjį kalinimą bet kuria minėta priemone.

C. Kokias teises turiu tyrimo metu?

Naudodamasis teisėmis į gynybą, turite teisę:

kad teisėsaugos institucijos jus informuotų apie jūsų teises ir jūs galėtumėte visapusiškai jomis pasinaudoti;

pateikti pastabų dėl jums pateikto kaltinimo ir dėl surinktų įrodymų;

atsisakyti duoti parodymus;

peržiūrėti bylos dokumentus, savo lėšomis daryti jų išrašus ir nuorašus, daryti bylos dokumentų ar jų dalių kopijas (tyrimo laikotarpiu ši teisė dėl rimtų priežasčių gali būti ribojama);

pateikti gynybinius įrodymus;

teikti prašymus ir pareiškimus;

teikti apeliacinius skundus;

teisėsaugos institucijose vartoti savo gimtąją kalbą arba kitą savo mokamą kalbą, jeigu pareiškiate, kad nemokate čekų kalbos;

pasirinkti advokatą (jeigu pats nepasirenkate advokato, advokatą jums gali parinkti jūsų šeimos narys ar kitas asmuo);

prašyti, kad jums nemokamai arba už sumažintą tarifą būtų paskirtas advokatas, jeigu jūs neturite pakankamai lėšų sumokėti už savo gynybą;

pasikalbėti su savo advokatu nedalyvaujant trečiajam šaliai;

prašyti, kad jus apklaustų dalyvaujant advokatui ir prašyti advokato dalyvauti parengiamajame procese.

i. Ar turiu teisę į vertėjo žodžiu paslaugas ir vertimą raštu? Į ką konkrečiai turiu teisę?

Jeigu pareiškiate, kad nemokate čekų kalbos, jūs turite teisę bendraudamas su teisėsaugos institucijomis vartoti savo gimtąją kalbą arba kalbą, kurią, jūsų teigimu, mokate.

Jeigu procese iškyla poreikis išsiaiškinti dokumento, parodymų ar kito procesinio akto turinį arba jeigu pareiškiate, kad nemokate čekų kalbos, bus skirtas vertėjas žodžiu su jumis atliekamais baudžiamąjį proceso veiksmais išversti. Jūsų prašymu skirtas vertėjas žodžiu taip pat gali išversti jūsų konsultaciją su advokatu, jeigu konsultacija yra tiesiogiai susijusi su procesiniais veiksmais; vertėjas taip pat gali išversti bet kokią konsultaciją procesinių veiksmų atlikimo metu.

Tokiu atveju teisėsaugos institucijos turi pateikti rašytinį įstatymu apibrėžtų dokumentų vertimą (pvz., išverstą nutarimą pradėti baudžiamąjį persekiojimą, nutartį dėl kardomojo kalinimo, nutartį dėl jūsų stebėjimo medicinos įstaigoje, kaltinamąjį aktą, susitarimą dėl kaltės ir baismės ir prašymą teismui jį patvirtinti, prašymą priimti apkaltinamąjį nuosprendį, nutarimą nutraukti baudžiamąjį persekiojimą su tam tikra sąlyga ir kt.), nebent jūs šios teisės atsisakote. Jeigu jus sulaukė arba suėmė, jūs taip pat gausite rašytinį pranešimo apie jūsų teises vertimą. Be to, jūs turite teisę prašyti teisėsaugos institucijos raštu arba žodžiu išversti bet kokį dokumentą, svarbų tam, kad galėtumėte pasinaudoti savo teise į gynybą.

ii. Kokią teisę turiu gauti informaciją ir susipažinti su bylos medžiaga?

Apklausoje stadijoje jūs turite teisę susipažinti su baudžiamąja byla, jeigu tai reikalinga, kad galėtumėte pasinaudoti savo teisėmis; tam tik turi pritarti policija. Jeigu jūs kaltinamas padaręs nusikaltimą, jūs turite teisę peržiūrėti bylos dokumentus, savo lėšomis daryti jų išrašus ir nuorašus, daryti bylos dokumentų ar jų dalių kopijas.

Nepaisant to, prokuroras arba policija per parengiamąjį procesą dėl svarbių priežasčių gali neleisti jums pasinaudoti teise susipažinti su bylos dokumentais ir naudotis kitomis su tuo susijusiomis minėtomis teisėmis. Jums negali atimti galimybės pasinaudoti šiomis teisėmis, jeigu jums jau pranešė apie galimybę susipažinti su bylos dokumentais, taip pat tuo atveju, kai deramasi dėl susitarimo dėl kaltės ir baismės. Jums negali atimti galimybės susipažinti su nutarimu pradėti baudžiamąjį persekiojimą ir jūs turite teisę susipažinti su bylos dalimis, susijusiomis su nutartimi dėl jūsų suėmimo kardomajam kalinimui.

iii. Ar turiu teisę susisiekti su advokatu ir pranešti trečiajam šaliai apie mano padėtį?

Jeigu jūs kaltinamas padaręs nusikaltimą, turite teisę turėti advokatą. Jeigu pats nepasirenkate advokato, advokatą jums gali parinkti šeimos narys arba jūs galite gintis savarankiškai. Tačiau tam tikrais atvejais jūs privalote turėti advokatą (tai vadinama „privalomąja gynyba“); tokiu atveju teisėjas jums paskirs advokatą, nebent jūs per nurodytą laiką advokatą pasirinksite pats. Advokatą jau parengiamajame procese privalote turėti šiais atvejais:

jeigu jums taikomas kardomasis kalinimas, atliekate laisvės atėmimo bausmę arba jums taikoma prevencinė su laisvės suvaržymu susijusi priemonė, arba jūs esate stebimas medicinos įstaigoje;

jeigu jūsų veiksnumas yra apribotas (pvz., dėl psichikos sutrikimo);

byloje, iškeltoje pabėgusiam asmeniui (jeigu jūs pabėgote ir procesas vykdomas jums nedalyvaujant);

jeigu byla susijusi su nusikaltimu, už kurį skiriama didžiausia bausmė gali būti ilgesnė negu penkeri metai laisvės atėmimo;

jeigu prokuroras mano, kad tai būtina, nes, atsižvelgiant į jūsų dabartinę padėtį, prokuroras turi abejonių, ar jūs sugebėsite tinkamai apsiginti;

jeigu jūs esate nepilnametis teisės pažeidėjas (nuo 15 iki 18 metų amžiaus).

Byloje dėl nusikaltimo, už kurį skiriama didžiausia bausmė gali būti ilgesnė negu penkeri metai laisvės atėmimo, galite atsisakyti teisės į advokatą, nebent už nusikaltimą skiriama išimtinė bausmė (laisvės atėmimas iki gyvos galvos arba ilgesnis negu 20 metų laisvės atėmimas, galintis siekti iki 30 metų).

Jeigu jus sulaukė arba suėmė kardomajam kalinimui, jūs turite teisę, kad apie padėtį būtų pranešta šaliai, kurios pilietis esate, konsulinei įstaigai ir jūsų paskirtam šeimos nariui ar bet kuriam kitam fiziniam asmeniui. Jūs turite teisę palaikyti ryšį su savo konsuline įstaiga; jeigu neturite pakankamai pinigų, jums bus sudarytos sąlygos tai padaryti nemokamai. Apie tai jus privalo informuoti.

iv. Ar turite teisę gauti teisinę pagalbą?

Apklausoje stadijoje – t. y. prieš pradėdant baudžiamąjį persekiojimą (ikiteisminį tyrimą) – per savo apklausą jūs turite teisę gauti advokato teikiamą teisinę pagalbą (paaikškinimus).

Jeigu jums buvo pateikti kaltinimai padarius nusikaltimą, jūs turite teisę turėti advokatą, kuris jums turi teikti reikiamą teisinę pagalbą. Jūs turite teisę pasirinkti advokatą; jeigu nepasirenkate advokato ir jeigu gynyba yra privaloma, jums advokatas bus paskirtas. Jeigu neturite pakankamai pinigų advokato užmokesčiui sumokėti, galite prašyti teisėjo priimti nutartį, kad jūs turite teisę naudotis advokato paslaugomis nemokamai arba sumažintu tarifu.

v. Ką reikia žinoti apie:

a. Nekaltumo prezumpciją

Nekaltumo prezumpcijos principas taikomas keturiais pagrindiniais baudžiamojo proceso lygmenimis:

jūsų kaltė turi būti įrodyta; kol jūsų kaltė neįrodyta, jūs turite būti laikomas nekaltu;

jeigu dėl jūsų kaltės kyla abejonių, byla turėtų būti išsprendžiama jūsų naudai;

jūs negalite būti pripažintas kaltu, kol jūsų kaltė nėra paskelbta galutiniu apkaltinamuoju nuosprendžiu;

per baudžiamąjį procesą jūsų teisės gali būti ribojamos tik tiek, kiek absoliučiai būtina.

b. Teisę tylėti ir neduoti parodymų prieš save

Jūs neprivalote duoti parodymų baudžiamajame procese ir negalite būti jokių būdu verčiamas duoti parodymų ar prisipažinti. Taip pat neprivalote pateikti įrodymų prieš save. Teisės saugos institucijos negali jūsų nubausti, jeigu jūs atsisakote jiems perduoti kaltinimus patvirtinantį dokumentą ar kitus įrodymus.

c. Prievolę įrodyti

Teisės saugos institucijos turi vienodai išsamiai išsiaiškinti ir apkaltinamąsias, ir išteisinamąsias aplinkybes. Prokuroras turi įrodyti jūsų kaltę teisme. Jūs savo nekaltumo įrodyti neprivalote. Tačiau tai neužkerta jums kelio naudotis teise pateikti faktus ir įrodymus, kad apsigintumėte.

vi. Ar yra specialių garantijų vaikams?

Jeigu padarėte nusikalstamą veiką, turinčią nusikaltimo požymių, ir esate jaunesnis negu 15 metų amžiaus vaikas, baudžiamąja tvarka už nusikalstamą veiką jūs neatsakote ir jūsų reabilitacijai skirtas priemonės specializuotas nepilnamečių bylų teismas gali skirti tik civilinę tvarką. Tokiame procese jūs privalote turėti valstybės apmokamą advokatą, nebent dėl ypatingų priežasčių valstybė nusprendžia, kad jūs ar jūsų šeima turėtumėte prisidėti prie advokato užmokesčio.

Jeigu jūs, būdamas nepilnametis teisės pažeidėjas (15–18 metų amžiaus) padarėte nusikaltimą, paprastai kaip specialusis įstatymas (lot. *lex specialis*) taikomas Nepilnamečių teisenos įstatymas. Tirdamos ir nagrinėdamos jūsų padarytas nusikalstamas veikas, teisės saugos institucijos turi atsižvelgti į jūsų amžių, sveikatą, psichinę ir moralinę brandą, kad kuo mažiau pakenktų būsimai jūsų raidai. Įstatymu saugomi jūsų asmens duomenys ir privatumas, visuomenei neleidžiama dalyvauti teismo posėdžiuose, jeigu jūs nepageidaujate, kad visuomenė dalyvautų, o nuosprendis skelbiamas be jūsų pavardės ir kitos informacijos, iš kurios būtų galima jus identifikuoti (pvz., gyvenamosios vietos adresu). Jūs turite teisę turėti advokatą nuo pirmojo veiksmo, kurio jūsų atžvilgiu imamasi per baudžiamąjį procesą (t. y. jau apklausoje stadijoje). Jūsų globos teisės turintis giminaitis (paprastai jūsų tėvai) arba teisinis globėjas, kompetentinga vaikų socialinės ir teisinės apsaugos institucija bei Probacijos ir tarpininkavimo tarnyba nedelsiant informuojami apie tai, kad prieš jus pradėtas baudžiamasis procesas, apie jūsų sulaikymą, suėmimą ar kardomojo kalnimo skyrimą. Teisės saugos institucijos bendradarbiauja su vaikų socialinės ir teisinės apsaugos institucija, Probacijos ir tarpininkavimo tarnyba ir asociacijomis bei institucijomis, veikiančiomis vaikų apsaugos srityje.

vii. Ar yra specialių garantijų pažeidžiamiesiems įtariamiesiems?

Jeigu teismas (o parengiamajame procese – prokuroras) mano, kad reikia (visų pirma todėl, kad abejoja jūsų gebėjimu tinkamai apsiginti dėl jūsų dabartinės fizinės ar psichinės būklės), jis nuo pat baudžiamojo persekiojimo pradžios jums skiria advokatą.

Jeigu esate kurčias arba neregintis ir kurčias asmuo, komunikacijos būdas reglamentuojamas Įstatymu Nr. 155/1998 dėl komunikacijos sistemų kurtiesiems bei neregintiems ir kurtiems asmenims. Baudžiamajame procese jūs turite teisę naudotis vertimo žodžiu paslaugomis jūsų pasirinkta komunikacijos sistema. Jeigu apribotas jūsų veiksnumas, jums baudžiamajame procese atstovauja globėjas, paprastai šeimos narys, jeigu jo interesai neprieštarauja jūsų interesams.

D. Kokie yra ikiteisminio tyrimo terminai?

Baudžiamąsias bylas teisės saugos institucijos turi nagrinėti greitai, be jokių nereikalingų vilkinimų; kardomojo kalnimo klausimai ir su jau atliktu turto areštu susiję reikalai sprendžiami kuo skubiau, jeigu tai reikalinga atsižvelgiant į areštuoto turto vertę ir pobūdį.

Apklausoje etapai (iki baudžiamojo persekiojimo) policija turi užbaigti

per du mėnesius, jeigu byla priklauso vieno teisėjo jurisdikcijai ir netaikomas sutrumpintas parengiamasis procesas;

per tris mėnesius kitose bylose, jeigu byla priklauso apylinkės teismo jurisdikcijai;

per šešis mėnesius, jeigu byla priklauso apygardos teismo jurisdikcijai ir šis teismas ją nagrinėja pirmąją instanciją.

Be to, gavęs pagrįstą prašymą, prokuroras gali kelis kartus pratęsti terminą.

Sutrumpintas parengiamasis procesas turi būti baigiamas per dvi savaites nuo tos dienos, kurią policija jus informavo apie veiksma, kurį jūs įtariamasis padarė, ir apie tai, kokių konkrečių nusikaltimų tas veiksmas laikomas. Jeigu sutrumpintas parengiamasis procesas nebaigiamas per nustatytą terminą, prokuroras gali pratęsti terminą ne daugiau kaip dešimčia dienų arba ne daugiau kaip trisdešimčia dienų, jeigu deramasi dėl susitarimo dėl kaltės ir bausmės. Policija standartinį tyrimą privalo baigti

per du mėnesius nuo baudžiamojo persekiojimo pradžios, jeigu byla priklauso vieno teisėjo kompetencijai;

per tris mėnesius nuo baudžiamojo persekiojimo pradžios, jeigu tai yra kita byla ir ji priklauso apylinkės teismo kompetencijai.

Be to, gavęs pagrįstą prašymą, prokuroras gali kelis kartus pratęsti terminą. Tada prokuroras, vykdydamas bylų priežiūrą, bent kartą per mėnesį turi atlikti bylų peržiūrą.

Išplėstinis tyrimas turi būti baigiamas per šešis mėnesius nuo baudžiamojo persekiojimo pradžios. Be to, gavęs pagrįstą prašymą, prokuroras gali kelis kartus pratęsti terminą. Tada prokuroras, vykdydamas bylų priežiūrą, bent kartą per mėnesį turi atlikti bylos peržiūrą.

Dėl tam tikrų veiksmų Baudžiamojo proceso kodekse nustatyti papildomi konkretūs teisiniai terminai (teismas dėl kardomojo kalinimo skyrimo turi nuspręsti per 48 valandas nuo jūsų sulaikymo arba per 24 valandas nuo jūsų suėmimo, taip pat tarp minėtų terminų yra ilgiausia kardomojo kalinimo trukmė, privalomos kardomojo kalinimo pagrindų peržiūros terminas ir kt.).

E. Kas yra parengiamasis procesas (įskaitant kardomojo kalinimo alternatyvą ir perkėlimo į kilmės valstybę galimybes, teisminės priežiūros orderį)?

Parengiamasis procesas yra pirmoji baudžiamojo proceso stadija. Šios stadijos paskirtis – nustatyti, ar įtarimas, kad jūs galite būti padaręs nusikaltimą, yra toks pagrįstas, kad galima teismui pateikti kaltinamąjį aktą. Šioje stadijoje turi būti surandami ir surenkami apkaltinamieji įrodymai bei kiti, jūsų kaltę paneigiantys, įrodymai.

Parengiamojo proceso tikslas visų pirma yra:

suteikti pagrindą priimti nutarimą, ar pateikti kaltinimus ir ar bylą turėtų nagrinėti teismas, o gal tolesnio baudžiamojo persekiojimo turėtų būti atsisakyta; nustatyti visas aplinkybes, svarbias sprendimui dėl nusikaltimo, jo vykdytojo, bausmės ar prevencinės priemonės priimti, taip pat nuspręsti dėl nukentėjusiojo teisės į žalos atlyginimą ir gauti reikiamus įrodymus;

nustatyti nusikalstamos veikos priežastis ir aplinkybes, kuriomis ją tapo įmanoma arba lengviau padaryti.

Jeigu esama vieno iš kardomojo kalinimo pagrindų, teisėjas, sprendžiantis dėl kardomojo kalinimo, gali neskirti jums kardomojo kalinimo arba gali jus paleisti, jeigu jis skiria vieną iš toliau nurodytų pakaitinių priemonių:

specialios paskirties pilietinė asociacija arba patikimas asmuo suteikia garantiją dėl būsimo jūsų elgesio ir dėl to, kad jūs atvyksite į teismą, pas prokurorą arba į policiją, jeigu to bus pareikalauta, ir kad jūs visada iš anksto pranešite apie išvykimą iš savo buvimo vietos, o dėl kardomojo kalinimo sprendžianti valdžios institucija mano, kad, atsižvelgiant į asmeninį kaltinamojo statusą ir bylos pobūdį, garantija yra pakankama, ir šią garantiją priima;

jūs raštu pasižadate gyventi tvarkingą gyvenimą, visų pirma nedaryti nusikalstamų veikų, atvykti į teismą, pas prokurorą arba į policiją, jeigu to būtų pareikalauta, visada iš anksto pranešti apie išvykimą iš savo buvimo vietos ir laikytis jums skirtų pareigų bei apribojimų, o dėl kardomojo kalinimo sprendžianti valdžios institucija mano, kad pažadas yra pakankamas, ir jį priima;

jūs prižiūri probacijos pareigūnas;

jums skiriama bent viena iš laikinųjų priemonių;

teisėjas sutinka su užstatu (nurodyta pinigų suma); tačiau užstato negalima priimti, jeigu jūs kaltinamas tam tikrais sunkiais nusikaltimais.

Pakeisdama kardomąjį kalinimą viena iš minėtų priemonių, dėl kardomojo kalinimo sprendžianti valdžios institucija gali nuspręsti vykdyti elektroninę su šia priemone skirtų pareigų vykdymo patikrą naudodama elektroninę apykoję, jeigu jūs pasižadate suteikti reikiamą pagalbą. Dėl kardomojo kalinimo sprendžianti valdžios institucija taip pat gali skirti apribojimus, draudžiančius jums išvykti į užsienį.

Jeigu jūs esate vienos iš ES valstybių narių pilietis arba turite su ja kokių nors kitokių ryšių, jūs turite teisę (pagal 2009 m. spalio 23 d. Tarybos pamatinį sprendimą 2009/829/TVR dėl tarpusavio pripažinimo principo taikymo sprendimams dėl kardomųjų priemonių Europos Sąjungos valstybėse narėse kaip alternatyvos kardomajam kalinimui, perkelta į nacionalinę teisę Įstatymu Nr. 104/2013 dėl tarptautinio teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose) prašyti, kad jums leistų vykdyti kardomąjį kalinimą pakeičiančią priemonę jūsų įprastinės gyvenamosios vietos šalyje arba kurioje nors kitoje jūsų nurodytoje valstybėje narėje (jeigu pastaroji sutinka). Atitinkamoje valstybėje narėje turi būti įmanoma prižiūrėti, kaip laikomasi minėtų pakaitinių priemonių, arba užtikrinti priežiūrą koku nors kitu būdu. Jeigu jūs nesilaikote skirtos pakaitinės priemonės, jūs būsite grąžintas į Čekiją.

Paskutinis naujinimas: 21/03/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

2. Mano teisės teismo proceso metu

A. Kur vyks teismo procesas?

Priklausomai nuo nusikaltimo sunkumo, teismo procesas vyks apylinkės teisme arba apygardos teisme, kurio apygardoje buvo padarytas nusikaltimas. Jeigu nusikaltimo vietos neįmanoma nustatyti arba jeigu nusikaltimas buvo padarytas užsienyje, procesas bus vykdomas teisme, kurio apygardoje jūs gyvenate, dirbate arba esate apsistojęs; jeigu šių vietų negalima nustatyti arba jos yra ne Čekijoje, procesas bus vykdomas teisme, kurio apygardoje išaiškėjo (buvo nustatytas) nusikaltimas.

B. Ar kaltinimas gali būti pakeistas? Jei taip, ar turiu teisę gauti informacijos šiuo klausimu?

Vienintelis teismo bylos nagrinėjimo tikslas yra nuspręsti, koks veiksmas yra kaltinimo dalykas. Kai kaltinimas yra pateiktas, prokuroras jo pakeisti negali; jį galima tik atsiimti.

Jeigu teismo bylos nagrinėjimo rezultatai rodo, kad iš esmės pasikeitė bylos aplinkybės, arba jeigu bylai išspręsti reikalingas tolesnis tyrimas, arba jeigu paaiškėja, kad atlikote kitą veiksmą, kuris laikytinas nusikaltimu, ir prokuroras ragina grąžinti bylą, nes reikalinga bendra apklausa, teismas grąžina bylą parengiamajam procesui atlikti. Tada prokuroras pateikia naują kaltinimą, kuriame atsispindi įvykę pokyčiai. Nauja kaltinimo kopija visada bus įteikiama jums ir jūsų advokatui ne vėliau negu šaukimas arba pranešimas apie kaltinimą. Jums bus įteikta kaltinimo kopija kartu su kolegijos pirmininko rekomendacija dėl jūsų teisės per pirmininko nustatytą terminą pateikti pastabų dėl kaltinime išdėstytų faktų, visų pirma:

ar manote, kad esate nekaltas, ar kaltas atlikęs veiksmą arba veiksmus, nurodytus kaltinime, ir kokiais pagrindais;

ar pageidaujate sudaryti su prokuroru susitarimą dėl kaltės ir bausmės, ar pageidaujate pripažinti kaltę teismo bylos nagrinėjimo metu;

ar sutinkate su veiksmo aprašymu bei teisiniu jo klasifikavimu ir su siūloma bausme ar prevencine priemone, ir

kuriuos faktus laikote neginčijamais.

Kolegijos pirmininkas taip pat informuos jus apie tokių pareiškimų padarinius ir apie tai, kad jūsų advokatas jūsų vardu taip pat gali pateikti pareiškimų dėl kaltinimo, išskyrus atvejus, kai pateikiamas prisipažinimas arba kaltės pripažinimas.

Pirmininkas taip pat paragins jus laiku informuoti teismą apie prašymus surinkti papildomų įrodymų teismo bylos nagrinėjimo metu ir nurodyti aplinkybes, kurios iš tų įrodymų turi paaiškėti.

Tačiau teismas neprivalo vadovautis kaltinime nurodytu teisiniu veiksmo klasifikavimu ir gali pripažinti veiksmą koku nors kitu nusikaltimu (ne tokiu sunkiu arba sunkesniu) arba gali padaryti išvadą, kad veiksmas yra ne nusikaltimas, o baudžiamasis nusižengimas. Jeigu teismas mano, kad veiksmas yra nusikaltimas, už kurį skirtina griežtesnė bausmė negu už tą, dėl kurio buvo pateiktas kaltinimas, teismas jus turi informuoti apie kaltinimą ir užtikrinti, kad, pateikdami gynybinius argumentus, turėtumėte galimybę atsakyti į kaltinimą ir turėtumėte pakankamai laiko savo gynybiniams argumentams pakeisti.

C. Kokias teises turiu teismo bylos nagrinėjimo metu?

Jūs turite teisę:

kad teisėsaugos institucijos jus informuotų apie jūsų teises ir jūs galėtumėte visapusiškai jomis pasinaudoti;

iki įrodymų rinkimo prisipažinti padarius nusikaltimą, pripažinti kaltę arba pateikti pasiūlymą dėl susitarimo dėl kaltės ir bausmės;

pateikti pastabų dėl jums pateiktų kaltinimų;
atsisakyti duoti parodymus;
peržiūrėti bylos dokumentus, savo lėšomis daryti jų išrašus ir nuorašus, daryti bylos dokumentų ar jų dalių kopijas;
dalyvauti teisminiame bylos nagrinėjime ir viešuose posėdžiuose;
teismo bylos nagrinėjimo metu ir viešame apeliacinio skundo nagrinėjimo posėdyje padaryti baigiamąjį pareiškimą;
teismo bylos nagrinėjimo metu tarti paskutinį žodį;
pateikti faktus ir siūlyti gynybinius įrodymus;
pateikti pastabų dėl kiekvieno įrodymo ir prieštarauti dėl jo gavimo būdo;
pateikti klausimų apklausiamiems asmenims;
teikti prašymus ir pasiūlymus (dėl įrodymų rinkimo ir būsimo sprendimo priėmimo būdo);
siekti pasinaudoti tiek paprastąja teisių gynimo priemone (t. y. skundais, apeliaciniais skundais, prieštaravimo pareiškimais), tiek nepaprastąja teisių gynimo priemone (t. y. prašymais atnaujinti bylą, apeliacinės peržiūros prašymais), arba siūlyti, kad būtų pateiktas skundas dėl teisės pažeidimo;
pasirinkti gynybos advokatą (jei pats nepasirenkate advokato, advokatą jums gali parinkti, pvz., šeimos narys) ir prašyti advokato patarimo taip pat tuo metu, kai teisėsauga atlieka veiksmus;
pasikalbėti su savo advokatu nedalyvaujant trečiajam šaliai;
prašyti, kad jus apklaustų dalyvaujant advokatui ir prašyti advokato dalyvauti atliekant kiekvieną baudžiamojo proceso veiksmą;
teisėsaugos institucijose vartoti savo gimtąją kalbą arba kitą savo mokamą kalbą, jeigu pareiškiate, kad nemokate čekų kalbos.

i. Ar turite atvykti į teismą? Kokiomis sąlygomis galite neatvykti į teismą?

Pats teisminis bylos nagrinėjimas jums nedalyvaujant gali vykti tik tuo atveju, jeigu teismas mano, kad bylą galima patikimai išspręsti ir baudžiamojo proceso tikslą pasiekti net ir jums nedalyvaujant, ir

jums buvo tinkamai įteiktas kaltinamasis aktas ir jūs buvote tinkamai ir prieš pakankamai laiko pašauktas į teisminį bylos nagrinėjimą, ir dėl veiksmo, kuris yra kaltinimo dalykas, jus jau apklausė teisėsaugos institucija, buvo įvykdyta teisinė nuostata dėl baudžiamojo persekiojimo pradžios ir jūs buvote informuotas apie galimybę susipažinti su byla ir teikti prašymus tyrimui papildyti.

Šaukime turi būti nurodyti nedalyvavimo teisminiame bylos nagrinėjime padariniai.

Taigi, teisme byla gali būti nagrinėjama jums nedalyvaujant, tačiau toks teisminis bylos nagrinėjimas negalimas, jeigu:

jums taikomas kardomasis kalinimas;

jūs atliekate laisvės atėmimo bausmę;

byla susijusi su nusikaltimu, už kurį baudžiama daugiau negu penkerių metų laisvės atėmimo bausme.

Tačiau net ir tokiais atvejais jums nereikia dalyvauti nagrinėjant bylą teisme, jeigu jūs konkrečiai paprašote teismo nagrinėti bylą jums nedalyvaujant, nebent teismas mano, kad jūsų asmeninis dalyvavimas yra būtinas.

Jeigu yra privaloma turėti advokatą, teisme byla negali būti nagrinėjama nedalyvaujant jūsų advokatui.

ii. Ar turite teisę į vertėjo žodžių paslaugas ir dokumentų vertimą raštu? Į ką konkrečiai turite teisę?

Jeigu pareiškiate, kad nemokate čekų kalbos, jūs turite teisę bendraudamas su teisėsaugos institucijomis vartoti savo gimtąją kalbą arba kalbą, kurią, jūsų teigimu, mokate.

Jeigu iškyla poreikis išsiaiškinti dokumento, parodymų ar kito procesinio akto turinį arba jeigu pareiškiate, kad nemokate čekų kalbos, bus skirtas vertėjas žodžiu baudžiamojo proceso veiksmams išversti. Jūsų prašymu skirtas vertėjas žodžiu taip pat gali išversti jūsų konsultaciją su advokatu, jeigu konsultacija yra tiesiogiai susijusi su procesiniais veiksmais; vertėjas taip pat gali išversti bet kokią konsultaciją procesinių veiksmų atlikimo metu.

Tokiu atveju teisėsaugos institucijos turi pateikti rašytinį įstatyme apibrėžtų dokumentų (pvz., nutarimo dėl suėmimo, teismo sprendimo, baudžiamojo įsakymo, nutarties dėl apeliacinio skundo ir kt.) rašytinį vertimą; jūs galite šios teisės į vertimą atsisakyti.

Be to, jūs turite teisę prašyti teismo raštu arba žodžiu išversti bet kokį dokumentą, svarbų tam, kad galėtumėte pasinaudoti savo teise į gynybą.

iii. Ar turite teisę į advokatą?

Jeigu jūs kaltinamas padaręs nusikaltimą, turite teisę turėti advokatą. Jeigu pats nepasirenkate advokato, advokatą jums gali parinkti šeimos narys arba jūs galite gintis savarankiškai. Tačiau tam tikrais atvejais jūs privalote turėti advokatą (tai vadinama „privalomąja gynyba“); tokiu atveju teisėjas jums paskirs advokatą, nebent jūs per nurodytą laiką advokatą pasirinksite pats. Jūs turite turėti advokatą teismo procese, kol sprendimas, kuriuo bus baigtas procesas, taps galutinis:

jeigu jums taikomas kardomasis kalinimas, atliekate laisvės atėmimo bausmę arba jums taikoma prevencinė su laisvės suvaržymu susijusi priemonė, arba jūs esate stebimas medicinos įstaigoje;

jeigu jūsų veiksnumas yra apribotas (pvz., dėl psichikos sutrikimo);

byloje, iškeltoje pabėgusiam asmeniui (jeigu jūs pabėgote ir procesas vykdomas jums nedalyvaujant);

jeigu byla susijusi su nusikaltimu, už kurį skiriama didžiausia bausmė gali būti ilgesnė negu penkeri metai laisvės atėmimo;

jeigu teismas mano, kad tai būtina, nes, atsižvelgiant į jūsų dabartinę padėtį, teismas turi abejonių, ar jūs sugebėsite tinkamai apsiginti;

jeigu jūs esate nepilnametis teisės pažeidėjas (nuo 15 iki 18 metų amžiaus);

teismo bylos nagrinėjimo metu, jeigu jums taikomas kardomasis kalinimas;

byloje dėl saugaus prevencinio sulaikymo skyrimo arba jo sąlygų pakeitimo arba teismo skiriamo gydymo paskyrimo arba jo sąlygų pakeitimo, išskyrus teismo paskirtą alkoholizmo gydymą medicinos įstaigoje.

Vykdomo procedūros metu privalote turėti advokatą, jeigu teismas sprendimą priima viešame posėdyje, jeigu:

apribotas jūsų veiksnumas;

jums taikomas kardomasis kalinimas;

kyla abejonių dėl jūsų sugebėjimo tinkamai apsiginti.

Bylose dėl nepaprastųjų teisių gynimo priemonių (skundų dėl teisės pažeidimų, apeliacinės peržiūros prašymų, persvarstymo prašymų) advokatą privalote turėti:

jeigu jums taikomas kardomasis kalinimas, atliekate laisvės atėmimo bausmę arba jums taikoma prevencinė su laisvės suvaržymu susijusi priemonė, arba jūs esate stebimas medicinos įstaigoje;

jeigu apribotas jūsų veiksnumas;

jeigu už nusikaltimą skiriama didžiausia bausmė gali būti ilgesnė negu penkeri metai laisvės atėmimo;

jeigu kyla abejonių dėl jūsų sugebėjimo tinkamai apsiginti.

Byloje dėl nusikaltimo, už kurį skiriama didžiausia bausmė gali būti ilgesnė negu penkeri metai laisvės atėmimo, galite atsisakyti teisės į advokatą, nebent už nusikaltimą skiriama išimtinė bausmė (laisvės atėmimas iki gyvos galvos arba ilgesnis negu 20 metų laisvės atėmimas iki 30 metų). Taip pat galite atsisakyti teisės į advokatą, jeigu jums taikomas kardomasis kalinimas ir turi vykti teisminis bylos nagrinėjimas.

iv. Apie kokias kitas procesines teises turėčiau žinoti (pvz., įtariamųjų pristatymą į teismą)?

Viso teismo bylos nagrinėjimo metu visi sėdi savo vietose. Klausimai gali būti pateikiami ir pareiškimai gali būti daromi tik kolegijos pirmininkui (vieninteliui teisėjui) sutikus; kreipdamasis į teisėją turite atsistoti, net ir trumpiausių kalbų metu (tačiau pirmininkas asmenims dėl jų amžiaus ar sveikatos būklės, sakant kalbas ir duodant parodymus, gali leisti sėdėti). Kolegijos pirmininkas (vienintelis teisėjas) kiekvieną posėdžio dalyvį kviečia stovint išklausti rezoliucinę teismo sprendimo dalį. Čekijoje ir teismo darbuotojai, ir kiti dalyvaujantys asmenys į vienas kitą kreipiasi prieš asmens, į kurį kreipiamasi, pareigas arba procesinį statusą pridėdami *pane / paní / slečno* (t. y. pone / ponia / panele, pvz., *pane předsedo, pane přisedící, pane doktore, paní státní zástupkyně, pane znalče, pane svědku* ir t. t., atitinkamai kreipiantis į kolegijos pirmininką, tarėją, advokatą, teisininką / gydytoją, prokurorą, ekspertą, liudytoją). Teismo salėje neleidžiama kalbėti be kolegijos pirmininko (vienintelio teisėjo) sutikimo, taip pat neleidžiama valgyti, gerti ar rūkyti, net ir per pertrauką. Teismo salėje esantys asmenys turi susilaikyti nuo veiksmų, kurie galėtų sutrikdyti teismo posėdžio eigą ar orumą, t. y. ir nuo pasitenkinimo ar nepasitenkinimo posėdžio eigą, liudytojų parodymais, skelbiamais sprendimais ir kt. reiškimu. Visi įrenginiai (ypač mobilieji telefonai) taip pat turėtų būti išjungti, jeigu jie gali sutrikdyti posėdžio eigą ir orumą.

Vaizdo ar garso perdavimas ir vaizdo įrašymas teismo posėdžio metu gali būti atliekami tik gavus išankstinį kolegijos pirmininko (vienintelio teisėjo) sutikimą. Garso įrašus galima daryti su kolegijos pirmininko ar vienintelio teisėjo žinia; jeigu garso įrašų darymo būdas gali sutrikdyti posėdžio eigą arba orumą, kolegijos pirmininkas arba vienintelis teisėjas gali uždrausti daryti įrašą.

Ginklų teismo salėje turėti neleidžiama.

D. Galimos bausmės

namų areštas;
viešieji darbai;
turto konfiskavimas;
bauda;
daikto konfiskavimas;
tam tikros veiklos uždraudimas;
draudimas laikyti ar veisti gyvūnus;
įpareigojimas gyventi skyrium nuo nukentėjusiojo;
draudimas dalyvauti sporto, kultūros ir kituose socialiniuose renginiuose;
garbės titulų ar apdovanojimų atėmimas;
karinio rango atėmimas;
išsiuntimas.

Preveninės priemonės yra prevencinio pobūdžio priemonės, kurios, skirtingai nei bausmės, taip pat gali būti skiriamos nepakaltinamiems asmenims ar nepilnamečiams už veiksmus, už kuriuos kitais atvejais būtų skiriama bausmė. Preveninės priemonės gali būti skiriamos atskirai nuo bausmės arba kartu su ja, jeigu yra įvykdytos visos teisės aktuose nustatytos sąlygos. Preveninės priemonės – tai, be kita ko:

teismo skiriamas gydymas;
saugus prevencinis sulaikymas;
daiktų konfiskavimas;
dalies turto konfiskavimas;
apsauginis ugdymas.

Paskutinis naujinimas: 21/03/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

3. Mano teisės po teismo proceso

A. Ar turiu teisę apskųsti teismo sprendimą?

Taip, pirmosios instancijos teismo sprendimą galite užginčyti apeliaciniu skundu; apeliacinis skundas sustabdo sprendimo vykdymą. Apeliaciniu skundu teismo sprendimą, kuriuo teismas patvirtino susitarimą dėl kaltės ir bausmės, galima apskųsti tik tuo atveju, jeigu sprendimas neatitinka susitarimo, kurį prokuroras pateikė teismui tvirtinti.

Apeliaciniame skunde galite remtis tuo, kad jums tiesioginį poveikį turintys rezoliucinės dalies punktai yra neteisingi, nebent tai susiję su ta nuosprendžio dalimi dėl kaltės, kurioje teismas sutiko su jūsų padarytu kaltės pripažinimu. Apeliacinis skundas per aštuonias dienas nuo teismo sprendimo kopijos įteikimo turi būti paduodamas teismui, kuris priėmė ginčijamą sprendimą.

B. Kokiomis kitomis teisių gynimo priemonėmis galiu pasinaudoti?

Baudžiamajame procese galite naudotis paprastosiomis teisių gynimo priemonėmis (apeliaciniais skundais, atskiraisiais skundais, prieštaravimo pareiškimais) ir nepaprastosiomis teisių gynimo priemonėmis (apeliacinės peržiūros prašymais, persvarstymo prašymais), taip pat galite siūlyti, kad būtų pateiktas skundas dėl teisės pažeidimo.

Skundas yra teisių gynimo priemonė, nukreipta prieš teismo nutartį (rezoliuciją) ir per tris dienas nuo pranešimo apie šią nutartį turi būti pateikiamas ginčijamą nutartį (rezoliuciją) priėmusiai institucijai. Teismo priimtas nutartis (rezoliucijas) ir prokuroro nutarimus galima užginčyti skundu tik teisės nuostatos nurodytais atvejais. Nutartį (rezoliuciją) galima užginčyti dėl klaidos bet kuriame iš jos rezoliucinės dalies punktų arba dėl nuostatos, kuria reglamentuojama iki nutarties (rezoliucijos) priėmimo vykusio proceso dalis, pažeidimo, jeigu dėl pažeidimo galėjo būti padaryta klaida bet kuriame iš rezoliucinės dalies punktų. Skundas stabdomąjį poveikį turi tik tuo atveju, jei tai konkrečiai nustatyta teisės aktuose.

Prieštaravimo baudžiamajam įsakymui pareiškimą per aštuonias dienas nuo įsakymo įteikimo galite pateikti jį priėmusiam teismui. Jeigu per nustatytą terminą pateikiamas prieštaravimo baudžiamajam įsakymui pareiškimas, baudžiamasis įsakymas automatiškai atšaukiamas ir vienas teisėjas priima nutartį dėl bylos nagrinėjimo teisme.

Apeliacinės peržiūros prašymas (apeliacinis skundas teisės klausimais; čekų kalba: *dovolání*) gali būti teikiamas tik skundžiant galutinį antrosios instancijos teismo sprendimą *in rem* tais atvejais, kai tai leidžiama pagal teisės aktus. Apeliacinės peržiūros prašymą galite pateikti remdamasis tuo, kad tam tikras tiesioginį poveikį jums turintis teismo sprendimo rezoliucinės dalies punktas yra neteisingas, tačiau tik tuo atveju, jeigu esama vieno iš teisės aktuose

nustatytų apeliacinės peržiūros pagrindų. Tokį prašymą visada turite teikti per gynėją – savo advokatą. Prašymas per du mėnesius nuo sprendimo, kuris prašymu ginčijamas, įteikimo turi būti pateikiamas sprendimą *in rem* priėmusiam pirmosios instancijos teismui. Apeliacinės peržiūros prašymas stabdomojo poveikio neturi, nebent Aukščiausiasis Teismas nusprendžia kitaip.

Taip pat turite teisę pateikti persvarstymo prašymą. Apskritai byla, kuri buvo užbaigta galutiniu nuosprendžiu arba baudžiamuoju įsakymu, bus leidžiama persvarstyti, jeigu paaiškėtų faktai arba įrodymai, kurie anksčiau teismui nebuvo žinomi, ir tie faktai ar įrodymai pavieniui arba kartu su jau žinomais faktais ir įrodymais galėtų būti pagrindas priimti kitokį sprendimą dėl kaltės, arba iš pradžių skirta bausmė būtų akivaizdžiai neproporcinga nusikaltimo pobūdžiui ir sunkumui arba jūsų asmeninėms, šeimos, finansinėms ir kitoms aplinkybėms, arba jeigu bausmės rūšis neatitinka bausmės tikslo. Bylos, kuri buvo užbaigta galutiniu nuosprendžiu arba baudžiamuoju įsakymu, persvarstymo prašymą nagrinės ir dėl jo spres byla pirmąja instancija nagrinėjęs teismas. Teisės aktuose nenustatyta termino persvarstymo jūsų naudai prašymui pateikti.

Be to, jūs galite siūlyti pateikti skundą dėl teisės pažeidimo; tačiau ši nepaprastoji teisių gynimo priemonė prieinama tik teisingumo ministrui ir tik jis sprendžia, ar toks skundas turi būti teikiamas. Skundu dėl teisės pažeidimo gali būti skundžiamas bet kuris galutinis teismo sprendimas (išskyrus Aukščiausiojo Teismo nutartis) arba bet kuris prokuroro nutarimas, jeigu juo pažeista teisė arba jis buvo priimtas netinkamai atlikus procedūrą. Teisės aktuose nenustatyta termino tokiam skundui pateikti.

C. Kokios yra nuteisimo pasekmės?

Kai įsigalioja apkaltinamasis nuosprendis už nusikaltimą, pradeda vykdyti procedūrą; vykdoma bausmė arba prevencinė priemonė, atliekami su ja susiję veiksmai.

Jeigu jus galutiniu nuosprendžiu nuteisė už nusikaltimą, už tą patį nusikaltimą jūs nebegalite būti teisiamas (net ir kitoje valstybėje narėje), nebent būtų leidžiama persvarstyti byla.

Apkaltinamasis nuosprendis įrašomas į nuosprendžių registrą ir būna matomas bet kuriame išrašė iš nuosprendžių registro, kol išnyksta teistumas. Tai gali turėti poveikį jūsų galimybei verstis tam tikra profesija, gauti tam tikrą leidimą ar licenciją arba leidimą turėti ginklą ar kt.

Kai jūsų teistumas išnyksta, laikoma, kad jūs niekada nebuvote teistas. Tačiau teisėsaugos institucijos ir kai kurios kitos valdžios institucijos turi prieigą prie vadinamosios nuosprendžių registro „kopijos“; jūsų apkaltinamasis nuosprendis lieka įrašytas į kopiją net ir išnykęs.

I. Teistumo turėjimas

Kai apkaltinamasis nuosprendis tampa galutinis, nuosprendžių registre padaromas įrašas; nuosprendžių registre laikoma informacija apie apkaltinamuosius nuosprendžius ir apie kitus baudžiamajame procese aktualius faktus. Tokia informacija laikoma 100 metų nuo jūsų gimimo, neatsižvelgiant į tai, ar jūs sutinkate. Jeigu jūsų teistumas išnyksta, informacija jūsų išrašė iš nuosprendžių registro nebenurodoma, tačiau ir toliau matoma pirmiau aprašytoje nuosprendžių registro kopijoje. Teistumas išnyksta per Baudžiamajame kodekse nurodytą terminą, priklausomai nuo nusikaltimo, už kurį buvote nuteistas, sunkumo. Šie terminai siekia nuo vieno iki penkiolikos metų nuo jūsų bausmės atlikimo; atlikęs tam tikras bausmes iš karto esate laikomas neteistu. Jeigu esate kitos ES valstybės narės pilietis, informacija apie jūsų apkaltinamąjį nuosprendį bus prieinama ES valstybės narės, kurios pilietis esate, kompetentingai institucijai.

V. Bausmės vykdymas, kalinių perdavimas, probacija ir alternatyviosios bausmės

Kai apkaltinamasis nuosprendis tampa galutinis, kolegijos pirmininkas nurodo jį vykdyti.

Jeigu jus nuteisė galutine besąlygine laisvės atėmimo bausme, pirmininkas nusiunčia bausmės vykdymo dokumentą atitinkamai įkalinimo įstaigai ir, jeigu jums netaikomas kardomasis kalinimas, jūs kviečiamas per nurodytą terminą atvykti į įkalinimo įstaigą. Jeigu vengsite atlikti bausmę, Čekijos policija gali jus atvežti į įkalinimo įstaigą.

Jeigu įvykdomos įstatyme nustatytos sąlygos, teismas gali nuspręsti atidėti jūsų bausmės vykdymą, pakeisti jos vykdymo būdą, sustabdyti jūsų bausmės vykdymą, nuspręsti dėl lygtinio paleidimo ir kt. Teismas taip pat gali panaikinti laisvės atėmimo bausmę arba likusią jos dalį, jeigu jūs išduodamas užsienio valstybei arba išsiunčiamas (jums taikomas išsiuntimas iš šalies).

Panaši procedūra taikoma, jeigu jums teismas yra skyręs gydymą arba saugų prevencinį sulaikymą, t. y. kai sprendimas, pagal kurį turi būti atliekamas teismo skirtas gydymas arba saugus prevencinis sulaikymas, įsigalioja, kolegijos pirmininkas nusiunčia atitinkamai medicinos įstaigai arba atitinkamai saugaus prevencinio sulaikymo įstaigai, kurioje turi būti vykdoma prevencinė priemonė, sprendimo vykdomąjį dokumentą, ir paragina jus prisistatyti į tą įstaigą. Jeigu vengsite prevencinės priemonės, Čekijos policija gali jus atvežti į atitinkamą įstaigą.

Jeigu yra įvykdytos įstatyme arba tarptautinėje sutartyje nustatytos sąlygos, jūs galite būti perduotas į savo gimtąją šalį arba į kitą valstybę besąlyginei laisvės atėmimo bausmei atlikti arba prevencinei priemonei įvykdyti, jeigu to prašote, o atitinkama valstybė sutinka. Apkaltinamajame nuosprendyje taip pat gali būti skirta alternatyvi bausmė. Alternatyviaja bausme gali būti laikoma bet kokia bausmė, kuri nėra nedelsiant vykdytinas laisvės atėmimas. Jūs galite būti perduotas probacijos pareigūno priežiūrai jums nustatytų įpareigojimų vykdymui stebėti ir padėti jums grįžti į bendruomenę ir gyventi tvarkingą gyvenimą. Jeigu jums skirta priežiūra, jūs privalote:

probacijos pareigūno nustatytu būdu su juo bendradarbiauti

ir vykdyti probacinės priežiūros planą;

atvykti pas probacijos pareigūną jo nustatytu metu;

informuoti probacijos pareigūną apie savo buvimą vietoje, užimtumą ir pragyvenimo lėšas, teismo nustatytų apribojimų ir įpareigojimų vykdymą ir bet kurias kitas reikšmingas aplinkybes, aktualias probacijos pareigūno vykdomai priežiūrai;

įsileisti probacijos pareigūną į būstą.

Jeigu teismo sprendimu jums skirtas pagrįstas įpareigojimas praeiti tinkamą socialinių įgūdžių mokymą ir perkvalifikavimo programą arba praeiti reikiamas psichologinio konsultavimo programas, jūs galite būti įtrauktas į probacijos ir resocializacijos programą. Jūs į tokią programą taip pat galite būti įtrauktas, jeigu atitinkate programos teikėjo nustatytus įtraukimo kriterijus, net jeigu teismas jums neskyrė įpareigojimo tokioje programoje dalyvauti; tokiu atveju su probacijos pareigūnu gali būti sudarytas susitarimas dėl dalyvavimo programoje pagal priežiūros sąlygas ir susitarimas gali būti įtrauktas į probacinės priežiūros planą. Jeigu programa vykdoma kaip laisvės atėmimo bausmės dalis, jūsų dalyvavimas programoje gali būti suderintas su Čekijos įkalinimo įstaigų tarnyboje dirbančiu specialistu.

Jūs kai kurias iš minėtų alternatyviųjų bausmių taip pat galite atlikti savo gimtojoje šalyje arba kitoje valstybėje, su kuria turite ryšius, jeigu yra įvykdytos įstatyme nustatytos sąlygos ir tarptautinėje sutartyje nustatytos sąlygos ir tokių bausmių vykdymą galima prižiūrėti ar kitaip patikrinti. Šios galimybės taikymo sritis skiriasi priklausomai nuo to, ar atitinkama šalis yra ES valstybė narė, ar ES nepriklausanti valstybė (pastaruoju atveju galimybių mažiau).

Paskutinis naujinimas: 21/03/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Atsakovai (baudžiamosios bylos) - Danija

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo yra įtariamas arba kaltinamas nusikaltimu, už kurį traukiama baudžiamojon atsakomybėn. Informaciją apie Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama fiksuoto dydžio bauda, rasite [čia](#) 5 duomenų suvestinėje. Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Toliau pateikiama trumpa etapų, iš kurių paprastai susideda baudžiamasis procesas, santrauka.

Visas nusikalstamas veikas tiria policija. Tai apima įtariamųjų, nukentėjusiųjų ir liudytojų apklausą.

Jei policija įtars, kad padarėte nusikaltimą, jums bus pareikšti kaltinimai. Jei jums pareiškiami kaltinimai, turite tam tikras pagrindines teises, pavyzdžiui, teisę į teisinę pagalbą sunkių nusikaltimų atveju.

Sprendimą dėl sulaikymo priima policija.

Jei padarėte sunkų nusikaltimą, teisėjo nutartimi jums gali būti skirtas suėmimas, kol byla bus tirama.

Užbaigus tyrimą, byla perduodama prokuratūrai. Ši sprendžia, ar pareikštus kaltinimus panaikinti, ar perduoti bylą teismui.

Jei prokuratūra nusprendžia bylą tęsti, gali būti skiriama fiksuoto dydžio bauda, pateikiamas kaltinamasis aktas arba šaukimas į teismą dėl tolesnės bylos eigos.

Pirmoji baudžiamųjų bylų nagrinėjimo instancija – apylinkių teismai. Teisėjų skaičius priklauso nuo nusikaltimo sunkumo ir nuo to, ar jūs prisipažįstate esąs kaltas.

Teismo nuosprendį paprastai galima apskųsti aukštesnės instancijos teismui. Skunde galite prašyti persvarstyti bylą arba apskųsti skirtą bausmę.

Jei byla bus nutraukta arba būsité išteisintas, turėsite teisę reikalauti žalos atlyginimo dėl neteisėto laisvės atėmimo.

Į klausimus, susijusius su bausmių vykdymu, atsako Danijos kalėjimų ir probacijos tarnyba.

Išsamią informaciją apie visus baudžiamojo proceso etapus ir savo teises galite rasti duomenų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija, ji tik skirta susipažinti.

Taisyklės, susijusios su baudžiamuoju procesu, įskaitant ikiteisminį tyrimą, prokuratūros pasiruošimą teismo procesui ir teisminį bylos nagrinėjimą, išdėstytos Danijos teisingumo vykdymo įstatyme.

Atkreipiame dėmesį, kad Grenlandijoje ir Farerų salose taikomos atskiros taisyklės.

Pagal Lisabonos sutartį Danija priėmė sprendimą neprijungti prie ES bendradarbiavimo teisingumo ir vidaus reikalų srityje, todėl šioje srityje Danija bendradarbiaus kitokiu mastu nei kitos valstybės narės. Kiekvieni konkrečiu atveju turite išsiaiškinti, ar tam tikri ES teisės aktai yra taikomi Danijoje.

Europos Komisijos vaidmuo

Atkreipkite dėmesį, kad Europos Komisija nevaidina jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese, todėl jei ir turėtumėte nusiskundimų, ji negalėtų padėti. Šiose duomenų suvestinėse rasite informacijos, kur ir kaip pateikti skundą

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[1. Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

[2. Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu](#)

Pirminiai kaltinimai, įskaitant apklausą

Sulaikymas (įskaitant Europos arešto orderį)

Pirmoji teismo apklausa ir kardomasis kalinimas

Procesinės prievartos priemonės

Sprendimas dėl kaltinimų pareiškimo

Gynybos pasiruošimas bylos nagrinėjimui teisme

[3. Mano teisės teismo proceso metu](#)

[4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus](#)

[5. Kelių eismo taisyklių ir kiti nesunkūs pažeidimai](#)

Susijusios nuorodos

[Danijos teisės sistema](#)

[Danijos teisės aktų duomenų bazė](#)

[Kaip Danijoje susirasti advokatą](#)

[Informacija apie bausmių vykdymą](#)

Paskutinis naujinimas: 13/08/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

1 - Kaip gauti teisinę pagalbą

Gauti teisinę pagalbą ypač svarbu, jei kokiu nors būdu dalyvaujate baudžiamajame procese. Duomenų suvestinėse rasite atsakymą, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę į advokato pagalbą. Taip pat sužinosite, kuo advokatas jums gali padėti. Šioje bendrojoje duomenų suvestinėje sužinosite, kaip susirasti advokatą ir kas padengs atstovavimo išlaidas, jei pats neturėsite pakankamai pinigų sumokėti už paslaugas.

Kaip susirasti advokatą

Turite teisę būti atstovaujamas pasirinkto advokato. Advokatas turi turėti teisę atstovauti Danijos teismuose. Visų Danijos advokatų sąrašą rasite [čia](#). Šioje interneto svetainėje taip pat matysite, ar advokato specializacija – baudžiamoji teisė, mokesčių teisė arba kuri nors kita jūsų bylai svarbi teisės šaka.

Kiekvienam Danijos teismui Danijos teisingumo ministerija yra paskyrusi grupę vietinių advokatų, kurių specializacija – baudžiamosios bylos. Tai yra nepriklausomi advokatai, dirbantys privačiose advokatų kontorose. Šių advokatų sąrašą jums gali pateikti teismas. Jei konkretaus advokato neprašysite, o pagal įstatymą atstovas yra privalomas, pavyzdžiui, jei esate sulaikytas policijos, jūsų bylai bus paskirtas vienas iš šio sąrašo advokatų.

Užmokesčtis advokatui

Jei advokatą jums paskyrė teismas, užmokesčtis jam paprastai mokamas iš valstybės lėšų. Priimdamas šią nutartį, teismas išspręs ir užmokesčio advokatui klausimą. Užmokesčtis bus nustatomas pagal teismų visose baudžiamosiose bylose, kuriose skiriamas gynėjas, taikomus įkainius, neatsižvelgiant į tai, ar advokatą pasirinkote jūs pats.

Teismas taip pat nuspręs, kas galiausiai turi sumokėti advokatui. Jei būsite pripažintas kaltu, paprastai turėsite sumokėti užmokesčio dalį valstybės institucijoms (Danijos valstybei). Valstybė stengsis atgauti kuo didesnę sumą, kurią jūs galite sumokėti.

Tais atvejais, kai esate išteisinamas arba teismo nuosprendis daug švelnesnis, negu reikalavo prokuroras, teismas paprastai nurodo valdžios institucijoms sumokėti užmokesį advokatui ir bylinėjimosi išlaidas. Teismas taip pat gali nurodyti valdžios institucijoms sumokėti dalį užmokesčio advokatui ir bylinėjimosi išlaidų. Tai gali būti taikoma tais atvejais, kai teismo posėdžiai neįvyksta dėl nuo jūsų nepriklausančių aplinkybių.

Sprendimą dėl užmokesčio advokatui dydžio ir pareigos jį mokėti galite apskųsti aukštesnės instancijos teismui per dvi savaites nuo sprendimo priėmimo dienos.

Nėra galimybės prašyti nemokamos teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose ir paprastai tokia teisinė pagalba nėra kompensuojama pagal teisinių išlaidų draudimo sutartis.

Susijusios nuorodos

[Danijos teisingumo vykdymo įstatymo 66 skyrius](#)

[Danijos advokatų sąrašas](#)

Paskutinis naujinimas: 13/08/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

2. Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu ir iki baudžiamosios bylos perdavimo teismui

Kokie yra ikiteisminio tyrimo etapai?

Baudžiamąsias bylas tiria policija. Paprastai policija bylą tiria gavusi pranešimą, kad asmuo nukentėjo nuo smurto arba vagystės, arba kai ji (arba galbūt pilietis) būna sulaikiusi asmenį darant nusikaltimą.

Pirminiai kaltinimai

Pirmiausia policija sieks išsiaiškinti, ar buvo padaryta nusikalstama veika ir ar yra daugiau įtariamųjų, kuriems gali būti pareikšti kaltinimai dėl nusikaltimo. Dėl to policija paprastai apklausia įtariamąjį.

Sulaikymas

Įtariamąjį policija gali sulaikyti.

Pirmoji teismo apklausa ir kardomasis kalinimas (įskaitant Europos arešto orderį)

Jei policija nori įtariamąjį suimti, kad nebūtų kenkiama tyrimui arba dėl kitų priežasčių, įtariamasis per 24 valandas nuo sulaikymo turi būti nuvedintas į teismą ir suėmimo klausimą turi būti spręsti teisėjas.

Procesinės prievartos priemonės

Policija gali ne tik apklausti įtariamąjį ir galimus liudytojus, bet ir tyrimo laikotarpiu rinkti informaciją procesinėmis prievartos priemonėmis, pavyzdžiui, atlikdama kratą, sekdamą telekomunikacinėmis priemonėmis vykdomą susižinojimą, klausydamosi telefono pokalbių ir kt. Daugumai procesinių prievartos priemonių būtina teismo sankcija.

Sprendimas dėl kaltinimų pareiškimo įtariamajam

Policijos tyrimo tikslas – pateikti informaciją, pagal kurią prokuroras galėtų priimti sprendimą, ar pareikšti įtariamajam kaltinimus. Jei įrodymų, kad įtariamasis padarė nusikalstamą veiką, nepakanka, prokuroras ikiteisminį tyrimą nutraukia.

Vietiniu lygmeniu policija ir prokuratūra priklauso tai pačiai valdymo struktūrai, todėl dažnai prokuratūra į tyrimą įtraukiama ankstyvajame etape, įskaitant planavimą ir tyrimą.

Gynybos pasiruošimas bylos nagrinėjimui teisme

Daugiau informacijos apie teisę būti informuotam apie tyrimą ir daryti jam įtaką rasite [čia](#).

Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu

Daugiau informacijos apie savo teises kiekviename etape rasite spustelėjęs toliau pateikiamas nuorodas.

[Pirminiai kaltinimai, įskaitant apklausą \(1\)](#)

[Sulaikymas \(2\)](#)

[Pirmoji teismo apklausa ir kardomasis kalinimas \(įskaitant Europos arešto orderį\) \(3\)](#)

[Procesinės prievartos priemonės, įskaitant kratą \(4\)](#)

[Sprendimas dėl kaltinimų pareiškimo įtariamajam \(5\)](#)

[Gynybos pasiruošimas bylai \(6\)](#)

[Pirminiai kaltinimai, įskaitant apklausą \(1\)](#)

Kodėl esu kaltinamas?

Jūs esate kaltinamas, nes policija pagrįstai įtaria, kad padarėte nusikaltimą, ir nuo šio momento policijos tyrime pagrindinis dėmesys bus skiriamas jums, o ne kuriam nors kitam asmeniui.

Kokių pasekmių turės tai, kad esu kaltinamas?

Jums bus pranešta, kokių nusikaltimu policija jus įtaria. Policija turi nurodyti teisės nuostatą, kurią, jos manymu, pažeidėte. Turite teisę savo bylos tyrime dalyvauti per advokatą, o jei esate kaltinamas sunkiu nusikaltimu, turite teisę į teismo skiriamą advokatą.

Kodėl policija pageidauja mane apklausti?

Policija nori jus apklausti, siekdama išsiaiškinti, ar įtarimas dėl to, kad nusikaltimą padarėte jūs, yra teisingas, ar ne. Policija jūsų parodymus naudos tolesniame tyrime. Vėliau prokuroras jūsų parodymais remsis spręsdamas, ar byla turi būti nagrinėjama kaip byla, kurioje pripažinta kaltė.

Kur ir kada policija gali mane apklausti?

Nėra specialių taisyklių dėl to, kur ir kada policija gali jus apklausti. Apklausa turi būti vykdoma taip, kad nebūtų pažeistos jūsų teisės. Iš esmės policijai nėra leidžiama su jumis susisiekti jūsų darbo vietoje. Paprastai policija pirmuosius klausimus užduoda nusikaltimo vietoje. Daugeliu atveju jūsų bus prašoma atvykti į policijos nuovadą į išsamesnę apklausą.

Kas bus, jei aš nemoku vietos kalbos?

Jei nemokate vietos kalbos, turite teisę į vertėją. Jis vers iš kalbos, kurią mokate, ir į ją. Vertėją užtikrins policija ir jums nereikia nieko sakyti, kol vertėjas atvyks.

Ar turiu policijai duoti parodymus?

Policijai privalote pasakyti savo vardą ir pavardę, adresą ir gimimo datą. Nieko kito sakyti neprivalote. Tiesos sakyti neprivalote. Policija apie šias teises jus turi informuoti prieš apklausą. Ar jūsų bylai būtų naudinga duoti parodymus policijai, priklauso nuo jūsų bylos aplinkybių ir kaltinimų sunkumo. Jei nežinote, ar turėtumėte atsakyti į klausimus, paklauskite savo advokato.

Ar galėsiu pasitarti su advokatu?

Jūs turite teisę pasitarti su pasirinktu advokatu prieš nusprendžiant, ar sutikti, kad policija jus apklaustų. Jei advokato neturite, jį suras policija.

Jūsų advokatas turi teisę dalyvauti apklausoje, tačiau negali patarti, kaip atsakyti į konkrečius klausimus.

Ar galiu patikrinti, ar policija mano parodymus suprato teisingai?

Jūsų parodymus policija privalo užrašyti. Galite perskaityti protokolą arba pareikalauti, kad jis būtų perskaitytas, ir tada pateikti pastabas. Jūs pats sprendžiate, ar pasirašyti protokolą. Daugelis advokatų jums patars to nedaryti, jei nesuprantate kalbos.

Kas atsitiks, jei pasakysiu ką nors, kas nenaudinga mano bylai?

Jei pasakėte ką nors, kas kenkia jūsų bylai, policija šią informaciją gali panaudoti jos vykdomame tyrime. Pagal bendrą taisyklę policijos protokolai nėra įrodymas ir prieš jus negali būti atskirai panaudotas teismo procese. Prokuroras gali užduoti klausimų, susijusių su protokole nurodytomis aplinkybėmis. Jei pakeisite parodymus, tai gali pakenkti jūsų patikimumui.

Sulaikymas (2)

Kodėl esu sulaikomas?

Galite būti sulaikytas, kai policija pagrįstai įtaria, jog padarėte nusikaltimą, jei sulaikymas yra būtinas, kad negalėtumėte daryti kitų nusikaltimų, slėptis arba su kitais sudaryti neteisėtus susitarimus. Taip pat galite būti suimtas pagal [Europos arešto orderį](#), išduotą kitos ES valstybės narės.

Ar policija gali mane sulaikyti dėl visų rūšių nusikaltimų?

Nebūsate sulaikytas, jei tai būtų neproporcinga nusikaltimo, kuriuo esate kaltinamas, sunkumui. Pavyzdžiui, mažai tikėtina, kad būsite sulaikytas, jei esate įtariamas padaręs nusikaltimą, už kurį didžiausia galima baudmė yra nedidelė bauda.

Kur būsiu sulaikomas?

Paprastai sulaikoma vietos policijos nuovadoje. Dažniausiai būsite laikomas kameroje, kol policija galės jus apklausti (žr. [Pirminiai kaltinimai, įskaitant apklausą \(1\)](#)).

Ar prireikus galiu kreiptis į gydytoją?

Jei sergate, esate sužalotas arba labai apsvaigęs nuo alkoholio ar narkotikų, turite teisę į gydytojo apžiūrą. Kad jums būtinas gydytojas arba specialūs vaistai, turite pasakyti policijai.

Ar galiu susisiekti su advokatu?

Jei esate sulaikytas, turite teisę pasitarti su pasirinktu advokatu prieš nusprendžiant, ar sutinkate, kad policija jus apklaustų. Tam tikrais atvejais policija gali atsisakyti leisti jums turėti tam tikrą advokatą. Dėl to galite skųstis teismui.

Ir policija, ir jūsų advokatas turi išaiškinti, kad advokatą jums gali paskirti teismas ir kas turės jam sumokėti.

Ar galiu susisiekti su savo ambasada, jei esu iš kitos šalies?

Jei esate užsienietis, turite teisę susisiekti su savo valstybės ambasada. Tai padaryti jums gali padėti policija.

Ar galiu susisiekti su savo šeima?

Turite teisę savo šeimai arba darbdaviui pranešti, kad esate sulaikytas. Policija gali atsisakyti patenkinti jūsų prašymą su jais susisiekti, jei, policijos nuomone, tai gali trukdyti bylai. Policija gali nuspręsti šeimą informuoti jūsų vardu.

Kiek laiko būsiu sulaikytas?

Jūs turi nedelsiant paleisti, kai išnyks sulaikymo pagrindas. Jei nesate paleidžiamas per 24 valandas, turite būti nuvesdintas į teismą (pirmąją teismo apklausą), kad teisėjas galėtų nuspręsti, ar turėtumėte būti paleistas, ar sulaikymas turėtų būti tęsiamas (pratęsti galima tris kartus po 24 valandas), ar turėtumėte būti suimamas ([Pirmoji teismo apklausa ir suėmimas \(3\)](#)).

Kada mano sulaikymas gali būti pratęstas ilgiau negu 24 valandoms?

Jei teisėjas, kuris nagrinėja bylą, pirmojoje teismo apklausoje išsiaiškina, jog pateiktų įrodymų nepakanka sprendimui dėl suėmimo priimti, sulaikymas gali būti tris kartus pratęstas 24 valandoms nuo pirmosios apklausos pabaigos.

Pirmoji teismo apklausa ir suėmimas (3)

Kodėl man skiriamas suėmimas?

Jums skiriamas suėmimas, nes policija yra įsitikinusi, kad jūs būtina suimti tam tikram laikui arba tol, kol vyksta tyrimas. Taip pat galite būti laikomas suimtas siekiant užtikrinti, kad jus būtų galima išduoti kitai valstybei narei pagal [Europos arešto orderį](#).

Kas sprendžia, ar man turi būti taikomas suėmimas?

Ar yra suėmimo pagrindas, sprendžia teisėjas. Prieš teisėjui nusprendžiant, ar jums, kaip prašo policija, skirti suėmimą, surengiama apklausa (pirmoji teismo apklausa). Šioje apklausoje prokuroras nurodo, kaip šį atvejį aiškina policija, ir jums suteikiama galimybė pateikti savo požiūrį. Tada teisėjas sprendžia, ar jums skirti suėmimą, tačiau nesprendžia, ar esate kaltas pagal pareikštus kaltinimus.

Ar suėmimas man gali būti skirtas dėl visų rūšių nusikaltimų?

Suėmimas jums gali būti skiriamas šiomis sąlygomis:

policija turi paaiškinti, kodėl įtaria, kad jūs padarėte nusikaltimą, už kurį galite būti nuteistas laisvės atėmimu 18 mėnesių arba daugiau;

galima baudmė turi būti ilgesnė negu 30 dienų laisvės atėmimo;

policija turi teisę įtikinti, kad jūs nebūtumėte paleistas tol, kol vyksta policijos tyrimas, dėl kurios nors iš šių priežasčių:

policijos įsitikinimu, jūs vengsite bausmės;

yra pagrindas manyti, kad toliau darysite tokios pačios rūšies nusikaltimus;

yra pagrindas manyti, kad trukdysite tyrimui, jei būsite paleistas;

nusikaltimas yra toks sunkus, kad kitų asmenų atžvilgiu būtų neteisinga jums leisti teismo laukti laisvėje.

Retais atvejais galite išvengti suėmimo, net jei tenkinamos jūsų suėmimo sąlygos, tai yra jei laisvės atėmimas būtų visiškai netinkamas atsižvelgiant į jūsų asmenines aplinkybes. Svarbu, kad apie tokias aplinkybes informotumėte savo advokatą.

Kur vyks pirmoji teismo apklausa?

Pirmoji teismo apklausa vyks apylinkės teisme. Paprastai iki teismo posėdžio būsite laikomas kameroje.

Ar turiu duoti parodymus pirmoje teismo apklausoje?

Neprivalote duoti parodymų ar sakyti tiesos. Ar būtų naudinga duoti parodymus teisme, priklauso nuo jūsų bylos aplinkybių ir kaltinimų sunkumo.

Aiškindamiesi, ar jums būtų geriau duoti parodymus, turėtumėte pasitarti su savo advokatu.

Ar galėsiu pasitarti su advokatu?

Teismas paskirs advokatą atstovauti jums teisme. Jei nepageidausite konkretaus advokato, teismas paskirs tą dieną budintį advokatą. Daugiau informacijos rasite [1 duomenų suvestinėje](#).

Turite teisę prieš apklausą savo bylą aptarti su advokatu. Jei jūs ir advokatas nekalbate ta pačia kalba, turite teisę gauti vertėjo pagalbą. Advokatas gins jūsų interesus nagrinėjant bylą teisme, jis taip pat gali pateikti jums klausimų.

Ar galiu patikrinti, ar teismas mano parodymus suprato teisingai?

Teisėjas esminius jūsų parodymų elementus įrašys į teismo protokolą. Jūsų parodymai bus garsiai perskaityti, siekiant užtikrinti, kad jie suprasti teisingai.

Kas atsitiks, jei pasakysiu ką nors, kas nenaudinga mano bylai?

Jūsų parodymai teisme gali būti naudojami kaip įrodymai byloje.

Kiek laiko būsiu suimtas?

Ar turėtumėte būti paleistas, ar suimtas, nuspręš teisėjas per apklausą. Kai kuriais atvejais teisėjas priims sprendimą, kad jūsų sulaikymas turi būti tris kartus pratęstas 24 valandoms (žr. [Sulaikymas \(2\)](#)).

Jei esate suimtas, ilgiausias teisėjo nustatomas terminas – keturios savaitės. Tai reiškia, jog arba turite būti paleistas iki šio termino pabaigos, arba jūsų bylą dar kartą turi peržiūrėti teisėjas, siekiant užtikrinti, kad būtų tenkinamos tolesnio suėmimo sąlygos. Maksimalaus termino, kiek galite būti suimtas, nėra. Tai lems bylos aplinkybės.

Jūs turi būti paleisti nedelsiant, kai išnyks suėmimo pagrindas.

Kodėl aš laikomas vienutėje?

Kai kuriais atvejais policija prašys leisti jus laikyti vienutėje, kad neturėtumėte kontaktų su kitais kalinamaisiais. Rašyti arba skambinti kitiems galima tik prižiūrint policijai. Ar turite būti laikomas vienutėje, sprendžia teisėjas.

Ar galiu apskusti nutartį dėl suėmimo ir laikymo vienutėje?

Nutartį dėl suėmimo arba laikymo vienutėje galite apskusti aukštesnės instancijos teismui. Paprastai apie tai, kad norima pateikti skundą, nurodoma apklausoje, kuriame nagrinėjama jūsų byla.

Ar galiu išvengti suėmimo, jei atiduosiu savo pasą arba paliksiu užstatą?

Baudžiamajame kodekse yra numatyta galimybė išvengti suėmimo, jei atiduosite pasą arba paliksite užstatą. Tačiau tai retai taikoma praktikoje.

Procesinės prievartos priemonės (4)

Atlikdama tyrimą policija informaciją gali gauti naudodama įvairias procesines prievartos priemones. Kai kurios iš jų čia aprašomos.

Ar policijai leidžiama imti mano pirštų atspaudus arba mane fotografuoti?

Policija imti pirštų atspaudus ir jus fotografuoti gali šiomis sąlygomis:

esate įtariamas nusikaltimu ir ši priemonė yra būtina policijos tyrimui;

policija turi svarų pagrindą įtarti, kad padarėte nusikaltimą, už kurį galite būti nuteistas laisvės atėmimu 18 mėnesių arba daugiau.

Ar policijai leidžiama imti mano DNR arba kraujo mėginius?

Policija jūsų DNR arba kraujo mėginius gali imti šiomis sąlygomis:

yra svarus pagrindas įtarti, kad padarėte nusikaltimą, už kurį galite būti nuteistas laisvės atėmimu 18 mėnesių arba daugiau, ir ši priemonė laikoma labai svarbia tyrimui;

kraujo mėginys gali būti imamas, jei alkoholio arba narkotikų vartojimas yra vienas iš nusikaltimo, kuriuo jūs įtariamas, elementų.

Ar policijai leidžiama apieškoti mane ir mano drabužius?

Policija jūsų viršutinius drabužius gali apieškoti tokiomis pačiomis sąlygomis, kokios taikomos fotografavimui.

Ar policijai leidžiama tikrinti mano mobilųjį telefoną arba atlikti kratą mano automobilyje?

Policija gali patikrinti jūsų mobilųjį telefoną, kad nustatytų jūsų telefono numerį ir IMEI numerį, taip pat atlikti kratą jūsų automobilyje šiomis sąlygomis:

policija turi svarų pagrindą įtarti, kad padarėte nusikaltimą, už kurį traukiama baudžiamojon atsakomybėn;

krata labai svarbi tyrimui.

Ar policijai leidžiama atlikti kratą mano namuose?

Policija kratą jūsų namuose gali atlikti šiomis sąlygomis:

policija turi svarų pagrindą įtarti, kad padarėte nusikaltimą, už kurį traukiama baudžiamojon atsakomybėn;

krata labai svarbi tyrimui;

už nusikaltimą gali būti skiriamas laisvės atėmimas;

policija gali pagrįsti, kad yra tikimybė rasti su nusikaltimu susijusių įrodymų arba kitų objektų, kuriuos policija turi paimti dėl kitų priežasčių.

Kas sprendžia, kad turi būti taikomos procesinės prievartos priemonės?

Ar galima atlikti kratą jūsų namuose, sprendžia teismas. Jei yra priežasčių manyti, kad gali dingti įrodymai, jei krata nebus atlikta nedelsiant, policija kratą gali atlikti ir be kratos orderio. Apie kratą būtina pranešti teismui per 24 valandas nuo atlikimo. Policija gali atlikti kratą jūsų namuose, jei duodate rašytinį sutikimą. Ar imti jūsų pirštų atspaudus, DNR, kraujo mėginius ir jus fotografuoti, sprendžia policija. Policija taip pat turi teisę tikrinti jūsų mobilųjį telefoną, atlikti kratą jūsų automobilyje ir kt.

Ar galiu pateikti skundą?

Jei norite pasiskųsti dėl policijos atlikto tyrimo, skundą galite pateikti teismui.

Teismo sprendimai dėl kratos ir tyrimo planavimo gali būti apskusti aukštesnės instancijos teismui per dvi savaites nuo teismo sprendimo priėmimo dienos.

Ar galiu pareikalauti policijos sunaikinti pirštų atspaudus, nuotraukas, DNR ir kraujo mėginių rezultatus?

Jei prokuratūra tyrimą nutraukia arba jūs išteisinamas, policija privalo sunaikinti jūsų nuotraukas. Policija gali saugoti jūsų pirštų atspaudus ir DNR mėginius, tačiau po tam tikro laiko privalo juos sunaikinti.

Ar galiu reikalauti žalos atlyginimo?

Jei jūs suimtas, įkalintas arba jums taikyta procesinė prievartos priemonė ir galiausia paaiškėja, kad suėmimas, įkalinimas arba procesinė prievartos priemonė buvo nepagrįsti, iš esmės turite teisę į žalos atlyginimą. Dydžiai, pagal kuriuos nustatoma tokios kompensacijos suma, skelbiami generalinio prokuroro metiniame pranešime.

Sprendimas dėl kaltinimų pareiškimo įtariamajam (5)

Policijai pabaigus tyrimą, jūsų byla perduodama prokuratūrai. Ši sprendžia dėl tolesnės bylos eigos.

Ar galiu prisipažinti kaltas dėl visų arba kai kurių kaltinimų prieš teismą prieš posėdį?

Jei per policijos tyrimą prisipažinote, jog esate kaltas pagal pačius sunkiausius jums pareikštus kaltinimus, paprastai prokuratūra sieks, kad byla būtų laikoma byla, kurioje pripažinta kaltė.

Kas yra kaltinamasis aktas?

Kaltinamasis aktas – tai pagrindas bylą nagrinėti teisme. Kaltinamajame akte turi būti nurodytos įstatymo nuostatos, kurias jūs kaltinamas pažeidęs, ir pateiktas aprašymas, kaip padarėte nusikaltimą (-us). Aprašymas turi būti toks tikslus, kad juo remdamasis galėtumėte pasirošti gynybai.

Ar galiu būti kaltinamas nusikaltimais, dėl kurių policija man nėra pareiškusi pirminių kaltinimų?

Kaltinamąjį aktą rengia prokuratūra. Jei prokuratūros ir policijos nuomonės dėl jūsų bylos skiriasi, kaltinamajame akte gali būti pateikti nauji arba kitokie kaltinimai.

Ar į kaltinamąjį aktą gali būti įrašyta naujų kaltinimų?

Prokuratūra turi stengtis surinkti visus teisme nagrinėtus kaltinimus jums, kad būtų galima priimti bendrą nuosprendį. Dėl šios priežasties kaltinamajame akte gali būti naujų kaltinimų, jei dar kartą padarėte naują nusikaltimą.

Jei Danijai buvote išduotas pagal **Europos arešto orderį** arba pagal ekstradicijos sutartį, taikomos specialios taisyklės. Jei jums pateikiama naujų kaltinimų, turite dėl jų pasitarti su savo advokatu.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti?

Kaltinimai gali būti pakeisti arba išplėsti, jei parengiamas ir įteikiamas naujas kaltinamasis aktas. Tai gali būti padaryta iki teismo bylos nagrinėjimo pradžios.

Jei bylos prokuroras įsitikinęs, kad bausmė pagal kaltinimą turėtų būti griežtesnė, nei nurodyta kaltinamajame akte, toks pakeitimas galimas tik tokiu atveju, jei pakeisti kaltinimą sutinka prokuratūra. Apie kaltinimų pakeitimą jums turi būti pranešta per du mėnesius.

Prasidėjus teismui bylos nagrinėjimui, galimi tik labai riboti kaltinimo pakeitimai. Ar galima pakeisti kaltinimą, sprendžia teismas.

Ar man gali pateikti kaltinimus dėl nusikaltimo, kuriuo jau buvau kaltintas kitoje valstybėje narėje?

Negalima atmesti galimybių, kad jums gali būti pateiktas kaltinimas dėl nusikaltimo, kuriuo jau buvote kaltinamas kitoje valstybėje. Tačiau jūs negalite būti pripažintas kaltu pagal kaltinimą, jei už tai kitoje valstybėje jau buvote nuteistas arba išteisintas.

Ar gausiu informacijos apie prieš mane liudijančius liudytojus?

Prokuroras kaltinamąjį aktą teismui turi pateikti kartu su įrodymų sąrašu, kuriame nurodomi liudytojų vardai ir pavardės. Šio sąrašo kopiją gaus jūsų advokatas. Paprastai jūs turite teisę žinoti liudytojų tapatybę.

Gynybos pasiruošimas bylai (6)

Kuo remdamiesi mes su advokatu ruošimės gynybai?

Jūsų advokatu paprastai bus pateiktos visų per tyrimą policijos parengtų ataskaitų kopijos. Turite bendrą teisę susipažinti su medžiaga. Jūsų advokatas medžiagos kopiją gali jums pateikti tik jei leis policija.

Ar turiu teisę susipažinti su policijos parengta medžiaga?

Policija gali duoti nurodymą advokatu nesuteikti jums tam tikros informacijos apie bylos medžiagą, jei tai būtina užsienio valstybių interesams apsaugoti arba įrodymams pateikti. Toks nurodymas gali būti duodamas tik sunkių nusikaltimų atvejais ir tik kol nesate davęs parodymų teisme.

Kas sprendžia, ar galiu susipažinti su medžiaga?

Medžiagą pateiks policija. Ji gali nuspręsti neleisti susipažinti su visa bylos medžiaga arba jos dalimi. Policijos sprendimas gali būti skundžiamas teismui.

Teismas šį klausimą išspręs.

Ar galiu dalyvauti bylos nagrinėjimo posėdžiuose?

Turite bendrą teisę dalyvauti visuose teismo posėdžiuose, kuriuose teismas sprendžia, ar skirti jums suėmimą, arba kai teisiama byla posėdyje yra apklausiami bendrininkai arba liudytojai.

Policijos prašymu teismas gali priimti sprendimą neleisti jums dalyvauti posėdžiuose. Tokiu atveju turite teisę būti informuojamas apie tai, kas vyko posėdyje.

Teismas gali nuspręsti jums tokios informacijos neatskleisti. Turite teisę žinoti, kas vyko posėdyje, kuriame negalėjote dalyvauti. Apie tai jums turi būti pranešta bent jau tada, kai davėte parodymus teisme.

Ar mano advokatas gali dalyvauti visuose bylos nagrinėjimo posėdžiuose?

Jūsų advokatas turi teisę dalyvauti visuose bylos nagrinėjimo posėdžiuose. Tai taikoma ir posėdžiams, kuriuose teismas turi nuspręsti, ar leisti naudoti slapto klausymosi įrangą arba klausytis telefono pokalbių, atlikti kratą arba taikyti kitas procesines prievartos priemones, kurioms būtinas išankstinis teismo leidimas.

Ar mano advokatas gali dalyvauti policijos tyrime?

Jūsų advokatas turi būti informuojamas apie tyrimą ir turi teisę dalyvauti toje tyrimo dalyje, kuri gali būti prieš jus naudojama kaip bylos įrodymai, pavyzdžiui, parodyme atpažinti, nusikaltimo atkūrimo ir kt.

Ar mano advokatas gali atlikti savo tyrimą?

Paprastai advokatas prašys policijos atlikti papildomą tyrimą, jei, jūsų nuomone, nebuvo gauta informacijos, kuri galėtų būti naudinga bylai. Policijai atsisakius atlikti papildomą tyrimą, klausimas gali būti iškeltas teisme ir šis gali pavesti policijai atitinkamą tyrimą atlikti.

Jūsų advokatas taip pat gali nuspręsti atlikti savo tyrimą. Tačiau tai retas atvejis praktikoje. Jei jūsų advokatas atlieka savo tyrimą, jis neturi trukdyti policijos tyrimui ir privalo laikytis advokatų elgesio kodekso.

Ar mano advokatas gali kviesti liudytojus duoti parodymų teisme?

Jūsų advokatas gali prašyti, kad tam tikri liudytojai būtų šaukiami duoti parodymų teisme. Jei prokuroras nesutiks, kad jie būtų apklausti, teismas spės, ar tuos liudytojus svarbu apklausti.

Susijusios nuorodos

[Danijos teisingumo vykdymo įstatymas](#)

[Danijos centrinio DNR registro įsteigimo įstatymas](#)

[Generalinis prokuroras](#)

[Danijos ekstradicijos įstatymas](#)

Paskutinis naujinimas: 13/08/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

3. Mano teisės vykstant teismo procesui

Kur vyks teisiama byla posėdis?

Teisiama byla posėdis vyks miesto apylinkės teisme. Posėdis bus viešas. Jei prisipažinote, kad padarėte nusikaltimą arba nusikaltimus, kuriais esate kaltinamas, prokuroras prašys, kad vyktų teismo posėdis pripažinus kaltę. Tokiu atveju teismą sudarys tik vienas profesionalus teisėjas. Tai taikoma ir tuo atveju, jei siūloma bausmė yra bauda.

Jei savo kaltės nepripažinote, bylos nagrinėjime dalyvaus ir teismo tarėjai. Teismą tokiu atveju sudarys vienas profesionalus teisėjas ir du teismo tarėjai.

Jei prokuroras reikalaus skirti laisvės atėmimą ketveriems metams arba ilgiau, bylą nagrinės prisiekusieji. Tokiu atveju teismą sudarys trys profesionalūs teisėjai ir šeši prisiekusieji. Išimtis taikoma nusikaltimų, susijusių su narkotikais, ir ekonominių nusikaltimų byloms – jas, neatsižvelgiant į reikalaujamą skirti bausmę, nagrinėja profesionalūs teisėjai ir teismo tarėjai

Ar per teisminį nagrinėjimą gali būti pakeisti kaltinimai?

Jei byla bus nagrinėjama pripažinus kaltę, gali būti susitarta kaltinimus suformuluoti taip, kad atitiktų nusikaltimą, dėl kurio jūs galite pripažinti savo kaltę.

Pradėjus jūsų teisiama byla posėdį, gali būti keičiami tik neesminiai kaltinimų elementai. Kaltinimai negali būti išplėsti be jūsų sutikimo.

Kokios yra mano teisės vykstant teismo procesui?

Turite dalyvauti per visą teisminį bylos nagrinėjimą. Teismas gali leisti jums išeiti iš teismo posėdžio po to, kai duosite parodymus. Jei jums pranešta apie teismo posėdį, tačiau jį neatvykstate be pateisinamos priežasties, teismas gali nuspręsti liudytojus apklausti jums nedalyvaujant. Teismas gali paskelbti nuosprendį jums nedalyvaujant, jei prokuroro prašoma skirti bausmę yra iki šešių mėnesių laisvės atėmimo ir jūs esate davęs sutikimą, kad teisminis nagrinėjimas gali būti baigtas. Jei jūs nuteisiamas ne lygtiniu laisvės atėmimu iki trijų mėnesių, byla gali būti baigta ir be jūsų sutikimo. Nuo 2009 m. lapkričio 1 d. yra galimybė bylose dalyvauti vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis, jei prašoma skirti ne griežtesnę bausmę kaip bauda ir laisvės atėmimas iki vienerių metų. Tačiau ne visuose teismuose įdiegta reikiama įranga, kad galėtumėte pasinaudoti šia galimybe. Jei nekalbate teismo kalba ir jos nesuprantate, per visą teisiamąjį posėdį turite teisę į vertėjo pagalbą. Vertėjas jums padės ir tuo atveju, jei jums bus būtina pasitarti su advokatu per teismo posėdį. Jei advokato dar neturite, teismas jį paskirs, jei neprisipažįstate esąs kaltas pagal pareikštus kaltinimus ir jei prašoma skirti griežtesnę bausmę negu bauda. Jei pripažįstate savo kaltę byloje, kurioje prokuroras prašo jums skirti laisvės atėmimo bausmę, teismas advokatą skirs, jei jo nepašausite. Jei nesutiksite su savo advokatu arba dėl kokių nors kitų priežasčių paprašysite naujo advokato, jūsų pageidavimas turėtų būti patenkintas. Teisiamajame posėdyje neprivalote atsakyti į jokių klausimų ar sakyti tiesą. Už tai, kad teisiamajame posėdyje duodate klaidingus parodymus, negalite būti baudžiamas. Jūsų advokatas patars, ar jums būtų naudinga duoti parodymus savo byloje.

Kokios yra mano teisės dėl man nepalankių įrodymų?

Rašytinių įrodymų naudojimą teismo procese išsamiai reglamentuoja įstatymai. Išskyrus šias, kitokių taisyklių beveik nėra ir galite nevaržomai teikti bet kokio pobūdžio įrodymus. Jūs ir jūsų advokatas galite ginčyti liudytojo arba įrodymų priimtinumą, ypač jei jie nėra svarbūs jūsų bylai arba jei įrodymai gauti neteisėtai. Ar tokį jūsų ginčijamą liudytoją arba įrodymus laikyti priimtinais, sprendžia teismas. Dažniausiai neteisėtai gautus įrodymus teismas pripažįsta nepriimtinais. Į atitinkamų įrodymų reikšmę teismas atsižvelgs išklauses kitų įrodymų.

Galite prašyti, kad teisme duoti parodymų būtų pakviesti tam tikri liudytojai, arba prašyti išreikalauti tam tikrų įrodymų jūsų argumentams pagrįsti. Tai, pavyzdžiui, gali būti keleivių sąrašas, įrodantis, kad jūsų nebuvo nusikaltimo vietoje, kai nusikaltimas buvo padarytas. Jei prokuroras nesutiks su tam tikrų įrodymų reikšmingumu, šį klausimą spręs teismas.

Šalis, kurios prašymu pakviestas liudytojas, tą liudytoją apklaus pirmoji. Po to galimybė apklausti liudytoją bus suteikta kitai šaliai. Priimdamas nuosprendį, teismas įvertins teisiamajame posėdyje duotų liudytojų parodymų tikrumą ir patikimumą.

Ar bus atsižvelgta į mano teistumą?

Į informaciją apie ankstesnį teistumą bus atsižvelgta, jei iš nusikaltimo aprašymo bus matyti, kad nusikaltimas yra kartotinis. Retais atvejais informacija apie veikimo būdą ankstesnėje byloje gali būti remiamasi įrodinėjant kaltę arba nekaltumą nagrinėjamoje byloje. Jei anksčiau buvote teistas už panašų nusikaltimą arba nusikaltimą padarėte per probacijos laikotarpį, kai buvote nuteistas lygtinai ar lygtinai paleistas iš laisvės atėmimo vietos, tai paprastai turi įtakos bausmės trukmei.

Paprastai nėra aiškinamasi apie jokių ankstesnių teistumų kitoje valstybėje narėje.

Kuo baigiasi teisminis bylos nagrinėjimas?

Byla baigiama teismo nuosprendžiu. Baigtis gali būti tokia:

išteisinimas;

bauda;

lygtinis nuteisimas (šiuo atveju gali būti skiriamas dar ir gydymas arba viešieji darbai);

laisvės atėmimas.

Kai nuteisiama lygtinai, teismas paprastai nustato fiksuotą laisvės atėmimo bausmės dalį, kurios jums nereikės atlikti, jei per probacijos laikotarpį nepadarysite naujo nusikaltimo. Paprastai tai gali būti vieneri arba dveji metai. Teismas gali nustatyti probacijos sąlygas ir reikalauti, kad jus prižiūrėtų probacijos pareigūnas, kad gydytumėtės nuo alkoholizmo arba kitokios priklausomybės, būtumėte gydomas psichiatro ir (arba) tam tikrą teismo nustatytą skaičių valandų dirbtumėte nemokamus viešuosius darbus.

Nepilnamečiams nusikaltėliams (jaunesniems negu 18 metų) taikomos specialios sankcijos.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo teisiamajame posėdyje?

Nukentėjusysis yra laikomas paprastu liudytoju. Tačiau kai kuriais atvejais nukentėjusysis turi teisę teisiamajame posėdyje turėti advokatą, atskirai paskiriamą teismo, ir teisę į žalos atlyginimą, jei reikalavimas atlyginti žalą yra logiškas ir tinkamai pagrįstas dokumentais, o teismo sprendimas dėl žalos atlyginimo nesudaro esminių nepatogumų.

Susijusios nuorodos

[Danijos teisingumo vykdymo įstatymas](#)

Paskutinis naujinimas: 13/08/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokių atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

4. Mano teisės teismui priėmus nuosprendį

Ar galiu apskųsti nuosprendį?

Teismas nuosprendį priima posėdyje. Nutartį, nuosprendį arba bausmę galite apskųsti aukštesnės instancijos teismui. Galite prašyti jus išteisinti arba sumažinti bausmę. Jei esate įsitikinęs, kad apylinkės teisme nagrinėjant jūsų bylą buvo padaryta esminių klaidų, galite prašyti, kad byla būtų grąžinta į apylinkės teismą ir iš naujo nagrinėjama kitų teisėjų.

Nuosprendį arba bausmę galite apskųsti žodžiu teismo posėdyje, kuriame skelbiamas nuosprendis. Taip pat galite pateikti raštišką skundą apylinkės teismui arba prokuratūrai. Apeliacinį skundą būtina pateikti per dvi savaites. Jei turite advokatą, jis paprastai pasirūpina su jūsų apeliaciniu skundu susijusiais praktiniais dalykais. Jei jums skirta 3 000 DKK arba mažesnė bauda, tokiam sprendimui apskųsti būtina gauti Danijos apeliacinės valdybos leidimą.

Prašymas Apeliacinei valdybai turi būti pateiktas per dvi savaites nuo sprendimo priėmimo.

Kokie bus padariniai, jei pateiksi skundą?

Jei teismo nuosprendį apskųsite apeliacine tvarka, bylą nagrinės aukštesnės instancijos teismas. Šis posėdis taip pat yra viešas. Termino, kada byla turi būti nagrinėjama aukštesnės instancijos teisme, nėra.

Jei jūs laikomas suimtas, aukštesnės instancijos teismas jūsų bylą turi nagrinėti pirmiau nei kitas bylas. Ar bylą nagrinėjant apeliacine tvarka turite likti suimtas, taip pat turi nuspręsti aukštesnės instancijos teismas.

Jei apeliaciniame skunde prašysite jus išteisinti, aukštesnės instancijos teismas bylą nagrinės iš naujo. Tokiu atveju turėsite teisę teikti naujų įrodymų. Kuo greičiau su advokatu aptarkite, kokių naujų įrodymų turėtumėte pateikti apeliacinėje byloje. Kai prokuroras atskleidžia, kokiais įrodymais remsis aukštesnės instancijos teismo procese, advokatu paprastai skiriama 14 dienų jūsų įrodymams atskleisti. Galima 14 dienų termino išimtis.

Jei prašote sumažinti bausmę, aukštesnės instancijos teismas nagrinės tik bausmę. Tokiais atvejais šalys aukštesnės instancijos teismui įrodymų neteiks, tačiau advokatas gali paprašyti teismo išreikalauti papildomos informacijos apie jūsų asmenines aplinkybes, kurios yra svarbios nustatant bausmę arba sprendžiant dėl ekstradicijos.

Kas vyks nagrinėjant apeliacinį skundą?

Jei apeliaciniame skunde prašysite jus išteisinti, bylą iš naujo nagrinės aukštesnės instancijos teismas. Paprastai aukštesnės instancijos teismo posėdis pradedamas perskaitant apylinkės teismo procese jūsų ir liudytojų duotus parodymus. Tačiau jei jūs ir advokatas nesutiksite su tokia tvarka, turės būti duodami nauji parodymai.

Jei skunde prašote sumažinti bausmę, aukštesnės instancijos teismas atsižvelgs į apylinkės teisme duotus parodymus ir tuo remdamasis priims sprendimą dėl bausmės.

Aukštesnės instancijos teismo sprendimas bus paskelbtas posėdyje. Aukštesnės instancijos teismas gali nuspręsti palikti galioti apylinkės teismo nuosprendį, padidinti ar sumažinti bausmę arba jus išteisinti. Jus išteisinus arba sumažinus bausmę, apeliacinio skundo nagrinėjimo išlaidos bus apmokėtos iš valstybės lėšų. Tas pats taikoma, jei nuosprendį apskundė prokuroras, o aukštesnės instancijos teismas nuosprendį paliko galioti. Kitomis aplinkybėmis tikėtina, kad apeliacinio teismo išlaidas turėsite mokėti jūs.

Kas atsitiks, jei apeliacinis skundas bus patenkintas arba atmestas?

Aukštesnės instancijos teismo nuosprendis panaikina apylinkės teismo nuosprendį ir paprastai yra galutinis ir vykdytinas. Išimtiniais atvejais, gavus Apeliacinių skundų valdybos sutikimą, byla gali būti perduota Aukščiausiam Teismui. Toks leidimas paprastai suteikiamas, jei byla yra principinės reikšmės ir dėl to – precedentinė, arba dėl kitų ypatingų priežasčių. Valdyba leidžia Aukščiausiam Teismui perduoti tik nedidelį skaičių baudžiamųjų bylų. Ar turite galimybių gauti tokį leidimą, jums patars advokatas.

Jei jūs išteisinamas ir tyrime buvo naudojamos tokios procesinės prievartos priemonės kaip sulaikymas, suėmimas arba krata, galite reikalauti atlyginti žalą. Prašymą turite pateikti raštu apygardos prokurorui ne vėliau kaip per du mėnesius nuo teismo nuosprendžio dienos. Paprastai su tokiu prašymu susijusiais praktiniais dalykais pasirūpina advokatas. Nepamirškite advokatui pranešti, kaip su jumis galima susisiekti jūsų gyvenamosios vietos valstybėje.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar galiu būti išsiųstas atgal pasibaigus teismo procesui?

Paprastai į savo valstybę narę galite būti grąžinamas atlikti bausmės. Dažniausiai tai daroma, jei prašote grąžinti į savo valstybę atlikti bausmės. Prašymą atlikti bausmę savo valstybėje turite siųsti Danijos teisingumo ministerijai.

Ar mane gali vėl teisti už tą patį nusikaltimą, jei esu nuteistas?

Danijoje negalite būti du kartus teisiamas už tą patį nusikaltimą. Tas pats principas taikomas kitose Europos valstybėse. Kadangi bausmių skyrimo taisyklės skirtingose valstybėse skiriasi, dėl to turite pasiteirauti valstybėje, kuri taip pat gali taikyti atsakomybę už nusikaltimą.

Informacija apie kaltinimus ir teistumą

Bylą išsprendus, apie sprendimą bus pranešta Centriniam nusikaltimų registru. Nuosprendžiai, susiję su Danijos baudžiamojo kodekso pažeidimais, bus įtraukiami į registro nuosprendžių dalį. Sprendimai, susiję su kitų teisės aktų pažeidimais, bus registruojami, jei jums skirtas laisvės atėmimas arba atimtos kokios nors teisės (bausmė, kuria jums atimamos teisės). Sprendimas bus registruojamas nurodant vardą, pavardę, sprendimą priėmusio teismo pavadinimą, sprendimo priėmimo datą, įstatymų nuostatas, kurios pažeistos, ir bausmę.

Yra apribojimų dėl to, kokie sprendimai bus fiksuojami teistumo duomenyse, kurie gali būti pateikiami jūsų asmeniniam naudojimui. Saugomi duomenys yra elektroniniai ir ištrinami atsižvelgiant į sankcijos griežtumą. Galite pateikti skundą dėl registracijos arba ištrynimo klaidų, tačiau ne dėl sprendimo registravimo fakto. Skundai dėl registravimo turi būti pateikiami Danijos policijos komisaro nacionaliniam biurui, kuris yra atsakingas už teistumo duomenis.

Susijusios nuorodos

[Danijos teisingumo vykdymo įstatymas](#)

[Vykdomasis įsakymas dėl asmens duomenų tvarkymo Centriniam nusikaltimų registre](#)

Paskutinis naujinimas: 13/08/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

5. Nesunkūs pažeidimai

Kaip nagrinėjami Kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Jei jus sustabdo kelių policija, atsakinga už Kelių eismo taisyklių laikymosi užtikrinimą, savo kaltę galite pripažinti arba neigti. Policija jums turi užfiksuoti pažeidimą, kurį, jos įsitikinimu, padarėte, ir jus apie jį informuoti. Turite tokias pačias teises kaip įtariamieji ar kaltinamieji ir neprivalote policijai pateikti jokio paaiškinimo.

Paprastai už Kelių eismo taisyklių pažeidimą skiriama bauda. Kelių eismo taisyklių pažeidimai nagrinėjami taip pat, kaip ir kiti nusižengimai, už kuriuos skiriama bauda. Policija atsiųs jums baudos kvitą. Jei baudos kvitą apmokėsite, tai reikš, kad kaltę pripažįstate. Baudos kvito neapmokėjęs, byla bus perduota teismui. Gausite šaukimą atvykti į posėdį, kuriame gali būti pateikiami su pažeidimu susiję įrodymai.

Generalinis prokuroras yra paskelbęs [Kelių eismo taisyklių pažeidimų nuobaudų katalogą](#), kuriame galite pasitikslinti, ar jūsų bauda atitinka baudas, kurios paprastai skiriamos už tokius kaip jūsų padarytus Kelių eismo taisyklių pažeidimus.

[Kelių eismo įstatymas](#) suteikia policijai teisę areštuoti jūsų automobilį, jei gyvenate ne Danijoje ir jūsų automobilis registruotas ne Danijoje. Automobilis gali būti areštuotas tol, kol bus sumokėta bauda arba pateikta baudos sumokėjimo garantija. Jei nesutinkate, kad padarėte Kelių eismo taisyklių pažeidimą, kai kuriais atvejais turėsite pateikti baudos sumokėjimo garantiją ir reikalauti, kad byla būtų nagrinėjama teisme. Policija dažnai naudojasi teise areštuoti automobilius.

Kitų Skandinavijos valstybių transporto priemonėms ir vairuotojams taikomos specialios taisyklės.

Kaip nagrinėjami netinkamo transporto priemonių statymo pažeidimai?

Paprastai transporto priemonių statymo apribojimų laikymąsi užtikrina eismo prižiūrėtojai, dirbantys vietos valdžios institucijoje arba privačioje įmonėje, o ne policija. Jei transporto priemonę pastatysite neteisėtai, jums bus skirta bauda. Baudos už netinkamą transporto priemonės statymą kvitas bus paliktas ant jūsų automobilio.

Jei su eismo prižiūrėtoju susitiksime prieš jam užfiksuojant transporto statymo pažeidimą, prieštaravimą galėsite pareikšti tiesiogiai. Eismo prižiūrėtojas gali nuspręsti pažeidimo neregistruoti arba užfiksuoti jūsų prieštaravimą. Jei jums bus skirta bauda už netinkamą transporto priemonės statymą, kartu su bauda turi būti pateikta informacija, kaip ją galima apskųsti. Centrinės skundų nagrinėjimo institucijos nėra.

Baudos už netinkamą transporto priemonės statymą išieškamos taip pat, kaip ir kiti civiliniai reikalavimai. Tai reiškia, kad baudos nesumokėjęs reikalavimas bus nusiųstas jūsų gyvenamosios valstybės išieškojimo institucijai.

Ar šio pobūdžio pažeidimas bus fiksuojamas mano teistumo duomenyse?

Teistumo duomenyse baudos paprastai nėra nurodomos. Tačiau baudos už nusikaltimus bus įtrauktos į jūsų teistumo duomenis.

Baudos už netinkamą transporto priemonės statymą nėra laikomos baudžiamosiomis sankcijomis, todėl jūsų teistumo duomenyse nefiksuojamos.

Paskutinis naujinimas: 13/08/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba [\(de\)](#) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Atsakovai (baudžiamosios bylos) - Vokietija

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas būna, jei esate įtariamas padaręs nusikaltimą.

Informacijos apie Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos, atsižvelgiant į aplinkybes, skiriama tik bauda, rasite [6 duomenų suvestinėje](#).

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Toliau trumpai apžvelgiami įprasti baudžiamojo proceso etapai.

Baudžiamąjį procesą sudaro trys etapai: ikiteisminis procesas, tarpinis procesas ir teismo procesas (įskaitant apskundimo ir vykdymo procesus).

Ikiteisminis procesas: jei esate įtariamas padaręs nusikaltimą, baudžiamojo persekiojimo institucija (prokuratūra arba policija) dėl jūsų pradeda ikiteisminį procesą. Per šį procesą siekiama išsiaiškinti, ar jums pateiktas įtarimas pagrįstas. Šiuo tikslu gali būti imamasi įvairių ikiteisminių priemonių, pvz., atliekama jūsų būsto krata. Baigus ikiteisminį tyrimą prokuratūra nusprendžia, ar, nesant įtarimo, kad padarėte nusikaltimą, procesą nutraukti, ar pareikšti jums kaltinimą.

[6](#) **Tarpinis procesas:** tarpiniame procese teismas išnagrinėja kaltinimą ir nusprendžia, ar procesą baigti, ar tęsti. Jei teismas, remdamasis turimais įrodymais, mano, kad kaltinamasis tikriausiai bus nuteistas, jis pradeda teismo procesą.

Teismo procesas: teismo procese teismas parengia bylą nagrinėti teismo posėdyje ir jį veda. Kaltinimas nagrinėjamas žodiniame teismo posėdyje remiantis turimais įrodymais (liudytojais, dokumentais ir pan.). Jums taip pat suteikiama galimybė dėl kaltinimo pareikšti savo nuomonę arba duoti parodymus. Jei kaltinimas pasitvirtina, jums skiriama bausmė, o jei nepasitvirtina, jūs išteisinamas. Jei esate nuteisiamas, per nustatytą laikotarpį teismo sprendimą galite apskųsti. Apeliaciniame procese bylą dar kartą išnagrinėja aukštesnės instancijos teismas. Kasaciniame procese tik patikrinama, ar priimant teismo sprendimą nepadaryta teisinių klaidų.

Esama ir nukrypimų nuo šios eigos, svarbiausi – [6](#) **įsakymo paskirti bausmę procesas**, [6](#) **proceso nutraukimas** ir [6](#) **pagreiktas procesas**.

Išsamesnė informacija apie proceso stadijas ir jūsų teises pateikta duomenų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija ir skirta tik susipažinti.

Europos Komisijos vaidmuo

Pažymėtina, kad Europos Komisija nedalyvauja valstybėse narėse vykdomame baudžiamajame procese ir negali jums padėti, jei norite pateikti skundą.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite šias nuorodas.

[6](#) **1. Paaiškinimai**

[6](#) **2. Kaip gauti advokato pagalbą**

[6](#) **3. Mano teisės vykstant ikiteisminiam procesui**

Kaltinamojo apklausa

Asmens tapatybės patikrinimas / asmens tikrinimas

Krata / konfiskavimas / pokalbių klausymasis

Suėmimas

Kardomasis kalinimas

Kaltinimas

[6](#) **4. Mano teisės bylą nagrinėjant teisme**

[6](#) **5. Mano teisės bylą išnagrinėjus teisme**

[6](#) **6. Kelių eismo taisyklių pažeidimai ir nedideli nusižengimai**

Susijusios nuorodos

[6](#) **Baudžiamojo proceso kodeksas** ([6](#) anglų kalba)

Paskutinis naujinimas: 30/08/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

1. Paaiškinimai

[6](#) **Nutraukimas (1)**

[6](#) **Įsakymo paskirti bausmę procesas (2)**

[6](#) **Pagreiktas procesas (3)**

[6](#) **Teismo paskirtas gynėjas (4)**

[6](#) **Duomenys apie ikiteisminį tyrimą / kaltinimus / teistumą (5)**

[6](#) **Apskundimas ikiteisminiame procese (6)**

Nutraukimas (1)

Procesą bet kuriame etape gali nutraukti arba prokuratūra, arba, jei pareikštas viešas kaltinimas, teismas. Yra labai daug galimybių nutraukti procesą.

Praktiškai svarbiausios šios:

Procesas gali būti nutraukiamas laikinai, jei, pavyzdžiui, ilgesnį laiką esate išvykęs arba per ikiteisminį tyrimą nenustatytas pakankamas pagrindas pareikšti kaltinimą. Antruoju atveju prokuratūra bet kuriuo metu (iki sueinant senaties terminui) ikiteisminį tyrimą gali atnaujinti, jei atsiranda naujų įrodymų.

Procesas taip pat gali būti nutraukiamas galutinai. Tai įmanoma tokių nusižengimų atveju, kai kaltė laikoma maža ir nėra viešojo intereso vykdyti persekiojimą. Proceso nutraukimas gali būti susiejamas su kokio nors įpareigojimo įvykdymu, pvz., sumokėti baudą, ar nurodymu, pavyzdžiui, dalyvauti kelių

eismo saugumo seminare.

[6](#) **Įsakymo paskirti bausmę procesas (2)**

Jei padarytas nusižengimas, prokuratūra ikiteisminio tyrimo pabaigoje vietoje kaltinimo gali teismui pateikti rašytinį prašymą priimti įsakymą paskirti bausmę. Jei teismas atsižvelgdamas į bylos turinį mano, kad įrodymų pakanka, jis priima įsakymą paskirti bausmę. Jame trumpai apibūdinamas nusižengimas ir paskiriama tam tikra bausmė. Jei įsakymui paskirti bausmę neprieštaraujate, jis galioja kaip įsiteisėjęs teismo sprendimas. Įsakymo paskirti bausmę teisinės pasekmės ribotos. Kaip bausmė dažniausiai paskiriama bauda, taip pat gali būti uždraudžiama vairuoti automobilį. Jei turite gynėją, gali būti paskiriama laisvės atėmimo bausmė, tačiau ne ilgiau kaip vieneriems metams ir lygtinai.

Jei norite pareikšti prieštaravimą, turite dvi galimybes:

Jei įsakyme paskirti bausmę nustatyta bauda, prieštaravimą galite apriboti, t. y. jį pareikšti tik dėl darbo dienų skaičiaus užmokesčio dydžio. Jums ir prokuratūrai sutikus, teismas dėl jūsų prieštaravimo gali priimti rašytinį sprendimą nenagrinėjęs jo teisme.

Jei prieštaravimo neapribojate, paskiriamas teismo posėdis. Asmeniškai atvykti į jį neprivalote – jums gali atstovauti advokatas. Liudytojais asmeniškai atvykti taip pat neprivalo. Liudytojų apklausos protokolai garsiai perskaitomi tik jums sutikus, jei dalyvaujate teismo posėdyje.

Pabaigoje teismas priima sprendimą. Teismas savo sprendimo neprivalo susieti su įsakyme paskirti bausmę nustatyta bausme. Neviršydamas įstatymų nustatytą sankcijos ribą jis gali paskirti ir didesnę bausmę.

Pagreitintas procesas (3)

Jei bylos aplinkybės paprastos ir įrodymai aiškūs, prokuratūra teismo gali prašyti vykdyti pagreitintą procesą. Toks procesas vykdomas, pvz., jei gyvenate ne Vokietijoje ir baiminamasi, kad vėliau į teismo posėdį neatvyksite.

Jei prokuratūra pateikia tokį prašymą, tuoj pat ar greitai laiku bus paskirtas teismo posėdis. Šiuo atveju, priešingai negu pareiškus kaltinimą, sprendimas pradėti teismo procesą nereikalingas. Pagreitinto proceso atveju nėra tarpinio proceso.

Pagreitintame procese taisyklės, kuriomis remiantis atmetami prašymai nagrinėti tam tikrus įrodymus, yra paprastesnės.

Taip pat ribotas skirtinos bausmės dydis. Teismas gali paskirti tik baudą arba laisvės atėmimo bausmę ne ilgiau kaip vieneriems metams. Taip pat jums gali būti atimta teisė vairuoti.

Teismo paskirtas gynėjas (4)

Jei esate įtariamas padaręs nusikaltimą, jums gresia laisvės atėmimo ilgiau kaip vieneriems metams bausmė, jums taikomas kardomasis kalinimas arba negalite apsiginti dėl kitų priežasčių, teismas privalo skirti jums gynėją, jei jo dar neturite. [Pagreitintame procese](#) teismas jums paskiria gynėją, jei jums gresia laisvės atėmimo ilgiau kaip šešiams mėnesiams bausmė. Teismo pareiga paskirti gynėją nepriklauso nuo jūsų finansinės padėties.

Kurį advokatą paskirti jūsų gynėju, sprendžia teismas, tačiau jis turi jums suteikti teisę pačiam pasirinkti ir teismui nurodyti advokatą, kad teismas paskirtą jį jūsų gynėju. Jei nenurodote jokio advokato, jį parenka teismas.

Teismo paskirtą advokatą pakeisti kitu galima tik išimtiniais atvejais. Tačiau galite pasisamdyti kitą savo pasirinktą advokatą; tokiu atveju paprastai teismo paskirto advokato paskyrimas atšaukiamas. Išlaidas savo pasirinktam advokatui turite apmokėti pats, jei jūsų išteisinimo atveju jų neturi apmokėti valstybė.

Duomenys apie ikiteisminį tyrimą / kaltinimus / teistumą (5)

Kokie duomenys kaupiami?

Policija ikiteisminio proceso duomenis kaupia savo duomenų bazėse.

Vykstant ikiteisminiam procesui ir jam pasibaigus duomenys kaupiami ir prokuratūroje. Be to, ikiteisminio proceso duomenys kaupiami centriniame prokuratūros bylų registre. Duomenų pašalinimo terminai reglamentuojami įstatymais.

[Federaliniame centriniame teistumo registre](#) registruojami duomenys apie bausmes, paskirtas pagal įsiteisėjusius nuosprendžius baudžiamosiose bylose. Šie duomenys įregistruojami neatsižvelgiant į jūsų sutikimą ir pašalinami po nustatyto laiko, jei neįregistruojama daugiau duomenų apie jums skirtas bausmes. Laikotarpis nustatomas pagal bausmės dydį.

Kokie duomenys ir kada renkami baudžiamajame procese?

Policija ir prokuratūra gali bet kada prisijungti prie savo duomenų bazių, tačiau negali prisijungti prie [Federalinio centrinio teistumo registro](#). Teismas, rengdamas bylą nagrinėti teisme, pateikia prašymą pateikti registro išrašą.

Ar šie duomenys svarbūs ikiteisminiame procese?

Jei tai susiję su ankstesniais ikiteisminiais procesais, prokuratūra į šią aplinkybę turi atsižvelgti, pvz., svarstydamą galimybę nutraukti procesą pagal Baudžiamojo proceso kodekso 153 ir 153a straipsnius.

Ar duomenys svarbūs kaltinamąjį nuteisiant?

Įstatyme nustatyta, kad bylą nagrinėjant teisme galima konstatuoti buvus ankstesnį teistumą, jei jis užregistruotas Federaliniame centriniame registre.

Ankstesnio teistumo konstatavimas gali turėti neigiamą poveikį bausmės dydžiui. Į duomenis, kuriuos kaupia tik prokuratūra ar policija, nuteisiant kaltinamąjį ir nustatant bausmės dydį atsižvelgti negalima.

Kaip galu sužinoti, kokie duomenys apie mane sukaupti ir kokių veiksmų galu imtis, kad jie nebūtų kaupiami?

Kokie duomenys apie jus sukaupti, sužinosite duomenis kaupiančiai institucijai pateikęs prašymą suteikti apie tai informaciją.

Duomenis kaupiančiai institucijai galite pateikti prašymą duomenis pašalinti. Jei šis prašymas atmetamas, galite kreiptis į teismą su prašymu persvarstyti tokį sprendimą.

Kita informacija

Nuostatos dėl Federalinio centrinio registro pateiktos [Federalinio centrinio teistumo registro įstatyme](#), duomenų kaupimas ikiteisminį tyrimą atliekančioje prokuratūroje reglamentuojamas Baudžiamojo proceso kodekso 483 ir tolesniuose straipsniuose, centrinis prokuratūros bylų registras numatytas [Baudžiamojo proceso kodekso 492 straipsnio 1 dalyje](#) ir išsamiau reglamentuotas [potvarkyje](#), policijos duomenų bazės reglamentuojamos [Federalinės nusikaltimų prevencijos tarybos įstatymu](#) ir įvairiais (federalinių) žemių policijos įstatymais.

Apskundimas ikiteisminiame procese (6)

Turite teisę imtis veiksmų prieš priemonės, kurią imtasi ikiteisminiame procese. Galimos teisinės priemonės yra (tarybos priežiūros) skundas arba prašymas priimti sprendimą teisme.

Teismo sprendimą galite apskųsti.

Jei policija ar prokuratūra tam tikros priemonės ėmėsi be teismo nurodymo, vėliau galite prašyti teismo tai išnagrinėti atgaline data. Jei prieštaraujate dėl konfiskavimo, jūsų prieštaravimas perduodamas teismui ir be jūsų prašymo.

Paskutinis naujinimas: 30/08/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

2. Kaip gauti advokato pagalbą

Jei kaip nors dalyvaujate baudžiamajame procese, atsižvelgiant į aplinkybes gali būti naudinga gauti nešališką teisinę konsultaciją. Duomenų suvestinėse rasite atsakymą, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę į advokato pagalbą. Šioje duomenų suvestinėje sužinosite, kaip susirasti advokatą ir kaip apmokėti atstovavimo išlaidas, jei pats pasisamdyti advokato neišgalite.

Kaip susirasti advokatą?

Sužinojęs, kad, įtariant jus padarius nusikaltimą, dėl jūsų pradėtas ikiteisminis tyrimas, galite susirasti, pvz., internete, gerai baudžiamąją teisę išmanančių ar baudžiamosios teisės srities advokatų (vok. *Fachanwalt für Strafrecht*). Visi Vokietijoje įregistruoti advokatai turi teisę būti gynėjais baudžiamosiose bylose. Jei reikalas skubus, nes jums gresia suėmimas ar krata, daugelyje Vokietijos regionų gynėjų baudžiamajame byloje galite susirasti per visą parą veikiančią [skubios gynėjų baudžiamosiose bylose paieškos sistemą](#). Jei jums svarbu, kad gynėjas mokėtų tam tikrą užsienio kalbą ar būtų netoli jūsų gyvenamosios vietos, informacijos galite paieškoti Baudžiamosios teisės asociacijos prie Vokietijos advokatų asociacijos (*Arbeitsgemeinschaft Strafrecht des Deutschen Anwaltvereins*) [gynėjų baudžiamosiose bylose paieškos sistemoje](#) arba regioninių advokatų rūmų advokatų paieškos tinklalapiuose. Nuo 2010 m. sausio 1 d. sudaromi regioniniai advokatų, kurie sutinka būti teismo paskirtais gynėjais, sąrašai. Kur ir kaip šiuos sąrašus gauti, sužinosite vietos advokatų rūmuose (taip pat [čia](#)).

Jei esate suimtas arba jums taikomas [kardomasis kalinimas](#), šia informacija pasinaudoti negalėsite. Policija jūsų pageidavimu privalo jums pateikti advokatų sąrašą arba telefonų knygą. Policija taip pat turi [skubios pagalbos numerius](#). Jei policija nesuteikia jums galimybės susisiekti su advokatu, apie tai būtinai turėtumėte pranešti teismui, kai būsite į jį atvestas. Teismai taip pat turi advokatų, kurie sutinka būti teismo paskirtais gynėjais, sąrašus.

Kas turi apmokėti išlaidas advokatui?

Jei jūs išteisinamas, apmokėti išlaidas advokatui *privalo* valstybė. Jei procesas [nutraukiamas](#) per ikiteisminį procesą arba jei jūs nuteisiamas, išlaidas advokatui turite apmokėti pats.

Nei jei visai neturite pajamų arba jos mažos, baudžiamajame procese valstybė iš esmės nesuteikia jums jokios finansinės pagalbos. Teismo, kurio jurisdikcijai priklausote pagal gyvenamąją vietą, galite prašyti suteikti [pagalbą dėl pirminės teisinės konsultacijos](#).

Išlaidos advokatui apmokamos kiek kitaip, jei [gynėjų paskyrė teismas](#). Šiuo atveju išlaidas jūsų advokatui pirmiausia apmoka valstybė, tačiau įstatymų nustatytas atlygis teismo paskirtam advokatui yra mažesnis už tą, kurio advokatas galėtų reikalauti, jei nebūtų paskirtas teismo. Atkreipkite dėmesį, kad jei esate nuteisiamas, sąskaita už išlaidas teismo paskirtam advokatui jums bus išrašoma pasibaigus procesui. Taigi turėsite grąžinti valstybei jos sumokėtas išlaidas advokatui ir dar atlyginti advokatui tas išlaidas, kurių jis būtų galėjęs reikalauti, jei nebūtų buvęs teismo paskirtas gynėjas, jei jūs tai išgalite.

Paskutinis naujinimas: 30/08/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

3. Mano teisės vykstant ikiteisminiam procesui

Šioje duomenų suvestinėje pateikiama informacija apie ikiteisminį procesą, kuris prasideda baudžiamojo persekiojimo institucijai pradėjus pirmuosius ikiteisminius veiksmus ir baigiasi prokuratūrai pateikus kaltinimą arba nutraukus procesą.

Kokie yra baudžiamojo ikiteisminio tyrimo etapai?

Baudžiamojo persekiojimo institucija (prokuratūra arba policija), turėdama konkretų įtarimą, kad padarėte nusikaltimą, dėl jūsų pradeda ikiteisminį procesą. Per šį procesą siekiama išsiaiškinti, ar jums pateiktas įtarimas pagrįstas, todėl turi būti nustatomos ir jus teisinančios aplinkybės. Jei prokuratūra mano, kad įtarimas pagrįstas, ji pareiškia kaltinimą (arba prašo priimti [įsakymą paskirti bausmę](#)).

Policija ir prokuratūra gali imtis įvairių ikiteisminių priemonių. Kokios priemonės ir koku metu imamasi, priklauso nuo konkretaus atvejo, pvz., iš karto po nusikaltimo galite būti suimtas. Po [suėmimo](#) gali būti taikomas [kardomasis kalinimas](#).

Dėl ikiteisminio tyrimo priemonių, kuriomis pažeidžiami jūsų interesai, galite – taip pat vėliau ar atgaline data – kreiptis į teismą.

Prireikūs surenkami duomenys ir apie ankstesnius ikiteisminius procesus ir teistumą. Išsamesnę informaciją apie tai rasite [čia](#).

Mano teisės vykstant ikiteisminiam tyrimui

Per visą ikiteisminį procesą turite teisę į advokato pagalbą. Informaciją apie advokato paiešką ir išlaidas advokatui rasite [čia](#). Jei nemokate vokiečių kalbos, jūsų prašymu pokalbiams su advokatu turi būti paskirtas vertėjas.

Jūs neturite teisės susipažinti su bylos dokumentais, tačiau jums gali būti pateikiama informacija iš bylos dokumentų, jei dėl to nekyla grėsmės ikiteisminiam tyrimui ir nepažeidžiami trečiųjų asmenų interesai. Jūsų advokatui susipažinti su bylos dokumentais turi būti leidžiama baigus ikiteisminį tyrimą, nebaigus – tik jei dėl to nekyla grėsmės tyrimo tikslui.

Informaciją apie savo teises, jei dėl jūsų imtasi vienos iš toliau nurodytų ikiteisminio tyrimo priemonių, rasite prieduose:

Kaltinamojo apklausa (1)

Asmens tapatybės patikrinimas / fizinis patikrinimas (2)

Krata / konfiskavimas / pokalbių klausymasis (3)

Suėmimas (4)

Kardomasis kalinimas (5)

Kaltinimas (6)

Kaip vyksta ikiteisminis tyrimas, jei esu kitos valstybės pilietis?

Vykstant baudžiamajam ikiteisminiam procesui paprastai galite išvykti iš Vokietijos, išskyrus atvejus, kai esate suimtas arba yra atidėtas [įsakymo suimti](#) vykdymas nustačius įpareigojimą be teismo leidimo neišvykti iš savo gyvenamosios vietos.

Jei žinote, kad dėl jūsų pradėtas ikiteisminis procesas, turėtumėte užtikrinti, kad prokuratūra ir teismas galėtų susisiekti su jumis paštu.

Vykstant ikiteisminiam procesui bet kuriuo metu galite kreiptis į savo gimtosios šalies konsulinę atstovybę.

Kaltinamojo apklausa (1)

Jei esate įtariamas padaręs nusikaltimą, policija arba prokuratūra, siekdama užtikrinti jums teisę būti išklaustam, jus apklaus. Kai kuriais atvejais prokuratūros prašymu jus apklausti gali teisėjas.

Kaip elgtis, jei esu kviečiamas į apklausą?

Jei į apklausą kviečia prokuratūra arba teismas, privalote atvykti. Jei neatvykstate, galite būti priverstinai atvedintas. Jei į apklausą kviečia policija, atvykti neprivalote.

Kas man paaiškinama prieš pradėdant apklausą?

Prieš pradėdant jūsų apklausą jums turi būti paaiškinama, dėl kokio nusikaltimo ir kokių baudžiamosios teisės taisyklių pažeidimo esate įtariamas, taip pat kad turite teisę tylėti, kad dar prieš apklausą galite pasitarti su advokatu ir kad galite prašyti surinkti konkrečius jus teisinančius įrodymus.

Ar man paskiriamas vertėjas, jei nemoku kalbos?

Jei nepakankamai mokate vokiečių kalbą, paskiriamas vertėjas – jums tai nieko nekainuoja. Vertėjas dalyvauja visoje apklausoje ir išverčia klausimus, jūsų atsakymus ir rašytinį jūsų apklausos protokolą.

Ar galiu pasitarti su advokatu?

Kaip įtariamasis, bet kuriuo metu, taip pat prieš pradėdant apklausą, galite pasitarti su [gynėju](#) vienas arba dalyvaujant vertėjui. Jūsų gynėjas gali dalyvauti apklausoje, jei jus apklausia prokuratūra arba teisėjas, tačiau negali, jei apklausia policija.

Ar būsiu apklaustas? Ar turėčiau teikti informaciją?

Ne vėliau kaip iki ikiteisminio tyrimo pabaigos policija arba prokuratūra privalo jus apklausti, išskyrus atvejus, kai procesas nutraukiamas. Jei byla nesudėtinga, galite būti apklausiamas raštu.

Apklausiamas (taip pat raštu) privalote nurodyti savo asmens duomenis – vardą, pavardę, mergautinę pavardę, gimimo vietą ir datą, šeiminių padėčių, profesiją, gyvenamosios vietos adresą ir pilietybę.

Neprivalote duoti parodymų dėl kaltinimo ir teikti parodymų dėl bylos. Ar duosite parodymus ir kiek jų duosite, sprendžiate jūs pats, prireikus pasitaręs su savo gynėju.

Kas būna, jei pasakau ką nors, kas gali man pakenkti?

Viskas, ką pasakote per apklausą, fiksuojama protokole. Jei pasakote ką nors, kas gali jums pakenkti, apie tai sužinos ir teismas, kuris pareiškus kaltinimą nagrinės jūsų bylą. Net jei vėliau tylėsite arba savo parodymą atšauksite, teismas, priimdamas sprendimą, gali atsižvelgti į ankstesnius jūsų parodymus.

Ar per apklausą man suteikiama informacija apie ikiteisminio tyrimo eigą?

Baudžiamojo persekiojimo institucija savo nuožiūra sprendžia, kokią informaciją apie ikiteisminio tyrimo eigą jums teikti, tačiau neleidžiama jūsų klaidinti.

Kokių metodų neleidžiama taikyti?

Per apklausą negalima jūsų kankinti ar daryti jums kitokio fizinio poveikio, negalima nei grasinti, nei žadėti suteikti pranašumą, kuris pagal įstatymą neįmanomas. Parodymų, išgautų pažeidžiant šiuos principus, negalima naudoti, net jei jūs tam pritariate.

Kita informacija

Įtariamųjų apklausos taisyklės nustatytos [Baudžiamojo proceso kodekso](#) 136, 136a ir 163a straipsniuose.

Asmens tapatybės patikrinimas / fizinis patikrinimas / kraujo mėginio paėmimas ir pan. (2)

Nurodymus dėl šių priemonių apskundimo rasite [čia](#).

Kas yra asmens tapatybės patikrinimas? Kada jis man atliekamas?

Asmens tapatybės patikrinimas pirmiausia apima atpažinimo priemones, kuriomis vykstančiame baudžiamajame procese bus siekiama įrodyti jūsų kaltumą arba nekaltumą. Šiuo tikslu gali būti daromos jūsų nuotraukos, imami pirštų ar delnų atspaudai arba užregistruojami ypatingi kūno požymiai, pavyzdžiui, tatuiruotės.

Nurodymą atlikti asmens tapatybės patikrinimą gali duoti teismas, prokuratūra ir policija, paprastai jį atlieka policija.

Asmens tapatybės patikrinimas gali būti atliekamas priverstinai, pavyzdžiui, policija gali jus sulaikyti ir priversti ištiesi jūsų rankas ar pirštus, norėdama paimti pirštų atspaudus.

Ar asmens tapatybės patikrinimas gali būti atliekamas ir tuo atveju, jei jis nereikalingas (pavyzdžiui, jei visiškai aišku, kad nusikaltimą padariau aš)?

Asmens tapatybės patikrinimą leidžiama atlikti ir būsimų baudžiamųjų procesų reikmėms; tokiu atveju šio patikrinimo tikslas – ne įrodyti jūsų kaltumą vykstančiame baudžiamajame procese, o pateikti atpažinimo požymius apdairumo sumetimais nusikaltimams kituose, būsimuose, baudžiamuosiuose procesuose atskleisti. Todėl turi būti duomenų, kad dėl jūsų tikriausiai ir ateityje bus vykdomas baudžiamasis procesas.

Ar galiu būti apieškomas fiziškai?

Siekiant išsiaiškinti faktus, kurie baudžiamajame procese svarbūs kaip įrodymai, gali būti duodamas nurodymas atlikti jūsų fizinį patikrinimą.

Per paprastą fizinį patikrinimą, kurį atlieka policija, apžiūrimos jūsų kūno ypatybės arba patikrinama, ar natūraliose jūsų kūno angose nėra pašalinių daiktų.

Jei jaučiatės nejaukiai, patikrinimą gali atlikti tos pačios lyties asmuo arba gydytojas. Prieš patikrinimą jums turi būti paaiškinama, kad jūsų pageidavimu patikrinimą turi būti leidžiama atlikti asmeniui, kuris kelia jūsų pasitikėjimą, ir esant pagrįstam interesui turite teisę pasirinkti, kurios lyties tikrintoją norėtumėte.

Jūs privalote toleruoti patikrinimą, tačiau negalite būti verčiamas aktyviai dalyvauti jį atliekant.

Ar gali būti imami mano kraujo, kitų kūno skysčių ar DNR mėginiai (pvz., plaukai ar seilės)?

Jūsų kraujo ar kitų kūno medžiagų mėginiai, pavyzdžiui, alkoholio kiekiui kraujyje nustatyti arba molekulinės genetikos tyrimui atlikti, gali būti imami siekiant palyginti jūsų DNR identifikacinį pavyzdį su rastaisiais nusikaltimo vietoje. Tačiau tai gali atlikti tik gydytojas, ne policija. Paimti mėginiai, kai baudžiamajam procesui nebereikalingi, turi būti sunaikinami, tačiau jūsų DNR identifikacinis pavyzdys gali būti išsaugotas rinkmenoje, jei yra pagrindo manyti, kad dėl jūsų ir ateityje bus vykdomas baudžiamasis procesas dėl sunkaus nusikaltimo.

Jei prieštaraujate, kad būtų atliktas jūsų fizinis patikrinimas ar DNR analizė, reikalingas teismo nurodymas. *Periculum in mora*, t. y. skubiu atveju, tokią nurodymą gali duoti prokuratūra ir policija. Nurodymą atlikti patikrinimą galima įvykdyti ir priverstinai.

Kita informacija

Asmens tapatybės patikrinimas reglamentuojamas Baudžiamojo proceso kodekso 81b straipsnyje, fizinis patikrinimas ir kraujo mėginių ėmimas – 81a ir 81d straipsniuose, DNR analizė – 81e, 81f ir 81g straipsniuose.

Krata / konfiskavimas / pokalbių klausymasis (3)

Nurodymus dėl šių priemonių apskundimo rasite [čia](#).

Ar gali būti atliekama mano būsto, biuro, automobilio ir kitokia krata?

Jei esate įtariamas padaręs nusikaltimą, prokuratūra ir policija gali atlikti jūsų būsto ir kitų patalpų, taip pat jūsų automobilio kratą, jei spėja ten esant įrodymų ir jei turite būti suimamas.

Paprastai kratos orderį turi išduoti teismas, tačiau *periculum in mora*, t. y. skubiu atveju, jį gali išduoti prokuratūra ir policija.

Turite teisę dalyvauti darant kratą, taip pat turite teisę leisti dalyvauti savo gynėjui. Jei teisėjas arba prokuroras nedalyvauja, turi būti pakviečiami, jei įmanoma, du vietos pareigūnai, tačiau galite jų dalyvavimo atsisakyti. Atlikus kratą, jūsų reikalavimu jums turi būti įteikiamas dokumentas, kuriame turi būti

nurodyti kratos pagrindas ir nusikaltimas, kuriuo esate kaltinamas.

Ar man priklausantys daiktai gali būti konfiskuojami?

Baudžiamojo persekiojimo institucijos gali areštuoti daiktus, kurie svarbūs kaip įrodymai. Jei jūs šių daiktų neatiduodate savanoriškai, jie gali būti konfiskuojami.

Daiktui konfiskuoti paprastai reikalingas teismo nurodymas, tačiau *periculum in mora*, t. y. skubiu atveju, nurodymą gali duoti prokuratūra ar policija. Dėl tokio nurodymo galite bet kuriuo metu, taigi ir kratai pasibaigus, kreiptis į teismą.

Jei per kratą areštuojami ir konfiskuojami daiktai, jūsų reikalavimu jums turi būti pateikiamas šių daiktų sąrašas.

Ar gali būti konfiskuojamas mano vairuotojo pažymėjimas?

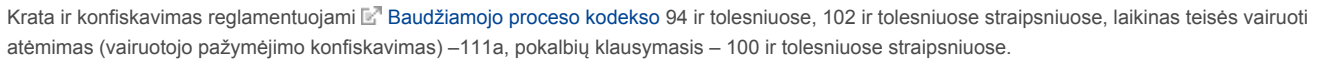
Jums gali būti laikinai atimama teisė vairuoti (tai gali padaryti tik teismas), jei dėl rimtų priežasčių galima manyti, kad teismas, vėliau priimdamas sprendimą dėl eismo taisyklių pažeidimo, jums atims teisę vairuoti. Paprastai tai būna tokiu atveju, jei nusikaltimą padarėte vairuodamas automobilį, ir tai parodė, kad jums negalima leisti vairuoti automobilio. Jei teismas laikinai atėmė teisę vairuoti, tai yra patvirtinimas, kad teismas konfiskuos vairuotojo pažymėjimą.

Periculum in mora jūsų vairuotojo pažymėjimą gali konfiskuoti policija arba prokuratūra, jei esama rimtų priežasčių manyti, kad jums bus atimta teisė vairuoti.

Ar gali būti klausomasi mano pokalbių?

Jūsų pokalbių telekomunikacijų priemonėmis (pavyzdžiui, telefonu) ir jūsų bute vykstančių pokalbių gali būti klausomasi ir jie gali būti įrašomi griežtomis įstatymų nustatytais sąlygomis. Būtina sąlyga – turite būti įtariamas padaręs sunkų ir labai sunkų nusikaltimą. Abiem priemonėms reikalingas teismo nurodymas. *Periculum in mora*, t. y. skubių atveju, nurodymą klausytis pokalbių telekomunikacijų priemonėmis gali duoti prokuratūra. Vėliau turite būti informuotas apie pasiklausymo priemones.

Kita informacija

Krata ir konfiskavimas reglamentuojami Baudžiamojo proceso kodekso 94 ir tolesniuose, 102 ir tolesniuose straipsniuose, laikinas teisės vairuoti atėmimas (vairuotojo pažymėjimo konfiskavimas) – 111a, pokalbių klausymasis – 100 ir tolesniuose straipsniuose.

Suėmimas (4)

Prokuratūra ir policija gali jus laikinai suimti, jei po nusikaltimo jus dar galima sulaikyti ar persekioti nusikaltimo vietoje ir įtariama, kad galite pasislėpti. Prokuratūra ir policija gali jus laikinai suimti ir *periculum in mora*, t. y. skubių atveju, jei tenkinamos įsakymo suimti sąlygos. Toks atvejis yra tuomet, kai esate neabejotinai įtariamas padaręs nusikaltimą ir yra tam tikras **suėmimo pagrindas**. Suėmimo metu įsakymas suimti jau gali būti priimtas arba teisėjas dar tik turi priimti jį prokuratūros prašymu.

Galite būti suimamas ir tuo atveju, jei reikia priverstinai taikyti kai kurias ikiteisminio tyrimo priemones, pavyzdžiui, **apklausą** arba **fizinį patikrinimą**.

Kai aš suimamas, ar man pasakoma, kodėl?

Taip, bet kokiu atveju. Jei įsakymas jus suimti jau priimtas, suimant jums turi būti įteikiamas jo nuorašas.

Kiek laiko galiu būti laikomas suimtas?

Jei jūs suimamas vadovaujantis įsakymu suimti, kuris jau priimtas arba dar tik prašoma jį priimti, turi būti laikomasi **šių** nurodymų dėl laiko.

Jei jūs suimamas siekiant priverstinai taikyti ikiteisminio tyrimo priemones, jos turi būti taikomos nedelsiant ir po to turite būti paleistas. Leistina sulaikymo trukmė priklauso nuo konkretaus atvejo, tačiau niekada negali būti ilgesnė kaip iki dienos, einančios po suėmimo dienos, pabaigos.

Jei jus suėmus paaiškėja, kad esate neatlikęs anksčiau paskirtos laisvės atėmimo bausmės, pasibaigus suėmimo terminui galite būti įkalintas.

Ar galiu su kuo nors susisiekti?

Jei esate suimtas, turite teisę bet kuriuo metu pasitarti su savo pasirinktu gynėju. Galite apie savo suėmimą informuoti šeimos narį arba asmenį, kuriou pasitikite, jei dėl to nekyla grėsmės tyrimo tikslui. Taip pat galite pareikalauti, kad apie jūsų suėmimą būtų pranešta jūsų gimtosios šalies konsulinei atstovybei.

Ar pas mane gali ateiti gydytojas, jei man jo reikia?

Turite teisę reikalauti, kad jus apžiūrėtų jūsų pasirinktas gydytojas.

Kas yra Europos arešto orderis ir kokių veiksmų prieš jį galiu imtis?

Europos arešto orderio tikslas – visoje ES ieškoma asmenį suimti ir perduoti orderį išdavusiai valstybei baudžiamajam persekiojimui, laisvės atėmimo bausmei arba sprendimui dėl įkalinimo vykdyti. Todėl jei išduotas Europos arešto orderis jus suimti, galite būti suimtas vienoje valstybėje narėje ir perduotas orderį išdavusiai valstybei.

Jei jūs Vokietijoje suimamas pagal Europos arešto orderį, pirmiausia artimiausiame apylinkės teisme būsite apklausiamas apie savo asmeninę padėtį ir galimą prieštaravimą ekstradicijai. Sprendimą dėl jūsų prieštaravimo priima Apeliacinis apygardos teismas (*Oberlandesgericht*).

Bet kuriuo proceso metu turite teisę į teisinę pagalbą. Jei sutinkate būti išduotas orderį išdavusiai valstybei, ekstradicija vykdoma nedelsiant (vadinamoji supaprastinta ekstradicijos tvarka). Taip pat jūsų turi būti paklausama, ar atsisakote teisės pasinaudoti baudžiamojo persekiojimo apribojimo taisykle. Jei taip, orderį išdavusioje valstybėje galite būti persekiojamas ir dėl kitų toje valstybėje dėl jūsų vykdomų baudžiamųjų procesų, kurie nėra Europos arešto orderio objektas. Sutikimas dėl supaprastintos ekstradicijos ir (ar) teisės pasinaudoti baudžiamojo persekiojimo apribojimo taisykle atsisakymas yra neatšaukiami.

Jei nesutinkate būti išduotas, sprendimą dėl ekstradicijos leistinum ir pagrįstumo per 60 dienų priima aukštesnysis žemės teismas. Šio sprendimo apskūsti negalima.

Išsamesnę informaciją rasite čia ir čia.

Kardomasis kalinimas (5)

Kada man turi būti paskelbiamas įsakymas suimti?

Jei jūs suimamas vadovaujantis įsakymu suimti, jis jums turi būti įteikiamas **suėmimo** metu. Jei jūs suimtas laikinai, ne vėliau kaip kitą dieną po suėmimo turite būti atvesdintas į teismą. Jei teismas priima įsakymą jus suimti, jis jį jums paskelbia. Jei teismas įsakymo jus suimti nepriima, turite būti paleistas.

Kada man taikomas kardomasis kalinimas?

Gali būti duodamas nurodymas jums taikyti kardomąjį kalinimą, jei esate neabejotinai įtariamas padaręs nusikaltimą ir yra suėmimo pagrindas. Suėmimo pagrindas gali būti labai sunkūs nusikaltimai, slapstymasis, pavojus, kad galite slapstytis, pavojus, kad galite nusikalsti dar kartą, ir pavojus, kad galite kliudyti išaiškinti nusikaltimą, pavyzdžiui, sunaikindamas įrodymus arba bandydamas paveikti liudytojus. Gali būti manoma, jog esama pavojaus, kad galite slapstytis, jei neturite nuolatinės gyvenamosios vietos, pastovaus darbo ir glaudžių socialinių ryšių.

Kokių veiksmų galiu imtis prieš įsakymą taikyti kardomąjį kalinimą?

Įsakymą taikyti kardomąjį kalinimą galite apskūsti. Tokį skundą, kurį nagrinėja aukštesnės instancijos teismas. Vietoje skundo galite pateikti prašymą patikrinti suėmimo būtinumą, kurį nagrinėja įsakymą suimti priėmęs teismas. Jei pateikiate prašymą patikrinti suėmimo būtinumą, skundo pateikti negalite.

Kiek laiko man gali būti taikomas kardomasis kalinimas?

Kardomasis kalinimas gali būti taikomas iki baudžiamojo proceso pabaigos. Jis gali būti nutraukiamas anksčiau, jei panaikinamas įsakymas jus suimti arba atidedamas įsakymo taikyti jums kardomąjį kalinimą vykdymas. Įsakymo taikyti jums kardomąjį kalinimą vykdymas gali būti atidedamas, be kita ko, susiejant su įpareigojimu kaip užstatą įmokėti tam tikrą pinigų sumą arba reguliariai registruotis policijoje.

Po šešių mėnesių įsakymas taikyti kardomąjį kalinimą gali būti vykdomas tik tam tikromis sąlygomis, kurias turi apsvarstyti prokuratūra ir teismas *ex officio* (byla ypač sudėtinga, ypatinga ikiteisminio tyrimo apimtis arba kitas svarbus pagrindas).

Kas man sakoma mane suimant?

Jus suimant jums suprantama kalba turi būti paaiškinama, kad jūs nedelsiant, tačiau ne vėliau kaip kitą dieną po suėmimo turite būti atvesdintas į teismą; turite teisę pasisakyti dėl kalinimo ir neduoti parodymų dėl bylos;

turite teisę prašyti surinkti atskirus jus teisinančius įrodymus ir neduoti parodymų dėl bylos; turite teisę bet kuriuo metu, taip pat dar prieš apklausą, pasitarti su savo pasirinktu gynėju; turite teisę reikalauti, kad jus apžiūrėtų jūsų pasirinktas gydytojas; galite apie savo suėmimą pranešti šeimos nariui arba asmeniui, kuriuo pasitikite, jei tai nekelia grėsmės tyrimo tikslui. Jums taip pat turi būti nurodoma, kad turite teisę reikalauti nemokamai jums paskirti vertėją ir apie jūsų suėmimą pranešti jūsų gimtosios šalies konsulinei atstovybei, taip pat turite teisę perduoti jai pranešimus. Taip pat per apklausą teismas jums turi nurodyti sunkinančias aplinkybes. Jums turi būti suteikta galimybė paneigti įtarimo ir suėmimo priežastis ir išdėstyti jums palankius faktus. Pagaliau jums turi būti paaiškinamos jūsų teisės apskųsti suėmimą ir prašyti atlikti suėmimo būtinumo patikrinimą.

Ar būdamas suimtas galiu priimti lankytojus, gauti paštą, dėvėti savo drabužius ir pan.?

Paprastai kardomojo kalinio metu turite galimybę priimti lankytojus ir gauti paštą, tačiau gali būti taikomi tam tikri apribojimai. Pavyzdžiui, gali būti nurodoma, kad priimti lankytojus ir naudotis telekomunikacijomis galite tik gavęs leidimą, taip pat kad jūsų susitikimai su lankytojais, naudojimasis telekomunikacijomis, susirašinėjimas ir pašto siuntiniai bus stebimi arba kad perduoti daiktus per susitikimą su lankytojais galima tik gavus leidimą. Šiuos nurodymus galite apskųsti. Bendrauti su savo gynėju raštu ir žodžiu paprastai jums turi būti leidžiama be apribojimų. Be to, pažymėtina, kad atskirose federalinėse žemėse galioja įvairūs įstatymai dėl kardomojo kalinimo taikymo.

Kaltinimas (6)

Jei ikiteisminio tyrimo metu nustatomas pakankamas pagrindas pareikšti jums viešą kaltinimą, prokuratūra pareiškia kaltinimą arba kompetentingo teismo prašo priimti [įsakymą paskirti bausmę](#). Priešingu atveju ji procesą nutraukia. Kaltinamajame akte prokuratūra apibendrina, kokį nusikaltimą ir kokį baudžiamojo įstatymo pažeidimą esate įtariamas padaręs ir kokie įrodymai surinkti.

Ką reiškia, jei teismas man atsiunčia kaltinamąjį aktą?

Teismas tarpiniame procese apsveria, ar prieš jus pradėti teismo procesą. Tai jis jums praneša kaltinamajame akte. Kartu teismas jūsų paprašo per nustatytą laiką pareikšti, ar dar reikia surinkti jus teisinančių įrodymų arba ar jūs dėl teismo proceso pradėjimo norite pareikšti prieštaravimą. Pagreitinio proceso atveju kaltinimas pareiškiamas kitaip, apie tai skaitykite [čia](#).

Ką daryti, jei nesuprantu kaltinimo, nes nemoku vokiečių kalbos?

Jei jums kaltinimas pateikiamas jums nesuprantama kalba, galite prašyti, kad jis jums būtų nemokamai išverstas ir pateiktas iš naujo.

Ką daryti, jei kaltinimą laikau klaidingu?

Per teismo nustatytą laikotarpį galite pranešti, dėl kokių priežasčių kaltinimą laikote neteisingu. Taip pat galite prašyti surinkti, jūsų nuomone, jus teisinančius įrodymus.

Ar teismas gali atmesti kaltinimą?

Jei teismas mano, kad pagal kaltinamąjį aktą tikriausiai nebūssite nuteistas, nes, pavyzdžiui, trūksta įrodymų, jis atsisako pradėti teismo procesą. Tokį teismo sprendimą prokuratūra tuoj pat gali apskųsti.

Ar leidžiama iki bylos nagrinėjimo teisme keisti kaltinimus?

Kol teismas kaltinimo neperdavė nagrinėti teisme, prokuratūra jį gali atsiimti ir pakeisti. Naujus įrodymus ji gali teikti viso baudžiamojo proceso metu.

Ar galiu būti kaltinamas nusikaltimu, dėl kurio man jau pareikštas kaltinimas kitoje valstybėje narėje?

Kaltinimas kitoje valstybėje narėje neklaido pareikšti kaltinimo Vokietijoje. Tik jei dėl tam tikro nusikaltimo jau esate nubaustas, dėl to paties nusikaltimo naujo baudžiamojo persekiojimo pradėti negalima.

Ar man bus teikiama informacija apie prieš mane parodymus duodančius liudytojus ir apie prieš mane pateiktus įrodymus?

Prokuratūra kaltinamajame akte nurodo įrodymus, kuriais siekiama pagrįsti kaltinimą. Ne vėliau kaip baigus ikiteisminį tyrimą ir prieš pareiškiant kaltinimą jūsų gynėjas turi galimybę susipažinti su bylos dokumentais. Jūs pats turite teisę gauti informaciją iš bylos dokumentų ir atskiras jų kopijas.

Paskutinis naujinimas: 30/08/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

4. Mano teisės bylą nagrinėjant teisme

Prokuratūra kaltinimą nusiunčia teismui, ir teismas tarpiniame procese priima sprendimą, ar pradėti teismo procesą, taigi, ar nagrinėti kaltinimą teisme.

Jei teismas nusprendžia kaltinimą nagrinėti, pradedamas bylos nagrinėjimo teisme procesas. Bylos nagrinėjimas teisme gali vykti vieną ar kelias dienas.

Kaltinimas gali būti nagrinėjamas ir [pagreitinio proceso](#), kuriam taikomos specialios taisyklės, tvarka.

Kaip vyksta bylos nagrinėjimas teisme?

Iš pradžių konstatuojama, kas dalyvauja teismo posėdyje (prokuroras, jūs ir, jei turite, jūsų gynėjas, liudytojai, ekspertai). Tada liudytojai turi išeiti iš teismo salės ir palaukti.

Jūsų klausiami asmens duomenų. Privalote nurodyti savo vardą ir pavardę, adresą, gimimo vietą ir datą, pilietybę, šeiminių padėčių ir profesiją. Neprivalote nurodyti, kiek uždirbate.

Perskaitomas kaltinimas.

Jums suteikiama galimybė pareikšti nuomonę dėl kaltinimų, tačiau jūs neprivalote daryti, galite tylėti. Dėl to, kad tylite, teismas negali daryti jums nepalankių išvadų. Paskui renkami įrodymai, t. y. apklausiami liudytojai, išklaunami ekspertai ir (ar) perskaitomi dokumentai.

Pabaigoje prokuroras ir, jei turite, jūsų gynėjas vienas po kito įvertina įrodymų rinkimo rezultatus ir pateikia prašymą jus nuteisti ar išteisinti.

Jums suteikiama paskutinis žodis.

Teismas paskelbia nuosprendį ir jį pagrindžia.

Kur vyksta bylos nagrinėjimas teisme?

Byla teisme nagrinėjama ten, kur prokuratūra pareiškia kaltinimą; tai reglamentuota įstatymais. Dažnai byla nagrinėjama tos vietos, kurioje padarytas nusikaltimas, jurisdikciją turinčiame teisme.

Ar byla nagrinėjama apylinkės teisme (vok. *Amtsgericht*), apygardos teisme (vok. *Landgericht*) ar apeliaciniame apygardos teisme (vok. *Oberlandesgericht*), priklauso nuo to, kokia bausmė gresia už padarytą nusikaltimą. Jei tikėtina, kad bausmė bus tik bauda ar laisvės atėmimas iki dvejų metų, bylą nagrinėja vienas apylinkės teismo teisėjas, jei tikėtina bausmė bus laisvės atėmimas nuo dvejų iki ketverių metų – trijų apylinkės teismo teisėjų kolegija, t. y. vienas profesionalus teisėjas ir du neprofesionalūs teismo nariai (tarėjai). Jei gresia laisvės atėmimo daugiau kaip ketveriems metams bausmė, bylą nagrinėja apygardos teismas – du arba trys profesionalūs teisėjai ir du neprofesionalūs teismo nariai. Su valstybės saugumu susijusias bylas nagrinėja aukštesnės instancijos apygardos teismas – trys profesionalūs teisėjai.

Ar byla teisme nagrinėjama viešai?

Byla teisme nagrinėjama viešai; neviešai ji nagrinėjama tik išimtiniais atvejais, pavyzdžiui, siekiant apsaugoti liudytojus.

Ar bylą nagrinėjant teisme gali būti pakeisti kaltinimai?

Kaltinimai teismo nurodymu gali būti šiek tiek pakeisti. Nauji kaltinimai bylą nagrinėjant teisme gali būti pareiškiami tik papildomu kaltinamuoju aktu. Tačiau dėl tokio kaltinimų išplėtimo reikalingas jūsų ir teismo sutikimas.

Kas atsitinka, jei prapažįstu kaltę dėl kai kurių ar visų man pareiktų kaltinimų bylą nagrinėjant teisme?

Pripažinus kaltę procesas nebaigiamas. Tačiau gali būti, kad teismas atsisakys atsižvelgti į tam tikrus įrodymus, nes jūsų prisipažinimą laikys patikimu, pvz., dėl to, kad jį patvirtina jau surinkti įrodymai. Dėl prisipažinimo teismas gali sušvelninti bausmę. Tam tikromis sąlygomis jūsų prisipažinimas gali būti vadinamojo [susitarimo](#) dalis, tačiau šis susitarimas susijęs su bausmės dydžiu, o ne su tuo, ar jūs pripažįstamas kaltu.

Kokios mano teisės bylą nagrinėjant teisme?

Paprastai privalote dalyvauti bylą nagrinėjant teisme. Jei nebuvote atleistas nuo šios pareigos ir vis tiek į teismo posėdį neatvykote, jis nutraukiamas ir gali būti priimamas įsakymas jus suimti. Išimtis – bylos nagrinėjimas siekiant priimti [įsakymą paskirti bausmę](#).

Jei nepakankamai mokate kalbą, teismas jums pasamdys vertėją žodžiu, kuris per teismo posėdį išvers visus pagrindinius pranešimus ir pasisakymus.

Jūs galite, o kai kuriais atvejais privalote turėti advokatą. Jei tokiais atvejais pats nepasisamdote advokato, [gynėją](#) jums paskiria teismas.

Kokios mano teisės dėl prieš mane surinktų įrodymų?

Pateikus įrodymą galite išsakyti savo nuomonę dėl jo. Galite prieštarauti dėl įrodymų, kuriuos laikote neteisėtais, pateikimo ir naudojimo.

Galite prašyti surinkti daugiau įrodymų. Galite pats juos rinkti, tačiau negalite naudotis priemonėmis, kurias naudoti turi teisę policija, pavyzdžiui, neturite teisės klausytis telefoninių pokalbių ir kaip įrodymų pateikti įrašų.

Galite prašyti liudytojų duoti parodymus apie tai, ką pastebėjote, ir galite liudytojus atsivesti į teismą, tačiau turite nepamiršti, kad liudytojais teisme privalo sakyti tiesą.

Pirmiausia liudytojus apklausia teismas ir prokuratūra, paskui klausimus jiems gali pateikti jūsų advokatas ir jūs.

Paprastai perskaitomas išrašas iš [teistumo registro](#). Jei jau esate teistas už nusikaltimą, panašų į nagrinėjamąjį, gali būti perskaitomas ir ankstesnis nuosprendis. Šiame registre nėra duomenų apie ankstesnį jūsų teistumą kitose valstybėse, tačiau jei teismas apie juos sužino kitais būdais, jis turi teisę nagrinėdamas bylą atsižvelgti į juos.

Kaip baigiasi bylos nagrinėjimas teisme?

Bylos nagrinėjimas teisme gali baigtis nuosprendžio priėmimu arba bylos [nutraukimu](#).

Dažniausiai bylos nagrinėjimas teisme baigiamas priimant nuosprendį. Remdamasis turimais įrodymais, teismas gali jus nuteisti arba išteisinti. Galimos bausmės – bauda ir laisvės atėmimas. Be to, tam tikrais įstatymų nustatytais atvejais gali būti nurodoma taikyti specialių priemonių, pavyzdžiui, kaltinamąjį paguldyti į psichiatrijos ligoninę, detoksikacijos kliniką arba įkalinti pasibaigus bausmės laikui, taip pat atimti teisę vairuoti. Kaip vadinamąją papildomą bausmę teismas gali uždrausti vairuoti.

[Bauda](#) paskiriama kaip tam tikro darbo dienų skaičiaus užmokesčio dydis (pavyzdžiui, 50 darbo dienų po 15 EUR). Darbo dienos užmokestis visada sudaro trisdešimtąją mėnesinių pajamų dalį. Vietoj baudos galima dirbti viešuosius darbus. Jei nesumokate baudos ir nedirbate viešųjų darbų, būsite suimtas už kiekvienos darbo dienos užmokesčio dydį vienai dienai. Jei bauda mažesnė kaip 180 darbo dienų užmokesčio dydis, tam tikromis sąlygomis ji gali būti atidedama. Tokiu atveju jūs įspėjamas ir baudą turite mokėti tik jei po šio nuosprendžio vėl nusikalstate arba nesilaikote jums skirtų nurodymų.

Laisvės atėmimo iki dvejų metų bausmė gali būti paskiriama lygtinai. Jei pažeidžiate lygtinio nuteisimo sąlygas, bausmė gali būti įvykdoma.

Be pagrindinės bausmės, gali būti nurodoma imtis specialių priemonių ir paskiriama papildomų bausmių.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo bylą nagrinėjant teisme?

Dažniausiai nukentėjusysis yra svarbus liudytojas ir kaip toks apklausiamas.

Kai kurių nusikaltimų atveju nukentėjusysis taip pat gali aktyviai dalyvauti bylą nagrinėjant teisme, jei jis turi teisę pareikšti privatų kaltinimą. Nukentėjusysis, kaip privatus kaltintojas, gali pats pateikti klausimus ir įrodymus, arba, jei turi advokatą, tai gali daryti jo advokatas. Baigiant nagrinėti bylą nukentėjusysis arba jo advokatas gali pasakyti baigiamąją kalbą prašydamas paskirti bausmę.

Kitą informaciją

Bylos nagrinėjimas teisme reglamentuojamas [Baudžiamojo proceso kodekse](#) ir [Teismų struktūros įstatyme](#).

Paskutinis naujinimas: 30/08/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

5. Mano teisės bylą išnagrinėjus teisme

Jei teismas jus nuteisia, nuosprendį galite apskųsti. Teismo sprendimo apskųsti negalite, jei esate išteisinamas, tačiau nesutinkate su pagrindimu. Teismas turi supažindinti jus su jūsų teise apskųsti nuosprendį.

Apylinkės teismo (*Amtsgericht*) nuosprendžius galima apskųsti pasirinktinai vienu iš dviejų būdų: pateikti apeliacinį skundą arba kasacinį skundą. Dėl apygardos teismo nuosprendžių galima pateikti tik kasacinį skundą.

Ar galiu apskųsti nuosprendį?

Iš karto po nuosprendžio paskelbimo jūs arba jūsų advokatas pareikšti ir prašyti nurodyti protokole, kad skundžiate nuosprendį. Apskųsti taip pat galite per savaitę po nuosprendžio paskelbimo. Skundą galite pateikti raštu arba teismo kanceliarijai perduoti protokolą. Nuosprendį galite apskųsti ir tuo atveju, jei prieš jį priimant buvo pasiektas susitarimas.

Apskųsti galite patį nuosprendį arba tik bausmės dydį.

Jei teikiate apeliacinį skundą dėl faktų ir teisės klausimų, nebūtinai turite jį pagrįsti.

Kasacinį skundą privalote pagrįsti ne vėliau kaip per mėnesį nuo rašytinio nuosprendžio pagrindimo gavimo. Tam jums reikalingas advokatas, nes kasacinio skundo pats pagrįsti negalite.

Kas atsitinka apskundus?

Nuosprendį apskundus, jis kol kas neįsiteisėja ir nėra vykdomas. Tai reiškia, kad jei jums paskirta bauda, jūs jos kol kas neturite mokėti arba, jei jums paskirta laisvės atėmimo bausmė, kol kas nesate suimamas. Tačiau jei jums taikomas kardomasis kalinimas, jūs neišleidžiamas, nebent teismas panaikina įsakymą taikyti kardomąjį kalinimą arba atideda jo vykdymą.

Konkrečių skundo nagrinėjimo terminų nenustatyta, tačiau taikomas bendras proceso greitinimo principas, t. y. principas baudžiamąjį procesą įvykdyti kuo greičiau.

Pateikus apeliacinį skundą byla iš naujo nagrinėjama kompetentingame apygardos teisme. Apeliacinis teismas pats nusprendžia, kokius įrodymus laikyti svarbiais – tuos pačius, kaip ir pirmosios instancijos teisme, ar kitus. Naujų įrodymų galite pateikti ir jūs pats.

Kasacinio skundo procese nauji įrodymai nerenkami, tik patikrinama, ar priimant nuosprendį ir proceso metu nepadaryta teisės klaidų.

Kaip vyksta skundo nagrinėjimas?

Apeliacinio skundo nagrinėjimo apygardos teisme procedūra tokia pati kaip ir bylos nagrinėjimo apylinkės teisme procedūra. Teismas savarankiškai priima dar vieną nuosprendį. Nagrinėjimas vyksta kiek kitaip, jei apeliacinis skundas yra tik dėl baudmės dydžio. Tokiu atveju teisme atsižvelgiama tik į tuos įrodymus, kurie svarbūs nustatant baudmės dydį, pavyzdžiui, susiję su jūsų motyvais ir asmenine padėtimi.

Sprendimas dėl kasacinio skundo gali būti priimamas ir be žodinio nagrinėjimo.

Kas atsitinka, jei skundas patenkinamas arba atmetamas?

Jei apeliacinis skundas patenkinamas, apeliacinio skundo nagrinėjimo pabaigoje jūs išteisinamas arba jums paskiriama mažesnė baudmė. Jei jūs neišteisinamas, dėl apeliacinio teismo nuosprendžio galite paduoti kasacinį skundą.

Jei kasacinis skundas patenkinamas, yra dvi galimybės: kasacinis teismas tam tikromis sąlygomis gali priimti savo nuosprendį dėl bylos, pvz., jus išteisinti, arba tam tikrais atvejais turi panaikinti nuosprendį, dėl kurio padavėte kasacinį skundą, ir perduoti bylą žemesnės instancijos teismui.

Panaikintas nuosprendis teistumo registre neregistruojamas.

Nuosprendis įsiteisėja, jei nė viena iš dalyvaujančių šalių – nei jūs, nei prokuratūra, nei, jei yra, privatus kaltintojas – per apskundimo terminą jo neapskundžia.

Esu kitos valstybės narės pilietis. Ar pasibaigus nagrinėjimui teisme būsiu išsiųstas iš šalies?

Jūs, kaip ES pilietis, iš Vokietijos galite būti išsiųstas tik labai sunkinančiomis aplinkybėmis. Tai išsamiau reglamentuojama ES piliečių laisvo judėjimo teisės akte. Jei nerimaujate, kad galite būti išsiųstas, galite pasikonsultuoti su advokatu.

Ar mane gali vėl teisti pagal tuos pačius kaltinimus, jei jau buvau nuteistas?

Iš esmės negalite būti teisiamas du kartus dėl to paties nusikaltimo. Ar nuteisimas tikrai susijęs su tuo pačiu nusikaltimu, yra sudėtingas teisinis atskyrimo klausimas.

Paskutinis naujinimas: 30/08/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

6. Kelių eismo taisyklių pažeidimai ir nedideli nusižengimai

Kaip nagrinėjami Kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Nedidelius Kelių eismo taisyklių pažeidimus, pvz., greičio viršijimą, nagrinėja administracinė institucija. Tokie pažeidimai laikomi ne nusikaltimu, o administraciniu pažeidimu. Tačiau dideli Kelių eismo taisyklių pažeidimai, ypač jei sužeidžiami kiti asmenys arba jiems keliama grėsmė, dažniausiai laikomi nusikaltimais.

Ikiteisminį procesą dėl nedidelių Kelių eismo taisyklių pažeidimų vykdo administracinė institucija. Proceso metu galite raštu pateikti savo nuomonę. Jei padarėte nedidelį pažeidimą (pvz., statydamas automobilį), pirmiausia jums bus skiriamas įspėjimas ir pasiūloma sumokėti įspėjamąją baudą, kuri negali būti didesnė kaip 35 EUR. Jei ją sumokate, procesas baigiamas; jei nesumokate, o administracinė institucija jus laiko kaltu, ji gali priimti sprendimą skirti jums nuobaudą. Skyrus nuobaudą jums taip pat gali būti uždrausta vairuoti. Dėl Kelių eismo taisyklių pažeidimo skiriamos nuobaudos dydis ir draudimo vairuoti trukmė nustatyta [baudų sąrašė](#).

Sprendimą skirti nuobaudą galite užginčyti. Tokiu atveju byla per prokuratūrą perduodama teismui, kuriame paprastai vyksta bylos nagrinėjimas, kaip aprašyta [4 duomenų suvestinėje](#). Tačiau teismas sprendimą gali priimti ir nenagrinėjęs bylos teisme, jei mano, kad to nereikia, ir jei tam nei jūs, nei prokuratūra neprieštarauja. Tokiame procese priimtą nuosprendį ar sprendimą galite apskųsti; skundą nagrinėja apeliacinis apygardos teismas (*Oberlandesgericht*). Tiesa, galimybė pateikti skundą ribota – skųsti sprendimą galite tik tuomet, jei jums paskirta didesnė kaip 250 EUR bauda arba byla gali būti naudinga teismų praktikos formavimui.

Ar už tokius nusižengimus persekiojami kitų valstybių narių piliečiai? Kaip?

Už tokius nusižengimus persekiojami ir kitų valstybių narių piliečiai. Jei jūs užklumpamas Kelių eismo taisyklių pažeidimo vietoje, iš jūsų gali būti iš karto vietoje pareikalaujama sumokėti įspėjamąją baudą arba tam tikrą sumą kaip garantiją. Pasibaigus procesui kaip garantija sumokėta suma išskaičiuojama iš jums skirtos baudos. Jei jūs nesustabdomas nusižengimo vietoje, galite būti persekiojamas, jei jūsų gimtoji šalis Vokietijai pateiks duomenis apie registruotą transporto priemonės valdytoją. Nuo 2010 m. rudens Vokietija tikriausiai bus prisijungusi prie visoje ES taikomos baudų išieškojimo sistemos. Tai reiškia, kad Vokietijoje jums paskirta bauda galės būti išieškota jūsų gimtojoje šalyje.

Ar duomenys apie tokius nusižengimus kaupiami teistumo registre?

Duomenys apie nedidelius Kelių eismo taisyklių pažeidimus kaupiami ne baudžiamųjų bylų [Federaliniame centriniame teistumo registre](#), o [Centriniame eismo taisyklių pažeidimų registre](#). Centriniame eismo taisyklių pažeidimų registre kaupiami duomenys apie visus asmenis, kurie su Vokietijoje ar užsienio šalyje išduotu vairuotojo pažymėjimu Vokietijoje padarė eismo taisyklių pažeidimą. Kaupiami tik duomenys apie Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos skirta 40 EUR ar didesnė bauda. Atsižvelgiant į pažeidimo sunkumą, skiriamas ir tam tikras skaičius baudos [taškų](#). Surinkus 18 taškų, Vokietijoje išduotas vairuotojo pažymėjimas atimamas, o vairuotojams, turintiems kitoje šalyje išduotą vairuotojo pažymėjimą, atimama teisė vairuoti Vokietijoje.

Kita informacija

Kelių eismo taisyklių pažeidimai ir atitinkami procesai reglamentuojami [Kelių eismo įstatyme](#), [Kelių eismo taisyklėse](#) ir Administracinių teisės pažeidimų įstatyme (vok. *Gesetz über Ordnungswidrigkeiten*).

Paskutinis naujinimas: 30/08/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [et](#)

Atsakovai (baudžiamosios bylos) – Estija

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo įtariamas ar kaltinamas nusikaltimu, už kurį traukiama baudžiamojon atsakomybėn.

Informacijos apie nesunkius Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama bauda, rasite [5 duomenų suvestinėje](#).

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Toliau pateikiama įprastinių baudžiamojo proceso etapų santrauka.

Baudžiamojo proceso pradžia

Ikiteisminis procesas (tyrimas)

Susipažinimas su baudžiamąja byla ir pareiškimų nagrinėjimas
Kaltinimo pateikimas
Ikiteisminis procesas teisme
Teismo posėdis
Nuosprendis
Apskundimo procesas (antrosios ir trečiosios instancijos teismuose)
Nuosprendžio vykdymas

Šiose duomenų suvestinėse pateikiama informacija apie proceso stadijas ir jūsų teises. Ši informacija nėra teisinė konsultacija ir skirta tik susipažinti.

Europos Komisijos vaidmuo

Pažymėtina, kad Europos Komisija nedalyvauja valstybėse narėse vykdomame baudžiamajame procese ir negali jums padėti, jei turite skundą. Šiose faktų suvestinėse rasite informacijos, kaip ir kam pateikti skundus.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite šias nuorodas

[1. Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

[2. Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu](#)

Baudžiamojo proceso pradžia

Sulaikymas ir suėmimas

Apklausa ir įrodymų rinkimas

Susipažinimas su baudžiamąja byla, pareiškimų nagrinėjimas ir kaltinimo pareiškimas

Papildoma informacija nenuolatiniams gyventojams

[3. Mano teisės vykstant teismo procesui](#)

[4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus](#)

[5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai](#)

Susijusios nuorodos

[Estijos baudžiamojo proceso apžvalga anglų kalba](#)

Paskutinis naujinimas: 01/10/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([et](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

1. Kaip gauti teisinę pagalbą

Gauti teisinę pagalbą ypač svarbu, jei kokiu nors būdu dalyvaujate baudžiamajame procese. Duomenų suvestinėse rasite atsakymą, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę į advokato pagalbą. Taip pat sužinosite, kuo advokatas jums gali padėti. Šioje bendrojoje duomenų suvestinėje sužinosite, kaip susirasti advokatą ir kas padengs atstovavimo išlaidas, jei neturite galimybės sumokėti už paslaugas.

Ar privalau turėti advokatą?

Privalote turėti advokatą ikiteisminiame procese nuo momento, kai galite susipažinti su baudžiamąja byla (žr. [2 duomenų suvestinę](#)). Iki šios stadijos advokatą turėti privaloma šiais atvejais:

jei nusikaltimo metu buvote nepilnametis;

jei dėl fizinės ar psichinės negalios negalite pasinaudoti teise į gynybą arba jei dėl negalios tai padaryti yra sudėtinga;

jei esate įtariamas nusikaltimu, už kurį gali būti skiriamas laisvės atėmimas iki gyvos galvos;

jei yra jūsų ir kitų asmenų, turinčių grynąją, gynybos interesų prieštaravimų;

jei esate suimtas ne mažiau kaip šešis mėnesius;

nagrinėjant bylą pagreitinoto proceso tvarka.

Kai byla nagrinėjama teisme, advokatą turėti privalote. Advokato dalyvavimas bylos nagrinėjime yra privalomas.

Kaip susirasti advokatą

Turite teisę pasirinkti advokatą, kuris įsipareigoję atstovauti jums sutartiniais pagrindais. Advokatų vardus, pavardes ir kontaktinius duomenis galite rasti [Estijos advokatūros](#) pagrindinėje interneto svetainėje.

Estijos advokatūros pagrindinėje interneto svetainėje.

Jei su advokatu sutarties nesudarėte arba jei jūsų advokatas negali jums atstovauti, turite teisę prašyti paskirti advokatą. Šiuo atveju jums atstovausiantį advokatą skiria Estijos advokatūra.

Teisę į Estijos advokatūros skiriamą advokatą turite nepriklausomai nuo jūsų turinės padėties. Kreipdamiesi dėl advokato skyrimo neprivalote suteikti informacijos apie savo turtinę padėtį.

Jei pageidaujate, kad advokatą jums skirtų Estijos advokatūra, privalote pateikti prašymą ikiteisminio tyrimo įstaigai, prokuratūrai ar teismui.

Tam tikruose procesuose advokato dalyvavimas privalomas. Jei tokiaime procese advokato nepasirinkote, jį skiria ikiteisminio tyrimo įstaiga, prokuratūra ar teismas. Dėl advokato skyrimo kreiptis neprivalote.

Užmokestis advokatui

Privalote atsiskaityti su pasirinktu advokatu. Advokato honoraras ir atsiskaitymo sąlygos numatomos sutartyje su klientu.

Jei nepageidaujate savarankiškai samdytis advokato, turite teisę į valstybės skiriamą advokatą. Estijos advokatūros skiriamam advokatui honorarą moka valstybė. Advokatui mokėti neprivalote. Jei priimamas apkaltinamasis nuosprendis, privalote valstybei atlyginti advokatui sumokėtą honorarą.

Ar galiu keisti advokatą?

Turite teisę keisti pasirinktą advokatą. Jei advokatas jums paskirtas, turite teisę jį pakeisti pirmojo advokato ir naujo advokato susitarimu. Jei jums paskirtas advokatas yra nekompetentingas ar pareigas atlieka nerūpestingai, turite teisę pateikti pareiškimą teismui dėl advokato atleidimo ir prašyti, kad Estijos advokatūra jums paskirtų naują advokatą.

Susijusios nuorodos

[Estijos advokatūra](#)

Paskutinis naujinimas: 01/10/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

2. Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu ir iki baudžiamosios bylos perdavimo teismui

Skiriami du baudžiamojo proceso etapai: ikiteisminis procesas arba tyrimas ir bylos nagrinėjimas teisme. Baudžiamasis procesas taip pat gali pasibaigti bylos neperdavus teismui (pavyzdžiui, per ikiteisminį tyrimą nustačius, kad nusikaltimas nėra padarytas). Pripažinti jus kaltu dėl nusikaltimo gali tik teismas.

Koks yra nusikaltimų tyrimo tikslas?

Nusikaltimų tyrimo tikslas – nustatyti, ar nusikaltimas buvo padarytas, ir išsiaiškinti nusikaltimo aplinkybes. Per tyrimą renkami įtariamo nusikaltimo įrodymai, nustatomos aplinkybės ir priimamas sprendimas, ar pakanka įrodymų jus apkaltinti nusikaltimu.

Kokie yra nusikaltimų tyrimo etapai?

Baudžiamojo proceso pradžia

Baudžiamąjį procesą pradeda ikiteisminio tyrimo įstaiga (policija ar kita įgaliota valstybės įstaiga) arba prokuratūra. Baudžiamasis procesas pradedamas policijai ar prokuratūrai gavus duomenų apie įtariamą nusikaltimą.

Sulaikymas ir suėmimas

Jei ikiteisminio tyrimo įstaiga turi pagrindą įtarti jus nusikaltimu, galite būti sulaikytas iki 48 valandų. Jei esate sulaikomas, jus privalo tuoj pat apklausti ikiteisminio tyrimo įstaiga.

Per ikiteisminį tyrimą paaiškėjus, kad nėra pagrindo jus sulaikyti, jus turi nedelsiant paleisti. Jei, prokuroro įsitikinimu, jus būtina sulaikyti ilgiau, kad nesislėptumėte nuo ikiteisminio tyrimo ar nedarytumėte naujų nusikaltimų, jis privalo kreiptis į teismą su prašymu išduoti jūsų suėmimo orderį.

Šiuo atveju per 48 valandas nuo sulaikymo momento būsite pristatytas teisėjui. Teisėjas sprendžia dėl suėmimo pagrįstumo. Teisėjui nustačius, kad suėmimas nepagrįstas, būsite nedelsiant paleistas.

Apklausa ir įrodymų rinkimas

Ikiteisminio tyrimo tikslas – surinkti įrodymų, patvirtinančių nusikaltimo aplinkybes. Tuo tikslu apklausiami įtariamasis, nukentėjęs ir liudytojai, renkami įrodymai, atliekama teismo ekspertizė ir vykdomas sekimas. Visus veiksmus, atliekamus įrodymams surinkti, būtina fiksuoti protokole pagal įstatymų reikalavimus. Kaltinimus leidžiama pagrįsti tik įstatymuose numatytais ir teisėtai surinktais įrodymais.

Susipažinimas su baudžiamąja byla, prašymų nagrinėjimas ir kaltinimo pareiškimas

Iškeliama baudžiamoji byla, kurioje pateikiami duomenys apie nusikaltimo tyrimą ir įrodymus. Baigus nusikaltimo tyrimą, prokuratūra pateikia gynėjui baudžiamosios bylos kopiją. Advokatas jums praneš apie surinktus įrodymus ir pareiškų kaltinimų pagrindą.

Jūs ir jūsų gynėjas turite teisę teikti prašymus prokuratūrai (pavyzdžiui, prašymą į bylą įtraukti papildomų įrodymų, nutraukti baudžiamąjį procesą ir kt.). Prokuratūra šiuos prašymus privalo išnagrinėti. Jei prokuratūra jūsų prašymą atmeta, galite tą patį prašymą pakartotinai pateikti bylą nagrinėjant teisme. Jei jums pateikusi bylos medžiagą ir išnagrinėjusi prašymus prokuratūra nustato, kad pakanka įrodymų bylai iškelti, prokuratūra surašo kaltinamąjį aktą. Šiame dokumente nurodomos aplinkybės ir įrodymai, kuriais grindžiamas kaltinimas. Prokuratūra pateikia kaltinamąjį aktą gynėjui ir išsiunčia teismui. Teisėjas, gavęs kaltinamąjį aktą, pradeda nagrinėjimą teisme.

Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu

Baudžiamojo proceso pradžia (1)

Sulaikymas ir suėmimas (2)

Apklausa ir įrodymų rinkimas (3)

Susipažinimas su baudžiamąja byla, prašymų nagrinėjimas ir kaltinimo pareiškimas (4)

Papildoma informacija nenuolatiniams gyventojams (5)

Baudžiamojo proceso pradžia (1)

Kodėl pradedamas baudžiamasis procesas?

Baudžiamasis procesas pradedamas ikiteisminio tyrimo įstaigai gavus duomenų apie nusikaltimo padarymą. Šie duomenys gali būti pagrįsti asmens pateiktu skundu ar paaiškėjus aplinkybėms apie nusikaltimo padarymą.

Baudžiamojo proceso tikslas – nustatyti, ar nusikaltimas buvo padarytas, jei taip – ar pakanka įrodymų įtariamajam pareikšti kaltinimus dėl nusikaltimo.

Kas atlieka nusikaltimų tyrimą?

Baudžiamajam procesui vadovauja [prokuratūra](#), o nusikaltimų tyrimą pagal prokuroro nurodymus atlieka ikiteisminio tyrimo įstaiga. Paprastai ikiteisminį tyrimą atlieka [policija](#). Tyrimą taip pat gali atlikti [Vidaus saugumo tarnyba](#), [Mokesčių ir muitų valdyba](#), [Aplinkos apsaugos inspekcija](#), [Kalėjimų departamentas ir Teisingumo ministerijos Kalėjimų tarnyba](#), Karo policija ir [Konkurencijos taryba](#).

Ikiteisminio tyrimo įstaigos tam tikrus procesinius veiksmus turi teisę atlikti tik gavusios prokuratūros ar teismo leidimą.

Kaip sužiniosiu apie baudžiamojo proceso pradžią?

Baudžiamasis procesas pradedamas pirmuoju procesiniu veiksniu. Jei esate įtariamasis nusikaltimu, apie baudžiamojo proceso pradžią sužinosite, kai būsite sulaikytas kaip įtariamasis arba iškviestas pas tyrėją ir apklaustas.

Kodėl galėčiau būti įtariamasis nusikaltimu?

Galite būti laikomas įtariamuoju, jei ikiteisminio tyrimo įstaiga turi pakankamą pagrindą manyti, kad padarėte nusikaltimą. Šis pagrindas grindžiamas įvairiomis priežastimis, pvz.:

buvote sulaikytas bedarant nusikaltimą ar tuoj pat po jo;

nusikaltimo liudytojas ar nukentėjęs atpažįsta jus kaip nusikaltimą padariusį asmenį;

nusikaltimo įrodymai ar kiti duomenys rodo, kad jūs padarėte nusikaltimą.

Kokios yra mano, kaip įtariamojo, teisės?

Pagrindinės jūsų, kaip įtariamojo, teisės yra:

teisė žinoti, kuo esate įtariamasis, duoti parodymus dėl įtariamojo arba atsisakyti tai daryti;

teisė žinoti, kad jūsų parodymai gali būti panaudoti prieš jus;

teisė į vertėjo paslaugas;

teisė turėti gynėją;

teisė matytis su gynėju be pašalinių asmenų;

teisė būti apklaustam dalyvaujant gynėjui;

teisė dalyvauti teismo posėdyje, kuriame nagrinėjamas prašymas jus suimti;

teisė teikti įrodymus;

teisė teikti prašymus ir skundus;

teisę susipažinti su įrašais apie procesinius veiksmus ir teikti pareiškimus dėl procesinių veiksmų sąlygų, vykdymo ir padarinių, taip pat dėl įrašų apie juos (šie pareiškimai taip pat įtraukiami į bylą); sutikti taikyti taikos sutarties procedūrą, dalyvauti derybose vykdančią tokią procedūrą, teikti pasiūlymus dėl taikytinos bausmės rūšies ir dydžio ir sudaryti arba atmesti taikos sutartį.

Kokios yra mano pareigos?

Jūs privalote:

atvykti ikiteisminio tyrimo įstaigos, prokuratūros ar teismo nurodytu laiku;

dalyvauti atliekant procesinius veiksmus ir vykdyti ikiteisminio tyrimo įstaigos, prokuratūros ir teismo nurodymus.

Kokią informaciją apie vykdomus procesinius veiksmus gausiu?

Jei esate įtariamasis, ikiteisminio tyrimo įstaiga privalo jums išaiškinti jūsų teises ir pareigas. Jūsų bus paprašyta pasirašyti rašytinį apklausos protokolą ir tokiu būdu patvirtinti, kad teisės ir pareigos jums išaiškintos.

Tada jums bus pranešta, kuo esate įtariamasis. Tai reiškia, kad jums pateikiamas trumpas įtariamo veiksmo apibūdinimas. Jums taip pat bus pranešta apie įstatymą, kuriame tas veiksmas apibrėžiamas kaip nusikaltimas. Ikiteisminio tyrimo įstaiga ar prokuratūra neprivalo pateikti jums išsamesnės informacijos iki ikiteisminio tyrimo pabaigos.

Kada galiu pasitarti su savo advokatu?

Turite teisę matytis ir tartis su savo advokatu nuo pripažinimo įtariamoju baudžiamajame procese momento. Turite teisę tartis su advokatu prieš jus apklausiant ikiteisminio tyrimo įstaigai.

Sulaikymas ir suėmimas (2)

Kokiais atvejais galiu būti sulaikytas?

Jūs galite būti sulaikytas kaip įtariamasis, jei:

esate sulaikytas bedarant nusikaltimą ar tuoj pat po jo;

nusikaltimo liudytojas ar nukentėjęsysis jus atpažįsta kaip nusikaltimą padariusį asmenį;

nusikaltimo įrodymai rodo, kad galėjote padaryti nusikaltimą.

Taip pat galite būti sulaikytas, jei ikiteisminio tyrimo įstaiga turi kitų duomenų, rodančių, kad galite būti įtariamasis, ir:

mėginate slėptis;

nėra nustatyta jūsų tapatybė;

ikiteisminio tyrimo įstaiga mano, kad galite toliau daryti nusikaltimus, slėptis nuo baudžiamojo proceso ar kitaip jam trukdyti.

Galite būti sulaikytas ir suimtas siekiant jus išduoti užsienio valstybei (ekstradicija). Žr. [Apklausa ir įrodymų rinkimas \(3\)](#).

Kas gali mane sulaikyti?

Teisę jus sulaikyti turi ikiteisminio tyrimo įstaiga. Jei esate sulaikytas bedarant nusikaltimą ar tuoj pat po jo arba mėginate slėptis, nugabenti jus į policiją, kad būtumėte sulaikytas, gali bet kuris asmuo.

Kaip sužinosisu savo sulaikymo priežastį ir kas atsitinka vėliau?

Sulaikydamas ikiteisminio tyrimo įstaigos pareigūnas privalo jums pranešti sulaikymo priežastį ir išaiškinti jūsų teises ir pareigas. Pareigūnas surašo sulaikymo dokumentą, kuriame nurodomas jūsų sulaikymo teisinis pagrindas ir nusikaltimo, kuriuo esate įtariamasis, aplinkybės. Turite teisę teikti prašymus ir reikalauti įtraukti juos į sulaikymo dokumentą.

Kaip suprasiu, kas vyksta, jei nekalbu valstybine kalba?

Ikiteisminio tyrimo įstaiga privalo nedelsdama jums suprantama kalba ir būdu pranešti sulaikymo priežastį ir jūsų teises. Prireikus ikiteisminio tyrimo įstaiga privalo pasirūpinti vertėju. Teikiamos tik vertimo žodžiu (ne vertimo raštu) paslaugos.

Ar galiu pranešti apie sulaikymą artimiesiems?

Turite teisę pranešti bent vienam iš pasirinktų artimųjų. Pranešama per ikiteisminio tyrimo įstaigą. Vadinasi, turite teisę prašyti perduoti pranešimą jūsų pasirinktam asmeniui; tai atlieka ikiteisminio tyrimo įstaiga.

Jei ikiteisminio tyrimo įstaiga mano, kad pranešus jūsų pasirinktam asmeniui galėtų būti pakenkta baudžiamajam procesui, ji gali atsisakyti pranešti.

Atsisakyti pranešti leidžiama tik gavus prokuratūros leidimą.

Kiek laiko galiu būti sulaikytas?

Galite būti sulaikytas ne ilgiau kaip 48 valandas. Jei teismas per 48 valandas nuo sulaikymo momento neišduoda suėmimo orderio, ikiteisminio tyrimo įstaiga privalo jus tuoj pat paleisti.

Kokias atvejais galiu būti suimtas?

Galite būti suimtas pagal prokuroro pareiškimą esant pakankamam pagrindui manyti, kad galite slėptis nuo baudžiamojo proceso arba daryti naujus nusikaltimus. Jūsų suėmimui reikalingas teisėjo leidimas.

Kaip priimamas sprendimas dėl suėmimo?

Ikiteisminio tyrimo įstaiga pristato jus teisėjui, šis sprendžia dėl suėmimo. Pas teisėją taip pat šaukiami prokuroras ir, jei pageidaujate, jūsų advokatas.

Teisėjas susipažįsta su baudžiamąja byla ir apklausia jus, siekdamas patikrinti sulaikymo priežastis. Teismas, išklauses bylos šalis, patvirtina arba panaikina suėmimą. Atsisakius suimti, turite būti nedelsiant paleistas.

Kiek laiko galiu būti suimtas?

Ikiteisminio tyrimo laikotarpiu negalite būti suimtas ilgiau kaip 6 mėnesius. Išimtiniais atvejais šis terminas gali būti pratęstas. Kas du mėnesius turite teisę prašyti teismo persvarstyti jūsų suėmimo pagrindą; teismas per 5 dienas privalo spręsti, ar suėmimo pratęsimas yra pagrįstas. Teismui nustačius, kad suėmimas nepagrįstas, turite būti nedelsiant paleistas.

Ar galiu būti paleistas už užstatą?

Turite teisę prašyti jums vietoj suėmimo skirti užstatą. Tuo tikslu privalote pateikti teismui prašymą. Būsime pristatytas teisėjui, kuris nagrinėja prašymą skirti užstatą; teisėjas privalo išklausti jus ir jūsų advokatą.

Jei teismas jūsų prašymą patenkina, būsime paleistas už stato sumą pervedus į teismo sąskaitą.

Ar turiu teisę apskųsti suėmimą?

Turite teisę apskųsti suėmimą. Tuo tikslu jūs ar jūsų advokatas privalo pateikti raštišką skundą apygardos teismui per suėmimą skyrusį teismą. Skundą reikia pateikti per 10 dienų nuo informacijos apie suėmimą gavimo.

Apklausa ir įrodymų rinkimas (3)

Koks yra apklausos ir įrodymų rinkimo tikslas?

Apklausos ir įrodymų rinkimo tikslas – nustatyti įtariamo nusikaltimo aplinkybes ir rašytiniu protokolu šias aplinkybes įtvirtinti, kad jas būtų galima patikrinti teisme. Ikiteisminio tyrimo įstaiga ir prokuratūra privalo surinkti ir duomenis, patvirtinančius jūsų dalyvavimą nusikaltime, ir jus išteisinančius duomenis.

Neprivalote įrodinėti savo nekaltumo.

Ar būsiu prašomas suteikti informacijos?

Jei esate įtariamasis, ikiteisminio tyrimo įstaiga privalo nedelsdama jus apklausti.

Ar privalau suteikti informacijos ikiteisminio tyrimo įstaigai?

Neprivalote suteikti informacijos ikiteisminio tyrimo įstaigai ar atsakyti į šios įstaigos jums pateikiamus klausimus. Turite teisę tylėti. Tylėjimas negali būti aiškinamas kaip kaltės pripažinimas. Negalite būti verčiamas duoti parodymus prieš save ar artimus giminaičius.

Kaip vyksta apklausa?

Apklauso pradžioje jums turi būti nurodyta, kad turite teisę atsisakyti duoti parodymus ir kad jūsų parodymai gali būti panaudoti prieš jus. Pirmiausia jūsų klausama, ar padarėte nusikaltimą, kuriuo esate įtariamasis.

Jums suteikiama galimybė nurodyti, kas jums žinoma apie tiriamą nusikaltimą. Jums taip pat bus pateikiami klausimai. Parengiamas rašytinis apklauso protokolai. Prieš pasirašydama protokolą turite teisę su juo susipažinti. Turite teisę protokolą papildyti savo pastabomis.

Kas atsitinka, jei pasakau ką nors, kas gali man pakenkti?

Jūsų duoti parodymai gali būti panaudoti kaip įrodymai prieš jus.

Ar galiu pripažinti kaltę dėl visų ar dalies pareiktų kaltinimų iki bylos nagrinėjimo teisme?

Per apklausą galite prisipažinti kaltas dėl visų ar dalies kaltinimų. Taip pat turite teisę tai padaryti bet kuriuo metu po apklauso, net jei per apklausą kaltu neprisipažinote.

Baudžiamasis procesas nesibaigia, jei kaltę pripažįstate. Ikiteisminio tyrimo įstaiga vis dėlto privalo nustatyti nusikaltimo aplinkybes ir jį įrodyti. Vien jūsų prisipažinimo nepakanka jums nuteisti už nusikaltimą.

Ar turiu teisę vėliau atšaukti savo prisipažinimą?

Jei pripažįstate savo kaltę, turite teisę pakeisti ankstesnius parodymus ir paneigti savo kaltę vėliau per nusikaltimo tyrimą arba teisme. Kita vertus, šiuo atveju jūsų ankstesnis prisipažinimas gali būti pateiktas teisme ir panaudotas kaip įrodymas prieš jus. Jei kaltę pagrindžia kiti įrodymai, į jūsų prisipažinimo panaikinimą neatsižvelgiama, nes jis nėra patikimas.

Ar galiu gauti informacijos apie liudytojus, kurie prieš mane liudija?

Nusikaltimo tyrimo laikotarpiu ikiteisminio tyrimo įstaiga neprivalo pateikti jums informacijos apie tai, kokie liudytojai pateikė parodymus prieš jus ir ką šie liudytojai liudijo. Apie liudytojus ir jų parodymus jums bus pranešta, kai turėsite galimybę susipažinti su baudžiamąja byla ikiteisminiam tyrimui pasibaigus. Žr. [Susipažinimas su baudžiamąja byla, prašymų nagrinėjimas ir kaltinimo pareiškimas \(4\)](#).

Ar bus pateikta klausimų apie anksčiau mano padarytus teisės pažeidimus?

Jums gali būti pateikta klausimų apie ankstesnius teisės pažeidimus, tačiau galite atsisakyti pateikti šią informaciją. Ikiteisminio tyrimo įstaiga turi teisę nustatyti, ar esate padaręs teisės pažeidimų anksčiau, pasinaudodama įvairių registrų informacija. Ankstesni teisės pažeidimai nurodomi kaltinamajame akte.

Ar man gali būti atlikta kūno apžiūra?

Ikiteisminio tyrimo įstaiga turi teisę atlikti kūno apžiūrą, ieškodama nusikaltimo pėdsakų, specialių jūsų kūno požymių ir kitų duomenų, reikšmingų nusikaltimo tyrimui.

Ar galiu būti paprašytas pateikti pirštų atspaudus ir ar gali būti imami DNR mėginiai (pavyzdžiui, plaukai, seilės ar kiti kūno skysčiai)?

Ikiteisminio tyrimo įstaiga turi teisę imti nuo jūsų kūno pėdsakus ir mėginius, įskaitant pirštų atspaudus ir biologinę medžiagą DNR tyrimui atlikti.

Jei atsisakote pateikti mėginius, ikiteisminio tyrimo įstaiga turi teisę priversti juos pateikti. Kita vertus, jei atsisakote pateikti mėginius arba jei jų ėmimas pažeistų jūsų kūno neliečiamybę, tai leidžiama daryti tik ikiteisminio tyrimo įstaigos nutarimu. Turite teisę su šiuo nutarimu susipažinti.

Ar gali būti atlikta mano būsto, darbo patalpų, automobilio ir kt. krata?

Jūsų būsto, darbo patalpų ar automobilio ir kt. krata gali būti atlikta, ieškant nusikaltimo įrodymų ar kitų daiktų, reikalingų nusikaltimui išaiškinti. Prokuratūra ar teismas privalo išduoti kratos orderį. Jei kratą reikia atlikti nedelsiant, orderį gali išduoti ir ikiteisminio tyrimo įstaiga.

Asmuo, kurio turto krata atliekama, turi teisę susipažinti su kratos orderiu, o pareikalavus atiduoti orderyje nurodytą daiktą. Jei asmuo atsisako atiduoti daiktą, ikiteisminio tyrimo pareigūnai atlieka kratą.

Ar galiu pateikti skundą, jei pažeidžiamos mano teisės?

Jei pažeidžiamos jūsų teisės, turi teisę pateikti skundą [prokuratūrai](#) dėl ikiteisminio tyrimo įstaigos veiksmų. Skundas, susijęs su prokuratūros veiksmais, teikiamas [valstybinei prokuratūrai](#). Skundas išnagrinėjamas per 30 dienų. Jums išsiunčiamas sprendimo nuorašas. Jei nesutinkate su valstybinės prokuratūros sprendimu, turite teisę pateikti skundą teismui per 10 dienų.

Susipažinimas su baudžiamąja byla, prašymų nagrinėjimas ir kaltinimo pareiškimas (4)

Ko siekiama susipažįstant su baudžiamąja byla?

Visi įrodymai, surinkti nusikaltimo tyrimo laikotarpiu, ir ikiteisminio tyrimo santrauka, kurioje aprašomos nusikaltimo aplinkybės, pridedamos prie baudžiamosios bylos. Teisė susipažinti su baudžiamąja byla jums, kaip įtariamajam, reikalinga, kad žinotumėte jums pareiktus kaltinimus ir jų pagrindą.

Kada galėsiu susipažinti su baudžiamąja byla?

Jei esate įtariamasis, su baudžiamąja byla galėsite susipažinti baigus nusikaltimo tyrimą.

Kaip suteikiama galimybė susipažinti su baudžiamąja byla?

Privalote turėti advokatą nuo teisės susipažinti su baudžiamąja byla momento (žr. [1 duomenų suvestinę](#)). Prokuratūra baudžiamosios bylos kopiją pateikia jūsų advokatui. Advokatas jums praneša apie baudžiamosios bylos turinį.

Kiek laiko galiu skirti susipažinimui su baudžiamąja byla?

Konkretaus susipažinimo su byla termino nėra nustatyta. Jei prokuratūra nustato, kad su baudžiamąja byla susipažinti delsiama, jos pareigūnas gali nustatyti terminą. Prokuratūra privalo suteikti pakankamai laiko, kad galėtumėte faktiškai įgyvendinti savo teisę gintis savarankiškai.

Koks yra prašymų teikimo tikslas?

Kai susipažįstate su baudžiamąja byla, jūs ir jūsų advokatas turite teisę teikti prašymus prokuratūrai. Prašymų teikimo tikslas – užtikrinti, kad nusikaltimų tyrimas vyktų išsamiai ir teisingai.

Turite teisę teikti šiuos prašymus:

- atlikti papildomus ikiteisminio tyrimo veiksmus;
- prie bylos pridėti naujus jūsų pateiktus įrodymus;
- iš bylos pašalinti su ja nesusijusią medžiagą ir kt.

Taip pat turite teisę prašyti, kad prokuratūra nutrauktų baudžiamąjį procesą, jei, jūsų nuomone, nėra pagrindo jį tęsti. Be to, turite teisę prašyti nagrinėti bylą supaprastinta tvarka pagal įstatymą (pvz., susitarimo procesas) be išsamaus nagrinėjimo teisme.

Kaip teikti prašymus?

Rašytiniai prašymai teikiami prokuratūrai. Prašymus būtina pateikti per 10 dienų nuo susipažinimo su baudžiamosios bylos medžiaga dienos. Jei baudžiamoji byla didelės apimties ir sudėtinga, prokuratūra turi teisę šį terminą pratęsti iki 15 dienų (Baudžiamojo proceso kodekso, įsigaliojusio 2011 m. rugsėjo 1 d., 225 straipsnis).

Kaip nagrinėjami prašymai?

Prokuratūra prašymus išnagrinėja per 10 dienų. Jei prokuratūra su prašymu nesutinka, parengiamas nutarimas ir jums atsiunčiamas jo nuorašas. Jei jūsų prašymas atmetamas šioje stadijoje, turite teisę jį pakartotinai teikti bylą nagrinėjant teisme.

Kada pareiškiami kaltinimai?

Jums susipažinus su baudžiamosios bylos medžiaga ir prokuratūrai priėmus sprendimą dėl jūsų prašymų, jums pareiškiami kaltinimai, jei prokuratūra mano, kad yra pakankamas pagrindas nagrinėti bylą teisme.

Kaip pareiškiami kaltinimai?

Prokuratūra parengia kaltinamąjį aktą. Kaltinamajame akte nurodomos aplinkybės, kuriomis grindžiami kaltinimai, ir pateikiami kaltinimus patvirtinantys įrodymai. Prokuratūra pateikia kaltinamąjį aktą jums ir jūsų advokatui ir jį išsiunčia teismui.

Ar leidžiama keisti kaltinimus iki bylos nagrinėjimo teisme?

Teismas gali nagrinėti bylą tik pagal kaltinamąjį aktą. Prokuratūra gali pakeisti ar papildyti kaltinimus, tačiau šiuo atveju būtina pateikti naują kaltinamąjį aktą.

Kas atsitinka, jei jau anksčiau dėl tų pačių kaltinimų esu teistas užsienio valstybėje?

Jei esate pripažintas kaltu dėl tų pačių kaltinimų užsienio valstybėje arba jei dėl šių kaltinimų baudžiamasis procesas nutrauktas, negalite būti kaltinamas pakartotinai tuo pačiu nusikaltimu. Jei baudžiamasis procesas prieš jus pradedamas Estijoje, jis turi būti nutrauktas nereiškiant jums kaltinimo nusikaltimu.

Ar mano byla gali būti išspręsta susitarimu?

Susipažinęs su baudžiamosios bylos medžiaga, turite teisę prašyti prokuratūros pradėti susitarimo procesą. Jei prokuratūra sutinka, su jumis ir jūsų advokatu pradedamos derybos dėl teisinio veikos, kuria esate kaltinamas, kvalifikavimo ir už ją skiriamos bausmės.

Jei per derybas susitariate, tai įtvirtinama raštu ir teikiama teismui tvirtinti. Jei teismas patvirtina susitarimą, būsite nuteistas dėl nusikaltimo pagal sudaryto susitarimo sąlygas.

Papildoma informacija nenuolatiniams gyventojams (5)

Kas yra Europos arešto orderis?

Europos arešto orderis yra Europos Sąjungos valstybės narės institucijos prašymas kitai Europos Sąjungos valstybei narei dėl tam tikro asmens sulaikymo, suėmimo ar perdavimo valstybei pareiškėjai, kad ši valstybė galėtų tęsti baudžiamąjį procesą ar įkalinti asmenį.

Kokios yra mano teisės, jei esu sulaikytas pagal Europos arešto orderį?

Jei esate sulaikytas, jums turi būti išaiškintas sulaikymo pagrindas ir pranešta, kad galite sutikti su jūsų perdavimu kitai valstybei narei. Jei sutinkate su perdavimu, šio sprendimo vėliau keisti nebegalite. Nuo sulaikymo momento turite teisę į nemokamą teisinę pagalbą ir vertėjo paslaugas.

Kaip sprendžiama dėl mano perdavimo kitai valstybei narei?

Dėl perdavimo ar atsisakymo tai padaryti sprendžia teismas. Teismo posėdyje dalyvaujate jūs, jūsų advokatas ir prokuroras. Teismas privalo išklausti jūsų nuomonę dėl perdavimo. Teismas priima nutartį, kuria pritariama jūsų perdavimui arba atsisakoma tai padaryti. Turite teisę per tris dienas nuo nutarties gavimo ją apskųsti apygardos teismui. Apygardos teismas per 10 dienų išnagrinėja skundą ir priima galutinį sprendimą.

Per kiek laiko priimamas sprendimas dėl asmens perdavimo kitai valstybei narei?

Jei sutinkate su perdavimu, sprendimas turi būti priimtas per 10 dienų. Jei su perdavimu nesutinkate, galutinis sprendimas jus perduoti ar atsisakyti tai padaryti turi būti priimtas per 60 dienų nuo suėmimo dienos. Išimtiniais atvejais terminas gali būti pratęstas 30 dienų. Teismo nutarčiai dėl jūsų perdavimo įsiteisėjus, per 10 dienų turite būti išsiųstas į valstybę pareiškėją. Jei nesate išsiunčiamas per šį terminą, turite būti paleistas.

Kokiais atvejais galiu būti išduotas kitai valstybei?

Jei kitoje valstybėje yra pradėtas baudžiamasis procesas ir išduotas arešto orderis arba šios šalies teismas nuosprendžiu yra jums skyręs laisvės atėmimo bausmę, ši valstybė gali kreiptis dėl jūsų išdavimo. Jei Estija gauna kitos šalies prašymą dėl išdavimo arba arešto prašymą per Interpolą, jūs galite būti sulaikytas ir suimtas išdavimo proceso laikotarpiui. Išdavimo proceso laikotarpiu galite būti suimtas ne ilgiau kaip 1 metus. Dėl jūsų išdavimo sprendžia teismas.

Ar galiu kreiptis į savo šalies ambasadą, kai esu suimtas?

Jei esate užsienio valstybės pilietis, jūsų arešto orderio nuorašas siunčiamas [Užsienio reikalų ministerijai](#). Užsienio reikalų ministerija apie suėmimą praneša jūsų šalies ambasadai arba konsulinei įstaigai. Turite teisę kreiptis dėl susitikimų su savo šalies konsuliniu pareigūnu.

Ar man bus paskirtas vertėjas, jei nekalbu valstybine kalba?

Ikiteisminio tyrimo įstaiga ir prokuratūra privalo jums užtikrinti vertėjo pagalbą. Vertėjas privalo dalyvauti visuose procesiniuose veiksmuose, kuriuose dalyvaujate jūs. Viską, kas yra susiję su procesiniais veiksmais, vertėjas privalo išversti tiksliai ir išsamiai. Teikiamos tik vertimo žodžiu (ne vertimo raštu) paslaugos.

Galite kreiptis dėl kaltinamojo akto vertimo raštu į jūsų gimtąją kalbą ar kitą kalbą, kurią mokate. Kiti su baudžiamuoju procesu susiję dokumentai raštu neverčiami.

Ar privalau būti šalyje baudžiamojo proceso laikotarpiu? Ar galiu išvykti iš šalies?

Neprivalote būti šalyje baudžiamojo proceso laikotarpiu ir turite teisę išvykti iš šalies, tačiau, kai bus pareikalauta, privalote atvykti į ikiteisminio tyrimo įstaigą, kad ši galėtų atlikti procesinius veiksmus. Ikiteisminio tyrimo įstaiga gali uždrausti jums išvykti iš gyvenamosios vietos be leidimo.

Jei pageidaujate išvykti iš nuolatinės gyvenamosios vietos ilgesniam nei 24 valandų laikotarpiui, privalote gauti išankstinį ikiteisminio tyrimo įstaigos leidimą.

Jei neatvykstate į ikiteisminio tyrimo įstaigą šiai pareikalavus arba pažeidžiate draudimą išvykti iš nuolatinės gyvenamosios vietos, galite būti suimtas.

Ar galiu būti apklaustas iš užsienio telekomunikacijų, pvz., vaizdo nuotolinio perdavimo, priemonėmis?

Ikiteisminio tyrimo įstaiga gali jus apklausti iš užsienio tiesioginio vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis. Apklausa tokiu būdu galima tik jums sutinkant.

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso kodeksas](#)

[Baudžiamojo proceso kodeksas anglų kalba \(nėra visų pakeitimų\)](#)

Paskutinis naujinimas: 01/10/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

3. Mano teisės vykstant teismo procesui

Kur vyks teismo procesas?

Visos baudžiamosios bylos nagrinėjamos [apylinkės teismuose](#). Paprastai sprendimus priima vienas teisėjas. Baudžiamąsias bylas dėl pirmo laipsnio nusikaltimų nagrinėja teismas, kurį sudaro teismo pirmininkas ir du teismo tarėjai.

Ar teismo procesas yra viešas?

Teismo procesas yra viešas.

Teismas gali nuspręsti visą bylą ar atskiras jos dalis nagrinėti neviešai, jei reikia apsaugoti:

valstybės ar komercines paslaptis;
moralę, šeimos ar privatų gyvenimą;
nepilnamečio interesus;

teisingumo vykdymo interesus, įskaitant atvejus, kai viešas nagrinėjimas teisme gali sukelti pavojų teismo, proceso dalyvių ar liudytojų saugumui.

Ar per teismo procesą gali būti pakeisti kaltinimai?

Prokuratūra turi teisę iki teismo posėdžio pabaigos pakeisti jums pareikštus kaltinimus arba pareikšti naujus kaltinimus. Šiuo atveju prokuratūra privalo parengti naują kaltinamąjį aktą. Tai netaikoma, jei kaltinimai jums sušvelninami. Pakeitus kaltinimus, jūs ir jūsų advokatas turite teisę prašyti atidėti nagrinėjimą teisme, kad galėtumėte pasirengti gynybai.

Kas atsitiks, jei pripažinsiu kaltę dėl kai kurių ar visų man pareikštų kaltinimų bylą nagrinėjant teisme?

Jūsų pripažinimas laikomas vienu iš nusikaltimo įrodymų. Jei pripažįstate savo kaltę, prokuratūra vis dėlto privalo pagrįsti jūsų kaltę kitais įrodymais.

Ar privalau dalyvauti bylą nagrinėjant teisme? Ar nagrinėjimas teisme gali vykti man nedalyvaujant?

Kaltinamasis privalo dalyvauti bylos nagrinėjime teisme. Išimtiniais atvejais nagrinėjimas teisme gali vykti jums nedalyvaujant šiais atvejais:

pažeidžiate nagrinėjimo teisme tvarką ir nepaklūstate teisėjo nurodymams, todėl esate pašalinamas iš teismo posėdžių salės;

esate už Estijos Respublikos ribų, neatvykstate į teismą ir yra galimybė nagrinėti bylą jums nedalyvaujant;

po apklausos teisme dėl savo būklės negalite toliau dalyvauti teismo procese ir yra galimybė nagrinėti bylą jums nedalyvaujant.

Ar galiu dalyvauti naudodamasis nuotolineis vaizdo priemonėmis, jei gyvenu užsienyje?

Teismas turi teisę leisti dalyvauti teismo procese naudojant nuotolineis vaizdo priemones, jei jums sudėtinga atvykti į teismą. Tai įmanoma tik gavus jūsų sutikimą.

Ar bus užtikrintas vertimas, jei nesuprantu, kas vyksta?

Jei nesuprantate nagrinėjimo teisme kalbos, bylos nagrinėjimui teismas privalo suteikti jums vertėją. Suteikiamos tik vertimo žodžiu, o ne raštu paslaugos.

Ar privalau turėti advokatą? Ar man bus skirtas advokatas?

Privalote turėti advokatą; jei advokato nepasirinksite, jį skirs Estijos advokatūra (žr. [1 duomenų suvestinę](#)).

Ar galiu pasisakyti bylą nagrinėjant teisme? Ar privalau pasisakyti bylą nagrinėjant teisme?

Turite teisę pasisakyti bylą nagrinėjant teisme ir pareikšti nuomonę apie visas savo bylos aplinkybes. Tačiau pasisakyti neprivalote, turite teisę tylėti.

Kas atsitinka, jei bylą nagrinėjant teisme nesakau tiesos?

Kaltinamasis neprivalo teisme sakyti tiesos. Jei nesakote tiesos, poveikio priemonės jums netaikomos. Jei bylą nagrinėjant teisme įrodoma, kad teisme melavote, visi jūsų parodymai (įskaitant teisingus parodymus) gali būti laikomi nepatikimais. Tokiu atveju jūsų parodymai nelaikomi įrodymu.

Ar galiu ginčyti man nepalankius įrodymus?

Turite teisę pateikti prieštaravimus dėl teisme pateiktų jums nepalankių įrodymų. Teisme draudžiama naudoti įrodymus, gautus padarius esminį įstatymo pažeidimą. Turite teisę ginčyti įrodymų patikimumą ir jų teisinį priimtinumą.

Jūs ir jūsų advokatas turite teisę ginčyti įrodymus žodžiu ir raštu bet kuriuo bylos nagrinėjimo teisme metu iki bylos nagrinėjimo teisme pabaigos.

Kokius įrodymus galiu pateikti savo vardu?

Turite teisę teisme pateikti visus bylai reikšmingus ir teisėtai surinktus įrodymus.

Kokios sąlygos taikomos mano įrodymams?

Paprastai dėl naujų įrodymų būtina pateikti prašymą susipažinus su baudžiamąja byla arba ne vėliau kaip per 3 darbo dienas iki parengtinio teismo posėdžio.

Kitą vertus, naujų įrodymų leidžiama pateikti bylą nagrinėjant teisme, jei dėl objektyvių priežasčių nebuvo galimybės jų pateikti anksčiau.

Ar galiu naudotis privataus detektyvo paslaugomis įrodymams rinkti?

Turite teisę naudotis privataus detektyvo paslaugomis įrodymams rinkti. Privataus detektyvo surinkti įrodymai teisme priimtini, jei jie gauti nepažeidžiant įstatymų.

Ar galiu prašyti liudytojų liudyti mano naudai?

Turite teisę prašyti į teismą šaukti asmenis, turinčius svarbios informacijos, reikalingos jūsų bylai išspręsti.

Ar aš arba mano advokatas galime pateikti klausimų kitiems bylos liudytojams? Ar aš arba mano advokatas galime ginčyti jų teiginius?

Jūs ir jūsų advokatas turite teisę teikti klausimus visiems liudytojams. Turite teisę pareikšti savo nuomonę apie liudytojo parodymų sąsajas ir teisingumą.

Turite teisę pateikti įrodymų, pagrindžiančių liudytojų parodymų klaidingumą ar keliančių abejonių dėl jų patikimumo.

Ar bus atsižvelgta į informaciją apie anksčiau padarytus teisės pažeidimus?

Teisme atsižvelgiama tik į tą informaciją apie ankstesnius teisės pažeidimus, kuri yra įtraukta į [bausių registrą](#), jei teistumas nėra išnykęs (teistumas išnyksta praėjus 1–15 metų nuo bausmės atlikimo, priklausomai nuo teisės pažeidimo sunkumo).

Taip pat galima atsižvelgti į iš kitų valstybių gautą informaciją apie anksčiau padarytus teisės pažeidimus. Teisės pažeidimai, į kuriuos gali būti atsižvelgta teisme, turi būti nurodyti kaltinamajame akte. Už tam tikrus teisės pažeidimus, jei panašus teisės pažeidimas jau padarytas anksčiau, gali būti skiriama griežtesnė bausmė.

Kuo gali baigtis bylos nagrinėjimas teisme?

Nagrinėjimui teisme pasibaigus, teismas priima išteisinamąjį arba apkaltinamąjį nuosprendį. Būsute išteisintas, jei bylą nagrinėjant teisme neįrodomas nusikaltimas arba tai, kad jį padarėte jūs. Taip pat galite būti išteisintas prokuratūrai panaikinus kaltinimus. Tačiau būsute nuteistas teisme įrodžius, kad padarėte nusikaltimą.

Jus pripažinus kaltu, teismas skiria bausmę pagal įstatymą. Bausmių rūšys:

bauda nuo 30 iki 500 jūsų vidutinių dienos pajamų dydžio;

laisvės atėmimas nuo 30 dienų iki 20 metų arba laisvės atėmimas iki gyvos galvos.

Jūsų sutikimu teismas gali pakeisti laisvės atėmimo bausmę viešaisiais darbais.

Tam tikromis aplinkybėmis teismas gali atidėti bausmės vykdymą. Šiuo atveju jums nereikės atlikti pirminės bausmės arba reikės atlikti tik jos dalį, išskyrus atvejus, kai probacijos laikotarpiu padarote naują nusikaltimą. Probacija trunka nuo 3 iki 5 metų.

Be pagrindinės bausmės, teismas gali skirti papildomą bausmę, pvz., uždrausti užsiimti tam tikra veikla arba išsiųsti jus iš Estijos. Be to, gali būti konfiskuotas su nusikaltimu susijęs turtas.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo bylą nagrinėjant teisme?

Nukentėjusysis turi teisę dalyvauti bylą nagrinėjant teisme, duoti parodymus ir teikti įrodymus, taip pat reikalauti atlyginti nusikaltimu padarytą žalą ir pareikšti nuomonę dėl prokuratūros jums siūlomos bausmės.

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso kodeksas](#)

[Baudžiamojo proceso kodeksas anglų kalba \(nėra visų pakeitimų\)](#)

[Baudžiamasis kodeksas](#)

[Baudžiamasis kodeksas anglų kalba \(nėra visų pakeitimų\)](#)

Paskutinis naujinimas: 01/10/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([et](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

4. Mano teisės teismui priėmus nuosprendį

Ar galiu apskųsti nuosprendį?

Turite teisę skųsti nuosprendį. Galite skųsti bausmę ir nuosprendį. Turite teisę skųsti visą nuosprendį arba jo dalį.

Kaip skųsti?

Privalote pranešti apkaltinamąjį nuosprendį priėmusiam teismui apie ketinimą pateikti skundą. Pranešti privalote raštu per 7 dienas nuo teismo nuosprendžio paskelbimo dienos. Pranešti galima ir faksu.

Apeliacinis skundas pateikiamas nuosprendį priėmusiam teismui per 15 dienų nuo dienos, kai galėjote susipažinti su nuosprendžiu. Apeliacinis skundas parengiamas raštu ir siunčiamas teismui paštu arba faksu. Prokuratūros arba teisinio patarėjo parengti skundai teismui taip pat pateikiami elektroniniu būdu. Nuosprendį priėmęs teismas skundą ir baudžiamąją bylą siunčia [apygardos teismui](#).

Kas atsitinka apskundus?

Pateikus apeliacinį skundą pirminis nuosprendis nevykdomas iki apygardos teismo sprendimo priėmimo dienos. Jei buvote suimtas iki nuosprendžio priėmimo dienos ar vėliau, apeliacinio skundo pateikimas nėra pagrindas jus paleisti. Galite būti suimtas iki sprendimo dėl apeliacinio skundo išnagrinėjimo dienos. Įstatymuose nenustatytas apeliacinio skundo nagrinėjimo terminas, tačiau skundas turi būti išnagrinėtas per protingą terminą.

Ar apeliaciniame skunde galiu pateikti naujų įrodymų? Kokios taikomos sąlygos?

Turite teisę apeliaciniame skunde pateikti naujų įrodymų, jei dėl svarbių priežasčių to negalėjote padaryti anksčiau.

Kas atsitinka apeliacinės instancijos teismo posėdyje?

Apygardos teismo posėdyje nagrinėjami apeliaciniame skunde nurodyti argumentai. Jei neatvykstate į teismą, apygardos teismas gali nagrinėti apeliacinį skundą jums nedalyvaujant. Apygardos teismas, išnagrinėjęs apeliacinį skundą, gali:

atmesti apeliacinį skundą;

pakeisti pirmosios instancijos teismo nuosprendį arba priimti naują nuosprendį;

panaikinti pirmosios instancijos teismo nuosprendį ir nutraukti baudžiamąjį procesą;

panaikinti pirmosios instancijos teismo nuosprendį ir atiduoti bylą nagrinėti iš naujo.

Ar leidžiama skųsti toliau, jei pirmasis skundas atmetamas?

Leidžiama pateikti kasacinį skundą dėl apygardos teismo sprendimo [Aukščiausiajam teismui](#). Kasacinį skundą gali pateikti tik advokatas.

Jei norite pateikti kasacinį skundą, privalote tai pranešti apygardos teismui per 7 dienas nuo skundžiamo sprendimo paskelbimo dienos.

Kasacinis skundas pateikiamas per 30 dienų nuo dienos, kai galėjote susipažinti su apygardos teismo sprendimu. Kasacinis skundas Aukščiausiajam teismui teikiamas per skundžiamą sprendimą priėmusį apygardos teismą.

Aukščiausiasis teismas sprendžia dėl kasacinio skundo priimtinumą. Teismas neprivalo pagrįsti sprendimo atsisakyti nagrinėti skundą kasacinio proceso tvarka.

Kada nuteisiama galutinai?

Galutinai nuteisiama nuosprendžiui įsiteisėjus. Nuosprendis įsiteisėja pasibaigus apeliacinio ar kasacinio skundo pateikimo terminui. Pateikus kasacinį skundą, nuosprendis įsiteisėja, jei Aukščiausiasis teismas atsisako nagrinėti skundą kasacinio proceso tvarka arba priima sprendimą byloje.

Ar nuteisimas registruojamas, jei apeliacinis skundas patenkinamas?

Jūsų teistumas registruojamas bausmių registre, jei nuosprendis vykdomas. Jei Aukščiausiasis teismas panaikina jus nuteisusio teismo nuosprendį, teistumas nėra registruojamas bausmių registre.

Ar man bus sumokėtas žalos atlyginimas, jei pirmasis nuosprendis buvo neteisingas?

Turite teisę gauti kompensaciją už padarytą žalą, jei jums buvo nepagrįstai atimta laisvė. Taip pat galite raštu kreiptis dėl kompensacijos į [Finansų ministeriją](#) per 6 mėnesius nuo išteisinamojo nuosprendžio ar sprendimo dėl baudžiamojo proceso nutraukimo įsiteisėjimo dienos.

Kompensacija lygi 7 minimaliems dienos užmokesčiams Estijos Respublikoje už kiekvieną suėmimo dieną. Taip pat turite teisę reikalauti valstybės atlyginti advokatui sumokėtas sumas.

Esu užsienietis. Ar nagrinėjimui teisme pasibaigus būsiu išsiųstas iš šalies?

Jei esate užsienietis, teisėtai gyvenantis Estijoje, ir esate nuteistas dėl tyčinio nusikaltimo laisvės atėmimo bausme, teismas turi teisę skirti papildomą bausmę ir išsiųsti jus iš Estijos, taip pat uždrausti atvykti į Estiją 10 metų. Kadangi išsiuntimas iš Estijos taip pat yra bausmė, turite teisę ją skųsti.

Jei neturite teisės gyventi Estijoje, esate automatiškai išsiunčiamas iš Estijos be teismo sprendimo. Turite teisę ginčyti išsiuntimą pateikdami skundą [administraciniam teismui](#). Sprendimo dėl išsiuntimo apskundimas neatideda išsiuntimo vykdymo iki teismo proceso pabaigos.

Ar mane gali vėl teisti pagal tuos pačius kaltinimus, jei jau buvau nuteistas?

Jei esate nuteistas, negalite būti pakartotinai teisiamas pagal tuos pačius kaltinimus.

Ar duomenys apie teistumą registruojami ir kaip jie saugomi?

Duomenys apie teistumą registruojami [bausmių registre](#). Registrą tvarko [Teisingumo ministerija](#), o administruoja [Registrų ir informacinių sistemų centras](#). Registro informacija yra vieša. išskyrus įstatymuose nustatytus atvejus.

Užsienio šalių įstaigoms duomenys gali būti pateikti tarptautinėse sutartyse nustatyta tvarka. Duomenys apie jums skirtą bausmę saugomi be jūsų sutikimo.

Duomenys ištrinami pasibaigus įstatymo nustatytam terminui (po 1–15 metų nuo bausmės atlikimo, priklauso nuo nusikaltimo sunkumo).

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso kodeksas](#)

[Baudžiamojo proceso kodeksas anglų kalba \(nėra visų pakeitimų\)](#)

[Bausmių registro įstatymas](#)

[Bausmių registro įstatymas anglų kalba \(nėra visų pakeitimų\)](#)

[Valstybės asmenims neteisėtu laisvės atėmimu padarytos žalos atlyginimo įstatymas](#)

[Valstybės asmenims neteisėtu laisvės atėmimu padarytos žalos atlyginimo įstatymas anglų kalba \(nėra visų pakeitimų\)](#)

[Įsipareigojimo išvykti ir draudimo atvykti įstatymas](#)

[Įsipareigojimo išvykti ir draudimo atvykti įstatymas anglų kalba \(nėra visų pakeitimų\)](#)

Paskutinis naujinimas: 01/10/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([et](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai

Kaip nagrinėjami nesunkūs Kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Nuobaudos už greičio viršijimą, netinkamą automobilio statymą ir kitus Kelių eismo taisyklių pažeidimus taikomos administracinių teisės pažeidimų proceso tvarka.

Administracinius teisės pažeidimus nagrinėja [policija](#) teisės pažeidimo nustatymo vietoje arba policijos komisariate.

Policija neprivalo jūsų nubausti nedelsdama. Jums gali būti skirtas įspėjimas arba bauda (iki 15 EUR). Sprendimas taip pat gali būti priimtas pagreintinto proceso tvarka, skiriant baudą iki 400 EUR. Pagreitintas procesas taikomas tik su jūsų sutikimu. Asmens parodymai apie nusikaltimą gali būti įrašomi (daromas garso arba vaizdo įrašas).

Jei viršijate nustatytą greitį ir tai fiksuoja greičio matuoklis, bauda skiriama transporto priemonės savininkui arba registruotam valdytojui. Bauda negali viršyti 190 EUR. Apie baudos skyrimą jums pranešama paštu. Jei nesutinkate su pranešimu apie baudą, turite teisę jį ginčyti jį per 30 dienų nuo gavimo dienos. Skundas pateikiamas pranešimą apie baudos paskyrimą jums išsiuntusiam policijos komisariatui. Jei už transporto priemonę atsakingas asmuo užginčija baudos skyrimą, nes transporto priemone naudojosi kitas asmuo, skunde jis turi nurodyti asmens, naudojusio transporto priemonę baudos kvite nurodytu laiku, vardą ir pavardę, jo adresą, vairuotojo pažymėjimo numerį ir gimimo datą arba asmens tapatybės numerį.

Jei nesutinkate su policijos nuomone dėl galimo teisės pažeidimo, turite teisę prieštarauti pagreintinto proceso taikymui. Šiuo atveju policija nedelsdama parengia dokumentus apie teisės pažeidimą, tačiau nuobauda neskiriama tuoj pat.

Dokumentai siunčiami policijos komisariatui. Jo pareigūnai privalo surinkti teisės pažeidimo įrodymus. Per apklausą turite teisę tylėti. Turite teisę reikalauti, kad per apklausą dalyvautų advokatas ir vertėjas. Turite teisę susipažinti su medžiaga, surinkta per administracinio teisės pažeidimo tyrimo procedūrą, ir prieštarauti kaltinimams.

Prieštaravimus galite pateikti per 15 dienų nuo administracinio teisės pažeidimo protokolo gavimo dienos. Jums bus nurodyta, kada iš policijos komisariato galėsite gauti sprendimo dėl administracinio teisės pažeidimo nuorašą. Jei norite gauti sprendimo nuorašą, jūs arba jūsų advokatas privalote nuvykti į policijos komisariatą. Nuorašas paštu nesiunčiamas.

Bauda už Kelių eismo taisyklių pažeidimus negali viršyti 1 200 EUR. Už sunkius Kelių eismo taisyklių pažeidimus taip pat gali būti skiriamas areštas iki 30 dienų. Areštas skiriamas tik teismo sprendimu. Be to, iš jūsų gali būti atimta teisė vairuoti transporto priemones (daugiausia 2 metams).

Jei nesutinkate su policijos sprendimu, turite teisę jį skusti [apylinkės teismui](#). Skundą privalote pateikti per 15 dienų nuo sprendimo paskelbimo.

Už Kelių eismo taisyklių pažeidimus baudžiami ir kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai.

Ar administraciniai teisės pažeidimai nurodomi mano duomenyse apie teistumą?

Bausmės už Kelių eismo taisyklių pažeidimus įtraukiamos į bausmių registrą, išskyrus informaciją apie baudas. Informacija apie bausmę iš registro pašalinama ir archyvuojama po vienų metų nuo pagrindinės sankcijos įvykdymo – baudos už administracinį teisės pažeidimą sumokėjimo, laisvės atėmimo bausmės atlikimo, viešųjų darbų atlikimo arba draudimo vairuoti nustatymo.

Susijusios nuorodos

[Kelių eismo įstatymas](#)

[Kelių eismo įstatymas anglų kalba \(nėra visų pakeitimų\)](#)

[Administracinių teisės pažeidimų proceso kodeksas](#)

[Administracinių teisės pažeidimų proceso kodeksas anglų kalba \(nėra visų pakeitimų\)](#)

Paskutinis naujinimas: 01/10/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [en](#).

Atsakovai (baudžiamosios bylos) - Airija

Šiose faktų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, jei asmuo įtariamas arba kaltinamas padaręs nusikaltimą, už kurį traukiama baudžiamojon atsakomybėn. Informaciją apie Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama fiksuoto dydžio bauda, rasite [5 faktų suvestinėje](#).

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Baudžiamojo proceso santrauka

[An Garda Síochána](#) (Airijos policija) turi teisę asmenį sustabdyti ir apieškoti. Ji taip pat gali sulaikyti asmenį, kuris, policijos nuomone, padarė arba daro nusikaltimą, už kurį gali būti sulaikoma.

Jei esate uždarytas į policijos areštinę, policijos pareigūnas jums paaiškins jūsų teises, įskaitant teisę pririnkti pasikalbėti su advokatu ir gydytoju, taip pat teisę gauti vertėjo paslaugas. Areštiniėje uždarytiems nepilnamečiams taikomos specialiosios taisyklės, kuriomis nustatyta, kad per apklausas turi dalyvauti tam tikras pilnametis asmuo.

Šiame etape gali jūsų paprašyti, kad duotumėte sutikimą paimti DNR mėginius, pirštų antspaudus, padaryti nuotrauką ir (ar) dalyvauti atpažinimo procedūroje.

Vykstant tyrimui, policijos pareigūnas jums gali pareikšti kaltinimus dėl nusikaltimo. Tai gali būti padaryta pateikiant kaltinamąjį aktą arba jums įteikiant šaukimą paskirtą dieną atvykti į teismą. Bylą su tyrimo medžiaga policija pateiks [Prokuratūros direktoriui](#), kuris nuspręs, ar kelti baudžiamąją bylą valstybės vardu.

Galite būti paleistas nedelsiant už „užstatą nuovadoje“, ir tokiu atveju bus pareikalauta atvykti į teismą arba vėliau dėl užstato jums gali tekti kreiptis į [apylinkės teismą](#).

Nesunkūs nusikaltimai, vadinami „baudžiamaisiais nusižengimais“, nagrinėjami apylinkės teisme. Sunkūs nusikaltimai, vadinami „baudžiamaisiais nusikaltimais“, nagrinėjami teisėjo ir prisiekusiųjų.

Baudžiamajame procese jūs visada laikomas nekaltu tol, kol įrodoma jūsų kaltė.

Turite teisę į teisinę pagalbą. Jei negalite susimokėti už atstovavimą, galite kreiptis nemokamos [teisinės pagalbos](#).

Jei neabejojama, kad esate kaltas dėl padaryto nusikaltimo, būsite nuteistas. Jei jus nuteisia apylinkės teismas, turite teisę nuosprendį arba bausmę apskųsti. Jei esate išteisinamas, tuo byla užbaigiama ir prieš jus nebebus imamas jokių priemonių.

Jei už baudžiamąjį nusikaltimą jus nuteisia prisiekusieji, vien tai jums nesuteikia teisės pateikti apeliacinį skundą, taigi dėl tolesnių veiksmų turite pasitarti su savo advokatais.

Daugiau informacijos apie visus šiuos proceso etapus ir savo teises rasite faktų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija. Ji tėra patariamojo pobūdžio.

Europos Komisijos vaidmuo

Atkreipkite dėmesį, kad Europos Komisija neatlieka jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese, todėl jei ir turėtumėte nusiskundimų, ji jums niekuo negalėtų padėti. Informacijos apie tai, kaip ir kur reikėtų pateikti skundą, rasite šiose faktų suvestinėse.

Norėdami rasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[1. Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

[2. Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu](#)

Sulaikymas / suėmimas

Apklausa ir policijos vykdomas tyrimas

Kratos

Pirmasis teismo posėdis

Pasiruošimas teisiamajam posėdžiui arba kaltės pripažinimas ikiteisminio tyrimo metu

[3. Mano teisės teismo proceso metu](#)

[4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus](#)

[5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai](#)

Paskutinis naujinimas: 18/01/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([en](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

1. Kaip gauti teisinę pagalbą

Gauti nepriklausomą teisinę pagalbą ypač svarbu, jei koku nors būdu dalyvaujate baudžiamajame procese. Faktų suvestinėse rasite atsakymus, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę būti atstovaujama advokato. Taip pat sužinosite, kaip advokatas gali jums padėti. Šioje bendroje faktų suvestinėje sužinosite, kaip susirasti advokatą ir kas padengs advokato išlaidas, jei pats neturėsite pakankamai lėšų jam sumokėti.

Kaip susirasti advokatą

Jei esate suimtas ir jums būtinas advokatas, policija pateiks advokatų (solisitorių), galinčių skubiai atvykti konsultacijai, sąrašą. Į sąrašą įtraukti asmenys, galintys į policijos areštinę gali atvykti visą parą.

Jei nesate suimtas, tačiau jums reikia baudžiamosios teisės advokato konsultacijų, galite kreiptis į [Airijos teisininkų draugiją](#), kuri jums pateiks advokatų, vykdančių gynybą baudžiamosiose bylose, vardus ir pavardes. Policija negali rekomenduoti kokios nors konkrečios advokatų kontoros.

Jei pažįstate žmonių, kurie anksčiau yra patekę į panašią situaciją, pagal jų rekomendacijas būtų dar paprasčiau rasti šios srities advokatą. Taip pat galite pabandyti ieškoti ir internetu, nes dabar daugelis kontorų turi interneto svetaines, kuriose nurodoma, kokio pobūdžio darbą jos atlieka geriausiai.

Užmokestis advokatui

Airijoje veikia teisinės pagalbos sistema, pagal kurią tam tikromis aplinkybėmis asmeniui, įtariamam arba kaltinamam padarius nusikaltimą, gali būti suteiktos nemokamos advokato paslaugos.

Jei policijos nuovadoje esate sulaikytas dėl jūsų apklausos, nedirbate arba gaunate nedidelį atlyginimą, greičiausiai pagal [policijos nuovados teisinių konsultacijų schemą](#) turėsite teisę į nemokamas advokato paslaugas. Turėsite pasirašyti ir advokatui pateikti formą, kurioje patvirtinate, kad uždirbate mažiau nei 20 316,00 eurų per metus arba gaunate socialines išmokas. Kitų dokumentų pildyti nereikia.

Jei jums pareikšti kaltinimai dėl nusikaltimo, prašymą dėl teisinės pagalbos galite pateikti teismo, į kurį turite atvykti, teisėjui. Tai vadinama [nemokamos teisinės pagalbos prašymu](#). Kreiptis į teismą jums padės jūsų advokatas. Jei jo neturite, teisinę pagalbą dažnai pasiūlo ir advokatą paskiria teisėjas. Jei esate kaltinamas padaręs sunkų nusikaltimą ir nedirbate, jums tikriausiai bus suteikta nemokama teisinė pagalba. Jei dirbate, gali tekti užpildyti pajamų ir išlaidų deklaracijos formą.

Susijusios nuorodos

[Teisinė pagalba baudžiamosiose bylose](https://www.legalaidboard.ie) <https://www.legalaidboard.ie>

[Airijos teisininkų draugija](https://www.lawsociety.ie) <https://www.lawsociety.ie>

Paskutinis naujinimas: 18/01/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([en](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

2. Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu

Kokia yra ikiteisminio tyrimo paskirtis?

Baudžiamąjį tyrimo tikslas – reaguoti, kai visuomenės narys pateikia skundą dėl nusikalstamos veikos arba, policijai (*Garda*) įtariant, kad pažeista baudžiamoji teisė, išaiškinti nusikaltimą padariusį (-ius) asmenį (-is). Paprastai apie įvykį praneša visuomenės narys, o pradėdama tyrimą, policija nustato, ar iš tiesų padarytas baudžiamosios teisės pažeidimas ir, jei taip, atlieka išsamesnį tyrimą.

Kas vykdo tyrimą?

Beveik visais atvejais teisę tirti nusikaltimus turi Airijos policija, [An Garda Síochána](#). Teisines konsultacijas dėl to, kaip geriausia vykdyti tyrimą, Policijai gali teikti Vyriausioji prokuratūros solisitorių tarnyba (*Chief prosecution Solicitors Office*) (Prokuratūros direktorius), tai yra teisės pareigūnai, daugeliu atvejų vykdančys baudžiamąjį persekiojimą Airijos valstybės vardu.

Kokie yra ikiteisminio tyrimo etapai?

Pirmasis ikiteisminio tyrimo etapas – visuomenės nario pareiškimas arba Airijos policijos (*Garda*) pareigūno nustatytas įtariamas nusikaltimas. Policija išsiaiškina, ar incidentas, apie kurį pranešta, yra baudžiamasis nusikaltimas, ir, jei taip, pradės nusikaltimo tyrimą.

Šiuo etapu policija priima sprendimą, ar įtariamas nusikaltimas yra laikomas sunkiu. „Sunkus“ yra bet kuris nusikaltimas, už kurį gali būti skiriama ne trumpesnė kaip penkerių metų laisvės atėmimo bausmė. Jei nusikaltimas patenka į šią kategoriją, per tyrimą policija gali pasinaudoti savo teisėmis jus sulaikyti, uždaryti į policijos areštinę ir suėmimo metu apklausti. Teisės sulaikyti, suimti ir apklausti šioje faktų suvestinėje bus aptartos vėliau.

Jei nusikaltimas nesunkus, policijos pareigūnų galios bus labiau apribotos. Jie turės teisę vykdyti įtariamo nusikaltimo tyrimą, tačiau neturės teisės jus sulaikyti ir suimti apklausai. Jus sulaikyti bus galima tik tam, kad būtų pareikšti kaltinimai dėl įtariamo nusikaltimo. Jei pareigūnai jūsų nesulaiko dėl nesunkaus nusikaltimo, paprastai gausite šaukimą į teismą, kur bus pradėtas teismo procesas.

Trečiasis tyrimo etapas – informacijos, galinčios vėliau teismo procese tapti įrodymais, rinkimas. Informacija gali būti renkama įvairiai, o policijos pareigūnų teisė rinkti informaciją priklauso nuo įtariamo nusikaltimo pobūdžio. Policijos pareigūnų teisė jus sulaikyti ir apklausti taip pat suteikia jiems tam tikrų teisių, pavyzdžiui; iš jūsų paimti kriminalistinius ir kitokio pobūdžio įrodymus, kurie bus aptarti toliau šioje faktų suvestinėje.

Sprendimą dėl kaltinimų pareiškimo ir konkrečių jums keliamų kaltinimų policijos pareigūnai priims patys arba [Prokuratūros direktoriaus](#) nurodymu.

Sprendimą patraukti atsakomybėn ir dėl sunkaus, ir dėl nesunkaus nusikaltimo dažnai priima policijos pareigūnai. Prokuratūros direktoriaus patarimo policija prašo tuo atveju, jei nusikaltimas yra neįprasto ar akivaizdžiai sunkaus pobūdžio arba jei traukiant baudžiamojon atsakomybėn už nusikaltimą reikės Prokuratūros direktoriaus pagalbos.

Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu

Norėdami rasti išsamesnės informacijos apie savo teises kiekvienu ikiteisminio tyrimo etapu, spustelėkite toliau pateiktas nuorodas.

1. Mano teisės sulaikymo / suėmimo metu

2. Apklausa ir policijos vykdomas tyrimas

3. Kratos

4. Pirmasis teismo posėdis

5. Pasiruošimas teismajam posėdžiui

1. Mano teisės sulaikymo / suėmimo metu

Jei nusikaltimas sunkus, policijos pareigūnai turi teisę jus [sulaikyti ir suimti apklausai](#). Tai reiškia, kad būsite uždarytas į policijos areštinę, ir tol, kol būsite teisėtai suimtas, neturėsite teisės išeiti.

Ar policijai būtinas orderis mane suimti?

Ne. Orderis jus suimti policijai nėra būtinas, jei įtariama, kad jūs padarėte policijos tiriamą nusikaltimą.

Kur policija gali mane suimti?

Policijos pareigūnai gali jus suimti namuose arba viešojoje vietoje. Policijai pakanka tik pagrįstai jus įtarti padarius nusikaltimą, kad galėtų jus suimti.

Ar man turi nurodyti mano suėmimo priežastis?

Taip. Policijos pareigūnai turi nurodyti jūsų suėmimo priežastis.

Ar gali policijos pareigūnai mane suimdami panaudoti prievartą?

Taip. Suimdami jus, pareigūnai gali panaudoti pagrįstą prievartą.

Jei jūs suėmė:

Būsite atvesdintas į policijos nuovadą apklausai arba kaltinimams pareikšti. Jūsų teisės policijos areštinėje yra saugomos įstatymo ir jas užtikrins atsakingas policijos areštinės pareigūnas. Laikas, kurį jus galite būti laikomas policijos areštinėje, priklauso nuo teisinio pagrindo, kuriuo remdamasi policija jus suėmė. Išsamiau apie savo teises skaitykite [Airijos pilietinių laisvių tarybos](#) (ICCL) puslapyje.

2. Apklausa ir policijos vykdomas tyrimas

Ar man bus pranešta apie mano teises?

Taip. Kai esate suimamas remiantis kuriuo nors teisiniu pagrindu, areštinėje jums bus pateiktas pranešimas apie jūsų teises. Šis pranešimas yra raštiškas, be to, jei nesuprantate anglų kalbos, jis turi būti išverstas į jūsų kalbą.

Ar galiu pranešti savo šalies ambasadai?

Taip. Jei esate ne Airijos pilietis, apie jūsų suėmimą gali būti pranešama jūsų šalies ambasadai arba konsulinei įstaigai.

Esu iš kitos valstybės. Ar turiu būti Airijoje, kol vyksta ikiteisminis tyrimas?

Nebūtina. Jei pasibaigus suėmimo terminui jums nepareiškiami kaltinimai, galite išvykti ir keliauti. Jei Airijos valstybė kaltinimus norės pareikšti vėliau, galėsite grįžti savo noru arba užginčyti ekstradiciją, tai yra asmens išdavimą, savo gyvenamojoje valstybėje. Jei kaltinimai bus pareikšti pasibaigus suėmimui, turėsite atvykti į kompetentingą teismą. Tuomet teisėjas nuspręs, ar jus paleisti už užstatą.

Ar galėsiu pasikalbėti su advokatu?

Taip. Su advokatu turite teisę kalbėtis be pašalinių asmenų. Jei jokio advokato nepažįstate, jį padės rasti atsakingas policijos pareigūnas pagal policijos nuovadoje esantį sąrašą (taip pat žr. [2 faktų suvestinę](#)).

Kada galiu pasikalbėti su advokatu?

Jei norite pasikalbėti su advokatu, neturėtumėte būti apklausiamas iki jūsų advokatas atvyks, ir tada jums bus leista nedelsiant su juo pasikalbėti.

Ar advokatas gali būti su manimi per apklausą?

Ne. Tačiau turite teisę per apklausą gauti papildomų teisinių konsultacijų, jei jums kas nors neaišku.

Ką daryti, jei nepakanka pajamų sumokėti advokatui?

Jei jūsų finansinės galimybės ribotos, gali būti, kad turėsite teisę į advokato konsultacijas, už kurias atsiskaitoma pagal Airijos nemokamos teisinės pagalbos sistemą (žr. [1 faktų suvestinę](#)). Teisinės konsultacijos patartinos visais atvejais, o jūsų finansinių galimybių klausimą dėl atsiskaitymo su advokatu galima aptarti vėlesniu proceso etapu.

Kiek laiko gali trukti apklausa mane suėmus ir kiek laiko būsiu apklausiamas?

Viena apklausa gali trukti iki keturių valandų. Apklausa turi būti vykdoma sąžiningai. Jei įmanoma, turi būti padarytas jos vaizdo įrašas. Įrašo kopiją turėsite teisę gauti tik tuo atveju, jei būsite patrauktas baudžiamojon atsakomybėn ir teismas priims nutartį dėl įrašo perdavimo jūsų teisiniam patarėjui. Per apklausą bet kuriuo metu turi būti tik du policijos pareigūnai.

Ar turiu atsakinėti į klausimus?

Ne. Per apklausą turite [teisę tylėti](#), tačiau turite žinoti, kad tuo atveju, jei neatsakinėsite, vėlesniame teismo procese tam tikromis aplinkybėmis tai gali būti panaudota kaip įrodymai prieš jus. Jei atsisakysite atsakyti į tam tikrus klausimus, atsisakymas kartu su kitais įrodymais gali būti panaudotas pagrindžiant išvadą dėl jūsų kaltės.

Jei manęs prašoma informacijos, ar turiu ją pateikti?

Privalote pateikti tikslius asmens duomenis, kad policijos pareigūnai galėtų nustatyti jūsų tapatybę. Prieš nusprendamas teikti papildomą informaciją, turėtumėte gauti teisinę konsultaciją. Jei esate suimamas dėl jūsų apklausos, vadinasi, esate įtariamas sunkiu baudžiamuoju nusikaltimu, ir bet kokia jūsų pateikta informacija vėliau teisme gali būti panaudota kaip įrodymai prieš jus.

Kas atsišiks, jei pasakysiu ką nors, kas nenaudinga mano bylai?

Turite teisę atsisakyti duoti parodymus prieš save. Jei jūsų atsakymai gali neigiamai paveikti jūsų bylą, jūsų teisiniai patarėjai informuos jus apie padarinius: dažniausiai apie tai, kad tai, ką pasakote, tampa įrodymais prieš jus.

Ar turiu leisti paimti pirštų antspaudus ir padaryti nuotrauką?

Taip. Jei esate suimtas pagal įstatymą, galite būti priverstas duoti pirštų antspaudus ir leisti padaryti nuotrauką. Trukdymas paimti pirštų antspaudus ar padaryti nuotrauką yra baudžiamasis nusikaltimas.

Ar policijos pareigūnai gali laikyti mano pirštų antspaudus neribotą laiką?

Taip. Tačiau jūsų teisiniai patarėjai gali paprašyti policijos, kad paimta medžiaga būtų sunaikinta, jei baudžiamoji byla nebus keliami arba jei teisme būsité išteisintas.

Ar turiu duoti DNR arba kitus intymesnius kūno mėginius?

Jei pagal įstatymą esate suimtas, policijos pareigūnai turi gauti vyresniojo pareigūno leidimą, kad galėtų paimti intymius mėginius, kaip antai DNR, seiles, nukirptus nagus, po nagais rastą medžiagą arba tepinėlių iš burnos. Kojos antspaudo, mėginių iš lytinių organų srities arba kūno ertmių imti be leidimo negalima, nebent tuo atveju, jei jūs sutinkate.

Ar gali būti atlikta krata mano namuose, verslo patalpose, automobilyje arba apieškoti kiti daiktai?

Taip. [Airijos Konstitucijoje](#) ir [Europos žmogaus teisių konvencijoje](#) reikalaujama, kad būtų gerbiamas fizinis asmens vientisumas ir privatumas, tačiau šios teisės yra ribotos. Jei yra išduotas arešto orderis arba jei į patalpas policijos pareigūnai įeina, norėdami jus surasti ir suimti, tai pareigūnai kratą jūsų namuose gali atlikti ir su jūsų sutikimu, ir be jūsų sutikimo. Daugiau informacijos apie kratą rasite [3 skyriuje „Kratos“](#).

Ar galiu pateikti skundą dėl savo teisių pažeidimo?

Apie savo teisių pažeidimus turite pasakyti savo teisiniams patarėjams, kurie jums patars, kada ir kaip dėl tokių pažeidimų pateikti skundą.

Kas yra atsakingasis pareigūnas?

Atsakingasis pareigūnas – tai policijos pareigūnas, atsakingas už jūsų gerovę ir teisių apsaugą. Toks pareigūnas turi būti kiekvienoje policijos areštinėje. Jei areštinėje jums kyla kokių nors problemų, turėtumėte prašyti pasikalbėti su atsakinguoju pareigūnu.

Ar galiu pasikalbėti su savo šeimos nariais?

Turite teisę, kad apie jūsų suėmimą būtų informuotas giminaitis, tačiau ne visais atvejais turite teisę su juo pasikalbėti.

Ką daryti, jei prastai jaučiuosi? Ar turiu teisę pailsėti ir atsigavinti?

Prireikus turite teisę į gydytojo apžiūrą, taip pat teisę suėmimo metu pailsėti ir atsigavinti tiek, kiek tai yra būtina.

Ar bus surašytas mano suėmimo protokolas?

Jūsų laikymo policijos areštinėje protokolas bus surašytas, ir jūs bei jūsų teisinis patarėjas turėsite teisę gauti jo kopiją.

Kas bus, jei nemoku anglų kalbos?

Turite teisę į vertėjo paslaugas. Jūs ir jūsų teisinis patarėjas turite reikalauti, kad jūsų ir jūsų advokato privačiame pokalbyje ir policijos apklausoje verstų skirtingi vertėjai. Jei su jumis pageidauja bendrauti advokatas arba policijos pareigūnas, vertėjas turi dalyvauti visais atvejais.

Kiek laiko galiu būti suimtas?

Tai priklauso nuo jūsų suėmimo pagrindo. Ilgiausias laikas pagal Airijos įstatymus – septynios dienos.

3. Kratos

Ar mane turi informuoti, kodėl apieškomi mano daiktai?

Jūs galite paklausti ir jums bus atsakyta, kodėl yra atliekama krata ir koku pagrindu. Jei atliekama jūsų turto krata, vėliau turite teisę gauti kratos orderio kopiją.

Kaip policija gali atlikti kratą?

Krata turi būti atliekama užtikrinant jūsų teisę nebūti pažemintam.

Taip. Gali būti paimti bet kurie daiktai, kurie, pagrįsta policijos nuomone, gali būti panaudoti kaip įrodymai. Taip pat gali būti paimti orderyje nenurodyti daiktai, kurie gali būti panaudoti kaip kito nusikaltimo įrodymai.

Ar galiu likti savo patalpose, kai policija atlieka kratą?

Taip. Jūs neturite teisės trukdyti teisėtai kratai, tačiau galite ją stebėti.

Ar gali būti atlikta mano krata?

Taip. Jei policijos pareigūnai pagrįstai įtaria, kad padarėte nusikaltimą, jie turi teisę jus apieškoti be jūsų sutikimo.

Ar prieš kratą turiu būti suimtas?

Ne, apieškotas galite būti prieš suėmimą.

Ar mane turi informuoti apie kratos priežastį?

Taip. Policijos pareigūnai privalo jus informuoti apie kratos priežastį ir pagrindą.

Ar gali būti atlikta mano apžiūra apnuoginus?

Taip. Jūsų apžiūra, susijusi su kūno apnuoginimu, gali būti atlikta tik jei tai būtina. Apžiūra, susijusi su kūno apnuoginimu, turi būti atliekama uždaroje policijos nuovados vietoje ir taip, kad nebūtumėte pažemintas. Jei įmanoma, kūno apžiūrą turėtų atlikti gydytojas.

Ar kūno apžiūrą atliks tos pačios lyties asmuo?

Jei atliekant kratą bus apžiūrėti ne vien drabužiai, jus turėtų apžiūrėti tos pačios lyties asmuo.

4. Pirmasis teismo posėdis

Būsiu laikomas suimtas ar būsiu paleistas?

Jei jus sulaukys policija pristato jus teismui ir teismas atsisako jus paleisti už užstatą, galite būti laikomas areštinėje.

Ar galiu pateikti prašymą paleisti už užstatą?

[Prašymą paleisti už užstatą](#) galite pateikti, kai pirmą kartą jus atvesdina į [aplinkybės teismą](#) (žemesnės instancijos teismą). Tam tikromis aplinkybėmis (pavyzdžiui, kaltinant tyčiniu nužudymu) turite kreiptis į Aukštesnįjį teismą ir dėl to areštinėje turėsite praleisti daugiau laiko.

Turite teisę į teisinį atstovavimą, be to, atsižvelgiant į jūsų pajamas, gali būti suteikta nemokama teisinė pagalba ir atstovavimo išlaidos bus padengtos.

Ar būsiu informuotas, kodėl policija nesutinka paleisti mane už užstatą?

Taip. Jums iš anksto turi būti pranešta apie priežastis, dėl kurių policija nesutinka, kad būtumėte paleistas už užstatą. Turite teisę būti paleistas už užstatą, tačiau ši teisė yra ribota. Jei, teisėjo nuomone, patenkinus prašymą, jūs neatvyksite į teismą, trukdysite liudytojams arba darysite naujus sunkius nusikaltimus, gali būti atsisakyta patenkinti jūsų prašymą paleisti už užstatą.

Ar mane gali paleisti pagal sąlyginį užstatą?

Taip. Jus gali paleisti už užstatą, nustačius tam tikras sąlygas, pavyzdžiui: atiduoti pasą, reguliariai registruotis policijoje, neišvykti iš Airijos, kol laukiate teismo, ir kt., jei bus užtikrinta, kad laikotės šių sąlygų. Teismas taip pat gali jūsų pareikalauti sumokėti tam tikrą pinigų sumą arba priimti nutartį dėl šeimos nario sąskaitos Airijos banke įšaldymo kaip garantijos, kad laikysitės paleidimo už užstatą sąlygų.

5. Pasiruošimas teisišiam posėdžiui arba kaltės pripažinimas ikiteisminio tyrimo metu

Ar galiu prisipažinti kaltas dėl visų arba kai kurių kaltinimų prieš teisiąjį posėdį?

Taip. Jūsų teisišiamis posėdis vyks tik tuo atveju, jei neprisipažinsite, kad esate kaltas. Jei prisipažinsite kaltas, teisišiamis posėdis nebus rengiamas, tačiau vyks posėdis bausmei skirti.

Kas vyks?

Jei neprašote nagrinėti bylos teisme, jūs pripažįstate padaręs nusikaltimą arba nusikaltimus, dėl kurių esate kaltinamas. Kaltintojo ir gynėjo susitarimas dėl kaltinimų Airijos įstatymuose nenumatytas, tačiau praktikoje Prokuratūros direktorius gali priimti prisipažinimą dėl kai kurių kaltinimų ir sutikti atsisakyti kitų kaltinimų. Jei prisipažinsite kaltas, būsite nuteistas vėliau, ir gali būti, kad iki teismo posėdžio nebūsite uždarytas į areštinę.

Kas vyks teismo posėdyje, kuriame man bus skiriama bausmė?

Jei tam tikra bausmė nėra privaloma, pavyzdžiui, laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmė už tyčinį nužudymą, turite teisę prašyti, kad būtų surengtas posėdis bausmei skirti ir kad jūsų teisinis patarėjas pasisakytų teisme dėl jūsų vaidmens nusikaltime bei asmeninių jūsų aplinkybių.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti prieš teisinį bylos nagrinėjimą?

Taip. Prokuratūros direktorius gali pareikšti papildomus kaltinimus ir iki bylos nagrinėjimo teisme, ir ją nagrinėjant teisme. Kaltinimai taip pat gali būti panaikinti iki bylos nagrinėjimo teisme dienos. Papildomus įrodymus Prokuratūros direktorius turi teisę pateikti iki teismo dienos ir bylą nagrinėjant teisme. Prokuratūros direktorius privalo laikytis sąžiningumo principo, tai yra tinkamai atlikti procedūras ir pateikti turimus įrodymus arba medžiagą, kurie svarbūs jums ir jūsų teisiniams patarėjams.

Ar man gali pateikti kaltinimus dėl nusikaltimo, kuriuo jau buvau kaltintas kitoje valstybėje narėje?

Jei už nusikaltimą buvote kaltintas ir teiriamas vienoje valstybėje narėje, kitoje valstybėje narėje jums negali būti pateikti kaltinimai dėl to paties nusikaltimo. Tačiau jei vienoje valstybėje narėje jums buvo pareikšti kaltinimai, kurių vėliau buvo atsisakyta, kaltinimai dėl to nusikaltimo gali būti pareikšti ir Airijoje.

Ar gausiu informaciją apie įrodymus prieš mane?

Taip. Jums turi būti pateikti dokumentai, vadinami įrodymų byla, kuriuos sudaro įrodymai prieš jus. Jums taip pat turi būti leista susipažinti su parengta nusikaltimo, kuriuo esate įtariamas, tyrimo medžiaga, kuria prokuroras neketina remtis.

Ar gausiu informaciją apie prieš mane liudijančius liudytojus?

Taip. Gausite tam tikros ribotos informacijos apie prieš jus liudijančius liudytojus. Turite žinoti, ar jie yra teisti. Turite teisę reikalauti informacijos iš jų teisišiamame posėdyje, jūsų advokatui atliekant kryžminę apklausą arba jūsų teisiniams patarėjams atliekant privatų tyrimą. Neturite teisės gauti išsamaus liudytojų asmens tapatybę nurodančių duomenų sąrašo. Neturite teisės trukdyti liudytojams tokiu būdu, kuris būtų laikomas bandymu juos įbauginti, arba trukdyti nagrinėti bylą. Dėl tokių veiksmų jūsų paleidimas už užstatą gali būti panaikintas arba jums vėliau gali būti pateikti atskiri papildomi kaltinimai.

Kada man bus pateikta mano įrodymų byla (book of evidence)?

Jei esate kaltinamas padaręs sunkų nusikaltimą ir dėl to teiriamas, šie dokumentai jums turi būti pateikti per 42 dienas nuo kaltinimo pateikimo dienos. Teismas savo nuožiūra gali pratęsti terminą, per kurį valstybė jums turi pateikti šiuos dokumentus.

Kas man bus pateikta?

Jums bus įteikta dokumentų, pagrindžiančių valstybės jums iškeltą bylą dėl padaryto nusikaltimo, byla. Tai nebus visi valstybės argumentai, todėl papildomų įrodymų galės būti pateikta iki teismo nagrinėjimo pradžios arba nagrinėjant bylą teisme. Dažniausiai liudytojai, prisiekę teisme prieš duodami žodinius parodymus, pateiks tuos įrodymus, kuriais valstybė turės remtis nuosprendžiui pagrįsti.

Kaip gausiu įrodymų bylą?

Policijos pareigūnas įteiks jums įrodymų bylą teisme. Papildomi įrodymai bus įteikti jūsų teisiniam patarėjui jo biure arba teisme.

Ar bus reikalaujama informacijos apie mano teistumą?

Taip. Policijos pareigūnai informacijos apie jūsų asmenybę ir teistumą turi teisę reikalauti dėl tyrimo ir tam, kad pateiktus kaltinimus, būtų priimtas sprendimas dėl galimybės jus paleisti už užstatą. Jei esate nuteisiamas, jiems taip pat leidžiama remtis jūsų teistumo duomenimis, kad teisėjas (-ai) pagrįstai skirtų tinkamą bausmę. Taip pat gali būti pripažintas teistumas užsienyje.

Ar yra nustatyti apribojimai dėl to, kada galima remtis mano teistumo duomenimis?

Taip. Teistumo duomenimis negalima remtis nagrinėjant bylą teisme, nebent jūsų teisiniai patarėjai jūsų asmeninėmis savybėmis remiasi kryžminėje apklausoje arba teismui pateiktoje medžiagoje.

Susijusios nuorodos

 [Daugiau informacijos apie teisę atlikti kratą, suimti ir pareikšti kaltinimus](#)

 [Daugiau informacijos apie policijos vaidmenį](https://www.garda.ie) <https://www.garda.ie>

 [Vyriausiųjų valstybės solisitorių tarnyba ir Prokuratūros direktoriaus tarnyba](#) <https://www.dppireland.ie>

 [Daugiau informacijos apie teisės aktus](#) <https://www.irishstatutebook.ie>

 [1984 m. baudžiamosios justicijos įstatymas \(Elgesys su policijos areštinėse esančiais asmenimis\), 1987 m. taisyklės](#)

 [Airijos pilietinių teisių taryba](#) <https://www.iccl.ie>

Paskutinis naujinimas: 18/01/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba () neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

3. Mano teisės teismo proceso metu

Kas vyks iki mano bylos nagrinėjimo teisme?

Prieš perduodant jūsų bylą teismui, teisėjas nuspręs, ar turėtumėte būti paleistas už užstatą. Paprastai yra suteikiama teisė būti paleistam už užstatą. Tačiau jei yra tikimybė, kad neatvyksite į teismą, bandėte ar bandysite grasinti liudytojams arba galite padaryti kitą sunkų nusikaltimą, gali būti atsisakyta jus paleisti už užstatą.

Jei teisme norite remtis alibi (t. y. asmeniu, kuris patvirtins, kad buvote su juo, kai buvo padarytas nusikaltimas), teisėjas jus įpareigos nurodyti tą asmenį [prokuratūrai](#).

Turite teisę susipažinti su jūsų kaltinimo argumentais prieš teisiąjį posėdį. Jūsų prašymu jums turi būti pateikti jūsų kaltinimo įrodymai.

Kur vyks teismasis posėdis?

Jums bus nurodytas teismo, kuriame vyks jūsų teismasis posėdis, pavadinimas ir vieta. Už visus teismus yra atsakinga [Airijos teismų tarnyba](#), galinti jums padėti susirasti teismą, į kurį turite atvykti.

Nesunkūs kaltinimai nagrinėjami apylinkių teismuose, kuriuose sprendimus priima tik teisėjai. Sunkesni kaltinimai nagrinėjami apygardos teismuose arba centriniuose baudžiamųjų bylų teismuose, kuriuose nuosprendžius priima prisiekusieji.

Teismų posėdžiai yra vieši. Tačiau jei kaltinamasis yra vaikas arba nagrinėjamas lytinis nusikaltimas, byla nagrinėjama uždarytame teismo posėdyje.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti nagrinėjant bylą teisme?

Bylą nagrinėjant teisme, dažniausiai kaltinimas negali būti pakeistas. Tam tikri kaltinimai gali būti pakeisti, jei tokia galimybė numatyta įstatymuose.

Pavyzdžiui, dėl pavojingo vairavimo pareikštas kaltinimas gali būti pakeistas į mažiau sunkų kaltinimą dėl neatsargaus vairavimo, jei teisėjas nuspręs, jog vairavote neatsargiai, bet nepavojingai.

Jei teisme prisipažinsite kaltas dėl visų kaltinimų, teisėjas spręs, kokią bausmę skirti. Priimdamas šį sprendimą, teisėjas vertins nusikaltimo sunkumą ir asmenines jūsų aplinkybes. Į prisipažinimą turėtų būti atsižvelgta.

Taip pat galite prisipažinti, kad esate kaltas dėl kai kurių nusikaltimų ir nekaltas dėl likusiųjų. Teisėjas arba prisiekusieji priims sprendimą dėl kaltinimų, kuriuos ginčijate. Nuteistas būsite už nusikaltimus, kuriuos pats prisipažinote padaręs, ir už nusikaltimus, kuriuos padaręs būsite pripažintas kaltu.

Kokios yra mano teisės teismo proceso metu?

Dažniausiai privalote dalyvauti teisiame posėdyje. Jei į teismą neatvyksite, teisėjas gali priimti nutartį suimti jus ir atvesdinti į teismą. Kai kuriais atvejais teismasis posėdis gali vykti ir galite būti nuteistas, net jei nedalyvaujate posėdyje.

Jei į teismą negalite atvykti dėl nenumatyto atvejo arba ligos, turite informuoti savo advokatą ir pateikti jam nedalyvavimą pateisinančią gydytojo pažymą.

Jei nemokate kalbos, turite teisę į vertėjo paslaugas. Jei esate kurčias, turite teisę, kad jums būtų verčiama į gestų kalbą.

Jei pageidaujate, teisme galite gintis pats. Jei neturite lėšų sumokėti advokatu, jis jums gali būti paskirtas, atsižvelgiant į kaltinimo sunkumą, pagal [Teisinės pagalbos baudžiamosiose byloje programą](#). Turite teisę advokatą pasirinkti pats. Jei jo nerandate, teisėjas gali jums jį paskirti. Jei esate nepatenkintas advokatu, galite jį pakeisti.

Jei pageidaujate, galite pasisakyti teisme, tačiau neprivalote to daryti. Davus priesaiką, meluoti duodant parodymus yra baudžiamasis nusikaltimas.

Kokios yra mano teisės dėl prieš mane turimų įrodymų?

Jei kaltinamieji įrodymai gauti neteisėtai, galite juos ginčyti. Pavyzdžiui, jei policija į jūsų namus įėjo be kratos orderio, per tokią kratą surinkti įrodymai paprastai bus nepriimtini.

Įrodymus galite ginčyti ir užduoti klausimus liudytojams, siekdamas įrodyti, kad jie meluoja arba klysta. Be to, galite prašyti liudytojų pateikti įrodymų, svarbių jūsų gynybai arba patvirtinančių, kad kaltinimą palaikančios šalies liudytojai meluoja arba klysta.

Galite pasisamdyti privatų detektyvą, kad jums surinktų įrodymus. Jei tokie įrodymai gauti teisėtai, jie yra priimtini.

Į kokią informaciją apie mano teistumą bus atsižvelgta?

Į ankstesnio teistumo įrodymus jūsų teisme [paprastai](#) negali būti atsižvelgiama.

Tačiau į ankstesnį teistumą teisėjai gali atsižvelgti, spręsdami, kokią bausmę jums skirti. Tai gali būti ankstesnis teistumas bet kurioje kitoje valstybėje.

Kuo baigiasi teisminis bylos nagrinėjimas?

Jei esate išteisinamas, teismas baigiasi ir jūs esate laisvas.

Jei esate pripažįstamas kaltu arba prisipažįstate kaltas, teisėjas sprendžia, kokią bausmę jums skirti. Jums gali tekti sumokėti baudą arba atlikti [laisvės atėmimo](#) bausmę. Bausmės vykdymą teisėjas gali atidėti tol, kol nepadarysite daugiau nusikaltimų.

Prieš paskelbdamas nuosprendį, teisėjas gali paprašyti [Probacijos tarnybų](#) parengti ataskaitą apie jus. Joje teisėjui bus nurodyta, ar jums gali būti taikoma priežiūra sprendžiant problemas, kurias kelia nusikalstama jūsų elgsena.

Jei bus kreiptasi, Probacijos tarnybos patars teismui, ar jūs galite atlikti viešuosius darbus. Tokiu atveju vietoj laisvės atėmimo bausmės teisėjas jums gali skirti iki 240 valandų neatlygintino darbo.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo teisiame posėdyje?

Nukentėjusysis teisme atlieka kaltinimą palaikančios šalies liudytojo vaidmenį. Jis pateikia įrodymus dėl to, koks nusikaltimas, jo tvirtinimu, buvo padarytas.

Jei esate nuteisiamas arba prisipažįstate kaltas, teisėjas atsižvelgs į tai, kokį poveikį nusikaltimas turėjo nukentėjusiajam.

Susijusios nuorodos

[Airijos teisės aktų duomenų bazė](#)

[Airijos ir Britanijos teismų praktikos duomenų bazė](#)

Paskutinis naujinimas: 18/01/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([en](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus

Ar galiu pateikti skundą?

Galite apskusti nuosprendį arba bausmę. [Apeliacinio skundo](#) pateikimo tvarka priklauso nuo to, kuris teismas nagrinėjo jūsų bylą. Skundus dėl apylinkės teismo sprendimo nagrinėja apygardos teismas. Skundus dėl apygardos teismo arba [Centrinio baudžiamųjų bylų teismo](#) sprendimo nagrinėja [Baudžiamųjų bylų apeliacinis teismas](#).

Jei norite apskusti apygardos teismo sprendimą, per 14 dienų turite pateikti prokurorui pranešimą apie apeliacinį skundą (*notice of appeal*). Pranešimą apie apeliacinį skundą ir jo pateikimą patvirtinančią pažymą apylinkės teismo raštinės tarnautojui turite pateikti per 14 dienų. Jei norite apskusti apygardos teismo arba Centrinio baudžiamųjų bylų teismo sprendimą, dėl leidimo pateikti apeliacinį skundą turite kreiptis į teisiamejo posėdžio teisėją per tris dienas nuo nuteisimo. Jei leidimas nesuteikiamas, pranešimą apie apeliacinį skundą turite pateikti Baudžiamųjų bylų apeliacinio teismo kancleriui per septynias dienas, o jei leidimas suteiktas – per 14 dienų. Paprastai visa tai už jus padarys jūsų advokatas.

Jei skundžiate apylinkės teismo sprendimą, turite teisę, kad visa jūsų byla būtų nagrinėjama iš naujo. Be to, turite teisę apskųsti bausmę. Jei skundžiate apygardos teismo arba Centrinio baudžiamųjų bylų teismo sprendimą, apeliacinį skundą galite pateikti dėl netinkamo teisės taikymo arba jei buvo pažeistos teismo proceso taisyklės. Taip pat galite pateikti skundą dėl baismės.

Kokie bus padariniai, jei pateiksiu skundą?

Jei apskųsite apygardos teismo sprendimą, nuosprendis neįsigalios tol, kol nebus išnagrinėtas jūsų apeliacinis skundas. Jūsų bus reikalaujama pateikti garantiją, vadinamą užstatu užtikrinamu raštišku pasižadėjimu, pagal kurį jums gali teikti sumokėti tam tikrą pinigų sumą. Jei tuo metu, kai skundžiate apylinkės teismo sprendimą, esate laisvės atėmimo įstaigoje, turite teisę būti paleistas, kai pateikiate pranešimą apie apeliacinį skundą ir sudarote užstatu užtikrintą raštišką pasižadėjimą. Jei esate laisvės atėmimo įstaigoje ir norite pateikti apeliacinį skundą, atitinkamas formas jums pateiks laisvės atėmimo įstaigos administracija.

Apskundus apylinkės teismo sprendimą, skundas gali būti nagrinėjamas tik po kelių mėnesių. Nuo apeliacinio skundo dėl apygardos teismo arba Centrinio baudžiamųjų bylų teismo sprendimo pateikimo iki jo nagrinėjimo gali praeiti dar daugiau laiko.

Jei skundžiate apylinkės teismo sprendimą, turite teisę skunde pateikti naujus įrodymus ir teisinius argumentus. Apeliaciniame skunde dėl apygardos teismo arba Centrinio baudžiamųjų bylų teismo sprendimo naujų įrodymų paprastai neleidžiamai pateikti ir tai galima padaryti tik išimtinėmis aplinkybėmis.

Kas vyks nagrinėjant apeliacinį skundą?

Jei skundžiate apylinkės teismo sprendimą, turite teisę į tai, kad visa byla būtų nagrinėjama iš naujo. Pateikus apeliacinį skundą dėl apygardos teismo arba Centrinio baudžiamųjų bylų teismo sprendimo, jūs arba jūsų advokatas turite teisę teisme pasisakyti, kodėl, jūsų nuomone, nuosprendis turėtų būti panaikintas arba kodėl, jūsų manymu, bausmė yra iš esmės neteisinga.

Kas atsitiks, jei apeliacinis skundas bus patenkintas arba atmestas?

Jei apeliacinis skundas patenkinamas, byla užbaigiama ir jūs toje byloje nebeturite jokių įsipareigojimų. Jei skundas atmestas, apeliacinis teismas patvirtins jums skirtą nuosprendį. Jei, apeliacinio teismo nuomone, bausmė yra iš esmės neteisinga, pirminė bausmė gali būti padidinta arba sumažinta.

Apeliacinį skundą išnagrinėjus, nebeturėsite teisės pateikti apeliacinio skundo. Vis dėlto Baudžiamųjų bylų apeliacinis teismas jums gali suteikti teisę skųstis Aukščiausiam Teismui dėl išskirtinės visuotinės svarbos teisinio klausimo.

Nėra bendros nuostatos, pagal kurią, patenkinus apeliacinį skundą, jums būtų skiriama kompensacija. Nuosprendį apskundus Baudžiamųjų bylų apeliaciniam teismui, kompensacija gali būti skirta, jei bus įrodyta, kad nukentėjote dėl teismo klaidos. Tokiu atveju Baudžiamųjų bylų apeliacinis teismas panaikina nuosprendį ir patvirtina, kad naujai nustatytas faktas rodo, jog buvo padaryta teismo klaida. Taip atsitinka labai retai. Jei Baudžiamųjų bylų apeliacinis teismas patvirtina, kad padaryta teismo klaida, dėl kompensacijos galite kreiptis į [teisingumo ministrą](#).

Jei teisėjas pripažįsta jus kaltu padariusi nusikaltimą, nuosprendis fiksuojamas jūsų teistumo duomenyse.

Nuosprendis įsiteisėja, kai esate pripažįstamas kaltu arba prisipažįstate kaltas, tačiau vis tiek turite teisę pateikti apeliacinį skundą. Jei apeliacinis skundas patenkinamas, nuosprendis į jūsų teistumo duomenis neįrašomas.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar pasibaigus teismo procesui galiu būti išsiųstas iš šalies?

Jei esate nuteistas už baudžiamąjį nusikaltimą, teismas negali jūsų išsiųsti į jūsų valstybę. Tačiau teismas gali pasiūlyti teisingumo ministrui jus deportuoti. Be to, jūsų bausmės arba jos dalies vykdymas gali būti laikinai atidėtas su sąlyga, kad išvyksite iš šalies. Tai nereikš, kad esate deportuojamas, tačiau jei neišvyksite, nebūsite įkalintas. Jei esate laisvės atėmimo įstaigoje, galite kreiptis į teisingumo ministrą, kad iš Airijos būtų perduotas atlikti likusią bausmės dalį kitoje valstybėje narėje.

Jei esu nuteistas, ar galiu vėl būti teisiamas už tą patį nusikaltimą?

Jei jūs nuteistas, negalite vėl būti teisiamas už tą patį nusikaltimą. Jei esate nuteistas kitoje valstybėje narėje, už tą patį nusikaltimą negalite dar kartą būti teisiamas Airijoje.

Informacija apie kaltinimus ir teistumą

Jūsų teistumo duomenyse bus įrašyta informacija apie jūsų teistumą. Jei esate pilnametis, ši informacija bus nuolat saugoma An Garda Síochána (nacionalinėse policijos pajėgose). Policija gali turėti ir kitokios informacijos apie jus. Turite teisę, kad netikslī informacija apie jus būtų ištaisyta arba ištrinta. Šios informacijos galite pareikalauti iš [Centrinio policijos asmenų patikrinimo skyriaus](#). Jei policija nesuteiks teisės jums susipažinti su šia informacija arba neištaisys neteisingos informacijos, galėsite kreiptis į [Duomenų apsaugos komisarą](#).

Susijusios nuorodos

[Airijos teismai](#)

[Piliečių informavimo tarnyba](#)

[Duomenų apsaugos komisaras](#)

Paskutinis naujinimas: 18/01/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([en](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai

Kaip nagrinėjami Kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Už nesunkius pažeidimus, kaip antai už nustatyto greičio viršijimą, naudojimąsi mobiliuoju telefonu vairuojant arba automobilio statymą ne vietoje, paprastai įteikiamas fiksuotos baudos kvitas, pagal kurį per tam tikrą laiką baudą galite sumokėti paštu. Nesumokėjus baudos, byla bus atiduota teismui. Kai kuriais atvejais kvitas pateikiamas pažeidimo metu, kartais – išsiunčiamas jūsų adresu.

Už kai kuriuos pažeidimus, baudžiamus fiksuota bauda, skiriami baudos taškai, įrašomi į jūsų vairuotojo pažymėjimą. Jei per trejus metus iš viso surenkate dvyliką baudos taškų, jums bus atimta teisė vairuoti automobilį Airijoje. Jei sumokėsite pagal fiksuotos baudos kvitą, gausite mažiau baudos taškų, nei bylą atidavus teismui ir jus nuteisus. Europos Sąjungoje šiuo metu vykdomas projektas visų valstybių narių vairuotojų pažymėjimų įrašams suvienodinti.

Kelių eismo taisyklių pažeidimus beveik visada nagrinėja policijos pareigūnai. Turėtumėte žinoti, kad Airijoje vairuotojai privalo vežiotis vairuotojo pažymėjimus ir, policijos pareigūnui pareikalavus, juos pateikti.

Jei esate kitos valstybės narės pilietis, tačiau gyvenate Airijoje, jums bus taikomas toks pats procesas, kaip ir Airijos piliečiams.

Jei jūsų byla bus atiduota teismui, apylinkės teisme (žemiausios instancijos teisme) ją nagrinės vienas teisėjas be prisiekusiųjų. Jei bylos baigtis jūsų netenkina, sprendimą (nuteisimą arba bausmę) galėsite apskųsti aukštesnės instancijos teismui (žr. [4 faktų suvestinę](#)).

Ar šie pažeidimai bus įtraukti į mano teistumo duomenis?

Visi Kelių eismo taisyklių pažeidimai registruojami policijos kompiuteriniame registre. Nesunkūs pažeidimai, kaip antai nustatyto greičio viršijimas, nėra laikomi teistumu. Tačiau jei jums bus pateiktas sunkesnis kaltinimas, pavyzdžiui: dėl pavojingo vairavimo, vairavimo esant neblaiviam arba vairavimo neturint

draudimo, jūsų nuteisimo faktas bus įtrauktas į jūsų teistumo duomenis. Tokie pažeidimai bus nagrinėjami [4 faktų suvestinėje](#) nurodyta tvarka. Jei dėl tokio pažeidimo jums pareiškiama kaltinimai, turėtumėte kuo skubiau kreiptis teisinės konsultacijos.

Kaip nagrinėjami kiti nesunkūs pažeidimai?

Dažniausi nesunkūs pažeidimai yra nustatyto greičio viršijimas ir naudojimas mobilioju telefonu vairuojant. Už įvairius kitus pažeidimus, pavyzdžiui, už važiavimą autobusų kelio juosta, gali būti skirta bauda ir įteikiamas [fiksuotos baudos kvitas](#), tačiau nėra skiriami baudos taškai. Už vairavimą deramai neatsižvelgiant į kitus kelių transporto dalyvius, tai yra už neatsargų vairavimą, skiriama bauda ir baudos taškai.

Į teismą būsite iškviestas tik tuo atveju, jei nesumokėsite fiksuotos baudos. Kaip ir pirmiau minėtais atvejais, pažeidimą nagrinės apylinkės teismas.

Apylinkės teismo nutartį visada galima apskųsti pirmiau nurodyta tvarka.

Paskutinis naujinimas: 18/01/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Atsakovai (baudžiamosios bylos) - Graikija

Šiose faktų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo įtariamas arba kaltinamas padaręs nusikaltimą, už kurį traukiama baudžiamojon atsakomybėn.

Baudžiamojo proceso santrauka

Ikiteisminis tyrimas / baudžiamosios bylos išskėlimas

Ši proceso dalis prasideda, kai prokurorui pranešama apie galimai padarytą nusikaltimą. Ji tęsiasi iškeliant baudžiamąją bylą ir baigiama perduodant kaltinamąjį teismui arba atsisakant pareikštų kaltinimų.

Per šį etapą siekiama kuo išsamiau išaiškinti bylą ir nustatyti, ar yra aiškių požymių, kad kaltinamasis padarė nusikaltimą, ir nuspręsti, ar atiduoti kaltinamąjį kompetentingam teismui.

Teismo posėdis

Šiame etape byla nagrinėjama tol, kol priimamas ir paskelbiamas nuosprendis.

Teisių gynimo priemonės

Tai teisinės priemonės, kuriomis asmuo gali pasinaudoti ginčydamas baudžiamųjų bylų teismo nuosprendį.

Tai yra:

apeliacinis skundas, kuriuo siekiama iš dalies pakeisti arba panaikinti nuosprendį remiantis faktiniais arba teisiniais motyvais;

bylos nagrinėjimas iš naujo ir ginčijamo nuosprendžio panaikinimas visiškai arba iš dalies, remiantis teisiniais motyvais.

Išsamesnės informacijos apie visus šiuos proceso etapus ir savo teises galite rasti tolesnėse duomenų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija.

Ja siekiama tik pateikti bendro pobūdžio patarimų.

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Europos Komisijos vaidmuo

Europos Komisija neatlieka jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese, todėl jei ir turėtumėte nusiskundimų, ji jums niekuo negalėtų padėti.

Informacijos apie tai, kaip ir kur reikėtų paduoti skundą, rasite šiose duomenų suvestinėse.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančius nuorodas

[Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu](#)

[Mano teisės teismo nagrinėjimo metu](#)

[Mano teisės pasibaigus teismo procesui](#)

Paskutinis naujinimas: 04/10/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

1 - Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu

A. Jei esu užsienietis, ar tai gali turėti įtakos ikiteisminiam tyrimui?

Ne. Visi asmenys Graikijoje naudojami visapusiška savo gyvenimo, garbės ir laisvės apsauga, nediskriminuojami dėl pilietybės, rasės, kalbos, religinių ar politinių įsitikinimų.

B. Kokios yra ikiteisminio tyrimo stadijos?

i. Įrodymų rinkimo stadija / tyrėjų įgaliojimai

Parengtinio tyrimo paskirtis – surinkti būtinus įrodymus, kad būtų galima nuspręsti, ar reikia iškelti baudžiamąją bylą.

ii. Laikinas sulaikymas

Bet kuris užkluptas nusikaltimo vietoje arba sulaikytas pagal orderį asmuo ne vėliau kaip per 24 valandas po jo sulaikymo turi būti pristatytas kompetentingam ikiteisminio tyrimo teisėjui. Jeigu asmuo buvo sulaikytas kitoje vietoje nei ikiteisminio tyrimo teisėjo buveinė, asmuo turi būti pristatytas teismui per laikotarpį, kurio būtinai reikia jam perkelti. Ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo per tris dienas nuo sulaikyto asmens atidavimo teismui jį paleisti arba išduoti įkalinimo orderį. Teismui pristatyto asmens prašymu tas laikotarpis gali būti pratęsimas dviem dienomis.

iii. Apklausa

Pagrindinio tyrimo paskirtis – surinkti būtinus įrodymus, siekiant nustatyti, ar nusikaltimas buvo padarytas, ir nuspręsti, ar asmuo turi būti teisiamas už tą nusikaltimą.

iv. Kardomasis kalinimas

Laikinas kardomasis kalinimas leidžiamas tik tuo atveju, jei kaltinamojo atžvilgiu atliekamas baudžiamasis persekiojimas už sunkų nusikaltimą ir jis neturi žinomos gyvenamosios vietos šalyje arba ėmėsi parengiamųjų veiksmy pasislėpti, anksčiau bėgo ar slėpėsi arba buvo pripažintas kaltu už pasišalinimą iš įkalinimo vietos arba už gyvenamosios vietos apribojimų pažeidimą, ir, atsižvelgiant į tokias aplinkybes, aiškiai ketina pasislėpti arba pagrįstai manoma, kad, remiantis ankstesniais galutiniais apkaltinamaisiais nuosprendžiais už panašias nusikalstamas veikas, labai tikėtina, kad paleistas į laisvę jis darys tolesnius nusikaltimus. Jeigu už nusikalstamą veiką, kuria asmuo yra kaltinamas, yra teisiškai baudžiama laisvės atėmimu iki gyvos galvos arba laikina laisvės atėmimo iki 15 metų bausme arba jei nusikalstama veika padaryta pakartotinai arba dalyvaujant nusikalstamoje ar teroristinėje organizacijoje, arba jeigu yra daug nukentėjusių asmenų, laikinas kardomasis kalinimas taip pat gali būti skiriamas, jeigu, atsižvelgiant į veikos ypatumus, pagrįstai manoma, jog labai tikėtina, kad atitinkamas asmuo, paleistas į laisvę, darys tolesnius nusikaltimus. Vien veikos teisinio sunkumo nepakanka, kad būtų galima priimti sprendimą dėl laikino kardomojo kalinimo.

C. Kokias teises turiu tyrimo metu?

i. Kokias teises turiu įvertėjo žodžiu paslaugas ir vertimą raštu?

Įtariamieji arba kaltinamieji, kurie nepakankamai gerai kalba graikų kalba arba jos nesupranta, turi teisę į vertimą žodžiu ir visų esminių procesinių dokumentų vertimą raštu.

ii. Kokią teisę turiu gauti informaciją ir susipažinti su bylos medžiaga?

Kai kaltinamasis šaukiamas į teismą gintis, ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo jį informuoti apie kaltinamojo akto ir tyrimo dokumentų turinį. Kaltinamasis arba jo gynėjas taip pat turi teisę susipažinti su kaltinamuoju aktu ir tyrimo dokumentais. Kaltinamojo rašytiniu prašymu ir jo sąskaita jam gali būti pateiktos kaltinamojo akto ir tyrimo dokumentų kopijos.

iii. Kokia yra mano teisė turėti advokatą ir pranešti trečiajai šaliai apie mano padėtį?

Kaltinamieji turi teisę, kad jiems atstovautų gynėjas, net ir per kryžminę apklausą su liudytojais ar kitais kaltinamaisiais. Kaltinamajam jokiais aplinkybėmis negali būti draudžiama bendrauti su savo gynėju. Toks bendravimas yra visiškai slaptas.

iv. Kokia yra mano teisė į teisinę pagalbą?

Įtariamieji arba kaltinamieji turi teisę į nemokamą teisinę pagalbą, įskaitant teisinės konsultacijas ir pagalbą, taip pat į atstovavimą teisme pagal atitinkamas teisinės nuostatas.

v. Ką svarbu žinoti apie:

a. Nekaltumo prezumpciją

Įtariamieji ir kaltinamieji laikomi nekaltais, kol jų kaltė bus įrodyta pagal įstatymą.

b. Teisę tylėti ir neduoti parodymų prieš save

Įtariamieji arba kaltinamieji turi teisę tylėti ir neduoti parodymų prieš save. Pasinaudojimo šia teise fakto negalima panaudoti prieš atitinkamą įtariamąjį arba kaltinamąjį.

c. Prievolę įrodyti

Kaltinamieji neprivalo pateikti faktų, kuriais jie remiasi gindamiesi, įrodymų. Teisėjai ir prokurorai privalo atidžiai išnagrinėti visus kaltinamojo nurodytus faktus ar įrodymus, jei tai naudinga siekiant atskleisti tiesą. Bet kokios abejonės dėl kaltės aiškinamos įtariamąjo arba kaltinamojo naudai.

vi. Kokios yra specialios garantijos vaikams?

Nepilnametis, nukentėjęs nuo tam tikrų nusikaltimų jo asmeninei ar seksualinei laisvei, turi teisę dalyvauti visuose tyrimo veiksmuose ir susipažinti su visa bylos medžiaga, net jei jis neatvyksta į teismą kaltinimui palaikyti.

vii. Kokios yra specialios garantijos pažeidžiamiesiems įtariamiesiems?

Pažeidžiamieji asmenys informuojami apie savo teises, tinkamai atsižvelgiant į jų konkrečius poreikius. Jie visada informuojami apie tokių teisių atsisakymo pasekmes.

D. Kokie yra ikiteisminio tyrimo terminai?

Nakties laikas nuo spalio 1 d. iki kovo 31 d. yra 20.00–6.00 val., o nuo balandžio 1 d. iki rugsėjo 30 d. – 21.00–5.00 val.

E. Kokie parengiamieji veiksmai atliekami ikiteisminio tyrimo metu, įskaitant kardomojo kalinimo alternatyvas ir perkėlimo į kilmės valstybę galimybes (Europos teisminės priežiūros orderis)?

Gali būti skiriamas elektroninis stebėjimas namuose. Tai reiškia, kad kaltinamajam draudžiama išvykti iš konkretaus pastato ar pastatų komplekso, kuris nurodytas ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartyje ir kuris, kaip įrodyta, yra kaltinamojo buvimo vieta arba gyvenamoji vieta.

Paskutinis naujinimas: 04/10/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

2 - Mano teisės teismo nagrinėjimo metu

A. Kur vyks teismo procesas?

Teisminis nagrinėjimas vyks teritorinę jurisdikciją turinčio teismo patalpose. Jeigu kyla rimta grėsmė viešajai tvarkai, teismo nagrinėjimo vieta gali būti pakeista.

B. Ar mokesčiai gali būti pakeisti? Jei taip, kokią teisę turiu gauti informacijos šiuo klausimu?

Mokesčiai negali būti keičiami. Kaltinamasis arba jo gynėjas turi teisę susipažinti su kaltinamuoju aktu ir tyrimo dokumentais.

C. Kokias teises turiu teismo proceso metu?

i. Ar privalau dalyvauti teismo procese? Kokiomis aplinkybėmis galiu nedalyvauti nagrinėjant bylą teisme?

Kaltinamasis turi asmeniškai dalyvauti teismo posėdyje ir gali paskirti advokatą, kuris jį gintų bylose dėl baudžiamųjų nusižengimų ir nusikaltimų.

ii. Kokią teisę turiu į vertėjo žodžiu paslaugas ir dokumentų vertimą raštu?

Bet kuriuo baudžiamąjo proceso etapu, kai įtariamasis, kaltinamasis arba liudytojas, kuris nekalba graikų kalba arba jos nesupranta, turi būti išklaustas, turi būti nedelsiant teikiamos vertimo žodžiu paslaugos. Prireikus vertimo žodžiu paslaugos teikiamos kaltinamiesiems ir jų gynėjams bendraujant visais baudžiamąjo proceso etapais.

iii. Ar turiu teisę į advokatą?

Nusikaltimų atveju teismo pirmininkas turi paskirti gynėją tiems kaltinamiesiems, kurie jo neturi. Nepilnamečių bylų teisėjas turi padaryti tą patį ir tais atvejais, kai nepilnametis kaltinamas veika, kuri, jei jis būtų pilnametis, būtų laikoma nusikaltimu. Kaltinamieji negali atsisakyti būti ginami teismo pirmininko paskirto (-ų) gynėjo (-ų). Tačiau tais atvejais, kai paskiriamas daugiau nei vienas gynėjas, jie gali pateikti motyvuotą prašymą teismui atšaukti tik vieno gynėjo paskyrimą, o po to juos toliau gina kiti gynėjai.

iv. Apie kokias kitas procesines teises turėčiau žinoti? (pvz., įtariamųjų dalyvavimas teismo posėdyje)

Tais atvejais, kai neatvykęs liudytojas negali atvykti į teismą, ikiteisminio tyrimo etapu prisiekus duoti parodymai perskaitomi teisme, jeigu kaltinamasis arba jo gynėjas konkrečiai davė sutikimą pareiškime, kuris turi būti įrašytas į protokolą.

D. Galimi nuosprendžiai

Laisvės atėmimas yra laikinas. Išimtiniais atvejais, jei tai aiškiai nustatyta teisės aktuose, laisvė atimama iki gyvos galvos. Laikinosios laisvės atėmimo bausmės trukmė yra ne ilgesnė kaip penkiolika metų ir ne trumpesnė nei penkeri metai. Laisvės apribojimo bausmė trunka ne ilgiau kaip penkerius metus ir ne trumpiau kaip dešimt dienų. Jei nenumatyta kitaip, viešieji darbai trunka ne ilgiau kaip 720 valandų ir ne trumpiau kaip 100 valandų. Finansinės baudos negali būti didesnės kaip: a) 90 dienos vienetų, kai bauda yra vienintelė pagrindinė bausmė arba ji skiriama kartu su viešaisiais darbais; b) 180 dienos vienetų, kai bauda skiriama kartu su laisvės apribojimo bausme; ir c) 360 dienos vienetų, kai bauda skiriama ją subendrinus su laisvės apribojimo bausme. Jei specialiosiose nuostatose nenumatyta kitaip, kiekvieno dienos vieneto suma negali būti mažesnė nei 1 EUR arba didesnė nei 100 EUR.

Paskutinis naujinimas: 04/10/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

3 - Mano teisės pasibaigus teismo procesui

A. Ar turiu teisę apskųsti teismo sprendimą?

Taip, jei vieno teisėjo baudžiamųjų nusižengimų teismas skyrė ilgesnę nei 2 mėnesių laisvės atėmimo bausmę arba trijų teisėjų baudžiamųjų nusižengimų teismas skyrė ilgesnę nei 4 mėnesių laisvės atėmimo bausmę, arba mišrios sudėties prisiėkusių teismas skyrė ne trumpesnę kaip 2 metų laisvės atėmimo bausmę, arba jeigu įkalinimą specialioje nepilnamečių sulaikymo įstaigoje arba perauklėjimo ar terapijos priemonės paskyrė vieno teisėjo arba trijų teisėjų nepilnamečių bylų teismas.

B. Kokios yra mano kitos teisės į teisių gynimą?

Jeigu kaltinamasis, kuris buvo nuteistas galutiniu teismo nuosprendžiu, dėl *force majeure* ar kitų neatšaukiamų priežasčių laiku negalėjo bet kokiomis priemonėmis pranešti teismui apie neveikiamą jo atvykimo į teisminį nagrinėjimą kliūtį ir prašyti atidėti teismo posėdį, per 15 dienų galite pateikti prašymą, kad procesas būtų pripažintas negaliojančiu. Taip pat galite kreiptis dėl nuosprendžio pripažinimo negaliojančiu, jei kaltinamojo buvimo vieta jo nuteisimo metu nebuvo žinoma, tačiau buvo žinoma, kai jam buvo įteiktas šaukimas į teismą.

C. Kokios būtų pasekmės, jeigu mane nuteistų?

i. Informacija apie teistumą

Visi galutiniai apkaltinamieji nuosprendžiai įrašomi į nuosprendžių registrą. Visos bausmės įrašomos į egzempliorių, kurį galima naudoti teisme, o iš viešo naudojimo egzemplioriaus laisvės atėmimo iki 6 mėnesių bausmės išregistruojamos po 3 metų, iki 5 metų laisvės atėmimo bausmės išregistruojamos po 8 metų, o ilgesnės kaip 5 metų laisvės atėmimo bausmės išregistruojamos po 20 metų. Kai asmeniui sukanka 80 metų arba po bausmės atidėjimo laikotarpio pabaigos praėina 5 metai, informacija apie teistumą panaikinama.

ii. Bausmės vykdymas, kalinių perdavimas, probacija ir alternatyviosios bausmės

Jeigu asmuo yra nuteistas laisvės atėmimo bausme iki trejų metų, teismas nurodo atidėti bausmės vykdymą 1–3 metų laikotarpiui, išskyrus atvejus, kai jis mano, kad dėl konkrečiai nurodytų priežasčių laisvės atėmimas yra absoliučiai būtinas siekiant užkirsti kelią nuteistajam daryti naujas nusikalstamas veikas. Graikija gali pripažinti ir vykdyti kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje priimtus teismo sprendimus ir skirti laisvės atėmimo bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo, taip pat gali prašyti pripažinti ir vykdyti atitinkamą Graikijos nacionalinio teismo sprendimą, Graikijos adresuotą kitai Europos Sąjungos valstybei narei. Nuteistasis turi būti prašymą teikiančioje arba jį vykdančioje valstybėje. Turi būti patikrintas abipusis baudžiamumas, išskyrus tam tikrus sunkius nusikaltimus, už kuriuos prašymą teikiančioje valstybėje baudžiama ne ilgesne kaip trejų metų laisvės atėmimo bausme.

Paskutinis naujinimas: 04/10/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Atsakovai (baudžiamosios bylos) - Ispanija

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo įtariamas arba kaltinamas padaręs nusikaltimą, dėl kurio pradedamas teisminis nagrinėjimas.

Ispanijos Konstitucija pripažįstamas asmens orumas, asmens teisių nepažeidžiamumas, asmens raidos nevaržomumas, teisės viršenybė ir kitų asmenų teisių gerbimas.

Į pačią Konstituciją įtrauktos nuostatos dėl pagrindinių žmonių teisių ir laisvių, remiantis [Visuotinė žmogaus teisių deklaracija](#) ir Ispanijos ratifikuotomis tarptautinėmis sutartimis ir susitarimais dėl žmogaus teisių.

Į Ispanijos Konstituciją įtrauktos nuostatos dėl bendrų pagrindinių teisių išplėtojamos nacionalinės teisės aktuose.

Tiriamosios ir (arba) kaltinamosios šalies teisės baudžiamajame procese konkrečiai išdėstomos Ispanijos baudžiamojo proceso kodekse (*Ley de Enjuiciamiento Criminal*), kuriame:

Vartojama sąvoka „tiriamaoji šalis“ (*investigado*), reiškianti asmenį, kurio atžvilgiu atliekamas tyrimas dėl sąsajų su nusikaltimu.

Vartojama sąvoka „kaltinamasis“ (*encausado*), reiškianti asmenį, kuriam, baigus bylos tyrimą, pareiškiami oficialūs teisminės institucijos kaltinimai dėl dalyvavimo konkrečioje nusikalstamoje veikoje.

Vartojamos ispanų kalbos sąvokos „*acusado*“ (paprastai reiškianti asmenį, kurio atžvilgiu žodinio bylos nagrinėjimo metu pareiškiami kaltinimai) ir „*procesado*“ (paprastai reiškianti asmenį, kurio atžvilgiu konkrečios rūšies baudžiamojo proceso metu pareiškiami kaltinimai), kurias abi į anglų kalbą galima versti kaip „kaltinamasis“ ir kurios atitinkamų proceso stadijų metu gali būti vartojamos kaip ispanų kalbos sąvokos „*encausado*“ sinonimai.

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, išsamią informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Inicijavimas

Procesas gali būti inicijuojamas:

pateikus skundą kompetentingai institucijai (policijai, valstybės prokurorui arba muitų teismui);

gavus bet kokio asmens skundą, nesvarbu, ar tai būtų nusikaltimo auka, ar ne;

gavus policijos pareiškimą;

ikiteisminio tyrimo teisėjo iniciatyva.

Tyrimo stadija

Pradėjus baudžiamąjį procesą, teisme inicijuojama ikiteisminio tyrimo stadija, kurios metu atliekami veiksmai, kurių tikslas – pasirengti teismui, atlikti tyrimą ir įrodyti galimai įvykdytas nusikalstamas veikas, įskaitant visas aplinkybes, kurios gali turėti įtakos jų kvalifikavimui, ir nusikalstamas veikas padariusių asmenų kalnę, apsaugant asmenis ir jų piniginius įsipareigojimus.

Tyrimo pabaiga

Ikiteisminis tyrimas gali baigtis:

Proceso nutraukimu ir užbaigimu, jeigu nėra nusikalstamos veikos požymių arba nusikalstamos veikos vykdytojas yra nežinomas.

Proceso tęsinium, prasidedant vadinamajai tarpinei stadijai, kurios tikslas – nustatyti, ar tyrimas yra užbaigtas ir ar tikslinga pareikšti kaltinimus.

Pateikus, kai taikytina, kaltinamąjį aktą ir atsiliepiamą į ieškinį, šalims įteikiamas šaukimas į teismą.

Teismas

Viešas teismo procesas vyksta dalyvaujant kitam teisėjui arba kitame teisme nei vykstant tyrimui ir užbaigiamas teismo sprendimu, kuris gali būti:

kaltinamasis nuosprendis;

išteisinamasis nuosprendis.

Abiem atvejais bet kuri šalis gali pateikti apeliacinį skundą dėl nuosprendžio aukštesnės instancijos teismui.

Duomenų suvestinės

Duomenų suvestinėse galima rasti išsamios informacijos apie šias proceso stadijas ir asmens teises. Ši informacija nėra teisinė konsultacija ir yra skirta tik susipažinimui.

Europos Komisijos vaidmuo

Pažymėtina, kad Europos Komisija neatlieka jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese ir negali jums padėti, jei asmuo ir ketintų pateikti skundą. Informacijos apie tai, kaip ir kur reikėtų teikti skundą, rasite šiose duomenų suvestinėse.

Spustelėkite tolesnes nuorodas, jeigu jums reikalinga atitinkama informacija.

[☞ 1 - Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu](#)

[☞ 2 - Mano teisės teismo proceso metu](#)

[☞ 3 - Mano teisės po teismo](#)

Paskutinis naujinimas: 17/01/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

1 - Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu

Jei esu užsienietis, ar tai gali turėti įtakos ikiteisminiam tyrimui?

Apskritai bylos šalies, kaip užsienio piliečio, kurio atžvilgiu atliekamas tyrimas, statusas įtakos ikiteisminiam tyrimui neturi. Vykstant tyrimui, užsienio piliečiai naudojami tomis pačiomis teisėmis kaip ir Ispanijos piliečiai ir jiems taip pat suteikiamos tam tikros konkrečios teisės, pvz., teisė gauti nemokamą vertėjo žodžiu pagalbą, jeigu užsienio pilietis nesupranta ar nemoka ispanų kalbos arba oficialiosios kalbos, kuria vykdomas procesas. Jeigu užsienio pilietis sulaikomas vykdamas ikiteisminį tyrimą, jis turi teisę, kad apie jo laisvės suvaržymą ir kardomojo kalnimo vietą bet kuriuo metu būtų pranešta jo šalies konsulinei įstaigai, jis taip pat turi teisę, kad jį aplankytų jo šalies konsulinės įstaigos atstovai, ir turi teisę su jais bendrauti ir susirašinėti.

Į bylos šalies, kaip užsienio piliečio, kurio atžvilgiu vykdomas tyrimas, statusą galima atsižvelgti sprendžiant dėl konkrečios jo padėties (kardomojo kalnimo) baudžiamąo proceso metu ir kitų priemonių, kuriomis mažiau suvaržomos teisės, taikymo, pvz., paso paėmimo ar draudimo išvykti iš valstybės teritorijos.

Kokios yra ikiteisminio tyrimo stadijos?

Ikiteisminio tyrimo tikslas – surinkti su galimu nusikalstamos veikos padarymu susijusius įrodymus ir identifikuoti asmenis, įtariamus padarius tą nusikaltimą. Yra du etapai:

Policijoje: Policija tiria faktus, kurie yra žinomi ir gali būti laikomi nusikalstama veika. Tuo tikslu policija kreipiasi į asmenis, kurių atžvilgiu daro prielaidą, kad jie kaip nors dalyvavo įvykiuose, ieško daiktinių įrodymų, liudytojų ir kt.

Teisminėse institucijose (iki bylos nagrinėjimo teisme): Jeigu policija randa nusikalstamos veiklos požymių ir nustato nusikaltimo padarymu įtariamus asmenis, ji ikiteisminio tyrimo teisėjui nusiunčia kriminalinės policijos ataskaitą, kuria pradedamas atitinkamas baudžiamasis procesas ir, kai taikytina, imamas tikslingais laikomų veiksmų (apklausiamos tiriamos bylos šalys ir liudytojai, paaimami bylai svarbūs dokumentai, registru duomenys, atliekamos kratos, daromos medžiagų analizės ir kt.).

Jeigu įrodymų, kad buvo padaryta nusikalstama veika, nerandama arba jeigu nusikalstamos veikos vykdytojas yra nežinomas, byla nutraukiama ir baigiama. Jeigu surandama įrodymų, kad nusikalstama veika buvo padaryta, pasirūpinama, kad procesas būtų tęsiamas ir pereitų į tarpinę stadiją, kurios paskirtis – nustatyti, ar tyrimas yra baigtas ir ar tikslinga pateikti kaltinimus.

Kai taikytina, po atitinkamo kaltinamojo akto ir gynybinių argumentų pateikimo, bylos šalys šaukiamos į teisminį bylos nagrinėjimą.

Ispanijos prokuratūra (isp. *Ministerio Fiscal*) turi būti informuojama apie visą ikiteisminio tyrimo eigą ir gali prašyti ikiteisminio tyrimo teisėjo (*Juez de Instrucción*) atlikti bet kokį tyrimo veiksmą, kurį ji laiko svarbiu. Jeigu prokuratūra mano, kad nėra pakankamai nusikaltimo padarymu įrodymų ar pakankamai įrodymų, kad jį padarė konkretus asmuo, ji gali prašyti bylą nutraukti. Tačiau jeigu prokuratūra mano, kad konkretaus asmens atžvilgiu yra pakankamai nusikaltimo įrodymų, ji, baigusi tyrimą, pateikia atitinkamą kaltinamąjį aktą.

Įrodymų rinkimo stadija ir tyrėjų įgaliojimai

Kriminalinė policija (isp. *Policía Judicial*) privalo atlikti tyrimo procedūras, reikalingas siekiant nustatyti, ar buvo pažeisti teisės aktai, surinkti atitinkamus įrodymus ir identifikuoti nusikalstamos veikos vykdytoją. Tai atliekama prižiūrint už ikiteisminį tyrimą atsakingam teisėjui, o teisėjo leidimas visais atvejais būtinas atliekant visas tyrimo procedūras, kuriomis pažeidžiamos pagrindinės teisės (pateikimas į būstą ir krata jame, ryšių pasiklausymas ir kt.). Ispanijos prokuratūra (isp. *Ministerio Fiscal*) turi būti informuojama apie visą ikiteisminio tyrimo eigą ir gali prašyti ikiteisminio tyrimo teisėjo atlikti bet kokį tyrimo veiksmą, kurį ji laiko svarbiu.

Laikinas sulaikymas

Paprastai sulaikymas negali trukti ilgiau negu absoliučiai būtina tyrimo veiksams, kuriais siekiama išsiaiškinti faktus, atlikti ir jokiais aplinkybėmis negali trukti ilgiau kaip 72 valandas; tai ilgiausias terminas, kuriam suėjus sulaikytas asmuo turi būti paleistas arba perduotas teisminei institucijai.

Sulaikymą gali skirti policija, teisės aktuose nustatytais atvejais policijos pareigūnai privalo jį skirti. Jį taip pat gali skirti Ispanijos prokuratūra arba tiesiogiai ikiteisminio tyrimo teisėjas. Išimtiniais atvejais sulaikymą gali atlikti privatūs asmenys, jie privalo nedelsdami pristatyti sulaikytą asmenį teisminei institucijai. Asmuo turi būti sulaikomas taip, kad būtų padaryta kuo mažesnė žala sulaikytojo asmeniui, reputacijai ir turtui; sulaikymą skiriančius ir už jį atsakingi asmenys privalo užtikrinti deramą pagarbą sulaikytojo konstitucinėms teisėms į garbę, privatumą ir asmeninį jvaizdį.

Po to, kai policija atlieka tyrimo veiksmus, kuriais siekia išsiaiškinti faktus, ir bet kuriuo atveju per 72 valandas sulaikytas asmuo paleidžiamas arba perduodamas teisminei institucijai.

Apklausa

Apklausiama bylos šalis informuojama apie jos teises ir paprašoma duoti parodymus apie tiriamus faktus. Asmuo, kurio atžvilgiu atliekamas tyrimas, gali tylėti ir neduoti jokių parodymų, jeigu jis taip pageidauja, arba gali nuspręsti neatsakyti į bet kurį iš pateikiamų klausimų, arba gali pareikšti, kad parodymus duos tik pas teisėją.

Asmuo, kurio atžvilgiu atliekamas tyrimas, gali savo nuožiūra paskirti advokatą; jeigu jis to nepadaro, jam padeda oficialiai paskirtas advokatas. Be to, asmuo turi teisę, prieš duodamas parodymus, be pašalinių susitikti su savo advokatu.

Jeigu asmuo, kurio atžvilgiu atliekamas tyrimas, yra užsienio pilietis ir nesupranta ispanų kalbos arba oficialiosios kalbos, kuria vykdomas procesas, taip pat jeigu asmuo yra kurčias arba turi klausos sutrikimą arba kalbos sunkumų, jis turi teisę, kad jam nemokamai padėtų vertėjas žodžiu.

Asmuo, kurio atžvilgiu atliekamas tyrimas, turi teisę neduoti parodymų prieš save.

Asmuo, kurio atžvilgiu atliekamas tyrimas, taip pat gali nurodyti, kad jis yra kaltas padaręs visus nusikaltimus, kuriais jis nuo pat pradžių kaltinamas, arba bet kurį iš jų. Dėl tokio pasirinkimo nebus nutrauktas tyrimas ir nebus atsisakyta bylą nagrinėti teisme. Tačiau, priklausomai nuo baudmės rūšies ir nusikaltimo, byla teisme gali būti nagrinėjama pagreintinto proceso tvarka. Šiais atvejais asmeniui, kurio atžvilgiu atliekamas tyrimas, atstovaujantis advokatas gali pasiekti susitarimą su Ispanijos prokuratūra, kad apkaltinamasis nuosprendis būtų paskelbtas, bet baudmė būtų mažesnė.

Kardomasis kalinimas

Ispanijos prokuratūros ir (arba) atskiro prokuroro prašymu kardomasis kalinimas gali būti skiriamas, jeigu ikiteisminio tyrimo teisėjas mano, jog jis tikslingas. Bet kuriuo atveju turi būti įvykdyti kardomojo kalinimo skyrimo reikalavimai, šia priemone turi būti siekiama teisiškai pagrįsto tikslo (apsaugoti nukentėjusįjį ir (arba) neutralizuoti pabėgimo, recidyvo arba įrodymų sunaikinimo ar nuslėpimo riziką).

Kokias teises turiu tyrimo metu?

Bet kuris asmuo, kaltinamas padaręs nusikalstamą veiką, gali naudotis savo teise į gynybą proceso metu, kai asmeniui bus pranešta apie bylos išskėlimą – tuo tikslu suprantama ir prieinama kalba asmeniui pateikiama informacija apie šias teises:

- teisę būti informuotam apie veiksmus, kuriais jis kaltinamas, ir apie visus aktualius tyrimo dalyko ir kaltinimų pakeitimus;
- teisę laiku susipažinti su byla, kad būtų apsaugota teisė į gynybą ir kad bet kuriuo atveju tai būtų padaryta iki parodymų išskausymo;
- teisę atlikti procesinius veiksmus baudžiamajame procese ir taip naudotis savo teise į gynybą pagal įstatymą;
- teisę savo nuožiūra paskirti advokatą (taikomos tam tikros Ispanijos baudžiamojo proceso įstatyme išvardytos išimtys);
- teisę prašyti nemokamos teisinės pagalbos, tokio prašymo teikimo tvarką ir minėtos pagalbos gavimo sąlygas;
- teisę nemokamai gauti vertimo raštu ir žodžiu paslaugas, kaip nurodyta Ispanijos baudžiamojo proceso įstatyme;
- teisę tylėti, neduoti parodymų, jeigu asmuo nepageidauja, ir neatsakyti į jokių užduodamus klausimus;
- teisę neduoti parodymų prieš save ir nesukelti sau baudžiamosios atsakomybės.

Kokią teisę turiu į vertėjo žodžių paslaugas ir vertimą raštu?

Bet kuris asmuo, kurio atžvilgiu atliekamas tyrimas, nedelsiant raštu, paprastai ir prieinamai, jo suprantama kalba informuojamas apie veiksmus, kuriais yra kaltinamas, ir apie jo teises, visų pirma teisę į nemokamą vertėjo žodžių pagalbą, jeigu užsienio pilietis nesupranta ar nemoka ispanų kalbos arba oficialiosios kalbos, kurias vykdomas procesas, arba pagalba reikalinga kurčiamam ar klausos sutrikimui turinčiam asmeniui arba bet kuriam kitam kalbinių sunkumų turinčiam asmeniui.

Šiuo tyrimo etapu minėta teisė – tai teisė, kad asmeniui per visą procesą, kuriame būtinas jo dalyvavimas, taip pat ir per policijos ar Ispanijos prokuratūros vykdomas apklausas ir visus teisimo posėdžius padėtų vertėjas žodžiu, vartojantis asmeniui, kurio atžvilgiu atliekamas tyrimas, suprantamą kalbą, ir teisė naudotis vertėjo žodžių paslaugomis per pokalbius su advokatu, kai šie pokalbiai yra tiesiogiai susiję su būsima asmens apklausa arba jo parodymų davimu arba yra reikalingi apeliaciniam skundui ar kitiems procesiniams pareiškimams pateikti.

Kokią teisę turiu gauti informaciją ir susipažinti su bylos medžiaga?

Apskritai jūs turite teisę būti informuotas apie veiksmus, kuriais jūs kaltinamas, ir apie visus aktualius tyrimo dalyko ir kaltinimų pakeitimus. Jūs taip pat turite teisę laiku susipažinti su byla, kad būtų apsaugota teisė į gynybą ir kad bet kuriuo atveju tai būtų padaryta iki parodymų išskausymo, tačiau teisės aktuose yra nustatyta išimčių.

Jeigu jus sulaikė, būsite informuotas apie sulaikymo priežastis ir jūsų teises (konkrečiai apie teisę susipažinti su bylos dalimis, būtinomis siekiant užginčyti sulaikymo arba laisvės suvaržymo teisėtumą).

Kokia yra mano teisė turėti advokatą ir pranešti trečiajai šaliai apie mano padėtį?

Jūs turite teisę savo nuožiūra paskirti advokatą (taikomos tam tikros Ispanijos baudžiamojo proceso įstatyme išvardytos išimtys) ir nedelsiant gauti to advokato pagalbą. Teisė į gynybą apima teisinę advokato pagalbą; advokatą jūs galite paskirti savo nuožiūra, arba, jeigu jo nepaskiriate, tada teisė į gynybą apima oficialiai paskirto advokato pagalbą; su šiuo advokatu jūs galite bendrauti ir susitikti be pašalinių, net ir prieš duodami parodymus policijai, Ispanijos prokuratūrai arba teisminei institucijai (įstatyme nustatytos tam tikros išimtys); advokatas dalyvauja kiekvieną kartą jums duodant parodymus, darant pripažinimus, atliekant liudytojų akistatą ir įvykių atkūrimo procedūras.

Jeigu jūs sulaikomas, jūs turite teisę, kad apie jūsų laisvės suvaržymą ir apie vietą, kurioje jūs bet kuriuo metu laikomas, būtų nedelsiant informuojamas jūsų pasirinktas šeimos narys ar kitas asmuo. Užsienio piliečiai turi teisę, kad apie minėtas aplinkybes būtų pranešta jų šalies konsulinei įstaigai.

Jūs taip pat turite teisę nedelsiant telefonu susisiekti su savo pasirinktu trečiuoju asmeniui; užsienio piliečiai turi teisę, kad juos aplankytų jų šalies konsulinės įstaigos atstovai, ir turi teisę su jais bendrauti ir susirašinėti.

Kokia yra mano teisė į teisinę pagalbą?

Jūs turite teisę gauti nemokamą teisinę pagalbą, jeigu esate Ispanijos pilietis arba teisėtai Ispanijoje gyvenantis užsienio pilietis ir teisės aktuose nustatyta tvarka įrodote, kad turite nepakankamai lėšų bylai.

Teisė į nemokamą teisinę pagalbą apima galimybę nemokėti solisitorijų ir advokatų užmokesčio, jeigu pagal įstatymą būtinas jų dalyvavimas ir jeigu, net ir tada, kai tai neprivaloma, teisėjas arba teismas konkrečiai to pareikalauja siekdamas garantuoti vienodas sąlygas proceso šalims. Advokato pagalba skiriama sulaikytam asmeniui arba advokato nepaskyrusiam suimtam asmeniui, policijai atliekant bet kurį veiksmą, kuris nėra vykstančio teisimo proceso rezultatas, arba asmeniui pirmą kartą atvykstant į teisminę instituciją, taip pat ir pasirodant teisme teisminės institucijos pagalba. Smurto dėl lyties, terorizmo ir prekybos žmonėmis aukų, taip pat nepilnamečių arba intelektualinę negalią ar psichikos sutrikimą turinčių asmenų atveju nemokama teisinė pagalba apima nemokamas konsultacijas ir orientavimą prieš pat pateikiant pranešimą apie nusikaltimą.

v. Ką svarbu žinoti apie:

Nekaltumo prezumpcija

Nekaltumo prezumpcija yra bet kurio asmens, kurio atžvilgiu atliekamas tyrimas arba kuris kaltinamas baudžiamajame procese, teisė būti laikomam nekaltu, kol jis bus nuteistas galutiniu teismo nuosprendžiu.

Nekaltumo prezumpcija turi du aspektus: kaip taisyklė dėl elgesio ir kaip taisyklė dėl vertinimo. Kaip taisyklė dėl elgesio, ji reiškia, kad su asmeniu, kurio atžvilgiu atliekamas tyrimas, turi būti elgiamasi taip, tarsi jis būtų nekaltas, nebent galutiniu apkaltinamuoju teismo nuosprendžiu būtų įrodyta priešingai. Kaip taisyklė dėl vertinimo, nekaltumo prezumpcija turi poveikį įrodymų vertinimui, nes baudžiamajame procese teisėjas turi pradėti nuo prielaidos, kad asmuo, kurio atžvilgiu atliekamas tyrimas, yra nekaltas, taigi, tuo atveju, kai prokuratūra iki galo neįrodo savo kaltinimo asmeniui, kurio atžvilgiu atliekamas tyrimas, laikinai ginamas asmens nekaltumas tampa galutinis.

Teisę tylėti ir neduoti parodymų prieš save

Asmens, kurio atžvilgiu atliekamas tyrimas, teisė tylėti ir neduoti parodymų prieš save yra viena iš pagrindinių teisių, kuriomis jis gali naudotis dėl to nepatirdamas jokių neigiamų pasekmių.

Kaltinamojo tylėjimas negali pakeisti pakankamų prokuratūros įrodymų nebuvimo. Tai yra, neatsižvelgdama į asmens parodymus, prokuratūra turi įrodyti, jog egzistuoja nusikaltimo padarymo įrodymai. Tais atvejais, kai įrodymai egzistuoja, jeigu, peržiūrėjęs prokuratūros įrodymus, kaltinamasis neatsako į klausimus arba nepateikia pakankamų iššveitinamųjų paaiškinimų, jo tylėjimas gali būti laikomas kaltumo patvirtinimu. Todėl svarbu, kad, prieš duodamas parodymus, kaltinamasis žinotų apie prokuratūros įrodymus.

Jeigu prokuratūra pakankamai įrodymų kaltinamojo kaltumui įrodyti neturi, kaltinamojo tylėjimo negalima naudoti vietoje prokuratūros įrodymų nebuvimo.

Prievolę įrodyti

Esminė prievolė įrodyti tenka tik prokuratūrai, o ne gynybai. Nekaltumo prezumpcija perkelia prokuratūrai prievolę įrodyti, už nusikaltimo buvimo faktų įrodymą yra atsakinga tik prokuratūra (gynybos atstovai tokios pareigos niekada neturi). Be to, įrodymų procesas turi būti pakankamas, kad teismui būtų pateikta ne tik nusikalstamos veikos, bet ir tos veikos padarymu kaltinamo asmens baudžiamosios atsakomybės buvimo įrodymų.

Kokios yra specialios garantijos vaikams?

Jeigu asmuo, kurio atžvilgiu atliekamas tyrimas, yra nepilnamečių, ikiteisminį tyrimą baudžiamajame procese atlieka Ispanijos nepilnamečių bylų prokuratūra (isp. *Fiscalía de Menores*), o teisminį bylos nagrinėjimą – Ispanijos nepilnamečių bylų teismas (*Juzgado de Menores*), nes šis teismas turi specialią jurisdikciją, reglamentuojamą 2000 m. sausio 12 d. Konstituciniame įstatyme Nr. 5/2000 dėl nepilnamečių baudžiamosios atsakomybės. Šiame įstatyme nustatyta, kad 14–18 metų amžiaus nepilnamečiams baudžiamoji atsakomybė taikoma, tačiau taikomas specialus teisinis režimas. Todėl, jeigu nepilnamečių sulaikomas, jis perduodamas prokuratūros Nepilnamečių skyriui (isp. *Secciones de Menores de la Fiscalía*) ir apie sulaikymo faktą bei vietą pranešama tėvų valdžiai arba globos teises turintiems asmenims arba nepilnamečio *de facto* globėjui, kai tik nustatoma, kad asmuo yra nepilnamečių.

Jeigu nepilnamečių yra užsienio pilietis, apie jo sulaikymą informuojamas jo šalies konsulas.

Kokios yra specialios garantijos pažeidžiamiems įtariamiesiems?

Šiuo metu garantijos pažeidžiamiems įtariamiesiems nėra sistemingai įtrauktos į Ispanijos teisės aktus ir, nors tai numatyta Baudžiamosios proceso kodekso projekte, jis dar neįsigaliojo.

Konkrečios garantijos pažeidžiamiems įtariamiesiems į Ispanijos teisės aktus įtrauktos fragmentiškai, pavyzdžiui, tai yra suprantamos ir prieinamos kalbos vartojimas baudžiamajame procese, teisė gauti nemokamą vertėjo žodžiu pagalbą, kai asmuo yra kurčias arba turi klausos sutrikimų, kitų kalbos sutrikimų ir t. t.

Kokie yra ikiteisminio tyrimo terminai?

Ikiteisminis tyrimas atliekamas ne ilgiau kaip 12 mėnesių nuo bylos iškilimo.

Jeigu iki šio laikotarpio pabaigos nustatoma, kad nebus įmanoma tyrimo užbaigti, teisėjas savo iniciatyva arba bylos šalies prašymu, pasikonsultavęs su bylos šalimis, gali keletą kartų pratęsti šį laikotarpį ne ilgesniam kaip šešių mėnesių laikotarpiams.

Laikotarpis pratęsiamas priimančiam nutartį, kurioje pateikiami motyvuoti paaiškinimai, dėl kokių priežasčių tyrimas nebuvo užbaigtas laiku, taip pat nurodomi konkretūs reikalingi veiksmai ir jų svarbumas tyrimui. Kai taikytina, motyvuota nutartimi taip pat atsisakoma pratęsti laikotarpį.

Kaip reikia pasirengti ikiteisminiam tyrimui, įskaitant kardomojo kalinimo alternatyvas ir perkėlimo į kilmės valstybę galimybes (Europos teisminės priežiūros orderis)?

Konkrečiai Europos teisminės priežiūros orderiu teismo bylos nagrinėjimo laukiančiam įtariamajam ar kaltinamajam sudaromos sąlygos išvengti kardomojo kalinimo laikinai asmenį paleidžiant jo gyvenamosios vietos valstybėje. Europos teisminės priežiūros orderis išduodamas siekiant garantuoti nediskriminavimo dėl pilietybės principą, įtvirtintą Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 18 straipsnyje, nes juo sudaromos sąlygos vienodai vertinti ES piliečių, įtariamų padarius nusikalstamą veiką ne toje valstybėje narėje, kurioje jie gyvena, individualią padėtį, kai jie laukia teismo bylos nagrinėjimo.

Paskutinis naujinimas: 17/01/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

2 - Mano teisės teismo proceso metu

Kur vyks teismo posėdis?

Teismo posėdis vyks kompetentingame teisme, atsižvelgiant į nusikalstamos veikos sunkumą ir jos įvykdymo vietą. Teismo posėdžiui pirmininkauja teisėjas, kuris turi būti kitas nei tyrimo stadijos metu bylą nagrinėjęs teisėjas, taip užtikrinant teisingą bylos nagrinėjimą.

Ar kaltinimus galima keisti? Jei taip, kokias teises į informaciją turiu šioje srityje?

Taip, po to, kai surenkami įrodymai, baudžiamosios persekiojimo institucija gali pakeisti jums inkriminuojamų veikų baudžiamąjį kvalifikavimą, jeigu aplinkybės tos pačios ir nėra naujų faktų: taip visi naujos nusikalstamos veikos elementai įtraukiami į pirmąją veiką. Tokiais atvejais kaltinamoji šalis gali pateikti prašymą atidėti bylos nagrinėjimą, kad pateiktų naujų įrodymų siekdama užtikrinti tinkamą gynybą.

Kokios yra mano teisės per teismo posėdžius?

Turite teisę būti informuoti apie kaltinimus, teisę į gynybą ir advokato pagalbą, teisę neteikti pareiškimų savo atžvilgiu, neduoti parodymų prieš save, neatsakinėti į užduodamus klausimus ir teisę į nekaltumo prezumpciją. Kai baigiasi teismo posėdis, taip pat turite teisę į paskutinį žodį.

Ar privalau dalyvauti teismo posėdyje? Kokiomis sąlygomis galiu nedalyvauti bylos nagrinėjime teisme?

Vadovaujantis Ispanijos teisės aktais, tam, kad posėdis įvyktų, kaltinamasis turi dalyvauti. Tai sąlygoja veiksmingų procesinių teisių gynimo priemonių poreikis (taip išvengiama neadekvačios gynybos) ir teisė į bylos nagrinėjimą surengiant tinkamą teismo procesą (įskaitant teisę būti išklausytam).

Privalote dalyvauti teismo posėdyje ir ginti savo nekaltumą, tačiau teismas gali vykti ir jums nedalyvaujant, jeigu, net ir teisiškai pašaukus jus į teismą, neatvykstate be pagrįstos priežasties, o siūloma bausmė yra ne didesnė nei 2 įkalinimo metai arba 6 metai, jeigu taikoma kitokios formos bausmė. Tinkama priežastimi nedalyvauti būtų staigi liga, ir tokiu atveju posėdis būtų atidedamas.

Kokią teisę turiu į vertėjo žodžiu paslaugas ir dokumentų vertimą raštu?

Turite teisę į nemokamas vertėjų raštu ir žodžiu paslaugas. Jeigu nemokate ispanų arba teismo posėdžio vietos oficialiosios kalbos, turite teisę į vertėjo žodžiu paslaugas. Taip pat turite teisę į dokumentų, kurie yra būtini jūsų teisei į gynybą užtikrinti, vertimą raštu.

Ar turiu teisę turėti advokatą?

Taip, turite teisę į advokato pagalbą: jį galite pasirinkti patys, o jeigu tai neįmanoma, jums jis bus skirtas oficialiai, ir jūs galėsite su juo asmeniškai bendrauti ir susitikti. Teisinė pagalba nėra būtina tik baudžiamųjų nusižengimų atveju.

Apie kokias kitas procesines teises turėčiau žinoti (pvz., įtariamųjų atvedinimas į teismą)?

Turėtumėte žinoti, kad savo gynybai galite naudoti bet kokius įrodymus (liudytojų parodymus, ekspertų išvadas, dokumentus, įrašus ir t. t.), su sąlyga, kad teisėjas arba teismas dėl to neprieštarauja. Kai byla nagrinėjama viešai, turite teisę dalyvauti posėdyje, nebent teisėjas ar teismas, vadovaudamiesi įstatymu,

saugumo ar viešosios tvarkos labai priima kitokį sprendimą, siekdami užtikrinti susijusių šalių turimų pagrindinių teisių, visų pirma teisės į aukų ir jų šeimos narių privatumą, tinkamą apsaugą. Be to, prasidedant teismo posėdžiui, turite teisę pripažinti visus arba kai kuriuos kaltinimus ir sudaryti susitarimą su prokuroru, o tai leistų sušvelninti bausmę.

Galimos bausmės

Pasibaigus posėdžiui, teisėjas ar teismas paskelbs nuosprendį, kuriame išdėstomos visos teismo išnagrinėtos aplinkybės ir kuriuo kaltinamasis apkaltinamas arba išteisinamas dėl visų kaltinimų padarius byloje nurodytas nusikalstamas veikas. Teismo posėdžio metu nuosprendis gali būti paskelbtas žodžiu, tačiau vėliau jis privalo būti surašytas. Jeigu, paskelbus nuosprendį, šalis nepareiškia noro jį skusti, teismas šį nuosprendį paskelbs galutiniu. Jeigu prieš jus priimamas apkaltinamasis nuosprendis, teisėjas ar teismas juo gali nustatyti konkrečią nusikalstamą veiką atitinkančią bausmę, neviršydama prokuroro pasiūlytos griežčiausios bausmės.

Paskutinis naujinimas: 17/01/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

3 - Mano teisės po teismo

Ar turiu teisę skusti teismo sprendimą?

Taip, sprendimus visada galima apskusti. Apskusti bet kokį sprendimą galima aukštesnės instancijos teismui apeliacine tvarka (*recurso de apelación*). Be to, dėl skundo to aukštesnės instancijos teismo priimti sprendimai gali būti apskusti kasacine tvarka Aukščiausiam Teismui (*Tribunal Supremo*), pateikus kasacinį skundą (*recurso de casación*), kuris gali būti pagrįstas įvairiais pagrindais, priklausomai nuo priimančio sprendimą galiojusios pirminės tvarkos. Išimties tvarka sprendimai, priimti nagrinėjant bylas dėl baudžiamųjų nusižengimų, gali būti skundžiami apeliacine tvarka (jū negalima apskusti kasacine tvarka).

Apelacinio skundo pateikimo terminai priklauso nuo galiojusios tvarkos ir pradėti skaičiuoti nuo sprendimo paskelbimo datos. Pvz., įprastinės ir supaprastintos tvarkos arba tvarkos, taikomos dalyvaujant prisiekusiesiems, atveju terminas bus 10 dienų. Skubių teismo procesų atveju ir nagrinėjant bylas dėl baudžiamųjų nusižengimų tas terminas bus 5 dienos. Kasacinis skundas turi būti paskelbtas per 5 dienas. Tam skundui pateikti nustatytas vėlesnis laikotarpis yra 15, 20 arba 30 dienų, priklausomai nuo teritorijos, kurioje yra įsteigtas teismas, priėmęs ginčijamą sprendimą.

Kokiomis kitomis teisių gynimo priemonėmis galima naudotis?

Jeigu jus nuteisė teismo posėdyje *in absentia* (tuo atveju, kai teisiškai įmanoma surengti tokį posėdį), turite teisę apskusti sprendimą, net jeigu praėjo tam nustatytas terminas, remdamasis tais pačiais, apeliaciniam skundui taikomais, pagrindais, 10 dienų laikotarpį pradedant skaičiuoti nuo tada, kai sužinojote apie priimtą sprendimą.

Net jeigu priimtas apkaltinamasis nuosprendis įsiteisėja, tam tikrais atvejais (pvz., kai apkaltinamasis nuosprendis grindžiamas dokumentu ar parodymu, kuris vėliau pripažįstamas suklastotu, arba kai dėl tos pačios nusikalstamos veikos nuteisiami du skirtingi asmenys, iš kurių tik vienas galėtų būti vykdytojas, arba kai nuteistasis sulaukia iš Europos Žmogaus Teisių Teismo palankaus sprendimo) galite siekti jį panaikinti ir priimti naują nuosprendį, remdamiesi įsiteisėjusio nuosprendžio peržiūros tvarka (*recurso de revisión de sentencias firmes*).

Jeigu manote, kad buvo pažeistos jūsų pagrindinės teisės, bet kuriuo atveju, išnaudoję visas su apeliacinių skundų pateikimu teismams susijusias galimybes, galite kreiptis į Konstitucinį Teismą (*Tribunal Constitucional*) su ieškiniu dėl pagrindinių teisių ir laisvių pažeidimo (*recurso de amparo*). Kai tik išnaudojamos visos vidaus teisių gynimo priemonės, galite kreiptis ir į Europos Žmogaus Teisių Teismą.

Kokios yra nuteisimo pasekmės?

Gali būti taikomos įvairios bausmės, atsižvelgiant į tai, koks nusikaltimas padarytas: laisvės atėmimas (pvz., laisvės atėmimas arba intensyvi priežiūra), kitos nei laisvės atėmimo bausmės (pvz., draudimas vairuoti arba viešieji darbai, atsižvelgus į jūsų sutikimą) ir baudos (privalote sumokėti tam tikrą sumą). Be to, be bausmės už padarytą nusikalstamą veiką, jums gali būti nurodyta kompensuoti žalą, jei ji būtų patirta (nagrinėjant tą pačią baudžiamąją bylą, jums gali grėsti civilinė atsakomybė padarius nusikalstamą veiką). Jeigu baudos nesumokėsite, ši bausmė gali būti pakeista laisvės atėmimu arba viešaisiais darbais.

Informacija apie teistumą

Nuteisimas reiškia, kad jūsų atžvilgiu bus įrašas apie teistumą, ir ta informacija bus įtraukta į Ispanijos nuosprendžių registrą (*Registro de Antecedentes Penales*). Į informaciją apie teistumą gali būti atsižvelgta, jeigu nusikalstumėte pakartotinai, nuosprendis būtų griežtesnis arba atlikdami skirtingą bausmę netektumėte privilegijų (pvz., neleistų kreiptis dėl laisvės atėmimo bausmės atidėjimo). Kai tik atliksite skirtingą bausmę ir praeis nustatytas laikotarpis, šis įrašas bus panaikintas ir jums nebeturės neigiamų pasekmių. Priklausomai nuo nusikalstamos veikos rūšies ir sunkumo, gali būti taikomas skirtingas laikotarpis: nuo 6 mėnesių už lengviausias nusikalstamas veikas iki 10 metų už sunkiausias.

Nuosprendžio vykdymas, kalinių perkėlimas, probacija ir alternatyvios sankcijos

Kai tik įsiteisėja nuosprendis ir išnaudojamos visos su apeliacinių skundų dėl nuosprendžio pateikimu susijusios galimybės arba pasibaigia apeliacinio skundo pateikimo terminas ir skundas nepateikiamas, nuosprendis privalo būti vykdomas, t. y. privalu atlikti skirtingas bausmes. Jeigu asmuo savanoriškai bausmės neatlieka, teisėjas priims jos vykdymui užtikrinti būtinas priemones (pvz., nurodys policijai atlikti jo(s) paiešką ir suimti, kad būtų galima įkalinėti, arba areštuoti to asmens turimą, kad būtų galima sumokėti baudą).

Laisvės atėmimo bausmės atidėjimas. Jeigu tai buvo laisvės atėmimo bausmė (laisvės atėmimas arba intensyvi priežiūra) nustatytoje vietoje, pvz., namuose) ir jei neturite teistumo už panašias nusikalstamas veikas, o laisvės atėmimo bausmė neviršija atitinkamos trukmės, paprastai dviejų metų, teisėjas gali priimti sprendimą atidėti bausmės vykdymą, t. y. jeigu per nustatytą laiką pakartotinai nenusikalsite, galėsite išvengti įkalinimo kalėjime. Jeigu per tą laiką padarysite kitą nusikalstamą veiką, gali tekti atlikti pirmiau atidėtą bausmę, be to, atlikti bausmę už naują nusikalstamą veiką. Jeigu laisvės atėmimo bausmės atidėjimo metu nusikalstamos veikos nepadarysite, laikoma, kad savo pradinę bausmę atlikote ir, praėjus įstatymu nustatytam laikotarpiui, jūsų įrašas apie teistumą bus ištrintas.

Tam tikrais atvejais, kad galėtų atidėti jūsų laisvės atėmimo bausmę, teisėjas gali nustatyti kitas sąlygas, kurių privalote laikytis, kaip antai lankytis narkomanų reabilitacijos kursuose arba nesilankyti tam tikrose vietose ar laikytis atstumo nuo tam tikrų asmenų.

Alternatyvi bausmė: Jeigu jums paskelbta ne ilgesnio kaip trejų mėnesių trukmės laisvės atėmimo bausmė, teisėjas laisvės atėmimo bausmę bet kuriuo atveju pakeis ne tokia griežta bausme (bauda, viešaisiais darbais arba 24 val. trunkančia priežiūra).

Jeigu esate užsienietis ir jums paskelbta ilgesnio nei metų, bet ne ilgesnio kaip penkių metų trukmės laisvės atėmimo bausmė, teisėjas gali nuspręsti, kad ši bausmė turi būti pakeista išsiuntimu iš šalies teritorijos draudžiant jį grįžti nustatytą laiką metais. Jeigu laisvės atėmimo bausmė ilgesnė nei penkeri metai, prieš tai, kai būsite išsiųstas, privalėsite atlikti dalį teisėjo nustatytos bausmės ir tada jus bus galima išsiųsti.

Kalinių perkėlimas: Jeigu jums paskelbta laisvės atėmimo bausmė, turite teisę ją atlikti šalia jūsų šeimos namų įkurtame kalėjime, nebent yra išimtinių priežasčių. Be to, jeigu esate Europos Sąjungos pilietis, galite būti perkeltas į savo šalį ir bausmę atlikti joje. Jeigu esate trečiosios šalies pilietis, tai priklausys nuo to, ar toks perkėlimas leidžiamas vadovaujantis tarptautinėmis sutartimis.

Probacija: Jeigu padaryta tam tikra itin sunki nusikalstama veika, be jos atveju taikomų bausmių, nuteistajam gali būti skirtos ikiteisminės kardamosios priemonės netaikant laisvės atėmimo, reikalaujant, kad ji(s) laikytųsi bet kokių jo(s) atžvilgiu teisėjo priimtų nurodymų (paprastai tada, kai nuteistasis, atlikęs laisvės atėmimo bausmę, yra paleidžiamas). Šios priemonės yra labai įvairios: jų pasirinkimas priklausys nuo padaryto nusikaltimo sunkumo arba rūšies (pvz., taikomas gydymas ar dalyvavimas seksualinio švietimo programose arba atstumo nuo tam tikrų asmenų laikymasis ir bendravimas su jais). Jeigu tokių nurodymų nesilaikoma, gali būti taikomos kitos priemonės, o jei pažeidimai yra sunkūs arba pasikartojantys, asmeniui, nesilaikančiam teismo nustatytų priemonių, gali būti pateikti kaltinimai dėl naujos nusikalstamos veikos.

Probacija skiriasi nuo sąlyginio paleidimo, reiškiančio tai, kas būtų skirta asmeniui, kuris jau iš dalies jau atliko jam skirtą laisvės atėmimo bausmę ir kurio elgesys iki tol buvo vertinamas gerai. Tokiais atvejais likusi laisvės atėmimo bausmė gali būti atidėta, o asmuo gali būti išleistas į laisvę ir priverstas laikytis teisėjo nustatytų priemonių.

Paskutinis naujinimas: 17/01/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Atsakovai (baudžiamosios bylos) - Prancūzija

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas būna, kai asmuo įtariamas ar kaltinamas padaręs nusikaltimą, už kurį traukiama baudžiamojon atsakomybėn. Informacijos apie nesunkius pažeidimus, pavyzdžiui, Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama bauda, rasite [čia](#).⁵ [duomenų suvestinėje](#). Jeigu esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Bendra įžanga

Yra keturi teismai, kuriuose nagrinėjamos bylos.

Policijos teismas (*tribunal de police*)

Sprendimą priima vienas teisėjas; teisme daugiausia nagrinėjami penktos kategorijos pažeidimai. Sprendimai apeliacine tvarka skundžiami baudžiamųjų bylų apeliaciniam teismui (*Chambre des appels correctionnels*), bet tik tam tikrais atvejais.

Vietos teismas (*jurisdiction de proximité*)

Sprendimą priima vienas teisėjas. Teisme nagrinėjami pirmųjų keturių kategorijų pažeidimai.

Sprendimai apeliacine tvarka skundžiami pagal tokias pat taisykles, kaip ir policijos teismo sprendimai.

Baudžiamųjų bylų teismas (*tribunal correctionnel*)

Jį paprastai sudaro trys teisėjai; iš esmės teismas kompetentingas nagrinėti nesunkius nusikaltimus (*délits*).

Ieškinyi gali būti teikiamas teismui, kurio jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje padarytas nusikaltimas, teismui, kurio jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje gyvena kaltinamasis arba vienas iš kaltinamųjų, arba teismui, kurio jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje kaltinamasis buvo areštuotas.

Apeliacijos dėl pirmąja instancija priimtų sprendimų teikiamos baudžiamųjų bylų apeliaciniam teismui (*chambre des appels correctionnels*).

Prisiekusiųjų teismas (*cour d'assises*)

Jis kompetentingas nagrinėti pilnamečių padarytus sunkius nusikaltimus, nepriklausančius specializuotų teismų kompetencijai.

Šį teismą sudaro trys profesionalūs teisėjai ir devyni prisiekusieji, iš Prancūzijos piliečių atrenkami burtais.

Prokuratūra ir nuteisti kaltinamieji nuosprendžius apeliacine tvarka gali apskųsti prisiekusiųjų teismui, kurį sudaro dvylika prisiekusiųjų piliečių ir trys profesionalūs teisėjai. Kaltinamasis ir generalinis prokuroras apeliacine tvarka gali apskųsti prisiekusiųjų teismo priimtą sprendimą – ir apkaltinamąjį, ir išteisinamąjį nuosprendį. Civilinį ieškinį pareiškusi šalis apeliaciją gali teikti tik dėl teismo skirtos žalos atlyginimo.

Trumpas baudžiamąjo proceso aprašas

Toliau trumpai apžvelgiami įprasti baudžiamąjo proceso etapai.

Tyrimas

Tyrimą atlieka policija arba žandarmerija, jo tikslas – nustatyti, ar padarytas nusikaltimas, surinkti nusikaltimo įrodymus ir nustatyti jį padariusius asmenis.

Tyrimas atliekamas vadovaujant Respublikos prokurorui. Jeigu viešąjį ieškinį pateikė prokuratūra, jis atliekamas sistemingai.

Visų pirma atliekamas akivaizdaus nusikaltimo tyrimas (*enquête de flagrance*) ir preliminarus tyrimas (*enquête préliminaire*) – tyrimą *ex officio* atlieka kriminalinės policijos pareigūnas arba jis atliekamas Respublikos prokuroro nurodymu.

Bet kokių atveju tyrimas yra slaptas ir atliekamas netaikant rungimosi principo.

Ikiteisminis tyrimas

Ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo tyrimo tikslas – surinkti įrodymus, kad nusikaltimas buvo padarytas, ir nustatyti jo vykdytoją. Atliekant ikiteisminį tyrimą nustatoma, ar pakanka kaltės įrodymų, kad nusikaltimą padariusio asmens byla būtų perduota bylas nagrinėjančiam teismui. Atliekant šį tyrimą byla parengiama taip, kad joje būtų galima priimti sprendimą. Tyrimas yra slaptas, bet kaip bylos šalys dalyvaujantys asmenys gali susipažinti su bylos medžiaga ir tam tikromis sąlygomis teikti prašymus atlikti tyrimus.

Bylos nagrinėjimas

Byla nagrinėjama taikant rungimosi principą, viešai ir žodžiu. Išnagrinėję bylą teisėjai priima sprendimą, kurį galima apskųsti.

Duomenų suvestinėse pateikiama informacija apie visus šiuos proceso etapus ir jūsų teises. Ši informacija nėra lygiavertė advokato konsultacijoms ir turi būti skirta tik susipažinti.

Europos Komisijos vaidmuo

Pažymėtina, kad Europos Komisija nedalyvauja valstybėse narėse vykdomame baudžiamajame procese ir negali jums padėti, jei norite pateikti skundą.

Šiose duomenų suvestinėse rasite informaciją, kaip ir kam pateikti skundus.

Norėdami rasti reikiamą informaciją, spustelėkite šias nuorodas.

[1. Advokato konsultacijos](#)

[2. Mano teisės vykstant tyrimui](#)

Mano teisės sulaikymo laikotarpiu

Mano teisės per apklausą pirmą kartą stojus prieš teismą

Kaltinamojo ir liudytojo, kuriam teikiama pagalba, statusas

Ikiteisminio tyrimo pabaiga

Europos arešto orderis

Rengimasis gynybai

[3. Mano teisės vykstant teismo procesui](#)

[4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus](#)

[5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai ir kiti nesunkūs pažeidimai](#)

Susijusios nuorodos

Jūsų teisės

Paskutinis naujinimas: 06/12/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

1. Advokato konsultacijos

Gauti nepriklausomas advokato konsultacijas ypač svarbu, jei kaip nors dalyvaujate baudžiamajame procese. Duomenų suvestinėse rasite atsakymą, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę į advokato pagalbą. Taip pat sužinosite, kaip advokatas jums padės. Šioje bendrojoje duomenų suvestinėje sužinosite, kaip susirasti advokatą ir kas mokės advokato užmokestį, jei neturite galimybės jo sumokėti.

Kaip susirasti advokatą?

Išskyrus sunkius nusikaltimus, advokato pagalba nėra privaloma, bet ja naudotis rekomenduojama.

Svarbiausias principas – laisvė rinktis advokatą.

Galite savo nuožiūra pasirinkti pažįstamą advokatą arba prašyti jį skirti.

Gavęs iš lūpų į lūpas perduodamos informacijos, galite pasirinkti savo aplinkoje pažįstamą arba vieno iš giminaičių rekomenduotą advokatą.

Netoli nuo faktinės gyvenamosios vietos veiklą vykdančių advokatų sąrašą galite rasti savo miesto apylinkės teisme (*Tribunal d'Instance*), daugelyje merijų arba arčiausiai jūsų oficialios gyvenamosios vietos esančioje advokatų taryboje.

Informacijos taip pat galite ieškoti telefono abonentų knygoje arba internete.

Advokatų žinynai, kuriuose advokatai suskirstyti pagal savo specializacijos sritis, tiesiogiai pateikiami keliose interneto svetainėse:

 Nacionalinės advokatų tarybos (*Conseil National des Barreaux*);

 Paryžiaus advokatų tarybos advokatų asociacijos (*Ordre des Avocats du Barreau de Paris*);

 Teisingumo ministerijos (*Ministère de la justice*).

Daugelio advokatų tarybų nariai taip pat vykdo nuolatinę veiklą Teisingumo rūmuose, merijoje arba Teisingumo ir teisės rūmuose (*Maisons de justice et du Droit*).

Jeigu esate sulaikytas, turite kelias galimybes pasirinkti advokatą.

Advokatų sąrašai skelbiami specialiose sulaikymo įstaigose (*maisons d'arrêt*).

Kalėjimuose veiklą vykdančios asociacijos (Tarptautinis kalėjimų stebėsenos centras (*Observatoire International des Prisons*), Kalėjimų lankytojų asociacija (*Association des Visiteurs de Prisons*), ir pan.) gali patarti ir padėti pasirinkti advokatą.

Pasirinkti advokatą gali padėti kilmės šalies konsulinės įstaigos.

Taip pat galite prašyti, kad advokatų tarybos, kurios jurisdikcijai priklauso jūsų gyvenamosios vietos teritorija, pirmininkas advokatą paskirtų *ex officio*, kad šis jums padėtų.

Advokato užmokestis

Jeigu kreipiatės į advokatą, turėsite mokėti jam užmokestį. Advokato užmokestis nepastovus ir nustatomas pagal susitarimą.

Su advokatu galite pasirašyti užmokesčio mokėjimo sutartį; jis turi teisę prašyti, kad nagrinėjant bylą sumokėtumėte avansą.

Tačiau tam tikroms sąlygomis gali būti suteikta **teisinė pagalba**, jeigu jūs turimos lėšos mažesnės už tam tikrą viršutinę ribą.

Taigi, atsižvelgdama į jūsų pajamas, valstybė gali padengti dalį *ex officio* paskirto advokato užmokesčio arba jį visą. Jeigu teisinė pagalba negali būti suteikta, advokatas įgaliojamas ne *ex officio*, bet skiriamas; tuomet dėl užmokesčio sumos turėsite susitarti su advokatu.

Jeigu valstybė padengia tik dalį advokato užmokesčio, likusią užmokesčio sumą turėsite sumokėti jūs.

Paskutinis naujinimas: 06/12/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūs pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

2. Mano teisės tyrimo bei ikiteisminio tyrimo metu ir iki bylos perdavimo teismui

Koks yra tyrimo ir nusikaltimų ikiteisminio tyrimo tikslas?

Baudžiamosios veikos tyrimas (*enquête judiciaire*) apima visus nusikaltimų tyrimus, kuriuos atlieka teismo pareigūno vadovaujama kriminalinė policija.

Baudžiamosios veikos tyrimas gali būti atliekamas neatliekant ikiteisminio tyrimo, per jį nustatomi nusikaltimai, renkami įrodymai ir ieškoma nusikaltimus padariusių asmenų.

Išskiriamas akivaizdaus nusikaltimo tyrimas (*enquête de flagrance*) ir preliminarus tyrimas (*enquête préliminaire*). Akivaizdaus nusikaltimo tyrimas atliekamas tuomet, kai užklumpama darant nusikaltimą arba kai nusikaltimas padarytas neseniai; atlikdama jį policija gali taikyti griežtas prievartos priemones.

Preliminarus tyrimas atliekamas kitomis aplinkybėmis. Jo tvarka, pagal kurią iš pradžių taikytos švelnesnės prievartos priemonės, neseniai priimtais teisės aktais labai suvienodinta su akivaizdaus nusikaltimo tyrimo tvarka.

Nagrinėjant sudėtingesnes bylas baudžiamoji veika taip pat gali būti tiriama atliekant ikiteisminį tyrimą, tuomet pagal savo įgaliojimus ją tiria ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas. Konkretus ikiteisminio tyrimo tikslas – nustatyti, ar yra pakankamai įkalčių, kad nusikaltimo vykdytojo byla būtų nagrinėjama teisme ir prireikus joje būtų galima priimti sprendimą.

Atlikti baudžiamosios veikos tyrimą privaloma tik nagrinėjant sunkius nusikaltimus.

Kokie yra tyrimo ir ikiteisminio tyrimo etapai?

Akivaizdaus nusikaltimo tyrimas gali būti pradedamas tuomet, kai užklumpama darant nusikaltimą arba kai nusikaltimas padarytas neseniai, arba kai asmuo įtariamas dalyvavęs darant nusikaltimą. Šio tyrimo trukmė – aštuonios dienos; tam tikroms sąlygomis Respublikos prokuroras gali pratęsti jį ne ilgiau negu aštuonioms dienoms.

Tirdamas akivaizdų nusikaltimą kriminalinės policijos pareigūnas visų pirma gali vykti į nusikaltimo vietas, nustatyti faktines aplinkybes, konfiskuoti visus tiesiai įrodyti reikalingus daiktus ar laikmenas, atlikti asmenų, įtariamų dalyvavus darant nusikaltimą arba turint su veika susijusių dokumentų ar informacijos, būstų kratą, apklausti visus asmenis, galinčius pateikti informacijos apie veiką, arba sulaikyti dalyvavus darant nusikaltimą įtariamą asmenį.

Atlikdamas preliminarų tyrimą kriminalinės policijos pareigūnas, nustatęs galimą nusikaltimo vykdytoją, iš karto apie tai praneša Respublikos prokurorui.

Atlikdamas ikiteisminį tyrimą teisėjas tiria kaltės bei nekaltumo įrodymus ir atlieka visus veiksmus, kuriuos laiko reikalingais tiesai įrodyti. Šiuos veiksmus jis gali atlikti savo iniciatyva arba paprašytas Respublikos prokuroro ar šalių (pvz., vykti į vietas, atlikti apklausas, kratas ir pan.). Teisėjo atsisakymas atlikti tam tikrą veiksmą turi būti pagrįstas, jį galima apskųsti teismui.

Vykdydamas teismo pavedimą ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas šiuos veiksmus gali pavesti atlikti kriminalinės policijos pareigūnams.

Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas, baigęs ikiteisminį tyrimą, apie tai kartu praneša šalims ir jų advokatams. Tuomet Respublikos prokuroras ir šalys per vieną mėnesį, jeigu asmuo yra kaltinamasis, arba per tris mėnesius, jeigu taip nėra, ikiteisminį tyrimą atliekančiam teisėjui pateikia pastabas arba pagrįstus prašymus.

Pasibaigus šiam terminui prokuroras per dešimt dienų (jeigu kaltinamasis yra sulaikytas) arba per vieną mėnesį (jeigu taip nėra) ikiteisminį tyrimą atliekančiam teisėjui pateikia nurodymus arba papildomas pastabas, atsižvelgdamas į perduotą informaciją.

Tuomet ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas priima:

nutartį nutraukti bylą, jeigu mano, kad jam nurodytos faktinės aplinkybės nėra nei sunkus nusikaltimas, nei nesunkus nusikaltimas, nei pažeidimas, arba jeigu veikos vykdytojas nežinomas ar nėra pakankamų jo kaltės įrodymų;

nutartį perduoti bylą kompetentingam teismui (nesunkių nusikaltimų ir pažeidimų byloje) arba nutartį pateikti kaltinimus (sunkių nusikaltimų byloje), jeigu yra pakankamų kaltinamojo kaltės įrodymų, kad padarytas nusikaltimas.

Mano teisės atliekant tyrimą ir ikiteisminį tyrimą

[Mano teisės sulaikymo laikotarpiu \(1\)](#)

[Mano teisės per apklausą pirmą kartą stojus prieš teismą \(2\)](#)

[Kaltinamojo ir liudytojo, kuriam teikiama pagalba, statusas \(3\)](#)

[Ikiteisminio tyrimo pabaiga \(4\)](#)

[Europos arešto orderis \(5\)](#)

[Rengiamasis gynybai \(6\)](#)

Mano teisės sulaikymo laikotarpiu (1)

Jeigu esate įtariamasis dalyvavęs darant nusikaltimą, kriminalinės policijos pareigūnas jus gali sulaikyti. Prieš taikydamas priemonę jis turi apie tai pranešti Respublikos prokurorui arba ikiteisminį tyrimą atliekančiam teisėjui, atsižvelgdamas į konkretų atvejį.

Jei padarytas bendrosios teisės pažeidimas, galite būti sulaikytas ne ilgiau negu 24 valandoms; šis terminas vieną kartą gali būti pratęstas 24 valandoms: tiriant baudžiamąją veiką jį gali pratęsti Respublikos prokuroras, atliekant ikiteisminį tyrimą – ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas.

Tačiau yra sulaikymo tvarkos išimčių. Organizuoto nusikalstamumo, prekybos narkotikais ar terorizmo byloje sulaikymo trukmė yra ilgesnė. Be to, nepilnamečių sulaikymo sąlygos ir galimybė pratęsti šios priemonės taikymą apskritai griežčiau reglamentuojamos.

Nesilaikant sulaikymo trukmės gali būti panaikintos priemonės taikymas ir neatliekami visi vėlesni veiksmai, kuriems atlikti ši priemonė yra būtina.

Kokia informacija teikiama apie sulaikymą?

Sulaikyto asmens teisės yra pagrindinės teisės. Turi būti nedelsiant pranešta apie tiriamo nusikaltimo pobūdį, sulaikymo trukmę ir jūsų teises. Ši informacija turi būti pateikta jums suprantama kalba. Taigi galite nemokamai naudotis vertėjo paslaugomis.

Tai, kad apie šias teises pranešta ir jos yra įgyvendintos, užrašoma protokoluose.

Teisė suteikti informaciją artimam asmeniui

Turite teisę suteikti informaciją artimam asmeniui (asmeniui, su kuriuo paprastai gyvenate, tiesiosios linijos giminaičiui, vienam broliui ar seseriai arba darbdaviui). Kriminalinės policijos pareigūnas per tris valandas nuo sulaikymo paskambina jam telefonu.

Teisė kreiptis į gydytoją

Visas 24 sulaikymo valandas turite teisę prašyti, kad jus apžiūrėtų gydytojas. Gydytoją išrenka kriminalinės policijos pareigūnas arba Respublikos prokuroras.

Teisė prašyti leisti pakalbėti su advokatu

Galite prašyti, kad būtų leista pakalbėti su advokatu, – pokalbis gali trukti ne ilgiau negu 30 minučių. Šis pokalbis konfidencialus. Advokatas gali pateikti rašytines pastabas, kurios įtraukiamos į bylos medžiagą.

Galite pasirinkti pažįstamą advokatą arba prašyti, kad advokatų tarybos pirmininkas advokatą paskirtų *ex officio* (toks advokatas vadinamas „*ex officio* paskirtu advokatu“).

Jeigu esate sulaikytas dėl bendrosios teisės pažeidimo, su advokatu galite bendrauti nuo pat sulaikymo pradžios, o jeigu sulaikymas pratęsiamas – nuo pratęsimo pradžios.

Tačiau jeigu esate sulaikytas dėl nusikaltimo, susijusio su organizuotu nusikalstamumu, prekyba narkotikais ar terorizmu, su advokatu galite bendrauti tik nuo 48-os ar 72-os valandos.

Kriminalinės policijos pareigūnas savo pareigą atlieka, jeigu imasi visų priemonių, kad susisiektų su advokatu.

Teisė tylėti

Apie šią teisę kriminalinės policijos pareigūnas jums nepraneša, tačiau turite teisę tylėti ir neduoti parodymų prieš save.

Teisė prašyti apie areštą pranešti valstybės, kurios pilietis esate, konsulatui

Kas būna, jeigu nesutinku su tuo, kaip užrašyti mano parodymai?

Galite atsisakyti pasirašyti protokolą, kuriame jie užrašyti.

Kaip gali baigtis sulaikymas?

Respublikos prokuroras arba ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas (tai priklauso nuo konkretaus atvejo) bet kada gali nutraukti sulaikymą. Galite būti paleistas į laisvę arba, jeigu buvote sulaikytas atliekant baudžiamosios veikos tyrimą, nuvestas pas ikiteisminį tyrimą atliekantį teisėją, kad būtų pradėtas ikiteisminis baudžiamosios veikos tyrimas, arba į baudžiamųjų bylų teismą.

Jeigu po apklausos, surengtos pirmą kartą stojus prieš teismą, pradėdamas ikiteisminis baudžiamosios veikos tyrimas, galite būti paskelbtas kaltinamuoju arba jums gali būti suteiktas liudytojo, kuriam teikiama pagalba, statusas. Jeigu esate paskelbiamas kaltinamuoju, gali būti taikomas kardomasis kalinimas arba teisminė priežiūra.

Jeigu esate nuvedamas į baudžiamųjų bylų teismą, šis teismas bylą gali nagrinėti tuojau pat, jei yra pasirengęs tai daryti, arba jums nustato tam tikrą terminą pasirengti gynybai, jeigu to prašote. Šiuo atveju priimamas sprendimas dėl kardomojo kalinimo arba teisminės priežiūros taikymo.

Ar manęs bus prašoma pateikti pirštų atspaudus ir ar bus imami DNR mėginiai ar kiti kūno skysčiai? Kokios yra mano teisės?

Jeigu esate liudytojas ar įtariamasis baudžiamojoje byloje, Respublikos prokurorui leidus gali būti paimti jūsų išoriniai mėginiai (visų pirma seilių mėginiai siekiant atlikti genetinius DNR tyrimus) ir registruojami asmens duomenys (visų pirma imami pirštų ir delnų atspaudai ar daromos nuotraukos).

Galite su tuo nesutikti, tačiau minėti veiksmai atliekami teisėtai ir atsisakymas leisti juos atlikti tam tikromis sąlygomis yra nusikaltimas, už kurį baudžiama vienu metų laisvės atėmimo bausme ir 15 000 EUR bauda.

Ar man gali būti atliktas kūno apžiūra?

Paprastai kriminalinės policijos pareigūnas saugumo tikslais asmenis apieško rankomis (atlieka paprastą patikrą per drabužius), norėdamas įsitikinti, kad neturite jokio sau ar kitiems pavojingo daikto.

Saugumo sumetimais arba dėl to, kad to reikia tyrimams, kriminalinės policijos pareigūnas taip pat gali nuspręsti atlikti kūno apžiūrą, per kurią nuvelkami visi drabužiai arba dalis jų. Jeigu kūno apžiūra vidinė, teisė ją atlikti turi tik gydytojas.

Šiuos veiksmus gali atlikti tik tos pačios lyties kriminalinės policijos pareigūnas.

Visi paimti daiktai saugomi ir jums grąžinami pasibaigus sulaikymui, jeigu esate paleidžiamas į laisvę.

Ar gali būti atlikta mano būsto, darbo patalpų, automobilio ir kitokia krata?

Krata gali būti atlikta tik 6–21 val. Tačiau krata, pradėta prieš 21 val., gali būti tęsiama naktį.

Kai nusikaltimai susiję su organizuotu nusikalstamumu, terorizmu, sąvadaizmu ir prekyba narkotikais, leidžiama taikyti išimtis prižiūrint teismo pareigūnui.

Gali būti atlikta bet kokios gyvenamosios vietos, kurioje gali būti tiesiai įrodyti reikalingų daiktų, krata.

Tai gali būti jūsų arba kito asmens, galinčio turėti su nusikaltimu susijusių daiktų, gyvenamoji vieta.

Gyvenamoji vieta – tai asmens pagrindinė gyvenamoji vieta, taip pat vieta, kurią asmuo turi teisę vadinti namais, nepaisant to, ar joje gyvena.

Taigi gyvenamosiomis vietomis laikomi įvairūs būstai (pavyzdžiui, viešbučio kambarys) ir jų priestatai.

Gyvenamosios vietos sąvoką teisėjas gali vertinti savo nuožiūra. Todėl nors iš esmės transporto priemonė nelaikoma gyvenamąja vieta, ji gali būti ja laikoma, jeigu naudojama kaip būstas.

Ar galiu pateikti skundą?

Nesilaikant nurodytų taisyklių pažeidžiama teisė į gynybą ir gali būti taikoma kratos ir atlikto arešto paskelbimo negaliojančiais procedūra.

Ikiteisminis baudžiamosios veikos tyrimas. Mano teisės per apklausą pirmą kartą stojus prieš teisimą (2)

Teismo posėdžio, kuriame pirmą kartą stojate prieš teisimą, tikslas – apklausti jus dėl veikos, kuria esate kaltinamas.

Nustatęs jūsų tapatybę, ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas primena veiką, kuri jam pateikta nagrinėti, ir jos teisinį kvalifikavimą.

Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas praneša apie jūsų teises:

turite teisę naudotis prisiekusio vertėjo paslaugomis;

turite teisę į advokato (pasirinkto ar paskirto *ex officio*) pagalbą.

Šiame posėdyje galite dalyvauti kartu su advokatu, tuomet būsite apklausiamas iš karto. Kitu atveju ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas privalo dar kartą pranešti apie teisę į advokato (jei reikia, paskirto *ex officio*) pagalbą.

Jeigu nusprendžiate pasinaudoti advokato pagalba, jis gali susipažinti su byla ir tam tikromis sąlygomis supažindinti su ja jus.

Turite teisę tylėti.

Jeigu veika, dėl kurios esate patrauktas atsakomybėn, yra sunkus nusikaltimas, būsite apklaustas naudojant garso ir vaizdo priemones.

Ar prieš pradėdant teismo procesą galiu prisipažinti kaltu dėl visų arba kai kurių kaltinimų?

Galite prisipažinti kaltu dėl visos veikos arba tik jos dalies. Tai strategijos klausimas, kurį reikėtų aptarti su advokatu.

Ar leidžiama keisti kaltinimus iki teismo proceso pradžios?

Atliekant ikiteisminį tyrimą, per kurį renkami kaltės ir nekalto įrodymai, gali būti keičiamas ikiteisminį tyrimą atliekančiam teisėjui pateiktos nagrinėti veikos teisinis kvalifikavimas (veika priskiriama nesunkiam nusikaltimui ar sunkiam nusikaltimui).

Jeigu atliekant ikiteisminį tyrimą nustatomi nauji nusikaltimai, šią naują veiką teisėjas gali tirti Respublikos prokuroro prašymu.

Ar galiu būti kaltinamas padaręs nusikaltimą, dėl kurio jau buvau patrauktas atsakomybėn kitoje valstybėje narėje?

Jeigu esate patrauktas atsakomybėn kitoje valstybėje narėje, bet nebuvote nuteistas, Prancūzijos teritorijoje galite būti sulaikytas dėl šios veikos.

Tačiau jeigu dėl šios veikos kitoje valstybėje narėje buvote nuteistas, pagal principą *non bis in idem* (dėl tos pačios veikos negalite būti teisiamas antrą kartą)

Prancūzijoje negalite būti nei traukiamas atsakomybėn, nei teisiamas.

Ar man bus pateikta informacija apie prieš mane liudijančius liudytojus ir nepalankius įrodymus?

Pagal rungimosi principą jums pranešama apie visus įrodymus (parodymus, materialius įrodymus), kad kuo geriau pasirengtumėte gynybai ir pateiktumėte savo pastabas.

Ši informacija pateikiama byloje, kurios kopijas teisėjui leidus jums gali perduoti advokatas.

Jūs pats ir advokatas šių dokumentų negalite perduoti tretiesiems asmenims, nes gali būti pažeistas ikiteisminio tyrimo konfidencialumas.

Ar prašoma pateikti informaciją apie mano teistumą?

Į ikiteisminio tyrimo bylą būtina įtraukiama teistumo (neteistumo) pažyma.

Esu kitos šalies pilietis. Ar turiu dalyvauti atliekant ikiteisminį tyrimą?

Laikydami jį pareigojimų, kurie gali būti nustatyti vykdam teisminę priežiūrą, iš Prancūzijos negalite išvykti tol, kol vyksta ikiteisminis tyrimas.

Kaltinamojo ir liudytojo, kuriam teikiama pagalba (témoin assisté), statusas (3)

Po apklausos, rengiamos pirmą kartą stojus prieš teisimą, ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas jus paskelbia kaltinamuoju arba suteikia liudytojo, kuriam teikiama pagalba, statusą.

Paskelbimas kaltinamuoju reiškia, kad yra rimtų ar sutampančių jums nepalankių įrodymų, leidžiančių įtarti, kad dalyvavote darant nusikaltimą. Esate tikra baudžiamamojo proceso šalis; liudytojas, kuriam teikiama pagalba, nėra tikra baudžiamamojo proceso šalis.

Tačiau liudytojo, kuriam teikiama pagalba, statusas reiškia, kad yra įrodymų, bet jie nepakankamai tvirti, kad būtumėte pagrįstai skelbiamas kaltinamuoju.

Todėl nors liudytojas, kuriam teikiama pagalba, nėra baudžiamamojo proceso šalis, vis dėlto jis gali susipažinti su byla, turi teisę į gynybą ir gali prašyti ikiteisminį tyrimą atliekantį teisėją atlikti tam tikrus veiksmus.

Šių dviejų statusų poveikis skirtingas. Tik kaltinamajam pagrįstu teisėjo sprendimu gali būti skirta teisminė priežiūra (ir uždrausta išvykti iš šalies) arba taikomas kardomasis kalinimas ir tik kaltinamojo byla gali būti perduota nagrinėti teismui.

Tuomet galite teikti prašymus paleisti į laisvę.

Jeigu jums suteiktas liudytojo, kuriam teikiama pagalba, statusas, galite bet kuriuo proceso metu prašyti, kad jus pripažintų kaltinamuoju.

Kokios yra teisminės priežiūros sąlygos?

Teisminė priežiūra jums gali būti skirta, jeigu gresia laisvės atėmimo arba didesnė bausmė.

Teisminė priežiūra skiriama dėl to, kad jos reikia ikiteisminiam tyrimui atlikti (pvz., kad asmuo nepabėgtų į užsienį), arba kaip laisvės apribojimo priemonė (pvz., draudžiama nukentėjusįjį kviesti į svečius ar su juo susitikti). Daugumos taikant teisminę priežiūrą patvirtintų priemonių tikslas – užtikrinti, kad nusikaltimo vykdytojas nepabėgtų.

Ši priežiūra ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo sprendimu, Respublikos prokuroro nurodymu arba jūsų prašymu gali būti bet kada nutraukta.

Jeigu pateikiate tokį prašymą, ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas savo sprendimą turi priimti per penkias dienas.

Jeigu nusprendžiate nevykdyti teisminės priežiūros prievolių, jums gali būti skirtas kardomasis kalinimas.

Galiausiai nutartį skirti teisminę priežiūrą galite apskųsti pateikęs apeliaciją ikiteisminių tyrimų kolegijai (*chambre de l'instruction*).

Kokios yra kardomojo kalinimo skyrimo sąlygos?

Kad būtų skirtas kardomasis kalinimas, jums turi grėsti tam tikro dydžio baudmė: didesnė negu trejų metų arba trejų metų laisvės atėmimo baudmė už sunkų ar nesunkų nusikaltimą.

Kardomasis kalinimas turi būti vienintelė priemonė tiesai atskleisti būtiniams įrodymams ar materialiams įrodymams išsaugoti, sutrukdyti daryti poveikį liudytojams ar nukentėjusiesiems ir jų šeimoms, sutrukdyti kaltinamajam ir kartu su juo nusikaltimą padariusiems asmenims ar bendrininkams neteisėtai suderinti veiksmus, apsaugoti kaltinamąjį, užtikrinti, kad teisėsaugos pareigūnai galėtų su jumis susisiekti, nutraukti nusikalstamą veiką arba užtikrinti, kad ji vėl nebūtų vykdoma, o sunkių nusikaltimų atveju – nebeleisti išskirtinai ir nuolat trikdyti viešosios tvarkos darant sunkų nusikaltimą. Nutartį skirti kardomąjį kalinimą galite apskųsti per dešimt dienų nuo pranešimo apie ją, perdavę pareiškimą į kalinimo įstaigą, kurioje esate kalinamas, vadovui arba sprendimą priėmusio teismo kanceliarijai.

Ikiteisminio tyrimo pabaiga (4)

Ikiteisminis tyrimas baigiamas priėmus nutartį. Nutartys gali būti įvairios.

Nutartis nutraukti bylą

Teisėjas gali priimti nutartį nutraukti bylą, jeigu nesurinko pakankamai jūsų kaltės įrodymų. Gali būti priimta nutartis nutraukti visą bylą arba dalį bylos.

Jeigu paskelbiama nutartis nutraukti dalį bylos, ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas priima nutartį perduoti bylą kompetentingam teismui arba nutartį pateikti kaltinimus kitai veikoje dalyvavusiai šaliai.

Jeigu priimama nutartis nutraukti visą bylą ir jeigu buvo taikomas kardomasis kalinimas, esate paleidžiamas į laisvę ir jums grąžinami konfiskuoti daiktai.

Galite pradėti žalos atlyginimo procedūrą.

Tačiau atkreipkite dėmesį į tai, kad civilinį ieškinį pareiškusi šalis šią nutartį gali apskųsti – per dešimt dienų nuo pranešimo apie ją ji gali pateikti apeliaciją sprendimą priėmusio teismo kanceliarijai.

Nutartis perduoti bylą kompetentingam teismui

Jeigu teisėjas mano, kad surinkta pakankamai jūsų kaltės įrodymų, jis gali nuspręsti bylą perduoti nagrinėti teismui.

Jeigu jums buvo skirta teisminė priežiūra arba taikomas kardomasis kalinimas, nutartimi šių priemonių taikymas panaikinamas.

Tačiau nauja specialiai pagrįsta nutartimi teisėjas gali nuspręsti šias priemones toliau taikyti. Jos negali būti taikomos ilgiau negu du mėnesius. Jeigu pasibaigus šiam terminui jūsų byla neperduodama kompetentingam teismui, esate paleidžiamas į laisvę.

Pagrįsta nutartimi dėl galimybių priimti sprendimą per du mėnesius nebuvimo teisėjas tik išimties tvarka gali nurodyti terminą pratęsti du kartus (kaskart pratęsiama dviem mėnesiams). Jeigu po šešių mėnesių jūsų byloje sprendimas nepriimamas, esate paleidžiamas į laisvę.

Šios nutarties apskųsti negalite, nebent manote, kad baudžiamųjų bylų teismui pateikta nagrinėti veika yra sunkus nusikaltimas, dėl kurio turėjo būti priimta nutartis pateikti kaltinimus prisiekusiųjų teisme. Tokį skundą taip pat gali teikti civilinį ieškinį pareiškusi šalis.

Nutartis pateikti kaltinimus

Ją sunkių nusikaltimų atveju skelbia ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas.

Jeigu teisėjui priimant nutartį jums taikoma teisminė priežiūra, ši priemonė lieka galioti.

Kaip kaltinamasis turite teisę šią nutartį apskųsti apeliacine tvarka.

Europos arešto orderis (5)

Pagal Europos arešto orderį vykdoma procedūra, skirta valstybių narių ekstradicijos procedūrai pakeisti.

Sprendimą dėl Europos arešto orderio priima Europos Sąjungos valstybės narės teismas, kad kita valstybė narė areštuotų ir perduotų ieškomą asmenį siekiant patraukti jį baudžiamajon atsakomybėn arba įgyvendinti bausmę ar laisvės atėmimo priemonę.

Bet kuri valstybė narė gali priimti ieškomam asmeniui taikomas būtinas ir proporcingas prievartos priemones.

Jeigu ieškomas asmuo areštuojamas, jis turi teisę gauti informaciją apie orderio turinį ir naudotis advokato bei vertėjo paslaugomis.

Bet kokių atveju orderį įgyvendinanti valdžios institucija turi teisę nuspręsti asmenį sulaikyti arba tam tikromis sąlygomis paleisti į laisvę.

Kol priimamas sprendimas, orderį įgyvendinanti valdžios institucija atitinkamą asmenį apklausia. Ne vėliau kaip per šešiasdešimt dienų nuo areštavimo orderį įgyvendinanti teisminės valdžios institucija turi priimti galutinį sprendimą dėl Europos arešto orderio įgyvendinimo. Paskui apie priimtą sprendimą ji nedelsdama praneša orderį išdavusiai valdžios institucijai. Tačiau orderį įgyvendinanti valdžios institucija gali prašyti orderį išdavusios valdžios institucijos pateikti papildomą informaciją, jeigu perduota informacija nepakankama.

Bet koks sulaikymo pagal Europos arešto orderį laikotarpis turi būti išskaičiuotas iš bendros laisvės atėmimo baudmės, kuri gali būti skirta, trūkmės.

Rengimasis gynybai (6)

Santykiai su advokatu grindžiami abipusiu pasitikėjimu, jam galite patikėti paslaptis. Advokatas privalo saugoti profesinę paslaptį.

Todėl nedvejodamas užduokite jam visus rūpimus klausimus ir prašykite viską paaiškinti – taip išvengsite nesusipratimų.

Per pirmąjį susitikimą perduokite visus su byla susijusius dokumentus ir informaciją, kad jis geriausiomis sąlygomis pasirengtų gynybai.

Aptarkite visus kylančius klausimus, visų pirma proceso eigą, taikytiną strategiją renkantis konkrečias su procesu susijusias galimybes, taip pat klausimų, kuriuos gali užduoti už jūsų bylą atsakingi teismo pareigūnai, pobūdį.

Nedvejodamas klauskite advokato apie proceso baigtį, bausmes, kurios gali būti skirtos, ir sąlygas, kuriomis šios baudmės gali būti taikomos.

Paskutinis naujinimas: 06/12/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

3. Mano teisės vykstant teismo procesui

Jeigu esate pilnametis ir pripažįstate padaręs veiką, dėl kurios esate kalinamas, ir jeigu už nusikaltimą yra baudžiama bauda arba ne didesne negu penkerių metų laisvės atėmimo bausmė, jums gali būti taikoma procedūra, vadinama skubiu bylos nagrinėjimu iš anksto prisipažinus kaltu (*comparution immédiate sur reconnaissance préalable de culpabilité*). Jums privalo padėti advokatas. Taikant šią skubią procedūrą galima skirti lengvesnes bausmes.

Kur vyks teismo procesas?

Teismo jurisdikcija priklauso nuo nusikaltimo pobūdžio ir teritorinės jurisdikcijos. Jurisdikciją nagrinėti pažeidimus turi vietos, kurioje padaryta veika, ar jūsų gyvenamosios vietos policijos teismas arba vietos teismas.

Jurisdikciją nagrinėti nesunkius nusikaltimus turi vietos, kurioje padaryta veika, jūsų gyvenamosios vietos arba jūsų arešto vietos baudžiamųjų bylų teismas.

Galiausiai jurisdikciją nagrinėti sunkius nusikaltimus turi vietos, kurioje padaryta veika, jūsų gyvenamosios vietos arba jūsų arešto vietos prisiekusiųjų teismas. Baudžiamasis procesas yra žodinis ir viešas. Išimties tvarka rengiamas uždaras procesas, jeigu nagrinėjama nusikaltusių nepilnamečių byla arba tokio proceso nagrinėjant išžaginimo, kankinimų ir žiauraus elgesio panaudojant seksualinę prievartą bylą prašo nukentėjusysis.

Baudžiamosiose ir pažeidimų bylose sprendimus priima vienas ar keli profesionalūs teisėjai; prisiekusiųjų teismas, kurį sudaro devyni prisiekusieji piliečiai ir trys profesionalūs teisėjai, sprendimus priima kvalifikuota aštuonių asmenų balsų dauguma.

Ar per teismo procesą gali būti pakeisti kaltinimai?

Teismui pateikiama nagrinėti tik kaltinimo akte aprašyta veika. Jis negali atsižvelgti į kitą veiką.

Tačiau posėdyje teismas turi teisę perkvalifikuoti veiką, kuri jam pateikta nagrinėti, jeigu pateikėte savo pastabas dėl naujų kaltinimų. Jeigu perkvalifikavus veiką byla turi būti išplėsta įtraukiant naują veiką, privalote sutikti savo noru stoti prieš teismą dėl šios veikos.

Prancūzijoje prisipažinimo kaltu procedūros nėra. Nagrinėjant tam tikrus nesunkius nusikaltimus galima tik prašyti, kad prieš prasidedant bet kokiam teismo procesui būtų taikoma bylos nagrinėjimo iš anksto prisipažinus kaltu procedūra. Jeigu prisipažįstate kaltu, prisipažinimas aptariamas ir jį teisėjai vertina kaip bet kurį kitą įrodymą.

Kokios yra mano teisės vykstant teismo procesui?

Dalyvauti privalote visame teismo procese. Jeigu nedalyvaujate be pateisinamos priežasties, būsite nuteistas jums nedalyvaujant, nebent teismas sutinka nukelti posėdį, kol grįšite. Bet teismas neprivalo tenkinti tokio prašymo. Tačiau jeigu dalyvauja jūsų advokatas, jis gali būti apklausiamas ir jums atstovauti. Sunkių nusikaltimų bylose gali būti išduotas arešto orderis jums suimti.

Prancūzijoje per videokonferenciją apklausti galima tik liudytojus, civilinius ieškinius pareiškusias šalis ir ekspertus.

Jeigu nesuprantate teismo kalbos, *ex officio* paskiriamas vertėjas.

Advokato pagalba privaloma nagrinėjant sunkius nusikaltimus. Nagrinėjant nesunkius nusikaltimus ir pažeidimus ji yra tik pasirinktinė. Vykstant teismo procesui advokatą galite keisti.

Vykstant teismo procesui jums leidžiama pasisakyti. Tačiau turite teisę viso proceso metu tylėti. Ši pozicija gali turėti įtakos vidiniam teisėjų įsitikinimui. Negalite būti nuteistas tik dėl to, kad per posėdį melavote. Tačiau melas turi įtakos teismo sprendimui. Be to, jis galėtų pakenkti advokato strategijai.

Kokios yra mano teisės, susijusios su man nepalankiais įrodymais?

Visi bylos įrodymai turi būti nagrinėjami taikant rungimosi principą, kad galėtumėte juos aptarti. Pagal Prancūzijos baudžiamąją teisę įrodymai pateikiami laisvai; jie gali būti pateikiami bet kokiomis aplinkybėmis. Todėl galite pateikti visus būtinius įrodymus, visų pirma surinktus privataus detektyvo, –vienintelis taikomas apribojimas yra įrodymo teisėtumas.

Galite prašyti apklausti liudytojus. Galite tiesiogiai ar per savo advokatą užduoti klausimus liudytojams bei teismo posėdžio dalyviams ir bet kokiomis priemonėmis užginčyti jų parodymus.

Ar atsižvelgiama į informaciją apie mano teistumą?

Informaciją apie teistumą tikrina teisėjai. Vykstant procesui tarp bylos dokumentų pateikiama teistumo (neteistumo) pažyma. Atsakingas teismas, kuriam pateikta nagrinėti byla, gali prašyti kitos valstybės narės pateikti jūsų teistumo (neteistumo) pažymą.

Kuo gali baigtis bylos nagrinėjimas teisme?

Teismo proceso baigtį iš anksto numato advokatas, jeigu jam pateikiate visą informaciją apie savo padėtį. Visų pirma galite būti paleistas į laisvę, gali būti priimtas išteisinamasis nuosprendis arba apkaltinamasis nuosprendis.

Jeigu priimamas apkaltinamasis nuosprendis, numatomos toliau nurodytos bausmės.

Laisvės atėmimo bausmės

Sunkių nusikaltimų bylose skiriama laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmė arba terminuota laisvės atėmimo bausmė. Baudžiamajame kodekse yra nustatyta didžiausia terminuotų laisvės atėmimo bausmių trukmė – 10–30 metų.

Nesunkių nusikaltimų bylose didžiausia laisvės atėmimo bausmė yra dešimt metų.

Jeigu šios laisvės atėmimo bausmės yra sutrumpinamos, jos gali būti sušvelnintos, pavyzdžiui, taikomas lygtinis paleidimas, bausmė atliekama atviroje kolonijoje arba atleidžiama nuo bausmės.

Kitos bausmės

Visose bylose gali būti skirta bauda, kurios suma nustatoma atsižvelgiant į kiekvieną nusikaltimą.

Nesunkių nusikaltimų ir pažeidimų bylose gali būti taikoma „kompensacinė sankcija“, pagal kurią priteisiama atlyginti nukentėjusiojo patirtą žalą.

Gali būti skirtos papildomos bausmės. Tai gali būti visuomenei naudingi darbai (jums sutikus) ir teisių atėmimas (vairuotojo pažymėjimo atėmimas ir pan.), gali būti konfiskuotas turtas, uždaryta įstaiga, uždrausta naudotis piliečių teisėmis (balsavimo teise ir pan.) arba uždrausta išrašyti čekius. Be to, gali būti uždrausta būti Prancūzijos teritorijoje (jeigu esate užsienietis) arba joje gyventi.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo bylą nagrinėjant teisme?

Nukentėjusysis gali dalyvauti teismo procese arba prašyti jam atstovauti. Jeigu taip nėra, tariama, kad jis atsisakė savo reikalavimų. Nukentėjusiojo iniciatyva asmuo gali būti patrauktas atsakomybėn. Teismo procese dalyvaujant nukentėjusiajam arba jo advokatui galima užtikrinti, kad jo interesai būtų ginami, ir prašyti atlyginti patirtą žalą.

Paskutinis naujinimas: 06/12/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus

Ar galiu apskųsti sprendimą?

Pažeidimo byloje galite apskųsti tam tikrus policijos teismo ir vietos teismo sprendimus – apeliaciją per dešimt dienų nuo sprendimo paskelbimo galite pateikti baudžiamųjų bylų apeliaciniam teismui (*Chambre des appels correctionnels*).

Nesunkaus nusikaltimo byloje galite apskųsti baudžiamųjų bylų teismo (*tribunal correctionnel*) sprendimą – apeliaciją per dešimt dienų nuo sprendimo paskelbimo galite pateikti baudžiamųjų bylų apeliaciniam teismui.

Sunkaus nusikaltimo byloje galite apskųsti prisiekusiųjų teismo (*Cour d'Assises*) nuosprendį – apeliaciją per dešimt dienų nuo nuosprendžio paskelbimo galite pateikti prisiekusiųjų teismui.

Apeliaciją galite pateikti dėl sprendimo, priimto pagal viešąjį ieškinį (bausmė) arba pagal civilinį ieškinį (žalos atlyginimas nukentėjusiajam).

Taip pat galite pateikti kasaciją – apeliacine instancija priimtus sprendimus ir paskutine instancija priimtus sprendimus per penkias dienas nuo skundžiamo sprendimo paskelbimo dienos galite apskųsti Kasacinio teismo baudžiamųjų bylų kolegijai.

Kasacinis teismas, kuris yra aukščiausios instancijos teismas, per nustatytą terminą priima sprendimą dėl kasacijos priimtumo; jeigu kasacija laikoma priimtina, Kasacinis teismas sprendimą priima tik dėl teisės taikymo, taigi jis bylos nenagrinėja iš esmės.

Apeliacija ar kasacija turi būti pateiktos skundžiamą sprendimą priėmusio teismo kanceliarijai arba, jeigu esate sulaukytas, įkalinimo įstaigos vadovui.

Bet kokiu atveju apeliaciją ir kasaciją privalote pasirašyti.

Kas būna apskundus?

Pateikus apeliaciją, kol ji nagrinėjama apeliacine instancija, arba pateikus kasaciją, kol ji nagrinėjama kasacine instancija, apskūsto sprendimo vykdymas paprastai yra sustabdomas.

Tačiau jeigu buvote nuteistas laisvės atėmimo bausme ir paskui sulaikytas, apskundus sprendimą sulaikymas nepanaikinamas, kol bus priimtas naujas sprendimas.

Teismo posėdis turi būti surengtas per pagrįstą terminą nuo dienos, kurią apeliaciją ar kasaciją gavęs teismas šią apeliaciją ar kasaciją užregistruoja.

Kas vyksta apeliacinės ar kasacinės instancijos teismo posėdyje?

Kadangi baudžiamoji byla nagrinėjama žodžiu, apeliacinės instancijos teismo posėdyje galite pateikti ir paaiškinti naujus motyvus ir įrodymus, kurie aptariamai taikant rungimosi principą.

Apeliacine instancija sprendimą priimančias baudžiamųjų bylų apeliacinis teismas arba prisiekusiųjų teismas apskųstą sprendimą gali patvirtinti arba panaikinti.

Tik tam tikrais atvejais, visų pirma tuomet, kai prokuratūra apeliacine tvarka apskundžia pagrindinį arba apskųstą sprendimą, išnagrinėjus apeliaciją iš pradžių paskelbta bausmė gali būti sugriežtinta, o civilinį ieškinį pareiškusios šalies (nukentėjusiojo) prašoma atlyginti žalą – padidinta.

Sprendimą dėl teisės taikymo priimančias Kasacinis teismas apskųstą sprendimą gali panaikinti ir šalių bylą perduoti nagrinėti Apeliaciniam teismui arba jos neparduoti.

Teismo sprendimas įsiteisėja tik tuomet, kai baigiasi jo apskundimo terminai.

Jeigu išnagrinėjus apeliaciją, kuria apskųstas pradinis nuosprendis, įsiteisėjusiu Apeliacinio teismo sprendimu esate pripažįstamas nekaltu ar išteisinamas, galite prašyti atlyginti visą dėl šio nepagrįsto sulaikymo patirtą materialinę ir moralinę žalą, išskyrus tam tikras išimtis.

Informacija apie teisę gauti žalos atlyginimą pateikiama pranešant apie sprendimą, kuriuo esate pripažįstamas nekaltu arba išteisinamas.

Šiuo tikslu per šešis mėnesius nuo pranešimo apie sprendimą, kuriuo esate pripažįstamas nekaltu arba išteisinamas, galite pateikti ieškinį Apeliacinio teismo, kurio jurisdikcijoje priimtas sprendimas, vyriausiajam pirmininkui.

Vyriausiasis pirmininkas sprendimą dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo priima pagrįstu sprendimu; pagrįstas sprendimas priimamas po viešo teismo posėdžio, kuriame galite prašyti jus apklausti asmeniškai arba tarpininkaujant advokatui.

Apeliacinio teismo vyriausiojo pirmininko sprendimas per dešimt dienų nuo pranešimo apie jį gali būti apskųstas Nacionalinei sulaikytųjų žalos atlyginimo komisijai (*Commission Nationale de réparation des détentions* (CNR)).

CNR priima galutinį sprendimą, kurio apskūsti negalima.

Nurodytą atlyginti žalą atlygina valstybė.

Kokia informacija pateikiama informacijoje apie teistumą?

Jeigu išnagrinėjus apeliaciją arba kasaciją įsiteisėjusiu sprendimu esate pripažįstamas kaltu ir jums skiriama bausmė, paskelbtas nuosprendis įtraukiamas į informaciją apie jūsų teistumą, kurią saugo kilmės šalies teisminės valdžios institucija.

Esu kitos valstybės narės pilietis. Ar teismo procesui pasibaigus būsiu išsiųstas iš šalies?

Pagal 1983 m. kovo 21 d. Nuteistųjų asmenų perdavimo konvenciją perduoti asmenį kilmės šaliai gali prašyti kilmės šalis arba Prancūzija – valstybė, kurioje paskelbtas nuosprendis.

Tačiau kad būtumėte perduotas kitai šaliai, turite iš anksto neverčiamas ir aiškiai su tuo sutikti – tai reiškia, kad turi būti pateikta išsami ir tiksli informacija apie perdavimo padarinius.

Be to, galite pats prašyti būti perduotas kilmės šaliai savo noru. Jūsų prašymas priimamas, jeigu tenkinamos kelios sąlygos.

Ar mane galima dar kartą teisti pagal tuos pačius kaltinimus, jei jau esu nuteistas?

Pagal taisyklę *Non bis in idem*, kuria vadovaujamosi įgyvendinant Prancūzijos baudžiamąją teisę, jeigu vienoje valstybėje narėje buvote teisiamas, paskui įsiteisėjusiu sprendimu pripažintas kaltu, kitoje valstybėje narėje pagal tuos pačius kaltinimus negalite būti nei traukiamas atsakomybėn, nei pripažįstamas kaltu.

Paskutinis naujinimas: 06/12/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai ir kiti nesunkūs pažeidimai

Prancūzijoje tam tikrus nesunkius pažeidimus tiesiogiai nagrinėja administracinė valdžios institucija, o ne teismai. Daugiausia tai yra Kelių eismo taisyklių pažeidimai. Vykdam šias konkrečias procedūras turi būti nepažeidžiamos jūsų pagrindinės teisės, visų pirma teisė į gynybą. Be to, administracinė sankcija niekada negali būti laisvės atėmimas.

Jums skirtą sankciją tiesiogiai ir visiškai teisėtai paskelbia atsakinga administracinė valdžios institucija, nustačiusi teisėtos prievolės pažeidimą. Bet koks sprendimas, kuriuo skiriama sankcija, turi būti pagrįstas; jį galite apskūsti. Skirta sankcija įgyvendinama nedelsiant, net jeigu nusprendžiate ją apskūsti.

Kaip nagrinėjami nesunkūs Kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Kelių eismo taisyklių pažeidimus tiesiogiai nagrinėja pareigūnas protokoluotojas, policijos arba žandarmerijos pareigūnas. Nustačius pažeidimą taikytina sankcija paskelbiama nedelsiant. Prieš tai paaiškinamos sankcijos skyrimo priežastys ir galite pateikti savo pastabas. Jums perduodamas protokolas, kuriame nurodomi padarytas pažeidimas ir paskelbta sankcija. Sankciją turite įgyvendinti iš karto ją paskelbus.

Sankcijos – tai nustatyto dydžio bauda ir galbūt transporto priemonės sulaikymas.

Jeigu esate kitos valstybės narės pilietis ir nesilaikote Kelių eismo taisyklių, sankcija skiriama Prancūzijoje. Jeigu sankcijos neįvykdote prieš grįždamas į savo šalį, galite būti patrauktas atsakomybėn.

Jeigu su sankcija nesutinkate, šį sprendimą per du mėnesius galite apskūsti. Tuomet esate tikras, kad nagrinėjant šį skundą jums skirta sankcija negali būti sugriežtinta.

Skundas teikiamas tiesiogiai administracinės valdžios institucijai nerengiant teismo proceso. Šis skundas pirmiausia teikiamas sankciją skyrusiai valdžios institucijai (administracinis skundas) ir, jeigu jis atmetamas, už šią valdžios instituciją viršesnei institucijai (skundas viršesnei institucijai).

Taikytina procedūra tiesiogiai paaiškinama perduodamame protokole.

Tik tuomet, kai pasinaudojate šiais skundo teikimo būdais, galite kreiptis į administracinio teismo teisėją.

Kaip nagrinėjami kiti nesunkūs pažeidimai?

Kiti administracine tvarka nagrinėjami pažeidimai yra sunkesni, jie susiję su finansinių rinkų reglamentavimu, konkurencijos teise, mokesčių ar imigracijos teisės aktais.

Ar šie pažeidimai nurodomi informacijoje apie mano teistumą?

Prancūzijoje administracine tvarka nagrinėti pažeidimai, visų pirma Kelių eismo taisyklių pažeidimai, į informaciją apie jūsų teistumą neįtraukiami.

Paskutinis naujinimas: 06/12/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Atsakovai (baudžiamosios bylos) - Italija

Šiuose informaciniuose pranešimuose paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo įtariamas arba kaltinamas padaręs nusikaltimą.

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Toliau pateikiama suaugusiesiems taikomų įprastų baudžiamojo proceso etapų santrauka.

Informaciniuose pranešimuose išsamiai aprašomas kiekvienas proceso etapas ir jūsų teisės. Ši informacija nepakeičia teisinių konsultacijų ir yra tik gairės. Baudžiamasis procesas pradamas, kai policija arba prokuroras sužino apie veiką, kuri gali būti laikoma nusikalstama veika.

Užbaigus tyrimą, prokuroras pradeda bylos nagrinėjimą, išskyrus atvejus, kai jis mano, kad bylą reikia nutraukti.

Jei nusikalstamas veikas teisia kaip kolegija posėdžiaujantis teismas, prisiekusiųjų teismas (į Karūnos teismą panaši institucija Jungtinėje Karalystėje (Anglija ir Velsas) arba Federalinę teisminę apygardą Jungtinėse Amerikos Valstijose) arba kai kuriais atvejais teismas, kurį sudaro vienas teisėjas, prokuroras parengiamojo posėdžio metu pateikia prašymą bylą perduoti teismui.

Parengiamojo posėdžio pabaigoje teismas gali įpareigoti nagrinėti bylą teisme arba nutraukti procesą.

Nusikaltimų, dėl kurių yra kompetentinga viena taikos institucija ar teisėjas, atveju prokuroras išduoda šaukimą arba tiesioginį šaukimą atvykti į teismą (it. *mandato di comparizione, citazione diretta in giudizio*).

Taip pat yra keletas specialių procedūrų: supaprastintas procesas, nuobaudos skyrimas šalių prašymu (derybos dėl kaltinimų pripažinimo), neatidėliotinas arba tiesioginis teismo sprendimas (giudizio immediato, giudizio direttissimo), teismo baudžiamasis įsakymas.

Baudžiamasis procesas paprastai vyksta trimis etapais:

pirmoji instancija (prisiekusiųjų teismas, kaip kolegija posėdžiaujantis teismas, vienas teisėjas arba taikos teisėjas), apeliacinis skundas ir

kasacinis teismas (aukščiausioji instancija).

Pirmojoje instancijoje surenkami visi įrodymai, liudytojų parodymai ir patvirtinamieji dokumentai; procesas baigiamas apkaltinamuoju nuosprendžiu arba išteisinamuoju nuosprendžiu.

Pirmojoje instancijoje priimtą sprendimą galite apskųsti apeliacine tvarka.

Apeliacinis teismas nusprendžia, ar palikti galioti pirmojoje instancijoje priimtą sprendimą, ar jį visiškai ar iš dalies pakeisti, ar jį panaikinti ir grąžinti bylą pirmosios instancijos teismui.

Apeliacinio teismo sprendimą galima apskųsti kasaciniam teismui (aukščiausiai instancijai).

Kasacinis teismas paskelbia savo sprendimą, kuriuo gali pripažinti ieškinį nepriimtiniu arba jį atmesti, panaikinti skundžiamą sprendimą negrąžinant bylos arba jį panaikinti ir grąžinti bylą pirmosios instancijos teismui.

Užbaigus visus proceso etapus, teismo sprendimas tampa galutinis. Apkaltinamojo nuosprendžio, kuriuo skiriama bausmė, atveju ji tampa vykdytina.

Informaciniuose pranešimuose išsamiai aprašomas kiekvienas proceso etapas ir jūsų teisės. Ši informacija nepakeičia teisinių konsultacijų ir yra tik gairės.

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Europos Komisijos vaidmuo

Pažymėtina, kad Europos Komisija neatlieka jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese ir negali jums padėti, jei ketinate pateikti skundą.

Šiuose informaciniuose pranešimuose pateikiama tik informacija apie tai, kaip galite pateikti skundą ir į ką reikėtų kreiptis.

Norėdami rasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau pateiktas nuorodas:

[1 - Mano teisės tyrimo metu](#)

[2 - Mano teisės teismo nagrinėjimo metu](#)

[3 - Mano teisės pasibaigus teisminiam nagrinėjimui](#)

Susijusios nuorodos

[Teisingumo ministerija](#)

[Bendrieji teisės klausimai](#)

[Baudžiamosios teisės klausimai](#)

[Italijos baudžiamųjų bylų advokatų rūmai](#)

[Žmogaus teisės](#)

Paskutinis naujinimas: 22/03/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

1 - Mano teisės tyrimo metu

A. Ar tai, kad esu užsienietis, turi įtakos tyrimui?

Taip, iš esmės dėl to, kad su tuo susijusios kai kurios papildomos teisės ir garantijos (taip pat žr. [toliau](#)).

B. Kokie yra tyrimo etapai?

i. Įrodymų rinkimo etapas / tyrėjų įgaliojimai

Policijos veikla atliekant nusikalstamų veikų tyrimus numatyta Baudžiamojo proceso kodekso 347–357 straipsniuose; Prokuroro veiklai atliekant nusikalstamų veikų tyrimus taikomi Baudžiamojo proceso kodekso 358–378 straipsniai.

ii. Laikinas sulaikymas

Pagal Baudžiamojo proceso kodekso 384 straipsnį, išskyrus akivaizdžius atvejus, kai nusikalstamos veikos padarymo metu kriminalinė policija atlieka privalomą arba neprivalomą įtariamojo suėmimą, kai yra konkrečių veiksnių, kurie, net jei neįmanoma nustatyti įtariamojo, leidžia manyti, kad pasislėpimo pavojus yra pagrįstas, prokuroras nurodo laikinai suimti arba prieš prokurorui perimant tyrimą, kriminalinė policija savo iniciatyva laikinai sulaiko asmenį, kuris pagrįstai įtariamas padaręs nusikaltimą, už kurį pagal įstatymą skiriama laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmė arba laisvės atėmimas nuo dvejų metų iki šešerių metų, nusikaltimą, susijusį su ginklais ir sprogmenimis, arba nusikalstamą veiką, padarytą terorizmo tikslais, įskaitant tarptautinį terorizmą, arba demokratinės tvarkos sutrikdymą.

iii. Apklausa

Asmuo, dėl kurio atliekamas tyrimas, net jei jis yra suimtas ar sulaikytas dėl kitos priežasties, apklausoje dalyvauja savanoriškai; jo atžvilgiu taikomos būtinos apsaugos priemonės, kad būtų išvengta pasislėpimo ar smurto pavojaus; negali būti taikomi metodai ar būdai, galintys paveikti apsisprendimo laisvę arba pakeisti gebėjimą prisiminti ir vertinti faktus, net ir gavus apklausiamo asmens sutikimą.

iv. Kardomasis kalinimas

Kardomajam kalinimui ir kitoms asmeninėms kardomosioms priemonėms taikomi Baudžiamojo proceso kodekso 272–315 straipsniai. Asmeninių kardomųjų priemonių sistema reglamentuojama vadovaujantis tinkamumo ir proporcingumo principais, pagal kuriuos paprastai teisėjas, nustatydamas priemones, turi atsižvelgti, pirma, į kiekvienos priemonės konkretų tinkamumą atsižvelgiant į atsargumo reikalavimų, kurie turi būti įvykdyti konkrečiu atveju, pobūdį ir lygį, ir, antra, kiekviena priemonė turi būti proporcinga faktinių aplinkybių dydžiui ir paskirtai ar galinčiai būti skirtai nuobaudai.

C. Kokias teises turiu tyrimo metu?

i. Ar turiu teisę į vertėjo žodžių ir raštu paslaugas?

Taip, ji numatyta pagal Baudžiamojo proceso kodekso 143 straipsnį.

ii. Kokios yra mano teisės gauti informaciją ir susipažinti su bylos medžiaga?

Šiuo klausimu apskritai reikia pažymėti, kad pranešime apie ikiteisminio tyrimo užbaigimą, apie kurį pranešta įtariamajam ir jo pasirinktam gynėjui, trumpai nurodomos faktinės aplinkybės, dėl kurių pradėtas procesas, teisės nuostatos, kurios, kaip teigiama, buvo pažeistos, taip pat nurodoma, kad su atliktais tyrimais susiję dokumentai buvo pateikti prokuratūrai ir kad įtariamasis ir jo advokatas turi teisę susipažinti su jais ir pasidaryti jų kopijas; be to, nustatytos konkrečios taisyklės dėl teisės būti informuotam ir teisės susipažinti su bylos medžiagoje esančiais dokumentais, visų pirma kiek tai susiję su apklausos eiga arba asmens apsaugos priemonių taikymu.

iii. Ar turiu teisę turėti advokatą ir informuoti trečiąją šalį apie savo padėtį?

Įtariamasis (kaltinamasis) turi teisę paskirti ne daugiau kaip du gynėjus; įtariamajam (kaltinamajam), kuris nepaskyrė gynėjo arba jo neturi, padeda oficialiai paskirtas advokatas. Specialios nuostatos taikomos susijusio asmens atžvilgiu, tarp jų, be kita ko, teisę gauti atstovo pagalbą, jei ji yra prieinama ir tinkama.

iv. Ar turiu teisę gauti teisinę pagalbą?

Taip, jei tenkinamos atitinkamos galiojančiose nuostatose nustatytos sąlygos.

v. Ką svarbu žinoti apie:

a. nekalto prezumpciją

Italijos Konstitucijos 27 straipsnyje numatyta, kad kaltinamieji nelaikomi kaltais, kol nepriimtas galutinis teismo sprendimas.

b. teisę tylėti ir neduoti parodymų prieš save

Šiuo klausimu, be kita ko, reikia pažymėti, kad prieš pradėdam apklausą asmenys turi būti informuoti, kad jų parodymai visada gali būti panaudoti prieš juos ir kad, atsižvelgiant į pareigą pateikti savo duomenis, jie turi teisę neatsakyti į jokių klausimus, tačiau procedūra bus tęsiama; dėl šių nuostatų nesilaikymo visi apklausto asmens pareiškimai tampa netinkami naudoti.

c. įrodinėjimo pareiga

Paprastai pareiga įrodyti faktines aplinkybes, susijusias su kaltinamuoju aktu, baudžiamąja atsakomybe ir baudmės ar prevencinės priemonės nustatymu, tenka prokurorui.

vi. Kokios specialios apsaugos priemonės taikomos nepilnamečiams?

Vaikų ir jaunuolių baudžiamojo proceso taisyklės išdėstytos 1988 m. rugsėjo 22 d. Prezidento dekretu Nr. 448, kuriame bendrai nustatoma sistema, palankesnė įtariamajam (kaltinamajam) tiek ikiteisminio tyrimo, tiek teismo proceso metu.

vii. Kokios specialios apsaugos priemonės taikomos pažeidžiamiesiems žmonėms?

Paprastai taikomos įprastos susijusių individualių teisių apsaugos taisyklės.

D. Kokie yra teisiniai tyrimų terminai?

Paprastai, jei prokuroras neprašo nutraukti bylos, jis privalo pradėti baudžiamąjį procesą per šešis mėnesius nuo tos dienos, kai į nusikalstamų veikų, apie kurias pranešta, registrą įtraukiama asmens, kuriam priskiriama nusikalstama veika, pavardė; šis terminas pratęsiamas iki vienerių metų bet kuriai Baudžiamojo proceso kodekso 407 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytai nusikalstamai veikai (organizuotiems nusikaltimams, terorizmui, su šaunamaisiais ginklais ar narkotikais susijusiems nusikaltimams ir kitiems sunkiems nusikaltimams). Bet kuriuo atveju prokuroras gali iki termino pabaigos prašyti už ikiteisminį tyrimą atsakingo teisėjo dėl pateisinamų priežasčių pratęsti pirmiau nurodytą laikotarpį; prokuroras paprastai gali prašyti pratęsti terminą ypač sudėtingų tyrimų atvejais arba tais atvejais, kai objektyviai neįmanoma jų užbaigti per pratęstą laikotarpį; ikiteisminio tyrimo teisėjas gali leisti pratęsti terminą ne ilgesniam kaip šešių mėnesių laikotarpiui. Tačiau preliminarinių tyrimų trukmė, taip pat atsižvelgiant į galimus pratęsimus, paprastai negali viršyti 18 mėnesių. Vis dėlto ilgiausia trukmė yra dveji metai, jei ikiteisminis tyrimas susijęs su 407 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytomis nusikalstamomis veikomis arba kitais konkrečiais įstatyme nustatytais ribotais atvejais.

E. Kokių priemonių imamasi tyrimo etape, įskaitant laikino sulaikymo alternatyvas ir perdavimo į kilmės valstybę galimybes (Europos teisminės priežiūros orderis)?

Be kardomojo kalinimo, gali būti taikomos šios prievartinės asmeninės kardomosios priemonės: draudimas išvykti iš šalies, pareiga atvykti į ikiteisminio tyrimo policiją, pašalinimas iš šeimos būsto, draudimas vykti į vietas, kuriose nuolat lankosi auka, draudimas ir įpareigojimas gyventi nurodytu adresu, namų areštas, laikinas sulaikymas įstaigose, kuriose motinoms taikomos švelnesnės sulaikymo sąlygos, laikinas sulaikymas gydymo įstaigoje.

Paskutinis naujinimas: 22/03/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

2 - Mano teisės teismo nagrinėjimo metu

A. Kur vyks teismo procesas?

Paprastai teisminis nagrinėjimas vyksta ten, kur teismas turi jurisdikciją (teritorijos ir dalyko atžvilgiu) nagrinėti atitinkamą nusikalstamą veiką.

B. Ar galima keisti kaltinimus? Jei taip, kokią turiu teisę į informaciją šiuo klausimu?

Paprastai, jeigu teismo nagrinėjimo metu paaiškėja, kad faktinės aplinkybės skiriasi nuo nurodytų sprendime dėl bylos perdavimo teismui ir jos nepriklauso aukštesnės instancijos teismo jurisdikcijai, prokuroras pakeičia kaltinimą ir pateikia naują pranešimą; tas pats pasakytina apie tuo pačiu metu padarytą nusikalstamą veiką ir visas sunkančias aplinkybes, nustatytas nagrinėjant bylą teisme. Paprastai prokuroras elgiasi įprasta tvarka, jeigu teismo nagrinėjimo metu dėl kaltinamojo paaiškėja nauja faktinė aplinkybė, kuri nenurodyta pradinėje nutartyje ir kuri privalo būti nagrinėjama *ex officio*. Tačiau, jei prokuroras to prašo, teisėjas gali leisti per tą patį posėdį pranešti apie pakeistą kaltinimą, jei tam pritaria kaltinamasis ir jei tai neturi poveikio proceso terminams. Jei prokuroras tiesiogiai pareiškia naują kaltinimą, kaltinamasis paprastai gali prašyti sustabdyti bylos nagrinėjimą teisme ir pateikti naujus įrodymus.

C. Kokios yra mano teisės fiziškai dalyvaujant teisme?

i. Ar turiu dalyvauti teisminiame nagrinėjime? Kokiomis sąlygomis galiu neatvykti teismui nagrinėjant bylą?

Atsakovas turi teisę, bet ne pareigą dalyvauti teisminiame nagrinėjime. Tačiau teismas gali nurodyti, kad neatvykęs atsakovas būtų priverstas fiziškai dalyvauti, kai jo dalyvavimas būtinas siekiant surinkti įrodymus, kurie nėra gauti apklausos metu.

Ar turiu teisę į vertėjo žodžiu paslaugas ir dokumentų vertimą raštu?

Taip, pagal Baudžiamojo proceso kodekso 143 straipsnį.

iii. Ar turiu teisę į advokatą?

Atsakovas turi teisę paskirti ne daugiau kaip du gynėjus; įtariamajam / kaltinamajam, kuris nepaskyrė gynėjo arba jo neturi, padeda oficialiai paskirtas advokatas.

iv. Apie kokias kitas procesines teises turėčiau žinoti (pvz., dėl įtariamųjų dalyvavimo teismo posėdyje)?

Šiuo klausimu galima pažymėti, kad pagal Baudžiamojo proceso kodekso 523 straipsnį kaltinamasis ir jo gynėjas bet kuriuo atveju privalo pasisakyti teismo posėdyje, jei to prašo; priešingu atveju procesas negalioja. Be to, reikia pažymėti, kad bet kuriuo proceso etapu ir bet kurioje instancijoje šalis ir jų gynėjai gali pateikti teismui rašytinius pareiškimus arba prašymus.

D. Galimos bausmės

Teisėjas priima apkaltinamąjį nuosprendį, jei kaltinamasis pripažįstamas kaltu dėl nusikalstamos veikos, kuria jis kaltinamas, be jokių pagrįstų abejonų, o sprendimu teisėjas taiko bausmę ir prevencines priemones. Priimdamas apkaltinamąjį nuosprendį, teisėjas taip pat priima sprendimą dėl visų reikalavimų dėl restitucijos ir žalos atlyginimo. Jeigu teisėjas nusprendžia, kad atsakovas turi atlyginti nuostolius, jis taip pat nustato kompensacijos dydį, išskyrus atvejus, kai tai turi spręsti kitas teismas.

Paskutinis naujinimas: 22/03/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

3 - Mano teisės pasibaigus teismui nagrinėjimui

A. Ar turiu teisę apskųsti sprendimą?

Taip, paprastai – išskyrus įstatyme numatytas išimtis (žr. Baudžiamojo proceso kodekso 593 straipsnį) – galima pateikti apeliacinį skundą dėl apkaltinamųjų nuosprendžių arba apeliacinį skundą dėl pirmosios instancijos teismo sprendimų, kurie gali būti skundžiami, galima pateikti tiesiogiai Kasaciniam teismui.

B. Kokios yra kitos teisių gynimo priemonės, kuriomis galiu pasinaudoti?

Tai kasacinis skundas įstatymo nustatytais pagrindais (žr. Baudžiamojo proceso kodekso 606 straipsnį) – greta specialiose nuostatose numatytų atvejų – gali būti pateiktas apeliacine tvarka arba dėl neskundžiamų nuosprendžių.

C. Kokios yra apkaltinamojo nuosprendžio pasekmės?

i. Įrašas apie teistumą

Paprastai galutiniai apkaltinamieji nuosprendžiai įrašomi, be kita ko, atitinkamo asmens teistumo registre.

v. Teismo sprendimo vykdymas, sulaikytųjų perdavimas, nuosprendžių vykdymo atidėjimas ir alternatyvios sankcijos

Lygtinis bausmės vykdymo atidėjimas: paprastai, skirdamas laisvės atėmimo bausmę arba laisvės atėmimo bausmę dvejų metų ar trumpesiam laikotarpiui arba piniginę bausmę, kuri, atskirai arba kartu su atitinkama laisvės atėmimo bausme pagal įstatymą, yra lygiavertė laisvės atėmimo bausmei, kurios bendras terminas yra dveji metai ar mažiau, teismas gali nurodyti sustabdyti bausmės vykdymą penkerių metų laikotarpiui, jei apkaltinamasis nuosprendis priimtas už sunkią nusikalstamą veiką, ir dvejiems metams, jei nuosprendis priimtas už ne tokią sunkią nusikalstamą veiką; nepilnamečiams ir jaunesniems nei 21 metų suaugusiesiems taikomi aukštesni su laisvės atėmimu susiję terminai (atitinkamai trejų metų ir dvejų su puse metų).

Alternatyvios sankcijos: pagal 1981 m. lapkričio 24 d. Įstatymo Nr. 689 53 straipsnį teismas, priimdamas apkaltinamąjį nuosprendį ir manydamas, kad sulaikymo terminas negali viršyti dvejų metų, gali pakeisti šią bausmę dalinio arešto bausme; jeigu teismas mano, kad šis terminas negali būti ilgesnis nei vieneri metai, jis gali pakeisti šią bausmę teismo priežiūra (it. *libertà controllata*); jeigu teismas mano, kad šis terminas negali būti ilgesnis nei pusė metų, jis gali pakeisti šią bausmę atitinkamo dydžio pinigine bauda (it. *'libertà controllata'*);

Bausmės vykdymas: paprastai, išskyrus atvejus, kai asmuo, kuris, atsižvelgiant į veiką, dėl kurios priimtas apkaltinamasis nuosprendis, jau yra sulaikytas kalėjime galutinio nuosprendžio priėmimo metu, laisvės atėmimo bausmės, įskaitant bet kokią likusią ilgesnės bausmės dalį, vykdymą, neviršijantį ketverių metų, ir kuri nebuvo paskirta už tam tikras sunkias nusikalstamas veikas (nurodytas Baudžiamojo proceso kodekso 656 straipsnio 9 dalies a punkte ir Įstatymo Nr. 354/1975 4a straipsnyje), prokuratūra priima nutarimą, apie kurį pranešama nuteistajam ir jo advokatui, kuriame, be kita ko, nurodoma, kad per nustatytą terminą gali būti pateiktas prašymas dėl alternatyvios laisvės atėmimo bausmės; bausmių vykdymą prižiūrintys teisėjai (it. *Magistratura di Sorveglianza*) yra atsakingi už tokių prašymų svarstymą.

Sulaikytų asmenų perkėlimas: taikomos 2010 m. rugsėjo 7 d. Įstatyminio dekreto Nr. 16, priimto pagal 2009 m. liepos 7 d. Deleguotąjį įstatymą Nr. 88 (2008 m. Bendrijos įstatymas), siekiant suderinti Italijos nacionalinę teisę su 2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2008/909/TVR (dėl nuosprendžių baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo principo taikymo skiriant laisvės atėmimo bausmes ar su laisvės atėmimu susijusias priemones siekiant jas vykdyti Europos Sąjungoje), nuostatos arba Italijos šioje srityje sudarytų dvišalių tarptautinių sutarčių nuostatos.

Paskutinis naujinimas: 22/03/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Atsakovai (baudžiamosios bylos) - Kipras

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo yra įtariamasis arba kaltinamas nusikalstama veika, dėl kurios galimas teisminis nagrinėjimas.

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Toliau pateikiama trumpa etapų, kurie paprastai sudaro baudžiamąjį procesą, santrauka.

Asmenį, kuris įtariamasis dalyvavęs nusikalstame, gali apklausti policija. Policija yra atsakinga už nusikaltimo tyrimą.

Įtariamasis gali būti sulaikytas teismui priėmus nutartį dėl sulaikymo, išskyrus atvejus, kai jis sulaikomas užklupus darant nusikalstamą veiką.

Prieš apklausiant policijoje, įtariamasis turi būti informuojamas apie teisę turėti gynėją ir supažindamas su savo teisėmis.

Baigiant ikiteisminį tyrimą, jei nustatomi įtariamojo kaltės įrodymai, policija jam pareiškia oficialius kaltinimus. Jei padaryta sunki nusikalstama veika,

sprendimą dėl baudžiamojo persekiojimo priima generalinis prokuroras (gr. *Genikos Eisaggeleas*). Policija šiuos įgaliojimus visais atvejais vykdo vadovaujant Generalinei prokuratūrai, kuri pagal Konstituciją turi teisę pradėti, vykdyti, perimti, tęsti arba nutraukti baudžiamąjį procesą.

Kaltinamąjį aktą, kuriame aprašoma nusikalstama (-os) veika (-os), policija pateikia tvirtinti apygardos teisėjui. Jį patvirtinus, kaltinamasis nurodytą dieną šaukiamas į teismą.

Baudžiamosios bylos, atsižvelgiant į nusikalstamos veikos sunkumą, gali būti nagrinėjamos: a) supaprastinta tvarka vieno teisėjo apygardos, kurioje padarytas nusikaltimas, teisme (gr. *Eparchiako Dikastirio*); b) prokurorui pateikusi informaciją, prisiekusiųjų teisme (gr. *Kakourgiodikeio*) – trijų apygardos teismo teisėjų, pirmininkaujant apygardos teismo pirmininkui.

Jei procesas supaprastintas, kaltinamasis nustatytą dieną turi atvykti į teismą ir atsakyti į kaltinimą (-us) – prisipažinti arba neprisipažinti esąs kaltas. Bylose, kurias prisiekusiųjų teismas nagrinėja paskirtą dieną, apygardos teismo teisėjas gali atlikti parengtinę apklausą. Parengtinė apklausa gali būti nevykdoma, jei generalinis prokuroras patvirtina, kad ji nebūtina. Dabar parengtinės apklausos dažniausiai nevykdomos.

Nukentėjusieji turi teisę pateikti skundą.

Už visą baudžiamąjį procesą, įskaitant teisę nutraukti bylą, atsakinga Generalinė prokuratūra.

Kipre nėra prisiekusiųjų teismo.

Jei teismas per apklausą nustato, kad kaltinamasis negali gintis teisme dėl sutrikusios psichikos arba nepakaltnamumo dėl kitų priežasčių, gali būti priimta nutartis dėl jo gydymo atitinkamoje įstaigoje.

Kaltinamasis gali pareikšti pirminius prieštaravimus kaltinimui dėl: a) bylos dalyko neteisingumo teismui arba teritorinės jurisdikcijos nebuvimo, b) ankstesnio išteisinimo arba nuteisimo už tą pačią veiką (-as), c) suteiktos malonės, d) kaltinimų neišsamumo arba dvigubų kaltinimų.

Tame pačiame kaltinamajame akte kaltinimai už susijusias nusikalstamas veikas gali būti pateikti keliems asmenims. Jei tai laikoma neteisinga, teismas gali priimti nutartį teismo nagrinėjimo tikslais kaltinimus atskirti.

Teisiamasis posėdis pradedamas nuo kaltinimą palaikančios šalies įrodymų. Kaltinimą palaikančiai šaliai pateikus argumentus, teismas sprendžia, ar procesas pradedamas. Jei taip, kaltinamasis teismo yra kviečiamas pateikti gynybos argumentus ir yra supažindinamas su teise tylėti, padaryti pareiškimą arba duoti parodymus prisiekus. Kaltinamasis bet kuriuo metu gali teikti savo gynybos įrodymus. Naudojimasis teise tylėti neužtraukia neigiamų pasekmių. Gynybos pusei išdėsius savo argumentus, šalis gali pasakyti baigiamąsias kalbas ir teismas priima nuosprendį.

Gali būti vykdoma visų parodymus pagal priesaiką davusių liudytojų apklausa.

Teismo procese būtina vadovautis teisingo bylos nagrinėjimo normomis. Nekaltumo prezumpcija galioja visą teismo procesą. Įrodinėjimo pareiga visais atvejais tenka kaltinimą palaikančiai bylos šaliai. Jei teisiomojo posėdžio pabaigoje teismas negali padaryti neabejotinos išvados dėl kaltinamojo kaltės, jis turi būti išteisinamas.

Jei kaltinamasis nuteisiamas, skiriama bausmė.

Išsamesnę informaciją apie visus šiuos proceso etapus ir savo teises rasite duomenų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija. Ji tėra patariamojo pobūdžio.

Europos Komisijos vaidmuo

Pažymėtina, kad Europos Komisija nedalyvauja valstybėse narėse vykdomame baudžiamajame procese ir negali jums padėti, jei turite skundų. Šiose faktų suvestinėse rasite informacijos, kaip ir kam pateikti skundus.

Norėdami rasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu](#)

[Mano teisės teismo nagrinėjimo metu](#)

[Mano teisės pasibaigus teismo procesui](#)

Paskutinis naujinimas: 02/03/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Mano teisės vykstant nusikalstamos veikos tyrimui

A. Ar tai, kad esu užsienietis, turi įtakos tyrimui?

Ne.

B. Kokie yra tyrimo etapai?

i. Įrodymų rinkimo etapas / tyrėjų įgaliojimai

Bet kuris tyrimą atliekantis pareigūnas gali pareikalauti, kad asmuo, kuris, jo pagrįsta nuomone, žino apie jo tiriamų nusikalstamų veikų faktines aplinkybes, atvyktų į apklausą pareigūno pagrįstai nurodytu laiku ir į jo pagrįstai nurodytą vietą, kad šis asmuo būtų apklaustas ir jis pateiktų parodymus dėl tokios nusikalstamos veikos.

ii. Sulaikymas

Sulaikytas arba suimtas asmuo turi teisę reikalauti, kad jam ar jo advokatui būtų leista laiku susipažinti su esminiais dokumentais, kurie svarbūs konkrečiai bylai, kuriuos turi kaltintojas ir kurie yra būtini siekiant veiksmingai ginčyti sulaikymo ir suėmimo teisėtumą.

„Esminiai dokumentai“ – tai sulaikymo ir suėmimo orderis bei prašymo ir rašytinio patvirtinimo, kurių pagrindu orderis buvo išduotas, kopija.

Kai teismui nurodoma, kad tyrimas dėl nusikalstamos veikos padarymo, dėl kurio asmuo buvo sulaikytas, nebuvo baigtas ir policijos pareigūnui – vyresniajam inspektoriumi arba aukštesnio rango pareigūnui – pateikus prašymą teismas gali, neatsižvelgiant į tai, ar jis turi įgaliojimus nagrinėti nusikalstamą veiką, dėl kurios vykdomos apklausos, tam tikrais atvejais ir bet kuriuo atveju, kai teismas mano esant pagrįsta, nurodyti policijai sulaikytą asmenį laikyti sulaikytą ne ilgiau kaip aštuonias dienas. Pirmą dieną po nurodymo laikyti sulaikytą laikoma pirmą sulaikymo dieną.

iii. Apklausa

Tyrimą atliekantis pareigūnas gali įrašyti apklausiamo asmens parodymus, kurie, juos įrašius, minėtam asmeniui perskaitomi, tada šis asmuo juos pasirašo arba, jeigu asmuo neraštingas, parodymus pažymi individualia žyma. Jei asmuo atsisako atlikti šiuos veiksmus, tyrimą atliekantis pareigūnas atsisakymą pažymi parodymų pabaigoje, kartu nurodydamas atsisakymo priežastį, jei ji buvo patikrinta, tada parodymus pasirašo tyrimą atliekantis pareigūnas.

Tokie parodymai, jeigu įrodyta, kad jie duoti savo noru, laikomi įrodymu nagrinėjant parodymus davusiam asmeniui iškeltą baudžiamąją bylą.

Visi asmenys, kurie be pateisinamos priežasties atsisako atvykti į apklausą tyrimą atliekančio pareigūno nurodytu laiku ir į jo nurodytą vietą, laikomi padariusiais nusikalstamą veiką ir tokiems asmenims gali būti skiriama iki vienerių metų laisvės atėmimo bausmė arba ne didesnė kaip vieno tūkstančio svarų pinigine bausme arba abi minėtos bausmės.

Kai tyrimą atliekantis pareigūnas nusikalstamos veikos tyrimo laikotarpiu nusprendžia, kad tyrimui atlikti reikalingas arba pageidautinas tam tikras dokumentas, pareigūnas gali raštu nurodyti asmeniui, kuris minėtą dokumentą turi ar kontroliuoja arba manoma, kad jį turi ar kontroliuoja, pristatyti dokumentą į rašytiniame nurodyme įvardintą deramą vietą ir nurodytu deramu laiku. Laikoma, kad asmuo, kurio rašytiniu nurodymu pareikalauta pateikti dokumentą, įvykdė reikalavimą, jeigu jis užtikrino, kad dokumentas būtų pateiktas jam asmeniškai jo nepristačius.

Visi asmenys, kurie be pateisinamos priežasties atsisako pateikti bet kokį dokumentą, kurio reikalaujama pagal šį straipsnį pateiktu nurodymu, laikomi padariusiais nusikalstamą veiką ir tokiems asmenims gali būti skiriama iki trejų metų laisvės atėmimo bausmė arba ne didesnė kaip vieno tūkstančio penkių šimtų svarų pinigine bausme arba abi minėtos bausmės.

iv. Kardomasis kalinimas

Bet kuris teismas gali, jei mano, kad to reikia, atidėti bet kurios jame iškeltos bylos nagrinėjimą ir remdamasis tokiu sprendimu jis gali paleisti kaltinamąjį jo nustatytomis tinkamomis sąlygomis arba nurodyti tęsti kardomąjį kalinimą kol bus pradėtas teisminis nagrinėjimas.

C. Kokios yra mano teisės vykstant tyrimui?

i. Kokias teises turiu į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas?

Įtariamieji, kurie nesupranta policijos ar kitų kompetentingų institucijų

vartojamos kalbos turi teisę gauti nemokamą vertėjo žodžiu pagalbą. Vertėjas žodžiu

gali padėti įtariamiesiems bendrauti su savo advokatu ir negali atskleisti tokių pokalbių turinio. Be to, jiems suteikiamos šios teisės:

jeigu sulaikymas vykdomas ne policijos nuovadoje, kai sulaikymo veiksmus atlikęs policijos pareigūnas nekalba įtariamiesiems suprantama kalba, kad jiems

būtų pateikta informacija, arba būdamas ne policijos nuovadoje neturi būtinų priemonių tam padaryti, pareigūnas apie tai informuoja tyrimą atliekantį

pareigūną, kuris pasirūpina, kad įtariamiesiems nedelsiant, tačiau bet kuriuo atveju ne vėliau kaip iki tyrimo pradžios, būtų pateikta informacija;

jeigu įtariamieji negali jiems suprantama kalba bendrauti su pasirinktu advokatu, minėto advokato prašymu pokalbioose gali dalyvauti vertėjas žodžiu arba

kitas asmuo, kad įtariamųjų advokatas galėtų su jais bendrauti jiems suprantama kalba;

taip pat, jeigu įtariamieji negali jiems suprantama kalba bendrauti su gydytoju, medicininėje apžiūroje, gydymo ir priežiūros procese gali dalyvauti vertėjas

žodžiu arba kitas asmuo, kad įtariamųjų gydytojas galėtų su jais bendrauti jiems suprantama kalba;

be to, jie turi teisę nemokamai gauti esminių dokumentų (sulaikymo ir (arba) suėmimo orderis, kaltinimai, visi teismo sprendimai ir nutartys bei visi kiti

dokumentai, kuriuos kompetentinga institucija laiko esminiais) vertimą raštu. Tam tikrais atvejais gali būti teikiamas esminių dokumentų žodinis vertimas ir

(arba) žodinė santrauka.

ii. Kokios yra mano teisės gauti informaciją ir susipažinti su bylos medžiaga?

Įtariamuosius sulaikius arba suėmus šie įtariamieji arba jų advokatas turi teisę susipažinti su esminiais dokumentais (sulaikymo ir suėmimo orderio kopija,

prašymo ir rašytinio patvirtinimo, kurių pagrindu orderis buvo išduotas, kopija), kurie jiems reikalingi, kad galėtų ginčyti įtariamųjų sulaikymo ar suėmimo

teisėtumą. Jei byla perduodama nagrinėti teismui, įtariamieji arba jų advokatas turi teisę susipažinti su parodymais ir dokumentais, gautais atliekant tyrimą,

susijusį su nagrinėjama nusikalstama veika.

iii. Kokios yra mano teisės turėti advokatą ir reikalauti, kad apie mano padėtį būtų informuota trečioji šalis?

Teisė turėti advokatą

Įtariamieji turi teisę konfidencialiai bendrauti su advokatu. Advokatas turi būti nepriklausomas nuo policijos, kuri gali padėti įtariamajam susisiekti su advokatu.

Remiantis teisės aktais įtariamieji taip pat turi šias teises:

Iškart po sulaikymo ir nepagrįstai nedelsiant jie turi teisę patys telefonu susisiekti su pasirinktu advokatu nedalyvaujant pašaliniais asmenims.

Jie turi teisę turėti advokatą toliau nurodytais atvejais, atsižvelgiant į tai, kas įvyksta pirmiau:

a) prieš policijos atliekamą apklausą ar bet kokios kitos kompetentingos institucijos atliekamus tyrimo veiksmus;

b) pakankamai laiko prieš juos pristatant į teismą;

c) policijai ar bet kuriai kitai kompetentingai institucijai atliekant tyrimą ar renkant įrodymus;

d) nedelsiant atėmus jų laisvę.

Teisė turėti advokatą apima šias teises:

a) bet kuriuo metu be pašalinį asmenų susitikti ir susisiekti su jiems atstovaujantiu advokatu;

b) reikalauti, kad jų advokatas dalyvautų apklausoje, kad jiems būtų pateikti paaiškinimai dėl vykdytų procedūrų ir jiems būtų patariama dėl su apklausa

susijusių jų procesinių teisių;

c) jeigu jie turi teisę reikalauti, kad jų advokatas dalyvautų atitinkamoje apklausoje – reikalauti, kad jų advokatas dalyvautų atliekant tyrimo ar įrodymų rinkimo veiksmus.

Policija turi laikytis konfidencialumo reikalavimų, kurie taikomi įtariamojo ir jo advokato bendravimui per susitikimus, susirašinėjant, per pokalbius telefonu ir visomis kitomis leistinomis formomis įtariamiesiems bendraujant su savo advokatais.

Bet kuriuo atveju iškart po įtariamųjų sulaikymo arba, jeigu jie sulaikomi ne policijos nuovadoje, iškart po jų atvykimo į policijos nuovadą įtariamiesiems

leidžiama naudotis visų «praktikuojančių advokatų registre» įregistruotų advokatų vardų ir pavardžių bei telefono numerių sąrašu.

Sulaikymo laikotarpiu įtariamieji turi teisę pasirėmimo savo gynybai tikslais bet kurią dieną ir bet kuriuo metu konfidencialiai susitikti su savo advokatu

sulaikymo įstaigoje, kurioje jie laikomi, konkrečiai tam skirtoje vietoje, kur policijos pareigūnai jų nematyti ir negirdėtų, ir iš jų advokato per pokalbį gauti

konfidencialius rašytinius ir žodinius nurodymus.

Jeigu jie nepageidauja būti atstovaujami advokato, apie tai jie raštu, užpildydami atitinkamą formą, praneša atsakingam sulaikymo įstaigos asmeniui. Be to, jie turi būti informuoti, kad bet koks teisės turėti advokatą atsisakymas gali pakenkti jų gynybos veiksmingumui.

Jei toks asmuo yra jaunesnis kaip aštuoniolikos metų amžiaus, apklausa atliekama dalyvaujant jo advokatu. Be to, asmens tėvams arba globėjams

suteikiama teisė dalyvauti pokalbioose su asmens advokatu.

Jeigu dėl psichikos sutrikimų ar fizinės negalios asmuo negali nepadedamas pasinaudoti teise susisiekti su advokatu, įtariamasis turi teisę minėta teise

naudotis iškart, kai tą galima padaryti po jo sulaikymo, padedamas valstybės medicininės priežiūros ir (arba) socialinių tarnybų pareigūno ir (arba) jam

dalyvaujant. Be to, jeigu dėl psichikos sutrikimų įtariamasis nesupranta savo teisių, jis apklausiamas dalyvaujant jo advokatu.

Laikina nuo teisės turėti advokatą nukrypti leidžianti nuostata:

Išimtiniais atvejais ir tik ikiteisminio tyrimo etape leidžiama laikinai nukrypti nuo įtariamųjų teisės turėti advokatą nepagrįstai nedelsiant po jų laisvės atėmimo, kai dėl izoliacijos geografiniu požiūriu neįmanoma užtikrinti teisės turėti advokatą.

Be to, išimtiniais atvejais ikiteisminio tyrimo etape ir kai pateisinama konkrečiomis bylos aplinkybėmis laikinai gali būti leista nukrypti nuo jų teisės turėti

advokatą dėl vienos iš toliau nurodytų imperatyvių priežasčių:

i) būtina skubiai užkirsti kelią didelei grėsmei asmens gyvybei, laisvei ar fiziniam neliečiamumui;

ii) policijai būtina skubiai imtis priemonių, siekiant užkirsti kelią didelei grėsmei baudžiamajam procesui.

Vis dėlto pirmiau nurodytos laikinos nukrypti leidžiančios nuostatos turi:

i) būti proporcingos ir neviršyti to, kas būtina;

ii) būti griežtai apribotos laiko požiūriu;

iii) nebūti grindžiamos išimtinai tik tariamos nusikalstamos veikos rūšimi ar sunkumu, ir

iv) nekenkti bendram proceso sąžiningumui.

Jeigu įtariamiesiems neleidžiama naudotis savo teisėmis:

i) turėti advokatą nedelsiant atėmus jų laisvę;

ii) gyvai susitikti ir bendrauti su savo advokatu, ir

iii) juos apklausiant ir atliekant tyrimo ar įrodymų rinkimo veiksmus turėti šiuose procesuose dalyvaujantį savo advokatą, jie gali pirmą kartą juos pristačius teismui arba per pirmąjį jų bylos nagrinėjimo posėdį paprašyti teismo išnagrinėti priežastis, dėl kurių jiems nebuvo leista pasinaudoti tokiais teisėmis.

Trečiosios šalies informavimas apie jūsų sulaikymą ar suėmimą / Konsulato ar ambasados informavimas

Sulaikius ar suėmus įtariamąsias jie informuoja policiją, ar jie pageidauja su kuo nors, t. y. šeimos nariu ar savo darbdaviu, susisiekti savarankiškai telefonu, kad informuotų apie jų suėmimą. Tam tikrais atvejais teisė informuoti kitą asmenį apie jų suėmimą gali būti laikinai apribota. Tokiais atvejais policija turi apie tai juos informuoti.

Užsieniečių atveju, šie informuoja policiją, ar pageidauja patys telefonu susisiekti su savo konsuline įstaiga ar ambasada. Be to, jie informuoja policiją, ar pageidauja susisiekti su jų konsulinės įstaigos ar ambasados pareigūnu. Šiuo klausimu jie turi būti informuoti, kad teisės informuoti savo konsulinę įstaigą ar ambasadą ir su jomis susisiekti atsisakymas gali turėti neigiamą poveikį jiems patiems.

Remiantis teisės aktais jie taip pat turi šias teises:

Iškart po jų sulaikymo ir nedelsiant bei dalyvaujant policijos pareigūnui jie turi teisę patys telefonu susisiekti su giminaičiu ar savo darbdaviu ar kitu pasirinktu asmeniu, o jeigu jie yra jaunesni nei aštuoniolikos metų amžiaus – su vienu iš tėvų arba globėju, kad informuotų juos apie sulaikymą ir nurodytų, kurioje policijos nuovadoje ar sulaikymo įstaigoje jie yra ar bus laikomi.

Jeigu dėl psichikos sutrikimų ar fizinės negalios asmuo negali pasinaudoti savo teise susisiekti su pirmiau nurodytais asmenimis, įtariamasis turi teisę minėta teise naudotis iškart, kai tą galima padaryti po jo sulaikymo, padedamas valstybės medicininės priežiūros ir (arba) socialinių tarnybų pareigūno ir (arba) jam dalyvaujant.

Užsienio piliečiai taip pat turi teisę patys telefonu, dalyvaujant policijos pareigūnui, nepagrįstai nedelsiant ir kuo greičiau po jų sulaikymo susisiekti su valstybės, kurios piliečiai jie yra, konsuline įstaiga arba diplomatine atstovybe Kipro Respublikoje, kad informuotų jas apie sulaikymą arba suėmimą ir nurodytų joms, kurioje policijos nuovadoje ar suėmimo įstaigoje jie yra arba bus laikomi. Jeigu atitinkamos konsulinės įstaigos ar diplomatinės atstovybės Kipro Respublikoje nėra, jie gali susisiekti su Kipro Respublikos įgaliotiniu administracijos ir žmogaus teisių apsaugos klausimais (Ombudsmenas). Jei kalbama apie dviejų (2) ar daugiau valstybių piliečius, jie gali pasirinkti konsulinę įstaigą ar diplomatinę atstovybę, kurią jie pageidauja informuoti apie jų laisvės atėmimą, ir su kuria jie nori susisiekti. Be to, jie turi teisę, jei pageidauja, susisiekti su tokiais institucijomis, būti lankomi jų atstovų, su jais kalbėtis ir susirašinėti, taip pat susitarti, kad šie jiems atstovautų, jeigu tokios institucijos tam neprieštaruja.

Jeigu dėl psichikos sutrikimų asmuo akivaizdžiai negali suprasti turintis pirmiau nurodytas su galimybe susisiekti susijusias teises ir jis akivaizdžiai negeba priimti tokios informacijos, arba jis negali visapusiškai suprasti savo teisės naudotis šiomis teisėmis, policijos pareigūnas apie tai informuoja konsulinę įstaigą arba diplomatinę atstovybę arba Kipro Respublikos įgaliotinį administracijos ir žmogaus teisių apsaugos klausimais (Ombudsmenas), atsižvelgiant į atvejį. Jie taip pat turi būti informuoti, kad teisės informuoti trečiuosius asmenis, giminaičius, savo darbdavį ar atitinkamas konsulines įstaigas ir su jomis susisiekti atsisakymas gali turėti neigiamą poveikį jiems patiems.

Jeigu dėl psichikos sutrikimų asmuo akivaizdžiai negali suprasti turintis su galimybe susisiekti susijusias teises ir jis akivaizdžiai negeba priimti tokios informacijos, policijos pareigūnas turi nedelsiant po sulaikymo paskambinti sulaikyto asmens giminaičiui ir jį informuoti apie sulaikymą bei nurodyti, kurioje policijos nuovadoje ar sulaikymo įstaigoje asmuo yra laikomas ar bus laikomas sulaikytas.

Laikina nuo teisės susisiekti su giminaičiais / pasirinktu asmeniu / savo darbdaviu nukrypti leidžianti nuostata

Kai pateisinama konkrečiomis bylos aplinkybėmis, teisė susisiekti su giminaičiais arba pasirinktu asmeniu arba savo darbdaviu ir teisė informuoti tėvų pareigas vykančius asmenis (kai atvejis susijęs su jaunesniu nei 18 metų amžiaus asmeniu) iškart po sulaikymo nesuteikiama dėl vienos iš toliau nurodytų imperatyvių priežasčių:

- a) būtina skubiai užkirsti kelią didelei grėsmei asmens gyvybei, laisvei ar fiziniam neliečiamumui, arba
- b) būtina skubai užkirsti kelią situacijai, kai baudžiamajam procesui gali kilti didelė grėsmė, jeigu nukrypimas:
 - i) yra proporcingas ir neviršija to, kas būtina;
 - ii) yra griežtai apribotas laiko požiūriu;
 - iii) nėra grindžiamas išimtinai tik tariamos nusikalstamos veikos rūšimi ar sunkumu, ir
 - iv) nekenkia bendram proceso sąžiningumui.

Iškart po sulaikymo jiems nesuteikiama teisė susisiekti su trečiaisiais asmenimis (giminaičiais ar darbdaviu ar kitu pasirinktu asmeniu), kai tai pateisinama dėl skubos arba lygiaverčių operatyvinių pagrindų.

Jeigu jiems neleidžiama naudotis savo teisėmis

- i) informuoti giminaičių ar pasirinkto asmens, ar darbdavio arba su jais susisiekti,
- ii) informuoti tėvų pareigas vykančius asmenis apie jaunesnio nei 18 metų amžiaus asmens sulaikymą, jie gali pirmą kartą juos pristačius teismui arba per pirmąjį jų bylos nagrinėjimo posėdį paprašyti teismo išnagrinėti priežastis, dėl kurių jiems nebuvo leista pasinaudoti tokiais teisėmis.

Kai kalbama apie asmenį iki aštuoniolikos metų amžiaus ir taikomos pirmiau nurodytos laikinos nukrypti leidžiančios nuostatos, apie minėto asmens laisvės atėmimą policijos pareigūnas nedelsdamas informuoja socialinės gerovės tarnybas, įgaliotinį vaikų teisių apsaugos klausimais ir visas kitas vaikų apsaugos ir gerovės srityje kompetentingas institucijas.

iv. Kokios mano teisės gauti teisinę pagalbą?

Jeigu jie neturi pakankamai lėšų, kad pasinaudotų

teise ikiteisminio tyrimo etape turėti advokatą, pasirašę atitinkamą formą jie apie tai gali informuoti už apklausas atsakingą policijos pareigūną. Jiems pateikiamas savo paslaugas siūlančių advokatų vardų ir pavardžių bei telefono numerių sąrašas. Įtariamieji patvirtina, kad sąrašas jiems buvo pateiktas. Policijos pareigūnas atitinkamai informuoja jų pasirinktą advokatą.

Jeigu jie pageidauja advokato paslaugas gauti nemokamai, jie gali teismui pateikti atitinkamą prašymą, kai į jį yra atvesdinami, ir teismas išnagrinės jų prašymą.

v. Svarbi informacija šiais aspektais:

Nekaltumo prezumpcija

Visi nusikalstamos veikos padarymu įtariami arba kaltinami asmenys laikomi nekaltais kol jų kaltė nepripažinta pagal įstatymą.

Nekaltumo prezumpcijos teisės principas taikomas fiziniams asmenims baudžiamajame procese nuo to momento, kai minėti asmenys įtariami arba kaltinami padarę nusikalstamą veiką, iki proceso užbaigimo galutiniu teismo nuosprendžiu.

Teisė tylėti ir teisė neduoti parodymų prieš save

Policijai ar kitoms kompetentingoms institucijoms vykdant apklausą jie neprivalo atsakyti klausimų apie tariamą nusikalstamą veiką. Taip pat, kai jų prašoma duoti parodymus ar atsakyti į klausimus, jie neprivalo pateikti įrodymų ar dokumentų ar teikti informacijos, kuri gali lemti savęs apkaltinimą.

Įrodinėjimo pareiga

Policijai tenka atsakomybė surinkti įrodymus, kurių pagrindu tiriamos nusikalstamosios veikos bus įrodytos be jokių pagrįstų abejonių. Kaltinamieji turi teisę pateikti savo faktinių aplinkybių versiją ir pateikti tyrimą vykdančioms institucijoms parodymus arba gynybos pareiškimą savo versijai ar nekaltumui pagrįsti.

vi. Kokios specifinės apsaugos priemonės taikomos vaikams?

Baudžiamoji atsakomybė

Asmenys iki 14 metų amžiaus negali būti traukiami baudžiamojon atsakomybėn dėl veiksmų ar neveikimo (154 skyrius, 14 straipsnis), todėl sulaukymas jiems netaikomas. Reikalaujama, kad toks asmuo, jeigu jo dalyvavimas būtinas, į policijos nuovadą atvyktų lydimas savo tėvų / globėjų.

2. Sulaukymas

Kai įmanoma, reikėtų vengti nepilnamečių sulaukymo. Nepilnametis turėtų būti sulaukomas laikantis teisės aktų reikalavimų, tokia priemonė turėtų būti taikoma tik kraštutiniu atveju ir kuo trumpiau.

Sulaukiant nepilnamečių turi būti laikomasi sulaukymo procedūros (informacijos teikimas, teisminė tvarka, pranešamas apie teises ir kt.). Pažymėtina, kad sulaukymo metu

turi būti atsižvelgta į vaiko amžių, brandą ir pažeidžiamumą.

Be to, visi sprendimai dėl vaiko sulaukymo turėtų būti grindžiami vaiko interesais.

Sulaukytas vaikas turėtų būti išsamiai, atsižvelgiant į jo amžių ir brandą, informuojamas apie tolesnę procedūrą.

Antrankiai nenaudojami, nebent tai tikrai būtina ir atsižvelgiant į policijos taisyklėse 5/39 nustatytas sąlygas.

Policijos lazdos naudojimas leistinas tik kraštutiniu atveju ir tik laikantis policijos taisyklėse 5/38 nustatytų sąlygų.

Kūno apžiūrą turėtų vykdyti tos pačios lyties policijos pareigūnas.

Teisėtas atstovavimas ir kitos teisės

Nepilnametis informuojamas apie teisę telefonu susisiekti su jo pasirinktu advokatu nedalyvaujant pašaliniais asmenims.

Nepilnametis informuojamas apie teisę gauti teisinę pagalbą, jeigu jis neturi pakankamai lėšų.

Nepilnametis informuojamas apie teisę pačiam telefonu, dalyvaujant policijos pareigūnui, susisiekti su savo tėvais / globėjais ir informuoti juos apie sulaukymą bei nurodyti, kurioje policijos nuovadoje ar sulaukymo įstaigoje jis yra arba bus laikomas.

Nedelsiant informuojami tėvai / globėjai. Tėvų / globėjų informavimo tikslais su jais gali būti susisiekta vėliau ir tai gali būti padaryta per 12 valandų nuo sulaukymo, jeigu yra pagrįstų įtarimų, kad pasinaudojus bendravimo teise iškart po sulaukymo gali:

- a) būti sunaikinti arba paslėpti įrodymai, susiję su nusikalstamos veikos išaiškinimu; arba
 - b) būti sutrukdyta sulaukyti arba apklausti kitą asmenį, susijusį su nusikalstama veika, arba toks asmuo gali pabėgti; arba
 - c) gali būti padaryta kita nusikalstama veika arba tai gali lemti bet kurio asmens mirtį ar fizinį sužalojimą; arba
 - d) būti pakenkta interesams, susijusiems su Kipro Respublikos saugumu arba konstitucine santvarka ar viešąja tvarka, arba kišamasi į teisingumo vykdymą.
- Policija taip pat (papildomai) informuoja nepilnamečio tėvus / globėjus apie sulaukymą ir sulaukymo įstaigą (kurioje ketinama jį laikyti). Atitinkamas įrašas įrašomas tyrimo byloje.

Apie sulaukymą taip pat gali būti informuojamos valstybės socialinės tarnybos, jei tai būtina ir atsižvelgiant į nepilnamečio interesus.

Apklausa

Tyrimą atliekantis pareigūnas negali pradėti apklausos iš anksto apie tai nepateikęs informacijos ir (arba) nepranešęs ir nepilnamečiui nepasinaudojus visomis teisėmis gauti prašomą informaciją.

Asmenys iki 18 metų amžiaus apklausiami dalyvaujant jų advokatui.

Jeigu apklausiamas asmuo nesupranta kalbos ar ja nekalba, jis turi teisę naudotis vertėjo žodžiu pagalba.

Apklausa visada turi būti vykdoma laikantis teisės aktų nuostatų, teisminės tvarkos ir atitinkamų policijos taisyklių (PT 3/3, PT 3/4, PT 5/18).

Nepilnamečiai, kurie nėra sulaukyti, turėtų būti apklausiami ir jų parodymai imami dalyvaujant jų tėvams arba globėjams.

Policija turėtų užtikrinti, kad apklausa būtų atlika kuo greičiau, tačiau bet koku atveju per 24 valandas, kad iš esmės nebūtų poreikio kreiptis į teismą dėl laisvės atėmimo taikymo (2014 m. birželio 11 d. Įgaliotinio vaikų teisių apsaugos klausimais raštas).

Nepilnamečių besimokančiųjų sulaukymas / apklausa / baudžiamasis persekiojimas

Turi būti vengiama nepilnamečius mokinius sulaukyti arba apklausti mokykloje. Vis dėlto, prireikus, policijos pareigūnai į mokyklą turi vykti vilkėdami civilio drabužius ir nežymėtu policijos automobiliu.

Sulaukymas ir apklausa vykdomi dalyvaujant mokyklos vadovui, kuris atitinkamai informuojamas iš anksto (PT 5/18, 6 dalies 3 punktas).

Kai vykdomas nepilnamečių mokinių persekiojimas baudžiamąja tvarka Įgaliotinio pavaduotojas (gr. *Astinomikos Diefthintis*) turi informuoti Švietimo ir kultūros ministeriją tik kai tikrai būtina ir kai jis mano, jog toks informavimas atitinka Kipro Respublikos baudžiamosios ar penitencinės politikos interesus, ir, be abejojimo, atsižvelgdamas į šiuos aspektus:

- nusikalstamos veikos pobūdį ir jeigu minėtais veiksmais prisidedama prie kitų mokinių / nacionalinės gvardijos (gr. *Ethnofrouri*) apsaugos užtikrinimo,
- šiuo metu Kipro visuomenei kylančius sunkumus, ir
- konkrečias aplinkybes kiekvienu atveju.

Išskyrus atvejus, kai gautas teismo leidimas, draudžiama atskleisti mokyklos pavadinimą ir (arba) adresą, taip pat (arba) nuotrauką ar bet kokią kitą informaciją, kuri galėtų padėti identifikuoti į Nepilnamečių bylų teismą (gr. *Dikastirio Anilikon*) pristatomą jaunuolį.

Suėmimo sąlygos

Be visiems kaliniams suteiktų teisių (Įstatymas 163(I)/2005), suimtiesiems iki 18 metų amžiaus suteikiamos tokios papildomos su suėmimu susijusios teisės: Nepilnamečiai turėtų būti laikomi atskirai nuo kitų suimtųjų. Taip pat turi būti užtikrinta, kad nepilnamečiai nesusitiktų su suaugusiais kaliniais bendrosiose erdvėse.

Nepilnamečiai, kurių laisvė atimta, turi būti laikomi suėmimo įstaigose, kurios skirtos būtent tokio amžiaus asmenims, kur galima užsiimti konkrečiai jų poreikiams pritaikyta veikla, ir kuriose dirba specialiai apmokyti darbuotojai. Tokios įstaigos turi būti pakankamai didelės, pakankamai apšviestos ir vėdinamos, tinkamai apstatytos baldais ir turi būti tinkama jų apdaila, taip pat jose turi būti įrengti atitinkami vizualiniai dirgikliai. Galiausiai, nepilnamečiams turi būti leista savo kameroje turėti pagrįstą kiekį asmeninių daiktų (Komiteto prieš kankinimą standartai), išskyrus atvejus kai dėl to kyla saugumo problemų. Be to, bendradarbiaujant su kitomis tarnybomis turi būti užtikrinta, kad vaikai leistų laiką tinkamai sveikatingumo požiūriu (2014 m. lapkričio 7 d. Įgaliotinio vaikų teisių apsaugos klausimais raštas).

Nepilnamečio tėvams arba globėjams suteikiama teisė dalyvauti pokalbiuose su nepilnamečio advokatu.

Nepilnamečio tėvai arba globėjai turi dalyvauti kiekvienoje nepilnamečio medicininėje apžiūroje, jo gydymo ir priežiūros proceso veiksmuose.

Visus suimtuosius ir visus jų giminaičius ar kitus jų pasirinktus asmenis ir, suimtųjų iki 18 metų amžiaus atveju – jų tėvus arba globėjus, jiems suprantama kalba suėmimo įstaigos atsakingas asmuo turi informuoti apie tai, kad jie turi teisę kasdien susitikti ne ilgiau kaip iki vienos valandos bendrai atskiroje suėmimo įstaigos zonoje dalyvaujant policijos pareigūnui.

vii. Kokios specialiosios apsaugos priemonės taikomos pažeidžiamiems įtariamiesiems?

Vaikai laikomi pažeidžiamais asmenimis, todėl vi dalyje nurodytos specialiosios apsaugos priemonės jiems taip pat taikomos.

Pagal Įstatymą dėl sulaukytųjų ir suimtųjų teisių (Įstatymas 163(I)/2005) „pažeidžiamas asmuo“ – tai įtariamasis arba kaltinamasis, kuris dėl savo amžiaus, psichinės ar fizinės būklės arba negalios negali suprasti baudžiamojo proceso ir jame veiksmingai dalyvauti.

Jei sulaukomas psichikos sutrikimų ar fizinę negalią turintis asmuo, tokiam asmeniui **informacija** apie jų teises, numatytas Įstatyme 163(I)/2005, pateikiama **paprastai ir suprantamai**, atsižvelgiant į tokių asmenų specialiuosius poreikius.

Tokiu atveju turi būti užtikrintos asmens, kuris gali perduoti atitinkamą informaciją sulaukytajam arba kitiems susijusiems asmenims, kad tokią informaciją jie suprastų, atsižvelgiant į jų sutrikimus arba negalią.

Be to, jeigu sulaukomas asmuo, kuris dėl bet kokio psichikos sutrikimo ar fizinės negalios, atsižvelgiant į atvejį, akivaizdžiai negali naudotis teisės aktuose (Įstatymas 163(I)/2005) nustatytais **teisėmis gauti informaciją**, minėtas asmuo turi teisę naudotis tokiais teisėmis **padedamas valstybės medicininės priežiūros ir (arba) socialinių tarnybų** pareigūniui ir (arba) jam dalyvaujant, ir galimybė naudotis tokia pagalba asmeniui turi būti suteikta nedelsiant po jo sulaukymo ir bet kuriuo atveju ne vėliau nei tą įmanoma padaryti.

D. Kokie teisiniai terminai taikomi vykdant tyrimą?

Nusikalstamos veikos padarymu įtariamasis sulaukomas asmuo per 24 valandas nuo jo sulaukymo pristatomas į teismą, jeigu nebuvo pabaigta apklausa dėl nusikalstamos veikos, dėl kurios jis buvo sulaukomas. Toks pristatymas į teismą reikalingas tam, kad policija pateiktų prašymą asmenį suimti tam tikram laikotarpiui, kuris negali viršyti 8 dienų vienu kartu ir 3 mėnesių bendrai.

Pasibaigus nutartyje dėl suėmimo paskyrimo nurodytam terminui ir jeigu dar nebaigta apklausa ir tyrimas, policija gali pateikti prašymą pratęsti suėmimą dar aštuonioms dienoms ir tokia suėmimo pratęsimo procedūra gali būti kartojama kas aštuonias dienas ne ilgesniam nei bendram 3 mėnesių suėmimo terminui. Paprastai manoma, kad įtariamąjį reikia suimti, kai kyla grėsmė, jog įtariamasis gali daryti įtaką liudytojams arba, jei būtų paleistas, naikinti įrodymus. Policijai tenka pareiga teismui pateikti pakankamus nutarties dėl suėmimo paskyrimo sąlygų įvykdymo įrodymus.

E. Kokie yra ikiteisminio tyrimo veiksmai, įskaitant kardomąjį kalinimą alternatyvias priemones ir perkėlimo į kilmės valstybę galimybes (Europos teisminės priežiūros orderis)?

Baudžiamąją jurisdikciją turintis teismas gali savo diskrecijos ribose nutartimi paskirti kaltinamojo suėmimą kol nagrinėjama jo byla. Pagal Baudžiamojo proceso kodekso (155 skyrius) 48 straipsnį apylinkės teismas, bylą nagrinėjantis supaprastinto proceso tvarka, kaskart atidedamas bylos nagrinėjimą suėmimą gali skirti ne daugiau kaip aštuonioms dienoms. Priešingai, Aukščiausiojo Teismo ir prisiekusiųjų teismo įgaliojimams tokie ribojimai skiriant kaltinamojo suėmimą nagrinėjant jam iškeltą baudžiamąją bylą netaikomi.

Įstatymo (155 skyrius) 157 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad baudžiamąją jurisdikciją turintis teismas gali leisti suimtąjį paleisti už užstatą. Jei teismas nutaria paleisti kaltinamąjį, jis turi įgaliojimus priimti tokį sprendimą nustatydamas konkrečias sąlygas ir nurodydamas jam pasirašyti dokumentą dėl užstato. Teismui įgaliojimai suteikiami bendrai pagal Baudžiamojo proceso kodekso 48 straipsnį ir 157 straipsnio 1 dalį.

Teismo sprendimo dėl kardomųjų priemonių perdavimo sąlygos

Kipro Respublikos kompetentinga institucija gali perduoti savo priimtą sprendimą dėl kardomųjų priemonių valstybės narės, kurioje atitinkamas asmuo turi teisėtą ir įprastinę gyvenamąją vietą, kompetentingai už tapatybės nustatymą atsakingai institucijai, kai minėtas asmuo buvo informuotas apie atitinkamas priemones ir sutinka grįžti į tą valstybę narę.

Kipro Respublikos kompetentinga išduodančioji institucija gali, šiam asmeniui paprašius, perduoti sprendimą dėl kardomųjų priemonių valstybės narės, kuri nėra asmens teisėtos ir įprastinės gyvenamosios vietos valstybė narė, kompetentingai institucijai, jeigu valstybės narės, kurioje asmuo neturi teisėtos ir įprastinės gyvenamosios vietos, kompetentinga institucija sutinka su tokiu perdavimu.

Kipro Respublikos kompetentinga institucija sutinka perduoti sprendimą dėl kardomųjų priemonių, susijusių su asmeniu, kuris Kipro Respublikoje neturi teisėtos ir įprastinės gyvenamosios vietos, jeigu minėtas asmuo buvo jos teritorijoje bent tris (3) mėnesius.

Kipro Respublikos kompetentinga išduodančioji institucija yra prisiekusiųjų teismas arba baudžiamąją jurisdikciją turintis apylinkės teismas, kuris turi jurisdikciją nagrinėti nusikalstamą veiką arba priėmė sprendimą dėl kardomųjų priemonių.

Sprendimų dėl kardomųjų priemonių iš kitų valstybių narių srityje Kipro Respublikos kompetentinga už tapatybės nustatymą atsakinga institucija yra:

a) apylinkės teismas (gr. *Eparchiako Dikastirio*), turintis teritorinę jurisdikciją vietovėje, kurioje gyvena asmuo, dėl kurio kita valstybė narė priėmė sprendimą dėl kardomųjų priemonių;

b) Nikosijos apylinkės teismas (gr. *Eparchiako Dikastirio Lefkosias*), jeigu atitinkamo asmens gyvenamoji vieta yra nežinoma arba jeigu atitinkamas asmuo negyvena Kipro Respublikoje.

Paskutinis naujinimas: 02/03/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepisiiama jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Mano teisės teismo proceso metu

A. Kur vyks teisminis bylos nagrinėjimas?

Jei baudžiamojoje byloje nagrinėjama nusikalstama veika ar veikos, už kurias skiriama iki 5 metų laisvės atėmimo bausmė, byla nagrinėjama apylinkės teisme (gr. *Eparchiako Dikastirio*) (vienas teisėjas). Pažymėtina, kad generaliniam prokurorui (gr. *Genikos Eisaggeleas*) sutikus apylinkės teismas gali nagrinėti nusikalstamas veikas, už kurias skiriama ilgesnė kaip 5 metų laisvės atėmimo bausmė.

Nusikalstamas veikas, už kurias skiriama ilgesnė kaip 5 metų laisvės atėmimo bausmė, nagrinėja prisiekusiųjų teismas (trys teisėjai).

B. Ar kaltinimai gali būti pakeisti? Jei taip, kokias teises į informaciją turiu šioje srityje?

Kaltinimai gali būti pakeisti pradėjus nagrinėti bylą arba jos nagrinėjimo procese. Baudžiamojo proceso įstatymo 83, 84 ir 85 straipsniuose (155 skyrius) nustatyta kaltinimų keitimo tvarka ir kaltinamųjų teisės.

83. 1. Jeigu bet kuriuo bylos nagrinėjimo momentu teismas, remdamasis įrodymais, nusprendžia, kad kaltinamasis aktas arba prisiekusiųjų teismui pateiktas kaltinamasis aktas turi kokių nors turinio ar formos trūkumų, jis gali nurodyti pakoreguoti kaltinamąjį aktą arba prisiekusiųjų teismui pateiktą kaltinamąjį aktą, jį pakoreguojant arba pakeičiant kitu, arba papildant jį naujais kaltinimais tiek, kiek jo manymu būtina, kad kaltinimai atitiktų bylos faktines aplinkybes.

2. Kai kaltinamasis aktas arba prisiekusiųjų teismui pateiktas kaltinamasis aktas taip pakoreguojamas, nurodymas dėl koregavimo įrašomas kaltinamajame akte arba prisiekusiųjų teismui pateiktame kaltinamajame akte ir tokie dokumentai naudojami visuose susijusiuose teisminiuose procesuose taip, lyg jie būtų pateikti su pakeitimais.

84. 1. Jeigu kaltinamasis aktas ar prisiekusiųjų teismui pateiktas kaltinamasis aktas buvo pakoreguotas kaip nurodyta 83 straipsnyje, teismas nedelsiant prašo kaltinamąjį pasirengti gynybai teisme ir nurodyti, ar jis yra pasirengęs bylos nagrinėjimui pagal pakoreguotą kaltinamąjį aktą ar prisiekusiųjų teismui pateiktą kaltinamąjį aktą.

2. Jei kaltinamasis nurodo nesąs pasirengęs, teismas išnagrinėja nurodytas priežastis ir, jeigu mano, kad bylos nagrinėjimą tęsiant iškart nebus sudaryta kliūčių kaltinamajam gintis ar prokurorui vesti bylą, gali nagrinėti bylą pakoreguotą kaltinamąjį aktą arba prisiekusiųjų teismui pateiktą kaltinamąjį aktą laikydamas pirminiu kaltinamuoju aktu.
3. Jei teismas mano, kad kaltinamojo akto ar prisiekusiųjų teismui pateikto kaltinamojo akto pakeitimai lemia, kad iškart tęsiant bylos nagrinėjimą gali būti sudaryta kliūčių kaltinamajam ar prokurorui, teismas gali nurodyti, kad byla bus nagrinėjama iš naujo, arba atidėti bylos nagrinėjimą tiek, kiek, jo nuomone, reikia.
4. Kai kaltinamąjį aktą arba prisiekusiųjų teismui pateiktą kaltinamąjį aktą teismas pakoreguoja jau pradėjęs nagrinėti bylą, nagrinėjant bylą duotais parodymais galima remtis nerengiant naujo teismo posėdžio, tačiau bylos šalims turi būti suteikta galimybė dar kartą kviesti duoti parodymus arba išsiųsti kitą šaukimą į teismą bet kuriam liudytojiui, kuris jau galėjo duoti parodymus, ir juos apklausti arba atlikti kryžminę apklausą dėl aptariamų pakeitimų.
- 85.** 1. Jeigu gali būti įrodyta tik dalis kaltinamajame akte arba prisiekusiųjų teismui pateiktame kaltinamajame akte nurodytų veikų ir įrodytos veikos laikytinos nusikalstama veika, kaltinamasis gali būti nuteistas už jo padarytą ir įrodytą nusikalstamą veiką nekoreguojant kaltinamojo akto ar prisiekusiųjų teismui pateikto kaltinamojo akto.
2. Jei asmuo kaltinamas padaręs nusikalstamą veiką, jis gali būti nuteistas dėl pasikėsinimo padaryti minėtą nusikalstamą veiką, nereikalaujant pakoreguoti kaltinamojo akto ar prisiekusiųjų teismui pateikto kaltinamojo akto.
3. Jeigu įrodoma, kad asmuo padarė bet kokią veiką, siekdamas padaryti nusikalstamą veiką, kuria jis kaltinamas, ir jeigu tokios veikos padarymas tyčia laikytinas nusikalstama veika, toks asmuo, jeigu jam dar nebuvo pateikti kaltinimai dėl minėtos nusikalstamos veikos, gali būti nuteistas dėl tokios nusikalstamos veikos, nereikalaujant pakoreguoti kaltinamojo akto ar prisiekusiųjų teismui pateikto kaltinamojo akto.
4. Kai išnagrinėjęs bylą teismas mano, kad remiantis parodymais įrodyta, jog kaltinamasis padarė nusikalstamą veiką ar nusikalstamas veikas, kurios nėra nurodytos kaltinamajame akte ar prisiekusiųjų teismui pateiktame kaltinamajame akte, ir už kurias kaltinamasis negali būti nuteistas nepakoregavus kaltinamojo akto ar prisiekusiųjų teismui pateikto kaltinamojo akto, ir kad, jeigu kaltinamasis būtų nuteistas už tokias nusikalstamas veikas, jam nebūtų skirta griežtesnė bausmė palyginti su ta, kuri būtų skirta, jeigu jis būtų nuteistas remiantis kaltinamuoju aktu ar prisiekusiųjų teismui pateiktu kaltinamuoju aktu, ir kad dėl to nebūtų sudaryta kliūčių kaltinamajam gintis, teismas gali nurodyti kaltinamąjį aktą ar prisiekusiųjų teismui pateiktą kaltinamąjį aktą papildyti su tokia (-iomis) nusikalstama (-omis) veika (-omis) susijusiu kaltinimu ar kaltinimais, ir dėl šio kaltinimo (-ų) teismas priima sprendimą taip, lyg jis (jie) būtų įtrauktas (-i) į pirminį kaltinamąjį aktą ar prisiekusiųjų teismui pateiktą kaltinamąjį aktą.

C. Kokios yra mano teisės per teismo posėdžius?

i. Ar privalau dalyvauti teismo posėdyje? Kokiomis sąlygomis galiu nedalyvauti bylos nagrinėjime teisme?

Kaltinamojo teisė dalyvauti teisminiame nagrinėjime garantuojama pagal Konstitucijos 12 ir 30 straipsnius bei Europos žmogaus teisių konvencijos 6 straipsnio nuostatas. Be to, kaltinamasis privalo dalyvauti teisminiame nagrinėjime, išskyrus atvejus, kai jo nedalyvavimas patenka į Baudžiamojo proceso įstatymo 45 straipsnio 1 dalyje ir 63 straipsnio 3 dalyje (155 skyrius) numatytų išimčių taikymo sritį.

45 straipsnio 1 dalis

Nustatoma, kad teisėjas, arba nusikalstamų veikų rūšių, kurias apylinkės teismo (gr. *Eparchiako Dikastirio*) pirmininkas gali nustatyti bendruoju nutarimu, atveju – Sekretorius (gr. *Protokollitis*), gali specialiaja nutartimi nuspręsti šaukime į teismą atleisti kaltinamąjį nuo pareigos dalyvauti teismo posėdyje asmeniškai, ir

a) leisti kaltinamajam teismo posėdyje dalyvauti ir atsakyti į kaltinimus per advokatą; tokiu atveju kaltinamasis gali dalyvauti teismo posėdyje ir teikti atsakymus tokiu būdu.

Nustatyta, kad jeigu kaltinamajam kaltinimai pateikiami tik kaip bendrovės direktoriui arba sekretoriui, o ne asmeniškai, jis neprivalo asmeniškai atvykti į teismą, kad atsakytų į kaltinimus, ar bet kuriame kitame teismo nagrinėjimo etape, išskyrus bylos nagrinėjimą teisme, tačiau jis turi teisę būti atstovaujamas advokato,

b) leisti kaltinamajam, jeigu jis nori pripažinti kaltę, kartu su šaukimu į teismą, dėl kurio pateikiamas atsakymas, atsiųsti teismui tokį atsakymą, kuris turi būti tinkamai patvirtintas ir antspauduotas teismo sekretoriaus arba seržanto (gr. *lochias*), arba policijos pareigūno ar aukštesnio rango policijos pareigūno pagal Policijos įstatymą, arba tvirtinančio pareigūno pagal Tvirtinančių pareigūnų įstatymą, arba advokato pagal Advokatų įstatymą, kuris šiam tikslui uždeda savo asmeninį antspaudą, kuriame aiškiai nurodytas jo vardas ir pavardė bei adresas, arba bendruomenės vadovo (gr. *Koinotarchis*), ir tokiu atveju atsakymas laikomas kaltės pripažinimu teisminiame procese.

63. 1. Kaltinamasis turi teisę dalyvauti teismo posėdžiuose per visą teisminį nagrinėjimą, jeigu jis elgiasi tinkamai.

2. Jei kaltinamasis elgiasi netinkamai, teismas gali savo nuožiūra nurodyti jį išvesti iš teismo salės ir tęsti kardomojo kalinimo priemones bei toliau tęsti teisminį nagrinėjimą jam nedalyvaujant, imdamasis

priemonių, kurių, jo nuomone, pakanka, kad kaltinamasis būtų informuojamas apie visą teisminį nagrinėjimą ir pasirengtų gynybai.

3. Teismas gali, jei mano, kad to reikia, leisti kaltinamajam nedalyvauti teismo posėdžiuose per visą teisminį nagrinėjimą arba jo dalį teismo nustatytomis sąlygomis.

Pagal Kipro teismų praktiką teisminis nagrinėjimas gali vykti nedalyvaujant kaltinamiesiems, kai tai atitinka teisingumo interesus.

ii. Kokios yra mano teisės dėl galimybės gauti vertimo žodžiu ir raštu paslaugas?

Teisė į vertimo žodžiu paslaugas užtikrinama tiek pagal Konstituciją, tiek pagal 2014 m. Įstatymą dėl teisės gauti vertimo žodžiu ir raštu paslaugas baudžiamajame procese (18(I)/2014). Be to, teisė į vertimo žodžiu paslaugas numatyta Baudžiamojo proceso įstatymo 65 straipsnyje (155 skyrius), 12 straipsnis. Konstitucijos 5 straipsnio a ir e punktuose nustatyta:

Kiekvienas asmuo, kuriam pateiktas kaltinimas nusikalstama veika, turi turėti bent šias teises:

- a) nedelsiant būti išsamiai informuotas jam suprantama kalba apie kaltinimų pobūdį ir jų priežastis;
- e) nemokamai naudotis vertėjo pagalba, jeigu jis nesupranta teismo procese vartojamos kalbos arba ja nekalba.

Konstitucijos 30 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad kiekvienas kaltinamasis turi teisę nemokamai naudotis vertėjo pagalba, jeigu jis nesupranta teismo procese vartojamos kalbos arba ja nekalba.

2014 m. Įstatyme dėl teisės gauti vertimo žodžiu ir raštu paslaugas baudžiamajame procese (18(I)/2014) įtvirtintos atitinkamos nuostatos.

Teisė į vertimo žodžiu paslaugas

4. 1. Įtariamajam arba kaltinamajam, kuris nesupranta kalbos, kuria nagrinėjama byla, ir (arba) ja nekalba, kompetentinga institucija nedelsiant sudaro galimybes pasinaudoti vertimo žodžiu paslaugomis baudžiamajame procese tyrimą atliekančiose ir (arba) teisminėse institucijose, įskaitant per policijos vykdomą apklausą, visus teismo posėdžius ir visus būtinus tarpinius teismo posėdžius.

2. Teisminė institucija, atsakinga už Europos arešto orderio vykdymą pagal Įstatymą dėl Europos arešto orderio ir prašomų perduoti asmenų ekstradicijos tarp Europos Sąjungos valstybių narių procedūrų 11 straipsnį, turėtų užtikrinti vertimo žodžiu paslaugas visiems prašomiems perduoti asmenims, kurie nesupranta kalbos, kuria nagrinėjama atitinkama byla, ir (arba) ja nekalba.

3. Kompetentinga institucija užtikrina, kai to reikia siekiant užtikrinti teisingą bylos nagrinėjimą, vertimo žodžiu paslaugas, kad būtų užtikrintas bendravimas tarp įtariamojo, kaltinamojo ir (arba) prašomo perduoti asmens ir tokio asmens advokato, kai toks bendravimas yra tiesiogiai susijęs su apklausa ir (arba) teismo posėdžiais vykstant baudžiamajam procesui ir (arba) vykdant Europos arešto orderį ir (arba) teikiant skundą ir (arba) kitus procesinius reikalavimus, įskaitant prašymą taikyti užstatą.

4. Pagal šį straipsnį vertimo žodžiu paslaugos:

a) teikiamos įtariamojo, kaltinamojo ar prašomo perduoti asmens gimtąja kalba ar bet kokia kita kalba, kuria jis kalba ir (arba) kurią supranta, ir
b) prireikus, apima tolesnę pagalbą, pavyzdžiui, gestų kalbos vartojimą, siekiant patenkinti įtariamųjų, kaltinamųjų ar prašomų perduoti asmenų, turinčių klausos ir (arba) kalbos sutrikimų, poreikius.

5. Savo nuožiūra pasirinktomis priemonėmis kompetentinga institucija patikrina, ar įtariamasis, kaltinamasis ar prašomas perduoti asmuo kalba arba supranta kalbą, kuria nagrinėjama baudžiamoji byla, arba kuri vartojama Europos arešto orderio vykdymo procese, ir ar tokiam asmeniui būtina vertėjo žodžiu pagalba.

6. Šiame straipsnyje numatytos vertimo žodžiu paslaugos turi būti pakankamai kokybiškos, kad būtų užtikrintas teisingas bylos nagrinėjimas, visų pirma užtikrinant, kad įtariamasis, kaltinamasis ar prašomas perduoti asmuo suprastų kuo yra kaltinamas, kad galėtų pasinaudoti savo teise į gynybą. Todėl kompetentinga institucija turi skirti ypatingą dėmesį bendravimo ypatumams, kai bendrauti padeda vertėjas žodžiu.

7. Prireikus, kompetentinga institucija gali imtis priemonių, kad vertimo žodžiu paslaugos būtų teikiamos pasinaudojant ryšių technologijomis, pavyzdžiui, pasinaudojant vaizdo konferencija, telefonu ir (arba) internetu, nebent fizinis vertėjo žodžiu dalyvavimas yra būtinas, kad būtų užtikrintas teisingas bylos nagrinėjimas.

8. Siekiant užtikrinti geresnį 5 dalies nuostatų įgyvendinimą, administraciniais teisės aktais gali būti nustatyta procedūra ar tvarka, taikoma siekiant patikrinti, ar įtariamasis, kaltinamasis ar prašomas perduoti asmuo kalba arba supranta kalbą, kuria nagrinėjama baudžiamoji byla, arba kuri vartojama Europos arešto orderio vykdymo procese.

Teisė į vertimo raštu paslaugas

5. 1. Siekiant užtikrinti, kad įtariamasis arba kaltinamasis galėtų pasinaudoti savo teise į gynybą ir kad būtų užtikrintas teisingas bylos nagrinėjimas, kompetentinga institucija per pagrįstą terminą užtikrina esminių dokumentų vertimo raštu paslaugas įtariamajam arba kaltinamajam, kuris nesupranta kalbos, kuria nagrinėjama atitinkama baudžiamoji byla.

2. Pagal šį įstatymą esminiais dokumentais, be kita ko, laikomi šie dokumentai:

a) visais atvejais – sulaikyimo ir (arba) suėmimo orderis, kaltinamasis aktas ir visi su bylos nagrinėjimu susiję teismo sprendimai bei nutartys, ir
b) visi kiti dokumentai, kuriuos kompetentinga valdžios institucija savo iniciatyva arba pagrįstu įtariamojo ar kaltinamojo arba įtariamojo ar kaltinamojo advokato prašymu laiko esminiais.

3. Kompetentingos valdžios institucijos neužtikrina esminių dokumentų ištraukų, kurios įtariamajam ar kaltinamajam nepadedą suprasti, kuo jis kaltinamas, vertimo.

4. Siekiant užtikrinti teisingą bylos nagrinėjimą kompetentinga institucija per pagrįstą terminą prašomam perduoti asmeniui, kuris nesupranta kalbos, kuria buvo parengtas Europos arešto orderis arba į kurią jis buvo išverstas jį išdavusios valstybės narės, užtikrina tokio dokumento vertimą.

5. Neatsižvelgiant į 1, 2 ir 4 dalių nuostatas, kompetentinga institucija gali vietoje vertimo raštu paslaugų užtikrinti esminių dokumentų žodinį vertimą ir (arba) žodinę santrauką, jeigu toks žodinis vertimas arba žodinė santrauka nekenkia sąžiningam procesui.

6. Įtariamasis, kaltinamasis ar prašomas perduoti asmuo gali atsisakyti teisės į šiame straipsnyje numatytas vertimo raštu paslaugas ir (arba) žodinį vertimą ir (arba) žodinę santrauką, jeigu kompetentingai institucijai pateikiama pakankamai įrodymų, kad:

a) atitinkamas asmuo prieš tai pasitarė su advokatu ir (arba) kitomis priemonėmis visapusiškai susipažino su tokio teisių atsisakymo padariniais, ir
b) teisės atsisakymas yra teisiškai galiojantis ir savanoriškas.

7. Šiame straipsnyje nurodytos vertimo raštu paslaugos ir (arba) žodinis vertimas ir (arba) žodinė santrauka užtikrinama įtariamojo, kaltinamojo ar prašomo perduoti asmens gimtąja kalba arba bet kokia kita kalba, kuria jis kalba ir (arba) kurią supranta.

8. Šiame straipsnyje numatytos vertimo raštu paslaugos ir (arba) žodinis vertimas ir (arba) žodinė santrauka turi būti pakankamai kokybiški, kad būtų užtikrintas teisingas bylos nagrinėjimas, visų pirma užtikrinant, kad įtariamasis, kaltinamasis ar prašomas perduoti asmuo žinotų kuo yra kaltinamas ir galėtų pasinaudoti savo teise į gynybą.

Baudžiamąjį proceso įstatymo 65 straipsnio 1 dalyje (155 skyrius) nustatyta, kad

tuo atveju, kai parodymai duodami kalba, kurios kaltinamasis nesupranta, ir jis dalyvauja teismo posėdyje, teismo posėdyje vertėjas žodžiu kaltinamajam užtikrina vertimą žodžiu į kaltinamajam suprantamą kalbą.

Nustatyta, kad jeigu teismo posėdyje dalyvauja ginamojo advokatas, šiam sutikus, gali būti apsieita be vertimo žodžiu.

2. Kai dokumentai pateikti kaip formalūs įrodymai, teismas, atsižvelgdamas į jų turinį, savo nuožiūra sprendžia dėl vertimo žodžiu poreikio.

iii. Ar turiu teisę turėti advokatą?

Pagal Konstitucijos 12° straipsnį

kiekvienas asmuo, kuriam pateiktas kaltinimas nusikalstama veika, turi turėti bent šias teises:

c) gintis asmeniškai arba naudotis savo nuožiūra pasirinkto advokato paslaugomis arba, jeigu jis neturi lėšų advokatai, gauti nemokamą teisinę pagalbą, kai to reikia teisingumui įvykdyti;

Konstitucijos 30 straipsnio 3 dalyje nustatyta:

Kiekvienas turi tokias teises:

d) teisę turėti pasirinktą advokatą ir gauti nemokamą teisinę pagalbą, kai to reikia teisingumui įvykdyti, ir laikantis teisės akto.

Taip pat pagal Teisinės pagalbos teikimo įstatymą, t. y. įstatymą Nr. 165(I)/2002, jeigu tenkinamos jame nustatytos sąlygos, per teismo posėdį kaltinamajam suteikiama teisė turėti pasirinktą advokatą ir nemokama teisinę pagalbą.

iv. Apie kokias kitas procesines teises turėčiau žinoti? (pvz., įtariamųjų dalyvavimas teismo posėdyje)

Kaltinamojo dalyvavimas teismo posėdyje

Jeigu bylą nagrinėjant supaprastinto proceso tvarka kaltinamasis neatvyksta į teismą nurodytu laiku ir gavus įrodymą, kad šaukimas jam buvo įteiktas, teismas gali pradėti nagrinėti bylą ir priimti sprendimą jam nedalyvaujant, arba, jei jis mano, kad tikslinga, atidėti bylos nagrinėjimą bei išduoti jo sulaikyimo orderį.

Nustatoma, kad teisėjas, arba nusikalstamų veikų rūšių, kurias apylinkės teismo (gr. *Eparchiako Dikastirio*) pirmininkas gali nustatyti bendroju nutarimu, atveju – Sekretorius (gr. *Protokollitis*), gali specialiaja nutartimi nuspręsti šaukime į teismą atleisti kaltinamąjį nuo pareigos dalyvauti teismo posėdyje asmeniškai, ir

a) leisti kaltinamajam teismo posėdyje dalyvauti ir atsakyti į kaltinimus per advokatą, tokiu atveju kaltinamasis gali dalyvauti teismo posėdyje ir teikti atsakymus tokiu būdu;

b) leisti kaltinamajam, jeigu jis nori pripažinti kaltę, kartu su šaukimu į teismą, dėl kurio pateikiamas atsakymas, atsiųsti teismui tokį atsakymą, kuris turi būti tinkamai patvirtintas ir antspauduotas teismo sekretoriaus arba seržanto (gr. *lochias*), arba policijos pareigūno ar aukštesnio rango policijos pareigūno pagal Policijos įstatymą, arba tvirtinančio pareigūno pagal Tvirtinančių pareigūnų įstatymą, arba advokato pagal Advokatų įstatymą, kuris šiam tikslui uždeda savo asmeninį antspaudą, kuriame aiškiai nurodytas jo vardas ir pavardė bei adresas, arba bendruomenės vadovo (gr. *Koinotarchis*), ir tokiu atveju atsakymas laikomas kaltės pripažinimu teisminiame procese.

Nustatyta, kad jeigu kaltinamajam kaltinimai pateikiami tik kaip bendrovės direktoriui arba sekretoriui, o ne asmeniškai, jis neprivalo asmeniškai atvykti į teismą, kad atsakytų į kaltinimus, ar bet kuriame kitame teismo nagrinėjimo etape, išskyrus bylos nagrinėjimą teisme, tačiau jis turi teisę būti atstovaujamas advokato.

Atsakymas į kaltinimus

Kai kaltinamasis kviečiamas atsakyti į kaltinimus, jis gali pripažinti kaltę arba jos nepripažinti arba pateikti specialų gynybos pareiškimą ir jo atsakymą teismas turėtų užfiksuoti.

Specialiame gynybos pareiškime turėtų būti tokie pareiškimai:

a) teismas, kuriame kaltinamasis kviečiamas pateikti atsakymus į kaltinimus, neturi jurisdikcijos ir jurisdikciją pagal kaltinamąjį ar nusikalstamą veiką, kuria jis kaltinamas, turi kitas teismas. Jei toks teiginys pripažįstamas pagrįstu, teismas bylą perduoda Kipro Respublikos teismui, kuris turi jurisdikciją nagrinėti nusikalstamą veiką padariusio asmens bylą arba atitinkamą nusikalstamą veiką.

b) jis anksčiau yra nuteistas arba išteisintas galimai remiantis tomis pačiomis faktinėmis aplinkybėmis ir dėl tos pačios nusikalstamos veikos.

c) dėl šios nusikalstamos veikos jam suteikta malonė.

Jeigu teismas mano, kad remiantis kaltinamojo nurodytomis faktinėmis aplinkybėmis teiginys nėra įrodytas arba jis iš tikrųjų yra neteisingas, kaltinamasis turės pateikti atsakymą į kaltinimus.

Jeigu kaltinamasis pripažįsta kaltę ir teismas turi pakankamai įrodymų, kad jis suprato savo atsakymo pobūdį, jis gali imtis veiksmų, kurių jis imtųsi, jeigu kaltinamasis būtų nuteistas teismo nuosprendžiu.

Jeigu kaltinamasis kaltės nepripažįsta, teismas pradeda bylos nagrinėjimą. Jeigu kaltinamasis atsisako pateikti atsakymą arba atsako ne iš karto, arba negali pateikti atsakymo dėl fizinės negalios, teismas imasi veiksmų, kurių imtųsi, jeigu kaltinamasis būtų nepripažinęs kaltės.

D. Galimos bausmės

Apylinkės teismas supaprastinto proceso tvarka nagrinėja nusikalstamas veikas, už kurias pagal įstatymą skiriama 5 metų neviršijanti laisvės atėmimo bausmė arba ne didesnė kaip 85 000 EUR bauda, arba abi bausmės.

Prisiekusiųjų teismas (gr. *Kakourgiodikeio*) nagrinėja nusikalstamas veikas, už kurias skiriama ilgesnė kaip 5 metų laisvės atėmimo bausmė.

Paskutinis naujinimas: 02/03/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Mano teisės po teismo proceso

A. Ar turiu teisę skųsti teismo sprendimą?

Prisiekusiųjų teismo ar Apylinkės teismo kaltu pripažintas asmuo, kuriam paskirta bet kokia laisvės atėmimo arba piniginė bausmė, gali apkaltinamąjį nuosprendį arba bausmę apskųsti Aukščiausiam Teismui.

B. Kokiomis kitomis teisių gynimo priemonėmis galima naudotis?

Teisė apskųsti teismo sprendimą nenumatyta.

C. Kokios yra nuteisimo pasekmės?

i. Informacija apie teistumą

Teismo paskirtą bausmę policija užregistruoja asmens byloje Ankstesnių apkaltinamųjų nuosprendžių archyve. Atleidimas nuo bausmių vykdomas pagal Atleidimo nuo bausmių įstatymo (Įstatymas Nr. 70/1981) nuostatas. Atleidimas nuo bausmių netaikomas laisvės atėmimo iki gyvos galvos ir ilgesnės kaip 2 metų laisvės atėmimo bausmės atvejais.

ii. Bausmės vykdymas, kalinių perdavimas, probacija ir alternatyvios sankcijos

Laisvės atėmimo bausmė atliekama nuo atitinkamo sprendimo priėmimo dienos. Vis dėlto pagal šio įstatymo nuostatas, jeigu teismas nenusprendžia kitaip, ji gali būti sutrumpinta asmens sulaikymo iki bylos nagrinėjimo laikotarpiu.

Teismas nutaria atidėti iki trejų metų trukmės laisvės atėmimo bausmės vykdymą, jeigu tokį sprendimą pateisina visos bylos aplinkybės ir asmeninės kaltinamojo aplinkybės.

Nutartį dėl laisvės atėmimo bausmės priimančias teismas gali priimti nutartį dėl probacijos, kuria nurodoma ne ilgiau kaip nutarties įvykdymo laikotarpiui (3 metams) patikėti nuteistojo priežiūrą prižiūrinčiam pareigūnui (prižiūrėtojui).

Paskutinis naujinimas: 02/03/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (lv) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūs pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Atsakovai (baudžiamosios bylos) - Latvija

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo yra įtariamas arba kaltinamas nusikalstama veika, dėl kurios galimas teisminis nagrinėjimas.

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite čia.

Baudžiamojo proceso santrauka

Toliau pateikiama trumpa etapų, iš kurių paprastai susideda baudžiamasis procesas, santrauka:

Ikiteisminis tyrimas

Patraukimas baudžiamajon atsakomybėn

Bylos nagrinėjimas pirmosios instancijos teisme

Bylos peržiūrėjimas Apeliaciniame teisme

Bylos peržiūrėjimas Aukščiausiam Teisme

Neįsiteisėjusių teismo sprendimų peržiūra

Daugiau informacijos apie visus šiuos proceso etapus ir savo teises rasite faktų suvestinėse.

Ši informacija nėra teisinė konsultacija. Ji tėra patariamojo pobūdžio.

Europos Komisijos vaidmuo

Atkreipkite dėmesį, kad Europos Komisija neatlieka jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese, todėl jei ir turėtumėte nusiskundimų, ji jums niekuo negalėtų padėti. Informacijos apie tai, kaip ir kur reikėtų paduoti skundą, rasite šiose faktų suvestinėse.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu](#)

[Mano teisės teismo nagrinėjimo metu](#)

[Mano teisės pasibaigus teismo procesui](#)

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso įstatymas](#)

[Baudžiamasis įstatymas](#)

[Valstybės policija](#)

[Prokuratūra](#)

[Latvijos advokatūra](#)

[Latvijos teismai](#)

Paskutinis naujinimas: 11/08/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (LV) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūs pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

1 - Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu

Paskutinis naujinimas: 11/08/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (LV) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūs pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

2 - Mano teisės teismo nagrinėjimo metu

Paskutinis naujinimas: 11/08/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (LV) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūs pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

3 - Mano teisės pasibaigus teismo procesui

Paskutinis naujinimas: 11/08/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Atsakovai (baudžiamosios bylos) - Lietuva

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo yra įtariamas arba kaltinamas nusikalstama veika, dėl kurios galimas teisminis nagrinėjimas. Informaciją apie nesunkius nusižengimus, tokius kaip kelių eismo taisyklių pažeidimai, už kuriuos dažniausiai skiriama konkrečiai nustatyta bausmė – bauda, rasite [5 duomenų suvestinėje](#).

Jeigu nukentėjote nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises galite rasti [čia](#).

Trumpa baudžiamojo proceso apžvalga

Teisės pažeidimai Lietuvoje gali būti vertinami dvejopai – kaip nusikalstamos veikos, t. y. baudžiamosios teisės uždraustos veikos, arba kaip mažiau pavojingi administracinės teisės pažeidimai. Baudžiamosios teisės pažeidimai Lietuvoje vadinami nusikalstamomis veikomis. Nusikalstamos veikos skirstomos į nusikaltimus ir baudžiamuosius nusižengimus. Nusikaltimais vadinamos tokios nusikalstamos veikos, už kurias numatyta laisvės atėmimo bausmė, o už baudžiamuosius nusižengimus ši bausmė nėra skiriama.

Toliau pateikiama trumpa įprastų Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso stadijų apžvalga.

Ikiteisminis tyrimas

Ikiteisminis tyrimas pradedamas nustačius, kad buvo padaryta nusikalstama veika. Ši stadija baigiasi, kai prokuroras surašo kaltinamąjį aktą, nebent prieš tai buvo nustatytas pagrindas nutraukti ikiteisminį tyrimą.

Procesas pirmosios instancijos teisme

Šioje stadijoje nagrinėjami patys svarbiausi baudžiamojo proceso klausimai: teismas nustato, ar buvo padaryta nusikalstama veika, nusprendžia, ar kaltinamasis yra kaltas dėl veikos, ir skiria kaltu pripažintam asmeniui bausmę.

Procesas pirmosios instancijos teisme susideda iš dviejų dalių. Pirmojoje dalyje teismas sprendžia, ar yra pagrindas nagrinėti bylą teisme. Antrojoje dalyje – teismo procese – nagrinėjama byla ir, vadovaujantis pateiktais įrodymais, priimamas teismo nuosprendis.

Procesas apeliacinės instancijos teisme

Tai yra stadija, kurioje tikrinamas pirmosios instancijos teismo sprendimo teisėtumas, siekiant nustatyti, ar apeliacinis skundas yra pagrįstas.

Nuosprendžio ar nutarties vykdymas

Šioje stadijoje vykdomos teismo paskirtos teisinės sankcijos ir sprendžiami galimi nauji procesiniai klausimai.

Procesas kasacinės instancijos teisme

Šioje stadijoje tikrinami pirmosios ir apeliacinės instancijos teismo priimti įsiteisėję nuosprendžiai ir nutartys. Bylos faktai iš naujo nenagrinėjami – sprendimas priimamas tik dėl to, ar tinkamai taikyta teisė.

Apeliacinis ir kasacinis procesai nėra privalomos stadijos; jos vyksta tik tuo atveju, jeigu pateikiamas apeliacinis ir kasacinis skundas.

Tam tikrais atvejais procesai turi tik jiems būdingų ypatumų. Privataus kaltinimo bylose nėra ikiteisminio tyrimo stadijos. Baudžiamojo įsakymo byloje procesas pirmosios instancijos teisme vyksta kita tvarka ir nėra apeliacijos ir kasacijos.

Duomenų suvestinėse galite rasti išsamios informacijos apie šias proceso stadijas ir savo teises. Ši informacija neatstoja teisinės konsultacijos, jos tikslas – tik suteikti bendrojo pobūdžio žinių.

Europos Komisijos vaidmuo

Norėtume atkreipti dėmesį, kad Europos Komisija neatlieka jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese ir negali jums padėti, jeigu turite nusiskundimų. Šiose duomenų suvestinėse pateikiama informacija, kaip ir kam reikėtų teikti skundus.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[☞ 1. Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

[☞ 2. Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu](#)

Ikiteisminio tyrimo pradžia

Apklausa ir medžiagos rinkimas ikiteisminio tyrimo laikotarpiu

Procesinės prievartos priemonės

Ikiteisminio tyrimo pabaiga

[☞ 3. Mano teisės teismo proceso metu](#)

[☞ 4. Mano teisės teismui priėmus nuosprendį](#)

[☞ 5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai](#)

Susijusios nuorodos

[☞ Baudžiamasis kodeksas \(lietuvių kalba\)](#)

[☞ Baudžiamasis kodeksas \(anglų kalba\)](#)

[☞ Baudžiamojo proceso kodeksas \(lietuvių kalba\)](#)

Paskutinis naujinimas: 07/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

1. Kaip gauti teisinę pagalbą

Kai kokiu nors būdu dalyvaujate baudžiamajame procese, labai svarbu gauti nepriklausomą teisinę konsultaciją. Duomenų suvestinėse rasite informacijos, kada ir kokiomis aplinkybėmis turite teisę būti atstovaujamas advokato. Jose taip pat aprašoma, ką dėl jūsų gali padaryti advokatas. Šiose bendrosiose duomenų suvestinėse nurodyta, kaip susirasti advokatą ir kaip bus apmokama už jo paslaugas, jeigu negalite sumokėti pats.

Advokato paieška

Nuo sulaikymo momento arba pirmosios apklausos pradžios turite teisę turėti advokatą. Tam tikrais atvejais galite būti ginamas advokato padėjėjas, tačiau dažniausiai jūsų gynėjas byloje bus advokatas.

Turėti advokatą nėra privaloma – galite atsisakyti šios pagalbos ir gintis pats. Tačiau tai įmanoma tik tuo atveju, jeigu mokate proceso kalbą. Jeigu nemokate proceso kalbos, šiuo atveju – lietuvių, privalote turėti advokatą.

Jeigu jums reikalingas advokatas, jį galite rasti [☞ Lietuvos advokatūros](#) interneto svetainėje. Turite teisę pats susirasti tinkamą advokatą. Advokatą gali surasti ir jūsų įgaliotas asmuo.

Policijos pareigūnai privalo jums išaiškinti teisę turėti advokatą nuo sulaikymo momento arba pirmosios apklausos pradžios. Norą baudžiamajame procese būti atstovaujamas advokato galite pareikšti, kai pareigūnai skaito jūsų teises. Šį sprendimą turėsite patvirtinti pasirašydamas procesinį dokumentą.

Kaip susirasti advokatą, jeigu esu sulaikytas?

Jeigu esate sulaikytas, jus privalo apklausti per 24 valandas. Iki šios apklausos pradžios turėsite susirasti advokatą arba jis bus paskirtas, nes turite teisę turėti advokatą atliekant visus procesinius veiksmus, įskaitant apklausą.

Jeigu esate sulaikytas ir jau turite advokatą, informuokite pareigūną, kad norite susisiekti su savo advokatu. Taip pat galite paskambinti šeimos nariams arba draugams ir paprašyti jų surasti tinkamą advokatą.

Jeigu nenorite pats ieškoti advokato ir nemokate proceso kalbos, pareigūnas arba prokuroras paskirs advokatą, kuris paslaugas teiks nemokamai. Šiuo atveju pats neprivalote su niekuo susisiekti.

Kaip gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą

Jeigu neturite lėšų advokatui samdyti, galite gauti nemokamą teisinę pagalbą. Jeigu norite būti atstovaujamas valstybės garantuojamą teisinę pagalbą teikiančio advokato, galite kreiptis į kurią nors penkiuose didžiuosiuose miestuose [☞ valstybės garantuojamą teisinę pagalbą](#) teikiančią tarnybą.

Jeigu nekalbate lietuvių kalba, privalote turėti advokatą. Jeigu neradote advokato pats, ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras paskirs advokatą, teikiančią valstybės garantuojamą teisinę pagalbą. Šiuo atveju bus teikiama nemokama teisinė pagalba, neatsižvelgiant į tai, ar galite savo lėšomis samdyti advokatą, ar ne. Bet nepamirškite, kad bet kuriuo proceso momentu galite atsisakyti paskirto advokato paslaugų ir susirasti kitą advokatą.

Susijusios nuorodos

[☞ Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas](#)

Paskutinis naujinimas: 07/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

2. Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu

Kodėl ir kaip vyksta ikiteisminis tyrimas?

Ikiteisminis tyrimas yra pirmoji baudžiamojo proceso stadija. Ikiteisminio tyrimo tikslas – greitai ir išsamiai nustatyti visas reikšmingas nusikalstamos veikos aplinkybes ir asmenį, galėjusį padaryti šią nusikalstamą veiką. Ikiteisminis tyrimas būtinas, siekiant sudaryti sąlygas tinkamai išnagrinėti bylą teisme. Juo taip pat užtikrinama, kad būtų įgyvendintos įvairių proceso dalyvių teisės, pavyzdžiui, teisė į žalos atlyginimą.

Ikiteisminio tyrimo laikotarpiu jūs būsite laikomas įtariamuoju.

Ikiteisminį tyrimą atlieka ikiteisminio tyrimo pareigūnai. Ikiteisminį tyrimą organizuoja ir jam vadovauja prokuroras. Prokuroras gali nuspręsti pats atlikti visą arba dalį ikiteisminio tyrimo. Tam tikrus proceso veiksmus taip pat gali atlikti ikiteisminio tyrimo teisėjas.

Kokie yra ikiteisminio tyrimo etapai?

Ikiteisminio tyrimo pradžia

Ikiteisminis tyrimas pradedamas, kai yra gauta tikėtinos informacijos, kad padaryta nusikalstama veika. Ikiteisminis tyrimas pradedamas ne prieš asmenį, o dėl nusikalstamos veikos fakto. Ir tik vėliau šis procesas tampa byla prieš tam tikrą asmenį.

Apklausa ir duomenų rinkimas ikiteisminio tyrimo metu

Lietuvoje visa ikiteisminio tyrimo metu gauta bylos aplinkybės paneigianti arba patvirtinanti informacija vadinama ne įrodymais, o duomenimis. Tik teismas posėdyje nuspręš, ar surinkti duomenys taps įrodymais.

Šiame etape įtariamasis ir liudytojai apklausiami ir visi kiti duomenys renkami siekiant iširti nusikalstamos veikos aplinkybes ir nustatyti ją padariusį asmenį.

Procesinės prievartos priemonės

Visi ikiteisminio tyrimo veiksmai, kuriais suvaržomos asmens teisės, vadinami procesinėmis prievartos priemonėmis. Jos skirstomos į kardomasias priemones ir kitas procesines prievartos priemones. Kardomoji priemonė ikiteisminio tyrimo metu gali būti skiriama siekiant užtikrinti įtariamojo dalyvavimą procese ir netrukdomą ikiteisminį tyrimą. Kardamosios priemonės taip pat gali būti skiriamos siekiant užkirsti kelią naujoms nusikalstamosioms veikoms. Kitos procesinės prievartos priemonės taip pat naudojamos siekiant surinkti tyrimui reikšmingus duomenis. Prievartos priemonės skiriamos tik tuo atveju, jeigu nėra kitų būdų pasiekti reikiamą rezultatą.

Ikiteisminio tyrimo pabaiga

Ikiteisminis tyrimas gali būti nutrauktas, jeigu neįmanoma surinkti pakankamai įtariamojo kaltę pagrindžiančių duomenų arba yra kitų kliūčių procesui.

Tyrimas gali būti nutrauktas ir tada, jeigu yra pagrindų atleisti įtariamąjį nuo baudžiamosios atsakomybės už padarytą nusikalstamą veiką.

Tyrimas taip pat užbaigiamas, jeigu byla perduodama teismui.

Galiausiai ikiteisminis tyrimas taip pat gali būti užbaigtas nurodant kaltinamajam taikyti medicininės priemones, kai egzistuoja teisiniai pagrindai, dėl kurių kaltinamasis negali dalyvauti teismo procese, pavyzdžiui, dėl riboto pakaltinamumo.

Byla perduodama teismui, kai prokuroras nusprendžia, kad surinkta pakankamai įtariamojo kaltę pagrindžiančių duomenų.

Ikiteisminio tyrimo laikotarpiu duomenų rinkimas ir procesinių prievartos priemonių skyrimas nėra chronologiškai vienas po kito vykstantys etapai. Šiose duomenų suvestinėse jie išskiriami kaip atskiri etapai tik dėl skirtingos prigimties ir tikslų. Dažnai šie veiksmai vyksta tuo pačiu metu, tačiau kardamosios priemonės (suėmimas) negali būti skiriamos anksčiau, nei įvyko įtariamojo apklausa.

Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu

Jeigu norite daugiau sužinoti apie savo teises ikiteisminio tyrimo metu, spustelėkite toliau esančias nuorodas:

[Ikiteisminio tyrimo pradžia \(1\)](#)

[Apklausa ir duomenų rinkimas ikiteisminio tyrimo metu \(2\)](#)

[Procesinės prievartos priemonės \(3\)](#)

[Ikiteisminio tyrimo pabaiga \(4\)](#)

[Proceso kalba ir vertimas \(5\)](#)

[Ikiteisminio tyrimo pradžia \(1\)](#)

Kodėl gali būti pradėtas ikiteisminis tyrimas?

Ikiteisminis tyrimas bus pradėtas, jeigu gauta tikėtinos informacijos apie padarytą nusikalstamą veiką. Ikiteisminio tyrimo tikslas – greitai ir išsamiai nustatyti visas reikšmingas nusikalstamos veikos aplinkybes ir asmenį, galėjusį padaryti šią nusikalstamą veiką.

Lietuvoje ikiteisminis tyrimas pradedamas ne prieš asmenį, o dėl nusikalstamos veikos fakto. Į ikiteisminį tyrimą kaip įtariamasis būsite įtrauktas vėliau, jeigu bus pakankamai duomenų, leidžiančių pagrįstai manyti, kad galėjote padaryti šią nusikalstamą veiką.

Kodėl esu įtariamasis nusikalstama veika?

Įtariamuoju tapsite, jeigu:

buvote sulaikytas įtarus, kad padarėte nusikalstamą veiką;

esate apklausiamas dėl nusikalstamos veikos, kurios padarymu esate įtariamasis;

esate kviečiamas į apklausą po to, kai buvo surašytas pranešimas apie įtarimą;

slapstotės arba jūsų buvimo vieta nežinoma ir prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimu esate pripažintas įtariamuoju.

Turite teisę žinoti, kuo esate įtariamasis. Prieš prasidedant apklausoms, jums turi būti įteiktas pranešimas apie įtarimą, jame nurodyta nusikalstamos veikos vieta, laikas ir kitos aplinkybės. Be to, pranešime turi būti nurodytas pažeistas įstatymas ir išvardytos jūsų teisės. Privalote parašu patvirtinti pranešimo gavimą.

Ką daryti, jeigu nesuprantu proceso kalbos?

Jeigu nesuprantate proceso kalbos, bus paskirtas vertėjas žodžiu, o dokumentai bus išversti į jums suprantamą kalbą. Neprivalote atsakyti į jokių klausimų ar pasirašyti jokių dokumentų, jeigu jų nesuprantate.

Ar galiu susitikti su advokatu?

Nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos pradžios momento turite teisę turėti advokatą. Jeigu nesuprantate proceso kalbos, turėti advokatą privalote. Jeigu pageidaujate, galite pats susirasti advokatą. Priešingu atveju ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras paskirs advokatą, kurio paslaugos jums nekainuos. Daugiau informacijos rasite [Kaip gauti teisinę konsultaciją](#).

Ar galiu teikti skundus?

Nuo momento, kai tampate įtariamuoju, neturite būti pasyvus stebėtojas. Galite aktyviai dalyvauti prieš jus pradėtame ikiteisminiame tyrimo ir daryti įtaką tiek pačiam procesui, tiek galimai jo baigčiai.

Galite teikti skundus ir prašymus. Turite teisę ginčyti ikiteisminio tyrimo pareigūno arba prokuroro veiksmus ir nutarimus, tam tikrais atvejais – ir ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus ir nutartis.

Skundai dėl ikiteisminio tyrimo pareigūno veiksmų teikiami tyrimą organizuojančiam ir vadovujančiam prokurorui.

Skundai dėl prokuroro veiksmų ir nutarimų teikiami aukštesniajam prokurorui. Skundai dėl aukštesniojo prokuroro teikiami ikiteisminio tyrimo teisėjui.

Ikiteisminio tyrimo laikotarpiu turite teisę reikalauti nušalinti nuo tyrimo ikiteisminio tyrimo pareigūną, prokurorą, ikiteisminio tyrimo teisėją, teismo posėdžio sekretorių, vertėją, ekspertą ar kitą specialistą.

Ar galiu būti kaltinamas nusikalstama veika, dėl kurios jau esu apkaltintas kitoje valstybėje narėje?

Jeigu esate nuteistas arba išteisintas dėl nusikalstamos veikos kitoje valstybėje, negalite būti baudžiamas už tą patį nusikaltimą antrą kartą. Tačiau jeigu buvote teisiamas kitoje valstybėje už Lietuvos Respublikos teritorijoje padarytą nusikalstamą veiką arba jeigu nusikalsta Lietuvos valstybei, Lietuva gali nepripažinti jūsų atžvilgiu priimto teismo nuosprendžio, nebent pati reikalavo, kad teismo procesas vyktų toje valstybėje.

Apklausa ir duomenų rinkimas ikiteisminio tyrimo metu (2)

Kodėl pareigūnai nori mane apklausti?

Galite būti apklausiamas kaip įtariamasis tik tuo atveju, jeigu jums buvo įteiktas pranešimas apie įtariamą, kuriame nurodyta nusikalstamos veikos vieta, laikas ir kitos nusikalstamos veikos, kuria esate kaltinamas, aplinkybės. Įtariamuoju byloje galite tapti tik tuo atveju, kai pakanka informacijos, leidžiančios pagrįstai teigti, kad jūs padarėte šią nusikalstamą veiką.

Ikiteisminio tyrimo metu jus gali apklausti ikiteisminio tyrimo pareigūnai (ir policija), prokuroras ir, tam tikrais atvejais, ikiteisminio tyrimo teisėjas.

Visada privalote būti apklaustas iki paskiriant kardomąją priemonę, kaip antai suėmimas. Vienintelė išimtis – policija gali jus laikinai sulaikyti ne ilgiau kaip 24 valandoms iki pirmosios apklausos.

Ką daryti, jeigu nesuprantu proceso kalbos?

Jeigu nesuprantate proceso kalbos, jums turi būti paskirtas **vertėjas žodžiu**, o dokumentai išversti į jums suprantamą kalbą. Neprivalote atsakyti į jokių klausimus ar pasirašyti jokių dokumentų, jeigu nesuprantate, ko jūsų klausama arba ką prašoma pasirašyti.

Vertėjas dalyvauja apklausoje ir žodžiu verčia apklausą atliekančio asmens klausimus ir jūsų parodymus. Vertėjas jums taip pat išvers surašytą apklausos protokolą.

Ar galiu susitikti su advokatu?

Turite teisę turėti advokatą nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos momento. Jeigu nesuprantate proceso kalbos, turėti advokatą privalote. Jeigu pageidaujate, galite pats susirasti advokatą. Priešingu atveju ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras paskirs advokatą, kurio paslaugos jums nekainuos. Daugiau informacijos rasite [Kaip gauti teisinę konsultaciją](#).

Turite teisę į advokato dalyvavimą ir jūsų apklausoje, ir kituose procesiniuose veiksmuose, kuriuose dalyvaujate.

Ar privalėsiu teikti informaciją?

Turite teisę, o ne pareigą duoti parodymus. Jeigu nenorite duoti parodymų, galite atsisakyti tai daryti. Be to, jums negali kilti atsakomybė už tai, kad nesakote tiesos apie savo padarytą nusikalstamą veiką, nes būdamas įtariamuoju neturite pareigos sakyti tiesą.

Jeigu esate kviečiamas į apklausą kaip įtariamasis, turite pareigą į ją atvykti, bet neprivalote duoti parodymų.

Ar būsiu informuotas apie prieš mane surinktus įrodymus?

Turite teisę prašyti prokuroro suteikti galimybę susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga ir daryti jos kopijas bei išrašus.

Tačiau prokuroras turi teisę neleisti susipažinti su visa ar dalimi ikiteisminio tyrimo medžiagos, jeigu toks susipažinimas, prokuroro manymu, galėtų pakenkti ikiteisminio tyrimo sėkmei.

Kokio pobūdžio informacijos bus klausama per apklausą?

Jeigu sutikote duoti parodymus, jūsų pirmiausia paklaus, ar prisipažįstate padaręs nusikalstamą veiką, kuria esate kaltinamas. Tuomet, neatsižvelgiant į tai, ar prisipažįnote esąs kaltas, jūsų bus paprašyta duoti parodymus apie nusikalstamą veiką, kurios padarymu esate kaltinamas. Kai baigsite duoti parodymus, jums bus užduodami klausimai.

Visi ikiteisminio tyrimo veiksmai privalo būti užfiksuoti procesiniuose dokumentuose (pvz., surašant apklausos protokolą).

Pasibaigus apklausai galėsite susipažinti su protokolu. Turite teisę teikti pastabas dėl savo parodymų turinio ir juos papildyti.

Kas atsitiks, jeigu pasakysiu ką nors, kas pakenktų mano bylai?

Parodymai, kuriuos davėte ikiteisminio tyrimo pareigūnui ar prokurorui, negali būti naudojami kaip įrodymai teisme, jeigu juos pakeičiate arba paneigiate vykstant teismo procesui. Šiuo atveju jūsų parodymais galima vadovautis tik netiesiogiai. Jūsų parodymai gali būti perskaityti teismo posėdyje, o jus ikiteisminio tyrimo metu apklausęs pareigūnas gali būti kviečiamas liudyti.

Parodymai, kuriuos duodate ikiteisminio tyrimo teisėjui, bus laikomi įrodymais ir jais bus galima vadovautis priimant nuosprendį.

Ar privalau asmeniškai dalyvauti tyrime, jeigu esu iš kitos šalies?

Jeigu esate kviečiamas į ikiteisminį tyrimą, privalote atvykti. Jeigu bandysite to išvengti, į teismą galite būti atvesdintas policijos.

Jeigu nesate suimtas ar sulaikytas, galite išvykti iš Lietuvos. Tačiau vis tiek privalėsite dalyvauti svarbiausiuose ikiteisminio tyrimo etapuose.

[Lietuvos baudžiamojo proceso kodekse](#) jums nenumatyta galimybė dalyvauti ikiteisminiame tyrime naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones ar kitas panašias technologijas.

Ar galiu prisipažinti esąs kaltas dėl man pateiktų kaltinimų?

Turite teisę duoti parodymus ir prisipažinti kaltas dėl visų ar dalies jums pateiktų kaltinimų. Tačiau net jeigu prisipažinsite esąs kaltas, ikiteisminis tyrimas bus tęsiamas. Teismas atsižvelgs į jūsų prisipažinimą priimdamas nuosprendį.

Tam tikrais atvejais, jeigu prisipažįstate esąs kaltas, numatyta galimybė bylą nagrinėti pagreitinoto proceso tvarka. Daugiau informacijos rasite [Mano teisės teismo proceso metu](#).

Procesinės prievartos priemonės (3)

Kada man gali būti taikomos procesinės prievartos priemonės?

Procesinės prievartos priemonės skirstomos į kardomąsias priemones ir kitas procesines prievartos priemones.

Ikiteisminio tyrimo metu kardomosios priemonės gali būti skiriamos siekiant užtikrinti jūsų dalyvavimą procese ir netrukdomą ikiteisminį tyrimą. Jos taip pat gali būti naudojamos siekiant užkirsti kelią naujoms nusikalstamosioms veikoms. Pati griežčiausia kardomoji priemonė yra suėmimas.

Be nurodytų tikslų, kitos procesinės prievartos priemonės gali būti naudojamos siekiant surinkti bylai reikšmingus duomenis.

Procesinės prievartos priemonės gali būti taikomos tik tuo atveju, jeigu nėra kito būdo pasiekti proceso tikslus.

Kodėl galiu būti sulaikytas?

Jus gali sulaikyti, jeigu buvote užkluptas darant nusikalstamą veiką arba tuoj po jos padarymo. Jus gali sulaikyti teisėsaugos pareigūnas, prokuroras arba bet kuris kitas asmuo. Jeigu jus sulaiko ne pareigūnas, o kitas asmuo, apie tai turi būti nedelsiant pranešta policijai.

Net jeigu esate sulaikytas darant nusikalstamą veiką ar tuoj po jos padarymo, jūsų negali laikyti nelaisvėje, nebent neįmanoma nustatyti jūsų tapatybės arba bandysite vengti dalyvauti tyrime.

Taip pat galite būti sulaikytas bet kuriuo metu po nusikalstamos veikos padarymo. Tai daroma tuomet, jeigu yra pagrindas manyti, jog galite vengti dalyvauti tyrime, trukdyti tyrimui arba daryti naujas nusikalstamas veikas, ir nėra galimybės nedelsiant kreiptis į ikiteisminio tyrimo teisėją, prašant skirti jūsų suėmimą.

Negalite būti sulaikytas ilgiau nei 48 valandas. Jeigu buvo nustatyta jūsų tapatybė, buvote apklaustas ir nėra pagrindo skirti jūsų suėmimą, turite būti paleistas. Jeigu manoma, kad jums reikia skirti suėmimą, per 48 valandas privalote būti pristatytas į teismą. Tuomet teismas nuspręs, ar turite būti suimtas.

Tuomet teismas nuspręs, ar turite būti suimtas.

Ką daryti, jeigu nesuprantu proceso kalbos?

Jeigu nesuprantate proceso kalbos, bus paskirtas **vertėjas žodžiu** ir įteikti dokumentai bus išversti į jums suprantamą kalbą. Neprivalote atsakyti į jokių klausimus ar pasirašyti jokių dokumentų, jeigu nesuprantate, ko jūsų klausama arba ką prašoma pasirašyti.

Ar galiu susitikti su advokatu?

Nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos pradžios momento turite teisę turėti advokatą. Jeigu nesuprantate proceso kalbos, advokatą turėti privalote. Jeigu pageidaujate, galite pats susirasti advokatą. Priešingu atveju ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras paskirs advokatą, kurio paslaugos jums nekainuos. Daugiau informacijos rasite [Kaip gauti teisinę konsultaciją](#).

Kam galiu pranešti apie savo sulaikymą?

Jeigu esate iš kitos valstybės, galite reikalauti, kad apie sulaikymą būtų pranešta jūsų šalies ambasadai arba konsulatui. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras apie sulaikymą praneš vienam iš jūsų šeimos narių arba jūsų nurodytam artimam giminaičiui. Prireikus jums bus suteikta medicininė pagalba.

Kas atsitiks, jeigu būsiu sulaikytas pagal Europos arešto orderį?

Jeigu kita valstybė narė yra jūsų atžvilgiu išdavusi **Europos arešto orderį**, galite būti sulaikytas ir išsiųstas į jį išdavusią valstybę narę. Jeigu manote, kad tai būtina, turite teisę susitikti su advokatu.

Ar gali būti atliktas kūno apžiūra?

Ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras turi teisę atlikti kūno apžiūrą siekdamas išsiaiškinti, ar ant jūsų kūno yra nusikalstamos veikos pėdsakų ar kitų ypatingų žymių.

Jeigu nesutinkate, kad būtų atliktas kūno apžiūra, ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras priims nutarimą, kuris jums bus privalomas. Jeigu apžiūra susijusi su kūno apnuoginimu, ją atliks tos pačios lyties ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras arba gydytojas.

Tokia pat tvarka taikoma imant pavyzdžius lyginamajam tyrimui. Jūsų gali paprašyti pirštų atspaudų, DNR pavyzdžių ir t. t. Sudėtingesniais atvejais, kai būtina paimti kraujo, seilių ar kitų kūno skysčių pavyzdžius, prokuroras gali pasikviesti specialistą.

Ar gali būti daroma patalpų krata?

Ikiteisminio tyrimo pareigūnas gali daryti krata, kai yra pagrindas manyti, kad kokioje nors patalpoje ar kitokioje vietoje yra nusikalstamos veikos įrankių, nusikalstamu būdu gautų ar įgytų daiktų, taip pat daiktų ar dokumentų, galinčių turėti reikšmės nusikalstamos veikos tyrimui. Krata taip pat gali būti daroma siekiant nustatyti, kad tuos daiktus turi kitas asmuo. Krata turi būti daroma vadovaujantis ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi. Neatidėliotinais atvejais krata gali būti daroma ir ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro nutarimu, tačiau šiuo atveju nutarimas per tris dienas nuo kratos atlikimo turi būti patvirtintas ikiteisminio tyrimo teisėjo.

Ikiteisminio tyrimo pabaiga (4)

Kada užbaigiamas ikiteisminis tyrimas?

Ikiteisminis tyrimas baigiasi, kai yra nutraukiamas arba kai byla perduodama teismui. Jeigu yra teisinis pagrindas manyti, jog kaltinamasis gali būti atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės už padarytą nusikalstamą veiką, pavyzdžiui, dėl riboto pakaltinamumo, ikiteisminis tyrimas gali būti užbaigiamas reikalavimu, kad asmeniui būtų taikomos medicininės priemonės.

Ikiteisminis tyrimas bus nutrauktas, jeigu tiriantys pareigūnai ir prokurorai nesurinko pakankamai jūsų kaltę pagrindžiančių duomenų arba procesui kyla kitų kliūčių. Tyrimas taip pat gali būti nutrauktas, jeigu tampa akivaizdu, kad turite būti atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės už padarytą nusikalstamą veiką. Jeigu ikiteisminio tyrimo metu buvo surinkta pakankamai jūsų kaltę pagrindžiančių duomenų ir nėra jokio pagrindo nutraukti ikiteisminį tyrimą, byla bus perduota teismui.

Ką daryti, jeigu nesuprantu proceso kalbos?

Jeigu nesuprantate proceso kalbo, jums bus paskirtas **vertėjas žodžiu**, o dokumentai bus išversti į jums suprantamą kalbą. Neprivalote atsakyti į jokių klausimus arba pasirašyti jokių dokumentų, jeigu jų nesuprantate.

Ar galiu susitikti su advokatu?

Nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos pradžios momento turite teisę turėti advokatą. Jeigu nesuprantate proceso kalbos, turėti advokatą privalote. Jeigu pageidaujate, galite pats susirasti advokatą. Priešingu atveju ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras paskirs advokatą, kurio paslaugos jums nekainuos. Daugiau informacijos rasite [Kaip gauti teisinę konsultaciją](#).

Kiek laiko gali užtrukti ikiteisminis tyrimas?

Ikiteisminis tyrimas turi būti užbaigtas per kiek įmanoma trumpesnį laiką. Jeigu ikiteisminis tyrimas nebaigiamas per šešis mėnesius nuo pirmosios jūsų apklausos, jūs arba jūsų advokatas turite teisę pateikti ikiteisminio tyrimo teisėjui skundą dėl ikiteisminio tyrimo vilkinimo.

Kas vyks po to, kai prokuroras surinks visus kaltei įrodyti reikalingus duomenis?

Jeigu už nusikalstamą veiką skiriama tik bauda arba ši bausmė numatyta kaip alternatyvinė, prokuroras turi teisę nuspręsti, kad būsite nubaustas bylos nenagrinėjant teisme.

Tai nuspręsti yra prokuroro teisė, o ne pareiga.

Kitais atvejais prokuroras užbaigia ikiteisminį tyrimą surašydamas kaltinamąjį aktą ir perduoda bylą teismui.

Ar iki perduodant bylą teismui gali būti keičiami kaltinimai?

Jeigu ikiteisminio tyrimo metu keičiami kaltinimai, jums turi būti įteiktas naujas pranešimas apie įtarimą. Po to, kai pasibaigia ikiteisminis tyrimas ir prasideda teismo procesas, kaltinimai gali būti keičiami tik prokuroro arba teismo prašymu. Daugiau informacijos rasite [Mano teisės teismo proceso metu](#).

Ar gausiu informacijos apie įrodymus prieš mane?

Kai prokuroras nusprendžia, kad buvo surinkta pakankamai jūsų kaltę įrodančių duomenų, jis praneš jums ir kitiems proceso dalyviams apie ikiteisminio tyrimo pabaigą. Tuomet turėsite teisę susipažinti su ikiteisminio tyrimo metu surinkta medžiaga ir teikti prašymus suteikti daugiau informacijos.

Jeigu norite susipažinti su medžiaga, privalote pateikti prašymą. Turite teisę daryti medžiagos kopijas ir išrašus. Jeigu esate suimtas, susipažinti su medžiaga, daryti jos kopijas ir kt. galės jūsų advokatas. Tuomet advokatas jus informuos apie bylos medžiagą, sudarančią jums iškelto bylos pagrindą. Turėsite galimybę susipažinti su liudytojų parodymais. Kai kurie liudytojų parodymai gali būti anoniminiai.

Jeigu norite papildyti ikiteisminį tyrimą nauja informacija, turite pateikti prašymą. Jeigu prokuroras priims šį jūsų arba kitų tyrimo dalyvių prašymą, turėsite teisę susipažinti su nauja medžiaga.

Kai atlikti visi šie veiksmai, prokuroras surašo kaltinamąjį aktą ir perduoda jį teismui kartu su surinkta bylos medžiaga. Prokuroras privalo jums įteikti kaltinamojo akto kopiją. Jeigu nemokate lietuvių kalbos, jums turi būti įteiktas išverstas kaltinamasis aktas. Kai jis surašomas, tampate kaltinamuoju.

http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=319053&p_query=&p_tr2=[http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=319053&p_query=&p_tr2=Proceso kalba ir vertimas \(5\)](http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=319053&p_query=&p_tr2=Proceso kalba ir vertimas (5))

Ar galiu dalyvauti teismo procese savo gimtąja kalba?

Jeigu nesuprantate proceso kalbos, turėsite galimybę daryti pareiškimus, duoti parodymus ir paaiškinimus, teikti prašymus ir skundus, kalbėti teisme ta kalba, kurią mokate. Visais šiais atvejais turite teisę naudotis vertėjo žodžiu paslaugomis. Visi atliekami veiksmai jums turi būti paaiškinti jūsų kalba.

Visi jums įteikiami dokumentai (tokie kaip pranešimas apie įtarimą arba kaltinamasis aktas) taip pat turi būti išversti į jūsų gimtąją arba kitą kalbą, kurią mokate.

Visa bylos medžiaga jums nebus išversta raštu; susipažįstant su iškelto bylos pagrindą sudarančia medžiaga jums privalės padėti vertėjas – jis žodžiu išvers medžiagą.

Neprivalote atsakyti į jokių klausimų ar pasirašyti jokių dokumentų nedalyvaujant vertėjui žodžiu arba jeigu dokumentai nėra išversti į jums suprantamą kalbą.

Turite teisę į vertėją žodžiu visose teismo proceso stadijose. Vertėjo žodžių paslaugos jums bus suteiktos nemokamai.

Susijusios nuorodos

 [Baudžiamojo proceso kodeksas \(lietuvių kalba\)](#)

Paskutinis naujinimas: 07/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

3. Mano teisės teismo proceso metu

Kuris teismas nagrinės mano bylą?

Jūsų bylą nagrinės tas teismas, kurio veiktos teritorijoje padarytas nusikaltimas. Lietuvoje pirmosios instancijos teismas bus arba apylinkės, arba apygardos teismas. Jūsų baudžiamąją bylą tikriausiai nagrinės apylinkės teismas.

Tam tikrais atvejais, pavyzdžiui, kai už nusikaltimą gali būti skiriamas laisvės atėmimas daugiau nei šešeriems metams, bylą kaip pirmosios instancijos teismas nagrinės apygardos teismas.

Lietuvoje nėra prisiekusiųjų. Sprendimus byloje priima teisėjas arba jų kolegija. Teisėjų kolegija bylą pirmosios instancijos teisme nagrinės tik tuo atveju, jeigu už nusikaltimą numatyta laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmė arba kaltinamasis yra vyresnysis pareigūnas.

Ar mano byla bus nagrinėjama viešai?

Teismo procesas dažniausiai yra viešas. Tačiau bylos nagrinėjimas gali būti neviešas, jeigu:

kaltinamas asmuo yra nepilnametis;

byla susijusi su seksualiniu nusikaltimu;

būtina užkirsti kelią žinių apie privatų proceso dalyvių gyvenimą paskelbimui;

būtina išsaugoti valstybės, profesinę arba komercinę paslaptį.

Sprendimą dėl bylos nagrinėjimo viešumo priima teismas.

Ar vykstant teismo procesui gali būti pakeisti kaltinimai?

Vykstant teismo procesui kaltinimai gali būti pakeisti. Tačiau negalite būti nuteistas už sunkesnį nusikaltimą, jeigu nebuvote informuotas apie pasikeitusius kaltinimus. Jeigu kaltinimai pakeičiami teismo proceso metu, jūs arba jūsų advokatas turite teisę prašyti sustabdyti teismo procesą, kad galėtumėte pasiruošti gintis nuo naujų kaltinimų.

Kas atsitiks, jeigu prisipažinsiu esąs kaltas?

Kai prokuroras perskaitys kaltinamąjį aktą, teisėjas jūsų paklaus, ar suprantate pateikto kaltinimo esmę ir ar prisipažįstate esąs kaltas.

Jeigu prisipažįstate esąs kaltas, sutinkate nedelsdamas duoti parodymus ir nėra jokių abejonių dėl nusikaltimo aplinkybių, jokie kiti įrodymai nebus nagrinėjami. Jūs turite su tuo sutikti. Visos surinktos medžiagos turinys (įrodymai) bus perskaitytas balsu. Tokia galimybė nenumatyta, jeigu esate kaltinamas nusikaltimu, už kurį skiriamas laisvės atėmimas daugiau nei šešeriems metams.

Ar teismo procesas gali vykti man nedalyvaujant?

Jūs privalote dalyvauti teisminiame baudžiamosios bylos nagrinėjime. Bylos nagrinėjimas gali vykti be jūsų, jeigu nesate Lietuvos Respublikos teritorijoje ir vengiate atvykti į teismą.

Jeigu neatvykstate į teismo posėdį be rimtos priežasties, jus į teismą gali atvesdinti policija. Galite prašyti leidimo nedalyvauti tam tikroje bylos nagrinėjimo dalyje tik jeigu byloje yra kitų kaltinamųjų ir nagrinėjami įrodymai nėra susiję su jumis.

Jums nebus leista dalyvauti teismo procese naudojant garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemones; privalėsite pats atvykti į teismą.

Ką daryti, jeigu nesuprantu teismo proceso kalbos?

Jeigu nesuprantate teismo proceso kalbos, jums bus paskirtas vertėjas žodžiu, o dokumentai bus išversti į jums suprantamą kalbą. Neprivalote atsakyti į jokių klausimų ar pasirašyti jokių dokumentų, jeigu nesuprantate, ko jūsų klausama arba ką prašoma pasirašyti.

Ar galiu susitikti su advokatu?

Turite teisę gintis pats arba būti ginamas advokato. Jeigu nesuprantate teismo proceso kalbos, advokatą turėti privalote. Jeigu pats neradote tinkamo advokato, advokatą privalės paskirti teismas ir šias išlaidas apmokės valstybė. Daugiau informacijos rasite paspaudę nuorodą [Kaip gauti teisinę konsultaciją](#).

Ar privalau duoti parodymus?

Vykstant teismo procesui neprivalote kalbėti arba atsakinėti į klausimus, arba galite atsakyti tik į kai kuriuos klausimus. Turite teisę, o ne pareigą paaiškinti bylos aplinkybes. Turite teisę teikti paaiškinimus ne tik dėl bylos aplinkybių, bet ir dėl kitų teismo proceso dalyvių pateiktų prašymų.

Neprivalote duoti parodymų prieš save. Jeigu duodate parodymus apie nusikaltimą, kuriuo esate kaltinamas, negalite būti nubaustas už tai, kad nesakėte tiesos.

Ar galiu ginčyti mano kaltės įrodymus ir pateikti naujų?

Bylos nagrinėjimas yra rungimosi procesas. Turite tokias pat teises kaip ir kaltinančioji šalis teikti įrodymus, prašymus, dalyvauti tiriant įrodymus, ginčyti kitos šalies argumentus ir išsakyti nuomonę apie visus teismo procese kilusius klausimus, kurie gali būti reikšmingi siekiant teisingai išnagrinėti bylą.

Turite teisę teikti teismui pasiūlymus, kaip turi būti sprendžiama byla, ginčyti kaltinančiosios šalies pasiūlymus, teikti teismui papildomus įrodymus arba prašyti teismo išreikalauti įrodymų iš kitų organizacijų, užduoti klausimų kitiems proceso dalyviams ir liudytojams, teikti prašymus nušalinti pareigūnus, teikti apeliacinius skundus dėl teismo sprendimų ir t. t.

Teismo posėdyje galėsite užduoti klausimų ir ginčyti įrodymus. Vykstant teismo procesui jūs arba jūsų advokatas taip pat gali apklausti liudytojus.

Galite prašyti teismo iškviesti visus norimus liudytojus. Teikdami prašymą privalote nurodyti, kuo liudytojo parodymai gali būti reikšmingi byloje. Taip pat galite pateikti daiktus ar dokumentus, kurie gali būti svarbūs tiriant ir nagrinėjant nusikaltimą.

Galite prašyti privataus detektyvo jūsų vardu gauti įrodymų. Tokio pobūdžio įrodymams nesuteikiamas ypatingas statusas, jie turi atitikti įprastą proceso taisykles.

Ar bus atsižvelgta į mano teistumą?

Priimant nuosprendį bus atsižvelgta į jūsų teistumą. Ankstesnis teistumas gali padėti teismui susidaryti nuomonę apie jūsų asmenybę. Šia informacija bus remiamasi priimant sprendimą dėl kardamosios priemonės arba skiriant bausmę.

Jeigu turite tebegaliojantį teistumą teismas gali skirti daug didesnę bausmę, negu ji būtų skirta tuo atveju, jeigu neturėtumėte ankstesnio teistumo. Į ankstesnį teistumą užsienio valstybėje nebus atsižvelgiama. Lietuvoje turinčiu teistumą laikomas tik tas asmuo, kurio atžvilgiu buvo priimtas ir įvykdytas Lietuvos Respublikos teismo nuosprendis.

Kaip baigiasi teismo procesas?

Teismo procesas baigiasi, kai teismas priima nuosprendį, kuriuo jūs pripažįstamas kaltu, nekaltu arba byla nutraukiama.

Jeigu esate nuteisiamas, gali būti skiriama viena iš šių bausmių:

laisvės atėmimas – laisvės atėmimo bausmė atliekama patvirtintose įstaigose, tokiose kaip pataisos namai arba kalėjimai. Maksimalus laisvės atėmimo laikas yra 20 metų arba iki gyvos galvos;

areštas – tai trumpalaikis laisvės atėmimas areštinėje. Maksimalus arešto laikas yra 90 parų;

laisvės apribojimas – laisvės apribojimo laikotarpiu negalėsite keisti gyvenamosios vietos. Teismas taip pat gali uždrausti lankytis tam tikrose vietose ir bendrauti su tam tikrais asmenimis. Be to, galite būti įpareigotas tam tikru laiku būti namuose, atlyginti nuostolius ir vykdyti kitus panašius reikalavimus;

bauda – tai piniginė bausmė, kurios dydį nustato teismas;

viešieji darbai – viešieji darbai atliekami tik tuo atveju, jeigu sutinkate.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo teismo procese?

Nukentėjusysis turi teisę reikalauti, kad būtų nustatytas ir teisingai nubaustas nusikaltimą padaręs asmuo. Nukentėjusysis gali aktyviai dalyvauti procese, bet neprivalo to daryti. Nukentėjusysis gali teikti įrodymus, prašymus ir kt. Nukentėjusysis taip pat gali reikalauti patirtos žalos atlyginimo.

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso kodeksas \(lietuvių kalba\)](#)

[Nacionalinė teismų administracija](#)

Paskutinis naujinimas: 07/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

4. Mano teisės teismui priėmus nuosprendį

Ar galiu apskųsti teismo nuosprendį?

Jūs galite apskųsti teismo nuosprendį. Galite ginčyti teismo išvadą, kad dalyvavote darant nusikaltimą, nuosprendį, kad esate kaltas, nusikaltimo aprašymą ar, jūsų manymu, per griežtą bausmę.

Jeigu buvote nuteistas arba jums iškelta byla buvo nutraukta, turite teisę teikti apeliacinį skundą dėl teismo nuosprendžio, kuris dar neįsiteisėjęs. Jeigu esate išteisintas, galite teikti apeliacinį skundą dėl išteisinimo pagrindo.

Kas nagrinės mano apeliacinį skundą?

Apeliacinį skundą nagrinės arba apygardos teismas, arba Lietuvos apeliacinis teismas. Jeigu nuosprendį priėmė apylinkės teismas, apeliacinį skundą nagrinės apygardos teismas. Jeigu pirmąjį nuosprendį priėmė apygardos teismas, jūsų apeliacinį skundą nagrinės Lietuvos apeliacinis teismas.

Kada ir kam turiu pateikti apeliacinį skundą?

Apeliacinį skundą turite pateikti per 20 dienų nuo nuosprendžio paskelbimo dienos. Apeliacinį skundą turite pateikti nuosprendį priėmusiam teismui, iš ten jis bus persiųstas apeliacinės instancijos teismui.

Apeliaciniame skunde turite nurodyti apeliacinės instancijos teismo pavadinimą, bylą, dėl kurios teikiate apeliacinį skundą, skundžiamą nuosprendžio dalį, apeliacinio skundo pagrindą ir išdėstyti savo prašymus.

Kokios gali būti apeliacinio skundo pasekmės?

Jeigu pateikėte apeliacinį skundą, bausmė nebus pradedama vykdyti, nebent pats raštu pareikšite norą pradėti atlikti bausmę.

Siekdamas užtikrinti jūsų dalyvavimą apeliaciniame procese, teismas gali nurodyti jus suimti. Jeigu esate suimtas teismo nurodymu, apeliacinį skundą galite pateikti iš kardomojo kalinimo vietos.

Posėdžio, kuriame bus nagrinėjamas jūsų apeliacinis skundas, datą nurodo pirmosios instancijos teismas, prieš tai išnagrinėjęs ir atsakęs į visus susijusius skundus.

Apeliacinės instancijos teismui galite pateikti papildomos medžiagos ar įrodymų.

Kaip nagrinėjamas apeliacinis skundas?

Jūsų bylą apeliacinės instancijos teisme nagrinės trijų teisėjų kolegija.

Apeliacinės instancijos teisme byla bus nagrinėjama tik tiek, kiek to prašoma apeliaciniame skunde. Byla bus nagrinėjama tik dėl apeliacinius skundus pateikusių asmenų arba asmenų, dėl kurių buvo pateikti apeliaciniai skundai. Esant tam tikroms aplinkybėms, teismas gali nesilaikyti šios taisyklės ir išplėsti nagrinėjimo ribas. Tačiau skirti jums ar kitiems dalyvaujantiems asmenims griežtesnę bausmę apeliacinės instancijos teismas gali tik tuo atveju, jeigu to prašo prokuroras ar tam tikri kiti asmenys.

Teismo posėdis dažniausiai yra viešas. Jis gali būti neviešas, jeigu kaltinamas asmuo yra nepilnametis, byla susijusi su seksualiniais nusikaltimais, būtina užkirsti kelią žinių apie privatų proceso dalyvių gyvenimą paskelbimui arba išsaugoti valstybės, profesinę ar komercinę paslaptį. Tokiu atveju teismas privalo priimti sprendimą, kad teismo posėdis bus neviešas.

Teismo posėdyje teismas pateiks visą su apeliaciniu skundu susijusią informaciją. Jums bus leista teikti prašymus arba reikalauti, kad būtų nušalinti tam tikri pareigūnai. Jeigu būtina, apeliacinės instancijos teismas gali nagrinėti įrodymus. Tai daryti teismas gali nuspręsti pats arba to galite prašyti jūs ar kiti proceso dalyviai.

Proceso pabaigoje bus išklaustytos baigiamosios kalbos. Po šių kalbų galėsite tarti paskutinįjį žodį.

Ką gali nuspręsti apeliacinės instancijos teismas?

Išnagrinėjęs bylą teismas gali priimti nuosprendį arba nutartį.

Priimdamas nuosprendį teismas gali nuspręsti:

panaikinti jūsų nuosprendį ir nutraukti bylą;

pakeisti jums skirtą bausmę;

panaikinti pirmosios instancijos teismo nuosprendį ir priimti naują.

Nutartys taip pat gali būti keleto rūšių. Nutartimi galima:

atmesti jūsų apeliacinį skundą;

panaikinti nuosprendį ir nutraukti jums iškeltą bylą;

pakeisti jums skirtą bausmę;

panaikinti nuosprendį ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui;

panaikinti nuosprendį ir grąžinti bylą prokurorui.

Kas bus priėmus apeliacinės instancijos teismo sprendimą?

Jeigu pateikėte apeliacinį skundą, teismo nuosprendis įsiteisėja nuo apeliacinės instancijos teismo sprendimo priėmimo dienos, neatsižvelgiant į tai, ar jūsų apeliacinis skundas patenkintas, ar ne. Nuosprendžio įsiteisėjimas reiškia, kad jis bus pateiktas vykdyti ir įvykdytas.

Ar galiu ginčyti apeliacinės instancijos teismo sprendimą?

Galite ginčyti apeliacinės instancijos teismo sprendimą kasacinio proceso tvarka kreipdamiesi į Lietuvos Aukščiausiąjį Teismą. Šiame etape galite ginčyti nuosprendį tik tais klausimais, kurie buvo nagrinėjami apeliacinės instancijos teisme.

Į Aukščiausiąjį Teismą galite kreiptis tik tuo atveju, jeigu procese buvo netinkamai taikoma baudžiamoji teisė arba padaryta esminių procesinių įstatymų pažeidimų.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė ir neskundžiama. Tačiau tam tikrais atvejais Aukščiausiasis Teismas gali priimti nutartį jums iškeltą bylą grąžinti iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui arba pakartotinai nagrinėti bylą apeliaciniame teisme.

Ar būsiu laikomas turinčiu teistumą, jeigu mano apeliacinis skundas patenkintas?

Jeigu esate išteisintas, nebūsate laikomas turinčiu teistumą. Lietuvoje asmuo laikomas turinčiu teistumą tik tuo atveju, jeigu jam yra įsiteisėjęs Lietuvos Respublikos teismo priimtas apkaltinamasis nuosprendis.

Ar man bus atlyginta neteisingu sprendimu padaryta žala?

Jeigu buvote neteisėtai nuteistas, suimtas arba patyrėte kitokį neteisėtą elgesį, valstybė atlygins jums žalą. Tačiau vien tai, kad jums priimtas išteisinamasis nuosprendis, nereiškia, jog jau turite teisę į žalos atlyginimą – priimti sprendimai ir (arba) nuosprendis turėjo būti neteisėti. Norėdamas gauti žalos atlyginimą, turėsite pateikti ieškinį civilinio proceso tvarka.

Jeigu esu iš kitos valstybės, ar po teismo proceso galiu būti išsiųstas atgal į ją?

Galite būti perduotas kitai valstybei narei atlikti bausmės, jeigu ši valstybė yra pasirašiusi [Nuteistųjų asmenų perdavimo konvenciją](#).

Nebūsate perduotas automatiškai. Prašymą likusį bausmės laiką atlikti kitoje valstybėje narėje galite pateikti pats arba to gali prašyti Lietuvos institucijos arba kita valstybė. Galite prašyti būti perduotas bet kuriuo bausmės atlikimo metu.

Galite būti perduotas tik tai valstybei, kurios pilietis esate. Jūsų atžvilgiu priimtas nuosprendis turi būti galutinis ir turi būti likę mažiausiai šeši mėnesiai iki bausmės pabaigos. Teisės pažeidimas, už kurį esate nubaustas, turi būti uždraustas ir toje valstybėje narėje, kurioje bus atliekama bausmė.

Galite būti perduotas tik tuo atveju, jeigu Lietuvos Respublika ir valstybė narė, kurioje bus atliekama bausmė, dėl to susitaria. Jūsų sutikimas nėra būtinas, jeigu teismas nusprendžia, kad turite būti išsiųstas iš valstybės.

Kokia informacija apie mano teistumą bus saugoma?

Lietuvoje turinčiu teistumą laikomas tik tas asmuo, kuriam įsiteisėjo Lietuvos Respublikos teismo priimtas apkaltinamasis nuosprendis. Jeigu esate išteisintas, nebūsate laikomas turinčiu ankstesnį teistumą.

Informacija apie jūsų ankstesnį teistumą bus saugoma Informatikos ir ryšių departamente prie Vidaus reikalų ministerijos. Teistumo galiojimo terminas priklauso nuo nusikaltimo sunkumo. Jeigu bausmės vykdymas buvo atidėtas, teistumas galioja tik laikotarpiu, kuriam jis buvo atidėtas. Jeigu buvote nuteistas už nusikaltimus dėl neatsargumo, teistumas galios tik bausmės atlikimo laikotarpiu. Ilgiausias galimas teistumo laikotarpis yra 10 metų nuo bausmės atlikimo pabaigos.

Informacija apie jūsų teistumą gali būti saugoma be jūsų sutikimo.

Informacija apie jūsų teistumą bus saugoma ir pasibaigus ankstesnio teistumo terminui. Tokio pobūdžio informacija gali neturėti jokios įtakos jūsų teisiniam statusui, tačiau į ją gali būti atsižvelgta kaip į jūsų charakterį apibūdinančią informaciją, jeigu ateityje tapsite įtariamuoju arba kaltinamuoju.

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso kodeksas \(lietuvių kalba\)](#)

Paskutinis naujinimas: 07/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

5. Eismo taisyklių pažeidimai

Kaip nagrinėjami eismo taisyklių pažeidimai?

Eismo taisyklių pažeidimai Lietuvoje dažniausiai nelaikomi nusikaltimais. Jie bus laikomi nusikaltimais tik tuo atveju, jeigu sukėlėte eismo įvykį ar sužalojote kitą asmenį. Baudžiamoji atsakomybė kils ir tuomet, jeigu automobilį vairavote neblaivus ir padarėte didelę žalą kito asmens turtui.

Kitais atvejais eismo taisyklių pažeidimai bus nagrinėjami administracinio proceso tvarka. Jeigu jums skiriama administracinė nuobauda, ši informacija nebus įtraukta į duomenis apie jūsų teistumą. Jeigu jums anksčiau buvo skirta administracinė nuobauda, policijos pareigūnas gali į tai atsižvelgti skirdamas naują nuobaudą.

Eismo taisyklių pažeidimus dažniausiai nagrinėja policija. Jeigu pažeidimai sunkesni, bylą gali nagrinėti teismas.

Turite teisę susipažinti su surinkta bylos medžiaga, duoti paaiškinimus ir parodymus, teikti prašymus. Administracinėse bylose jums taip pat gali atstovauti advokatas.

Turite teisę kalbėti savo gimtąja kalba ar kita jums suprantama kalba arba, jeigu nekalbate lietuvių kalba, naudotis vertėjo žodžiu paslaugomis.

Kas atsitiks, jeigu mane dėl pažeidimo sustabdys policija?

Jūs sustabdę policijos pareigūnai privalo prisistatyti. Jeigu, pareigūnų nuomone, padarytas teisės pažeidimas, jie surašys dokumentą, kuriame išsamiai aprašys pažeidimą. Jums bus įteikta šio dokumento kopija. Sprendimas dėl baudos dydžio bus priimtas vėliau policijos įstaigoje arba teisme.

Galite dalyvauti priimant sprendimą. Jeigu nedalyvaujate, sprendimas bus priimtas jums nedalyvaujant.

Jeigu neginčijate eismo taisyklių pažeidimo aplinkybių ir skirta bauda neviršija 200 Lt, dokumentas dėl teisės pažeidimo gali būti nesurašomas.

Jeigu neleistinu būdu pastatėte automobilį, ant jo galite rasti pranešimą, kad pažeidėte įstatymą. Pranešime rasite informaciją, kada ir kur bus nagrinėjamas pažeidimas. Siekdami, kad pažeidimas būtų tinkamai išnagrinėtas, pareigūnai taip pat gali ant jūsų transporto priemonės važiuoklės uždėti blokavimo įtaisą. Tam tikrais atvejais policija gali nutempti jūsų automobilį, jeigu jis trukdo transporto priemonių ar pėsčiųjų eismui arba kitaip pažeidžiamas kitų žmonių teisės.

Ar galiu skųstis?

Jeigu nesutinkate su policijos priimtu sprendimu, galite jį apskųsti per 10 dienų. Galite pateikti apeliacinį skundą apygardos administraciniam teismui. Jeigu sprendimą jūsų byloje priėmė teismas, galite pateikti skundą Lietuvos Respublikos vyriausiajam administraciniam teismui.

Kokios nuobaudos numatytos už eismo taisyklių pažeidimus?

Dažniausiai už eismo taisyklių pažeidimus skiriama bauda. Tačiau tam tikromis aplinkybėmis, kai pažeidimai sunkūs, gali būti skiriamas administracinis areštas arba atimamas vairuotojo pažymėjimas. Retais atvejais gali būti konfiskuojama transporto priemonė. Už nereikšmingus pažeidimus pareigūnas gali skirti įspėjimą.

Nuobauda skiriama atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį. Jeigu esate nuteistas už vairavimą išgėrus (alkoholio kiekis kraujyje viršijo 0,41 promilės), jums bus skiriama bauda ir visais atvejais atimamas vairuotojo pažymėjimas. Vairuotojo pažymėjimas taip pat gali būti atimtas, jeigu daugiau nei 50 km/val. viršijote leistiną greitį. Policijos pareigūnas jums pasakys už padarytą teisės pažeidimą skirtinos baudos dydį. Teisės pažeidimų ir už juos skirtinų nuobaudų sąrašą galite rasti [Lietuvos kelių policijos tarnybos](#) interneto svetainėje.

Susijusios nuorodos

[Lietuvos kelių policijos tarnyba \(lietuvių kalba\)](#)

[Administracinių teisės pažeidimų kodeksas \(lietuvių kalba\)](#)

Paskutinis naujinimas: 07/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

(NEW) 1 - Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu

A. Jei esu užsienietis, ar tai gali turėti įtakos ikiteisminiam tyrimui?

B. Kokios yra ikiteisminio tyrimo stadijos?

i. Įrodymų rinkimo stadija / tyrėjų įgaliojimai

ii. Laikinas sulaikymas

iii. Apklausa

iv. Kardomasis kalinimas

C. Kokias teises turiu tyrimo metu?

i. Kokią teisę turiu į vertėjo žodžiu paslaugas ir vertimą raštu?

ii. Kokią teisę turiu gauti informaciją ir susipažinti su bylos medžiaga?

iii. Kokia yra mano teisė turėti advokatą ir pranešti trečiajai šaliai apie mano padėtį?

iv. Kokia yra mano teisė į teisinę pagalbą?

v. Ką svarbu žinoti apie:

a. Nekaltumo prezumpciją

b. Teisę tylėti ir neduoti parodymų prieš save

c. Prievolę įrodyti

vi. Kokios yra specialios garantijos vaikams?

vii. Kokios yra specialios garantijos pažeidžiamiesiems įtariamiesiems?

D. Kokie yra ikiteisminio tyrimo terminai?

E. Kaip reikia pasirengti ikiteisminiam tyrimui, įskaitant kardomojo kalinimo alternatyvas ir perkėlimo į kilmės valstybę galimybes (Europos teisminės priežiūros orderis)?

Paskutinis naujinimas: 07/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

(NEW) 2 - Mano teisės teismo nagrinėjimo metu

A. Kur vyks teismo procesas?

B. Ar mokesčiai gali būti pakeisti? Jei taip, kokią teisę turiu gauti informacijos šiuo klausimu?

C. Kokias teises turiu teismo proceso metu?

i. Ar privalau dalyvauti teismo procese? Kokiomis aplinkybėmis galiu nedalyvauti nagrinėjant bylą teisme?

ii. Kokią teisę turiu į vertėjo žodžiu paslaugas ir dokumentų vertimą raštu?

iii. Ar turiu teisę į advokatą?

iv. Apie kokias kitas procesines teises turėčiau žinoti (pvz., įtariamųjų pristatymą į teismą)?

D. Galimi nuosprendžiai

Paskutinis naujinimas: 07/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

(NEW) 3 - Mano teisės pasibaigus teismo procesui

A. Ar turite teisę apskųsti teismo sprendimą?

B. Kokios yra mano kitos teisės į teisių gynimą?

C. Kokios būtų pasekmės, jeigu mane nuteistų?

i. Informacija apie teistumą

v. Bausmės vykdymas, kalinių perdavimas, lygtinis nuteisimas ir alternatyviosios bausmės

Paskutinis naujinimas: 07/04/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([fr](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Atsakovai (baudžiamosios bylos) - Liuksemburgas

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas būna, kai asmuo įtariamasis ar kaltinamas padaręs nusikaltimą, už kurį traukiama baudžiamojon atsakomybėn. Informacijos apie nesunkius pažeidimus, pavyzdžiui, Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama bausmė, rasite [5 duomenų suvestinėje](#). Jeigu esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Toliau trumpai apžvelgiami įprasti baudžiamojo proceso etapai.

Procesas pradedamas pranešus apie nusikaltimą, nukentėjusiajam pateikus skundą arba policijai užregistravus nusikaltimą arba nusižengimą.

Valstybės prokuroras nurodo atlikti preliminarų tyrimą.

Policija apklausia įtariamuosius ir gali juos sulaikyti ne ilgesniam negu 24 valandų terminui.

Jeigu valstybės prokuroras skiria ikiteisminį tyrimą atliekantį teisėją, teisėjas priima sprendimą dėl kaltinimų pateikimo, t. y. dėl oficialaus jūsų apkaltinimo padarius nusikaltimą, ir paskui jus apklausia.

Teisėjas gali nurodyti policijai jus areštuoti ir įkalinti: turite teisę Apygardos teismo uždarosios kolegijos prašyti paleisti už užstatą.

Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas tirdamas bylą nagrinėja kaltės ir nekaltumo įrodymus.

Baigęs tirti bylą ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas perduoda ją prokurorui, kuris pasiūlo bylą nutraukti (persekiojimas nutraukiamas be padarinių) arba ją perduoti teismui, kad ten būtų teisiškai išspręsta. Turite teisę sprendimą perduoti bylą teismui apskųsti.

Dalyvaujate baudžiamųjų bylų teismo posėdžiuose.

Priimamas sprendimas, kuriuo esate išteisinamas arba pripažįstamas kaltu.

Turite teisę teikti apeliaciją; jūsų bylą dar kartą nagrinėja Apeliacinis teismas.

Duomenų suvestinėse pateikiama informacija apie visus šiuos proceso etapus ir jūsų teises. Ši informacija nėra lygiavertė advokato konsultacijoms ir turi būti skirta tik susipažinti.

Europos Komisijos vaidmuo

Pažymėtina, kad Europos Komisija nedalyvauja valstybėse narėse vykdomame baudžiamajame procese ir negali jums padėti, jei norite pateikti skundą.

Šiose duomenų suvestinėse rasite informaciją, kaip ir kam galite pateikti skundus.

Norėdami rasti reikiamą informaciją, spustelėkite šias nuorodas.

[1. Advokato konsultacijos](#)

[2. Mano teisės vykstant tyrimui](#)

Policijos apklausa ir (arba) preliminarus tyrimas

Areštas (taip pat pagal Europos arešto orderį)

Ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo vykdoma apklausa ir sulaikymas

Uždarosios kolegijos posėdis, rengiamas siekiant priimti sprendimą dėl paleidimo

Valstybės prokuroro ir (arba) ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo vykdomas bylos ikiteisminis tyrimas ir teisė į gynybą

Ikiteisminio tyrimo pabaiga ir bylos perdavimas teismui

[3. Mano teisės vykstant teismo procesui](#)

[4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus](#)

[5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai ir kiti nesunkūs pažeidimai](#)

Paskutinis naujinimas: 05/04/2016

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

1. Advokato konsultacijos

Gauti nepriklausomas advokato konsultacijas ypač svarbu, jei kaip nors dalyvaujate baudžiamajame procese. Duomenų suvestinėse rasite atsakymą, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę į advokato pagalbą. Taip pat sužinosite, kaip advokatas jums padės. Šioje bendrojoje duomenų suvestinėje sužinosite, kaip susirasti advokatą ir kas mokės advokato užmokestį, jei neturite galimybės jo sumokėti.

Kaip susirasti advokatą?

Turite absoliučią teisę prašyti advokato pagalbos nagrinėjant bet kokią bylą. Advokatą galite pasirinkti pats arba kreiptis į Liuksemburgo advokatų tarybą, kad jums pateiktų advokatų sąrašą ir iš jo išsirinktumėte pageidaujama advokatą.

Jeigu advokato neišsirinkote arba Advokatų tarybos pirmininkas mano, kad jūsų pasirinkimas netinkamas, advokatą skiria Advokatų tarybos pirmininkas.

Advokatas privalo vykdyti jam pavestus įgaliojimus, nebent jis negali vykdyti savo pareigų arba kyla interesų konfliktas.

Jeigu esate sulaikytas, proceso pradžioje galite prašyti ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo leisti naudotis pasirinkto arba *ex officio* paskirto advokato paslaugomis.

Advokato užmokestis

Advokatų užmokesčiai nustatomi savo nuožiūra. Jeigu advokato užmokesčiui mokėti neturite pakankamų pajamų, galite prašyti, kad prie teismų veikianti Priėmimo ir teisinės informacijos teikimo tarnyba suteiktų teisinę pagalbą.

Priėmimo ir teisinės informacijos teikimo tarnyba veikia Liuksemburge, Dykirche ir Eše prie Alzeto:

Liuksemburge: Cité Judiciaire, Bâtiment CR, L-2080, Luxembourg, tel. 22 18 46;

Dykirche: bei der Aler Kiirch, B.P.66 L-9201 Diekirch, tel. 80 23 15;

Eše prie Alzeto: place de la Résistance, L-4002 Esch/Alzette, tel. 54 15 52.

Asmeniu, kurio pajamos nepakankamos, esate laikomas tuomet, kai jūsų pajamos neviršija įstatymu garantuojamų minimaliųjų pajamų.

Susijusios nuorodos

 Teisingumo ministerija. Teisinė pagalba http://www.mj.public.lu/services_citoyens/aide_juridique/index.html

 Teisingumo ministerija. Teisminė pagalba http://www.mj.public.lu/services_citoyens/assistance_judiciaire/index.html

Paskutinis naujinimas: 05/04/2016

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

2. Mano teisės tyrimo bei ikiteisminio tyrimo metu ir iki bylos perdavimo teismui

Kokie yra nusikaltimų ikiteisminio tyrimo etapai?

Atliekant tyrimą ir nusikaltimų ikiteisminį tyrimą siekiama surinkti įrodymus, susijusius su padarytu nusikaltimu, ir nustatyti, ar įtariamasis arba įtariamieji padarė šį nusikaltimą.

Valstybės prokuroras pradeda preliminarų tyrimą, kuris pavedamas atlikti policijai, – ji apklausia galimus nusikaltimo vykdytojus, renka įrodymus ir protokole aprašo bylą.

Baigus tyrimą valstybės prokuroras priima sprendimą kaltinamojo bylą nutraukti arba ją perduoti teismui, kad ten kaltinamasis būtų teisiamas.

Jeigu padarytas sunkus nusikaltimas arba nagrinėjamos sudėtingos nesunkių nusikaltimų bylos, valstybės prokuroras skiria ikiteisminį tyrimą atliekantį teisėją, kuris renka ir tikrina kaltinamojo kaltės ir nekaltumo įrodymus bei nustato ir tikrina jo kaltę ar nekaltumą patvirtinančias aplinkybes. Teisėjas pateikia kaltinimus visiems kaltinamiesiems, kurie įtariami dalyvavę darant byloje minimą veiką, ir gali pats atlikti kratą, skirti areštą ar atlikti kitus veiksmus arba pavesti tai padaryti policijai. Jis gali priimti sprendimą įkalinti bet kurį kaltinamąjį.

Jeigu atliekamas ikiteisminis tyrimas (bent kriminalinėse bylose), teisėjas valstybės prokurorui teikia bylos ataskaitą. Valstybės prokuroras nurodo nutraukti kaltinamojo bylą arba perduoti ją teismui, kad ten jis būtų teisiamas. Apygardos teismo uždaroji kolegija priima sprendimą dėl valstybės prokuroro reikalavimų vykdymo ar nevykdymo.

Mano teisės tyrimo bei ikiteisminio tyrimo metu

Policijos apklausa ir (arba) preliminarus tyrimas (1)

Areštas (taip pat pagal Europos arešto orderį) (2)

Ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo vykdoma apklausa ir sulaikymas (3)

Uždarosios kolegijos posėdis, rengiamas siekiant priimti sprendimą dėl paleidimo (4)

Valstybės prokuroro ir (arba) ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo vykdomas bylos ikiteisminis tyrimas ir teisė į gynybą (5)

Ikiteisminio tyrimo pabaiga ir bylos perdavimas teismui (6)

Policijos apklausa ir (arba) preliminarus tyrimas (1)

Kas vyksta per preliminarų tyrimą?

Nukentėjusiajam pateikus skundą arba policijai įregistravus sunkų ar nesunkų nusikaltimą, valstybės prokuroras vadovauja preliminariam tyrimui ir bando nustatyti nusikaltimo vykdytoją. Jis gali pavesti ikiteisminį tyrimą atliekančiam teisėjui atlikti ikiteisminį tyrimą, kad būtų surinkti su bet koku nesunkiu nusikaltimu susijusios bylos įrodymai. Tiriant sunkius nusikaltimus privaloma kreiptis į ikiteisminį tyrimą atliekantį teisėją. Gali būti apklausiami bet kokie liudytojai. Taigi valstybės prokuroras, policija ar ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas gali jus kviesti atvykti, kad būtumėte apklaustas dėl galimo savo vaidmens byloje.

Ką reiškia būti kaltinamuoju?

Atliekant tyrimą ir ikiteisminį tyrimą savo teises įgyjate tuomet, kai ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas įvardija jus **kaltinamuoju**, taigi esate apkaltinamas padaręs nusikaltimą. Tačiau esate **laikomas nekaltu**, kol teismas pateikia jūsų kaltės įrodymus ir juos patvirtina.

Kokia informacija teikiama apie vykstantį procesą?

Turite teisę **gauti informaciją** apie kaltinimo pobūdį ir priežastį, t. y. apie veiką, kuria esate kaltinamas, ir teisinį pagrindą. Ši teisė gauti informaciją suteikiama tam, kad galėtumėte kuo geriau pasirengti gynybai. Informacija turi būti suprantama ir išsami, ją turi pateikti kriminalinės policijos pareigūnas arba ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas.

Ar man bus paskirtas vertėjas, jei nekalbu vartojama kalba?

Jeigu nekalbate viena iš teisminės valdžios institucijose (policijos pareigūno ar ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo) vartojamų kalbų, prašoma vertėjo pagalbos. Jis išvers visus klausimus ir jūsų atsakymus.

Areštas (taip pat pagal Europos arešto orderį) (2)

Kas vyksta užklupus darant sunkų ar nesunkų nusikaltimą?

Jeigu užklumpama darant sunkų ar nesunkų nusikaltimą, t. y. jeigu nusikaltimas ką tik padarytas, policija gali tuojau pat jus areštuoti, jei esate įtariamas padaręs šį nusikaltimą. Policija gali sulaukyti ne ilgesniam negu 24 valandų terminui. Gali būti konfiskuoti daiktai, kurie galėjo būti naudojami darant nusikaltimą. Gali būti paimti jūsų pirštų atspaudai ir padarytos nuotraukos. Taip pat gali būti paimtas DNR mėginys. Paskui jūs nuvedamas pas ikiteisminį tyrimą atliekantį teisėją.

Kada galiu kreiptis į advokatą ir kaip?

Jeigu, užkluptas darantis sunkų ar nesunkų nusikaltimą, esate sulaukomas kriminalinės policijos pareigūnų ar apklausiamas ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo, kriminalinės policijos pareigūnai ar ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas privalo pranešti apie teisę prašyti advokato pagalbos ir leisti su juo susisiekti, kad jis jums padėtų. Apie tai raštu jums suprantama kalba pranešama prieš atliekant apklausą ir jūs raštu patvirtinate, kad šią informaciją gavote.

Ar galiu susisiekti su savo šeimos nariu ar draugu?

Apie teisę pranešti apie save pasirinktam asmeniui policija turi informuoti raštu jums suprantama kalba ir jūs raštu patvirtinate, kad šią informaciją gavote; leidžiama naudotis telefonu. Šis asmuo gali būti šeimos narys ar draugas, nebent ryšių su juo neleidžiama palaikyti atsižvelgiant į tyrimo interesus.

Ar galiu susisiekti su gydytoju, jeigu reikia?

Apie teisę nedelsiant būti apžiūretam gydytojo raštu jums suprantama kalba pranešama vos tik sulaukčius ir jūs raštu patvirtinate, kad šią informaciją gavote. Valstybės prokuroras taip pat visada gali skirti gydytoją savo iniciatyva arba jūsų šeimos nario prašymu, kad jis jus apžiūrėtų.

Ar galiu susisiekti su savo ambasada, jeigu esu kitos šalies pilietis?

Galite susisiekti su pasirinktu asmeniu, taigi ir savo šalies ambasada, jei to norite.

Ar man gali būti atlikta kūno apžiūra?

Jeigu sulaukiant kyla įtarimas, kad slepiate tiesai įrodyti reikalingus arba sau ar kitiems pavojingus daiktus, tos pačios lyties asmuo gali atlikti kūno apžiūrą.

Ar gali būti atlikta mano būsto, darbo patalpų, automobilio ir kitokia krata?

Vykdamas preliminarų tyrimą galima atlikti tik jūsų būsto kratą, jeigu tam davėte aiškų ranka rašytą sutikimą. Jeigu esate užkluptas darantis sunkų ar nesunkų nusikaltimą, šis sutikimas nebūtinai ir kratą galima atlikti bet kada – dieną ar naktį. Automobilio kratą taip pat galima atlikti, jeigu yra įrodymų, leidžiančių įtarti, kad padarėte sunkų ar nesunkų nusikaltimą.

Vykdamas ikiteisminį tyrimą būsto kratą galima atlikti tik 6.30–20 val. Galite prašyti, kad būtų pateiktos konfiskuotų dokumentų kopijos ir grąžinti konfiskuoti daiktai. Valstybė šiuos daiktus grąžina, jeigu jų nereikia tiesai išaiškinti arba šalių teisėms užtikrinti ir jeigu dėl jų grąžinimo nekyla pavojaus asmenims ar turtui. Grąžinti daiktus gali būti atsisakyta, jeigu konfiskavimas numatytas įstatyme.

Ar manęs bus prašoma pateikti pirštų atspaudus ir ar bus imami DNR mėginiai ar kiti kūno skysčiai?

Valstybės prokuroro ar ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo nurodymu, jums iš anksto davus rašytinį sutikimą, kriminalinės policijos pareigūnas jūsų ląstelių pavyzdžius gali paimti siekdamas atlikti lyginamąjį DNR tyrimą.

Galite būti priverstas leisti duoti pavyzdžius lyginamajam tyrimui, jeigu yra įtarimų, kad esate tiesiogiai susijęs su nagrinėjamos veikos padarymu ir jeigu už šią veiką baudžiama dvejų metų arba ilgesne laisvės atėmimo bausme.

Negalite būti verčiamas duoti kraujo.

Valstybės prokuroras gali nurodyti paimti pirštų atspaudus per preliminarų tyrimą ir tuomet, kai yra įtarimų, kad dalyvavote darant sunkų nusikaltimą, kurio vykdytojais užklupti ir darantys. Šiuos atspaudus vėliau gali naudoti policija, norėdama užkirsti kelią nusikalstamai veikai, ją atskleisti ir iširti.

Jeigu pirštų atspaudai būtini jūsų tapatybei nustatyti, juos paimti gali būti paprašyta atliekant sunkaus ar nesunkaus nusikaltimo, kurio vykdytojais užklupti ir darantys, tyrimą, preliminarų tyrimą ar teismo pavedimą arba įgyvendinant tyrimo orderį, teisminės valdžios institucijos išduotą valstybės prokurorui ar ikiteisminį tyrimą atliekančiam teisėjui leidus. Šiuos atspaudus vėliau gali naudoti policija, norėdama užkirsti kelią nusikalstamai veikai, ją atskleisti ir iširti, nebent jūs nesate susijęs su jokia baudžiamosios veikos tyrimu arba jums netaikoma įgyvendinimo priemonė.

Kokiomis priemonėmis ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas gali pakviesti į apklausą?

Jeigu nesate sulaukytas, ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas gali laiškų pakviesti atvykti į apklausą, t. y. atsiųsti šaukimą į teismą. Jis paprasčiausiai nurodo atvykti nustatytą dieną ir nustatytu laiku, o atvykus tuojau pat apklausia.

Tačiau ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas taip pat gali pavesti policijai jus atvesdinti išdavęs šaukimą į teismą, jeigu įtaria pavojų, kad galite pabėgti ir gali būti sunaikinti įrodymai, arba jeigu neatvykstate jo prašymu. Sunkaus nusikaltimo atveju pabėgimo pavojaus galimybė numatoma tuomet, kai už veiką baudžiama pagal baudžiamųjų sankcijų įstatymą.

Arešto orderis gali būti išduotas, jeigu kaltinamasis pabėgo arba gyvena užsienyje ir jeigu už veiką, kuria jis kaltinamas, gali būti skirta laisvės atėmimo bausmė.

Esu kitos šalies pilietis; ar turiu dalyvauti atliekant ikiteisminį tyrimą ir ar galiu dalyvauti naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones?

Apklausoje dalyvauti privalote. Dalyvavimas naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones nėra numatytas įstatymu.

Ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo vykdoma apklausa ir sulaiikymas (3)

Koks yra ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo vykdomos apklausos tikslas?

Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas nustato jūsų tapatybę ir supažindina su proceso metu atliktais veiksmais. Paskui jis praneša apie jums pateiktus kaltinimus (tai reiškia, kad nuo šiol esate oficialiai kaltinamas padaręs tam tikrą nusikaltimą) ir apklausia dėl veikos, kuria esate kaltinamas.

Kokios yra mano teisės per ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo vykdomą apklausą?

Turite teisę gauti informaciją apie kiekvieną veiką, kuria esate kaltinamas, ir veiksmus, atliktus vykdamas su sunkiu ar nesunkiu nusikaltimu, kurio vykdytojais užklupti ir darantys, susijusį procesą arba atliekant preliminarų tyrimą.

Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas privalo pranešti apie teisę prašyti pasirinkto advokato pagalbos. Jis tai turi pranešti raštu jums suprantama kalba prieš pradėdamas apklausą, ir jūs raštu patvirtinate, kad šią informaciją gavote. Jeigu advokato nepasirenkate, jūsų prašymu ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas advokatą turi skirti *ex officio*.

Apklausiamas galite būti tik dalyvaujant advokatui, nebent aiškiai atsisakote jo.

Dalyvaudamas apklausoje turite teisę tylėti. Apie šią teisę jums turi būti pranešta.

Visada turite teisę savo parodymus keisti; prisipažinimas prieš jus gali būti naudojamas tik tuomet, kai prisipažinote neverčiamas ir savo noru.

Turite teisę liudytojams pateikti klausimus.

Neturite teisės bendrauti su advokatu, kol nesibaigia pirmoji apklausa. Pagrįstu sprendimu teisėjas gali uždrausti bendrauti su artimaisiais (jiems rašyti) ne ilgiau negu dešimt dienų.

Ar man bus paskirtas vertėjas žodžiu, jei nekalbu vartojama kalba?

Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas į apklausą turi pakviesti vertėją žodžiu, kuris išvers visus klausimus bei atsakymus ir pakartotinai skaitomus jūsų parodymus.

Ar galiu būti išsiųstas į savo kilmės šalį?

Ne, jeigu kilmės šalies valdžios institucijos nereikalauja jūsų išduoti dėl to paties nusikaltimo ir jeigu Liuksemburgo valdžios institucijos sutinka, kad ikiteisminis tyrimas ar tyrimas vyktų kilmės šalyje, privalėsite likti Liuksemburge, jeigu reikia, kalėjime.

Ar prašoma pateikti informaciją apie mano teistumą?

Praktiškai teisminės valdžios institucijos praeities faktus tikrina atlikdamos parengtinį tyrimą, taigi jos taip pat patikrina informaciją apie jūsų teistumą.

Ar man bus pateikta informacija apie prieš mane liudijančius liudytojus ir nepalankius įrodymus?

Naudodamasis savo teise susipažinti su byla, paprastai tarpininkaujant advokatui, galite gauti informaciją apie prieš jus liudijusius liudytojus ir kitus nepalankius įrodymus. Su byla galite susipažinti po pirmosios apklausos. Taip pat bet kada galite prašyti, kad ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas leistų susipažinti su bylos dokumentais.

Ar aš būsiu paleistas, o gal sulaikytas?

Pateikęs kaltinimus ir apklauses, ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas gali paleisti jus į laisvę. Jis taip pat gali skirti kardomąjį kalinimą ir išduoti sulaikymo orderį. Tuomet policija palydės jus į kalėjimą. Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas gali uždrausti palaikyti ryšius su išoriniu pasauliu, jeigu to reikia ikiteisminiam tyrimui. Jeigu šis draudimas panaikinamas, iš kalėjimo telefonu galite skambinti artimiesiems, laikydamasis griežtų kalėjimo taisyklių. Bet kuriuo proceso metu turite teisę prašyti, kad jus paleistų už užstatą. Paleistas galite būti tuomet, jeigu sumokate užstatą ir nurodote adresą dokumentams įteikti Liuksemburge.

Ar vykstant ikiteisminiam tyrimui galiu išvykti iš šalies?

Apskritai vykstant ikiteisminiam tyrimui iš šalies galite išvykti, jeigu nesate įkalintas. Tačiau jeigu jums gresia laisvės atėmimo už nesunkų nusikaltimą bausmė arba didesnė bausmė (kurios didžiausia trukmė – dveji ar daugiau metų laisvės atėmimo, jeigu gyvenate Liuksemburge), ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas arba uždaroji kolegija gali skirti teisminę priežiūrą, kurią vykdančiam įpareigojama, pavyzdžiui, neišvykti iš ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo nustatytos teritorijos.

Už tą patį nusikaltimą jau buvau patrauktas atsakomybėn kitoje valstybėje narėje. Kokių veiksmų imamasi tokiu atveju?

Už tą patį nusikaltimą galite būti baudžiamas tik kartą, tačiau kol vienoje šalyje sprendimas neįsiteisėjo, gali būti vykdomas dvigubas persekiojimas. Jeigu šioje šalyje vykdomas ikiteisminis tyrimas, galite būti jai išduotas, kad ten būtumėte patrauktas atsakomybėn ir teisiamas, ir papildomai galite būti patrauktas atsakomybėn ir teisiamas Liuksemburge.

Uždarosios kolegijos posėdis, rengiamas siekiant priimti sprendimą dėl paleidimo (4)

Jeigu esu sulaikytas, kaip ir ko turiu prašyti paleisti už užstatą?

Prašyti paleisti į laisvę galima bet kokių atveju, t. y. bet kuriuo ikiteisminio tyrimo metu ir neribojant prašymų skaičiaus. Teikiamas paprastas prašymas Apygardos teismo uždarojai kolegijai.

Tačiau jeigu yra skirtas kardomasis kalinimas ir esate kalėjime, taip pat galite prašyti paleisti už užstatą – darbuotojams į rankas galite įteikti paprastą rašytinį prašymą.

Kokia procedūra ir koks terminas yra taikomi?

Ne vėliau kaip per tris dienas nuo prašymo paleisti už užstatą pateikimo skubos tvarka priimamas sprendimas. Turite būti apklaustas kaip kaltinamasis ir, jeigu reikia, turi būti apklaustas jūsų advokatas. Apygardos teismo uždaroji kolegija sprendimą priima remdamasi ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo rašytine pagrįsta nuomone.

Ar galiu būti paleistas už užstatą sumokėjęs tam tikrą pinigų sumą (užstatą)?

Iš tikrųjų užstato mokėjimo sąlygos nurodomos kodekse. Teismas gali paleisti už užstatą sumokėjęs sumą, kurią jis nustato savo nuožiūra. Šia suma užtikrinama, kad jūs atvyktumėte pas ikiteisminį tyrimą atliekančią teisėją ir į teismą, būtų įvykdyta bausmė, sumokėtos baudos ir teismo išlaidos.

Ar man bus taikoma priežiūra, jeigu būsiu paleistas už užstatą?

Paleidus į laisvę gali būti skirta teisminė priežiūra. Valdžios institucijos gali reikalauti, kad laikytumėtės tam tikrų įpareigojimų, pavyzdžiui, nesimatyti su tam tikrais asmenimis arba neišvykti.

Ar teismo sprendimus galima apskųsti?

Jeigu esate paleidžiamas į laisvę, valstybės prokuroras per vieną dieną nuo tokio sprendimo priėmimo sprendimą gali apskųsti apeliacine tvarka. Šiuo atveju liksite sulaikytas, kol Apeliacinis teismas priims sprendimą.

Teismo sprendimą atmesti prašymą paleisti į laisvę apeliacine tvarka visada galite apskųsti Apeliaciniam teismui.

Valstybės prokuroro ir (arba) ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo vykdomas bylos ikiteisminis tyrimas ir teisė į gynybą (5)

Kokių veiksmų gali imtis ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas?

Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas, vykdydamas ikiteisminį tyrimą, gali naudotis įvairiomis priemonėmis, kad nustatytų padaryto nusikaltimo faktų tikrumą. Pavyzdžiui, teisėjas gali organizuoti kratą, apklausti liudytojus, rengti akistatas, nurodyti atlikti ekspertizę, įsakyti klausytis telefoninių pokalbių arba nustatyti telefono buvimo vietą ir galbūt infiltruoti asmenis tarp nusikaltėlių.

Ar galiu apskųsti tam tikrą ikiteisminio tyrimo proceso veiksmą?

Prašymą paskelbti negaliojančiu tam tikrą ikiteisminio tyrimo proceso veiksmą turite teisę pateikti Apygardos teismo uždarojai kolegijai.

Šis prašymas turi būti pateiktas vykstant ikiteisminiam tyrimui per penkias dienas nuo tada, kai sužinoma apie veiksmą. Jeigu prašymas veiksmą paskelbti negaliojančiu nepateikiamas vykstant ikiteisminiam tyrimui, vykstant teismo posėdžiams tokio prašymo nebegalėsite pateikti.

Kokius kitus skundus galiu teikti?

Be šių prašymų paskelbti veiksmus negaliojančiais, taip pat turite teisę vykstant ikiteisminiam tyrimui prašyti, kad būtų nepažeidžiama įstatymu suteikiama galimybė ar teisė arba kad ši galimybė ar teisė būtų įgyvendinama. Jeigu sprendimas dėl jūsų prašymo nepriimtas arba atsisakyta jį priimti, tuo galėsite remtis vėliau, bylą nagrinėjant kitoje instancijoje, kaip gynybos argumentą nurodydamas, kad procesas yra neteisingas.

Kokius veiksmus galiu prašyti vykdyti ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo?

Per savo advokatą ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo galite prašyti imtis veiksmų, kuriais siekiama įrodyti jūsų nekaltumą. Pavyzdžiui, galite prašyti atlikti kratą, naują apklausą, apklausti tam tikrus jūsų nekaltumą patvirtinančius liudytojus, surengti akistatą ar atlikti ekspertizę.

Taip pat galite perduoti teisėjui bet kokius dokumentus, kuriais siekiama įrodyti jūsų nekaltumą, arba paprašyti nuimti teisėjo uždėtą dokumentų, daiktų ar banko sąskaitų areštą.

Ikiteisminio tyrimo pabaiga ir bylos perdavimas teismui (6)

Kas vyksta baigus ikiteisminį tyrimą?

Ikiteisminį tyrimą atliekantis teisėjas priima nutartį baigti bylą. Taigi jis mano, jog atliko visas būtinas prievoles, kad būtų atskleista tiesa ir nustatyti kaltinamieji siekiant juos teisti.

Kokios yra jūsų teisės priėmus nutartį baigti bylą?

Byla ir galima ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo nuomonė jums ir jūsų advokatui perduodamos likus ne mažiau kaip aštuonioms dienoms iki nustatytos bylos nagrinėjimo Apygardos teismo uždarojoje kolegijoje dienos. Turite teisę susipažinti su visa ikiteisminio tyrimo informacija. Prieš uždarajai kolegijai priimant sprendimą – ji priima nutartį nutraukti bylą (persekiojimas nutraukiamas nesant įrodymų) arba nutartį perduoti bylą teismui (siekiant teisti kaltinamuosius) – turite teisę pateikti pareiškimą (praktiškai jį pateikia advokatas). Nurodytus ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo ir uždarosios kolegijos sprendimus galite apskųsti: galite teikti apeliaciją dėl ikiteisminį tyrimą atliekančio teisėjo nutarties ar Apygardos teismo uždarosios kolegijos sprendimo. Ši apeliacija teikiama Apeliacinio teismo uždarajai kolegijai.

Ar prieš pradėdant teismo procesą galiu prisipažinti kaltu dėl visų arba kai kurių kaltinimų?

Šiuo metu prisipažinimo kaltu procedūra Liuksemburge nėra numatyta.

Ar leidžiama keisti kaltinimus iki teismo proceso pradžios?

Iki teismo proceso pradžios kaltinimus leidžiama keisti atsižvelgiant į faktines aplinkybes, nustatytas vykdant tyrimą ar ikiteisminį tyrimą.

Susijusios nuorodos

[Baudžiamasis kodeksas](#)

[Baudžiamojo proceso kodeksas](#)

Paskutinis naujinimas: 05/04/2016

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([fr](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

3. Mano teisės vykstant teismo procesui

Kokia jurisdikcija priskiriama konkrečiam teismui?

Nusikaltimai yra trijų rūšių ir kiekvienos rūšies nusikaltimus nagrinėja skirtingas teismas:

pažeidimus nagrinėja policijos teismas (vienas teisėjas);

nesunkius nusikaltimus nagrinėja Apygardos teismo nesunkių nusikaltimų bylų kolegija (pranc. *chambre correctionnelle du tribunal d'arrondissement*) (trys teisėjai, išskyrus su eismo taisyklėmis susijusius nusižengimus, kuriuos nagrinėja vienas teisėjas);

sunkius nusikaltimus nagrinėja Apygardos teismo baudžiamųjų bylų kolegija (pranc. *chambre criminelle du tribunal d'arrondissement*) (trys teisėjai).

Teismas gali nurodyti rengti uždara posėdį, pavyzdžiui, jeigu nukentėjusysis yra vaikas.

Kiek galima keisti kaltinimus vykstant teismo procesui?

Iš esmės teisinis vertinimas nėra galutinis ir bylą nagrinėjantis teismas neprivalo palikti jo nepakeisto.

Kad kaltinimus būtų galima keisti, nusikalstama veika, dėl kurios asmuo patrauktas atsakomybėn, turi būti ta pati.

Kas būna, jei per teismo procesą prisipažįstu kaltu dėl kai kurių ar visų man pareiškėtų kaltinimų?

Prisipažinti kaltu negalima, bet galima prisipažinti padarius nusikaltimą. Vis dėlto teisėjas gali atmesti prisipažinimą, kurį laiko įtartinu. Tačiau prisipažinimas gali būti vertinamas kaip lengvinanti aplinkybė.

Kokios yra jūsų teisės vykstant teismo procesui?

Ar privalau dalyvauti teismo procese? Ar teismo procesas gali vykti man nedalyvaujant?

Teisme turite dalyvauti, nebent pateikiate pateisinamąjį dokumentą, pavyzdžiui, medicinos pažymą. Tuomet bylos nagrinėjimas gali būti atidėtas. Galite įgalioti advokatą jums atstovauti, nebent teismas reikalauja, kad dalyvautumėte pats. Nagrinėjant sunkius nusikaltimus privalote dalyvauti asmeniškai.

Ar galiu dalyvauti naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones, jei gyvenu kitoje valstybėje narėje? Ar privalau sutikti dalyvauti?

Galimybė kitoje valstybėje gyvenančiam asmeniui dalyvauti naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones įstatymu nenumatyta.

Ar privalau dalyvauti visame teismo procese?

Taip, nes teisėjui bet kada gali prireikti jus apklausti.

Ar man bus užtikrintas vertimas žodžiu, jei nesuprasiu teisme vartojamos kalbos?

Teisė gauti nemokamą vertėjo žodžiu pagalbą, jeigu nesuprantate teismo posėdyje vartojamos kalbos arba ja nekalbate, yra pagrindinė teisė, užtikrinama Europos žmogaus teisių konvencija. Tačiau bylos dokumentai neverčiami.

Ar privalau turėti advokatą? Ar man bus skirtas advokatas? Ar galiu advokatą keisti?

Turite teisę gintis pats arba pasirinkti advokatą, o jeigu neturite lėšų advokato užmokesčiui sumokėti, turite teisę naudotis *ex officio* skirto advokato paslaugomis (teisminė pagalba). Advokatą visada galite keisti.

Ar galiu pasisakyti bylą nagrinėjant teisme? Ar privalau pasisakyti bylą nagrinėjant teisme? Ar turiu teisę, pavyzdžiui, tylėti, duoti parodymus prieš save?

Turite teisę pasisakyti dėl visų kaltinimų. Pateikus kaltinimus taip pat turite teisę tylėti.

Kas būna, jei bylą nagrinėjant teisme nesakau tiesos?

Jeigu bylą nagrinėjant teisme nesakote tiesos, gali būti skirta didesnė bausmė.

Ar galiu ginčyti sau nepalankius įrodymus? Kaip? Kodėl?

Sau nepalankius įrodymus galite ginčyti visomis priemonėmis, pavyzdžiui, kviesti liudytojus, teikti dokumentus ir argumentus arba kviesti ekspertus.

Kokius sau naudingus įrodymus galiu pateikti?

Teismas turi atsižvelgti į visus įrodymus.

Kokios sąlygos taikomos mano įrodymams?

Šiems įrodymams taikomos dvi sąlygos: jie turi būti teisėtai įtraukti į bylą ir šalių laisvai aptarti bylą nagrinėjant viešai.

Ar galiu naudotis privatus detektyvo paslaugomis sau naudingiems įrodymams rinkti? Ar tokie įrodymai priimtini?

Naudotis detektyvo paslaugomis įrodymams rinkti nedraudžiama, vis dėlto reikia, kad šio detektyvo veiksmai būtų visiškai teisėti.

Ar aš arba mano advokatas galime pateikti klausimų kitiems bylos liudytojams? Ar aš arba mano advokatas galime ginčyti jų teiginius?

Teisė apklausti liudytojus suteikiama įgyvendinant Europos žmogaus teisių konvencijos 6 straipsnio 3 dalyje nurodytą teisę į gynybą. Norėdamas įrodyti nekaltumą advokatas liudytojus gali kviesti ir apklausti tokiomis pat sąlygomis, kokiomis kviečiami ir apklausiami prieš jus liudijantys liudytojai.

Ar atsižvelgiama į informaciją apie teistumą?

Vykstant teismo procesui teismui pateikiami visi ankstesni nuosprendžiai, įtraukti į informaciją apie jūsų teistumą.

Ar atsižvelgiama į ankstesnius nuosprendžius, priimtus kitoje valstybėje narėje?

Neatsižvelgiama, jeigu nusikaltimas padarytas pakartotinai. Atsižvelgiama, jeigu taikomos lygtinės bausmės skyrimo sąlygos.

Kuo gali baigtis bylos nagrinėjimas teisme?

Galite būti visiškai ar iš dalies išteisintas. Taip pat galite būti pripažintas kaltu. Bausmė priklauso nuo nusikaltimo, dėl kurio esate pripažintas kaltu.

Bausmės už sunkius nusikaltimus yra:

įkalinimas iki gyvos galvos arba terminuota 5–30 metų laisvės atėmimo bausmė;
ne mažesnė negu 251 EUR bauda;
specialus konfiskavimas;
mokslo laipsnių ir vardų atėmimas, atleidimas iš pareigų ir valstybės tarnybos;
draudimas naudotis tam tikromis pilietinėmis ir politinėmis teisėmis;
įmonės ir įstaigos uždarymas;
nuosprendžio arba jo ištraukos skelbimas nuteistojo lėšomis;
draudimas dirbti tam tikrą darbą.

Bausmės už nesunkius nusikaltimus yra:

laisvės atėmimas (nuo aštuonių dienų iki penkerių metų);
ne mažesnė negu 251 EUR bauda;
specialus konfiskavimas;
draudimas naudotis tam tikromis pilietinėmis ir politinėmis teisėmis;
įmonės ar įstaigos uždarymas;
nuosprendžio skelbimas;
draudimas dirbti tam tikrą darbą;
draudimas vairuoti tam tikras transporto priemones;
jeigu skiriama trumpesnė negu 6 mėnesių laisvės atėmimo bausmė, teisėjas gali ją pakeisti viešaisiais darbais, kurių trukmė yra 40–240 valandų.

Policijos bausmės yra:

25–250 EUR bauda, nebent įstatyme nustatyta kitaip;
specialus konfiskavimas;
draudimas vairuoti tam tikras transporto priemones.

Esate nuteisiamas laisvės atėmimo bausme; kokios yra galimybės vykdyti šią laisvės atėmimo bausmę?

Liuksemburge sprendimą dėl laisvės atėmimo bausmių vykdymo būdų priima valstybės generalinis prokuroras nedalyvaujant teisėjui.

Yra numatytos įvairios galimybės.

Bausmės įgyvendinimas dalimis

Bausmę įgyvendinant dalimis pavojaus nekeliantis sulaikytasis skirtą bausmę gali atlikti sutartais laikotarpiais.

Bausmės atlikimas atviroje kolonijoje

Taikant šį režimą sulaikytasis gali dirbti arba mokytis išorėje.

Lygtinis paleidimas

Taikant lygtinį paleidimą išeiti į laisvę galima atlikus pusę bausmės.

Leidimas praleisti laisvadienius ne įkalinimo įstaigoje

Suteikus leidimą praleisti laisvadienius ne įkalinimo įstaigoje, leidžiama iš jos išeiti dalį dienos arba dvidešimt keturias valandas, ir šis laikas įskaičiuojamas į bausmės atlikimo laiką.

Bausmės vykdymo atidėjimas

Siekiant lygtinio paleidimo arba galutinio paleidimo bausmės vykdymas gali būti atidėtas nuteistiesiems, kurių elgesys per anksčiau suteiktus laisvadienius įvertintas teigiamai.

Elektroninė apyrankė

Jos naudojimas dar nepatikslintas jokių įstatymu.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo bylą nagrinėjant teisme?

Nukentėjusysis gali būti apklaustas kaip liudytojas. Jis taip pat gali pareikšti civilinį ieškinį, t. y. prašyti atlyginti žalą. Jis gali išdėstyti savo poziciją dėl nusikaltimo ir jo padarinių. Nukentėjusysis sprendimus gali apskųsti apeliacine tvarka, bet tik dėl civilinės žalos atlyginimo.

Susijusios nuorodos

 [Teismų sistema](#)

 [Baudžiamasis kodeksas](#)

 [Baudžiamojo proceso kodeksas](#)

Paskutinis naujinimas: 05/04/2016

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba () neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus

Ar galiu apskųsti sprendimą?

Turite teisę per keturiasdešimt dienų nuo sprendimo priėmimo jį apskųsti pateikęs apeliaciją teismui. Ši apeliacija gali būti teikiama tik dėl bausmės dydžio arba civilinės teisės klausimų.

Jurisdikcija

Nusižengimus nagrinėja policijos teismas; šio teismo sprendimas skundžiamas nesunkių nusikaltimų bylą teismui.

Nesunkius nusikaltimus nagrinėja nesunkių nusikaltimų bylą teismas; šio teismo sprendimas skundžiamas Apeliaciniam teismui.

Sunkius nusikaltimus nagrinėja Apygardos teismo baudžiamųjų bylą kolegija; šio teismo sprendimas skundžiamas Apeliacinio teismo baudžiamųjų bylą kolegijai.

Kas būna apskundus?

Per dvidešimt keturias valandas nuo apeliacijos pateikimo apie ją pranešama teismo, kuriam pateikta apeliacija, valstybės prokurorui. Nustatoma teismo posėdžio, kuriame bus nagrinėjama apeliacija, data ir apie ją jums pranešama.

Kiek reikia laiko, kad skundas būtų išnagrinėtas?

Skundas išnagrinėjamas per keletą mėnesių.

Ar skunde galiu pateikti naujų įrodymų? Kokios taikomos taisyklės?

Skunde turite teisę pateikti naujų įrodymų. Taikomos įrodymų teisės taisyklės. Teismas priima visus pateiktus teisėtus įrodymus. Tačiau nepriimami argumentai dėl procesinių pagrindų, pavyzdžiui, dėl veiksmo paskelbimo negaliojančiu, kurie turėtų būti keliami bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme.

Kaip vyksta teismo posėdis, kuriame nagrinėjamas skundas, ir koks gali būti teismo sprendimas?

Teisėjai dar kartą nagrinėja faktines aplinkybes, bet iš esmės jie negali dar kartą apklausti liudytojų, nebent teismas nustato, kad tai padaryti būtina. Jei reikia, teismas taip pat gali apklausti naujus liudytojus.

Iš esmės Apeliacinio teismo teisėjai negali padidinti pirmąją instanciją skirtos bausmės, jeigu kaltinamasis sprendimą apskundė vienas. Šiuo atveju teismas gali tik išlaikyti arba sumažinti kaltinamajam skirtą bausmę. Padidinti bausmę galima tik tuomet, kai apeliacine tvarka sprendimą taip pat apskundė valstybės prokuroras, – paprastai taip būna, jei kaltinamasis apeliaciją pateikia dėl baudžiamosios teisės klausimų.

Kas vyksta, jeigu skundas patenkinamas arba atmetamas?

Turite teisę pateikti kasaciją. Kasacinis teismas tik patikrina teisės nuostatas, bet nebeuagrinėja faktinių aplinkybių.

Ar man bus atlyginta žala, jei pirmasis nuosprendis buvo neteisingas? Kokia žala atlyginama? Kaip?

Teisė į žalos atlyginimą suteikiama tik tuomet, kai neteisėtai buvote įkalinami. Ši teisė suteikiama visiems asmenims, kuriems ilgiau negu tris dienas taikytas kardomasis kalinimas, jeigu šis kalinimas skirtas ar pratęstas ne dėl jūsų kaltės.

Jeigu skundas patenkinamas, ar informacijoje apie mano teistumą bus įrašas apie nuosprendį?

Jeigu skundas patenkinamas ir esate išteisinamas, į informaciją apie jūsų teistumą įrašas apie nuosprendį neįtraukiamas.

Ar leidžiama skųsti toliau, jei pirmasis skundas atmetamas? Kam? Kokiomis aplinkybėmis?

Kiekvienas asmuo, įsisteisėjęs sprendimu pripažintas padariusiu sunkų ar nesunkų nusikaltimą, dar gali prašyti peržiūrėti sprendimą šiomis aplinkybėmis: jeigu priėmus nuosprendį dėl sunkaus ar nesunkaus nusikaltimo nauju teismo sprendimu kitas asmuo pripažįstamas kaltu dėl tos pačios veikos ir abu nuosprendžiai negali būti suderinami; šiuo atveju tai, kad jie prieštarauja vienas kitam, įrodo vieno iš asmenų nekaltumą;

jeigu apklausti liudytojai paskui buvo nuteisti dėl melagingų parodymų;

jeigu paskelbus nuosprendį paaiškėja faktinė aplinkybė ar atsiranda nežinomų dokumentų, iš kurių galima nustatyti, kad esate visiškai ar iš dalies nekaltas;

jeigu paskelbus nuosprendį dėl nužudymo pateikiami dokumentai, leidžiantys gana gerai įrodyti, kad tariamai nužudytas asmuo yra gyvas;

jeigu Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendime nurodoma, kad apkaltinamasis nuosprendis paskelbtas pažeidžiant Europos žmogaus teisių konvenciją.

Sprendimą dėl prašymų peržiūrėti sprendimus priima Aukštesnysis teisingumo teismas, veikiantis kaip kasacinis teismas.

Kada nuosprendis įsiteisėja?

Nuosprendis įsiteisėja išnaudojus visus skundų teikimo būdus, taip pat tuomet, kai baigėsi apeliacijai ar kasacijai teikti numatytas terminas.

Ar pasibaigus teismo procesui galiu būti išsiųstas iš šalies, jeigu esu kitos valstybės narės pilietis?

Pasibaigus teismo procesui kaip kitos valstybės narės pilietis iš šalies galite būti išsiųstas dėl esamų didelių viešosios tvarkos pažeidimų. Trečiosios šalies pilietis gali prašyti, kad iš kalėjimo būtų paleistas atlikęs pusę bausmės, jeigu raštu įsipareigoja nebegrįžti į šalį.

Imigracijos ministerijos sprendimą išsiųsti iš šalies galite apskųsti Administraciniam teismui.

Kaip tvarkoma informacija apie kaltinimus ir nuosprendį?

Informacija apie nuosprendį įtraukiama į informaciją apie teistumą – registrą, kuriame registruojami Liuksemburgo baudžiamųjų teismų paskelbti nuosprendžiai.

Kaip ir kur ši informacija saugoma?

Informacija apie teistumą kompiuteriniame registre saugoma Generalinėje prokuratūroje, prižiūrint valstybės generaliniam prokurorui. Registre nurodomas jūsų vardas ir pavardė, tėvo, motinos ir, jeigu reikia, sutuoktinio vardas ir pavardė, jūsų gimimo data bei vieta, gyvenamoji vieta ir profesija, arba į registrą yra įtraukiamas jūsų tapatybės nustatymo numeris.

Kiek laiko ji saugoma?

Liuksemburgo teismo paskelbti nuosprendžiai iš informacijos apie teistumą pašalinami, jeigu esate teisiškai reabilituojamas arba jus reabilituoja teismas.

Ar informacija gali būti saugoma be mano sutikimo?

Informaciją apie teistumą saugoti privaloma ir ji gali būti saugoma be jūsų sutikimo.

Ar galiu skųstis dėl to, kad ši informacija saugoma? Kaip? Kam?

Turite teisę apskųsti tam tikrų duomenų įtraukimą į informaciją apie teistumą; skundą galite teikti Apygardos teismo uždarajai kolegijai.

Susijusios nuorodos

 [Informacija apie teistumą](#)

 [Baudžiamasis kodeksas](#)

 [Baudžiamojo proceso kodeksas](#)

Paskutinis naujinimas: 05/04/2016

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

5 - Nesunkūs pažeidimai

Su kelių eismu taisyklėmis susiję pažeidimai reglamentuojami Kelių eismo taisyklėmis, kuriose visų pirma nurodomi pažeidimai, susiję su alkoholio vartojimu, greičiu ir elgesiu įvykus eismo įvykiui.

Kokie yra su alkoholio vartojimu susiję pažeidimai?

Pažeidimai turi būti skirstomi pagal alkoholio koncentraciją. Bazinė koncentracija kraujyje, kurią nustačius už alkoholio vartojimą yra baudžiama, – 0,5 promilės. Nustačius šią koncentraciją nagrinėti atvejį yra kompetentingas policijos teismas (sunkus pažeidimas); kitus atvejus, kai alkoholio koncentracija kraujyje ne mažesnė negu 1,2 promilės, kompetentingas nagrinėti nesunkių nusikaltimų bylų teismas (nesunkūs nusikaltimai).

Įstatyme taip pat numatytas atvejis, kai pastebimi akivaizdūs girtumo požymiai. Iš tikrųjų, jeigu alkoholio koncentracija kraujyje mažesnė negu 0,5 promilės, bet pastebimi akivaizdūs girtumo požymiai, alkoholio koncentracija kraujyje laikoma ne mažesne negu 0,5 promilės. Taip pat, jeigu alkoholio koncentracija kraujyje yra 0,5–1,2 promilės, bet pastebimi akivaizdūs vairuotojo girtumo požymiai, alkoholio koncentracija kraujyje laikoma ne mažesne negu 1,2 promilės.

Kokios sankcijos gali būti taikomos?

Gali būti taikomos šios sankcijos: laisvės atėmimas, bauda, draudimas vairuoti (laikinas draudimas, galutinis draudimas, skubus teisės vairuoti atėmimas) arba transporto priemonės konfiskavimas. Sankcijos priklauso nuo pažeidimo sunkumo.

Kokie yra su greičiu susiję pažeidimai?

Su greičiu susiję pažeidimai yra trys.

Nedideli pažeidimai

Tai kiekvienas greičio viršijimas, nepriskiriamas kitai kategorijai. Sankcija už nedidelį pažeidimą yra mokestis pagal baudos lapelį, kurį sumokėjus byla nutraukiama.

Sunkūs pažeidimai

Skiriama bauda (25–500 EUR).

Nesunkūs nusikaltimai, susiję su dideliu greičiu (tik jeigu padarius pirmą sunkų pažeidimą jis padaromas pakartotinai)

Skiriama bauda (500–10 000 EUR) ir laisvės atėmimo bausmė (nuo aštuonių dienų iki trejų metų) arba viena iš šių bausmių.

Daugiau informacijos rasite pažiūrėję [Transporto ministerijos](#) skelbiamas greičio viršijimo ribas ir jų skirstymą į kategorijas pagal ribų dydį.

Kokie yra pažeidimai, susiję su elgesiu įvykus eismo įvykiui?

Pasitraukimas iš eismo įvykio vietos

Įvykus eismo įvykiui (nuostolių pobūdis ar dydis nesvarbus) turite likti eismo įvykio vietoje, kol nustatomos visos aplinkybės, kitaip esate laikomas pasitraukusiu iš eismo įvykio vietos.

Jeigu pasitraukiate iš eismo įvykio vietos, gali būti skirtas laisvės atėmimas, bauda ir nustatytas draudimas vairuoti.

Pagalbos nesuteikimas pavojų patiriančioms asmenims

Už pagalbos nesuteikimą pavojų patiriančiam asmeniui baudžiama tuomet, kai nesant didelio pavojaus jums pačiam arba kitiems asmenims savo noru nesuteikiate pagalbos didelį pavojų patiriančiam asmeniui, pamatęs šio asmens padėtį pats arba apie ją pranešus pagalbos prašantiems asmenims.

Jeigu nesuteikiate pagalbos pavojų patiriančiam asmeniui, gali būti skirtas laisvės atėmimas nuo aštuonių dienų iki penkerių metų ir 251–10 000 EUR bauda arba tik viena iš šių bausmių.

Netyčiniai sužalojimai ir netyčinis nužudymas

Byla nagrinėjama teisme kaip kita su eismu nesusijusi byla.

Susijusios nuorodos

[Transporto departamentas, greičio viršijimas](#)

[Su kelių eismo susijusios naujovės](http://www.handwierk-online.lu/pls/CDM/GetRub?Ing=FR&rub=3377&p=9&n=&f=140) <http://www.handwierk-online.lu/pls/CDM/GetRub?Ing=FR&rub=3377&p=9&n=&f=140>

Paskutinis naujinimas: 05/04/2016

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepisiiama jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Atsakovai (baudžiamosios bylos) - Malta

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo yra įtariamas arba kaltinamas nusikalstama veika, dėl kurios galimas teisminis nagrinėjimas.

Jeigu esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises galite rasti [čia](#).

Baudžiamojo proceso santrauka

Visada būsite perduotas Magistratų teismui. Jeigu esate perduodamas teismui būdamas sulaikytas, teismas pirmiausia turi nuspręsti, ar tolesnis jūsų suėmimas yra pagrįstas pagal teisės aktų nuostatas, ir paskui jums pranešti, kad galite prašyti būti paleidžiamas už užstatą. Jeigu esate perduodamas teismui būdamas nesulaikytas, jums bus praneša apie kaltinimus ir kada privalote atvykti į pirmąjį teismo posėdį.

Bylos gali būti nagrinėjamos trimis skirtingais būdais, atsižvelgiant į jums pateiktą kaltinimų sunkumą:

Supaprastintas procesas Magistratų teisme

perdavimas teismui;

kaltinimą palaiko vykdomoji policija;

gynybos pozicija;

galutiniai argumentai;

teismo sprendimas.

Procesas Magistratų teisme surinkus įrodymus

perdavimas teismui;

kaltinimą palaiko vykdomoji policija ir generalinis prokuroras;

gynybos pozicija;

galutiniai argumentai;

teismo sprendimas.

Prisieksusiųjų teismas

pirminiai argumentai ir argumentai, susiję su įrodymų leistinumu;

kaltinamosios išvados perskaitymas;

prokuroro kalba;

prokuratūros vardu kaltinimą palaiko generalinis prokuroras;

gynybos pozicija;

prokuroro atsiliepimas;

gynybos atsiliepimas;

apibendrinimas;

nuosprendis;

bausmė.

Išsamesnę informaciją apie visus proceso etapus ir jūsų teises rasite duomenų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija ir yra tik patariamojo pobūdžio.

Europos Komisijos vaidmuo

Atkreipkite dėmesį, kad Europos Komisija neatlieka jokio vaidmens valstybėse narėse nagrinėjamosiose baudžiamosiose bylose, todėl jeigu norėtumėte paduoti skundą, jį jums niekuo negalėtų padėti. Informacijos apie tai, kaip ir kur reikėtų paduoti skundą, rasite šiose duomenų suvestinėse.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[1 - Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu](#)

[2 - Mano teisės teismo proceso metu](#)

3 - Mano teisės po teismo proceso

Paskutinis naujinimas: 23/03/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

1 - Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu

A. Jei esu užsienietis, ar tai gali turėti įtakos ikiteisminiam tyrimui?

Baudžiamoji byla gali būti iškelta bet kuriam asmeniui, kuris padarė nusikaltimą ir kuris priklauso Maltos valdžios institucijų jurisdikcijai. Ikiteisminio tyrimo metu atliekamos procedūros yra vienodos tiek Maltos piliečiams, tiek užsieniečiams. Nepaisant to, teisės aktuose užtikrinamos tam tikros teisės asmenims, kurie nėra Maltos piliečiai ir negyvena Maltoje, visų pirma teisė naudotis vertėjo paslaugomis, kai įtariamasis nesupranta ir nemoka maltiečių kalbos, ir asmens, kurio laisvė suvaržyta, teisė palaikyti ryšį su konsulinėmis įstaigomis.

B. Kokios yra ikiteisminio tyrimo stadijos?

i. Įrodymų rinkimo stadija ir tyrėjų įgaliojimai

Baudžiamoji byla iškeliama, kai policija gauna pranešimą, informaciją arba skundą. Kai policija gauna pranešimą vienu iš šių būdų, ji pradeda tyrimą surinkdama įrodymus ir taip siekdama nustatyti, ar nusikaltimas buvo padarytas ir kas turi būti laikomas atsakingu už to nusikaltimo padarymą.

Šiuo tikslu pagal teisės aktus policija turi teisę įpareigoti bet kurį asmenį, galintį turėti informacijos apie tiriamą nusikaltimą, tokią informaciją suteikti. Tai apima esminių įrodymų surinkimą ir liudytojų parodymų paėmimą.

ii. Laikinas sulaikymas

Kai nustatoma, jog esama pagrįsto įtarimo, kad asmuo padarė nusikaltimą, policija gali paprašyti magistrato išduoti įtariamojo arešto orderį. Taip pat tam tikromis aplinkybėmis policija gali sulaikyti asmenį tyrimo tikslais neprašydama magistrato išduodamo orderio.

Nuo to momento, kai įtariamasis sulaikomas, jis jam suprantama kalba informuojamas apie jo teises, įskaitant jo sulaikymo priežastį, taip pat apie jo teisę tylėti ir jo teisę konsultuotis su savo pasirinktu advokatu. Jam pateikiama rašto, kuriame išdėstytos jo teisės, kopija.

Šiuo laikotarpiu policija gali atlikti sulaikyto asmens kratą ieškodama daiktų, kurie galėtų būti nusikaltimo įrodymai, arba jeigu esama įtarimo, kad asmuo gali kelti pavojų sau pačiam arba kitiems arba gali turėti ką nors, ką jis galėtų panaudoti siekdamas pabėgti iš sulaikymo vietos.

Policija taip pat gali paimti kūno audinių ar skysčių mėginius ir pirštų atspaudus. Gavus tinkamą sutikimą, gali būti imamas ir registruojamas DNR mėginys. Jeigu asmuo atsisako duoti pirštų atspaudus, jis gali būti įpareigotas tai padaryti magistrato nutartimi. Tačiau DNR mėginio registracija negali būti privaloma.

iii. Apklausa:

policija įtariamąjį gali apklausti apie tiriamą nusikaltimą. Per apklausą policija gali užduoti bet kokį klausimą, galintį jai padėti surinkti informacijos, kurią galima pateikti tiek kaip apkaltinamuosius, tiek kaip išteisinamuosius įrodymus. Per apklausą įtariamasis gali paprašyti, kad jį lydėtų jo pasirinktas advokatas.

iv. Kardomasis kalinimas

Pagal Maltos teisinę asmenį sulaikytą galima laikyti ne ilgiau negu būtina ir bet kuriuo atveju ne ilgiau negu keturiasdešimt aštuonias (48) valandas. Šiuo sulaikymo laikotarpiu policija turėtų nuspręsti, ar ji ketina iš karto pristatyti sulaikytą asmenį į teismą, ar ji asmenį paleis, nes nebėra pagrįsto įtarimo, arba dėl kitų priežasčių, kad byla būtų toliau tirama ir vėliau būtų galima nuspręsti, ar bylą perduoti teismui.

C. Kokias teises turiu tyrimo metu?

i. Ar turiu teisę į vertėjo žodžiu paslaugas ir vertimą raštu?

Jei nemokate ar nesuprantate policijos ar kitų kompetentingų institucijų vartojamos kalbos, turite teisę į nemokamas vertėjo žodžiu paslaugas.

Vertėjas žodžiu gali padėti jums susikalbėti su advokatu ir turi laikytis tos komunikacijos konfidencialumo.

Jūs turite teisę, kad jums būtų raštu išverstos bent jau aktualios būtinųjų dokumentų pastraipos – turimi omenyje teisėjo ar magistrato išduodami dokumentai, kuriais nurodoma jus sulaikyti ar taikyti kardomąjį kalinimą, bet koks kaltinimas ar kaltinamasis aktas ir bet koks sprendimas. Tam tikromis aplinkybėmis jums gali būti suteikta vertimo žodžiu paslauga arba išversta santrauka.

ii. Kokią teisę turiu gauti informaciją ir susipažinti su bylos medžiaga?

Jeigu jūs laikinai sulaikomas ir jums taikomas kardomasis kalinimas, jūs arba jūsų advokatas turite teisę susipažinti su esminiais dokumentais, reikalingais laikinam sulaikymui arba kardomajam kalinimui apskųsti.

Jeigu jūs bylą perduodama į teismą, jūs arba jūsų advokatas turite teisę susipažinti su esminiais įrodymais, tiek apkaltinamaisiais, tiek išteisinamaisiais.

iii. Kokia yra mano teisė turėti advokatą ir pranešti trečiajam asmeniui apie mano padėtį?

Kai jums taikomas kardomasis kalinimas, jūs turite teisę bendrauti su advokatu. Ta teisė įsigalioja nuo jūsų sulaikymo momento, dar prieš apklausą.

Jūs turite teisę, kad jums būtų pateiktas advokatų sąrašas ir teisinių atstovų sąrašas, iš kurio galėtumėte pasirinkti jums atstovaujantį asmenį arba nuspręsti, kad jums atstovaus Teisinės pagalbos advokatas. Pastaruoju atveju teisinė pagalba yra nemokama.

Policija negali siūlyti advokato, į kurį galite kreiptis laikino sulaikymo arba kardomojo kalinimo metu, pavardės.

Ne vėliau kaip likus valandai iki apklausos pradžios jūs ir jūsų advokatas turite teisę būti informuoti apie įtariamą nusikaltimą, dėl kurio būsite apklausiamas.

Ši informacija turėtų būti jums pateikta ne vėliau kaip likus valandai iki apklausos.

Kai jums taikomas kardomasis kalinimas, jūs turite teisę be pašalinių susitikti ir bendrauti su jums atstovaujančiu advokatu, net ir prieš policijai jus apklausiant.

Jūs turite teisę, kad jūsų apklausoje kartu su jumis būtų ir aktyviai joje dalyvautų jūsų advokatas.

Visa apklausa, visi pateikti atsakymai ir su įtariamojo ar kaltinamojo apklausa susijusios procedūros turėtų būti įrašomi garso ir vaizdo priemonėmis, kai apklausą vykdomas pareigūnas mano, jog tai įmanoma; jūs turite teisę gauti įrašo kopiją, kai apklausa baigiama.

Jūs turite teisę, kad jūsų advokatas dalyvautų bet kuriame iš toliau nurodytų apklausos ar įrodymų rinkimo veiksmų:

įtariamųjų išrikiavime identifikavimo tikslais;

akistatose;

nusikaltimo eigos atkūrimo veiksmuose.

Jums naudojantis teise turėti advokatą, turėtų būti laikomasi bendravimo su advokatu konfidencialumo.

Kai jūs laikinai sulaikomas, jus turėtų informuoti apie jūsų teisę reikalauti, kad bent vienas asmuo, pvz., giminaitis, mokytojas ar kitas jūsų pasirinktas asmuo būtų informuojamas apie jūsų laisvės suvaržymą.

Tam tikrais teisės aktuose nustatytais atvejais jūsų teisė informuoti kitą asmenį apie jūsų sulaikymą gali būti laikinai apribojama.

Tokiais atvejais apie tai jus informuos policija.

Jeigu jūs esate užsienietis, jūs galite informuoti policiją, ar pageidaujate, kad apie jūsų sulaikymą būtų pranešta jūsų konsulinei įstaigai ar ambasadai.

Jūs taip pat galite nuspręsti informuoti policiją, ar pageidaujate susisiekti su jūsų konsulinės įstaigos ar ambasados pareigūnu.

iv. Kokia yra mano teisė į teisinę pagalbą?

Policija jūsų pasiteiraus, kurį advokatą ar teisinį atstovą pageidaujate pasitelkti pagalbai. Policija taip pat jūsų pasiteiraus, ar pageidaujate, kad jums padėtų teisinės pagalbos advokatas. Jeigu nuspręsite, kad jums padės teisinės pagalbos advokatas, pagalba bus teikiama nemokamai. Laikino sulaikymo metu su teisiniu atstovu galima bendrauti tik likus valandai iki apklausos. Į advokatą taip pat galite kreiptis telefonu.

v. Ką svarbu žinoti apie:

a. Nekaltumo prezumpciją

Nepaisant jokių prevencinių veiksmų, kurių gali būti imamasi teisingumui užtikrinti, kiekvienas asmuo laikomas nekaltu, kol bylą nagrinėjantis teismas priima galutinį sprendimą, kuriame nustatoma, ar tas asmuo padarė nusikaltimą.

b. Teisę tylėti ir neduoti parodymų prieš save

Kai jus apklausia policija ar kitos kompetentingos institucijos, jūs turite teisę tylėti ir neduoti parodymų prieš save. Sprendimą šiuo klausimu jums gali padėti priimti jūsų advokatas.

c. Prievolę įrodyti

Prievolė įrodyti įtariamojo ar kaltinamojo kaltę tenka prokuratūrai, išskyrus tuos konkrečius atvejus, kuriais atitinkamas asmuo privalo įrodyti tam tikrus konkrečius faktus.

Bet kokios pagrįstos abejonės dėl kaltės turėtų būti aiškinamos įtariamojo ar kaltinamojo naudai, taip pat ir tais atvejais, kai teismas vertina, ar kaltinamasis turėtų būti išteisintas.

Įtariamasis ar kaltinamasis gali užginčyti apkaltinamuosius įrodymus. Jeigu įrodymai lemia liudytojų dalyvavimą, asmuo gali surengti kryžminę jų apklausą arba užginčyti jų parodymus, pasitelkęs savo liudytojus.

Jeigu pateikiami dokumentiniai įrodymai, įtariamasis ar kaltinamasis gali surengti tokius dokumentus parengusio liudytojo arba teismo ekspertų kryžminę apklausą arba tuos įrodymus užginčyti pasitelkęs savo liudytojus. Tačiau savo eksperto išvados jūs pateikti negalite. Eksperto išvadą galima užginčyti tik surengus kryžminę teismo eksperto apklausą apie jo nustatytus faktus ar jo kompetenciją.

Įtariamasis ar kaltinamasis taip pat gali pašaukti liudytojus ir pateikti dokumentinius įrodymus savo gynybiniais argumentams pagrįsti.

Jeigu bylą nagrinėja Baudžiamųjų bylų teismas, teisės aktuose nustatytas terminas (skaičiuojamas nuo to momento, kai kaltinamasis gauna kaltinamąjį aktą), per kurį kaltinamasis turi nurodyti liudytojus ir visus kitus įrodymus, kuriuos ketina pateikti teismo bylos nagrinėjimo metu savo gynybiniais argumentams pagrįsti. Tokio apribojimo nėra, kai bylą nagrinėja Magstratų teismas.

vi. Kokios yra specialios garantijos vaikams?

Jeigu liudytojas arba įtariamo nusikaltimo auka yra nepilnametis, policija ir teismai, kiek įmanoma, taiko praktiką, kad nepilnamečiai į teismą nešaukiami; tačiau tai ne visada įmanoma. Nepilnamečių parodymus teismai paprastai paima vaizdo konferencijos būdu. Jeigu nepilnametis yra nukentėjęs, su juo specialioje patalpoje, kuri gali būti teismo pastate, vaizdo konferencijos būdu, padedamas vaikų psichologo, kalba magistratas, kad nepilnametis nebūtų toje pačioje patalpoje kaip ir kaltinamasis. Teismai, ypač nepilnamečių bylų teismas, taip pat turi teisinius įgaliojimus paskirti vaikų advokatą (Papildomo teisyno 12.20 602 skyriaus 25 straipsnis) nepilnamečio teisėms ginti, neatsižvelgiant į tai, ar jis yra nukentėjęs, ar kaltinamasis. Be to, tai aiškiai matyti iš Maltos teisyno 602 skyriaus, o tuo labiau iš Vaiko įstatymo. Šiame skyriuje taip pat numatyta specialiai įrengta vieta, esanti ne teismo pastate, vadinama „vaikų namais“, kurioje galima pasikalbėti su pažeidžiamu nukentėjusiu nepilnamečiu, tai gali padaryti tiek magistratas, tiek specialų mokymą praėjusių ekspertų, vadinamųjų vaikų apklausėjų, grupė.

vii. Kokios yra specialios garantijos pažeidžiamiems įtariamiesiems?

Pirmiausia, jeigu laikoma, kad dėl psichologinės ir fizinės įtariamojo būklės arba nusikaltimo pobūdžio sulaikytą asmenį tyrimo metu reikia laikyti policijos areštinėje, jam taikomas nuolatinis stebėjimas, t. y. sulaikytojo sveikatos labai visą parą kasdien kamera fiziškai saugo policijos pareigūnas. Kaip ir visų įtariamųjų ar sulaikytų asmenų atveju, jeigu asmuo prašo kokios nors medicinos pagalbos, ji suteikiama nedelsiant, įskaitant pervežimą į polikliniką ar ligoninę, priklausomai nuo aplinkybių. Jeigu, apžiūrėjęs minėtą pažeidžiamą įtariamąjį, gydytojas pareiškia, kad jis neturėtų būti laikomas kameroje, apie tai iš karto informuojamas tyrėjas ir imamasi atitinkamų taisomųjų veiksmų (pvz., asmenį policija paleidžia už užstatą).

D. Kokie yra ikiteisminio tyrimo terminai?

Ikiteisminio tyrimo terminai daugiausia priklauso nuo nusikaltimo pobūdžio. Už kiekvieną nusikaltimą pagal Baudžiamąjį kodeksą skiriama bausmė.

Pavyzdžiui, Maltos teisyno 9 skyriaus 688 straipsnio nuostatoje dėl senaties išdėstyti standartiniai terminai, per kuriuos galima tirti nusikaltimą, nustatymo kriterijai. Pasibaigus tokiam terminui, taikoma senatis ir policija nebepali tirti to konkretaus nusikaltimo. Taip pat paminėtina, kad pagal Maltos teisyno 9 skyriaus 692 straipsnį, jeigu bet kurioje baudžiamojoje byloje ne dėl tyrėjo klaidos nežinoma įtariamojo tapatybė, senaties terminas skaičiuoti nepradedamas. Pavyzdys galėtų būti nužudymo byla, kurioje yra nukentėjęs, tačiau nėra ženklų, kas galėtų būti žudikas.

E. Kaip reikia pasirėngti ikiteisminiam tyrimui, įskaitant kardo mo jo kalinimo alternatyvas ir perkėlimo į kilmės valstybę galimybes (Europos teisminės priežiūros orderis)?

Kaip nurodyta toliau, policija turėtų pasirėngti bylos nagrinėjimui teisme: sušaukti liudytojus byloje;

jeigu asmuo atsakomybėn traukiamas pagal teismo šaukimą, prokuratūros pareigūnas turėtų užtikrinti, kad šaukimas, kuriame išdėstyti kaltinimai kaltinamajam, būtų įteiktas pagal įstatymą;

jeigu nusikaltimas nėra tiesiogiai susijęs su Generaline prokuratūra, baudžiamąjį persekiojimą vykdomas pareigūnas turėtų su Generaline prokuratūra aptarti bylą ir konkrečiai – kaltinimus, ypač kai byla yra sudėtinga;

jeigu baudžiamojon atsakomybėn traukiamas asmuo sulaikomas, baudžiamąjį persekiojimą vykdomas pareigūnas turėtų informuoti kaltinamojo advokatą, o kaltinamąjį į teismą palydi policija.

Kardo mo jo kalinimo alternatyvos, be kita ko, yra atvejai, kai asmuo baudžiamojon atsakomybėn traukiamas pagal teismo šaukimą, arba kai asmenį policija paleidžia už užstatą, kol tyrimą atliekantis pareigūnas baigs tyrimą, ir tada asmuo arba sulaikomas, arba gauna šaukimą į teismą.

Perdavimo į kilmės valstybę galimybė apima *ad hoc* procedūras, priklausančias generalinio prokuroro kompetencijai. Šios procedūros taikomos tik ypatingose bylose, pvz., kai gaunamas ekstradicijos prašymas arba laisvės atėmimo bausmę atliekančio nuteistojo prašymas kompetentingoms vietos valdžios institucijoms ir jo gyvenamosios šalies valdžios institucijoms sudaryti sąlygas kaltinamajam toliau atlikti bausmę savo šalyje.

Paskutinis naujinimas: 23/03/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

2 - Mano teisės teismo proceso metu

A. Kur vyks teismo procesas?

Teismo procesas vyksta Valetos teismo rūmuose. Priklausomai nuo jums pareiškštų kaltinimų sunkumo, jums byla yra iškeliami magistratų teisme, veikiančiame kaip baudžiamasis teismas (Court of Criminal Judicature), jeigu nusikalstama veika priklauso jo jurisdikcijai, arba magistratų teisme,

veikiančiame kaip tyrimo teismas (Court of Inquiry), jeigu nusikalstama veika nepriklauso magistratų teismo, veikiančio kaip baudžiamasis teismas, jurisdikcijai.

Magistratų teisme, veikiančiame kaip tyrimo teismas, užbaigus tyrimą, bus nusprendžiama, ar nusikalstamą veiką nagrinės magistratų teismas, veikiantis kaip baudžiamųjų bylų teismas ar veikiantis kaip baudžiamasis teismas, t. y. prisiekusiųjų teismas. Bet kuriuo atveju bus priimtas teismo sprendimas, kuriuo asmuo bus pripažintas kaltu jam paskiriant atitinkamą bausmę arba jis bus išteisintas.

B. Ar kaltinimai gali būti pakeisti? Jei taip, kokią teisę turite gauti informacijos šiuo klausimu?

Taip, kaltinimai gali būti pakeisti. Paprastai, jeigu taip nutinka ir kaltinimai yra sunkūs, asmeniui bus pareikšti nauji kaltinimai ir teismas atliks naują tyrimą. Įrodymai pateikiami dar kartą, išskyrus atvejus, kai asmuo atsisako tokios teisės.

C. Kokios yra mano teisės per teismo posėdžius?

Turite teisę teismo posėdžiuose naudotis pasirinkto advokato pagalba, o jei neturite tam lėšų – turite teisę naudotis jums paskirto advokato teisine pagalba. Be to, galite nuspręsti pats ginti savo bylą. Taip pat turite teisę į nekaltumo prezumpciją, kol nebus priimtas teismo sprendimas, kad esate kaltas. Turite teisę gauti vertėjo žodžiu pagalbą, atlikti kryžminę kaltinimo liudytojų apklausą ir apklausti savo paties liudytojus. Taip pat turite teisę neduoti parodymų jums iškeltoje byloje.

i. Ar turėčiau dalyvauti teismo posėdyje? Kokiomis aplinkybėmis galiu nedalyvauti nagrinėjant bylą teisme?

Taip, visada turėtumėte dalyvauti teismo posėdžiuose, nes pagal mūsų sistemą teismo procesai nepripažįstami *in absentia*. Jei negalite dalyvauti dėl ligos, kelionės ar bet kurios kitos priežasties, turėtumėte teisme pateikti prašymą per savo advokatą.

ii. Kokią teisę turite į vertėjo žodžių paslaugas ir dokumentų vertimą raštu?

Jeigu teisėjas gerai moka liudytojo vartojamą kalbą, jis gali išversti parodymus į tą kalbą, kuria vyksta rašytinis procesas; bet kuriuo kitu atveju arba jūsų prašymu bus pasamdytas prisiekusysis vertėjas žodžiu.

Ar turite teisę į advokatą?

Vykstant bylos nagrinėjimui teisme, turite teisę naudotis pasirinkto advokato paslaugomis už savo lėšas arba naudotis teismo paskirto advokato teisine pagalba.

Jei neturite finansinių lėšų pageidaujama advokatu pasamdyti, prašymą turėtumėte pateikti teisėjui, kuris tai įrašys į bylos medžiagą, arba Maltos Teisinės pagalbos agentūrai (Legal Aid Malta Agency), kuri jūsų vardu pateiks prašymą dėl advokato paskyrimo teisei pagalbai teikti.

Bylose, kurios nagrinėjamos supaprastinto proceso tvarka, teisėjas, gavęs jūsų prašymą, paskirs jums tą advokatą, kuris tą dieną dirbs.

Teismo procesų, skirtų įrodymams surinkti, ir (arba) baudžiamųjų procesų metu prašymai gauti advokatą, kuris teiks teisinę pagalbą, gali būti pateikiami teisėjui, kuris prašymą perduos Teisinės pagalbos agentūrai, kuri savo ruožtu pridės raštą, kuriame bus nurodytas jums pagalbą teiksiantis advokatas. Priešingu atveju galite paprašyti Teisinės pagalbos agentūros pateikti prašymą jūsų vardu. Teisinę pagalbą teikiančio advokato nebegalima pakeisti, išskyrus atvejus, kai esama teisėtų kliūčių.

iv. Apie kokias kitas procesines teises turėčiau žinoti (pvz., įtariamųjų dalyvavimą teismo posėdyje)?

Asmuo turi teisę kviesti savo liudytojus duoti parodymus. Bet kuris sveiko proto asmuo gali būti šaukiamas kaip liudytojas, išskyrus atvejus, kai pareiškiamas prieštaravimas dėl jo kompetencijos.

Daugiau informacijos apie įtariamųjų arba kaltinamųjų teises pateikta [Baudžiamojo kodekso Maltos įstatymų 9 skyriaus 534A-534AG straipsniuose](#). Be to, suimtam asmeniui arba jo advokatu turėtų būti suteikta galimybė susipažinti su visa bet kuriuo baudžiamojo proceso etapu paminėta informacija, susijusia su asmens suėmimu arba sulaikymu, su visais policijos turimais su konkrečia byla susijusiais dokumentais, kurie yra būtini siekiant veiksmingai užginčyti suėmimo ar sulaikymo teisėtumą.

D. Galimos bausmės

Galimos bausmės jus pripažinus kaltu:

laisvės atėmimas;

įkalinimas vienutėje;

teismo draudimas;

bauda.

Galimi nubaudimai, kai jūs pripažįstamas kaltu pažeidęs įstatymą:

sulaikymas;

bauda;

papeikimas arba įspėjimas.

Taip pat gali būti taikomos alternatyvios sankcijos, pvz., lygtinis nuteisimas, bausmės vykdymo atidėjimas ir viešieji darbai.

Paskutinis naujinimas: 23/03/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

3. Mano teisės po teismo proceso

Ar turite teisę apskųsti teismo sprendimą?

Asmuo, pripažintas kaltu dėl jam pareiktų kaltinimų, visais atvejais gali apskųsti apkaltinamąjį nuosprendį arba pagal apkaltinamąjį nuosprendį paskirtą bausmę, išskyrus atvejus, kai ta bausmė nustatyta įstatymu. Pateiktas apeliacinį skundą niekada negali būti skiriama griežtesnė bausmė. Kaltinamasis taip pat gali apskųsti apkaltinamąjį nuosprendį motyvuodamas nepakaltinamumu. Tam tikrais atvejais teismas taip pat gali nurodyti bylą nagrinėti iš naujo.

B. Kokiomis kitomis teisių gynimo priemonėmis galima naudotis?

Priėmus apkaltinamąjį nuosprendį, galite prašyti Prezidento suteikti malonę. Tai didelės galios diskrecinė priemonė, kurią reglamentuoja Maltos Konstitucijos 93 straipsnis ir kuria gali pasinaudoti valstybės vykdomosios valdžios atstovas – Maltos Prezidentas. Prezidento malonė leidžia Prezidentui per kabinetą pasinaudoti įgaliojimais, kurie paprastai suteikiami valstybės teisminei institucijai.

Paprastai malonė gali sustabdyti apkaltinamojo nuosprendžio pasekmes, pavyzdžiui, nurodant nedelsiant paleisti laisvės atėmimo bausmę atliekantį kalinį.

Pagal Konstitucijos 93 straipsnį Prezidentas taip pat gali pakeisti bausmę švelnesne arba imtis kitų veiksmų pagal įstatymo pakeitimą, kuriuo sumažinama santykinė bausmė.

C. Kokios yra nuteisimo pasekmės?

Apkaltinamojo nuosprendžio pasekmės – bauda arba tam tikros trukmės įkalinimas, įrašas apie teistumą ir žala asmens reputacijai.

i. Duomenys apie teistumą

Kiekvienas baudžiamosios jurisdikcijos teismų priimtas apkaltinamasis nuosprendis įtraukiamas kaip informacija apie asmens, kuris pripažintas kaltu, teistumą, išskyrus atvejus, kai:

apkaltinamasis nuosprendis priimtas dėl įstatymų pažeidimo;
nuteistasis, pripažintas kaltu padaręs nusikaltimą, nusikaltimo metu buvo jaunesnis nei aštuoniolikos metų;
nuteistajam Maltos Prezidentas suteikia malonę atleisdamas nuo bausmės pagal apkaltinamąjį nuosprendį;
išduodamas įsakymas pagal Probacijos įstatymą;

asmuo pripažįstamas kaltu padaręs nusikalstamą veiką, už kurią skiriama ne didesnė kaip 200 EUR bauda, jeigu tas asmuo anksčiau nebuvo teistas.
Po apkaltinamojo nuosprendžio praėjus [☞ Potvarkio dėl elgesio pažymų \(77 skyrius\)](#) antrame priede nustatytam laikotarpiui asmuo nebelaikomas teistu.
Kaip nurodyta pirmiau, galimybė panaikinti teistumą nesuteikiama asmenims, pakartotinai nusikaltusiems už vaistų vagystę, pardavimą, neteisėtą prekybą arba su vaistais susijusį sukčiavimą, kai pažeidžiamos Pavojingų vaistų potvarkio arba Potvarkio dėl medikų ir giminingų profesijų nuostatos, taip pat asmenims, nuteistiems už Potvarkio trečiame priede išvardytus nusikaltimus (pvz., nusikaltimus Vyriausybės saugumui), priesaikos sulaužymą ir melagingą priesaiką ar bet kokį kitą nusikaltimą, pažeidžiantį visuomenės pasitikėjimą.

v. Bausmės vykdymas, kalinių perdavimas, lygtinis nuteisimas ir alternatyviosios bausmės

Be laisvės atėmimo bausmių ir (arba) baudų, yra ir kitų alternatyvių bausmių. Tai lygtinis nuteisimas, bausmės vykdymo atidėjimas ir viešieji darbai. Užsienietis, kuriam Maltoje paskirta laisvės atėmimo bausmė, tam tikromis aplinkybėmis gali atlikti bausmę savo gyvenamosios vietos šalyje pagal [☞ Europos konvenciją dėl nuteistųjų asmenų perdavimo \(Nr. 112\)](#) ir [☞ Tarybos pamatinį sprendimą 2008/909/TVR](#) (priklausomai nuo bylos).

Paskutinis naujinimas: 23/03/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([de](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [es](#).

Atsakovai (baudžiamosios bylos) - Austrija

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo įtariamas arba kaltinamas padaręs nusikaltimą, dėl kurio pradedamas teisminis nagrinėjimas.

Pagal Austrijos teisę nusikalstamą veiką asmuo gali padaryti tik tuo atveju, jei jis pažeidžia tam tikrą įstatymo nuostatą, kuri jau galiojo veikos padarymo metu. Teisė pareikšti kaltinimą priklauso valstybei. Prokuratūra, jos vadovaujama kriminalinė policija ir teismai turi nustatyti faktus ir išsiaiškinti visas faktų vertinimui svarbias aplinkybes.

Kaltinamųjų teisės baudžiamajame procese

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo įtariamas arba kaltinamas padaręs nusikaltimą, dėl kurio pradedamas teisminis nagrinėjimas.

Pagal Austrijos teisę nusikalstamą veiką asmuo gali padaryti tik tuo atveju, jei jis pažeidžia tam tikrą įstatymo nuostatą, kuri jau galiojo veikos padarymo metu. Teisė pareikšti kaltinimą priklauso valstybei. Prokuratūra, jos vadovaujama kriminalinė policija ir teismai turi nustatyti faktus ir išsiaiškinti visas faktų vertinimui svarbias aplinkybes.

Šiose duomenų suvestinėse sužinosite apie savo, kaip kaltinamojo, teises, jei prieš jus pradėtas baudžiamasis procesas Austrijoje. Skirtingais proceso etapais turite skirtingas teises. Svarbiausi etapai bus trumpai apibendrinti, kad greitai surastumėte jums reikiamą informaciją.

Trumpas baudžiamąjo proceso aprašas

Paprastai baudžiamąjį procesą Austrijoje sudaro trys procesiniai etapai:

ikiteisminis tyrimas

teisminis procesas

apeliacinis procesas

Išsamiau apie šiuos proceso etapus ir savo teises rasite duomenų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija, ji skirta tik susipažinti.

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite čia.

Spustelėkite toliau esančias nuorodas. Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[☞ Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu](#)

[☞ Mano teisės teismo nagrinėjimo metu](#)

[☞ Mano teisės pasibaigus teismo procesui](#)

Paskutinis naujinimas: 01/06/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

1 - Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu

A. Jei esu užsienietis, ar tai gali turėti įtakos ikiteisminiam tyrimui?

Ne, tai iš esmės poveikio tyrimui neturi.

Jeigu negalite tinkamai bendrauti vokiečių kalba, turite teisę prašyti vertėjo žodžiu, kuris per jūsų apklausą bus skiriamas nemokamai. Jeigu nėra vertėjo, jūs neprivalote ir neturėtumėte atsakinėti į klausimus. Vertėjas jums pateikiamus klausimus išvers į jums suprantamą kalbą. Vertėjas jūsų atsakymus taip pat išvers atgal į vokiečių kalbą.

Vertėjas bet kuriuo atveju privalo išversti informaciją ir nurodymus teisės klausimais, kuriuos jums pateikti privalo pagal teisės aktus. Jeigu pageidaujate, vertėjas taip pat jums padės bendrauti su paskirtu advokatu (tačiau ne su jūsų pasirinktu advokatu).

Jeigu jums pranešama apie baudžiamąjį persekiojimo institucijų nutarimą arba teismo sprendimą, jūs taip pat galite prašyti pagalbos, kad šie dokumentai būtų išversti. Jeigu pageidaujate susipažinti su byla, vertėjas raštu jums padės tik tuo atveju, jeigu neturite advokato ir nėra pagrįsta tikėtis, kad jūs pats pasirūpinsite atitinkamą bylos dalių vertimu.

B. Kokios yra ikiteisminio tyrimo stadijos?

Ikiteisminio tyrimo tikslas yra nustatyti, ar buvo padaryta nusikalstama veika ir kas ją padarė.

Kai tyrimas atliekamas asmens, įtariamo konkrečia nusikalstama veika, atžvilgiu, tas asmuo laikomas kaltinamuoju.

Teismas tyrimo metu turi imtis tam tikrų veiksmų. Jis turi atkurti nusikalstamos veikos eigą ir atlikti rungimosi principu grindžiamą procedūrą. Prokuroras ir kaltinamasis kartu su savo advokatu dalyvauja šiame procese ir turi teisę pateikti klausimų apklausiamam asmeniui. Baudžiamąjį persekiojimo institucijos taip pat gali prašyti teismo surinkti daugiau įrodymų, jeigu jos mano, kad tai reikalinga viešajam interesui apginti.

Baudžiamojo persekiojimo institucijos ir (arba) ikiteisminio tyrimo departamentas daugumos tyrimo veiksmų gali imtis savo iniciatyva, be teismo sutikimo. Šie veiksmai visų pirma apima tyrimus ir apklausas, asmenų tapatybės nustatymą, turto areštą, asmens drabužių ir jo turimų daiktų apieškojimą ir kt.

Kardomajam kalinimui skirti ir pratęsti reikalinga teismo nutartis. Tas pats principas taikomas prievartos priemonių naudojimui, susijusiam su pagrindinėmis teisėmis (pvz., būsto neliečiamybės teisėmis apsaugotų vietų kratoms, prisijungimui prie banko sąskaitų, telefono pasiklausymui ar telefono duomenų analizavimui).

Baudžiamojo persekiojimo institucijos turi nutraukti tyrimą, jeigu nusikalstamos veikos nebuvo padaryta arba jeigu nustatytų faktų nepakanka baudžiamajam persekiojimui kaltinamojo atžvilgiu vykdyti. Visais kitais atvejais, kai faktai yra tinkamai nustatyti, baudžiamojo persekiojimo institucijos turi perduoti bylą kompetentingam teismui.

Baudžiamojo persekiojimo institucijos gali atsisakyti toliau vykdyti baudžiamąjį persekiojimą (nukreipimas) tais atvejais, kai bylos negalima nutraukti, tačiau paaiškėja, kad baudmės skirti nereikia, nes kaltinamasis (dažniausiai) sumoka baudą. Nukreipimas neįmanomas, jeigu dėl nusikalstamos veikos mirė žmogus arba jeigu ji priklausė tarėjų arba prisiekusiųjų teismui, kitaip tariant, kai laisvės atėmimo baudmė gali būti ilgesnė negu penkeri metai (dažniausiai).

i. Įrodymų rinkimo stadija ir tyrėjų įgaliojimai

Teismas tyrimo metu turi imtis tam tikrų veiksmų. Jis turi atkurti nusikalstamos veikos eigą ir atlikti rungimosi principu grindžiamą procedūrą. Prokuroras ir kaltinamasis kartu su savo advokatu dalyvauja šiame procese ir turi teisę pateikti klausimų apklausiamam asmeniui. Baudžiamojo persekiojimo institucijos taip pat gali prašyti teismo surinkti daugiau įrodymų, jeigu jos mano, kad tai reikalinga viešajam interesui apginti.

Už ikiteisminių tyrimų vykdymą atsakingos baudžiamojo persekiojimo institucijos, vadovaujančios ikiteisminio tyrimo departamentui. Ikiteisminio tyrimo departamentas tyrimą pradeda savo iniciatyva, jeigu trečiasis asmuo pateikia pranešimą policijai arba jeigu tokį nutarimą priima prokuroras.

Baudžiamojo persekiojimo institucijos arba ikiteisminio tyrimo departamentas turi jums kiekvienu atveju pranešti, kad jūsų atžvilgiu vykdomas tyrimas ir kodėl. Be to, jūs turite būti informuojamas, kad jūs, kaip kaltinamasis, neprivalote daryti pareiškimo ir kad, jeigu padarysite pareiškimą, jis gali būti naudojamas kaip įrodymas prieš jus.

Jeigu padarėte nusikalstamą veiką, kuria esate kaltinamas, ir prisipažįstate, kad ją padarėte (jeigu pripažįstate kaltę), tai bus svarbus atsakomybę lengvinantis veiksnys, kai teismas spręs dėl baudmės. Tačiau kaltės pripažinimas teismo bylos nagrinėjimo eigai įtakos neturės.

ii. Laikinas sulaikymas

Baudžiamojo persekiojimo institucijos ir (arba) ikiteisminio tyrimo departamentas daugumos tyrimo veiksmų gali imtis savo iniciatyva, be teismo sutikimo. Šie veiksmai visų pirma apima tyrimus ir apklausas, asmenų tapatybės nustatymą, turto areštą, asmens drabužių ir jo turimų daiktų apieškojimą ir kt.

iii. Apklausa

iv. Kardomasis kalinimas

Kardomajam kalinimui skirti ir pratęsti reikalinga teismo nutartis. Tas pats principas taikomas prievartos priemonių naudojimui, susijusiam su pagrindinėmis teisėmis (pvz., būsto neliečiamybės teisėmis apsaugotų vietų kratoms, prisijungimui prie banko sąskaitų, telefono pasiklausymui ar telefono duomenų analizavimui).

Jums kardomasis kalinimas gali būti skiriamas tik tuo atveju, jeigu yra rimto pagrindo jus įtarti padarius nusikalstamą veiką ir jeigu kardomajam kalinimui yra priežastis (pabėgimo rizika, įrodymų sunaikinimo rizika arba nusikalstamos veikos padarymo rizika). Kad ikiteisminio tyrimo departamento pareigūnai galėtų jus suimti, reikalingas teismo sutikimas (nebent esate užklumpamas darantis nusikalstamą veiką arba kyla tiesioginis pavojus).

Kardomąjį kalinimą turi skirti teismas, jis turi būti atliekamas įkalinimo įstaigoje. Ikiteisminio tyrimo departamentas gali jus sulaikyti ne ilgiau kaip 48 valandoms, o tada nedelsdamas perduoti jus teismui.

Teisės nuostatose nenurodyta, ar jūs galite apie sulaikymą informuoti savo šeimos narius ar draugus ir kaip tai padaryti. Kiekvienoje įkalinimo įstaigoje dirba socialinės tarnybos, galinčios padėti jums šiais klausimais.

Nutartis dėl jūsų kardomojo kalinimo turi būti jums perskaityta, prireikus padedant vertėjui žodžiu. Jums turi būti įteikta rašytinė šios nutarties kopija. Nutartyje turi būti nurodytas nusikalstamos veikos, kurią padarius yra rimto pagrindo jus įtarti, pobūdis. Joje turi būti paminėti visi faktai, kuriais, teismo nuomone, grindžiamas jūsų kardomasis kalinimas.

Per visą jūsų kardomojo kalinimo laikotarpį jums turi atstovauti advokatas. Jeigu advokato nepaskirsite pats, jis jums bus paskirtas.

Teismo nutartis skirti kardomąjį kalinimą priimama žodinio bylos nagrinėjimo metu.

Nutartį dėl kardomojo kalinimo skyrimo arba vėlesnio pratęsimo per tris dienas galite apskųsti Aukštesniajam regioniniam teismui.

Bet kokia nutartis, kuria skiriamas kardomasis kalinimas, galioja ribotą laiką. Nutartis dėl kardomojo kalinimo skyrimo galioja keturiolika dienų. Nutartis dėl kardomojo kalinimo pratęsimo pirmą kartą galioja mėnesį. Bet kokia vėlesnė nutartis dėl kardomojo kalinimo pratęsimo galioja du mėnesius.

Kardomasis kalinimas iš viso neturėtų būti ilgesnis negu šeši mėnesiai, tačiau jis gali būti pratęstas dėl nusikalstamos veikos sunkumo.

C. Kokias teises turiu tyrimo metu?

Priklausomai nuo įvairių tyrimo veiksmų ir etapų, turite skirtingas teises:

Tyrimas ir įrodymų rinkimas

Laikinas sulaikymas ir kardomasis kalinimas

Kaltinimų pateikimas

Advokatų pasirengimas teisminiam bylos nagrinėjimui

Bet kuriuo atveju, nepriklausomai nuo konkretaus proceso etapo, visada turite šias teises:

Jūs turite būti kuo anksčiau informuojamas apie tai, kad jūsų atžvilgiu atliekamas tyrimas, apie nusikalstamą veiką, kuria esate įtariamas, ir apie pagrindines jūsų procesines teises.

Kiekvienu proceso etapu turite teisę turėti savo pasirinktą advokatą arba kreiptis dėl teisinės pagalbos advokato paskyrimo. Jeigu faktai arba teisiniai klausimai yra sudėtingi, galite prašyti teisinės pagalbos advokatą jums paskirti visam procesui. Baudžiamajame procese prieš užsieniečius, nesusipažinusius su Austrijos teisės sistema, veikiausiai taip ir bus. Visais atvejais, kai būtina privaloma gynyba, o jūs pats nepaskiriate advokato, jis jums bus paskirtas. Jeigu jums neatstovauja teisinės pagalbos advokatas, jūs turite padengti paskirtojo advokato išlaidas.

Svarbiausi etapai, kai privalote turėti advokatą, yra šie: visas kardomojo kalinimo laikotarpis, visas procesas dėl psichikos sveikatos problemų turinčių nusikaltėlių priverstinio gydymo, procesas tarėjų teisme arba prisiekusiųjų teisme arba vieno teisėjo teisme, jeigu už nusikalstamą veiką gali būti skiriama ilgesnė negu trejų metų laisvės atėmimo baudmė.

Teisė susipažinti su byla.

Teisė pateikti pastabų dėl jums pateiktų kaltinimų arba tylėti.

Teisė prašyti surinkti įrodymus.

Teisė apskųsti baudžiamojo persekiojimo institucijų arba ikiteisminio tyrimo departamento taikomas priemones bei teismo nutartis.

Teisė gauti vertėjo raštu arba žodžiu paslaugas.

i. Kokią teisę turiu į vertėjo žodžių paslaugas ir vertimą raštu?

Jeigu negalite tinkamai bendrauti vokiečių kalba, turite teisę prašyti vertėjo žodžiu, kuris per jūsų apklausą bus skiriamas nemokamai. Jeigu nėra vertėjo, jūs neprivalote ir neturėtumėte atsakinėti į klausimus. Vertėjas jums pateikiamus klausimus išvers į jums suprantamą kalbą. Vertėjas jūsų atsakymus taip pat išvers atgal į vokiečių kalbą.

Vertėjas bet kuriuo atveju privalo išvesti informaciją ir nurodymus teisės klausimais, kuriuos jums pateikti privalo pagal teisės aktus. Jeigu pageidaujate, vertėjas taip pat jums padės bendrauti su paskirtu advokatu (tačiau ne su jūsų pasirinktu advokatu).

Jeigu jums pranešama apie baudžiamojo persekiojimo institucijų nutarimą arba teismo sprendimą, jūs taip pat galite prašyti pagalbos, kad šie dokumentai būtų išvesti. Jeigu pageidaujate susipažinti su byla, vertėjas raštu jums padės tik tuo atveju, jeigu neturite advokato ir nėra pagrįsta tikėtis, kad jūs pats pasirūpinsite atitinkamų bylos dalių vertimu.

ii. Kokią teisę turiu gauti informaciją ir susipažinti su bylos medžiaga?

Būdamas kaltinamasis, jūs turite teisę susipažinti su byla. Taip jūs daugiau sužinote apie prieš jus surinktus įrodymus. Išimtiniais atvejais gali būti neleidžiama susipažinti su atskiromis bylos dalimis. Turite teisę bet kuriuo metu pateikti savo įrodymų.

iii. Kokia yra mano teisė turėti advokatą ir pranešti trečiajai šaliai apie mano padėtį?

Advokato jums turėti neprivaloma, išskyrus atvejus, kai būtina, kad jums atstovautų gynybos advokatas. Tačiau, jeigu pageidaujate, turite teisę bet kuriuo metu pasikonsultuoti su advokatu, neatsižvelgiant į tai, ar jūs esate sulaikomas. Jums bendraujant su jums paskirtu advokatu, taip pat turi būti skirtas vertėjas. Jeigu esate suimamas ir žinote advokato, kurio gynybos pageidaujate, pavardę, galite su juo susisiekti tiesiogiai arba per policiją. Jeigu gynybos advokatą nežinote, galite naudotis advokatų asociacijos budinčių advokatų paslauga.

iv. Kokia yra mano teisė į teisinę pagalbą?

Kiekvienu proceso etapu turite teisę turėti savo pasirinktą advokatą arba kreiptis dėl teisinės pagalbos advokato paskyrimo. Jeigu faktai arba teisiniai klausimai yra sudėtingi, galite prašyti teisinės pagalbos advokatą jums paskirti visam procesui. Baudžiamajame procese prieš užsieniečius, nesusipažinčius su Austrijos teisės sistema, veikiausiai taip ir bus. Visais atvejais, kai tai privaloma, o jūs pats nepaskiriate advokato, jis jums bus paskirtas. Jeigu jums neatstovauja teisinės pagalbos advokatas, jūs turite padengti paskirtojo advokato išlaidas.

v. Ką svarbu žinoti apie:

a. Nekaltumo prezumpciją

Baudžiamojo persekiojimo institucijos turi nutraukti tyrimą, jeigu nusikalstamos veikos nebuvo padaryta arba jeigu nustatytų faktų nepakanka kaltinamajam nuteisti. Visais kitais atvejais, kai faktai yra tinkamai nustatyti, baudžiamojo persekiojimo institucijos turi perduoti bylą kompetentingam teismui.

b. Teisę tylėti ir neduoti parodymų prieš save

Asmenys turi teisę tylėti, jeigu, pavyzdžiui, priešingu atveju jie sukeltų sau arba giminaičiui (Baudžiamojo proceso kodekso (vok. *Strafprozessordnung*) 156 straipsnio 1 dalies 1 punktas) baudžiamojo persekiojimo riziką arba, jeigu jam iškelta byla, papildomų apkaltinamųjų įrodymų riziką, palyginti su ankstesniais savo parodymais.

vi. Kokios yra specialios garantijos vaikams?

Jeigu vaikai arba nepilnamečiai tapo smurto aukomis arba liudytojais, jie turi teisę į psichosocialinę ir teisinę pagalbą.

D. Kokie yra ikiteisminio tyrimo terminai?

Baudžiamojo persekiojimo institucijos turi nutraukti tyrimą, jeigu nusikalstamos veikos nebuvo padaryta arba jeigu nustatytų faktų nepakanka kaltinamajam nuteisti. Visais kitais atvejais, kai faktai yra tinkamai nustatyti, baudžiamojo persekiojimo institucijos turi perduoti bylą kompetentingam teismui.

Paskutinis naujinimas: 01/06/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

2 - Mano teisės teismo nagrinėjimo metu

A. Kur vyks teismo procesas?

Teismo procesas vyksta teisme, kuriame prokuroras pateikė galutinį kaltinimą. Paprastai jis vyksta teisme, turinčiame teritorinę jurisdikciją pagal nusikalstamos veikos padarymo vietą. Išskyrus keletą išimčių, teismo posėdžiai yra vieši.

Priklausomai nuo gresiančios sankcijos, sprendimą gali priimti vienas teisėjas, tarėjų arba prisiekusiųjų teismai. Tarėjų arba prisiekusiųjų teismams taip pat priklauso nespecialistai.

B. Ar kaltinimai gali būti pakeisti? Jei taip, kokias teises turiu gauti informacijos šiuo klausimu?

Jei jums buvo pateikti kaltinimai, galimybės susipažinti su byla apriboti nebeįmanoma. Ne vėliau kaip šiuo etapu galite susipažinti su visa bylos medžiaga, kurią taip pat turi teismas. Teismas pasirengia vykdyti teismo posėdį.

Jeigu pageidaujate, galite paprašyti įrodymų, kad galėtumėte pasirengti teismo posėdžiui. Visų pirma galite prašyti apklausti liudytojus. Prašyme pateikti įrodymus turite nurodyti faktus, kuriuos atitinkamais įrodymais ketinate įrodyti. Jūsų taip pat gali būti paprašyta paaiškinti, kodėl manote, kad jūsų prašomi įrodymai yra tinkami.

Jeigu teismo proceso metu esate kaltinamas kita veika, prokurorai gali išplėsti kaltinimus prieš jus, o teismo procesas gali būti pratęstas ir jame gali būti pateikta naujų kaltinimų, nebent už juos skiriama griežtesnė bausmė nei už pirminius kaltinimus.

Teismas priima sprendimą remdamasis vien kaltinamajame akte pateiktais faktais, bet ne prokurorų pateiktu kvalifikavimu. Teismas kaltinimus gali kvalifikuoti kitaip nei prokurorai kaltinamajame akte.

C. Kokios yra mano teisės per teismo posėdžius?

Kaip ir viso baudžiamojo proceso metu, teismo metu turite teisę tylėti. Jums nebūtina pasisakyti dėl jums pareiktų kaltinimų.

Jeigu teismo metu prisipažinsite dėl jums pareiktų kaltinimų, jums gali būti paskirta švelnesnė bausmė. Tačiau kaltės pripažinimas nekeičia teismo proceso eigos. Už tiesos nesakymą nebūsite nubaustas.

Tarėjų arba prisiekusiųjų teismai negali vykdyti jums nedalyvaujant. Be to, tokia procedūra visada turite dalyvauti kartu su savo gynėju. Nėra numatyta, kad teismas vyktų naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones.

Jeigu nepakankamai mokate vokiečių kalbą, teisme turi dalyvauti vertėjas. Vertėjas išvers pagrindinius teismo proceso įvykius į jums suprantamą kalbą.

Teismo proceso metu taip pat turite teisę pateikti prašymus, ypač prašymus dėl įrodymų.

Tarėjų arba prisiekusiųjų teismų procesuose visada turite dalyvauti kartu su savo gynėju, o kito tipo teismo procesuose gynėjas dalyvauti neprivalo.

Savo gynėją galite pakeisti bet kuriuo metu, tačiau tai neturi nepagrįstai vilkinti teismo proceso.

i. Ar privalau dalyvauti teismo posėdyje? Kokiomis sąlygomis galiu nedalyvauti nagrinėjant bylą teisme?

Ikiteisminio tyrimo metu neprivalote likti Austrijoje. Jeigu pageidaujate, jūsų advokatas taip pat gali užtikrinti, kad ikiteisminio tyrimo metu nebūtų pažeidžiamos jūsų teisės.

Apklausoms paprastai turite atvykti į Austriją. Ikteisminio tyrimo metu vaizdo ryšiu naudotis galima tik jeigu Austrijos prokurorai pateikia atitinkamą prašymą, jūs su tuo sutinkate ir jūsų šalyje yra numatyta tokia kaltinamojo apklausa naudojantis vaizdo ryšiu. Tačiau kaltinamojo apklausa telefonu nenumatyta.

ii. Ar turiu teisę į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas?

Jei nepakankamai mokate vokiečių kalbą, teisme turi dalyvauti vertėjas. Vertėjas išvers pagrindinius teismo proceso įvykius į jums suprantamą kalbą.

iii. Ar turiu teisę turėti advokatą?

Tarėjų arba prisiekusiųjų teismų procesuose visada turite dalyvauti kartu su savo gynėju, o kito tipo teismo procesuose gynėjas dalyvauti neprivalo.

Savo gynėją galite pakeisti bet kuriuo metu, tačiau tai neturi nepagrįstai vilkinti teismo proceso.

Paskutinis naujinimas: 01/06/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

3 - Mano teisės pasibaigus teismo procesui

A. Ar turiu teisę skųsti teismo sprendimą?

Kaltinamasis bet kurį teismo sprendimą dėl apkaltinamojo nuosprendžio gali apskųsti aukštesnės instancijos teismui. Jei nuosprendį priėmė apylinkės teismas arba vienas teisėjas apygardos teisme, apeliacinis skundas gali būti pateiktas tiek dėl pripažinimo kaltu, tiek dėl bausmės. Šiame procese galite reikalauti, kad būtų surinkta naujų įrodymų arba kad jūs pats galėtumėte pateikti naujų įrodymų.

Kai nuosprendį priima tarėjų arba prisiekusiųjų teismai, apeliacinį skundą galite pateikti tik dėl bausmės, bet ne dėl pripažinimo kaltu. Šie nuosprendžiai gali būti užginčyti tik reikalaujant juos panaikinti dėl procesinių klaidų, motyvacijos klaidų ir teisės klaidų.

Negalite užginčyti, kaip teisėjas vertino įrodymus. Naujų įrodymų pateikti negalima.

Apie savo ketinimą pateikti apeliacinį skundą galite pranešti nedelsdamas, paskelbus nuosprendį, arba ne vėliau kaip per tris dienas po nuosprendžio paskelbimo dienos. Teismas parengs nuosprendį raštu ir įteiks jums arba jūsų gynėjui. Jūsų gynėjas apeliacinį skundą privalo pateikti raštu per keturias savaites.

Prokuroras turi tokią pačią apeliacinio skundo teisę.

B. Kokiomis kitomis teisių gynimo priemonėmis galima naudotis?

Kaltinamasis bet kurį teismo sprendimą dėl apkaltinamojo nuosprendžio gali apskųsti aukštesnės instancijos teismui. Jei nuosprendį priėmė apylinkės teismas arba vienas teisėjas apygardos teisme, apeliacinis skundas gali būti pateiktas tiek dėl pripažinimo kaltu, tiek dėl bausmės. Šiame procese galite reikalauti, kad būtų surinkta naujų įrodymų arba kad jūs pats galėtumėte pateikti naujų įrodymų.

Kai nuosprendį priima tarėjų arba prisiekusiųjų teismai, apeliacinį skundą galite pateikti tik dėl bausmės, bet ne dėl pripažinimo kaltu. Šie nuosprendžiai gali būti užginčyti tik reikalaujant juos panaikinti dėl procesinių klaidų, motyvacijos klaidų ir teisės klaidų.

C. Kokios yra nuteisimo pasekmės?

i. Nuosprendžių registras

Vienos federalinė policijos direkcija tvarko visos Austrijos Nuosprendžių registrą. Jame visų pirma pateikiama ši informacija:

įsiteisėję Austrijos baudžiamųjų teismų nuosprendžiai;

įsiteisėję užsienio šalių teismų nuosprendžiai dėl Austrijos piliečių ir asmenų, kurie Austrijoje turi gyvenamąją vietą ar įprastinę gyvenamąją vietą, taip pat visos nacionalinių ir užsienio baudžiamųjų teismų nutartys, susijusios su šiais nuosprendžiais.

Skundo dėl Nuosprendžių registro įrašų pateikti negalima. Atsižvelgiant į nusikaltimo sunkumą, Nuosprendžių registro įrašai po tam tikro laikotarpio pašalinami.

v. Nuosprendžių vykdymas, kalinių perdavimas

Jei pageidaujate arba sutinkate, bausmę galite vykdyti savo gimtojoje šalyje. Taikytinos taisyklės pateikiamos Nuteistųjų asmenų perdavimo konvencijoje (visų pirma 3 straipsnyje).

Paskutinis naujinimas: 01/06/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Atsakovai (baudžiamosios bylos) - Slovakija

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kokios tvarkos laikosi teisėsaugos institucijos, jeigu jūs įtariamas arba kaltinamas padaręs nusikaltimą, už kurį traukiama baudžiamojon atsakomybėn.

Baudžiamojo proceso santrauka

Toliau pateikiama trumpa etapų, iš kurių paprastai susideda baudžiamasis procesas Slovakijos Respublikoje, santrauka.

Ikteisminį procesą sudaro šie etapai:

veiksmai iki baudžiamojo persekiojimo;

ikiteisminis parengiamasis procesas (tyrimas).

Teismo procesą sudaro šie etapai:

kaltinimo nagrinėjimas ir parengiamasis posėdis;

pagrindinis bylos nagrinėjimo posėdis;

apeliacinis procesas (apskundimas įprasta tvarka [slovakų k. *odvolanie*] aukštesnės instancijos teismui, apeliacinis skundas [*dovolanie*] Slovakijos Respublikos Aukščiausiam Teismui [*Najvyšší súd Slovenskej Republiky*], bylos atnaujinimas);

vykdymo procesas, tai yra nuosprendžio vykdymas ir apsaugos priemonių taikymas.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[🔗 Mano teisės tyrimo metu](#)

[🔗 Mano teisės teisminio nagrinėjimo metu](#)

[🔗 Mano teisės pasibaigus teismo procesui](#)

Paskutinis naujinimas: 02/03/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Mano teisės tyrimo metu

A) Ar tai, kad esu užsienietis, turi įtakos tyrimui?

Jei jūs, kaip kaltinamasis, nurodote, kad nesuprantate kalbos, kuria nagrinėjama byla, turite teisę į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas.

B) Kokie yra tyrimo etapai?

i) Įrodymų rinkimo etapas / tyrėjo įgaliojimai

Baudžiamasis procesas prasideda iki baudžiamojo persekiojimo atliekamais pirminiais parengiamaisiais veiksmais visų pirma renkant pranešimus apie nusikalstamą veiką ir kitokius pranešimus, tada jie patikrinami ir priimamas sprendimas dėl tolesnių veiksmų.

Jei turite duoti parodymus kaip asmuo, kuris, remiantis tam tikromis išvadomis, kaip įtariama, padarė nusikalstamą veiką, turite teisę tylėti ir gauti teisinę pagalbą.

Jei yra pagrindas pradėti baudžiamąjį persekiojimą, baudžiamajame procese pereinama į ikiteisminio tyrimo etapą. Priklausomai nuo nusikalstamos veikos sunkumo ikiteisminis tyrimas gali būti atliekamas bendrąja tvarka, supaprastinta tvarka arba vadinamąjį itin supaprastinta tvarka.

Vėliau jums gali būti pateikti kaltinimai. Apie juos jums turi būti pranešta nedelsiant ir jūs, kaip kaltinamasis, galite pareikšti prieštaravimą dėl šių kaltinimų per tris darbo dienas.

Kai jums pateikiami kaltinimai, jūs, kaip kaltinamasis, turite tam tikras teises, įskaitant teisę pateikti pareiškimą dėl visų veikų, kuriomis esate kaltinamas, ir susijusių įrodymų, tačiau jūs taip pat turite teisę tylėti. Galite nurodyti faktines aplinkybes, pateikti ir gauti jus išteisinančius įrodymus bei teikti prašymus ir skundus.

Turite teisę pasirinkti advokatą ir su juo konsultuotis, be kita ko, teisėsaugos institucijoms arba teismui vykdant procesinius veiksmus. Vis dėlto, kai esate apklausiamas, negalite tartis su advokatu, kaip atsakyti į jums pateiktą klausimą. Galite prašyti, kad jūsų advokatas dalyvautų jūsų apklausoje, taip pat kad jis dalyvautų kituose procesiniuose veiksmuose, atliekamuose ikiteisminio tyrimo etape.

Savo teises galite įgyvendinti pats arba per savo advokatą.

Jei negalite pasisamdyti advokato, turite teisę gauti nemokamą gynybą arba gynybą už mažesnę mokesčių. Vis dėlto turite įrodyti, kad turite teisę į tokią nemokamą gynybą arba gynybą už mažesnę mokesčių.

Teisėsaugos institucijos ir teismas turi visada jums suteikti informaciją apie teises, įskaitant prisipažinimo kaltu reikšmingumą, bei užtikrinti, kad jūs galėtumėte pasinaudoti visomis savo teisėmis.

ii) Sulaikymas

Sulaikymas yra procesinis veiksmas, kai trumpam laikui apribojama nusikalstama veika kaltinamo asmens laisvė.

Jūs, kaip kaltinamasis, vykdant baudžiamąjį procesą galite būti sulaikytas, jeigu taikomas vienas iš kardomojo kalinimo pagrindų ir dėl skubos sprendimas dėl sulaikymo negali būti priimtas iš anksto. Jus sulaikys policijos pareigūnas, kuris turi jums nurodyti sulaikymo priežastis ir jus apklausti nedelsiant.

Jei po apklausos nuspręsta taikyti kardomąjį kalinimą, prokuroras per 48 valandas (arba, teroristinio nusikaltimo atveju, per 96 valandas) turi pateikti prašymą. Tada per 48 valandas, arba, itin sunkių nusikalstamų veikų atveju, per 72 valandas, teismas turi priimti sprendimą.

iii) Apklausa

Apklausa metu negalite būti jokiais neteisėtais būdais verčiamas prisipažinti.

Jūs, kaip kaltinamasis, prieš pradėdami apklausą turite būti supažindintas su teise duoti parodymus arba tylėti. Turite būti informuotas, kad niekas negali jūsų versti prisipažinti. Jūs taip pat turite būti informuotas apie galimybę pasirinkti advokatą arba paprašyti, kad jis būtų jums paskirtas ir dalyvautų apklausoje.

Jums turi būti suteikta galimybė pateikti išsamų atsakymą dėl pateiktų kaltinimų ir pateikti jūsų teiginių įrodymus.

Jums gali būti pateikti klausimai, papildantys jūsų parodymus arba paaiškinantys nepateiktą, dviprasmišką ir nenuoseklią informaciją. Klausimai turi būti pateikti pagarbiai ir nuosekliai. Jums negali būti pateikti tendencingi, klaidinantys klausimai arba klausimai, kuriuose minimos aplinkybės, kurias siekiama nustatyti remiantis jūsų parodymais. Klausimais negali būti nederamai kišamasi į jūsų privatų gyvenimą, nebent siekiama nustatyti padarytos veikos motyvus.

iv) Kardomasis kalinimas

Kardomasis kalinimas gali būti jums taikomas tik jeigu jums pateikti kaltinimai, jeigu iš nustatytų faktinių aplinkybių matyti, kad buvo padaryta nusikalstama veika, kurią padarėte jūs, ir jums taikomas vienas iš kardomojo kalinimo pagrindų. Tokie pagrindai, be kita ko, yra pasislėpimo ar pabėgimo grėsmė, grėsmė, kad bandysite daryti įtaką liudytojams ar bendrininkams ir kt., arba kad jūs toliau tęsite nusikalstamą veiką.

Iki sprendimo dėl kardomojo kalinimo priėmimo jūs turite būti apklaustas. Sprendimą dėl kardomojo kalinimo galite apskųsti, skundą nagrinės aukštesnės instancijos teismas.

Turite teisę prašyti būti paleistas. Praėjus 30 dienų po galutinio sprendimo dėl kardomojo kalinimo priėmimo galite pateikti naują prašymą dėl paleidimo.

Ikiteisminio tyrimo laikotarpiu kardomasis kalinimas jums gali būti taikomas ne ilgiau kaip 7 mėnesius (jei esate traukiamas atsakomybėn už baudžiamąjį nusizengimą), 19 mėnesių (jei esate traukiamas atsakomybėn dėl nusikaltimo) arba 25 mėnesius (jei esate traukiamas atsakomybėn dėl itin sunkaus nusikaltimo).

C) Kokios yra mano teisės vykstant tyrimui?

i) Ar turiu teisę į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas?

Jeigu nesuprantate kalbos, kuria nagrinėjama byla, turite teisę į vertimo žodžiu paslaugas. Baudžiamajame procese turite teisę vartoti jums suprantamą kalbą. Jeigu reikia išversti svarbius dokumentus, įrašus ar sprendimus, nagrinėjant bylą jums bus suteiktos vertimo raštu paslaugos.

ii) Kokios yra mano teisės gauti informaciją ir susipažinti su bylos medžiaga?

Užbaigus tyrimą arba supaprastintą tyrimą jūs arba jūsų advokatas turi teisę išnagrinėti visą bylos medžiagą. Išnagrinėję medžiagą galite pateikti prašymą atlikti papildomus ikiteisminio tyrimo veiksmus.

Ikiteisminio tyrimo ir teismo nagrinėjimo etapuose jūs ir jūsų advokatas turite teisę susipažinti su bylos medžiaga ir daryti išrašus, žymėtis pastabas ir daryti kopijas.

iii) Kokios yra mano teisės turėti advokatą ir reikalauti, kad apie mano padėtį būtų informuota trečioji šalis?

Jeigu esate suimtas ar laikinai sulaikytas, turite teisę ne ilgiau kaip 20 minučių telefonu pasikalbėti su jūsų nurodytu asmeniu.

Turite teisę pasirinkti advokatą ir tartis su advokatu atskiruose baudžiamojo proceso etapuose. Vis dėlto negalite klausti advokato, kaip atsakyti į klausimą.

Turite teisę reikalauti, kad jūsų advokatas dalyvautų apklausoje ir atliekant kitus procesinius veiksmus.

Jei jums taikomas kardomasis kalinimas arba atliekate bausmę, turite teisę pasikalbėti su advokatu nedalyvaujant kitiems asmenims.

iv) Kokios mano teisės gauti teisinę pagalbą?

Galite samdyti advokatą savo lėšomis. Tam tikrais atvejais turite teisę prašyti skirti advokatą.

v) Ką svarbu žinoti šiais klausimais:

a. Nekaltumo prezumpcija

Kiekvienas asmuo, kuriam iškelta baudžiamoji byla, laikomas nekaltu, kol jis nėra nuteistas galutiniu teismo nuosprendžiu.

b. Teisė tylėti ir neduoti parodymų prieš save

Baudžiamajame procese galite duoti parodymus, tačiau taip pat turite teisę tylėti. Niekas negali jūsų versti duoti parodymus arba prisipažinti.

c. Įrodinėjimo pareiga

Teisėsaugos institucijos privalo surinkti įrodymus. Kita vertus, jūs, kaip kaltinamasis, turite teisę rinkti įrodymus, tačiau neprivalote to daryti.

Teisėsaugos institucijos turi aiškiai išdėstyti jūsų kaltę įrodančius ir jus išteisinančius įrodymus.

vi) Kokios specialiosios apsaugos priemonės taikomos vaikams?

Baudžiamoji byla nekeliama arba netešiama ir turi būti nutraukta, jeigu kaltinamasis yra asmuo, kuris negali būti traukiamas baudžiamojon atsakomybėn dėl to, kad yra nepilnametis.

Teisėtas nepilnamečio atstovas gali atlikti veiksmus nepilnamečio vardu, pavyzdžiui, pasirinkti advokatą ir teikti prašymus bei skundus. Teisėtas atstovas gali dalyvauti visuose procesiniuose veiksmuose, kuriuose dalyvauja kaltinamasis.

Nepilnamečiui pateikus kaltinimus, jis turi turėti advokatą. Jeigu nepilnametis negali pats pasirinkti advokato, jam advokatas paskiriamas.

Jeigu nusikalstamos veikos padarymo momentu nepilnametis yra jaunesnis kaip penkiolikos metų, visada turi būti išnagrinėtas jo gebėjimas suprasti, kad veika yra neteisėta, ir kontroliuoti savo veiksmus. Jei pirmiau nurodytos sąlygos neįvykdytos, nepilnametis negali būti traukiamas baudžiamojon atsakomybėn.

Net jeigu yra teisinis pagrindas, nepilnametis gali būti sulaikytas tik tuo atveju, jeigu sulaikymo tikslai negali būti pasiekti kitomis priemonėmis.

Kompetentingas teismas gali perduoti bylą nagrinėti teismui, kurio jurisdikcijoje gyvena nepilnametis, arba kitam teismui, kuriame nagrinėjant bylą tikėtina, kad bus pasiektas bylos nagrinėjimo tikslas.

vii) Kokios specialiosios apsaugos priemonės taikomos pažeidžiamiems įtariamiesiems?

Baudžiamajame procese pažeidžiami asmenys yra asmenys, kurie dėl savo amžiaus, psichinės ar fizinės būklės negali suprasti baudžiamojo proceso ir negali veiksmingai jame dalyvauti.

Jų negalima kaip nors diskriminuoti naudojimosi savo procesinėmis teisėmis požiūriu.

Asmenys, turintys psichikos sutrikimų ar fizinę / jutimo negalią, turi būti laikomi pažeidžiamais.

Pažeidžiami asmenys ir jų teisėti atstovai (pavyzdžiui, teismo paskirtas globėjas) arba tinkami suaugę asmenys (pavyzdžiui, giminaičiai) turi būti informuoti apie visas specialiąsias procesines teises.

Policijai apklausiant pažeidžiamus asmenis turi būti daromi vaizdo ir garso įrašai.

Pažeidžiamųjų asmenų atveju laisvės atėmimo priemonė iki apkaltinamojo nuosprendžio turi būti taikoma tik kraštutiniu atveju. Tokia priemonė turėtų būti proporcinga ir įgyvendinama užtikrinant tinkamas sąlygas, atsižvelgiant į jų specialiuosius poreikius.

Visame baudžiamajame procese turi būti užtikrinta tokių asmenų privatumo, asmens neliečiamybės ir asmens duomenų apsauga.

D) Kokie teisiniai terminai taikomi vykdam tyrimą?

Turite teisę reikalauti, kad jūsų byla būtų išnagrinėta per pagrįstą laikotarpį.

Baudžiamojo nusižengimo, nusikalstamo ar itin sunkaus nusikalstamo atvejais tyrimas atitinkamai turėtų būti užbaigtas per du, keturis arba šešis mėnesius. Vis dėlto laikytis šių terminų nėra teisiškai privaloma.

Galite pateikti skundą prokurorui, reikalaujamas, kad būtų įvertinti policijos veiksmai ir pašalinti vėlavimai atliekant tyrimą. Prokuroras jus turi informuoti apie tokio vertinimo išvadas.

E) Kokie yra ikiteisminio tyrimo veiksmai, įskaitant kardomajam kalinimui alternatyvias priemones ir perkėlimo į kilmės valstybę galimybes (Europos teisminės priežiūros orderis)?

Ikiteisminis tyrimas yra baudžiamojo proceso etapas, trunkantis nuo baudžiamojo persekiojimo pradžios iki pateikiamas kaltinamasis aktas, pasiūloma sudaryti susitarimą dėl išankstinio kaltės pripažinimo arba teisėsaugos institucija priima galutinį sprendimą dėl bylos esmės.

Atliekant ikiteisminį tyrimą iš esmės renkami ir saugomi įrodymai bei rengiama medžiaga, kuri yra pagrindas tolimesniems sprendimams priimti.

Baudžiamasis persekiojimas pradėdamas priėmus sprendimą pradėti baudžiamąjį persekiojimą arba vykdam užtikrinimo, vienetinius arba imperatyvius veiksmus.

Kardomasis kalinimas gali būti pakeistas laidavimu, užstatu ar priežiūra. Tokios alternatyvios priemonės gali būti taikomos tik tuo atveju, kai kardomasis kalinimas taikomas dėl pabėgimo grėsmės ir kaip prevencinio sulaikymo priemonė. Šias alternatyvias priemones teismas gali taikyti, jeigu piliečių asociacija ar patikimas asmuo laiduoja už jūsų gerą elgesį arba jeigu jūs pasirašytinai įsipareigojate nedaryti nusikalstamų veikų, arba jeigu kardomojo kalinimo tikslas gali būti pasiektas prižiūrint probuotojui.

Teismas taip pat gali sutikti taikyti finansinę garantiją (piniginį užstatą) kaip alternatyvą kardomajam kalinimui, siekiant išvengti pabėgimo grėsmės, arba prevenciniam sulaikymui. Jei pažeidžiate taisykles, finansinė garantija atitenka valstybei ir jums bus pritaikytas kardomasis kalinimas.

Jeigu jums taikoma viena iš kardomojo kalinimo alternatyvų, teismas jums gali nustatyti pagrįstus įpareigojimus ar apribojimus (pavyzdžiui, draudimą išvykti iš šalies, išvykti iš tam tikros vietovės, susitikti su tam tikrais asmenimis, vairuoti transporto priemonę ir kt.).

Europos teisminės priežiūros orderiu siekiama užtikrinti geresnę visuomenės apsaugą, suteikiant galimybę jums, kaip vienoje valstybėje narėje gyvenančiam asmeniui, kuriam kitoje valstybėje narėje iškelta baudžiamoji byla, būti prižiūrimam valstybės, kurioje jūs gyvenate laukdami teisminio nagrinėjimo, institucijų.

Tai kardomajam kalinimui alternatyvi priemonė, kai priežiūros vykdymą kontroliuoja gyvenamosios vietos valstybė narė. Jei tokios priemonės neįvykdomos, valstybė narė grąžina asmenį kilmės valstybei narėi.

Nors toks sprendimas taikomas visų nusikalstamų veikų atvejais ir nėra taikomas tik tam tikro sunkumo nusikalstamoms veikoms, paprastai priežiūros priemonės turėtų būti taikomos nesunkių nusikalstamų veikų atvejais.

Paskutinis naujinimas: 02/03/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Mano teisės teismo nagrinėjimo metu

A) Kur vyks teisminis procesas?

Pagrindinis teisminis procesas paprastai vyksta apylinkės teisme. Tam tikrais atvejais byla gali būti nagrinėjama Specializuotame baudžiamųjų bylų teisme [slov. *Špecializovaný trestný súd*] arba regiono sostinės apylinkės teisme.

Byla nagrinėjama teisme, kurio jurisdikcijoje padaryta nusikalstama veika.

Byla taip pat gali būti nagrinėjama teisme, kurio jurisdikcijoje gyvena, dirba arba paprastai būna kaltinamasis, arba teisme, kurio jurisdikcijoje prokuroras pateikė kaltinamąjį aktą.

B) Ar kaltinimai gali būti pakeisti? Jei taip, kokias teises į informaciją turiu šioje srityje?

Jeigu prokuroras nori perkvalifikuoti veiką į kitokį nusikalstimą nei ją kvalifikavo policija, jis turi apie tai jus informuoti prieš pateikiant kaltinamąjį aktą ir pasiteirauti, ar norite papildyti tyrimą.

Jei prasidėjus pagrindiniam bylos nagrinėjimui paaiškėja, kad padarėte kitą nusikalstamą veiką, teismas grąžina bylą prokurorui tolimesniems ikiteisminio tyrimo veiksams ir papildomam tyrimui atlikti, jeigu prokuroras to prašo.

Jeigu teismas ketina jus pripažinti kaltu pagal griežtesnę teisės normą, nei siūlė prokuroras, jis gali tai daryti. Vis dėlto teismas jus turi informuoti apie tokią galimybę prieš paskelbdamas įrodymų rinkimo etapą užbaigtu.

Teismas jums suteiks terminą pasirengti gynybai ir, jums paprašius, atidės pagrindinį baudžiamosios bylos nagrinėjimą ne mažiau kaip 5 darbo dienoms.

C) Kokios yra mano teisės per teismo posėdžius?

i) Ar privalau dalyvauti teismo posėdyje? Kokiomis sąlygomis galiu nedalyvauti bylos nagrinėjime teisme?

Turite teisę (ne pareigą) dalyvauti bylos nagrinėjime. Jei sutinkate arba atsisakote dalyvauti teismo posėdyje, arba kitais teisės aktuose nustatytais pagrindais teisimas gali nagrinėti bylą jums nedalyvaujant. Ta pati tvarka taikoma bylą nagrinėjant apeliacine tvarka.

ii) Ar turiu teisę į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas?

Jeigu nesuprantate kalbos, kuria nagrinėjama byla, turite teisę į vertimo žodžiu paslaugas. Jeigu reikia išversti svarbius dokumentus, įrašus ar sprendimus, nagrinėjant bylą dalyvaus ir vertėjas raštu.

iii) Ar turiu teisę turėti advokatą?

Visame baudžiamajame procese turite teisę būti atstovaujamas jūsų pasirinkto arba jums paskirto advokato.

Turite turėti advokatą nuo tada, kai jums pateikti kaltinimai, arba jeigu esate sulaikytas, atliekate bausmę arba esate stebimas sveikatos priežiūros įstaigoje, jeigu buvo apribotas jūsų teisinis veiknumas, byloje nagrinėjamas itin sunkus nusikaltimas, esate nepilnametis arba jeigu jums byla iškelta kaip pabėgėliui. Jeigu neturite advokato tais atvejais, kai privalote jį turėti, jums bus suteiktas terminas, per kurį turite pasirinkti advokatą. Jei per nustatytą terminą to nepadarysite, jums nedelsiant bus paskirtas advokatas.

Jei neišgalite pasisamdyti advokato ir pateikiate prašymą, kad advokatas jums būtų paskirtas, teismas turi jums paskirti advokatą net ir tais atvejais, kai neprivaloma turėti advokatą. Turite pateikti įrodymus, kad neturite pakankamai lėšų.

iv) Apie kokias kitas procesines teises turėčiau žinoti? (pvz., įtariamųjų pristatymas teismui)

Pradėjus nagrinėti bylą turite teisę „pripažinti“ arba „neigti kaltę“. Jei pripažįstate kaltę, teismas nagrinės tik tuos įrodymus, kurie reikalingi sprendimui dėl bausmės ir (arba) žalos atlyginimo priimti.

Nagrinėjant bylą prokuroras apklausia kaltinamąjį, liudytojus ir ekspertus. Jūs arba jūsų advokatas taip pat galite užduoti klausimus. Jūsų liudytojus apklausia jūsų advokatas arba jūs pats. Turite teisę pareikšti prieštaravimą dėl apklausos vykdymo būdo.

Teismui pabaigus nagrinėti įrodymus galite pasakyti baigiamąją kalbą. Po prokuroro baigiamosios kalbos teismas gali suteikti galimybę pasisakyti nukentėjusiajam, jūsų advokatui arba kitiems asmenims. Jūs visada pasisakysite paskutinis. Jūs turite, be kita ko, šias teises: ginčyti kaltinamąjį aktą, surinktus įrodymus ir nusikaltimą, kuriuo esate kaltinamas, nurodyti lengvinančiąsias aplinkybes ir ginčyti bausmę. Teismas gali sustabdyti jūsų baigiamąją kalbą tik tuo atveju, jeigu kalbate apie tai, kas nesusiję su jūsų byla. Po baigiamųjų kalbų taip pat turite teisę tarti baigiamąjį žodį, per kurį jūs negalite būti sustabdytas.

D) Galimos bausmės

Laisvės atėmimas – atsižvelgiant į nusikaltimo sunkumą skiriama iki įkalinimo iki gyvos galvos. Negali būti skirta mirties bausmė. Jeigu jums paskirta 2 ar 3 metų laisvės atėmimo bausmė, teismas gali atidėti bausmės vykdymą nustatydamas probaciją arba jos nenustatydamas ir nustatyti 1–5 metų laikotarpį, per kurį turite nedaryti nusikalstamų veikų. Jei pažeidžiate teismo nustatytus įpareigojimus ir apribojimus, bausmę turėsite atlikti įkalinimo įstaigoje.

Namų areštas – iki vienių metų už baudžiamuosius nusižengimus. Privalote neišvykti už savo gyvenamosios vietovės ribų ir nedaryti nusikalstamų veikų. Jei pažeidžiate šias sąlygas, bausmę turėsite atlikti įkalinimo įstaigoje.

Viešieji darbai – 40–300 valandų už baudžiamąjį nusižengimą, tačiau tik jums iš anksto sutikus. Viešuosius darbus turite atlikti neatlygintinai savo laisvu laiku. Jei neatliekate viešųjų darbų nurodytu laiku ir apimtimi, teismas už kiekvienas dvi valandas neatliktų viešųjų darbų skirs vieną dieną įkalinimo.

Bauda, turto konfiskavimas; turto konfiskavimą teismas skiria už tyčinius nusikaltimus, kuriuos darant įgyta turto arba padaryta žala. Bauda gali siekti nuo 160 iki 331 930 EUR. Turto konfiskavimas gali būti taikomas visam neteisėtai įgytam turtui. Turtas gali būti konfiskuotas, jeigu jis buvo naudojamas darant nusikaltimą.

Teisių atėmimas – 1–10 metų draudžiama užsiimti tam tikra veikla, pavyzdžiui, užsiimti profesine veikla, dirbti, užimti pareigas ar užsiimti kita veikla (pavyzdžiui, vairuoti transporto priemonę), kurią vykdydami padarėte nusikaltimą.

Draudimas gyventi tam tikroje vietoje – 1–5 metams jums uždraudžiama gyventi tam tikroje vietovėje.

Draudimas dalyvauti viešuosiuose renginiuose – 1–10 metų jums uždraudžiama dalyvauti sporto, kultūros ar kituose viešuosiuose renginiuose, kuriuose padarėte nusikaltimą.

Garbės titulų ir apdovanojimų praradimas – prarandate apdovanojimus ir kitus garbės titulus, suteiktus pagal specialiuosius teisės aktus.

Kario ar kitokio laipsnio pažeminimas arba praradimas.

Išsiuntimas iš Slovakijos Respublikos teritorijos. Jums gali būti skirta nuo 1 iki 15 metų išsiuntimo iš šalies bausmė, nebent esate Slovakijos pilietis, bet kurios kitos ES valstybės narės pilietis arba Europos ekonominės erdvės susitarimo šalies pilietis, arba jums buvo suteiktas prieglobstis. Ši taisyklė netaikoma, jeigu keliate grėsmę nacionaliniam saugumui arba viešajai tvarkai. Negalite būti išsiųstas į šalį, kurioje grėsmė jūsų asmens laisvei arba jūsų gyvybei kils dėl rasės, pilietybės, religijos, politinių įsitikinimų ar panašių priežasčių.

Paskutinis naujinimas: 02/03/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Mano teisės pasibaigus teismo procesui

A) Ar turiu teisę skųsti teismo sprendimą?

Po kaltinamojo akto pateikimo teismas gali nenagrinėdamas bylos teisme priimti teismo baudžiamąjį įsakymą. Jeigu teismas priima teismo baudžiamąjį įsakymą, per 8 dienas nuo pranešimo apie teismo baudžiamąjį įsakymą galima pareikšti prieštaravimą. Pareiškus prieštaravimą teismo baudžiamasis įsakymas atšaukiamas ir rengiamas teismo posėdis.

Pirmosios instancijos teismo sprendimas gali būti skundžiamas iškart po bausmės paskelbimo arba per 15 dienų nuo tokio paskelbimo dienos. Jeigu teismo posėdyje nedalyvavote, apeliacinis skundas turi būti raštu pateiktas sprendimą priėmusiam teismui per 15 dienų nuo sprendimo įteikimo dienos. Galima skųsti visą sprendimą arba jo dalį.

Jei sprendimas apskundžiamas, jis neįsiteisėja ir netampa vykdytinu, kol apeliacinis teismas nepriima sprendimo.

Apeliacinis teismas atmes jūsų skundą, jeigu jį pateiksite pasibaigus apeliacinio skundo pateikimo terminui, jeigu atsisakėte savo teisės pateikti apeliacinį skundą arba jeigu jis mano, kad pirmosios instancijos teismo sprendimas yra teisingas ir teisėtas. Apeliacinio teismo sprendimas yra galutinis ir vykdytinas.

Apeliacinis teismas taip pat gali panaikinti sprendimą ir grąžinti bylą toliau nagrinėti žemesnės instancijos teismui arba priimti sprendimą pats.

B) Kokiomis kitomis teisių gynimo priemonėmis galima naudotis?

Apeliacinio teismo sprendimas yra neskundžiamas.

Galima pateikti apeliacinį skundą Aukščiausiajam Teismui [slov. *dovolanie*], prašymą teisingumo ministrui pateikti apeliacinį skundą Aukščiausiajam Teismui arba prašymą atnaujinti bylos nagrinėjimą. Vis dėlto apeliacinio teismo galutinis sprendimas tebegalioja ir tebėra vykdytinas. Jeigu jums skirta laisvės atėmimo bausmė be probacijos arba lygtinio paleidimo galimybės, turite pradėti atlikti laisvės atėmimo bausmę.

Per trejus metus nuo teismo rašytinio sprendimo gavimo galite pateikti apeliacinį skundą Aukščiausiajam Teismui teisme, kuris priėmė sprendimą pirmojoje instancijoje. Apeliacinis skundas Aukščiausiajam Teismui gali būti pateiktas tik tam tikrais pagrindais, nurodytais Baudžiamojo proceso kodekse.

Galima pateikti prašymą atnaujinti bylos nagrinėjimą, jeigu paaiškėjo naujų faktinių aplinkybių, kurios nebuvo žinomos nagrinėjant bylą, ir šios naujos faktinės aplinkybės yra tokios svarbios, kad dėl jų gali pasikeisti galutinis sprendimas.

C) Kokios yra nuteisimo pasekmės?

i) Informacija apie teistumą

Jei buvote pripažintas kaltu, tokia informacija bus saugoma nuosprendžių registre. Jos gali paprašyti įvairios valstybės institucijos, pavyzdžiui, nagrinėjant kitas baudžiamąsias bylas. Dokumento kopijoje [slov. *odpis*] iš nuosprendžių registro pateikiama informacija apie visus apkaltinamuosius nuosprendžius, o nuosprendžių registro ištraukoje [slov. *výpis*] nepateikiama informacija apie panaikintus apkaltinamuosius nuosprendžius.

v) Bausmės vykdymas, kalinių perdavimas, probacija ir alternatyvios sankcijos

Teismo nuosprendžiui, kuriuo jums buvo paskirta laisvės atėmimo bausmė, tapus vykdytinu teismas jums nurodys atvykti į įkalinimo įstaigą bausmei atlikti arba jis nurodys jus atvesdinti į įkalinimo įstaigą.

Sunkiai susirgus galima paprašyti teismo atidėti laisvės atėmimo bausmės vykdymą. Jeigu jums paskirtos laisvės atėmimo bausmės laikotarpis neviršija vienu metų, teismas dėl svarbių priežasčių jos vykdymą gali atidėti iki 3 mėnesių (arba, išimtiniais atvejais, ilgiau).

Jeigu jūsų bausmės vykdymas atidėtas vykdant probaciją, turite vykdyti jus prižiūrinčio probacijos pareigūno nurodymus ir teismas stebės jūsų elgesį per nustatytą probacijos laikotarpį. Teismas gali priimti sprendimą, nurodydamas, kad įvykdėte probacijos sąlygas arba jų neįvykdėte, pastaruoju atveju jums bus nurodyta atlikti bausmę įkalinimo įstaigoje.

Alternatyvios sankcijos – bausmės, kurios skiriamos kaip laisvės atėmimo alternatyva. Jomis siekiama užtikrinti visuomenės apsaugą, kartu suteikiant galimybę nuteistajam bausmę atlikti ne įkalinimo įstaigoje.

Alternatyvios bausmės: namų areštas, viešieji darbai, baudos, bausmės vykdymo atidėjimas ir bausmės vykdymo atidėjimas vykdant probaciją.

Paskutinis naujinimas: 02/03/2022

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas:

Atsakovai (baudžiamosios bylos) - Suomija

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, kai asmuo yra įtariamas arba kaltinamas nusikaltimu, už kurį traukiama baudžiamojon atsakomybėn. Informaciją apie nesunkius pažeidimus, kaip antai Kelių eismo taisyklių pažeidimai, už kuriuos paprastai skiriama fiksuoto dydžio bauda, rasite 5 duomenų suvestinėje.

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Toliau pateikiama trumpa etapų, kurie paprastai sudaro baudžiamąjį procesą, santrauka.

Ikiteisminis tyrimas

Kaltinimų ir kitų prokuroro sprendimų svarstymas

Teismo procesas

Bausmės vykdymas

Išsamesnės informacijos apie visus šiuos proceso etapus ir savo teises rasite duomenų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija, ji skirta tik susipažinti.

Europos Komisijos vaidmuo

Atkreipkite dėmesį, kad Europos Komisija nevaidina jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese, todėl, jei ir turėtumėte nusiskundimų, ji niekuo negalėtų padėti. Informacijos apie tai, kaip ir kur reikėtų paduoti skundą, rasite šiose duomenų suvestinėse.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

 [1 – Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

 [2 – Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu](#)

Apklausa

Sulaikymas

Pirma teismo apklausa

Etapas prieš pagrindinį nagrinėjimą

Policijos veiksmų skundimas

Kalbinės teisės

 [3 – Mano teisės vykstant teismo procesui](#)

 [4 – Mano teisės teismui priėmus nuosprendį](#)

 [5 – Kelių eismo taisyklių pažeidimai](#)

Susijusios nuorodos

 [Baudžiamasis procesas apylinkės teisme](#)

Paskutinis naujinimas: 15/01/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

1. Kaip gauti teisinę pagalbą

Gauti nepriklausomą teisinę pagalbą ypač svarbu, jei kokių nors būdu dalyvaujate baudžiamajame procese. Duomenų suvestinėse rasite atsakymus, kada ir kokiomis sąlygomis turite teisę, kad jums atstovautų advokatas. Taip pat sužinosite, kuo advokatas gali jums padėti. Šioje bendrojoje duomenų suvestinėje sužinosite, kaip surasti advokatą ir kas padengs išlaidas advokatui, jei pats neturėsite pakankamai lėšų jam sumokėti.

Kaip rasti advokatą?

Jei įtariama, kad padarėte nusikaltimą, visada turite teisę naudotis advokato paslaugomis. Policija gali paklausti, ar jums reikia advokato, tačiau pagal teisę advokatas jums nėra būtinas, jei nesate sulaikytas, suimtas arba įkalintas. Paprastai turite teisę reikalauti, kad per apklausas dalyvautų jūsų pasirinktas advokatas. Jei manote, kad jums reikia advokato, tačiau nežinote, kur jį rasti, advokatą jums gali rasti policija.

Suomijoje advokatų paslaugų monopolijos nėra, todėl advokatu gali būti kiekvienas teisinį išsilavinimą įgijęs asmuo (įstatymas šiuo klausimu dabar yra peržiūrimas). Baudžiamųjų bylų advokatą galite rasti [Suomijos advokatų asociacijos](#) interneto svetainėje. Jums taip pat gali padėti teisinės pagalbos biurai (kontaktinius teisinės pagalbos biurų duomenis galite rasti [čia](#)).

Užmokestis advokatui

Paprastai advokatui turite sumokėti pats. Jei jūsų pajamos nedidelės, teisinę pagalbą galite gauti nemokamai. Tokiu atveju advokato užmokestį arba jo dalį sumokės valstybė. Jei esate įtariamas nusikaltimu, už kurį gali būti skiriama ne trumpesnė nei keturių mėnesių laisvės atėmimo bausmė, jūsų prašymu jums bus paskirtas gynėjas. Užmokestį gynėjui sumokės valstybė. Tačiau, jei būsite nuteistas, gynėjo užmokestį valstybei turėsite gražinti, nebent jūsų pajamos tokios mažos, kad jums turi būti teikiama nemokama teisinė pagalba. Mokėtinos sumos apskaičiuojamos taip pat, kaip ir už teisinę pagalbą.

Gynėju gali būti konsultantas teisės klausimais, advokatas ar kitas teisininkas. Jei prašysite konkretaus advokato paslaugų, dažniausiai jis bus paskirtas jūsų gynėju.

Susijusios nuorodos

- [Suomijos advokatų asociacija](#)
- [Suomijos advokatų asociacija](#)
- [Finlands Advokatförbund](#)
- [Oikeusaputoimistojen yhteystiedot](#)
- [Valstybės teisinės pagalbos biurų kontaktiniai duomenys](#)
- [Kontaktinformation för rättshjälpsbyråerna](#)
- [Pajamų ribos teisei pagalbai gauti](#)
- [Inkomstränser för beviljande av rättshjälp](#)

Paskutinis naujinimas: 15/01/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([fi](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

2. Mano teisės ikiteisminio tyrimo laikotarpiu ir iki baudžiamosios bylos atidavimo teismui

Kokia yra ikiteisminio tyrimo paskirtis?

Policija privalo pradėti ikiteisminį tyrimą, jei yra pagrindas įtarti, kad padarytas nusikaltimas. Apie įtariamą nusikaltimą policijai gali pranešti nukentėjusysis. Policija gali išsiaiškinti įtariamus nusikaltimus ir kitais būdais (pavyzdžiui, pastebėti, kad daromas nusikaltimas) ir privalo pradėti tyrimą.

Kokie yra ikiteisminio tyrimo etapai?

Ikiteisminiu tyrimu siekiama išsiaiškinti padarytą nusikaltimą ir jį darant dalyvavusius asmenis bei surinkti įrodymus, būtinus kaltinimams pateikti ir vėliau nagrinėjant bylą teisme. Ikiteisminį tyrimą vykdo policija, o kai kuriais atvejais – Suomijos valstybės sienos apsaugos tarnyba, muitinė arba kariškiai. Visos institucijos, turinčios teisę vykdyti ikiteisminį tyrimą, šiose duomenų suvestinėse vadinamos „policija“.

Apklausa

Policija gali jus iškviešti į policijos nuovadą apklausai. Be to, policija gali jums paskambinti ir apklausti telefonu. Apklausoje paskirtis – išsiaiškinti, ar yra pagrindas įtarti, kad įvykdytas nusikaltimas ir kad jį padarėte jūs.

Sulaikymas / suėmimas

Jei esate kviečiamas į apklausą, turite būtinai atvykti. Priešingu atveju į apklausą jus gali atvesdinti policija. Be to, tokiu atveju policija jus gali suimti.

Pirmasis teismo posėdis

Jei policija prašo priimti nutartį dėl jūsų suėmimo, teismo posėdis dėl suėmimo skyrimo turi įvykti per keturias dienas nuo jūsų sulaikymo. Posėdis dėl suėmimo vyksta teisme, ir teismas nusprendžia, ar turite būti suimtas, ar paleistas. Jei esate suimamas, teismas taip pat nustato vėliausią datą, iki kurios jums turi būti pareikšti kaltinimai.

Jei policija neprašo jums skirti suėmimo, pirmasis teismo posėdis gali būti faktinis pagrindinis teismo posėdis.

Kaltinimų surinkimas iki pagrindinio teismo posėdžio

Prieš bylos nagrinėjimą teisme policija atlieka ikiteisminį tyrimą ir visą surinktą medžiagą pateikia ikiteisminio tyrimo byloje. Ikiteisminio tyrimo medžiaga perduodama prokurorui. Tada prokuroras sprendžia, ar yra pakankamas pagrindas įtarti, kad įvykdytas nusikaltimas ir kad jį padarėte jūs.

Policija turi informuoti jus arba jūsų advokatą apie ikiteisminio tyrimo eigą ir rastus jūsų kaltės įrodymus. Įrodymus galite rinkti ir jūs pats arba jums gali padėti advokatas, kuris įrodinės jūsų nekaltumą. Taip pat galite prašyti, kad įrodymai būtų įtraukti į ikiteisminio tyrimo medžiagą.

Prieš faktinį pagrindinį teismo posėdį gali įvykti kelios apklausos. Taip pat gali būti surengti keli teismo posėdžiai dėl suėmimo skyrimo.

Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu

Išsamesnės informacijos apie savo teises kiekviename ikiteisminio tyrimo etape rasite spustelėjęs toliau pateiktas nuorodas:

1. [Apklausa](#)
 2. [Sulaikymas / suėmimas](#)
 3. [Pirmasis teismo posėdis](#)
 4. [Prieš pagrindinį teismo posėdį](#)
 5. [Skundai dėl policijos veiksmų](#)
 6. [Kalbinės teisės](#)
1. [Apklausa](#)

Kodėl policija gali mane apklausti?

Galite būti apklaustas, jei policija įtaria, kad ką nors žinote apie įtariamą nusikaltimą. Per apklausą siekiama išsiaiškinti įtariamą nusikaltimą ir jį padariusį asmenį. Apklaustas galite būti ir tada, jei policija nori išsiaiškinti, kokia žala padaryta dėl nusikaltimo, net jei nesate įtariamas jo padarymu.

Kokios informacijos gausiu apie savo teises?

Policija apie tai, kokį statusą turite per apklausą (tai yra esate nukentėjęs, įtariamasis ar liudytojas), jums turi pranešti kuo greičiau iki apklausos pradžios. Jei esate nukentėjęs arba įtariamasis, turite teisę, kad apklausoje kartu dalyvautų ir advokatas. Jei esate apklausiamas kaip įtariamasis, policija taip pat turi jums tiksliai nurodyti, kuo esate įtariamas.

Jei policija jus sulaikė dėl to, kad esate įtariamas padaręs nusikaltimą, jei esate suimtas arba jums paskirtas kardomasis kalinimas, policija nedelsdama turi jus informuoti apie teisę turėti advokatą. Jei reikalaujate advokato, jums neprivaloma atsakyti į jokių klausimų tol, kol jis atvyks. Tačiau net ir advokatu nedalyvaujant, visais atvejais privalote jus apklausančiam asmeniui nurodyti teisingus savo duomenis.

Policija privalo jus apklausti ramiai ir tiksliai. Policija negali daryti jokių neteisingų pareiškimų, duoti jokių pažadų ir negali nieko išgavoti. Taip pat draudžiama varginti apklausiamą asmenį, jam grasinti ar prieš jį naudoti prievartą, taikyti kokias nors kitas netinkamas poveikio priemones arba metodus asmens valiai, atminčiai, vertinimui arba sprendimo laisvei paveikti, kad būtų gautas jo prisipažinimas arba padaryta įtaka duodamiems parodymams.

Kas bus, jei nemoku vietos kalbos?

Jei nemokate suomių arba švedų kalbos, policija pasirūpins, kad per apklausą jums padėtų vertėjas. Daugiau informacijos apie savo kalbines teises rasite [6 skyriuje „Kalbinės teisės“](#). Kai kurie policijos pareigūnai gali jus apklausti ir anglų kalba. Už vertėjo paslaugas mokėti nereikia. Vertėjas turi išversti policijos klausimus ir jūsų atsakymus.

Be to, pabaigus apklausą, kartu su vertėju perskaitysite visą apklausos protokolą ir galėsite nurodyti tai, ką policija užfiksavo neteisingai. Labai svarbu, kad vertėjo padedamas, protokolą peržiūrėtumėte itin atidžiai, nes jo turinys teisiamejame posėdyje gali būti panaudotas prieš jus.

Ar galiu turėti advokatą?

Per apklausą teisę turėti advokatą turite visais atvejais: ir jei esate suimtas, ir jei nesuimtas. Kol nėra advokato, jums neprivaloma atsakyti į jokių klausimų. Jei jums būtinas vertėjas, jo paslaugomis galite naudotis ir kalbėdamiesi su savo advokatu.

Jei jums žinomas advokatas, kurio paslaugomis norite naudotis, galite paprašyti policijos, kad padėtų su juo susisiekti. Jei neturite advokato, jį gali surasti policija. Be to, policija gali jums pateikti priklausančių Suomijos advokatų asociacijai arba dažnai baudžiamosiose bylose dirbančių advokatų sąrašus.

Tuomet advokatą pasirinkti galėsite pats, o policija su juo susisieks.

Ar turiu atsakinėti į policijos klausimus?

Policijai visada turite pateikti teisingus asmens duomenis. Į visus kitus klausimus galite neatsakinėti. Jei jums žinoma kokia nors informacija, kuri padėtų išsiaiškinti nusikaltimą, kad nebebūtumėte įtariamas jo padarymu, būtų protinga atsakyti į pateiktus klausimus. Apie tai, ar verta atsakinėti į klausimus, turėtumėte pasitarti su savo advokatu.

Be to, policija turi vadovautis apklausos laiką reglamentuojančiais įstatymais. Paprastai apklausos negali būti vykdomos nuo 22.00 iki 7.00 val. Daugiau informacijos apie apklausos laiką rasite [čia](#).

Ar policija gali atlikti mano kūno apžiūrą ir paimti pirštų antspaudus?

Policija turi teisę paimti pirštų antspaudus, jei esate įtariamas nusikaltimo padarymu. Policija turi teisę atlikti kūno apžiūrą, tai yra patikrinti, kas yra jūsų drabužiuose ir ką turite, jei esate įtariamas padaręs nusikaltimą, už kurį gali būti skiriama ne trumpesnė kaip šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė arba kuris nurodytas [Prievaratos priemonių įstatymo](#) 5 skyriaus 10 dalyje.

Policija turi teisę atlikti kūno apžiūrą, taip pat paimti kraujo mėginį ar atlikti kitokį fizinį kūno patikrinimą, jei esate įtariamas padaręs nusikaltimą, už kurį gali būti skiriama ne trumpesnė kaip šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė arba kuris nurodytas [Prievaratos priemonių įstatymo](#) 5 skyriaus 11 dalyje. Paprastai kūno apžiūra gali būti atliekama įprastinių nusikaltimų, tokių kaip vagystė, užpuolimas sunkinančiomis aplinkybėmis ir su narkotikais susiję nusikaltimai, atvejais. Tai reiškia, kad tokiais atvejais paimamas ir DNR mėginys.

2. Suėmimas

Kodėl policija gali mane suimti?

Suėmimo paskirtis – užtikrinti ikiteisminį tyrimą. Policija gali jus suimti, jei esate įtariamas padaręs sunkų nusikaltimą, už kurį gali būti skiriama ne trumpesnė kaip dvejų metų laisvės atėmimo bausmė. Tokiu atveju vienintelis būtinas suėmimo pagrindas – pakankamai pagrįstas įtarimas, kad padarėte nusikaltimą. Jei esate įtariamas padaręs apysunkį nusikaltimą, pavyzdžiui, užpuolimą sunkinančiomis aplinkybėmis arba vagystę, galite būti suimtas, jei ne tik esate įtariamas padaręs nusikaltimą, bet ir yra priežasčių manyti, kad galite:

pabėgti arba kitaip vengti tyrimo;

apsunkinti bylos tyrimą; arba

toliau daryti nusikaltimus.

Be to, policija gali jus suimti, jei esate jai nežinomas ir atsisakote pasakyti savo vardą, pavardę ar adresą arba jei nurodote akivaizdžiai neteisingą vardą ir pavardę ar adresą. Taip pat policija gali jus suimti, jei neturite nuolatinės gyvenamosios vietos Suomijoje ir yra tikėtina, kad galite išvykti iš šalies vengdamas tyrimo, teismo arba bausmės vykdymo.

Sprendimą dėl jūsų suėmimo priims valstybės tarnautojas, turintis teisę spręsti suėmimo klausimus, ir teismo nutarties dėl to nereikia. Tarp valstybės tarnautojų, galinčių skirti suėmimą, yra aukštesniojo rango policininkai, muitinės ir valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai bei prokuroras. Teisinės nuostatos, susijusios su valstybės tarnautojais, turinčiais teisę skirti suėmimą, nurodytos [Prievaratos priemonių įstatymo](#) 1 skyriaus 6 dalyje.

Kokios informacijos gausiu apie savo suėmimą?

Paskelbus, kad esate suimamas arba sulaikomas pagal arešto orderį, policija iš karto turi nurodyti suėmimo pagrindą. Be to, jei paprašysite ir tai neapsunkins tyrimo, turi būti informuojamas kuris nors jūsų šeimos narys arba kitas jums artimas asmuo.

Aš nemoku vietos kalbos. Ar turiu teisę naudotis vertėjo paslaugomis?

Jei nemokate suomių arba švedų kalbos, policija pasirūpins, kad jums būtų suteiktos vertėjo paslaugos. Daugiau informacijos apie savo kalbines teises rasite [6 skyriuje „Kalbinės teisės“](#). Tam tikrais atvejais, jei policijos pareigūnas ir jūs manote, kad tai bus įmanoma atlikti, policijos pareigūnas gali jus apklausti ir anglų kalba. Kol nėra vertėjo, į jokių klausimų atsakyti neprivalote.

Ar galiu susitikti su savo advokatu?

Jei esate suimtas, visada turite teisę susitikti su advokatu. Jei paprašysite, advokatas jums bus paskirtas. Užmokestį už advokato paslaugas sumokės valstybė. Advokatą galite pasirinkti ir pats, tačiau jis turi būti įgijęs teisinį išsilavinimą.

Su advokatu galite pasikalbėti policijai nedalyvaujant, be to, jūsų pokalbio negalima klausytis ir įrašyti. Jei jums būtinos vertėjo paslaugos, jis gali dalyvauti ir jums kalbantis su savo advokatu.

Ar turiu atsakinėti į policijos klausimus?

Į policijos užduodamus klausimus atsakyti neprivalote, tačiau turite pateikti teisingus asmens duomenis. Kai kuriais atvejais jums gali būti naudinga atsakyti į klausimus, nes tai gali padėti išsiaiškinti, kas iš tiesų atsitiko, ir dėl to įtarimai gali sumažėti. Į tai, kad neatsakinėjote į klausimus, teismas gali atsižvelgti nagrinėdamas jūsų kaltės klausimą. Tačiau vien tai, kad neatsakinėjate į klausimus, niekada negali būti laikoma pakankamu pagrindu jus nuteisti.

Kas atsitiks, jei pasakysiu ką nors, kas gali pakenkti mano bylai?

Pagrindinė jūsų teisė yra ta, kad neprivalote padėti įrodyti savo kaltės. Tai reiškia, kad neprivalote sakyti to, kas pagrįstą jūsų kaltę.

Tačiau jei nuspręsite kalbėti tik teisme, turite būti pasiruošęs paaiškinti, kodėl iki tol nieko nesakėte. Teismas turi teisę atsižvelgti į tai, kad tik teisiama jame posėdyje pasakėte, kad buvote kur nors kitur, kai buvo padarytas nusikaltimas. Tai gali pakenkti jūsų parodymų patikimumui.

Jei per apklausą pasakysite tai, kas vėliau pasirodys nenaudinga jūsų bylai, jūsų parodymai gali būti panaudoti prieš jus. Jei teisiama jame posėdyje pateiksite kitokią versiją nei per apklausą, turėsite sugebėti tai pagrįsti, nes teismas jūsų parodymų gali nelaikyti patikimais.

Ar galiu susisiekti su savo šeimos nariais?

Turite teisę susisiekti su artimaisiais, pavyzdžiui, šeimos nariais, nebent policija turėtų rimtą pagrindą apriboti jūsų ryšius. Be to, policija privalo nedelsdama informuoti jūsų artimuosius apie jūsų suėmimą, išskyrus tuos atvejus, kai tai kelia sunkumų tyrimui.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar galiu susisiekti su savo ambasada?

Teisę susisiekti su savo ambasada turite, jei policija neturi rimto pagrindo apriboti jūsų ryšių. Ambasada informuojama ne vėliau, nei policija pateikia prašymą jums skirti suėmimą.

Ar gali policija paimti mano pirštų antspaudus? Ar gali mano DNR mėginys būti užregistruotas?

Jei esate suimtas, policija visais atvejais turi teisę paimti jūsų pirštų antspaudus ir DNR mėginį.

Ar policija gali atlikti mano kūno apžiūrą?

Policija gali nurodyti atlikti jūsų kūno apžiūrą. Tai gali būti jūsų krata siekiant išsiaiškinti, kas yra jūsų drabužiuose arba ką turite, arba kūno apžiūra, kuri reiškia fizinę kūno apžiūrą, kraujo mėginio paėmimą ar kitokį jūsų kūno patikrinimą.

Jei kūno apžiūrai būtina turėti medicinos žinių, ją gali atlikti tik gydytojas. Priešingu atveju tai atlieka policijos pareigūnas arba sveikatos priežiūros specialistas.

Sąlygos, kurioms esant galima atlikti kūno apžiūrą, apibrėžtos teisės aktuose, pavyzdžiui, kai yra pagrįstų įtarimų. Policija gali atlikti kūno apžiūrą visų įprastinių nusikaltimų (vagystės, užpuolimo sunkinančiomis aplinkybėmis ir su narkotikais susijusių nusikaltimų) atvejais.

Kas atsitiks, jei būsiu suimtas pagal Europos arešto orderį?

Jei kitoje valstybėje narėje dėl jūsų išduotas arešto orderis, galite būti suimtas ir perduotas į arešto orderį išdavusią valstybę. Teismo posėdyje, kuriame nagrinėjamas suėmimo klausimas, turite teisę naudotis advokato ir vertėjo paslaugomis. Už šias paslaugas sumokės valstybė, ir jums nereikės gražinti šio užmokesčio valstybei. Advokatą galite pasirinkti ir pats, taip pat tuo atveju, jei esate įtariamas nusikaltimo padarymu.

3. Pirmasis teismo posėdis

Kodėl rengiamas pirmasis teismo posėdis?

Jei policija prašo priimti nutartį dėl jūsų suėmimo, šią nutartį turi priimti teismas. Jei nesate suimtas ir policija nutarties dėl suėmimo priimti neprašo, pirmasis teismo posėdis paprastai yra [pagrindinis posėdis](#), kuriame faktiškai nagrinėjama byla.

Jei esate sulaikytas, policija dėl nutarties dėl jūsų suėmimo turi kreiptis kuo greičiau, tai yra ne vėliau kaip iki trečios dienos nuo jūsų sulaikymo 12 valandos. Priešingu atveju turite būti paleistas. Prašymą skirti suėmimą teismas turi išnagrinėti nedelsdamas.

Jei esate sulaikytas, prašymas skirti suėmimą turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per keturias dienas nuo jūsų sulaikymo dienos. Teismas surengs posėdį ir nuspręs, ar turite būti suimtas, ar paleistas. Vietoj nutarties jus suimti teismas gali uždrausti jums išvykti.

Skirdamas suėmimą, teismas taip pat gali apriboti jūsų ryšius. Tai reiškia, kad nuo suėmimo pradžios negalėsite bendrauti su niekuo, išskyrus savo advokatą. Suomijoje nėra taikoma užstato sistema. Kitaip tariant, negalite teismui pateikti tam tikros pinigų sumos ir būti paleistas iki pagrindinio teismo posėdžio.

Ar turiu teisę turėti advokatą?

Teismo posėdyje, kuriame nagrinėjamas suėmimo klausimas, turite teisę į advokatą. Jūsų prašymu advokatas turi būti paskirtas jūsų gynėju, ir tai reiškia, kad užmokestį jam tiesiogiai sumokės valstybė. Taip pat turite teisę gintis savarankiškai, tačiau jei policija kreipiasi dėl nutarties jus suimti, rekomenduojama naudotis advokato paslaugomis. Advokatą galite pasirinkti ir pats.

Ar turiu teisę į vertėjo paslaugas, jei nemoku kalbos?

Jei nemokate suomių arba švedų kalbos, policija suras jums vertėją. Užmokestį už vertėjo paslaugas sumokės valstybė. Daugiau informacijos apie savo kalbines teises rasite [6 skyriuje „Kalbinės teisės“](#). Teismo posėdyje prašymas priimti nutartį jus suimti jums bus išverstas, jei su juo, padedamas advokato ir vertėjo, nesusipažinote prieš teismo posėdį. Teismo posėdyje visi žodiniai pasisakymai prireikus bus išversti.

Ar turiu kalbėti teisme?

Teisme neprivalote kalbėti. Jei turite advokatą, jis gali pasisakyti jūsų vardu dėl suėmimo skyrimo. Tačiau jei pageidaujate, turite teisę būti asmeniškai išklaustas.

Ar teisme privalau pateikti kitokią informaciją?

Teisme, beje, kaip ir per visą baudžiamąjį procesą, neprivalote pateikti jokios informacijos apie inkriminuojamą nusikaltimą. Tačiau pateikti informaciją jums gali būti naudinga. Ar būtų geriau pasisakyti ir pateikti informaciją, jums padės nuspręsti advokatas.

Ar po teismo posėdžio būsiu suimtas ar paleistas?

Teismui nusprendus, kad yra pagrindas jus suimti ir kad draudimo išvykti nepakanka, būsite suimtas. Jei neturite nuolatinio adreso Suomijoje, beveik neįmanoma, kad bus skirtas draudimas išvykti.

Teismui nusprendus, kad nėra pagrindo jus suimti, bus priimta nutartis nedelsiant jus paleisti. Suomijoje nėra galimybės sumokėti piniginių užstatą kaip garantiją. Pasibaigus posėdžiui, kuriame nagrinėjamas jūsų suėmimo klausimas, arba būsite suimtas, arba jums bus uždrausta išvykti, arba būsite paleistas. Net teismui nusprendus, kad turite būti suimtas, tai gali būti nevykdoma, pavyzdžiui, dėl jūsų sveikatos būklės.

Jei esate suimamas, teismas nustatys terminą, iki kurio prokuroras turi pareikšti kaltinimus. Prokurorui pareikalavus, šis terminas gali būti pratęstas. Ilgiausias terminas kaltinimams pareikšti nėra nustatytas, tačiau jis negali būti ilgesnis, nei būtina užbaigti baudžiamąjį tyrimą ir parengti kaltinamąjį aktą. Paaiškėjus, kad kaltinimams pareikšti nustatytas terminas yra per trumpas, prokuroro prašymu teismas gali jį pratęsti. Teismas jums ir jūsų advokatu turi suteikti galimybę būti išklaustiems dėl pateikto prašymo.

Ar posėdis, kuriame sprendžiama dėl suėmimo, yra viešas?

Paprastai teismo posėdžiai, taip pat ir posėdžiai, kuriuose nagrinėjamas suėmimo klausimas, yra vieši, tačiau dažniausiai, kad nebūtų trukdoma tyrimui, policija prašo, kad šis posėdis vyktų visuomenei nedalyvaujant ir kad bylos medžiaga būtų laikoma slapta, kol nepareikšti kaltinimai. Galutinis sprendimas visada skelbiamas viešai.

Ar galiu pateikti skundą, jei teismas priims nutartį mane suimti?

Nutartį suimti galite apskųsti Apeliaciniam teismui per neribotą apskundimo terminą. Apeliacinis teismas jūsų skundą nagrinės skubos tvarka. Paprastai Apeliacinis teismas sprendimus priima rašytinio proceso tvarka.

Jums pareikalavus, teismas jūsų suėmimo klausimą turi nagrinėti iš naujo, net jei dėl suėmimo nepateikėte skundo, tačiau suėmimo klausimo neprivaloma pakartotinai nagrinėti tol, kol po pirmojo teismo posėdžio nepraeina dvi savaitės. Daugiau informacijos apie sąlygas, kurioms esant jums būtų geriau reikalauti pakartotinai nagrinėti šį klausimą, suteiks jūsų advokatas. Pakartotinai jūsų suėmimo klausimas gali būti nagrinėjamas ir naudojantis vaizdo ryšio priemonėmis. Tokiu atveju laisvės atėmimo vietoje būsite vienas arba su savo advokatu, o teisėjas posėdžiaus vienas arba dalyvaujant jūsų advokatui, ir bus bendraujama naudojantis vaizdo ryšio priemonėmis.

Ar galiu išvykti iš šalies iki teisiamojo posėdžio?

Jei teismas posėdyje dėl suėmimo skyrimo nusprendė, kad turite būti paleistas, iš šalies galite išvykti be apribojimų. Jei teismas jums skirs draudimą išvykti, draudimo turinys bus apibrėžtas teismo nutartyje. Jei bus tęsiamas su jumis susijęs tyrimas, o jūs esate išvykęs iš šalies, suėmimas, jei būtina, gali būti skirtas jums nedalyvaujant. Jei su jumis bus neįmanoma susisiekti, bus išduotas Europos arešto orderis.

4. Veiksmai iki pagrindinio posėdžio, kaltinamojo akto parengimas.

Kokie veiksmai vyks iki pagrindinio teismo posėdžio?

Policija atliks baudžiamąjį tyrimą, o baigusi tyrimą, jo medžiagą perduos prokurorui. Jei jums paskirtas gynėjas, jam taip pat bus pateikta tyrimo medžiaga. Jūs ir jūsų advokatas turite teisę prašyti papildomo tyrimo, jei manote, kad tyrimas dėl kokių nors priežasčių yra neišsamus. Turite teisę gauti baudžiamąjį tyrimo medžiagos kopiją. Jei gynėjas jums nepaskirtas, jums arba jūsų advokatui tyrimo medžiaga savaime pateikta nebus.

Po to prokuroras nuspręs dėl kaltinimų pateikimo. Jei bus pareikšti kaltinimai, gausite kaltinamojo akto kopiją ir šaukimą į pagrindinį teismo posėdį.

Kaltinamajame akte nurodomi kaltinimai ir įrodymai, taip pat išvardijami liudytojai, kuriuos prokuroras kvies į teismą jūsų kaltei įtikinamai įrodyti.

Turite teisę nurodyti liudytojus ar įrodymus patys. Iš esmės yra geriau, jei policija asmenis apklausia vykstant baudžiamajam tyrimui iki teismo posėdžio. Kaip elgtis, jei norite, kad koks nors asmuo dalyvautų kaip liudytojas, tačiau policija į liudytojų sąrašą jo neįtraukė, turėtumėte paklausti savo advokato.

Ar visada rengiamas pagrindinis teismo posėdis?

Prokurorui išsiaiškinus, kad nėra pakankamo pagrindo jūsų kaltei pagrįsti, bus priimtas sprendimas atsisakyti kaltinimų (jų nepareikšti), ir byla bus nutraukta. Jei esate suimtas, tokiu atveju iš karto būsite paleistas.

Be to, prokuroras gali nuspręsti nepareikšti kaltinimų net tada, kai jus laiko kaltu. Tokiu atveju, prokuroro nuomone, teisišasis posėdis nėra būtinas arba dėl jūsų jauno amžiaus, arba dėl to, kad nusikaltimas yra nesunkus. Jei esate įsitikinęs, kad dėl nusikaltimo padarymo esate nekaltas, net ir tuo atveju, jei prokuroras mano priešingai, turite teisę, kad sprendimą byloje priimtų teismas.

Prokurorui nusprendus nepateikti jums kaltinimų, juos pareikšti gali nukentėjusysis.

Kai kurie nesunkūs nusikaltimai gali būti nagrinėjami rašytinio proceso tvarka, o tai reiškia, kad faktinis pagrindinis posėdis nešaukiamas. Nagrinėjimas rašytinio proceso tvarka gali vykti, jei, pavyzdžiui, pripažinote savo kaltę ir tokia proceso tvarka neprieštaraujate.

Ar galiu pripažinti savo kaltę iki teisiamojo posėdžio?

Kad esate kaltas dėl nusikaltimo padarymo, galite prisipažinti policijai. Jūsų byla vis tiek gali būti atiduota nagrinėti pagrindiniame teismo posėdyje, jei prokuroras pareikš kaltinimus ir nagrinėjimas nebus galimas rašytinio proceso tvarka. Kartais, jei prisipažįstate kaltas ir padedate nusikaltimo tyrime, gali būti skirta švelnesnė bausmė, tačiau tai lemia teismo sprendimas.

Prisipažinimas neturi įtakos jūsų teisei pateikti apeliacinį skundą. Be to, bet kurio metu galite atsisakyti prisipažinimo. Net jei prisipažinimo atsisakysite, teismas į tai gali atsižvelgti, nusprenddamas, ar esate kaltas.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti iki bylos nagrinėjimo teisme?

Atsižvelgiant į tai, kaip vyksta tyrimas, kaltinimai vykdant baudžiamąjį tyrimą gali būti pakeisti. Jei baudžiamajame tyrime išaiškintos pagrindinės nusikaltimo aplinkybės, prokuroras taip pat gali jums pareikšti kaltinimą dėl kito nusikaltimo nei tas, kuriuo esate įtariamas (pavyzdžiui, policija jus įtaria tyčiniu nužudymu, o prokuroras pareiškia jums kaltinimus dėl netyčinio nužudymo). Prokuroras kaltinimus gali patikslinti net po to, kai jie jau pareikšti.

Ar man gali pateikti kaltinimus dėl nusikaltimo, kuriuo jau buvau apkaltintas kitoje valstybėje narėje?

Jūsų negali kaltinti dėl nusikaltimo, dėl kurio jums jau buvo pareikšti kaltinimai kitoje valstybėje narėje. Tokiu atveju būtina, kad kitoje valstybėje narėje priimtas sprendimas būtų galutinis ir būtų kuri nors iš šių sąlygų:

kaltinimai buvo atmesti;

buvote pripažintas kaltu, tačiau jums nebuvo paskirta bausmė;

nuosprendis yra įvykdytas arba vykdomas; arba

pagal valstybės, kurioje priimtas nuosprendis, įstatymus suėjo bausmės vykdymo senaties terminas.

Jei manote, kad kaltinimai jums pateikti dėl nusikaltimo, kuriuo jau buvote apkaltintas kitoje valstybėje narėje, būtina apie tai turėtumėte pasikalbėti su savo advokatu.

5. Skundai dėl policijos veiksmų

Manau, kad policija su manimi pasielgė neteisingai. Kam galiu dėl to pasiskųsti?

Jei manote, kad vykdydamas tarnybines pareigas policininkas su jumis pasielgė neteisingai, galite pateikti administracinį skundą. Tokiu atveju policininko veiksmai bus tiriami.

Administracinis skundas teikiamas aukštesniojo rango policininkui arba vyriausiajam teisių apsaugos pareigūnui. Vyriausieji teisių apsaugos pareigūnai yra Teisingumo kancleris ir Parlamento ombudsmenas. Skundas turi būti pateiktas raštu laisva forma.

Jei įtariate, kad policijos pareigūnas padarė nusikaltimą, galite apie tai pranešti. Policija visais atvejais privalo užregistruoti pranešimą pagal jūsų pateiktą informaciją. Jei policininkas įtariamas nusikaltimo padarymu, tyrimui vadovauja prokuroras. Tokiu atveju tik prokuroras turi teisę spręsti, ar yra pagrindas įtarti, kad padarytas nusikaltimas ir ar turi būti vykdomas baudžiamasis tyrimas. Policija nedelsdama privalo pateikti pranešimo apie nusikaltimą kopiją atitinkamam prokurorui, kad būtų galima paskirti atsakingą tyrėją. Taip pat turite teisę sužinoti, ar baudžiamasis tyrimas pradėtas ir kaip jis vyksta.

Jei policija su jumis elgiasi netinkamai, visada turėtumėte paklausti savo advokato, kaip elgtis ir ką dėl to daryti.

6. Kalbinės teisės

Jei esate įtariamas padaręs nusikaltimą, visuose baudžiamąjo proceso etapuose turite teisę vartoti suomių arba švedų kalbą. Jei suomių arba švedų kalbos nemokate, per apklausą ir bylos nagrinėjimą teisme jums bus teikiamos vertėjo paslaugos. Teisę naudotis vertėjo paslaugomis turite ir tada, kai per apklausas kalbatės su savo advokatu. Už vertėjo paslaugas mokėti nereikia.

Kai kurie policininkai per apklausas gali kalbėti angliškai, o išimtiniais atvejais – ir kitomis kalbomis. Jei manote, kad jūs ir policininkas nesuprantate vienas kito dėl kalbos dalykų, turite teisę reikalauti vertėjo paslaugų. Labai svarbu, kad gerai suprastumėte apklausos turinį ir galėtumėte pasirašyti apklausos protokolą.

Institucijos neprivalo išversti visos medžiagos, surinktos per baudžiamąjį tyrimą, į jums suprantamą kalbą. Paprastai baudžiamojo tyrimo medžiaga neverčiama. Dėl šios priežasties ypač svarbu, kad jūsų advokatas suprastų baudžiamajame tyrime vartojamą kalbą. Kaltinamasis aktas jums bus išverstas raštu arba žodžiu.

Susijusios nuorodos

- [Teismų sistema](#)
- [Teisingumo ministerija](#)
- [Baudžiamųjų tyrimų įstatymas švedų kalba](#)
- [Baudžiamojo proceso įstatymas](#)
- [Baudžiamojo proceso įstatymas švedų kalba \(neoficialus vertimas\)](#)
- [Prievartos priemonių įstatymas švedų kalba](#)
- [Policija](#) <https://www.poliisi.fi/en>
- [Suėmimo įstatymas švedų kalba](#)
- [Ekstradicijos už nusikaltimus įstatymas, taikomas Suomijai ir Europos Sąjungos valstybėms narėms](#)
- [Ekstradicijos įstatymas švedų kalba \(neoficialus vertimas\)](#)
- [Išsamesnė informacija apie prievartos priemones](#)
- [Išsamesnė informacija apie prievartos priemones švedų kalba](#)
- [Skundai dėl policijos veiksmų](#)
- [Skundai dėl policijos veiksmų \(švedų kalba\)](#)
- [Brošiūra apie Kalbos įstatymą švedų kalba](#)

Paskutinis naujinimas: 15/01/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([fi](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

3. Mano teisės vykstant teismo procesui

Kur vyks teisiamasis posėdis?

Baudžiamosios bylos nagrinėjamos bendrosios kompetencijos pirmosios instancijos teismuose. Jie vadinami [apylinkių teismais](#). Bylą nagrinėja apylinkės, kurioje padarytas nusikaltimas, teismas. Teismo posėdžiai dažniausiai yra [vieši](#). Tai reiškia, kad jūsų teisme gali dalyvauti bet kuris asmuo. Tačiau teismas gali nuspręsti, kad tam tikros, pavyzdžiui, susijusios su lytiniais nusikaltimais, bylos arba jų dalys būtų nagrinėjamos už uždurų durų. Tai taikytina ir tuo atveju, jei tuo metu, kai jums pareiškiama kaltinimai, esate jaunesnis nei 18 metų.

Teismo sudėtį lemia bylos pobūdis. Jūsų bylą gali nagrinėti vienas teisėjas, vienas teisėjas ir trys [teismo tarėjai](#), du teisėjai ir keturi teismo tarėjai arba trys teisėjai. Teismo sudėtis priklauso nuo nusikaltimo sunkumo.

Ar kaltinimai gali būti pakeisti teismo nagrinėjimo metu?

Kai kaltinimas yra pareikštas, jis negali būti pakeistas. Tačiau prokuroras į kaltinimą gali įtraukti ir kitą nusikalstamą veiką, jei, teismo nuomone, tai yra tinkama atsižvelgiant į pateiktus įrodymus.

Jei prokuroras apriboja kaltinimą, įtraukia naują įstatymo dalį, nenurodytą kaltinamajame akte, arba pateikia naują aplinkybę kaltinimui pagrįsti, tai nėra laikoma kaltinimo pakeitimu.

Jei teisiamejame posėdyje prisipažinsite kaltu dėl visų arba kai kurių kaltinimų, teismui gali neprireikti nagrinėti tiek daug įrodymų. Nesudėtingose baudžiamosiose bylose paprastai pakanka kaltinamojo prisipažinimo nuosprendžiui priimti. Kuo sunkesnis nusikaltimas, tuo daugiau reikia įrodymų, nepaisant prisipažinimo.

Kokios yra mano teisės teismo proceso metu?

Visais atvejais turite teisę dalyvauti teisiamejame posėdyje, nebent jūsų byla nagrinėjama uždarajame posėdyje [rašytinio proceso tvarka](#). Tokiu atveju galite būti nubaustas laisvės atėmimu iki devynių mėnesių. Tačiau jei skirta ilgesnė nei šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė, teismas turi suteikti galimybę jums pasisakyti.

Už kai kuriuos mažareikšmius nusikaltimus galite būti nuteistas, net jei posėdyje nedalyvaujate. Tokiu atveju gali būti paskirta bauda arba laisvės atėmimas iki trijų mėnesių ir ne didesnio nei 10 000 eurų vertės turto konfiskavimas.

Jei esate šaukiamas dalyvauti teisme asmeniškai, teisiamejame posėdyje privalote dalyvauti, jei teismas neduoda jums leidimo išeiti. Jei jums reikia vertėjo paslaugų, jos jums bus suteiktos. Daugiau informacijos apie savo kalbines teises rasite [2 duomenų suvestinėje](#).

Turite teisę gintis pats. Taip pat turite teisę naudotis advokato paslaugomis. Jei į teisiamejį posėdį atvyksite be advokato ir teismui paaiškės, kad negalite apsiginti, teismas advokatą gali paskirti jūsų gynėju net prieš jūsų valią. Turite teisę bet kada pakeisti savo advokatą.

Pasisakyti teisme yra jūsų teisė, bet ne pareiga. Jūs, kaip kaltinamasis, neprivalote padėti teismui nustatyti savo kaltės. Jei byloje norite pasisakyti, tiesos sakyti neprivalote, išskyrus tai, kad turite pateikti teisingus savo duomenis ir nurodyti tikslias pajamas. Teismas jūsų parodymus palygins su kitų byloje apklaustų asmenų parodymais bei įrodymais ir tuomet spręs, ar ir kokių mastu jūsų parodymai yra patikimi.

Kokios yra mano teisės dėl prieš mane turimų įrodymų?

Turite teisę išnagrinėti įrodymus, jei tai nekenkia ikiteisminiam tyrimui. Visi prieš jus pateikti įrodymai gali būti panaudoti teisme. Teismas turi teisę apriboti įrodymų pateikimą arba liudytojų, kurie neabejotinai neturi reikšmės nuosprendžiui, apklausą.

Jūs taip pat turite teisę teikti įrodymus arba prašyti apklausti savo liudytojus. Turite kuo anksčiau rasti ir pateikti tokius įrodymus bei nurodyti liudytojus, tačiau juos galite pirmą kartą pristatyti ir pagrindiniame teismo posėdyje arba net nagrinėjant apeliacinį skundą. Jei pristatote naujus liudytojus arba pateikiate įrodymus labai vėlyvame etape, teismui, sprendžiant dėl jūsų kaltės, gali kilti abejonų dėl jų svarbos.

Jūs ir jūsų advokatas turi teisę apklausti liudytojus byloje. Jei turite advokatą, klausimus teisme jūsų vardu paprastai užduoda jis.

Suomijos teismai įrodymus gali vertinti savo nuožiūra. Tai reiškia, kad teismas sprendžia dėl kiekvieno įrodymo arba liudytojo svarbos.

Ar bus atsižvelgta į mano teistumo duomenyse esančią informaciją?

Jei [esate teistas](#) Suomijoje, į tai bus atsižvelgiama skiriant bausmę. Teistumas gali turėti įtakos, ar jums bus skirtas besąlyginis laisvės atėmimas ar lygtinis atleidimas nuo laisvės atėmimo bausmės. Be to, jei, teismo nuomone, iš jūsų ankstesnių nusikaltimų matyti, kad negerbiate ir nesilaikote įstatymų, jums gali būti skirta griežtesnė bausmė.

Dėl ankstesnio teistumo Suomijoje jums gali būti skirta griežtesnė bausmė ir tuo atveju, jei dabar nagrinėjamas kaltinimas galėjo būti išnagrinėtas, priimant sprendimą dėl ankstesnių kaltinimų. Teismas taip pat gali atsižvelgti į kitoje valstybėje narėje priimtą besąlyginio laisvės atėmimo bausmę bei viešuosius darbus ir bausmę pakeisti.

Kuo baigiasi teisminis bylos nagrinėjimas?

Teisiamasis posėdis baigiamas nuosprendžiu, kuris skelbiamas tą pačią dieną arba vėliau neviešame teismo posėdyje. Nuosprendžiu galite būti pripažintas kaltu dėl visų arba kai kurių kaltinamajame akte nurodytų nusikaltimų arba kaltinimai gali būti panaikinti.

Jei teismas pripažins jus kaltu, gali būti skirtos šios bausmės:

Besąlyginis laisvės atėmimas

Besąlyginis laisvės atėmimas gali būti skiriamas nuo keturiolikos dienų iki gyvos galvos. Jei skiriama laisvės atėmimo bausmė yra ilgesnė nei dveji metai, ji visada yra besąlyginė.

Lygtinis atleidimas nuo laisvės atėmimo bausmės

Nuo laisvės atėmimo iki dvejų metų bausmės gali būti atleidiama, jei teismas nusprendžia, jog tai tinkama. Taip pat galite būti nubautas bauda ir laisvės atėmimu bausmės vykdymą atidedant arba, jei lygtinė laisvės atėmimo bausmė ilgesnė nei vieneri metai, 20–90 valandų viešųjų darbų.

Lygtinis atleidimas nuo laisvės atėmimo bausmės visada skiriamas kartu su bandomuoju laikotarpiu, trunkančiu nuo vienerių iki trejų metų. Jei per šį laikotarpį naujų nusikaltimų nepadarote, laisvės atėmimo bausmė nebus vykdoma. Jei per šį laikotarpį padarote naują nusikaltimą ir dėl to esate nubaudžiamas besąlyginio laisvės atėmimu, teismas gali nuspręsti, kad lygtinai skirta bausmė taip pat būtų vykdoma.

Viešieji darbai

Besąlyginė laisvės atėmimo iki aštuonių mėnesių bausmė gali būti keičiama į [viešuosius darbus](#). Tam paprastai būtina, kad turėtumėte nuolatinę gyvenamąją vietą Suomijoje. Viešieji darbai gali būti negalimi, jei anksčiau buvote teistas besąlyginio laisvės atėmimu arba viešaisiais darbais.

Nepilnamečių bausmės

Jei jums mažiau nei aštuoniolika metų ir padarote nusikaltimą, galite būti nuteistas [nepilnamečiams skiriama bausme](#). Tai speciali bausmė jauniems nusikaltėliams. Ji yra griežtesnė nei bauda, tačiau švelnesnė nei besąlyginis laisvės atėmimas.

Bauda

Už mažareikšmius nusikaltimus galite būti nuteistas bauda. Baudos skiriamos [baudų vienetais](#). Mažiausias vienetų skaičius – vienas, o didžiausias – 120. Jei esate nuteisiamas baudomis už kelis nusikaltimus, ši riba gali būti didesnė.

Vieno baudos vieneto suma priklauso nuo jūsų gaunamų pajamų tuo metu, kai vyksta teismas. Šiuo metu vienas baudos vienetas yra šeši eurai.

Jei nesumokate teismo paskirtos baudos, ji gali būti keičiama į laisvės atėmimą. Trys nesumokėti baudų vienetai atitinka vieną laisvės atėmimo dieną.

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo teisiamajame posėdyje?

Suomijoje nukentėjusiojo arba nukentėjusiosios šalies vaidmuo teisme yra gana reikšmingas. Nukentėjusioji šalis gali prisijungti prie prokuroro pareikštų kaltinimų arba pareikšti kitokį kaltinimą. Nukentėjusysis taip pat turi teisę pareikšti kaltinimus, jei prokuroras nusprendžia jų atsisakyti. Be to, nukentėjusioji šalis gali reikalauti kompensacijos iš nusikaltimo padarymu įtariamo asmens.

Baudžiamajame tyrime nukentėjusiosios šalies paprastai paklausiama, ar ji reikalauja įtariamajam skirti bausmę ir (ar) priteisti iš jo kompensaciją.

Nukentėjusieji reikalavimus gali pareikšti ir pagrindiniame teismo posėdyje.

Susijusios nuorodos

[Įstatymas dėl teismo proceso viešumo bendrosios kompetencijos teismuose](#) ir [\(neoficialus vertimas\) į švedų kalbą](#)

[Baudžiamojo proceso įstatymas \(anglų kalba\)](#) ir [\(neoficialus vertimas\) į švedų kalbą](#)

[Baudžiamasis kodeksas \(anglų kalba\)](#) ir [\(neoficialus vertimas\) į švedų kalbą](#)

[Teisingumo ministerijos brošiūra apie baudžiamąjį procesą apylinkių teismuose \(švedų kalba\)](#)

[Teisingumo ministerijos brošiūra nukentėjusiesiems nuo nusikaltimų](#)

[Baudžiamojo proceso kodeksas](#) ir [\(neoficialus vertimas\) į švedų kalbą](#)

[Teisės registrų centras](#)

Paskutinis naujinimas: 15/01/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([fi](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

4. Mano teisės teismui priėmus nuosprendį

Ar galiu pateikti apeliacinį skundą?

Apylinkės teismo sprendimą turite teisę apskųsti apeliaciniam teismui. Jei norite apskųsti apylinkės teismo sprendimą (pavyzdžiui, atsisakymą apklausti liudytoją), tai galite padaryti tik apskųsdami nuosprendį apeliacine tvarka.

Jei apylinkės teismo sprendimą skundžiate apeliaciniam teismui, terminas skundai pareikšti yra 30 dienų. Apylinkės teismui pranešti, kad esate nepatenkintas sprendimu ir jį skųsite, turite per 7 dienas. Skundą būtina pateikti raštu. Jis turi būti adresuojamas [apeliaciniam teismui](#) ir pateikiamas bylą nagrinėjusiam [apylinkės teismui](#).

Sprendimą galite apskųsti, jei manote, kad teismas teisingai neįvertino įrodymų ir (ar) neteisingai aiškino įstatymą. Kitos bylos šalys, tai yra prokuroras ir nukentėjusieji (jei jų yra), turi tokią pačią teisę pateikti apeliacinį skundą kaip ir jūs.

Kokie bus padariniai, jei pateiksiu skundą?

Jei pateikiate apeliacinį skundą, jūsų bausmė nebus vykdoma, jei teismas nepriims sprendimo ją vykdyti. Teismui nusprendus, kad turite būti suimtas arba turi būti tęsiamas jūsų suėmimas, šį sprendimą galite apskųsti ypatinguoju skundu. Apeliacinis teismas suėmimo klausimą nagrinės skubos tvarka atskirai nuo pagrindinio klausimo.

Jei tuo metu, kai teikiate skundą, esate laisvės atėmimo vietoje ir prašote būti paleistas, apeliacinis teismas gali priimti nutartį jus paleisti, kol bus priimtas apeliacinio teismo sprendimas pagrindiniu klausimu.

Laikas, per kurį apeliacinis teismas išnagrinėja jūsų skundą, skiriasi. Jei esate suimtas, jūsų apeliacinis skundas paprastai bus nagrinėjamas greičiau. Jei nesutinkate su įrodymų vertinimu, apeliacinis teismas turi surengti pagrindinį posėdį ir iš naujo nagrinėti įrodymus. Dėl to procesas dažniausiai tampa lėtesnis. Bet kuriuo atveju apeliacinių skundų nagrinėjimas apeliaciniuose teismuose trunka kelis mėnesius.

Jei kitos bylos šalys neišreiškė nepasitenkinimo apylinkės teismo sprendimu, o jūs nusprendžiate pareikšti apeliacinį skundą, prieštaravimo pareikšti joms neprivaloma, tačiau kitos šalys per keturiolika dienų nuo pirminio termino apeliaciniam skundui pareikšti dienos gali pateikti vadinamąjį priešpriešinį skundą. Priešpriešiniu skundu jos gali reikalauti, pavyzdžiui, skirti didesnę bausmę arba kompensaciją. Jei skundą atsiimate, priešpriešiniai skundai netenka galios. Apeliaciniam skundui pagrįsti galite pateikti naujus įrodymus arba nurodyti naujus liudytojus. Naujus įrodymus baudžiamajame procese leidžiama pateikti net per pagrindinį apeliacinio teismo posėdį.

Kas vyks apeliaciniame procese?

Jums pateikus apeliacinį skundą, jis bus nusiųstas susipažinti kitoms bylos šalims, tai yra prokurorui ir nukentėjusiesiems. Bylos šalių atsiliepimą į apeliacinį skundą prašoma pateikti iki nustatyto termino. Jei kitos bylos šalys yra pateikusios apeliacinį skundą, jis taip pat siunčiamas jums susipažinti.

Užbaigus rašytinį apeliacinį procesą, apeliacinis teismas sprendžia, ar būtinas pagrindinis teismo posėdis. Pagrindinis posėdis turi būti surengtas, jei to reikalauja kuri nors iš bylos šalių ir jei apeliacinio teismo sprendime bus nagrinėjama, ar apylinkės teismas teisingai įvertino žodinių parodymų patikimumą. Jei pagrindinis posėdis nėra būtinas ir trys apeliacinio teismo nariai yra įsitikinę, kad apylinkės teismo nuosprendis yra teisingas, teismas taip pat gali atmesti jūsų apeliacinį skundą. Tokiu atveju jūsų skundas nebus toliau nagrinėjamas ir apylinkės teismo nuosprendis bus galutinis.

Kas atsitiks, jei apeliacinis skundas bus patenkintas arba atmestas?

Apeliacinis teismas apylinkės teismo nuosprendžio teisingumą nagrinės tokiu mastu, kokiu buvo prašoma. Jei, jūsų nuomone, apylinkės teismo nuosprendis yra iš esmės neteisingas, gali būti, kad išnagrinėjęs jūsų skundą, apeliacinis teismas visus kaltinimus ir reikalavimus priteisti kompensaciją atmes. Apeliacinis teismas taip pat gali patenkinti dalį jūsų apeliacinio skundo. Pavyzdžiui, apeliacinis teismas gali jus pripažinti kaltu, tačiau sumažinti bausmę.

Jei jūsų apeliacinis skundas bus atmestas, jums teks apmokėti įrodymų pateikimo išlaidas, kurias turėjo padengti valstybė, ir visas nukentėjusiųjų teisinės išlaidas. Jei jūsų skundas bus patenkintas iš dalies, gali būti, kad šių išlaidų jums padengti nereikės. Skundą patenkinus, taip pat galite gauti savo teisinių išlaidų kompensaciją, jei jų neapmoka valstybė.

Jei jums pareiškus apeliacinį skundą kaltinimai yra panaikinami ir apeliacinio teismo sprendimas tampa galutinis, atitinkamas įrašas jūsų teistumo duomenyse bus panaikintas.

Apeliacinio teismo sprendimą turi teisę apskųsti visos šalys, paduodamos Aukščiausiajam teismui prašymą dėl [leidimo pateikti skundą](#). Baudžiamosiose bylose leidimas pateikti skundą suteikiamas labai retai. Norint gauti leidimą skundui pateikti, jūsų byla turi būti reikšminga kaip precedentas. Tai reiškia, kad ji turi turėti bendros reikšmės. Vargu ar leidimas pateikti apeliacinį skundą būtų duotas vien todėl, kad, jūsų nuomone, apeliacinis teismas neteisingai įvertino įrodymus.

Jei leidimas pateikti apeliacinį skundą duodamas, Aukščiausiasis teismas dar kartą išnagrinėja visą bylą arba tokią jos dalį, kokia priimtina pagal leidimą pateikti apeliacinį skundą (pavyzdžiui, bausmės skyrimo klausimą). Paprastai Aukščiausiasis teismas sprendimus priima rašytinio proceso tvarka.

Nuosprendis bus galutinis, kai Aukščiausiasis teismas nuspręsus nesusiteikti leidimo pateikti apeliacinį skundą arba kai leidimą suteiks ir priims nuosprendį. Jei apylinkės teismo arba apeliacinio teismo nuosprendžio niekas neapskųs, nuosprendis įsiteisės ne vėliau, nei pasibaigs terminas apeliaciniam skundui pareikšti. Nuosprendis bus vykdomas ne vėliau, nei jis įsiteisės.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar pasibaigus teismo procesui galiu būti išsiųstas iš šalies?

Jei esate nuteistas, jums gali būti uždrausta atvykti į Suomiją arba galite būti išsiųstas į kitą valstybę narę. Tai gali būti padaryta, jei, institucijų nuomone, keliate grėsmę viešajai tvarkai ar visuomenės saugumui. Iš valstybės būsite išsiųstas tik tuo atveju, jei būsite nuteistas už sunkių nusikaltimų. Vien tai, kad esate kaltas padaręs nusikaltimą, nėra pagrindas jus išsiųsti iš šalies.

Sprendimą, ar būsite išsiųstas iš šalies, priims [Suomijos migracijos tarnyba](#). Be to, jums gali būti uždrausta atvykti į šalį ne daugiau kaip 15 metų. Šį sprendimą galite apskųsti [Administraciniam teismui](#).

Kaltinimai [teistumo duomenyse](#) nefiksuoja. Jei būsite nuteistas, į jūsų teistumo duomenis bus įtrauktos šios bausmės:

besąlygiškas laisvės atėmimas arba lygtinis laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimas;

lygtinis laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimas ir bauda, viešieji darbai arba priežiūra;

viešieji darbai vietoj besąlygiško laisvės atėmimo;

nepilnamečiui skirta bausmė arba bausmės pakeitimas bauda;

atleidimas iš valstybės tarnautojo pareigų; arba

bausmės neskyrimas dėl nepakaltinamumo.

Teistumo duomenys saugomi [Teisės registrų centre](#). Ši informacija nėra vieša, tačiau institucijos gali su ja susipažinti įstatymų nustatytais sąlygomis. Be to, ši informacija Europos Sąjungai ir Europos ekonominei erdvei nepriklausančioms valstybėms gali būti perduota remiantis [Konvencija dėl savitarpio pagalbos baudžiamosiose bylose](#).

Įrašas teistumo duomenyse panaikinamas praėjus nustatytam laikui nuo įsiteisėjusio sprendimo priėmimo dienos. Įrašai, nesusiję su besąlygiška laisvės atėmimo bausme, yra panaikinami po penkerių metų. Įrašai apie besąlygišką laisvės atėmimą iki dvejų metų ir viešuosius darbus panaikinami po dešimties metų. Įrašai apie besąlygišką laisvės atėmimą nuo dvejų iki dešimties metų yra panaikinami po dešimties metų. Įrašai apie laisvės atėmimą, ne trumpesnį nei penkeri metai, panaikinami asmeniui mirus arba kai jam sukanka 90 metų.

Nesutikti, kad informacija būtų saugoma teistumo duomenų registre, negalite. Tačiau, laikydamiesi tam tikrų apribojimų, turite teisę [patikrinti](#), kokia informacija įrašyta duomenyse apie jūsų teistumą.

Susijusios nuorodos

[Baudžiamojo proceso įstatymas](#), [\(neoficialus vertimas\)](#) į švedų kalbą

[Baudžiamasis kodeksas](#) ir [\(neoficialus vertimas\)](#) į švedų kalbą

[Teistumo duomenų registras](#) ir [\(neoficialus vertimas\)](#) į švedų kalbą

[Baudžiamųjų sankcijų įstaiga](#), [švedų kalba](#)

[Bylų nagrinėjimas apeliaciniame teisme](#), [švedų kalba](#)

Paskutinis naujinimas: 15/01/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba [\(fi\)](#) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai

Kaip nagrinėjami Kelių eismo taisyklių pažeidimai?

Dažniausiai už Kelių eismo taisyklių pažeidimus skiriama fiksuoto dydžio bauda. Ji gali būti skiriama už pažeidimus, už kuriuos griežčiausia bausmė yra bauda arba laisvės atėmimas iki šešių mėnesių. Fiksuoto dydžio bauda gali būti 10–115 eurų. Šią baudą gali skirti policininkas, valstybės sienos apsaugos tarnybos darbuotojas arba muitininkas.

Jei nesutinkate su jums paskirta fiksuoto dydžio bauda, turite teisę klausimą iškelti apylinkės teisme. Tokiu atveju privalote informuoti vietas, kurioje padarytas nusikaltimas, apylinkės teismo raštinę. Tai būtina padaryti per vieną savaitę nuo dienos, kai gavote pranešimą apie skirtą fiksuoto dydžio baudą. Apylinkės teismo sprendimo dėl fiksuoto dydžio baudos apskųsti negalite.

Jei už atitinkamą Kelių eismo taisyklių pažeidimą fiksuoto dydžio baudos skirti negalima, policija gali supaprastinta tvarka priimti sprendimą ir pateikti jį patvirtinti prokurorui. Tokiu atveju bauda nėra fiksuota. Bauda nustatoma pagal [☞ baudų vienetus](#). Dėl supaprastinta tvarka priimto sprendimo galite pareikšti prieštaravimą. Tai daroma apie prieštaravimą pranešant prokurorui.

Jei pareiškiate prieštaravimą dėl supaprastinta tvarka priimto sprendimo ir prokuroras nusprendžia pateikti kaltinimus, šią bylą apylinkės teismas nagrinėja kaip paprastą baudžiamąją bylą. Šiuo atveju ir jūs turite teisę pareikšti apeliacinį skundą kaip paprastoje baudžiamojoje byloje (žr. [☞ 4 duomenų suvestinę](#)). Fiksuotų baudų ir supaprastinta tvarka priimtų baudžiamųjų sprendimų dėl Kelių eismo taisyklių pažeidimų [☞ vykdymas](#) galimas ir kitoje valstybėje narėje. Jei pažeisite transporto sustojimo ir statymo taisykles, turėsite sumokėti kvite nurodytą baudą. Baudos kvitą gali išduoti policija arba savivaldybės eismo prižiūrėtojas. Bauda, priklausomai nuo vietos, gali būti nuo 10 iki 50 eurų. Pavyzdžiui, [☞ Helsinkyje](#) 50 eurų bauda mokama miesto centre ir 40 eurų – kitose miesto vietose.

Dėl baudos už transporto statymą galite pareikšti prieštaravimą. Tokiu atveju savo prieštaravimą kelių eismo policijai turite pateikti per dvi savaites nuo reikalavimo sumokėti dienos. Jei prieštaravimas kelių eismo policijoje bus pripažintas pagrįstu, reikalavimas sumokėti baudą bus atšauktas. Priešingu atveju turite teisę skundą dėl baudos pateikti [☞ Administraciniam teismui](#). Tai būtina padaryti per 30 dienų nuo tos dienos, kai gavote pranešimą apie neigiamą sprendimą. Administracinio teismo sprendimas yra galutinis.

Kadangi bauda už transporto statymą laikoma administracine sankcija, ji negali būti išieškota kitoje valstybėje narėje..

Ar tokie pažeidimai įrašomi į teistumo duomenis?

Informacija apie baudas teistumo duomenyse nefiksuojamos. Taigi, jei jums paskyrė baudą arba supaprastinta tvarka priėmė sprendimą, tai nebus nurodyta jūsų teistumo duomenyse. Bauda už transporto statymą nėra bauda. Tai administracinė sankcija, todėl į teistumo duomenis ji taip pat neįrašoma.

Susijusios nuorodos

[☞ Automatinė greičio kontrolė](#)

Paskutinis naujinimas: 15/01/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Atsakovai (baudžiamosios bylos) - Švedija

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas vyksta, jeigu asmuo įtariamas arba kaltinamas padaręs nusikaltimą, už kurį traukiama baudžiamojon atsakomybėn. Informaciją apie Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama fiksuoto dydžio bauda, rasite [☞ 5 duomenų suvestinėje](#). Jeigu esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Baudžiamojo proceso santrauka

Toliau pateikiama trumpa etapų, iš kurių paprastai susideda baudžiamasis procesas, santrauka:

apie nusikaltimą pranešama policijai;

baudžiamąjį tyrimą (ikiteisminį tyrimą) vykdo policija; sunkesnių nusikaltimų atvejais tyrimui vadovauja prokuroras;

daugeliu atvejų galima gauti valstybės gynėjo paslaugas;

sunkesnių arba pakartotinių nusikaltimų atveju prokuroras gali paprašyti teismo jums skirti suėmimą. Tokiu atveju vyks specialus suėmimo klausimui skirtas posėdis;

prokuroras bylą iškelia apylinkės teisme;

apylinkės teismas surengia teisiamąjį posėdį (pagrindinį teismo posėdį) nustatyti, ar įrodyta, kad jūs padarėte nusikaltimą ir, jeigu taip, priimti sprendimą dėl sankcijų ir t. t.;

jeigu apeliacinį skundą pateikia kitos šalys, apeliacinis teismas išnagrinėja, ar apylinkės teismo nuosprendis turėtų būti patvirtintas ar pakeistas;

kai kuriais atvejais nuosprendį taip pat gali peržiūrėti Aukščiausiasis Teismas;

nuosprendis įsiteisėja, tai yra tampa galutinis, ir, jeigu nuosprendis yra apkaltinamasis, bus vykdoma bausmė.

Daugiau informacijos apie visus šiuos proceso etapus ir savo teises rasite duomenų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija. Ji tėra patariamojo pobūdžio. Jeigu jums reikia pagalbos, visada pasitarkite su advokatu arba kitu specialistu ir išsiaiškinkite, kas taikoma konkrečiu jūsų atveju.

Europos Komisijos vaidmuo

Atkreipkite dėmesį, kad Europos Komisija neatlieka jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese, todėl jeigu norėtumėte paduoti skundą, ji niekuo negalėtų jums padėti. Šiose duomenų suvestinėse rasite informaciją apie tai, kaip ir kur reikėtų paduoti skundą.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[☞ 1. Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

[☞ 2. Mano teisės vykstant nusikaltimo tyrimui](#)

apklausa;

sulaikymas;

suėmimas;

policijos vykdomas tyrimas;

gynybos pasiruošimas bylai;

patraukimas baudžiamojon atsakomybėn.

[☞ 3. Mano teisės teismo procese](#)

[☞ 4. Mano teisės teismo procesui pasibaigus](#)

[☞ 5. Kelių eismo taisyklių pažeidimai](#)

Susijusios nuorodos

[☞ Švedijos teismai](#)

[☞ Švedijos prokuratūra](#)

[☞ Švedijos advokatų asociacija](#)

[☞ Kompensacijų ir paramos nukentėjusiesiems nuo nusikaltimų tarnyba](#)

Švedijos kalėjimų ir probacijos tarnyba

Paskutinis naujinimas: 09/11/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

1. Kaip gauti teisinę pagalbą

Jeigu kokių nors būdu dalyvaujate baudžiamajame procese, labai svarbu gauti nepriklausomą teisinę pagalbą. Duomenų suvestinėse pateikiama informacija, kada ir kokiomis aplinkybėmis turite teisę, kad jums atstovautų advokatas. Taip pat sužinosite, kaip advokatas gali jums padėti. Šioje bendrojoje duomenų suvestinėje rasite informaciją apie tai, kaip susirasti advokatą ir kaip bus atlygintos jo išlaidos, jeigu pats neturėsite pakankamai lėšų jam sumokėti.

Jūsų teisė į valstybės gynėjo paslaugas

Jeigu teismas pareikalaus jus suimti, jums nedelsiant bus paskirtas valstybės gynėjas. Kita vertus, jeigu nesate suimtas, valstybės gynėjo paslaugų galite negauti tol, kol nebus pradėtas baudžiamasis procesas. Teisę prašyti paskirti valstybės gynėją turite visada, jeigu esate įtariamas padaręs nusikaltimą, už kurį gali būti skiriama ne trumpesnė negu šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmė. Teisę į valstybės gynėjo paslaugas galite turėti ir kitais atvejais.

Kaip susirasti advokatą

Jeigu pageidaujate konkretaus advokato, paprastai turite teisę jo paprašyti, kad jis būtų paskirtas jūsų valstybės gynėju. Kitu atveju valstybės gynėją jums paskirs apylinkės teismas. Tokiu atveju šis asmuo bus paskirtas iš advokatų, nuolat dirbančių valstybės gynėjais atitinkamame apylinkės teisme.

Kiekviename apylinkės teisme yra vietos advokatų, paprastai sutinkančių dirbti kaip valstybės gynėjai, sąrašas.

Informaciją apie advokatus, dirbančius baudžiamosiose bylose, taip pat galite rasti Švedijos advokatų asociacijos interneto svetainėje.

Užmokestis advokatui

Jeigu jums paskirtas valstybės gynėjas, už advokato išlaidas sumokės valstybė. Jeigu esate pripažįstamas kaltu dėl nusikaltimo, kuriuo esate įtariamas, atsižvelgiant į jūsų finansines aplinkybes, jums gali tekti gražinti šias išlaidas arba jų dalį. Sprendimą dėl to priims teismas.

Jeigu pageidaujate advokato, praktikuojančio kitoje šalies dalyje nei teismo buvimo vieta, jums pačiam gali tekti atlyginti advokatui kelionės išlaidas ir sumokėti už kelionės laiką.

Taip pat galite pasirinkti privatų gynėją. Tokiu atveju jam užmokestį turėsite sumokėti pats. Jeigu būsite išteisintas, turėsite galimybę šias išlaidas arba jų dalį atgauti.

Susijusios nuorodos

 Švedijos advokatų asociacija

 Nacionalinė teisinės pagalbos tarnyba

Paskutinis naujinimas: 09/11/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba () neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

2. Mano teisės ikiteisminio tyrimo laikotarpiu ir iki baudžiamosios bylos atidavimo teismui

Kad būtų pradėtas baudžiamasis tyrimas, policijai arba prokurorui turi būti pranešta apie nusikaltimą. Baudžiamuoju tyrimu siekiama išsiaiškinti, ar padarytas nusikaltimas, ir, jeigu taip, kokį asmenį arba asmenis galima įtarti padarius šį nusikaltimą.

Jeigu nusikaltimas sunkus ir yra nustatytas įtariamasis, tyrimui vadovaus prokuroras. Kitais atvejais tyrimui vadovaus policija.

Kokie yra ikiteisminio tyrimo etapai?

Apklausa

Pirmiausia bus apklausti asmenys, turintys, kaip įtariama, informacijos, kuri gali būti naudinga tyrimui. Tai gali būti nukentėjusysis, įtariamasis, jeigu yra, arba liudytojai. Įtariamasis, kai jis yra apklausiamas, gali būti arba suimtas, arba laisvėje.

Be to, gali būti paimti ir perduoti institucijoms ištirti įvairių rūšių mėginiai. Visą apklausą atlieka policija, ir tik išimtiniais atvejais dalyvauja prokuroras. Jeigu nemokate kalbos, jums turi būti suteiktos vertėjo žodžiu paslaugos. Jeigu pagrįstai įtariama, kad kuris nors asmuo padarė nusikaltimą, jis apie įtarimą turi būti informuotas per apklausą.

Sulaikymas

Jeigu, prokuroro nuomone, įtarimas yra pagrįstas, gali būti nuspręsta jus suimti. Tokiu atveju taip pat turi būti įvertintas pavojus, kad, jeigu liksite laisvėje, galite trukdyti tyrimui, toliau daryti nusikaltimus arba pabėgti. Per tam tikrą laiką prokuroras turi jus arba paleisti, arba pateikti prašymą apylinkės teismui skirti jums suėmimą.

Suėmimas

Jeigu esate įtariamas padaręs sunkų nusikaltimą ir yra pagrįstų priežasčių jus suimti, prokuroras gali prašyti teismo skirti jums suėmimą. Suėmimo klausimui skirtas posėdis turi būti surengtas per keturias dienas nuo jūsų sulaikymo dienos. Šiame posėdyje apylinkės teismas apsvarstys, ar turėtumėte būti suimtas, ar paleistas. Jeigu esate suimtas, nutartis dėl suėmimo turi būti kas tam tikrą laiką peržiūrima.

Tęsiamas policijos tyrimas

Nepaisant to, ar esate suimtas, ar ne, tyrimas bus tęsiamas, siekiant išsiaiškinti, ar įtarimai patraukti jus baudžiamojon atsakomybėn pakankamai pagrįsti. Tyrimas turi būti atliktas kuo greičiau, ypač jeigu esate suimtas. Jeigu tyrimą būtina tęsti ilgiau, gali būti surengta daugiau teismo posėdžių suėmimui pratęsti. Užbaigusi tyrimą, policija tyrimo medžiagą perduos prokurorui ir taip pat įtariamajam bei įtariamojo gynėjui. Kol prokuroras dar nepriėmė sprendimo, ar patraukti jus baudžiamojon atsakomybėn, jūs ir jūsų gynėjas turi teisę prašyti tyrimą papildyti bet kokiomis, jūsų nuomone, svarbiomis aplinkybėmis.

Gynybos pasiruošimas bylai

Jūs ir jūsų advokatas turi teisę pateikti savo įrodymus teismui. Taip pat turite teisę susitikti, kad pasiruoštumėte teismo posėdžiui.

Patraukimas baudžiamojon atsakomybėn

Jeigu, prokuroro nuomone, prieš jus surinkta pakankamai įrodymų, kad būtumėte nuteistas, jis turi pareikšti jums kaltinimus. Kaltinimuose turi būti aišku, kokių nusikaltimų esate įtariamas ir kokią nusikalstamą veiką padarėte. Taip pat turi būti aišku, kokius įrodymus prieš jus pateiks prokuroras.

Norėdami surasti daugiau informacijos apie savo teises įvairiais proceso etapais, spustelėkite toliau pateiktas nuorodas:

1. Apklausa

2. Sulaikymas

3. Suėmimas

4. Tęsimas policijos tyrimas

5. Gynybos pasiruošimas bylai

6. Patraukimas baudžiamojo atsakomybėn

1. Apklausa

Kodėl policija gali mane apklausti?

Apklauskos tikslas – išaiškinti, ar padarytas nusikaltimas ir, jeigu taip, ar turite kokios nors informacijos. Tai taikoma, jeigu esate liudytojas, nukentėjęs arba įtariamasis padaręs nusikaltimą asmuo.

Kas dalyvaus per apklausą?

Jūs apklauskos policija. Apklauską gali vykdyti vienas arba keli policijos pareigūnai. Prokuroras per apklausą dažniausiai nedalyvauja. Jeigu esate įtariamasis padaręs nusikaltimą, kurio atveju turite teisę turėti advokatą, galite prašyti, kad advokatas jums būtų paskirtas ir dalyvautų apklausoje.

Jeigu nemokate kalbos, taip pat turite teisę gauti vertėjo paslaugas. Už vertėjo paslaugas sumokės policija. Paprastai prieš atsakydamas į klausimus, turėtumėte palaukti, kol atvyks advokatas ir kol bus galima naudotis vertėjo paslaugomis. Prokuroras ir policija nuspręs, kokie asmenys dar turi teisę būti per apklausą.

Kas vyks per apklausą?

Apklauskos pradžioje policija jums pasakys, ar esate apklausiamas kaip įtariamasis, ar dėl kokios nors kitos priežasties. Jūsų teisės nebus jums garsiai perskaitytos. Per apklausą turite teisę ir tylėti, ir kalbėti. Viskas, ką pasakysite, gali būti panaudota prieš jus. Apklausa gali būti įrašyta į garsiajuostę arba jūsų parodymų santrauka gali būti užprotokoluota.

Koks yra advokato vaidmuo per apklausą?

Advokatas per apklausą turi dalyvauti, kad atsakytų į jūsų klausimus ir užtikrintų, kad apklausa būtų vykdoma tinkamai. Jeigu apklausa vykdoma tinkamai, advokatas neturi teisės įsikišti, tačiau jam gali būti suteikta teisė užduoti jums klausimus.

Ar per apklausą draudžiama ką nors daryti?

Per apklausą policijos pareigūnai negali naudoti informacijos, kuri yra žinoma kaip neteisinga, žadėti ar siūlyti ką nors naudinga dėl to, kad gautų jūsų prisipažinimą. Be to, įtariamajam negali būti grasinama, jam negali būti daromas spaudimas ir jis negali būti sąmoningai varginamas. Apklausiamas asmuo taip pat turi teisę į įprastinį maitinimąsi ir būtiną poilsį.

Kiek ilgai galiu būti laikomas per apklausą?

Jeigu nesate suimtas, paprastai neleidžiama, kad jūsų apklausa truktų ilgiau negu šešias valandas. Išimtiniais atvejais jums gali tekti pasilikti dar šešioms valandoms. Po to turite teisę išeiti, nebent jums būtų skirtas sulaikymas. Vaikams taikomos specialios taisyklės.

Kaip baigiama apklausa?

Baigiant apklausą, jums pasiūloma galimybė perklaustyti įrašą arba perskaityti policijos protokolą. Po to jūsų bus paklausta, ar tai, kas užrašyta, teisingai parodo tai, ką pasakėte per apklausą.

Kas vyks po apklausos?

Po apklausos policija informuos prokurorą arba tyrimui vadovaujantį policijos pareigūną apie tai, kas paaiškėjo. Jeigu nusikaltimas nėra sunkus, apklausos protokolas prokurorui nebus pateiktas tol, kol tyrimas nebus užbaigtas. Jeigu esate įtariamasis padaręs nusikaltimą, už kurį gali būti skiriamas suėmimas, prokurorui apklausos protokolas siunčiamas po kiekvienos apklausos. Tada prokuroras spręs, ar jus sulaikyti, ar paleisti.

2. Sulaikymas

Kada galiu būti sulaikytas?

Jeigu yra pagrindas jus suimti, galite būti sulaikytas tol, kol teismas išspręs klausimą dėl suėmimo. Kas būtina, kad būtumėte uždarytas į areštinę, paaiškinta 3 skyriuje „Suėmimas“. Net jeigu nėra visų būtinų suėmimo sąlygų, galite būti sulaikytas, jeigu yra pakankamas pagrindas įtarti, kad padarėte nusikaltimą, ir labai svarbu, kad būtumėte suimtas, kol tęsimas tyrimas.

Kas išduoda arešto orderį?

Ar būtina jus suimti, sprendžia prokuroras. Orderyje turi būti nurodyta, dėl kokio nusikaltimo esate įtariamasis ir kodėl esate suimamas. Jeigu prokuroras arešto orderio nepanaikina, jis turi pateikti prašymą dėl jūsų suėmimo apylinkės teismui ne vėliau kaip trečios dienos nuo arešto orderio išdavimo 12 valandą.

Priešingu atveju turite būti paleistas. Apylinkės teismas posėdį suėmimo klausimui išspręsti turi surengti nedelsdamas ir ne vėliau kaip po keturių dienų nuo jūsų suėmimo arba arešto orderio įvykdymo.

Kas gali mane sulaikyti?

Jeigu yra pagrindas jus sulaikyti, policija skubiais atvejais gali tai padaryti net ir be arešto orderio. Jeigu esate užklumpamas tuo metu, kai darote nusikaltimą, už kurį gali būti skirta laisvės atėmimo bausmė, arba kai bėgate iš nusikaltimo vietos, jus sulaikyti gali bet kas. Tas pats taikoma, jeigu esate paieškomas dėl nusikaltimo. Tačiau jus sulaikęs asmuo turi jus kuo greičiau perduoti policijos pareigūnui.

Ar galiu susitikti su advokatu?

Jeigu esate sulaikytas, turite teisę prašyti, kad jums būtų paskirtas valstybės gynėjas. Tai prokuroro prašymu padarys apylinkės teismas.

Kas vyks, kai būsiu laikomas sulaikytas?

Jūsų suėmimo laikotarpiu policija turi teisę papildomai jus apklausti. Taikomos tos pačios taisyklės kaip ir ankstesnėms apklausoms.

Kokias teises turiu, kol esu sulaikytas?

Prokuroras gali nuspręsti, kad tuo metu, kol būsite sulaikytas, jums nebus leidžiama bendrauti su tuo asmeniu, su kuriuo pageidautumėte susisiekti. Jeigu jums būtina suteikti medicinos pagalbą arba reikia susisiekti su savo ambasada arba konsulatu, policija privalo tarpininkauti. Taip pat turite teisę susisiekti su savo advokatu ir su juo susitikti kitiems asmenims nedalyvaujant. Paprastai sulaikymo laikotarpiu būsite laikomas policijos areštinės kameroje.

3. Suėmimas

Kada būtina mane suimti?

Jeigu yra pagrindas jus įtarti padarius nusikaltimą, už kurį gali būti skiriama vienerių metų arba ilgesnė laisvės atėmimo bausmė, gali būti prašoma jums suimti. Be to, bus atsižvelgta į pavojų, kad jūs:

bėgsite nuo teismo arba bausmės vykdymo, vengsite teismo arba bausmės vykdymo; arba būdamas laisvėje, sunaikinsite įrodymus arba kitaip trukdysite bylos tyrimui; arba toliau darysite nusikaltimus.

Jeigu mažiausia bausmė, kuri gali būti skirta už padarytą nusikaltimą, yra dveji metai, dažniausiai būsite suimtas, išskyrus tuos atvejus, kai bus akivaizdu, jog tam nėra pagrindo.

Nepaisydamas nusikaltimo sunkumo, teismas suėmimą gali skirti tuo atveju, jeigu jūsų tapatybė nežinoma ir atsisakote nurodyti savo pavardę ir adresą arba yra priežasčių manyti, kad jūsų suteikta informacija yra klaidinga. Areštinėje galite būti laikomas ir tuo atveju, jeigu neturite gyvenamosios vietos Švedijoje ir yra pavojus, kad vengsite teismo arba bausmės vykdymo išvykdamas iš šalies.

Kai kuriais atvejais galite būti suimtas net jei yra „pakankamas pagrindas“ įtarti jus padarius nusikaltimą. Tai yra žemesnis įtariamo laipsnis nei „rimtas pagrindas“ įtarti, kad padarėte nusikaltimą.

Jeigu yra pagrindas manyti, kad bus skirta tik bauda, negalite būti suimtas.

Ar yra kokių nors asmeninių aplinkybių, dėl kurių negalėčiau būti suimtas?

Teismas turės įvertinti suėmimo būtinybę ir tai, kokį poveikį tai turės jums. Jeigu suėmimas reikštų pernelyg didelį suvaržymą arba padarytų jums žalą, negalėsite būti suimtas. Tai gali tapti aktualu, jeigu, pavyzdžiui, tyrimas trunka ilgą laikotarpį.

Kas bus, jeigu man mažiau negu 18 metų?

15–18 metų nepilnamečiams taikomos specialios taisyklės. Pagal jas nepilnamečių suėmimui taikomos griežtesnės prielaidos: arba nusikaltimas turi būti labai sunkus, arba turi būti kitų labai svarbių priežasčių juos suimti.

Ar turiu teisę suėmimo klausimui skirtame posėdyje kalbėtis su advokatu ir gauti vertėjo paslaugas?

Suėmimo klausimui skirtame posėdyje apylinkės teisme dalyvausite kartu su savo valstybės gynėju, kuris bus teisininkas. Teisę turėti valstybės gynėją turite visais atvejais, jeigu jums prašoma skirti suėmimą. Jeigu jums būtinas vertėjas, jis taip pat dalyvaus teismo posėdyje ir išvers viską, kas bus pasakyta.

Kas vyks posėdyje, kuriame bus nagrinėjamas suėmimo klausimas?

Šiame posėdyje prokuroras pasakys, kuo esate įtariamas. Jūs taip pat turėsite galimybę pasisakyti. Prokuroras, jūsų advokatas ir teisėjas turės teisę užduoti jums klausimus. Pats nuspręsite, ar pageidaujate atsakyti į klausimus, ar ne. Paprastai suėmimo klausimui skirtame posėdyje nėra apklausiamas nei nukentėjęsysis, nei liudytojai. Gali būti perskaityta tai, ką pasakėte per policijos apklausą. Be to, prokuroras gali pristatyti teismo arba medicinos ekspertizės rezultatus.

Nutartis skirti suėmimą

Po posėdžio teismas išeis iš teismo salės pasitarti, ar turėtumėte būti suimtas, ar ne. Po to apylinkės teismas jums dalyvaujant paskelbs sprendimą. Jeigu suėmimas neskiriamas, turite teisę iš karto išeiti. Jeigu skiriamas suėmimas, teismas tuo pačiu metu nuspręš, iki kada prokuroras turi pareikšti kaltinimus. Apylinkės teismas paprastai nurodo, kad kaltinimai turi būti pareikšti per dvi savaites nuo nutarties skirti suėmimą dienos. Laukdamas pagrindinio apylinkės teismo posėdžio, būsite laikomas areštinėje.

Kas bus, jeigu tyrimas nebus užbaigtas iki apylinkės teismo nustatytos dienos?

Jeigu pasibaigus laikotarpiui, nustatytam apylinkės teismo baudžiamajai bylai iškelti, jūs vis dar būsite įtariamasis, o tyrimas dar neužbaigtas, prokuroras gali pateikti prašymą skirti daugiau laiko kaltinimams pareikšti. Kad būtų nustatyta, ar ir toliau turėtumėte būti laikomas areštinėje, gali būti būtinas naujas teismo posėdis. Šie nauji posėdžiai dažnai vyksta vaizdo ir garso nuotolinio perdavimo priemonėmis: jūs dalyvaujate, būdamas suėmimo vietoje, dalyvaujant advokatui, prokuroras dalyvauja, būdamas savo kabinete, o teisėjas posėdžiauja apylinkės teismo posėdžių salėje.

Kas bus, jeigu būsiu suimtas esant mažesnio tikėtumo įtariamui?

Jeigu būsite suimtas kaip įtariamas padaręs nusikaltimą asmuo, remiantis „pakankamais pagrindais“, prokuroras per vieną savaitę privalės pateikti naujus įrodymus, kad įtariamai būti patvirtinti ir pasiektų „rimto pagrindo“ suimti lygi. Priešingu atveju turėsite būti paleistas.

Kas vyksta, jeigu mano paieškai yra išduotas Europos arešto orderis?

Jeigu kita valstybė narė išduoda [Europos arešto orderį](#), šis prašymas gali būti nagrinėjamas valstybės, kurioje esate, teisme. Teismas nuspręš, ar turėtumėte būti perduotas to paprašiusiai valstybei. Šiuose teismo posėdžiuose taip pat turite teisę tartis su advokatu ir gauti vertėjo žodžiu paslaugas. Prokuroras iki šių teismo posėdžių gali priimti sprendimą jus sulaikyti, o teismas gali priimti sprendimą tęsti suėmimą, kol bus galima jus perduoti. Teismas nenagrinės jūsų kaltės klausimo, o tik tai, ar tenkinami oficialūs reikalavimai jums perduoti.

Kaip gali būti apribota mano teisė bendrauti su kitais asmenimis?

Sprenddamas jūsų suėmimo klausimą, apylinkės teismas nurodys, ar prokuroras turės teisę apriboti jūsų santykius su išore, tai yra teisę skaityti laikraščius ir žiūrėti televiziją bei bendrauti su draugais ir šeimos nariais. Tai taikoma ir jūsų galimybei bendrauti su kitais kardomaisiais. Sprendimą dėl šių apribojimų apimties priima prokuroras. Turite teisę bet kuriuo metu kreiptis į savo advokatą ir ambasadą.

Ar turiu teisę siųsti ir gauti asmeninius laiškus?

Turite teisę rašyti laiškus kam norite, tačiau visus jūsų siunčiamus ir gaunamus laiškus perskaitys prokuroras. Jeigu laiške bus rašoma apie įtariamą nusikaltimą, arba šis laiškas nebus išsiunčiamas gavėjui, arba šio laiško teksto dalys bus padarytos neįskaitomos. Tačiau niekas neskaitys jūsų susirašinėjimo su advokatu, nepaisant laiško turinio.

Ar galiu apskųsti nutartį skirti suėmimą?

Jeigu esate nepatenkintas suėmimu, nutartį suimti galite apskųsti apeliaciniam teismui. Apeliacinis teismas išnagrinės apylinkės teismo dokumentus nerengdamas teismo posėdžio ir nuspręš, ar turite būti suimtas, ar ne. Apeliacinio teismo sprendimą galima apskųsti Aukščiausiam Teismui, tačiau kad jame būtų nagrinėjamas jūsų skundas, turi būti specialūs pagrindai.

Ar galiu dėl ko nors būtų paleistas?

Jeigu išnyksta jūsų suėmimo pagrindai, prokuroras turi priimti sprendimą dėl jūsų suėmimo panaikinimo. Tai gali įvykti susilpnėjus įrodymams prieš jus arba išnykus specialiesiems jūsų suėmimo pagrindams, pavyzdžiui, jeigu nebemanoma, kad galite trukdyti tyrimui. Jeigu teismas naujame posėdyje dėl suėmimo nusprendžia, kad nebėra priežasčių jus laikyti suimtu, teismas turi priimti nutartį dėl jūsų paleidimo nedelsiant.

Ar galiu būti paleistas už užstatą?

Švedijoje nėra galimybės būti paleistam už užstatą.

4. Tęsiamas policijos tyrimas

Ar policija pateiks tik man nepalankius įrodymus?

Atlikdama tyrimą, policija privalo surinkti jums palankius ir nepalankius įrodymus. Jeigu pageidaujate, kad policija apklaustų kokius nors konkrečius asmenis, prieš perduodamas prašymą policijai, tai turite aptarti su savo advokatu.

Ar policija turi teisę atlikt kratas, imti DNR mėginius, pirštų atspaudus ir t. t. ?

Jeigu yra gautas prokuroro orderis, policija turi teisę apieškoti jūsų namus, darbo vietą, automobilį ar kurią nors kitą tyrimui svarbią vietą. Tai taikoma tik tuo atveju, jeigu esate įtariamas padaręs nusikaltimą, už kurį gali būti skirta laisvės atėmimo bausmė. Taip pat gali būti nurodyta atlikti asmens kratą, kūno apžiūrą ir paimti DNR mėginius. Kai kuriais atvejais gali būti būtina, kad gydytojas apžiūrėtų, ar ant jūsų kūno nėra kokių nors sužalojimų ir ar jie nesusiję su nusikaltimu, kurį padaręs esate įtariamas. Jeigu esate sulaikytas arba suimtas, privalote leisti paimti pirštų atspaudus ir padaryti nuotraukas.

Ar turiu teisę susipažinti su policijos tyrimo medžiaga?

Tęsdama tyrimą, policija surinks medžiagą, kurią remdamasis prokuroras priims sprendimą, ar turėtumėte būti traukiamas baudžiamojon atsakomybėn, ar ne. Prieš prokurorui priimant šį sprendimą, turite teisę susipažinti su viso baudžiamojo tyrimo medžiaga, padedant vertėjui žodžiu arba raštu. Paprastai nebūna pakankamai laiko visai tyrimo medžiagai išversti į jūsų kalbą, tačiau turite teisę su turiniu susipažinti ją vertėjui išverčiant žodžiu. Su tyrimo medžiaga turi teisę susipažinti ir jūsų advokatas.

Kas nutinka, jeigu vykstant tyrimui pakeičiami įtariamai?

Įtarimai prieš jus gali būti pakeisti vykstant tyrimui. Tai reiškia, kad gali atsirasti naujų įtarimų dėl nusikaltimo, kurio įtarimai gali nepasitvirtinti arba būti sunkiai įrodomi. Be to, gali būti pateikti kaltinimai dėl nusikaltimo, kuriuo esate įtariamas. Policija privalo jus informuoti apie bet kokius įtarimų pakeitimus.

5. Gynybos pasiruošimas bylai

Ar turiu teisę prašyti papildyti policijos tyrimą?

Jūs ir jūsų advokatas turite teisę prašyti, kad policija tyrimą papildytų klausimais, kurie, jūsų nuomone, yra svarbūs. Tai taikoma ir įvairių asmenų apklausai, ir raštiškai informacijai arba ekspertų atliekamiems tyrimams.

Labai svarbu, kad atidžiai peržiūrėtumėte visą tyrimo medžiagą, kad medžiaga, pateikiama prokurorui sprendimui priimti, būtų kuo išsamesnė. Nors tyrimas gali būti papildytas ir iškėlus baudžiamąją bylą, jums būtų geriau, jeigu prokuroras nutrauktų tyrimą ir išvengtumėte baudžiamojo persekiojimo.

Ar mano advokatas gali atlikti savarankišką tyrimą?

Jūs ir jūsų advokatas turite teisę atlikti savo tyrimą. Tačiau problema ta, kad laikas tokiam tyrimui atlikti būna gana ribotas, ypač jeigu esate laikomas suimtas. Be to, jūsų advokatui bus sunku gauti iš teismo atlyginimą už savarankiškai atliktą tyrimą. Tačiau teisinių kliūčių savarankiškam tyrimui atlikti nėra.

6. Patraukimas baudžiamojon atsakomybėn

Kokiomis aplinkybėmis prokurorui leidžiama pareikšti kaltinimus?

Jeigu, prokuroro nuomone, galite būti nuteistas, jis turi teisę pareikšti kaltinimus. Tokiu atveju apylinkės teismui jis pateiks kaltinamąjį aktą, kuriame bus nurodytas nusikaltimas, kuriuo esate įtariamas, įtarmo priežastys ir įrodymai, kuriuos prokuroras pateiks.

Kada turi būti pareikšti kaltinimai?

Jeigu esate suimtas, prokuroras kaltinimus turi pareikšti per teismo nustatytą laikotarpį. Priešingu atveju teismas panaikins nutartį jus suimti.

Jeigu nesate suimtas, prokuroras kaltinimus turi pareikšti nesuėjus patraukimo baudžiamojon atsakomybėn už nusikaltimą senaties terminui. Baudžiamojo persekiojimo už nusikaltimą senatis – dveji arba daugiau metų. Kuo sunkesnis nusikaltimas, tuo ilgesnis senaties terminas. Šiuo metu senaties terminai baudžiamajam persekiojimui už tam tikrus labai sunkius nusikaltimus, pavyzdžiui, tyčinį nužudymą, netaikomi.

Kada byla bus nagrinėjama apylinkės teisme?

Pareiškus kaltinimus, apylinkės teismas įteiks šaukimą į teismą jums ir kitiems asmenims, kurie turi būti apklausti teismo posėdyje. Jeigu esate suimtas, teismo posėdis bus surengtas kuo greičiau ir ne vėliau negu po dviejų savaičių nuo kaltinimų pareiškimo dienos.

Jaunesniems nei 18 metų nepilnamečiams taikomi specialūs laikotarpiai. Paprastai pagrindinis teismo posėdis surengiamas per dvi savaites nuo baudžiamojo persekiojimo pradžios.

Ar yra alternatyvų baudžiamajam persekiojimui?

Jeigu nusikaltimas nėra sunkus ir jūs pripažįstate savo kaltę, jums baudžiamuoju įsakymu gali būti priteista sumokėti baudą vietoj patraukimo baudžiamojon atsakomybėn. Šį įsakymą priima prokuroras ir nustato baudos, kurią turite sumokėti, lygį. Jeigu pripažinsite kaltę ir sumokėsite baudą, teisiამasis posėdis nebus rengiamas. Baudžiamuoju įsakymu skirtos baudos apskųsti negalite. Duomenyse bus įrašyta, kad sutikote su baudžiamuoju įsakymu skirta bauda.

Susijusios nuorodos

[Svedijos teismai](#)

[Svedijos prokuratūra](#)

Paskutinis naujinimas: 09/11/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([sv](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

3. Mano teisės vykstant teismo procesui

Kur vyks teisiამasis posėdis ir kas turi teisę jame dalyvauti?

Paprastai teisiამasis posėdis vyksta tos apylinkės, kurioje padarytas nusikaltimas, teisme. Teisiამasis posėdis bus viešas, išskyrus kai kuriais lytinių nusikaltimų ir nusikaltimų nacionaliniam saugumui atvejais, taip pat ir tais atvejais, kai įtariamas yra mažametis. Teismo posėdis arba jo dalis gali vykti už uždarų durų ir tam tikrais kitais atvejais. Bet kuris asmuo, kuris trukdo teismui arba daro poveikį liudytojams, gali būti pašalintas iš teismo salės.

Kas nagrinės bylą?

Teismą paprastai sudaro pirmininkaujantis teisėjas, kuris yra teisininkas, ir trys neprofesionalūs teisėjai. Neprofesionalūs teisėjai neturi teisininko kvalifikacijos, tačiau yra skiriami teismo apylinkės savivaldos vykdomosios institucijos. Taip pat dalyvauja ir teismo sekretorius. Apylinkės teismo pareigūnai sėdi prie vieno stalo, prokuroras – prie kito, o jūs ir jūsų gynėjas – prie trečio. Liudytojai, jeigu jų yra, sėdi prie atskiro stalo.

Kas būna, jeigu per teismą paaiškėja nauja informacija?

Jeigu teismo posėdyje paaiškėja nauja informacija, prokuroras gali pakeisti kaltinamąjį aktą. Jeigu prisipažįstate kaltas dėl tam tikrų kaltinimų, tai gali reikšti, kad prokurorui nebus būtina teismui pateikti išsamių įrodymų pagal tuos kaltinimus. Tačiau jeigu prisipažinsite kaltas, neturėsite galimybės derėtis su prokuroru dėl švelnesnės baudmės.

Ar turiu dalyvauti teisiამajame posėdyje?

Nesunkių nusikaltimų, dėl kurių prisipažįstate kaltas, atveju byla gali būti išnagrinėta jums nedalyvaujant. Pagal bendrą taisyklę privalote dalyvauti posėdyje. Jeigu teismo posėdyje nedalyvausite, teismas gali jums priteisti sumokėti baudą arba priimti nutartį, kad jus atvesdintų policija. Bauda – tai iš anksto nustatyta pinigų suma, kurią turite sumokėti.

Ar galiu gauti vertėjo paslaugas?

Jeigu nemokate švedų kalbos, turite teisę gauti vertėjo, kuris išvers viską, kas sakoma per teismą, paslaugas. Tokiu atveju svarbu prieš tinkamą laikotarpį pranešti apylinkės teismui, kad jums reikia vertėjo. Paprastai vertėjas būna teismo salėje, tačiau vertimas gali būti teikiamas ir telefonu.

Ar galiu turėti advokatą ir ar privalau jį turėti?

Advokato paskirti neprivalote ir turite teisę gintis pats. Jeigu turite teisę į valstybės gynėjo paslaugas ir neprieštaraujate, kad jis būtų paskirtas, teismas jūsų valstybės gynėju paskirs advokatą. Jeigu pageidaujate konkretaus advokato, turite iš anksto apie tai pranešti teismui. Jeigu esate nepatenkintas savo advokatu, kai kuriomis aplinkybėmis įmanoma valstybės gynėją pakeisti.

Ar galiu pasisakyti teisme ir kas bus, jeigu nekalbėsiu?

Kaltinamasis visada turi teisę pasisakyti teisme. Tačiau pasisakyti neprivalote. Ar naudinga pasisakyti, ar tylėti, priklauso nuo konkrečių aplinkybių.

Kaltinamasis neprisiekia ir neprivalo sakyti tiesos. Jeigu nesakysite tiesos ir prokurorui arba teismui tai paaiškės, tai gali turėti įtaką jūsų ankstesnių parodymų patikimumui.

Kas bus daroma su įrodymais?

Prieš prasidedant teismui, turite teisę išnagrinėti prokuroro įrodymus. Liudytojai, kurie bus apklausti teisme, taip pat turi būti apklausti vykstant nusikaltimo tyrimui ir visi jų parodymai turi būti tiksliai cituojami policijos tyrime. Turite teisę per savo advokatą užduoti klausimus kaltinimo pusės liudytojams ir ginčyti jų pateiktą informaciją.

Jeigu norite pateikti savo įrodymus, turite teisę tai padaryti. Tai gali būti taikoma ir liudytojams, dokumentams ir t. t. Jūsų liudytojai taip pat bus policijos apklausti vykstant nusikaltimo tyrimui. Jeigu jie anksčiau nebuvo apklausti, prokuroras gali pareikalauti, kad juos pirmiausia apklaustų policija, o tai reiškia, kad teismo posėdis gali būti atidėtas ir numatytas kitą dieną. Jūsų advokatas apklausą pradės nuo savo liudytojų, tačiau klausimus liudytojams gali užduoti ir prokuroras, ir teismas.

Teismas turi teisę atmesti įrodymus, kurie nėra reikšmingi bylai. Įrodymai apie tai, jog esate padorus žmogus, ir kiti asmenybę apibūdinantys įrodymai paprastai neturi įrodomojo svorio arba yra mažai svarūs.

Kaip pradedamas teisiame posėdyje?

Teisiame posėdyje pradedamas prokurorui perskaitant kaltinimus, kuriais grindžiama jūsų kaltė. Tada nukentėjusiojo advokatas pristato reikalavimus atlyginti žalą. Jūsų advokatas pasako teismui, ar jūs prisipažįstate kaltas padarę nusikaltimą, kuriuo esate kaltinamas, ar ne, ir pristato jūsų atsiliepimą į reikalavimą atlyginti žalą.

Tada prokuroras išsamiau papasakoja, kas, jo nuomone, įvyko, ir išnagrinėja raštiškus įrodymus. Paskui jūsų advokatas gali pristatyti savo požiūrį į tai, kas įvyko, ir išnagrinėti raštiškus įrodymus.

Kaip vykdoma mano ir nukentėjusiojo apklausa?

Jeigu dalyvauja nukentėjusysis (nukentėjusioji šalis), jis bus apklaustas. Apklausą pradės prokuroras, tačiau klausimus nukentėjusiajam gali užduoti nukentėjusiojo advokatas, jūsų advokatas ir teismas. Užbaigus nukentėjusiojo apklausą, galėsite pasisakyti. Jeigu pageidaujate, galite pasisakyti prieš prokurorui pradedant jūsų apklausą. Taip pat klausimus jums gali užduoti jūsų advokatas, nukentėjusiojo advokatas ir teismas.

Kaip bus apklausiami liudytojai?

Užbaigus jūsų apklausą, bus apklausiami liudytojai. Pirmiausia bus apklausiami kaltinimo pusės liudytojai, o vėliau – jūsų liudytojai. Liudytojams klausimus gali užduoti prokuroras, advokatai ir teismas. Visos apklausos – nukentėjusiojo, jūsų ir liudytojų – bus įrašytos garso ir vaizdo įrašymo priemonėmis.

Ar bus svarstomos mano asmeninės aplinkybės?

Išnagrinėjus įrodymus, bus svarstomos jūsų asmeninės aplinkybės. Tai reiškia, kad bus nagrinėjama jūsų finansinė padėtis, gyvenamosios sąlygos, šeiminė padėtis, piktnaudžiavimo svaiginamosiomis medžiagomis problemos ir atsižvelgiama į ankstesnius teistumus Švedijoje ir kitose valstybėse. Tai daroma siekiant išsiaiškinti, kokia bausmė yra tinkamiausia atsižvelgiant į jūsų atveju galimas skirtingos sankcijos ribas.

Kaip baigiamas teisiame posėdyje?

Teisiame posėdyje baigiamas prokuroro, nukentėjusiojo arba jo gynėjo ir galiausiai jūsų advokato baigiamosiomis kalbomis (prašymais). Ir prokuroras, ir advokatai argumentuoja, kaip teismas turėtų išspręsti bylą ir kokia bausmė jums turėtų būti skirta, jeigu būsite nuteistas.

Kada ir kaip sužinosiu, ką teismas nusprendė?

Teismas gali nuosprendį paskelbti tą pačią dieną po trumpo pasitarimo arba apytiksliai po savaitės. Nuosprendžio paskelbimas reiškia tai, kad teismas jums dalyvaujant perskaito nuosprendžio rezoliucinę dalį. Jeigu nuosprendis skelbiamas kurią nors kitą, o ne teismo posėdžio dieną, jums nebūtina dalyvauti ir nuosprendis bus atsiųstas jums ir jūsų advokatui. Nuosprendis visada bus raštiškas.

Kokios sankcijos gali būti skirtos?

Laisvės atėmimas terminuotam laikotarpiui nuo 14 dienų iki 18 metų arba iki gyvos galvos. Ilgesnės nei šešių mėnesių laisvės atėmimo bausmės atliekamos laisvės atėmimo įstaigoje. Esant tam tikroms aplinkybėms, trumpesnė laisvės atėmimo bausmė gali būti atliekama taikant elektroninę stebėseną.

Apsauginė priežiūra – tai stebėseną, vykdomą tam tikrą laiką, dažniausiai vienerius metus, po to nustatant dvejų metų probaciją. Gali būti skiriama kartu su bauda, laisvės atėmimu ne daugiau kaip trims mėnesiams, viešaisiais darbais ir (arba) gydymu nuo priklausomybės nuo svaiginamųjų medžiagų arba ligos.

Lygtinis nuteisimas – tai probacija, ne ilgesnė kaip dveji metai. Lygtinis nuteisimas dažniausiai skiriamas kartu su bauda arba viešaisiais darbais.

Bauda – tai konkrečios fiksuotos sumos bauda arba su ištekliais susijusi bauda, skiriama atsižvelgiant į nusikaltimo sunkumą ir jūsų gaunamas dienos pajamas. Mažiausia fiksuota bauda yra 200 Švedijos kronų (apytiksliai 20 eurų), o mažiausia su ištekliais susijusi bauda – 30 dienų po 50 Švedijos kronų mokama bauda (apytiksliai 150 eurų).

Viešieji darbai – tai darbai, skiriami kartu su apsaugine priežiūra arba lygtiniu nuteisimu. Tai reiškia tam tikrą darbo, už kurį nemokama ir kuris atliekamas laisvalaikiu, valandų skaičių (40–240 val.).

Specialioji priežiūra – svaiginamosiomis medžiagomis piktnaudžiaujantys asmenys gali būti pasiūti gydytis nuo priklausomybės, o sunkia psichikos liga sergantys asmenys gali būti paguldyti gydytis į teismo psichiatrijos įstaigą.

Jauniems asmenims gali būti skiriamos kitos sankcijos: jaunimo darbai ir jaunimo priežiūra.

Paskutinis naujinimas: 09/11/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

4. Mano teisės teismui priėmus nuosprendį

Ar galiu apskųsti apylinkės teismo sprendimą?

Apylinkės teismo sprendimą gali apskųsti ir prokuroras, ir nuteistasis. Išimtyms taikomos tais atvejais, jeigu kaip sankcija skirta tik bauda arba jeigu, prokuroro požiūriu, esate išteisintas dėl nesunkių nusikaltimų. Kad tokiais atvejais apeliacinis teismas nagrinėtų skundą, būtinas specialus leidimas.

Ką galiu prašyti pakeisti apylinkės teismo nuosprendyje?

Galite pateikti skundą ir prašyti jus išteisinti arba skirti švelnesnę bausmę. Neprivalote išsamiai paaiškinti, kodėl teikiate apeliacinį skundą, tačiau kartais jums gali būti naudinga tai padaryti.

Kas atsitiks su apylinkės teismo turimais įrodymais?

Teikdamas apeliacinį skundą, turite nurodyti, kuriuos įrodymus prašote apeliacinį teismą išnagrinėti. Taip pat turite teisę apeliaciniam teismui pateikti naujų įrodymų. Bus pakartotinai parodytas apylinkės teisme apklaustų asmenų garso ir vaizdo įrašas. Dėl šios priežasties jie paprastai nebus dar kartą apklausiami apeliaciniame teisme. Tai taikoma ir jūsų apklausai. Papildomi klausimai apeliaciniame teisme gali būti užduodami tik išimtinėmis aplinkybėmis.

Per kokį laikotarpį reikia paduoti apeliacinį skundą?

Apeliacinis skundas turi būti paduotas per tris savaites nuo apylinkės teismo nuosprendžio dienos. Jeigu skundą pateiksite per šį laikotarpį, prokuroras per savaitę turės nuspręsti, ar jis taip pat pageidauja pateikti skundą.

Kada bus nagrinėjamas apeliacinis skundas?

Jeigu tuo metu, kai pateikiate apeliacinį skundą, esate suimtas, apeliacinis teismas privalo pradėti skundo nagrinėjimą per aštuonias savaites nuo apylinkės teismo nuosprendžio dienos. Kitais atvejais galite tikėtis, kad apeliaciniam skundui išnagrinėti apeliaciniame teisme prireiks 3–12 mėnesių.

Kas vyks nagrinėjant apeliacinį skundą?

Pagrindiniame apeliacinio teismo posėdyje vadovaujami beveik tokiais pačiomis procesinėmis taisyklėmis kaip ir apylinkės teisme. Didžiausias skirtumas yra tas, kad jūs ir kiti apklausti asmenys nebus pakartotinai apklausiami ir vietoj to bus peržiūrėtas ir išklaustas apklausos apylinkės teisme įrašas.

Ar apeliaciniame teisme man gali būti skirta griežtesnė bausmė?

Jeigu apeliacinį skundą pateiksite tik jūs, apeliacinis teismas negalės skirti griežtesnės bausmės, nei skyrė apylinkės teismas. Jeigu skundą pateiks ir prokuroras, apeliacinio teismo bausmė gali būti ir švelnesnė, ir griežtesnė.

Kas bus, jeigu apeliacinio teismo byla pralaimėsiu?

Jeigu byla apeliaciniame teisme pralaimėsite, galėsite pateikti apeliacinį skundą Aukščiausiam Teismui. Kad Aukščiausiasis Teismas imtųsi nagrinėti jūsų bylą, būtinas leidimas, o tai reiškia, kad yra būtini specialūs pagrindai jūsų bylai nagrinėti.

Jeigu būsiu išteisintas, ar turėsiu teisę į kompensaciją?

Jeigu būsite išteisintas ir nuosprendis nebus apskūstas, turite teisę į kompensaciją už laiką, kurį praleidote sulaikytas ir suimtas. Bus atlygintos jūsų prarastos pajamos ir faktinis laisvės praradimas. Jūsų prašymą išmokėti kompensaciją nagrinės Teisingumo kanclerio įstaiga. Jeigu jums nebuvo atimta laisvė, negausite jokios kompensacijos, išskyrus įrodymų pateikimo ir kitų išlaidų atlyginimą.

Ar nuosprendis bus užregistruotas?

Apkaltinamasis nuosprendis, be kita ko, bus užregistruotas duomenų apie teistumą registre. Kiek laiko įrašas bus saugomas, priklauso nuo paskirtos bausmės. Jeigu būsite išteisintas, įrašas bus ištrintas. Šiam įrašui negalite padaryti jokios įtakos. Su šiais duomenimis bus leista susipažinti jums ir tam tikroms Švedijos bei kitų valstybių narių teisingumo sistemos institucijoms.

Kada apkaltinamasis nuosprendis įsiteisėja?

Apkaltinamasis nuosprendis įsiteisėja, kai pasibaigia laikotarpis apeliaciniam skundui pateikti arba kai Aukščiausiasis Teismas išnagrinėja bylą, atmesdamas apeliacinį skundą arba panaikindamas nuosprendį. Taip pat yra tam tikrų galimybių patvirtinti nuosprendį, nepasibaigus laikotarpiui apeliaciniam skundui paduoti, ir pradėti vykdyti bausmę.

Jeigu buvau nuteistas, ar galiu būti vėl teisiamas?

Jeigu teismas jus nuteisė už baudžiamąjį nusikaltimą, negalite būti teisiamas dar kartą, išskyrus jeigu atsirado ypatingų aplinkybių. Tai atsitinka apytiksliai vieną kartą per metus. Paprastai tai taikoma ir nusikaltimams, už kuriuos buvote traukiamas baudžiamojon atsakomybėn kitoje valstybėje narėje.

Ar man gali būti leista atlikti bausmę savo valstybėje?

Jeigu pageidaujate, jums gali būti suteikta galimybė atlikti bausmę savo valstybėje. Turėtumėte kreiptis į [Švedijos kalėjimų ir probacijos tarnybą](#). Kitu atveju bausmė bus atliekama Švedijoje.

Susijusios nuorodos

[Teisingumo kanclerio įstaiga](#)

[Švedijos kalėjimų ir probacijos tarnyba](#)

Paskutinis naujinimas: 09/11/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([sv](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

5. Nesunkūs pažeidimai

Kokia bausmė dažniausiai skiriama už Kelių eismo taisyklių pažeidimus?

Jeigu esate kaltinamas padaręs nesunkų Kelių eismo taisyklių pažeidimą, dažniausiai jums bus skiriama bauda. Jeigu jus policija sustabdė pažeidimo vietoje ir jūs prisipažįstate padaręs pažeidimą, jums gali būti išduotas baudos kvitas.

Kas bus, jeigu pažeidimą neigsiu?

Jeigu pažeidimą neigsite, po baudžiamojo policijos atlikto tyrimo klausimas bus perduotas prokurorui spręsti, ar traukti jus baudžiamojon atsakomybėn. Jeigu bus iškelta baudžiamoji byla, vyks apylinkės teismo posėdis. Tokiose bylose jums paprastai nesuteikiama teisė į valstybės gynėją. Tačiau turite teisę pasisamdyti advokatą savo sąskaita ir gauti vertėjo paslaugas, jeigu nemokate kalbos.

Kas vyksta sunkesnių Kelių eismo taisyklių pažeidimų atveju?

Jeigu esate įtariamas padaręs sunkesnį Kelių eismo taisyklių pažeidimą, pavyzdžiui, vairavote transporto priemonę būdamas sunkaus neb্লাivumo (girtumo) laipsnio (daugiau nei 100 miligramų mililitrui), paprastai skiriamas bent vienas mėnuo laisvės atėmimo. Jeigu prokuroras įsitikinęs, kad jūsų kaltė gali būti įrodyta, klausimas visada bus atiduotas teismui. Tokiu atveju galite turėti teisę į valstybės gynėją.

Susijusios nuorodos

[Švedijos policija](#)

Paskutinis naujinimas: 09/11/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisiųjų įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas: [en](#).

Atsakovai (baudžiamosios bylos) - Anglija ir Velsas

Atkreiptinas dėmesys, kad šios duomenų suvestinės taikomos tik Anglijai ir Velsui. Jei pageidaujate sužinoti apie savo teises kitose Jungtinės Karalystės dalyse, žiūrėkite atskiras duomenų suvestines Škotijai ir Šiaurės Airijai.

Šiose duomenų suvestinėse paaiškinama, kas atsitinka, kai asmuo yra įtariamas arba kaltinamas padaręs nusikaltimą, dėl kurio pradėtas teisminis nagrinėjimas. Informacija apie nesunkius Kelių eismo taisyklių pažeidimus, už kuriuos paprastai skiriama bauda, pateikta [5 duomenų suvestinėje](#).

Jei esate nukentėjęs nuo nusikaltimo, visą informaciją apie savo teises rasite [čia](#).

Trumpas baudžiamojo proceso aprašas

Paprastai baudžiamojo proceso etapai būna šie:

[Policija](#) tiria, ar buvo įvykdytas nusikaltimas ir kas jį padarė. Ji renka įrodymus.

Nustačiusi įtariamąjį, policija, jei būtina, gali sulaikyti asmenį ir apklausti dėl nusikaltimo.

Jei policija mano, kad įtariamasis galėjo padaryti nusikaltimą, ji tariasi su [Karališkąją prokuratūrą \(angl. santr. CPS\)](#) dėl to, ar jį apkaltinti, t. y. ar jam pareikšti oficialius kaltinimus, kurie bus nagrinėjami teisme.

Karališkoji prokuratūra sprendžia, kurie kaltinimai tinkami, ir pateikia įtariamajam oficialų dokumentą su kaltinimais.

Prieš prasidedant teismui, teismo apklausose aiškinamasi, ar kaltinamasis ketina pripažinti kaltę, ir patikrinama, ar byla parengta teismui.

Prokuroras pristato įrodymus teisme. Kaltinamasis taip pat gali pateikti įrodymus savo gynybai. Bylose dėl sunkių nusikaltimų sprendimą priima prisiekusieji, o bylose dėl nesunkių nusikaltimų – magistratų teismai.

Kai išklausomi visi įrodymai, magistratai arba prisiekusieji paskelbia nuosprendį.

Jei nustatoma kaltinamojo kaltė, teisėjas nustato bausmę.

Sprendimas gali būti apskųstas.

Išsamesnės informacijos apie šiuos proceso etapus ir savo teises rasite duomenų suvestinėse. Ši informacija nėra teisinė konsultacija, ji tik skirta susipažinti.

Europos Komisijos vaidmuo

Atkreipkite dėmesį, kad Europos Komisija neatlieka jokio vaidmens valstybių narių baudžiamajame procese, todėl ji jums niekuo negalėtų padėti.

Informacijos apie tai, kaip ir kur reikėtų paduoti skundą, rasite šiose duomenų suvestinėse.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas

[1 – Kaip gauti teisinę pagalbą](#)

[2 – Mano teisės nusikaltimo tyrimo metu](#)

Ikiteisminis tyrimas ir sulaikymas

Apklausa ir kaltinimo pareiškimas

Teismo posėdžiai prieš teisminį nagrinėjimą

Bylos parengimas teismui nagrinėjimui

[3 – Mano teisės teismo proceso metu](#)

[4 – Mano teisės teismo procesui pasibaigus](#)

Daugiau informacijos apie apeliacinių skundų nagrinėjimą

[5 – Kelių eismo taisyklių pažeidimai](#)

Susijusios nuorodos

[Karališkoji prokuratūra](#)

[Liberty žmogaus teisių vadovas](#)

Paskutinis naujinimas: 01/12/2016

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

1 – Kaip gauti teisinę pagalbą

Gauti nepriklausomą teisinę pagalbą yra ypač svarbu, jei esate įtariamasis arba kaltinamas padaręs nusikaltimą. Šioje duomenų suvestinėje sužinosite, kaip surasti advokatą ir kas padengs išlaidas advokatui.

Policijos nuovadoje

Jei esate apklausiamas policijos nuovadoje, turite teisę prašyti nemokamos teisinės pagalbos, net jei nesate sulaikytas. Galite paprašyti, kad policija susisiektų su jūsų pasirinkta teisinės pagalbos įstaiga arba su visą parą pasiekiamu budinčiu advokatu, kuris yra nepriklausomas nuo policijos. Kai kurių teisės pažeidimų atvejais nepriklausomi patarėjai gali konsultuoti telefonu. Sunkesnių pažeidimų atveju teisės patarėjas gali atvykti į policijos nuovadą su jumis.

Jei norite kito advokato, galite jį susirasti per [Teisės draugiją](#), [Advokatų tarybą](#), [Piliečių konsultavimo biurą](#) arba [Civilinės teisės konsultacijų tarnybą](#). Jei nesinaudosite teismo paskirto gynėjo paslaugomis, gali tekti sumokėti dalį išlaidų.

Jei prašote teisinės pagalbos, policija privalo palaukti, kol advokatas su jumis pasikalbės, ir tik tada gali jus apklausti. Jei iš pradžių atsisakote advokato, bet paskui apsigalvojate, galite bet kuriuo metu paprašyti advokato paslaugų – už jas mokėti nereikia.

Jei policija jūsų nesuėmė

Jei policija jūsų nesuėmė, bet esate kaltinamas padaręs nusikaltimą, turėtumėte kuo greičiau susisiekti su advokatu. Jei jokio advokato nepažįstate, galite jį susirasti per [Teisės draugiją](#), [Advokatų tarybą](#), [Piliečių konsultavimo biurą](#) arba [Civilinės teisės konsultacijų tarnybą](#). Atsižvelgiant į jūsų finansinę padėtį, jums gali būti teikiama nemokama teisinė pagalba. Advokatas jums apie tai praneš, tačiau turėsite pateikti informaciją apie savo pajamas (pvz., pateikti pažymą apie darbo užmokestį).

Nemokamas paslaugas teikia tik advokatai, dalyvaujantys [Teisinės pagalbos agentūros](#) programoje arba tuose miestuose, kur yra Privalomosios gynybos tarnyba. Apie advokatus, dalyvaujančius programoje, galima sužinoti susisiekus su [Civilinės teisės konsultacijų tarnyba](#).

Teisme

Jei jūsų byla perduota teismui, turite teisę būti atstovaujamas teisme. [Teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose](#) tarnyba užtikrina teisinę pagalbą ir atstovavimą teisiamesiems. Ar už tai reikės mokėti, priklausys nuo kaltinimų sunkumo ir jūsų finansinės padėties. Jei neturite advokato, iš karto atvykęs į teismą prašykite paskirti gynėją.

[Magistratų teisme](#), jei byla sudėtinga, teisinė pagalba ir atstovavimas yra nemokami; jei byla nėra sudėtinga, atsižvelgiant į bylos pobūdį, jūsų amžių ir pajamas, gali tekti atlyginti dalį išlaidų. Jei jums dar nėra 18 metų arba gaunate valstybės pašalpą, teisinis atstovavimas bus nemokamas. [Budintis gynėjas](#) arba teismo darbuotojas gali tai jums paaiškinti.

Jei jūsų byla nagrinėjama [Karūnos teisme](#), turite teisę gauti teisinę pagalbą ir būti atstovaujamas. Jei jūsų metinės namų ūkio disponuojamosios pajamos siekia ar viršija 37 500 svarų sterlingų, teisinė pagalba jums nepriklauso. Taip pat jums gali tekti apmokėti dalį teisinio atstovavimo išlaidų priklausomai nuo jūsų finansinės padėties; ši dalis apskaičiuojama pagal pajamas ir kapitalą.

Jei Karūnos teismas jus pripažįsta nekaltu, turite teisę reikalauti atlyginti visas jūsų išlaidas. Jei jūs pripažįstamas kaltu, jums gali tekti sumokėti dalį išlaidų.

Susijusios nuorodos

[Teisinės pagalbos agentūra](#)

[Teisės draugijos informacija](#)

[Piliečių konsultavimo biuro vadovai \(JK\)](#)

[Teisinė pagalba baudžiamosiose bylose](#)

[Bendroji advokatų taryba](#)

Paskutinis naujinimas: 01/12/2016

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

2 – Mano teisės ikiteisminio tyrimo metu iki baudžiamosios bylos perdavimo teismui

Šioje duomenų suvestinėje ir jos skyriuose paaiškinamas ikiteisminio tyrimo procesas, t. y. kas atsitinka pasibaigus tyrimui iki baudžiamosios bylos perdavimo teismui.

Kokie yra ikiteisminio tyrimo etapai?

Ikiteisminis tyrimas prasideda, kai policija įtaria, jog buvo įvykdytas nusikaltimas. Policijos pareigūnai vykdo tyrimą ir renka įrodymus. Sunkių nusikaltimų atveju policija, mananti, kad jau turi pakankamai įrodymų kaltinimams pareikšti, susisiečia su [Karališkąja prokuratūra](#) (angl. santr. CPS), kuri paprastai sprendžia, kurie kaltinimai pagrįsti. Karališkoji prokuratūra gali pareikalauti tolesnio tyrimo.

Jei policija nustato, kad esate įtariamasis, pirmasis etapas – tai sprendimas jus sulaikyti.

Po suėmimo apklausai kitas etapas yra sprendimas pareikšti jums kaltinimus. Jei policija turi tęsti tyrimą ir nėra pagrindo jus laikyti suimtus, ji turi jus paleisti arba nepareiškusi kaltinimo, arba už užstatą įpareigodama vėliau atvykti į policijos nuovadą.

Jei vis dėlto esate kaltinimas įvykdęs nusikaltimą ir policija nusprendžia, kad turite būti suimtas, būsite pristatytas teismui, kuris sprendžia, ar jus paleisti už užstatą iki teismo proceso.

Jei vykdomas ikiteisminis tyrimas dėl jums pareiktų įtarimų teroristiniais nusikaltimais, jūsų teisės ir policijos įgaliojimai skiriasi nuo pirmiau aprašytųjų (žr. [2000 m. Terorizmo įstatymą](#), kuris šiose duomenų suvestinėse nenagrinėjamas).

Jei jums dar nesukako 18 metų, taikomos papildomos garantijos. Paprašykite advokato jas paaiškinti.

Jei norite sužinoti daugiau informacijos apie savo teises iki bylos perdavimo teismui, spustelėkite toliau pateiktas nuorodas:

[Tyrimas ir sulaikymas \(1\)](#)

[Apklausa ir kaltinimas \(2\)](#)

[Teismo posėdžiai iki teismo nagrinėjimo \(3\)](#)

[Bylos parengimas teismui nagrinėjimui \(4\)](#)

[Tyrimas ir sulaikymas \(1\)](#)

Ar policijos pareigūnai mane apklaus?

Jei esate įtariamasis įvykdęs nusikaltimą arba turima informacijos apie nusikaltimą, policijos pareigūnai jus apklaus.

Ar privalau vykti į policijos nuovadą?

Gatvėje ar kitoje viešojoje vietoje policijos pareigūnai gali jus [sustabdyti](#), atlikti asmens kratą ir užduoti tam tikrus klausimus. Jei jūsų klausia, pasakykite policijos pareigūnams savo pavardę ir adresą. Jei policijos pareigūnai įtaria jus įvykdžius nusikaltimą, jie gali paprašyti jus savanoriškai vykti į policijos nuovadą. Jie taip pat įgaloti jus sulaikyti ir pristatyti į policijos nuovadą prieš jūsų valią. Turite būti informuotas, kodėl taip su jumis elgiamasi.

Ar galiu laisvai išeiti iš policijos nuovados?

Jei esate policijos nuovadoje kaip įtariamasis arba galimas liudytojas, tačiau nesate sulaikytas, galite laisvai bet kuriuo metu išeiti.

Kas atsitiks, jei būsiu sulaikytas?

Jei policijos pareigūnai nori jus laikyti policijos nuovadoje, jie turi [jus sulaikyti](#). Turite būti informuotas, kodėl taip su jumis elgiamasi ir kodėl būtinas sulaikymas. Policijos pareigūnai gali atlikti asmens kratą, paimti pirštų antspaudus ir DNR mėginius bei atlikti kitokio pobūdžio [čia](#) aprašytą fizinę kratą.

Kas atsitiks, jei nemokėsiu kalbos?

Jei nesuprantate angliškai, policija turi skirti jums vertėją, kurio paslaugos yra nemokamos. Negalite būti apklausiamas, kol nėra vertėjo.

Ar galiu turėti advokatą?

Jei esate sulaikytas, turite teisę konsultuotis su advokatu. Jei neturite advokato, policija susisieks su teismo skiriamu gynėju. Žr. [1 duomenų suvestinę](#).

Kas atsitiks, jei man dar nesukako 17 metų arba reikalinga ypatinga apsauga?

Jei jums dar nesukako 17 metų arba reikalinga ypatinga apsauga, draudžiama jus apklausti, jeigu nedalyvauja tinkamas suaugęs asmuo. Policija išspręs šią klausimą.

Šis asmuo jums padės ir patars, kai bendrausite su policija. Šis asmuo nėra advokatas, todėl negali suteikti teisinės pagalbos. Tinkamas jums atstovaujantis suaugęs asmuo gali būti šeimos narys, draugas, savanoris arba socialinis ar sveikatos priežiūros darbuotojas.

Ar policijos pareigūnai gali atlikti asmens kratą?

Net jei nesate sulaikytas, policijos pareigūnai gali jus [sustabdyti ir atlikti jūsų kratą](#) arba jūsų automobilio kratą, tačiau tik tuo atveju, jei yra pagrįstas pagrindas įtarti jus įvykdžius vagystę arba turint draudžiamų daiktų, arba įvykdžius nusikalstamą veiką.

Ar policijos pareigūnai gali paimti mano pirštų antspaudus arba DNR?

Jei nesate sulaikytas, neprivalote duoti pirštų antspaudų ar kitų mėginių, o policijos pareigūnai negali jų paimti be jūsų sutikimo. Tačiau jei esate sulaikytas, policijos pareigūnai gali paimti [kraujo, seilių ar kitų kūno skysčių / audinių](#) mėginius ir be jūsų sutikimo.

Ar privalau dalyvauti parodyme atpažinti?

Jei jus sulaikė, policija gali jūsų paprašyti dalyvauti parodyme atpažinti. Jei atsisakysite dalyvauti, teisme tai gali būti panaudota prieš jus. Parodymą atpažinti paprastai sudaro tik vaizdo įrašo ar fotografijų rodymas nukentėjusiajam arba liudytojams. Teismo paskirtas gynėjas gali jus konsultuoti.

Ar gali policija atlikti mano automobilio ir patalpų kratą?

Jei policija jus sulaikė, vyresniojo pareigūno įgaliojimu gali būti atlikta jūsų automobilio ir patalpų krata bei paimti jums priklausantys daiktai, jei jie susiję su tyrimu.

Ar galiu susisiekti su draugu ar šeimos nariu?

Taip, galite jiems pranešti, kur esate.

Ar prireikus man bus suteikta gydytojo pagalba?

Prireikus turite teisę į medicinos pagalbą.

Ar galiu susisiekti su savo ambasada, jei esu iš kitos valstybės narės?

Taip. Ambasados atstovas atvyks į policijos nuovadą arba susisieks su jumis, jei jums reikalinga pagalba. Jei esate sulaikytas ar suimtas, policija privalo susisiekti su šių ES valstybių konsulinėmis tarnybomis: Austrijos, Belgijos, Bulgarijos, Čekijos, Danijos, Graikijos, Ispanijos, Italijos, Lenkijos, Prancūzijos, Rumunijos, Slovakijos, Švedijos, Vengrijos ir Vokietijos.

Kas atsitiks, jei būsiu sulaikytas pagal Europos arešto orderį?

Jei viena valstybė narė išduoda [Europos arešto orderį](#), galite būti sulaikytas kitoje valstybėje narėje ir po teisėjo apklausos išsiųstas į atitinkamą valstybę. Jei reikia, turite teisę turėti advokatą ir vertėją. Žr. [1 duomenų suvestinę](#).

Kada policija man pareišk kaltinimus?

Jei policija nuspręs, kad yra pakankamai įrodymų prieš jus, ji gali jums pareikšti kaltinamus įvykdžius nusikaltimą. Kaltinime bus nurodyta, kokį, policijos manymu, nusikaltimą esate įvykdę. Jei jums buvo pareikšti kaltinimai, policijos pareigūnai negali jūsų toliau apklausti dėl šio nusikaltimo.

Kiek laiko po sulaikymo policija gali mane laikyti suimtu?

Jei esate sulaikytas, policija gali jus laikyti policijos nuovadoje iki 24 valandų. Vyresnysis pareigūnas gali pratęsti šį laikotarpį iki 36 valandų, jei pagrįstai mano, kad tai būtina siekiant surinkti įrodymus, nusikaltimas yra sunkus ir tyrimas turi būti tinkamai atliktas. Praėjus šiam laikui, jums turi būti pareikšti kaltinimai įvykdžius nusikalstamą veiką arba jūs turite būti paleistas. Jei policija nori toliau jus laikyti, privalo gauti magistratų teismo leidimą. Teismas sulaikymo laikotarpį gali pratęsti ilgiausiai iki 96 valandų.

Skundai dėl policijos veiksmų

Jei manote, kad policija su jumis netinkamai elgėsi, galite pateikti skundą policijai arba [Nepriklausomai skundų dėl policijos veiksmų komisijai](#).

Apklausa ir kaltinimas (2)

Kada būsiu apklaustas?

Jei esate sulaikytas ir [laikomas policijos nuovadoje](#), atsakingasis pareigūnas turi įsitikinti, jog esate psichiškai ir fiziškai sveikas, kad būtų galima jus apklausti. Per 24 valandas bent 8 nepertraukiamas valandas neturite būti apklausiamas ir jums turi būti leidžiama ilsėtis. Apklaustos metu kas 2 valandas jums turi būti suteiktos 15 minučių poilsio pertraukėlės. Apklausoje paprastai turi teisę dalyvauti jūsų advokatas.

Ar privalau atsakyti į policijos klausimus?

Atsakyti į klausimus neprivaloma. Jei esate įtariamasis padaręs nusikaltimą, policijos pareigūnas turi jums oficialiai išaiškinti teises prieš apklausdamas. Jis informuoja jus, kad neprivalote atsakyti į klausimus, tačiau jei ką nors sakysite, tai bus teisme panaudota kaip įrodymas. Jums taip pat turi išaiškinti, kad jei nepasakysite ko nors, kuo vėliau norėsite remtis teisme, tai faktas, kurio nepaminėjote policijai, gali būti teisme panaudotas prieš jus.

Kaip vyksta policijos apklausa?

Policijos nuovadoje apklausa vyksta apklausų kabinete ir pokalbis visada įrašomas. Apie garso įrašymą jums turi būti paaiškinta prieš apklausą.

Kada policija man pareišk kaltinimą?

Jei policija mano, kad turi pakankamai įrodymų prieš jus, ji gali jums pareikšti kaltinimus įvykdžius nusikaltimą. Policija negali jūsų toliau apklausti dėl šio nusikaltimo. Vėlesniame proceso etape kaltinimai gali būti pakeisti.

Teismo posėdžiai iki teismo nagrinėjimo (3)

Kada pirmą kartą privalau dalyvauti teismo posėdyje?

Jei esate suimtas policijos, kitą dieną turite būti nuvestas į pirmąjį teismo posėdį. Paprastai pirmasis posėdis vyks magistratų teisme.

Ar turiu teisę į advokatą?

Teisme turite teisę į advokatą. Jei neturite advokato, jums atstovaus teisėjo paskirtas gynėjas. Žr. [1 duomenų suvestinę](#).

Ar man skirs vertėją, jei nemoku kalbos?

Jei nemokate anglų kalbos, viso teismo proceso metu jums bus nemokamai suteiktos vertėjo paslaugos.

Ar galiu būti paleistas į laisvę?

Jei esate suimtas, galite kreiptis į teismą, kad jus paleistų už užstatą. Jei leidžiama pateikti užstatą, nebūtinai būsite įpareigojimas kaip užstatą sumokėti tam tikrą sumą.

Paprastai užstatą jums bus leista pateikti, jei neturėsite teistumo ir teismas manys, kad nekeliate pavojaus visuomenei, nedarysite poveikio liudytojams ir reikiamu metu atvyksite į teismą. Užstatui gali būti taikomos tokios sąlygos kaip gyventi tam tikru adresu, atiduoti policijai pasą arba dėvėti elektroninį siųstuvą.

Jei teismas atmets prašymą dėl užstato, iki teismo bus taikomas kardomasis kalinimas.

Ar galiu pateikti skundą dėl sprendimo mane kalinti iki teismo?

Taip. Klauskite advokatą patarimo.

Ar vėl privalėsiu pasirodyti teisme iki teismo proceso?

Taip. Advokatas jums patars.

Kiek laiko galiu būti kalinamas iki teismo proceso?

Jei esate kalinamas, jūsų teismas turi prasidėti [per tam tikrą nustatytą terminą](#).

Paprastai Karūnos teismas turi prasidėti ne vėliau kaip per 182 dienas nuo įkalinimo dienos. Jei neprasideda, galite prašyti, kad paleistų už užstatą. Kai tiriami nesunkūs nusikaltimai, teismas turi prasidėti per 56 dienas. Jei neprasideda, būsite paleistas už užstatą.

Bylos parengimas teismui nagrinėjimui (4)

Kas vyksta iki teismo proceso?

Iki teismo proceso [Karališkoji prokuratūra](#) (angl. santr. CPS) toliau tiria, ar kaltinimai pakankamai pateisina baudžiamąjį persekiojimą. Prokuroras pateiks jūsų advokatui įrodymus, kurie teisme bus naudojami prieš jus. Pavyzdžiui, jei liudytojai pateikė įrodymus, gausite jų raštiškus parodymus. Be to, kaltintojas turi jums atskleisti visą jums nepalankią ir palankią medžiagą. Prokuroras privalo nuolat tikrinti įrodymus ir atskleisti visą patikrintą medžiagą.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar privalau fiziškai dalyvauti tyrime Anglijoje / Velse?

Jei nesate suimtas arba esate paleistas už užstatą, galite laisvai išvykti į savo valstybę. Tačiau jei prokuroras reikalauja, kad liktumėte Anglijoje ar Velse, kol vyksta tyrimas, jūsų gali nepaleisti už užstatą. Teismas gali jus paleisti už užstatą tik tada, jeigu liksite Anglijoje. Pažeisti šią sąlygą yra nusižengimas. Jei jus paleidžia už užstatą, privalote nurodyti adresą Jungtinėje Karalystėje, kuriuo galima su jumis susisiekti. Tai gali būti jūsų advokato adresas.

Jei grįžau į savo valstybę narę, ar turiu atvykti į Angliją / Velsą iki teismo proceso?

Greičiausiai. Kai kurių parengtinių posėdžių metu jūsų advokatas gali jūsų vardu paprašyti leisti jums nedalyvauti arba dalyvauti naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones.

Ar mano byla bus perduota teismui?

Jūsų byla nebūtinai bus perduota teismui. Prokuratūra gali nuspręsti nekelti bylos arba pasiūlyti taikyti [sąlyginį įspėjimą](#), su kuriuo dar gali būti skiriama bauda. Jei su tuo sutiksite, pripažinsite, kad įvykdėte nusikaltimą. Tai bus įrašyta jūsų duomenyse apie teistumą ir negalėsite pateikti skundo.

Kokius įrodymus rinko kaltintojai?

Policijos pareigūnai apklaus liudytojus, taip pat jie gali surinkti daiktinių ar teismo ekspertizės įrodymų. Pavyzdžiui, jie gali paimti dokumentus iš jūsų namų arba darbo vietos, atlikti automobilio kratą, paimti DNR mėginius (pvz.: plaukų, seilių ir kt.).

Ar galiu neleisti kaltintojams rinkti įrodymus?

Kartais policijos pareigūnai privalo gauti [kratos orderį](#), kurį galima ginčyti. Orderyje paprastai turi būti tiksliai nurodyta, kur ir kodėl galima vykdyti kratą. Jei policijos pareigūnai nesilaiko orderyje nurodytų reikalavimų, gali būti neleista jų surinktus įrodymus pateikti teisme.

Ar bus pareikalauta informacijos apie mano teistumą?

Kaltintojas surinks informaciją apie jūsų teistumą, įskaitant teistumą už JK ribų.

Ar man pareikšti kaltinimai gali būti pakeisti prieš teismą?

Taip. Tai priklauso nuo to, kaip prokuroras įvertins įrodymus. Jūsų advokatas gali prašyti, kad kaltinimai būtų pakeisti.

Kokie bus padariniai, jei už tą patį nusikaltimą buvau teisistas kitoje valstybėje narėje?

Jei valstybėje narėje buvo priimtas galutinis teismo sprendimas, tuomet dėl tų pačių faktų negalite būti teisiamas kitoje valstybėje narėje.

Ar galiu prisipažinti kaltu iki teismo proceso?

Jei norite iki teismo proceso prisipažinti įvykdęs nusikaltimą, kuriuo esate kaltinamas, paprastai galite tai padaryti. Jei prisipažinsite kaltu, jums bus paskirta daug švelnesnė baismė, nei tuo atveju, jei kaltinimus neigsite. Jei nuspręsite prisipažinti padaręs nusikaltimą, negalėsite pateikti apeliacinio skundo ir jūsų teistumas bus pateikiamas duomenyse apie teistumą.

Susijusios nuorodos

[1996 m. Baudžiamojo proceso ir tyrimų įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[2003 m. Baudžiamosios teisenos įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[1984 m. Policijos ir baudžiamųjų įrodymų įstatymas](#)

[Praktikos kodeksai](#)

[1976 m. Paleidimo už užstatą įstatymas \(iš dalies pakeistas\)](#)

[1985 m. Baudžiamojo persekiojimo už nusikalstamą veiką įstatymo 22 skyrius](#) (iš dalies pakeistas)

[2005 m. Sunkių organizuotų nusikaltimų ir policijos įstatymas](#)

[2000 m. Terorizmo įstatymas](#)

Paskutinis naujinimas: 01/12/2016

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

3 – Mano teisės teismo proceso metu

Kur vyks teismo procesas?

Visų baudžiamųjų bylų nagrinėjimas prasideda [magistratų teisme](#). Toliau galimi trys bylos nagrinėjimo būdai.

Tiriant nesunkius nusikaltimus, visas teismo procesas vyksta magistratų teisme ir jam vadovauja [trys neprofesionalūs magistratai](#) arba apylinkės teisėjas. Tiriant sunkius nusikaltimus, teismo procesas gali vykti magistratų teisme arba [Karūnos teisme](#) ir jam vadovauja teisėjas bei 12 prisiekusiųjų.

Išklausę jums atstovaujančio advokato, kuris kreipsis jūsų vardu, magistratai arba apylinkės teisėjas nuspręs, kokio pobūdžio teismo procesas būtų tinkamiausias jūsų bylai nagrinėti. Jei bus tinkama, teismo procesas vyks magistratų teisme, jei ne arba jei jūs pareikalausite, teismo procesas persikels į Karūnos teismą. Visi suaugusiųjų teismo procesai yra vieši.

Jei jums dar nesukako 18 metų, išskyrus atvejus, kai nusikaltimas yra labai sunkus, teismo procesas vyks [Nepilnamečių teisme](#) ir jam vadovaus teisėjas bei trys specialiai parengti magistratai. Visuomenės atstovai nebus įleidžiami.

Ar kaltinimas gali būti pakeistas teismo proceso metu?

Kaltinimas gali būti pakeistas parengtinio posėdžio metu, tačiau paprastai ne anksčiau, kol teismas pradės svarstyti įrodymus. Tiriant nesunkius nusikaltimus, kaltinimai turi būti pareikšti ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo nusikalstamos veikos padarymo. Galite prisipažinti kaltas dėl visų ar dalies jums pareikštų kaltinimų. Prokuroras gali priimti jūsų kaltės prisipažinimą dėl lengvesnio nusikaltimo nei tas, kuriuo buvote kaltinamas.

Ar turiu dalyvauti teismo procese?

Nepasirodyti teisme, kai būtina, yra nusikalstama veika. Be to, byla gali būti toliau nagrinėjama net ir jums nedalyvaujant. Tiriant nesunkius nusikaltimus, neretai kaltę galima pripažinti teismui paštu atsiųstame prisipažinime arba leisti, kad jums atstovautų advokatas ar teismas vyktų jums nedalyvaujant.

Paprastai bylos nagrinėjimas Karūnos teisme negali vykti jums nedalyvaujant. Tačiau jei trukdysite teismo procesui ar slėpsitės, bylos nagrinėjimas gali tęstis be jūsų. Neatvykimas į teismo procesą (be pateisinamos priežasties) yra nusikalstama veika.

Ar galiu dalyvauti naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones?

Paprastai tai nėra leidžiama, tačiau kai kurių posėdžių metu galite dalyvauti būdamas kalėjime arba policijos nuovadoje naudojant [vaizdo nuotolinio perdavimo priemones](#). Teisme dalyvauja magistratai arba teisėjas ir prokuroras. Jūsų teisinis konsultantas gali būti policijos nuovadoje arba teisme ir jus matyti bei jūsų klausyti naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones.

Ar man skirs vertėją, jei nesuprasiu, kas vyksta?

Jei nesuprantate anglų kalbos, teismas jums skirs vertėją.

Ar turėsiu advokatą?

Nebūtina, tačiau patartina, kad advokatas su jumis būtų teisme. Tam tikruose teismo procesuose advokato paslaugos yra privalomos, pavyzdžiui, išžaginimo bylose ar jeigu liudytojas yra nepilnametis.

Ar galiu pakeisti advokatą?

Taip, žr. [1 duomenų suvestinę](#).

Ar turėčiau duoti parodymus teisme?

Galite duoti parodymus teisme, tačiau negalite būti priverstas tai daryti. Jūsų advokatas patars, kaip jums elgtis. Atsisakyti duoti parodymus be pateisinamos priežasties jums gali būti nenaudinga, tačiau negalite būti nuteistas vien dėl to, kad teisme tylėsite.

Kokios yra mano teisės dėl man nepalankių įrodymų?

Jei sutiksite, įrodymai gali būti perskaityti ir apibendrinti. Jei ginčijate įrodymus, tuomet bus reikalaujama, kad parodymus teisme duotų liudytojas ir galėtumėte jo parodymus užginčyti, jį apklausdami. Jei prokuroras panaudoja dokumentus kaip įrodymą prieš jus, jis apie tai jūsų advokatą turi informuoti iki teismo. Jūsų advokatas gali užginčyti dokumento pateikimo faktą. Liudytoją, davusį prieš jus parodymus, gali apklausti jūsų advokatas siekdamas paneigti jo parodymus.

Ar galiu pateikti įrodymus savo naudai?

Taip. Įrodymai gali būti dokumentai arba daiktai. Be to, galite prašyti liudytojų liudyti jūsų naudai, o teisėjas gali jiems nurodyti atvykti į teismą. Jūsų advokatas ir prokuroras juos apklaus.

Ar bus atsižvelgta į informaciją apie mano teistumą?

Prieš teismo procesą prokuroras surinks informaciją apie jūsų teistumą. Ją gali sudaryti apkaltinamieji nuosprendžiai, priimti kitose šalyse. Tam tikrais atvejais informacija bus atskleista teismui, tačiau jūsų advokatas gali ginčyti informacijos atskleidimą. Net jei teismas atsižvelgs į duomenis apie jūsų teistumą, nebūssite nuteistas vien dėl savo ankstesnio teistumo.

Kaip baigiasi teismo procesas?

Kai bus pateikti visi įrodymai, bus priimtas sprendimas (nuosprendis), kuriuo būsite pripažintas kaltu arba nekaltu. Magistratų teisme nuosprendį priima magistratai. Karūnos teisme nuosprendį priima tik prisiekusieji. Jei priimamas išteisinamasis nuosprendis (jūs pripažįstamas nekaltu), bylos nagrinėjimas baigiamas. Jei nėra kitų kaltinimų, galite laisvai palikti teismą. Jei priimamas apkaltinamasis nuosprendis (jūs nuteisiamas), advokatai pateikia savo argumentus dėl bausmės. Bausmės skyrimui gali būti surengtas atskiras teismo posėdis.

Kokia bausmė man bus skirta?

Bausmė priklausys nuo nusikaltimo sunkumo. Teismas vadovausis [nacionalinėmis rekomendacijomis](#). Už kiekvieną nusikalstamą veiką yra nustatyta didžiausia bausmė; už kai kurias nusikalstamas veikas nustatyta ir mažiausia bausmė.

Daugiau informacijos apie galimas bausmes rasite [čia](#). Gali būti skiriamos tokios bausmės:

laisvės atėmimas. Neribotam arba nustatytam laikui. Teismas paaiškins, kiek priteisto laiko gali tekti praleisti kalėjime. Trumpesnės nei 12 mėnesių laisvės atėmimo bausmės vykdymas gali būti atidėtas (nustatant tam tikras sąlygas, atlikti viešuosius darbus). Laikotarpis, praleistas kalėjime laukiant teismo, bus įskaitomas į bausmės laiką;

viešieji darbai (jie skiriami su tam tikromis sąlygomis, pavyzdžiui, neatlygintinas darbas vietos bendruomenei);

bauda (pinigų suma);

kompensacija (nukentėjusiajam mokama suma);

deportavimas (grąžinimas į savo šalį, tik padarius sunkų nusikaltimą);

teisės atėmimas (pvz., vairuotojo pažymėjimo atėmimas).

Koks yra nukentėjusiojo vaidmuo teismo proceso metu?

Nukentėjusysis nėra proceso šalis, tačiau gali duoti parodymus jūsų teismo proceso metu. Spręsdamas dėl jūsų bausmės, teisėjas atsižvelgs į [nukentėjusiojo parodymus](#) dėl nusikaltimo pasekmių. Teisėjas negali priteisti iš jūsų žalos, tačiau gali priimti [nutartį dėl kompensacijos](#). Nukentėjusysis gali pareikšti jums privatų kaltinimą.

Susijusios nuorodos

[Kreipimasis į teismą](#)

[Teisminis nagrinėjimas](#)

[Dalyvavimas naudojant tiesioginio vaizdo nuotolinio perdavimo priemones](#)

[Bausmių rekomendacijos](#)

[Kalinių šeimų pagalbos linija](#)

[Gyvenimas kalėjime](#)

[1933 m. Vaikų ir jaunimo įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[1980 m. Magistratų teismų įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[1994 m. Baudžiamosios teisenos ir viešosios tvarkos įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[1996 m. Baudžiamojo proceso ir tyrimų įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[1998 m. Nusikaltimų ir viešosios tvarkos pažeidimų įstatymas](#) (pakeistas)

[2000 m. Baudžiamojo teismo įgaliojimų \(bausmių skyrimo\) įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[2003 m. Baudžiamosios teisenos įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[2007 m. JK sienų įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[2008 m. Baudžiamosios teisenos ir imigracijos įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[2009 m. Koronerių ir teisingumo įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

Paskutinis naujinimas: 01/12/2016

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

4 – Mano teisės teismo procesui pasibaigus

Ar galiu pateikti skundą?

Jeigu esate nuteisiamas arba jums paskelbiamas nuosprendis [magistratų teisme](#), galite pateikti apeliacinį skundą teritorinę kompetenciją turinčiam [Karūnos teismui](#). Taip pat galite pateikti skundą Londono [administraciniam teismui](#), jei manote, kad magistratai neteisingai pritaikė įstatymus.

Jei esate nuteisiamas arba jums paskelbiamas nuosprendis Karūnos teisme, galite pateikti apeliacinį skundą tik tada, jei jums bus leista tai daryti, pvz., dėl to, kad teisėjas suklydo. Tokiu atveju galite skųstis Londono apeliaciniam teismui.

Kaip pateikti skundą?

Jei teismo procesas vyko magistratų teisme, apeliacinį skundą privalote pateikti ne vėliau kaip per 21 dieną nuo nuosprendžio paskelbimo dienos. Jei teismo procesas vyko Karūnos teisme, apeliacinį skundą privalote pateikti ne vėliau kaip per 28 dienas nuo nuosprendžio paskelbimo dienos. Jūsų advokatas patars, ar ir kaip galima pateikti skundą.

Kokie apeliacinio skundo pagrindai?

Turite teisę apskųsti bet kurį magistratų teismo sprendimą, tačiau privalote prieš tai užpildyti ir pateikti teismo išduotą formą.

Apeliacinis skundas dėl Karūnos teismo nuosprendžio pateikiamas laikantis tam tikrų formalumų. Pateikdami skundą, privalote išsamiai išdėstyti priežastis.

Galimi skundo pateikimo pagrindai:

teisėjas davė neteisingus nurodymus prisiekusiesiems;

teismo nagrinėjimo metu buvo padaryta klaidų arba pažeidimų;

neteisingai buvo leista arba visai neleista pateikti įrodymų.

Galimi skundo dėl bausmės pateikimo pagrindai:

teisėjas padarė teisės klaidą;

bausmės vykdymo laikas per ilgas.

Kaip vyksta apeliacinis teismo posėdis?

Apeliacinį skundą dėl magistratų teismo sprendimo nagrinėja teisėjas ir du magistratai (kiti nei nagrinėję bylą teisme). Tai naujas posėdis, todėl gali būti pateikta naujų arba kitų įrodymų ar faktų. Jei skundas pateiktas tik dėl bausmės skyrimo, Karūnos teismas gali bausmę patvirtinti, sušvelninti arba sugriežtinti. Jei Administraciniame teisme ginčijate tai, kaip magistratai aiškino įstatymus, ir teismas priima sprendimą, kad magistratai suklydo, nuosprendis panaikinamas. Kai kuriomis aplinkybėmis byla gali būti grąžinta magistratų teismui pakartotiniam nagrinėjimui.

Apeliacinis skundas dėl apkaltinamojo Karūnos teismo nuosprendžio nagrinėjamas Apeliaciniame teisme. Jūsų advokatas ir prokuroras pateiks argumentus dėl apeliacinio skundo esmės. Teismas gali prašyti daugiau įrodymų. Paprastai negalima remtis įrodymais, kurie egzistavo teismo nagrinėjimo metu, tačiau nusprendėte teisme jų nepanaudoti. Apeliacinio skundo nagrinėjimas yra viešas.

Jei nesate įkalintas, turite teisę dalyvauti nagrinėjant skundą. Jei esate įkalintas, taip pat turite teisę dalyvauti, išskyrus jei skundas susijęs tik su teisės klausimais. Teismas gali leisti jums dalyvauti naudojant vaizdo nuotolinio perdavimo priemones.

Kokie bus padariniai, jei pateiksite skundą būdamas kalėjime?

Kai pateikiate skundą, galite prašyti paleisti iš kalėjimo iki tol, kol bus nagrinėjamas jūsų skundas, nors tokiomis aplinkybėmis retai kada paleidžiama. Jei leidžiama pateikti užstatą, gali būti nustatomos tam tikros vykdytinos sąlygos.

Po kiek laiko vyks skundo nagrinėjimas?

Jei esate suimtas, apeliacinis skundas dėl magistratų teismo paskirtos bausmės paprastai išnagrinėjamas greitai, kitais atvejais tai trunka 3–6 mėnesius. Kad Apeliaciniam teismui galėtumėte pateikti apeliacinį skundą dėl Karūnos teismo sprendimo, turite gauti vyresniojo teisėjo leidimą. Apeliaciniai skundai dėl apkaltinamojo nuosprendžio vidutiniškai nagrinėjami 8 mėnesius, o skundai dėl bausmės – 5 mėnesius. Bet kuriuo metu galite atsiimti skundą pranešdami raštu [Apeliaciniam baudžiamųjų bylų skyriui](#).

Kokie bus padariniai, jei apeliacinis skundas dėl apkaltinamojo nuosprendžio bus patenkintas arba atmestas?

Jei apeliacinis skundas bus patenkintas, teismas panaikins jūsų apkaltinamąjį nuosprendį ir jis bus pašalintas iš oficialaus duomenų registro. Kai kuriomis aplinkybėmis teismas gali panaikinti jūsų apkaltinamąjį nuosprendį, bet leisti prokurorui prieš jus pradėti naują teismo procesą.

Jei apeliacinis skundas bus atmestas, paprastai teismo nuosprendis nėra keičiamas, tačiau kai kuriais atvejais apeliacinis teismas gali pakeisti teismo nuosprendį nuteisdamas už lengvesnį nusikaltimą (paprastai tai nedaroma nagrinėjant skundus dėl magistratų teismo nuosprendžių).

Kokie bus padariniai, jei apeliacinis skundas dėl bausmės bus patenkintas arba atmestas?

Jei apeliacinis skundas bus patenkintas, teismas skirs naują bausmę. Jei apeliacinis skundas bus atmestas, teismas gali patvirtinti pirminę bausmę arba sugriežtinti bausmę.

Ar turiu teisę pateikti pakartotinį skundą aukštesniam / kitam teismui?

Jei pateikėte apeliacinį skundą dėl magistratų teismo nuosprendžio ir Karūnos teismas skundą atmetė, galite kreiptis į [Baudžiamųjų bylų peržiūros komisiją](#) (angl. santr. CCRC) prašydami, kad ji jūsų skundą grąžintų Apeliaciniam teismui. Taip būna retai.

Jei pateikėte apeliacinį skundą Administraciniam teismui arba Apeliaciniam teismui, dar turite galimybę pateikti skundą Jungtinės Karalystės [Aukščiausiam teismui](#), jei jūsų apeliaciniame skunde keliamas bendrojo intereso teisės klausimas.

Aukščiausiam teismui, jei jūsų apeliaciniame skunde keliamas bendrojo intereso teisės klausimas.

Jei mano apeliacinis skundas bus patenkintas, ar gausiu kompensaciją?

Per dvejus metus galite kreiptis dėl kompensacijos, tam užpildykite [šią formą](#). Sprendimą priims valdžios institucijos. Advokatas galės paaiškinti, kaip [sistema veikia](#).

Ar galima skųstis toliau, jei pirmasis skundas bus atmestas?

Išskirtiniais atvejais galėsite skųstis toliau, jei atsiras naujas skundo pagrindas. Jei norite pateikti naujų įrodymų, turite paaiškinti, kodėl jie nebuvo pateikti ir išklausti teismo proceso metu.

Ar yra kitų būdų pateikti skundą?

Galite kreiptis į [CCRC](#) prašydami ištirti, ar neįvyko teismo klaida. Komisija gali perduoti jūsų bylą atitinkamam teismui. Jei perduos, jūsų byla bus išnagrinėta kaip įprastas apeliacinis skundas.

Esu iš kitos valstybės narės. Ar galiu būti išsiųstas pasibaigus teismo procesui?

Jei esate nuteistas ir nubaustas laisvės atėmimo bausme, kai išėsite į laisvę, jus gali priverstinai išsiųsti iš šalies. Jei nesate Didžiosios Britanijos pilietis ir jums skirta 12 mėnesių ar ilgesnė bausmė arba jei esate nuteistas už tam tikrus sunkius nusikaltimus, valdžios institucijos paprastai nurodys jus priverstinai išsiųsti baigiantis jūsų įkalinimui.

Kitais atvejais, kai galima bausmė yra laisvės atėmimas ir jei jums daugiau kaip 17 metų, teisėjas gali rekomenduoti jus priverstinai išsiųsti atlikus bausmę. Šiuo atveju nėra svarbu, ar jums skiriama laisvės atėmimo bausmė. Valdžios institucijos nuspręs, remdamosi teisėjo rekomendacija. Teisėjo rekomendacija yra nuosprendžio dalis, todėl ją taip pat galima apskųsti, kaip aprašyta pirmiau. Valdžios institucijos gali siekti, kad būtumėte priverstinai išsiųstas net ir be teismo rekomendacijos, jei tai reikalinga dėl „viešojo intereso“.

Jei esate kitos valstybės narės pilietis, galite būti priverstinai išsiųstas tik viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ar sveikatos sumetimais. Pats teistumas už nusikaltimą nėra pagrindas priverstinai išsiųsti iš šalies. Dėl sprendimo jus priverstinai išsiųsti turite teisę pateikti apeliacinį skundą specializuotai institucijai.

Jei esu nuteistas, ar gali mane vėl teisti už tą patį nusikaltimą?

Jei Jungtinėje Karalystėje teismo nuosprendžiu esate nuteistas dėl nusikaltimo arba išteisintas, Anglijoje už tą patį nusikaltimą, išskyrus ypatingas aplinkybes, negalite būti teisiamas antrąkart. Ta pati taisyklė taikoma nuosprendžiui, paskelbtam po kitoje valstybėje narėje vykusio teismo proceso.

Informacija apie teistumą

Teistumas ir [įspėjimai](#) registruojami Policijos nacionalinėje duomenų bazėje (angl. sant. PNC) iki tol, kol jums sukaks 100 metų. Jei manote, kad informacija apie jūsų duomenis nėra tiksli, galite ją [ginčyti](#). Jūsų advokatas pasakys, kaip tai daryti. Galite prašyti tos vietovės, kur įvykdyta nusikalstama veika, policijos vyriausiojo konsteblio pataisyti arba pašalinti informaciją.

Pilnamečių įspėjimai ir nepilnamečių įspėjimai bei galutiniai perspėjimai laikomi teistumu.

Net ir atlikę bausmę, turite atskleisti savo teistumą ar įspėjimus, kai to reikalaujama (pvz., kreipdamiesi dėl darbo), kol jūsų teistumas [neišnyksta](#).

Teistumo trukmė priklauso nuo nusikaltimo rūšies ir bausmės.

Pranešimas apie fiksuoto dydžio baudą arba pranešimas apie baudą dėl viešosios tvarkos pažeidimo neregistruojami jūsų duomenyse apie teistumą.

Susijusios nuorodos

[Apeliacinis teismas](#)

[Apeliacinio proceso pradėjimo Apeliaciniame teisme vadovas](#)

[Jungtinės Karalystės Aukščiausiasis teismas](#)

[Baudžiamųjų bylų peržiūros komisija](#)

[Informacijos apie teistumą biuras](#)

[Nusikaltėlių perauklėjimo programa](#)

[1968 m. Apeliacijos baudžiamosiose bylose įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[1974 m. Nusikaltėlių perauklėjimo įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[1976 m. Užstatų įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[1980 m. Magistratų teismų įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

[1981 m. Aukštesniųjų teismų įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

📄 [1995 m. Apeliacijos baudžiamosiose bylose įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

📄 [1997 m. Policijos įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

📄 [1998 m. Žmogaus teisių įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

📄 [2006 m. Policijos ir teisingumo įstatymas](#) (iš dalies pakeistas)

📄 [Europos žmogaus teisių konvencija](#)

Paskutinis naujinimas: 01/12/2016

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([en](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

5 – Nesunkūs Kelių eismo taisyklių pažeidimai

Kaip nagrinėjami pažeidimai susiję su, pvz., transporto priemonių statymu?

Jei viešajame kelyje transporto priemonę pastatysite draudžiamoje vietoje, galite gauti transporto priemonės [statymo baudos kvitą](#). Už transporto priemonių statymo taisyklių laikymąsi atsako ir įvairiose vietose transporto priemonės statymo baudos kvitus išduoda įvairios organizacijos – vietos valdžios institucijos (savivaldybė), policija, privačios bendrovės arba įmonė [„Transport for London“](#). Dažniausiai transporto priemonių statymą stebi savivaldybės pasamdyti stovėjimo aikštelių prižiūrėtojai (*parking attendants*), išrašantys baudos kvitus (*Penalty Charge Notices*, PCN) pagal civilinę teisę. Eismo reguliuotojai (*traffic wardens*) yra policijos darbuotojai ir dirba ten, kur transporto priemonių statymo pažeidimai vis dar yra laikomi baudžiamąja veika. Jie išrašo fiksuoto dydžio baudos kvitus (*Fixed Penalty Notices*, FPNs) pagal baudžiamąją teisę.

Baudos kvitai paprastai paliekami ant priekinio transporto priemonės stiklo arba įteikiami transporto priemonės vairuotojui. Jie taip pat gali būti siunčiami paštu. Paprastai baudą už automobilio statymo pažeidimą turite sumokėti ne vėliau kaip per 28 dienas arba ją užginčyti; jei sumokėsite per nurodytą trumpiausią laiką, bauda gali būti sumažinta. Neformalų [skundą](#) galima pateikti raštu: šiuo etapu baudos už automobilio statymo pažeidimą nemokėkite, nes sumokėjus susigrąžinti mokesčių bus beveik neįmanoma.

Ratų blokavimas

[Tam tikromis aplinkybėmis](#) Anglijos ir Velso savivaldybių tarnybos gali nutempti transporto priemonę arba užblokuoti jos ratus. Jūsų transporto priemonės ratai gali būti blokuojami tik po 30 minučių, kai buvo išduotas baudos kvitas. Jei manote, kad jūsų automobilio ratai buvo užblokuoti nepagrįstai, galite pateikti skundą. Už ratų blokavimo įtaiso nuėmimą turėsite sumokėti tam tikrą mokesčių ir tik po to galėsite pateikti skundą. Jei pateiksite skundą, o savivaldybė į jūsų skundą neatsakys per 56 dienas nuo jo gavimo dienos, už transporto priemonės statymo pažeidimą išduotas baudos kvitas turės būti panaikintas, o mokesčiai už ratų blokavimo įtaiso nuėmimą grąžintasi.

Ką daryti, jei užblokavo jūsų transporto priemonės ratus privačioje teritorijoje, patariama [čia](#).

Ar galiu pateikti skundą?

Jei savivaldybė atmeta jūsų laisvos formos skundą dėl baudos už transporto priemonės statymo pažeidimą, galite pateikti nustatytos formos skundą. Savivaldybė jus informuos, kaip tai padaryti. Jei savivaldybė jūsų skundą atmeta, gausite raginimą sumokėti (*Notice to Owner*, NTO), kuriame nurodoma sumokėti pirminį mokesčių. Jame taip pat informuojama, kaip toliau pateikti skundą nepriklausomiems arbitrams. Arbitražo dėl transporto priemonių statymo paslaugas teikia [PATAS](#) (Londonė) ir [Eismo baudų tribunolas \(Traffic Penalty Tribunal\)](#) (visose likusiose Anglijos ir Velso dalyse).

Turite ne vėliau kaip per 28 dienas nuo tos dienos, kai įteikiamas raginimas sumokėti, sumokėti baudą už transporto priemonės statymo pažeidimą arba pateikti nustatytos formos skundą dėl baudos už automobilio statymą. Jei neatliekate nė vieno iš šių veiksmų, savivaldybė turi teisę padidinti baudą 50 procentų. Jei ir toliau nesumokėsite, savivaldybė gali pradėti oficialią civilinę procedūrą dėl baudos išieškojimo.

Fiksuoto dydžio baudos kvitus už neleistiną transporto priemonės statymą išduoda policijos pareigūnai arba eismo reguliuotojai. Jie laikomi baudžiamosios teisės priemonėmis. Vienintelė galimybė pateikti nustatytos formos skundą dėl fiksuoto dydžio baudos kvito už neleistiną transporto priemonės statymą – kreiptis dėl bylos nagrinėjimas teisme ir neprisipažinti kaltu. Tačiau kai kurios policijos įstaigos leidžia pateikti laisvos formos skundą dėl baudos skyrimo už transporto priemonės statymo pažeidimą. Skunde galite raštu paaiškinti, kodėl, jūsų manymu, neturėtumėte mokėti baudos. Jei kompetentinga policijos įstaiga tokią galimybę numato, tai bus nurodyta fiksuoto dydžio baudos kvite.

Kaip nagrinėjami greičio viršijimo ir kiti pažeidimai?

Jei viršysite greitį ir jus sustabdys policija arba tai užfiksuoja greičio matuoklis, policija gali: pareikšti jums žodinį įspėjimą;

pasiūlyti išklausti kursų apie saugų greitį (už kuriuos turite sumokėti);

išduoti [fiksuoto dydžio baudos kvitą](#) (60 svarų sterlingų bauda) ir skirti tris baudos taškus. Tai dažniausias atvejis;

iškelti baudžiamąją bylą dėl greičio viršijimo. Tai reikš, kad turėsite stoti prieš teismą ir galite būti nubaustas bauda iki 1 000 svarų (iki 2 500 svarų sterlingų, jei greitį viršijote greitkelyje), jūsų vairuotojo pažymėjime gali būti įrašyta nuo trijų iki šešių baudos taškų ir gali būti atimta teisė vairuoti transporto priemonę.

Kas bus, jei esate sustabdomas kelyje?

Policija [turi įgaliojimus sustabdyti](#) bet kurį vairuotoją, ir vengimas sustoti jau yra pažeidimas. Kai jus sustabdo policija, galite būti paprašytas parodyti vairuotojo pažymėjimą, automobilio draudimo liudijimą ir registracijos dokumentą. Jei šių dokumentų neturite, ne vėliau kaip per 7 dienas turite juos pateikti policijos nuovadai.

Jei esate sustabdomas, nes padarėte Kelių eismo taisyklių pažeidimą, policija gali jums išduoti [fiksuoto dydžio baudos kvitą](#) arba [raginimą pašalinti transporto priemonės trūkumus](#).

Jei padarėte nesunkų Kelių eismo taisyklių pažeidimą, pavyzdžiui, buvote neužsisėgęs saugos diržo arba važiavote automobiliu, kurio vienas žibintas nedegė, policija gali jums išduoti fiksuoto dydžio baudos kvitą. Policija neturi įgaliojimų versti jus sumokėti baudą įvykio vietoje. Turite ne vėliau kaip per 28 dienas sumokėti fiksuoto dydžio baudą arba kreiptis dėl nagrinėjimo teisme, priešingu atveju jūsų bauda padidės 50 procentų. Jei per 28 dienas nesumokėsite baudos už pažeidimą, kurį užfiksavo automatinis greičio matuoklis, bus keliama baudžiamoji byla.

[Raginimas pašalinti transporto priemonės trūkumus](#) gali būti išduodamas, jei transporto priemonė turi gedimų, pavyzdžiui, neveikia vienas iš posūkio žibintų.

Policija gali patikrinti jus alkoholio matuokliu (prašys pūsti į alkoholio matuoklį), jei įtars, kad esate neblaivus. Jei nustatoma, kad esate neblaivus, policijos pareigūnai jus nuveš į policijos nuovadą, kur bus įformintas pažeidimas, o įrodymai (alkoholio matuoklio rezultatai) bus išsaugoti. Turite palikti automobilį, kol išsiblaivysite ir galėsite vairuoti, arba jūsų sutikimu vairuoti gali kitas vairuotojas. Jei alkoholio matuoklio parodymai rodo mažą girtumo laipsnį, galite atlikti kraujo tyrimą. Atsisakymas pasitikrinti alkoholio matuokliu yra pažeidimas. Dėl vairavimo išgėrus privaloma tvarka atimama teisė vairuoti.

Jei per 3-us metus jūsų vairuotojo pažymėjime bus įrašyta 12 baudos taškų, ne trumpiau kaip šešioms mėnesiams prarasite teisę vairuoti.

Policija įgaliota konfiskuoti transporto priemonę, jei jos naudojimas kelia pavojų visuomenei (gąsdina, trukdo ir trikdo kitus asmenis ir pan.).

Policija gali konfiskuoti transporto priemonę, jei vairuotojas neturi tinkamo vairuotojo pažymėjimo ar automobilio draudimo.

Už sunkius Kelių eismo taisyklių pažeidimus (pvz., mirties sukėlimą dėl pavojingo vairavimo) gali būti baudžiama laisvės atėmimu.

Ar tokie pažeidimai bus įtraukti į duomenis apie mano teistumą?

Duomenys apie teistumą saugomi [Informacijos apie teistumą biure](#). Nuteisimas teisme registruojamas duomenyse apie teistumą. Jei esate nubaudžiamas ne teisme, tai nebus registruojama duomenyse apie teistumą: taigi pranešimai apie fiksuoto dydžio baudas bus registruojami jūsų duomenyse apie teistumą tik tada, jei būsite nuteistas teisme.

Susijusios nuorodos

[Transporto priemonės statymo baudos kvitai ir jūsų teisės](#)

[Daugiau informacijos apie transporto priemonių statymą](#)

[Su eismu keliuose susiję policijos įgaliojimai](#)

[Baudos už greičio viršijimą ir jūsų teisės](#)

Paskutinis naujinimas: 01/12/2016

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.